KONINKRIJK BELGIË

MINISTERIE VAN ECONOMISCHE ZAKEN

ALGEMENE DIRECTIE VOOR STUDIËN EN DOCUMENTATIE

DE BELGISCHE ECONOMIE

IN

1982

BRUSSEL

DRUKKERIJ ANC. ÉTABL. AUG. PUVREZ N.V.

FONSNYLAAN 59

1983

VOORBERICHT

Dit werk beoogt een ruim overzicht te geven van de economische ontwikkeling in België in de loop van 1982, in de algemene inleiding nog aangevuld met overwegingen betreffende de internationale aspecten van de economische conjunctuur tijdens datzelfde jaar.

De economische toestand van België werd besproken overeenkomstig het vroeger gevolgde schema. Achteraan werd tevens de lijst opgenomen van de koninklijke besluiten die tijdens het jaar 1982 werden getroffen in het raam van de volmachtenwet van 2 februari 1982.

Indien deze publikatie anderhalve maand later verschijnt dan gewoonlijk, is dit o.m. te wijten aan het feit dat bepaalde cijfergegevens, nodig voor het opstellen van teksten, tabellen en grafieken, vertraging hebben opgelopen. Bij een jaarverslag zoals dit, waarin een massa statistieken van zeer verschillende herkomst over alle economische sectoren tegelijk verschijnen, is dit euvel bijna onvermijdelijk. Hierdoor wordt echter wel het probleem gesteld van de optimale verhouding tussen volledigheid en nauwkeurigheid van de informatie en de vlugheid waarmee ze ter beschikking kan worden gesteld.

Daarom ook werd bij de vorige uitgave een enquêteformulier gevoegd waarin verschillende vragen werden gesteld omtrent de inhoud en de opvatting van het werk. Met de reacties die vele lezers hebben ingestuurd en waarvoor wij hen hartelijk danken, kon reeds ten dele rekening worden gehouden. Dit zal nog meer voor de volgende uitgaven het geval zijn.

September 1983.

ALGEMENE INLEIDING

§ 1. — DE INTERNATIONALE CONJUNCTUUR

De verslapping van de economische bedrijvigheid, die zich in de industrielanden bij het begin van 1980 begon af te tekenen en in 1981 nog duidelijker voelbaar was, zette zich in 1982 verder.

De werkloosheid, die bij het begin van het jaar al een hoog peil bereikte, breidde zich als gevolg daarvan nog verder uit; energie, grondstoffen en tal van andere produkten werden goedkoper en de landen die basisprodukten voortbrengen, zagen hun betalingsmoeilijkheden toenemen.

De snelle prijshausse, die nog werd aangewakkerd door de harde politiek van het oliekartel, had de meeste industrielanden er in de loop van de voorgaande jaren toe gebracht een restrictief budgettair en monetair beleid te voeren om de prijsstijging af te remmen en hun betalingsbalans weer recht te trekken na de ontwrichting ervan t.g.v. de buitensporige verhoging van de olierekening.

In 1982 werd dit beleid over het algemeen voortgezet, niettegenstaande de negatieve weerslag ervan op de vraag en de bedrijvigheid in het algemeen.

De landen waarvan de bedrijvigheid vooral rond de produkten van de primaire sector draait en met name de olieproducerende landen, die ambitieuze ontwikkelingsprogramma's aan het uitwerken zijn, zagen hun middelen zienderogen slinken en moesten hun aankopen aan het buitenland drastisch terugschroeven. Met dat alles, was ook de nijverheid der investeringsgoederen, die reeds gebukt ging onder de zwakke vraag van de industrielanden, verplicht haar bedrijvigheid andermaal te verminderen.

In de gezamenlijke O.E.S.O.-landen liep de industriële produktie met nagenoeg 5 % terug. Met name in Noord-Amerika was de achteruitgang aanzienlijk.

De wereldhandel verminderde in 1982 met 2 % naar volume. Het handelsvolume van landbouwprodukten nam toe met 1 % ; voor de fabrieksgoederen, daarentegen, lag deze waarde 1 % lager. Het handelsvolume van de mineralen daalde met 7 %.

In dollar uitgedrukt bedroeg de prijsdaling gemiddeld 4 %, zodat de wereldhandel, naar waarde, met 6 % achteruitging.

In 1982 ondergingen de saldi van het handelsverkeer een grote verandering : het handelsoverschot van de O.P.E.C.-landen slonk aanzienlijk en bereikte nog slechts 55 miljard dollar, t.o.v. 122 miljard in 1981. Voor de industrielanden samen liep het tekort op de handelsbalans lichtjes terug, doordat hun invoer, dank zij de verbetering van de ruilvoet, sterker verminderde dan hun uitvoer. Voor de niet-olie-uitvoerende ontwikkelingslanden verkleinde het handelstekort aanzienlijk, wat niet belet dat de handelsbalans hier nog steeds een aanzienlijk negatief saldo vertoont.

De industrielanden zagen hun tekort op de rekening van de lopende verrichtingen van de betalingsbalans in 1982 oplopen, terwijl de niet-olieproducerende ontwikkelingslanden hun deficit lichtjes konden terugschroeven. De O.P.E.C.-landen spannen op dit stuk echter nog steeds de kroon : het betalingsoverschot van 65 miljard in 1981 smolt er in 1982 helemaal weg, t.g.v. een hogere invoer en — tegelijkertijd — een aanzienlijke vermindering van hun uitvoer, zowel naar volume als naar eenheidswaarde.

De werkloosheid steeg het gehele jaar door. Voor de gezamenlijke O.E.S.O.-landen liep het gemiddeld aantal werklozen op van 24,7 miljoen in 1981 tot 30,25 miljoen in 1982 ; de werkloosheidsgraad verhoogde van 7,1 tot 8,5 %. Voor het tweede semester alleen, beliep het werkloosheidspercentage 9 % en het aantal werklozen 31,75 miljoen. Het in 1982 opgetekende werkloosheidspeil is meteeen het hoogste sedert het einde van de tweede wereldoorlog.

Met name in de Duitse Bondsrepubliek nam de werkloosheid aanzienlijk uitbreiding : de gemiddelde werkloosheidsgraad liep er op van 4,8 tot 7 %. Onder de industrielanden had Groot-Brittannië met 12,25 % echter de hoogste werkloosheidsgraad.

Door aanhoudende belangrijke begrotingstekorten in de Verenigde Staten, die er bovendien voor zorgden dat herhaaldelijk een beroep moest worden gedaan op de kapitaalmarkt, werd het beleid van de monetaire overheden gedurende het hele jaar op de helling gezet.De monetaire instellingen zaten immers gekneld tussen de

noodzaak om enerzijds voldoende liquiditeiten op de geldmarkt te behouden en anderzijds binnen de vooropgestelde groeivormen van de verschillende aggregaten te blijven.

In de loop van het tweede halfjaar konden de uiterst hoge rentetarieven geleidelijk worden verlaagd, maar aangezien de prijzen intussen minder snel de hoogte ingingen, bleef de verlaging van de reële tarieven beperkt.

Mede door deze aanhoudend hoge rentetarieven werd de dollarkoers op de wisselmarkten de hoogte ingejaagd en zagen de buitenlandse monetaire instanties zich verplicht om, op hun beurt, relatief hoge tarieven te handhaven, bevreesd als zij waren om de versteviging van de dollar t.o.v. hun respectieve munten nog te vergroten. Een hogere dollarkoers brengt immers met zich dat de ingevoerde grondstoffen en olieprodukten duurder worden.

Het verloop van de rentetarieven buiten de Verenigde Staten werd ook bepaald door een aantal andere inwendig gegroeide elementen, zoals de noodzaak de monetaire groei af te remmen en ook de financieringsbehoeften van de overheidssector.

De dollar zette zijn opmars t.o.v. de andere deviezen gedurende het grootste gedeelte van het jaar verder. In november trad wel een kentering in, met name t.o.v. de yen en de DM. Het gewogen indexcijfer van de Federal Reserve klom op van een gemiddelde van 102,94 in 1981, over 116,97 in juni 1982 tot 124,27 in november (maart 1973 = 100).

Het pond sterling, dat gedurende het grootste gedeelte van het jaar goed had stand gehouden, moest in november en december heel wat terrein prijsgeven, t.g.v. de verlaging van de Britse bankrentetarieven.

In het Europees Muntstelsel werden in 1982 twee herschikkingen doorgevoerd. Op 21 februari werd de spilkoers van de Belgische en de Luxemburgse frank verlaagd met 8,5 % t.o.v. de andere munten binnen het stelsel, met uitzondering van de Deense Kroon die met 3 % werd gedevalueerd. Op 12 juni werden de DM en de gulden opgewaardeerd met 4,25 % t.o.v. de overige munten ; tegelijkertijd devalueerden de Franse frank en de Italiaanse lire resp. met 5,75 % en 2,75 %. Als gevolg van de zwakke vraag daalden de in dollar uitgedrukte prijzen van de grondstoffen en energieprodukten. Daardoor werden de gevolgen van de stijging van de dollar op de wisselmarkten voor de invoerlanden over het algemeen gecompenseerd.

De in dollar uitgedrukte prijzen van de uitgevoerde fabrieksgoederen liepen slechts lichtjes op.

Ook de lonen stegen minder snel : volgens berekeningen van de O.E.S.O. bleef de gemiddelde verhoging van de uurlonen in de fabrieksnijverheid in 1982 beperkt tot 7,5 %, t.o.v.8,75 % tijdens het voorgaande jaar. Deze cijfers liepen in de verschillende landen echter ver uiteen. Zo werd in West-Europa een uurloonstijging van 15 % opgetekend voor Frankrijk, terwijl die in de Duitse Bondsrepubliek beperkt bleef tot 4 %.

De hausse van de consumptieprijzen werd eveneens getemperd. Voor de O.E.S.O. in haar geheel beliep de stijging 6,4 % t.o.v. 10 % in 1981 en voor de E.G. 8,1 %, t.o.v. 11,5 % tijdens het voorgaande jaar.

In de *Verenigde Staten* hield de verslapping van de economische bedrijvigheid het gehele jaar aan.

Het bruto nationaal produkt slonk met 1,8 %. Het gezinsverbruik, goed voor meer dan 60 % van het B.N.P., en de aankopen door de overheid namen lichtjes toe. Het positief saldo van de lopende rekening van de betalingsbalans, evenals de bruto investeringen door de particuliere sector verminderden aanzienlijk..

De industriële produktie daalde met 8,2 % t.o.v. het voorgaande jaar. Al de grote bedrijfstakken gingen achteruit. De bedrijvigheid in de bouwnijverheid liep voor het vierde opeenvolgende jaar terug. T.o.v. het voorgaande jaar bedroeg de achteruitgang 6 %. In de fabrieksnijverheid verminderden de bestellingen met 6,4 % in lopende prijzen. De staalproduktie daalde met 40 %. De automobielproduktie nam met 19 % af en belandde daardoor op het laagste peil in 24 jaar.

De gemiddelde werkloosheidsgraad bedroeg 9,7 % tegenover 7,6 % in 1981. In december zaten 11,6 miljoen Amerikanen zonder werk t.o.v. 9 miljoen het jaar voordien.

Het aantal faillissementen groeide in 1982 met 49 % en kwam daarmee op 25 000. Dit is het grootste aantal sedert 1932.

De gevoelige vertraging van de prijsstijgingen en de daling van de rentetarieven brachten in 1982 wel enig soelaas.

Het indexcijfer der kleinhandelsprijzen steeg met 3,9 % tegenover 8,7 % in 1981. Dit is meteen de kleinste jaarlijkse stijging sedert 1972. Deze ontwikkeling kan worden toegeschreven aan de

loonmatiging en aan de grondstoffen- en voedingsmiddelenprijzen, die gedurende het grootste gedeelte van het jaar stagneerden. De produktiviteit per arbeidsuur in het geheel der niet-landbouwbedrijven nam nauwelijks toe.

De rentetarieven bleven in de loop van het eerste semester nagenoeg ongewijzigd. Het voorkeurstarief der banken voor de debetrente werd geplafonneerd op 16,5 % en het discontotarief bleef op 12 % staan. In het tweede semester daarentegen, werd het discontotarief in 7 stappen verlaagd tot 8,5 %, terwijl de prime rate geleidelijk aan tot 11 % werd terruggebracht.

De neergaande tendens van de lange-termijnrente zette zich verder en de obligatierente van de Schatkist bedroeg in december 10,5 %.

Op 9 oktober had de voorzitter van het Federal Reserve Board aangekondigd dat de overheid in haar monetair beleid tijdelijk minder belang zou hechten aan het verloop van het muntaggregaat M_1 (1).

Het begrotingsjaar 1982, dat tot 30 september liep, werd afgesloten met en tekort van 110,7 miljard dollar, meteen het grootste deficit in de geschiedenis van de Verenigde Staten. Bij de eerste indiening van de begroting in januari 1981 werd een tekort van 27,5 miljard vooropgesteld.

Het tekort op de handelsbalans klom op tot 42,7 miljard. De vermindering van de olierekening volstond niet om de achteruitgang in de uitvoer van fabrieksgoederen en landbouwprodukten goed te maken. De uitvoer daalde met 9,2 %, nadat hij in 1981 met 5,9 % was toegenomen. De lopende rekening van de betalingsbalans vertoonde een tekort, daar waar tijdens de twee voorgaande jaren nog een overschot werd geboekt.

In *Japan* is de economische groei in 1982 aanzienlijk beginnen stokken. Het groeitempo van het bruto binnenlands produkt voor het dienstjaar 1982-1983 bereikt nauwelijks 3 %. De industriële produktie steeg met niet meer dan 1 % en bleef in de loop van het laatste kwartaal onder het peil dat tijdens dezelfde periode van 1981 werd behaald.

In 1982 zat gemiddeld 2,4 % van de beroepsbevolking zonder werk. Dit is de hoogste werkloosheidsgraad sedert 1955. De hoofdoorzaak van deze ontwikkeling dient te worden gezocht in de

(1) Strikt genomen het daggemiddelde van de geldhoeveelheid.

gestage vertraging van de groei van de Japanse uitvoer, die met niet meer dan 2,9 % toenam, in lopende yen, t.o.v. het voorgaande jaar.

Aangezien zich aan invoerzijde een gelijkaardige ontwikkeling voordeed, vertoonde de handelsbalans nog steeds een belangrijk overschot. Hetzelfde geldt voor de lopende rekening van de betalingsbalans. In haar geheel vertoont deze laatste niettemin een tekort van 4,9 miljard dollar.

De verslechtering van de economische conjunctuur leidde tot aanzienlijke fiscale minder-ontvangsten. Hoewel in de loop van het jaar enkele correcties werden aangebracht, liep het begrotingstekort, dat aanvankelijk op 10 440 miljard yen was geraamd, uiteindelijk op tot meer dan 17 000 miljard, d.i. ruim 7 % van het B.N.P.

De prijshausse bleef zeer beperkt. Het indexcijfer der kleinhandelsprijzen steeg in 1982 met gemiddeld 3,1 % en het verschil over een jaar beliep in december 2,3 %. De groothandelsprijzen namen met niet meer dan 1,8 % toe, ondanks de slapte van de yen t.o.v. de dollar.

In *Frankrijk* werd tijdens het 1e semester een lichte verbetering van de economische conjunctuur vastgesteld, dank zij de gestegen koopkracht van de gezinnen. De prijsstijging en de loonsverhogingen bleven echter veel hoger dan in het buitenland, waardoor het concurrentievermogen van de ondernemingen werd aangestast, hetgeen op zijn beurt aanleiding gaf tot een stijging van het tekort op de handelsbalans.

Daarom werd op 12 juni een herschikking van de muntpariteiten binnen het Europees Muntstelsel doorgevoerd. Als gevolg daarvan werd de Franse frank met 5,75 % gedevalueerd t.o.v. de andere munten. T.o.v. de DM en de gulden daalde de koers van de franse frank echter met 9,59 %.

De regering kwam toen tot de gevolgtrekking dat de bestrijding van de inflatie voorrang verdiende. Zij stelde voor een periode van 4 maanden een bevriezing van lonen en prijzen in, waardoor de prijshausse vertraagde, maar ook het gezinsverbruik, de invoer en de industriële bedrijvigheid gingen verslappen.

Over het gehele jaar vorderde het bruto binnenlands produkt met 1,5 % in vaste prijzen. De industriële produktie liep met 0,8 % terug, maar de niet-industriële bedrijvigheid nam met 2,7 % toe.

De consumptiebestedingen van de gezinnen liepen met 3,4 % op. De invoer groeide aan met 3,6 %, terwijl de uitvoer met 2 % verminderde.

Het tekort op de handelsbalans bedroeg 92,7 miljard F en het tekort op de lopende rekening van de betalingsbalans 85,1 miljard.

In het *Verenigd Koninkrijk* werd het jaar 1982 nog gekenmerkt door een stagnerende economische bedrijvigheid, niettegenstaande een aanhoudende verbetering van de gezinsconsumptie tijdens het 2e halfjaar, een vertraagde toeneming van de werkloosheid, in vergelijking met het in 1981 bereikte zeer hoge peil, en een duidelijke vertraging van de prijs- en loonstijgingen.

De kredietvraag van de overheidssector kon weliswaar worden ingedijkt, maar die van de particuliere sector bleef hoog; dat heeft de overheid evenwel niet verhinderd de rentetarieven geleidelijk te laten zakken.

Na een vaste koers tijdens het grootste gedeelte van het jaar, neigde het pond de jongste maanden naar een lager peil. Daardoor daalden de rentetarieven niet verder en gingen de groothandelsprijzen van grondstoffen weer omhoog. Afgezien van de aardolie boekte de uitvoer amper vooruitgang naar volume. Dit geldt echter ook voor de invoer, zodat het saldo van de buitenlandse handel nog ruim positief bleef.

De neergaande tendens van de industriële bedrijvigheid in de *Duitse Bondsrepubliek* tekende zich in de loop van het jaar duidelijker af naarmate de buitenlandse vraag verzwakte. Het B.N.P. voor 1982 daalde met 1,2 % en bij de industriële produktie bedroeg de daling 3,1 %.

De werkgelegenheid verminderde gemiddeld met 490 000 eenheden en het gemiddeld aantal werklozen bedroeg 1 833 000.

De voor de berekening van het B.N.P. in aanmerking genomen prijshausse bedraagt 4,8 %, maar de gemiddelde stijging van het indexcijfer der kleinhandelsprijzen bereikte 5,3 %. De gemiddelde loonsverhoging strekte over 4,1 %, terwijl de produktiviteit in het gezamenlijke bedrijfsleven met 0,9 % opliep.

De gezinsconsumptie daalde met 2,2 % en de uitgaven voor produktieve investeringen met 6,2 %. De uitvoer ging met 2,7 % omhoog en de invoer met 0,5 %.

Het overschot op de handelsbalans bedroeg 51 miljard DM en dat van de lopende rekening van de betalingsbalans 8 miljard.

§ 2. — DE CONJUNCTUUR IN BELGIË

1. — *De economische toestand bij het begin van 1982.*

België was wel niet het enige land dat onder de crisis gebukt ging, maar eind 1981 zag het ernaar uit dat de crisis in een stroomversnelling was geraakt en dat met name op drie belangrijke terreinen de toestand was scheefgegroeid :

— de handelsbalans verslechterde, doordat de Belgische economie aan competitiviteit inboette. Dit was hoofdzakelijk een gevolg van de hogere produktiekosten t.o.v. de handelspartners, maar ook van een onvoldoende aanpassing van het produktie-apparaat aan de wereldvraag, een gebrekkig geografisch beleid en andere structurele factoren. Blijkens de door de Commisie van de Europese Gemeenschappen opgestelde indexcijfers lagen de in ECU uitgedrukte loonkosten van de gezamenlijke Belgische economie in 1981 nog 8 % boven het gewogen gemiddelde van België's zeven voornaamste handelspartners;

— de werkloosheid nam nog toe; naast economische, speelden ook demografische en sociologische factoren hierin een rol : o.a. de tragere groei van de vraag in heel wat takken van de fabrieksnijverheid, de kwijnende rendabiliteit van talloze ondernemingen, met name in de concurrentiegevoelige sectoren en de wijziging van de sociale context (zeer snelle aangroei van de beroepsbevolking, einde van de werkgelegenheidstoeneming in de dienstensector);

— de openbare financiën vertoonden een aanzienlijk tekort en de werkloosheid tastte de inkomsten aan en joeg de uitgaven de hoogte in; bovendien stapelen de financiële lasten zich automatisch op naarmate de schuld blijft uitstaan en de rentetarieven op een hoog peil blijven.

Bij het begin van 1982 ontwierp de regering krachtens de Bijzondere Machten die haar door het parlement werden verleend een globaal herstelprogramma voor de Belgische economie.

Het belangrijkte punt daarin was de devaluatie van de frank met 8,5 % samen met begeleidende maatregelen om, hetzij de kosten te drukken (van lonen, kapitaal en energie) en zo middelen uit de sector der gezinnen vrij te maken voor de ondernemingen, hetzij om de begroting van de gezamenlijke overheid te saneren en

om via fiscale voordelen de bedrijfsinvesteringen nieuw leven in te blazen (1).

Ten slotte werd per 1 april een selectieve prijsblokkering in werking gesteld om de weerslag van de devaluatie op de binnenlandse prijzen en de koopkracht wat te milderen.

2. — *Een terugblik met positieve geluiden....*

1) *Verbetering van het concurrentievermogen en extern evenwicht.*

Volgens de Commissie van de Europese Gemeenschappen verminderden de in ECU uitgedrukte loonkosten per eenheid in 1982 voor de gezamenlijke economie met 11,8 % t.o.v. de 19 handelspartners; door de herschikkingen binnen het Europees Muntstelsel dd. februari en juni 1982 daalden ze met 9,2 % en t.g.v. de in BF uitgedrukte relatieve arbeidskosten met 2,8 % (2).

Naast de pariteitsaanpassing zorgde de loonmatiging er dus voor dat de tendens tot herstel van België's kosten-competitiviteit, die in 1978 werd ingezet, kon worden versneld, zij het nog onvoldoende zoals reeds eerder werd vermeld.

De kentering is overigens opmerkelijker in de fabrieksnijverheid (14,6 %) dan voor de gezamenlijke economie : steeds volgens de Commissie bedroeg het indexcijfer van de loonkorst per eenheid in de Belgische be- en verwerkende nijverheid niet meer dan 81,1 (1970 = 100), tegen 115 voor Duitsland en 99,8 voor Nederland.

Dit herstel van de kosten-competitiviteit kwam tot uiting in een stabilisering van het tekort op de handelsbalans op 247 miljard frank (luidens de douanestatistieken), d.i. het peil dat het jaar voordien werd bereikt. In de loop van het tweede halfjaar trad echter een merkbare verbetering in.

Het handelstekort stabiliseerde zich, dankzij het positieve verloop van het uitvoervolume (+1,4 %, tegen +0,1 % in 1982), en dit niettegenstaande de wereldhandel terugliep, en door de gunstige ontwikkeling van de uitvoerwaarde per eenheid (+14 % tegen +9 % in 1981). Wat de invoer betreft, werd de geringe toeneming naar volume goedgemaakt door het gunstig prijzenverloop dat op de daling van de grondstoffenprijzen en van het inflatietempo in de uitvoerlanden volgde.

---

(1) In bijlage werd een synthese van de koninklijke besluiten opgenomen.
(2) « Europese Economie » nr 15 van maart 1983 : met de relatieve loonkosten worden bedoeld de Belgische loonkosten per geproduceerde eenheid in vergelijking met het gewogen gemiddelde van de loonkosten bij de 19 handelspartners.

Deze gunstige prijzenontwikkeling ging tevens gepaard met een substitutie van in het binnenland geproduceerde goederen, die relatief goedkoper waren geworden, ten koste van ingevoerde produkten.

Bovendien zou het handelsoverschot voor rekening van de niet-zichtbare verrichtingen (diensten, e.d. ...) nog zijn vergroot.

Tot slot nam de afvloeiing van particulier kapitaal door de ingezetenen beduidend af, doordat er een renteverschil bleef bestaan — dat zelfs groeide — ten gunste van beleggingen in frank; bovendien bestond er een grotere voorkeur voor beleggingen in roerende goederen, die door de nieuwe Belgische wetgeving inzake de herwaardering van risicodragend kapitaal werden aangemoedigd. Het verlies aan deviezenreserves werd in 1982 tot 38 miljard teruggebracht, daar waar het in 1981 nog 96 miljard bedroeg.

2) *Rendabiliteit van de ondernemingen.*

De rendabiliteit van de ondernemingen, die gedurende de jaren zeventig gestadig afbrokkelde, kon daarna toch enigszins worden hersteld. Globale gegevens zijn nog nog niet voorhanden, maar in haar verslag m.b.t. het boekjaar 1982 gewaagt de Nationale Bank van een kentering ten goede van het bruto exploitatie-overschot dankzij het feit dat de marge tussen de verkoopprijs en de kosten per geproduceerde eenheid aanzienlijk vergrootte.

Het ziet ernaar uit de exportbedrijven de devaluatie veeleer te baat hebben genomen om hun winstmarge te herstellen, dan wel om hun marktaandeel te verruimen, al werd op dit laatste vlak een niet onaardige vooruitgang geboekt.

Benevens de loonmatiging en de daling van de invoerkost per eenheid, is de verbetering van de rendabiliteit der ondernemingen te danken aan de hogere verkoopprijzen (exclusief belastingen); de hausse van die prijzen was meer uitgesproken voor de uitvoer dan voor binnenlandse afzet die te lijden had onder de daling van de koopkracht en de krimpende afzetmarkt.

De resultaten die later zullen worden gepubliceerd, zullen ongetwijfeld ook de invloed van de vermindering van de sociale, fiscale en financiële lasten, evenals de weerslag van de verhoogde arbeidsproduktiviteit (met name in de fabrieksnijverheid : +4,7 % tegen 3,9 % in 1981) aan het licht brengen.

De grotere winstmogelijkheden van de bedrijven in 1982 zijn dus het resultaat van een herschikking van de nationale middelen die in 1983 en 1984 trouwens zal worden verdergezet.

3) *Volgehouden produktie in moeilijke omstandigheden.*

In tegenstelling tot 1980 en 1981, toen de produktie daalde, kon de industriële produktie (zonder bouwnijverheid) zich in 1982 op hetzelfde peil handhaven (+0,3 %).

Naar goederengroepen zijn het de gebruiksgoederen die voor dit resultaat zorgden : in die groep beliep de groei gemiddeld 3 %, vooral door toedoen van de buitenlandse markt, want de binnenlandse vraag had met een inkrimping van de afzetmogelijkheden te kampen. De voedingsnijverheid, kleding en schoenen en de auto-assemblage plukten de vruchten van de *groei.*

De investeringsgoederen daarentegen stagneerden. Er was een daling met 2 % voor de grondstoffen en de intermediaire goederen, waar de achteruitgang t.g.v. de internationale crisis van de sector erg opvallend was voor de industrie der ferrometalen en de ijzer- en staalnijverheid (−20 %). Hoewel de produktie van halffabrikaten over het algemeen vrij stabiel bleef, was het herstel bij de non-ferrometalen en de synthetische produkten toch belangrijk. In de petroleumnijverheid en de bouw bleef de produktie gedrukt, vooral dan in deze laatste bedrijfstak : het volume der aangevatte woningen viel terug tot een derde van het piekpeil van 1975-1976 en tot de helft van de trend over een periode van 15 jaar. De bouwnijverheid heeft nog steeds met structurele problemen (veroudering van de bevolking, voorkeur van de gezinnen voor verbouwingen...) en conjuncturele moeilijkheden af te rekenen (huidig netto gezinsinkomen en onzekerheid omtrent de toekomst, grote voorraad onverkochte gebouwen, duurte van het krediet, dalende kapitaalopbrengst).

De lamentabele toestand van de overheidsfinanciën had een weerslag op de werken van burgerlijke bouwkunde en op de sociale woningbouw. De niet-woningbouw daarentegen kreeg nieuwe bestellingen te verwerken, waardoor het bedrijvigheidsvolume in 1982 met ongeveer 1,5 % kon worden verhoogd.

Globaal gezien viel de ontwikkeling van de industriële bedrijvigheid nog mee in vergelijking met wat zich bij België's voornaamste handelspartners afspeelde. De vooruitzichten van de bedrijfsleiders werden naar het jaareinde toe minder somber.

4) *De binnenlandse vraag : vooruitgang van de investeringen, maar gedrukte binnenlandse markt..*

Op basis van de nationale rekeningen boekte 1982 een beter resultaat; +0,7 % voor het B.N.P. tegen −1,2 % in 1981. Een nieuwe daling van de binnenlandse vraag kon tot op zekere hoogte worden geneutraliseerd door het positieve effect van België's buitenlandse verrichtingen. Hoewel het met de investeringen in 1981 duidelijk de verkeerde kant opging (−13,5 % naar volume), begon zich vanaf het einde van dat jaar een verbetering af te tekenen. Het herstel werd ingezet in de tertiaire sector en breidde zich vervolgens uit tot de be- en verwerkende nijverheid. Voor de gezamenlijke B.T.W.-aangevers bedroeg de investeringstoeneming van 1981 tot 1982 tot 12 % naar waarde : 9 % voor de nijverheidsondernemingen (met inbegrip van de openbare nut instellingen en de bouw) en 14 % voor de niet-industriële ondernemingen. Hoewel naar waarde de verbetering vrijwel algemeen was konden niet alle takken bogen op een vooruitgang naar volume t.o.v. het voorgaande jaar. Globaal gezien nam het volume van de bruto vorming van vast kapitaal (uitgezonderd de woningbouw) in 1982 lichtjes toe.

In de fabrieksnijverheid gingen de investeringen, in tegenstelling tot de ontwikkeling in 1981, aanzienlijk omhoog. Twee bedrijfstakken — de ijzer- en staalnijverheid en de automobielconstructie — hadden ongetwijfeld een groot aandeel in de gunstige resultaten van de gezamenlijke sector; niettemin waren er slechts weinig industrieën waar het investeringsverloop ontgoochelde. Binnen de tertiaire sector dient te worden gewezen op de stijging van de investeringen in de groothandel, verkeer en vervoer, het bankwezen, de kredietinstellingen en de diensten aan de ondernemingen.

De verhoging van de investeringen in 1982 was niet zozeer het gevolg van de toegenomen vraag naar goederen dan wel van de aanpassing van het machinepark aan de nieuwe internationale produktievereisten en, voor de tertiaire sector, van een streven naar een hogere produktiviteit en het zoeken naar een kwalitatief aangepast antwoord op de nieuwe eisen van de gebruikers.

De verbetering van de toegenomen buitenlandse vraag en het herstel van de investeringen staken schril af tegen het verloop van het gezinsverbruik, een ander niet minder belangrijk onderdeel van de eindvraag.

Door de loonmatiging, de dalende werkgelegenheid, de zwaardere fiscale en parafiscale lasten en de verlaging van sommige sociale uitkeringen werd het reëel beschikbaar gezinsinkomen

ingekrompen. De weerslag van deze factoren op het gezinsverbruik, werd tijdelijk getemperd door de verlaging van de spaarquote, zodat toch nog een groei van 1 % gerealiseerd kon worden. Twee aankoopgolven : een in maart tijdens de prijsblokkering en een in de december om de B.T.W.-verhoging van januari 1983 voor te zijn lagen tevens aan de basis van deze groei. Buiten deze twee periodes liepen de aankopen naarmate het jaar vorderde gestadig terug.

De duurzame goederen kregen de hardste klappen te verwerken : de auto's en de uitrustingsgoederen der gezinnen verminderden naar volume. De verkoop van gewone gebruiksgoederen ging onverminderd door maar liet een reële stagnering zien; het gebruik van diensten, van zijn kant, bleef licht toenemen.

De verlaging van de levensstandaard werd ongetwijfeld het duidelijkst ondervonden op het einde van het jaar, vermits de koopkracht van de loonsom toen met 4,5 % was afgenomen t.o.v. dezelfde maand van het voorgaande jaar, daar waar de gemiddelde daling ervan in 1982 slechts 2 % bedroeg. Deze vaststelling wordt gestaafd door de snelle achteruitgang van de aankopen begin 1983.

Tot slot gingen de consumptieprijzen in 1982 sneller de hoogte in (8,7 % tegen 7,6 % in 1981), terwijl de hausse in de meeste andere landen werd afgeremd. Rekening houdend met de weerslag van de met de devaluatie samenhangende duurdere invoer, blijft die hausse echter nog binnen de perken. Tot 31 mei werden de prijzen bevroren op hun peil van 15 februari; in functie van de « economische noodwendigheden » konden sommige produkten daar echter van worden uitgesloten. Einde mei werd de selectieve prijsblokkering dan tot het einde van 1982 verlengd; de K.M.O.'s konden ervan worden ontheven en de winstmarges mochten naar absolute waarde worden beperkt.

De voedingsmiddelen werden aanzienlijk duurder ten gevolge van de produktieprijs van de landbouwprodukten, de E.G.-beslissingen die in 1982 in het kader van de gemeenschappelijke landbouwpolitiek werden genomen en wegens de dubbele devaluatie van de groene frank in mei en oktober 1982. De niet-voedingswaren (zonder energie) en de diensten ondervonden nog het effect van de Maribel-operatie, de verhoging van de accijnsrechten en de optrekking van een aantal openbare tarieven.

3. — *De schaduwzijden : overheidsfinanciën en werkgelegenheid.*

Wat de openbare financiën betreft, werd het voor 1982 vooropgestelde begrotingsobjectief, een netto te financieren saldo

van 464 miljard frank, niet bereikt : de kasresultaten van de Schatkist wijzen op een netto begrotingstekort van 519,3 miljard frank (13,5 % van het B.N.P. tegen 12,7 % in 1981).

Er werd echter een keerpunt bereikt : het begrotingstekort groeide in 1982 veel minder snel aan dan in 1980. Afgaande op de partiële gegevens die reeds voorhanden zijn, lijkt zich voor de gezamenlijk overheid eenzelfde tendens af te tekenen; uitgedrukt in procent van het B.N.P. zou het deficit van de gezamenlijke overheid zich zelfs hebben gestabiliseerd.

Het aandeel van de lopende uitgaven en van de kapitaaluitgaven van de gezamenlijke overheid, in percentage van het bruto nationaal produkt, loopt verder op (64,9 % van het B.N.P. in 1982, tegen 63,2 % in 1981 volgens de ramingen in het jaarverslag van de Nationale Bank). De lopende uitgaven van 1982 stegen gemiddeld met 10 % t.o.v. 1981; van die uitgaven was 28 % voor de schuldenlast bestemd, 13 % voor de werkloosheidvergoedingen en bevordering van de tewerkstelling, 7 % voor de overige prestaties uit de sociale zekerheid, 6,4 % voor wedden en pensioenen en 5 % voor subsidies aan de ondernemingen.

Afgezien van de door het structureel tekort beïnvloede rentelasten en de hoge rentetarieven waartegen de leningen destijds werden aangegaan, handhaafden de andere categorieën van lopende uitgaven binnen het B.N.P. zich op hetzelfde peil, dankzij de door de regering opgelegde inkomensmatiging en de talrijke besparingsmaatregelen.

Het lijdt geen twijfel dat de omvang van de openbare schuld van de centrale overheid uiterst zorgwekkend wordt (80 % van het B.N.P., waarvan 17 % in deviezen), temeer daar die schuld sedert 1978 gedeeltelijk met buitenlandse leningen moet worden gefinancieerd. De binnenlandse geldschepping kon in 1982 echter wel worden verminderd (48,2 % van het jaarlijks begrotingstekort tegen 63 % in 1981), doordat er op de Belgische markt omvangrijkere emissies van overheidsobligaties werden uitgeschreven. Dit wijst erop dat de spaarders meer vertrouwen kregen in beleggingen in Belgische frank.

Het monetaire beleid kaderde in de ontspanning van de internationale rentetarieven op korte en lange termijn, waardoor op het einde van 1982 het discontotarief op 11,5 % kon worden gebracht (15 % eind 1981) en de normale structuur van de tarieven kon worden hersteld.

Desondanks was het verschil tussen de beleggingsrente in Belgische frank en in sterke munten in 1982 groter dan in 1981, maar na de tweede pariteitsbeschikking binnen het E.M.S., groeide het vertrouwen in de Belgische munt.

De stabilisering van de industriële produktie kon niet verhinderen dat de werkgelegenheid in deze sector terugliep, al gingen er tijdens het tweede halfjaar minder banen verloren; de gedeeltelijke werkloosheid daalde, maar nam op het einde van het jaar weer wat toe. Deze nieuwe teruggang van de tewerkstelling in de nijverheid is hoofdzakelijk te wijten aan technische wijzigingen — invoering van nieuwe uitrustingen — en aan de verandering van de economische omstandigheden — faillietverklaring van de minst rendabele eenheden. Bovendien droegen de rationalisering van de arbeidsorganisatie, de werkonzekerheid en de uitblijvende arbeidsduurvermindering ertoe bij dat veeleer aan een bijkomende produktiviteitsverhoging dan aan aanwervingen werd gedacht.

De uiterst slappe woningvraag en het slinkende volume van openbare werken hadden in 1981 en 1982 een directe en gevoelige weerslag op de werkgelegenheid in de bouwnijverheid.

De kwijnende schepping van arbeidsplaatsen in de tertiaire sector zette zich verder en mondde in de overheidssector tegen het einde van het jaar op een nul-groei uit; in de particuliere tertiaire sector was er zelfs een achteruitgang.

De verschillende categorieën werkzoekenden oefenden geen verdere druk uit op de werkloosheid : de beroepsbevolking groeide met evenveel eenheden aan als het voorgaande jaar en de totale werkgelegenheidsgraad nam in dezelfde mate als in 1981 af.

De volledige werkloosheid in zijn brede betekenis steeg met zo'n 80 000 personen, waarvan er gemiddeld 65 000 uitkeringsgerechtigde volledig werklozen waren. Het gemiddelde werkloosheidspercentage kwam daarmee op 11 %.

De werkloosheid steeg naar verhouding veel meer bij de mannen dan bij de vrouwen en de toeneming van de vergoede volledige werkloosheid komt nagenoeg uitsluitend voor rekening van de werklozen met normale geschiktheid. Naar leeftijdsgroep bekeken, doet de belangrijkste stijging zich voor in de categorie van 25 tot 40 jaar. Ook de twee voorgaande jaren gaven een dergelijk werkloosheidsverloop te zien zodat dit verloop wel wat verschilt van de ontwikkeling in de voorgaande jaren.

De werkloosheid breidde zich uit in alle bedrijfstakken, met pieken in de bouw, de diensten, de handel, verkeer en vervoer en de metaalverwerkende nijverheid.

4. — *Besluit.*

In 1982 kregen de Verenigde Staten te maken met de diepste recessie van na de oorlog (het B.N.P. slonk met 1,8 % naar volume); zij moesten aan competitiviteit inboeten ten gevolge van de forse stijging van de dollarkoers, die zich van januari tot november 1982 voltrok, en een produktiviteitsvermindering. In Europa werd globaal gezien een stagnering opgetekend en in Japan nam de economische groei af (+2,5 %).

Een aantal factoren werkte een beperking van de wereldhandel in de hand. Zo werd de recessie in de industrielanden nog nijpender en boekten de O.P.E.C.-landen niet langer een overschot; verder hadden heel wat ontwikkelingslanden, nieuwe industrielanden en ook enkele landen met staatshandel met financiële moeilijkheden te kampen; bovendien zochten de meeste landen steeds meer hun heil in protectionistische maatregelen.

Ten gevolge van de uiteenlopende prestaties van de E.G.-landen werd de orde op de wisselmarkt vanzelfsprekend danig verstoord, zodat in februari en juni 1982 tot een muntherschikking binnen het Europees Muntstelsel werd overgegaan. De disparitei-ten brachten duidelijk aan het licht dat de economische beleids-maatregelen van de verschillende lidstaten onvoldoende op elkaar waren afgestemd.

Op het einde van het jaar begon de internationale conjunctuur echter tekenen van verbetering te vertonen, zowel in de Verenigde Staten als in sommige E.G.-landen : de verlaging van de rentetarieven en de olieprijzen, de tragere inflatie, de verbetering van de betalingsbalansen en de wil doordachter met de overheidsuitgaven om te springen, vormen allemaal gunstige voorwaarden om uit de depressie te geraken.

België blijft zeer afhankelijk van deze factoren en van het verloop ervan.

In 1982 lag de economische ontwikkeling meer in de lijn van het herstel van de grote macro-economische evenwichten. Het buitenlands tekort op de balans der lopende betalingen werd kleiner, terwijl het overheidstekort zich stabiliseerde.

Verder werd het verloop gekenmerkt door de herverdeling van het nationaal inkomen ten gunste van de ondernemingen, waar

het surplus in 1982 aangroeide, en ten nadele van de gezinnen, die hun beschikbaar inkomen tijdens datzelfde jaar zagen inkrimpen; de ontwikkeling der consumptieprijzen vertoonde geen echte ommekeer, maar veeleer een adempauze in een neerwaarts gerichte tendens; een laatste element van de economische ontwikkeling in 1982 betrof een wijziging van meer pychologische aard : de bedrijfsleiders gingen de toestand wat rooskleuriger zien.

Deze verschillende elementen hebben enerzijds het sparen, anderzijds het gezinsverbruik beïnvloed, in die mate dat het laatste stand hield. Het investeringspeil van de ondernemingen, de bouwsector uitgesloten, stabiliseerde zich.

Op de werkgelegenheid hadden voornoemde factoren echter weinig invloed : de tewerkstelling ging verder achteruit, al gingen er in de nijverheid op het einde van het jaar blijkbaar minder banen verloren.

*
* *

Voornaamste basisindicatoren

OMSCHRIJVING	Eenheid	1981	1982	Evolutie 1982/81	Bron
I. **Produktie en bestedingen** in prijzen van 1981 : deflator van het BNP (1,071)					
Bruto binnenlands produkt	10^9 F	3 644	3 681 (d)	+ 1,0 % (d)	MEZ
Bruto nationaal produkt	10^9 F	3 621	3 646 (d)	+ 0,7 % (d)	MEZ
waarvan :					
— gezinsverbruik	10^9 F	2 394	2 419	+ 1,0 %	MEZ
— overheidsverbruik	10^9 F	701	690	− 1,6 %	MEZ
— particuliere investeringen	10^9 F	141	131	− 6,5 %	MEZ
— investeringen vennootschappen	10^9 F	383	381	− 0,5 %	MEZ
— overheidsinvesteringen	10^9 F	123	116	− 5,6 %	MEZ
Totale binnenlandse vraag	10^9 F	3 735	3 730	− 0,1 %	MEZ
Industriële produktie	1970=100	121,0	121,3	+ 0,2 %	NIS
Aanwending produktiecapaciteit	%	75,1	76,1	+ 1,3 %	NBB
Volledig werklozen (jaargemiddelde)	Aantal	391 784	456 577	+ 64 793	R.V.A.
II. **Buitenlands handelsverkeer**					
Netto uitvoer (inclusief diensten en factorinkomens)	10^9 F	−153	−116	+ 37,0 %	MEZ
Saldo handelsbalans (douanestatistieken)	10^9 F	−247,5	−247,8	—	NIS
Indexcijfer van de ruilvoet	1970=100	85,4	85,7	+ 0,3 %	NIS
Exportvolume (jaargemiddelde)	1970=100	174,3	176,8	+ 1,4 %	NIS
Importvolume (jaargemiddelde)	1970=100	169,5	170,3	+ 0,5 %	NIS
Reële wisselkoers van de BF (gemiddeld)	1970=100	113,7	103,2	− 9,3 %	EEG
Concurrentievermogen - loonkosten (a)	1970=100	109,9	97,0	− 11,8 %	EEG
Saldo van de lopende verrichtingen (kasbasis)	10^9 F	−199	−120 (d)	+ 79,0 %	NBB
III. **Prijzen en inkomens**					
Consumptieprijzen (gemiddelde stijging)	%	+ 7,6	+ 8,7	+ 1,1 %	MEZ
[illegible]	%	+ 5,3	+ 0,8	− 4,5 %	IRES
Loonkosten per eenheid produkt (b)					

Loonkosten per eenheid produkt (b)	%					
Bruto primair inkomen van de particulieren (prijzen van 1981)	10^9 F	3 149	3 081 (d)	− 2,2 %	NBB
Beschikbaar inkomen (prijzen 1981)	10^9 F	2 932	2 831 (d)	− 3,5 %	NBB
Primair bruto inkomen vennootschappen	10^9 F	321	418 (d)	+ 97,0 %	NBB
IV. Begroting					
Fiscale en parafiscale lasten t.o.v. h/BNP	%	42,9	44,3 (d)	+ 1,4 %	FIN
Bestedingen van de gehele overheidssector t.o.v. h/BNP	%	63,2	64,9 (d)	+ 1,7 %	NBB
Te financieren netto saldo van de centrale overheid (in % BNP)	10^9 F	454,9 (12,7 %)	519,3 (13,5 %)	+ 64,4 %	MEZ
Totale Rijksschuld (en % BNP)	10^9 F	2 439	3 000 (e)	+561,0 %	FIN
waarvan : valuta (en % BNP)	10^9 F	388	642	+254 %	FIN
V. Monetair en financieel beleid					
Totale geldhoeveelheid	%	+ 3,6	+ 4,2	+ 0,6 %	NBB
Financiering door de hoofdzakelijk geldscheppende instellingen :					
van de particuliere sector	10^9 F	+362,8	+431,0	+ 68,0 %	NBB
van de overheidssector	10^9 F	+ 67,2	+ 22,8	− 44,0 %	NBB
Discontotarief (einde dec.)	%	15	11,5	− 3,5 %	NBB
Bruto rendement staatsfondsen (+ 5 jaar begin december)	%	13,9	12,9	− 1,0 %	NBB
Beursindexcijfer (gemiddeld)	1963=100	87,2	102,9	+ 18,0 %	KB
Bruto besparingen van de particulieren (in % beschikbaar inkomen)	%	19,3	17,5 (d)	− 1,8 %	NBB
Bruto kapitaalvorming van de particulieren (in % beschikbaar inkomen)	%	6,4	5,9 (d)	− 0,5 %	NBB
Netto financieringsvermogen van de particulieren (in % beschikbaar inkomen)	%	13,1	11,7 (d)	− 1,4 %	NBB

(a) Loonkosten per eenheid in gemeenschappelijke munt t.o.v. het gewogen gemiddelde van de 19 concurrerende landen (gezamenlijk Belgisch bedrijfsleven) (Bron : Comm. EEG, Europese economie, maart 1983).
(b) Fabrieksnijverheid.
(c) In het gegeven voor 1982 zijn de schulden van de intercommunales die per 1.1.1982 door het Wegenfonds werden overgenomen niet opgenomen.
(d) Raming.

MAATREGELEN VAN ECONOMISCH BELEID

Met de devaluatie van 8,5 % waartoe op 22 februari beslist werd en met de maatregelen die de regering nadien heeft genomen in het kader van de volmachtenwet van 2 februari 1982, heeft zij in de eerste plaats gepoogd tekorten op overheidsbegroting en betalingsbalans af te remmen, de bedrijfsinvesteringen aan te moedigen en de concurrentiepositie van onze ondernemingen te bevorderen. De 192 koninklijke besluiten die op basis van de volmachtenwet in 1982 werden uitgevaardigd, hebben het sociaal-economisch leven in België tamelijk grondig gewijzigd; zij hebben betrekking op een hele reeks sectoren o.m. de openbare sector en de parastatale instellingen, het onderwijs, de lonen, pensioenen en kinderbijslagen, de ondernemingen, de sociale en fiscale wetgeving, enz. Ongeveer 50 koninklijke besluiten hebben als doel de onderwijssector te saneren, terwijl een 40-tal andere hetzelfde nastreven in de parastatale instellingen en de openbare diensten. Een 25-tal besluiten werden genomen ten gunste van de tewerkstelling terwijl evenveel andere de bedrijfsactiviteit en de concurrentiepositie van de ondernemingen moeten stimuleren.

In grote trekken beogen de besluiten in verband met de tewerkstelling o.m. een tijdelijke vrijstelling van werkgeversbijdragen bij aanwerving van jonge werklozen en een vermindering van werkgeversbijdragen bij aanwerving van een eerste werknemer; de bestaande sociale wetgeving wordt aangepast met het doel de deeltijdse arbeid aan te moedigen; de werkloosheid wordt bestreden door het toekennen van een brugpensioen aan mannelijke werknemers vanaf 60 jaar; ten behoeve van de overheidsdiensten wordt een derde arbeidscircuit opgericht alsook een Interdepartementaal Begrotingsfonds ter bevordering van de werkgelegenheid in de niet-commerciële sector.

Aan de openbare diensten worden strengere beperkingen opgelegd voor cumulaties van beroepsactiviteiten en strengere normen bij de werving van nieuw personeel. Er wordt ook getracht de administratieve structuren te verbeteren door het bevorderen van de mobiliteit van de ambtenaren.

Aan de instellingen van openbaar nut werd de verplichting opgelegd hun werkingskosten en personeelskosten met een zeker percentage te verminderen. Bovendien werden de toelagen aan deficitaire instellingen verminderd en werd hen de verplichting opgelegd om uiterlijk tegen 31 december 1989 het evenwicht te herstellen tussen de ontvangsten en de uitgaven. Belangrijk was ook de beslissing van de regering, aan de gemeenten een grotere financiële autonomie toe te kennen met als rechtsregel dat de gemeentelijke begrotingen vanaf het begrotingsjaar 1988 in geen geval nog deficitaire saldi mogen vertonen. Ook in de

onderwijssector werden een aanzienlijke reeks ingrijpende budgettaire restricties ingevoerd.

Ten slotte zijn een reeks specifieke maatregelen genomen ten gunste van de ondernemingen met als doel, zoals hoger reeds vermeld, hun concurrentiepositie te verbeteren en nieuwe investeringen te bevorderen. Sommige ervan hebben zelfs een stimulerende invloed op de tewerkstelling; dat is o.m. het geval met de belastingvrije provisie voor sociaal passief in geval bijkomend personeel wordt aangenomen. Onder de overige maatregelen waarvan wordt verwacht dat zij op kortere of langere termijn een gunstig effect op het bedrijfsleven zullen hebben, kunnen als belangrijkste worden vermeld : de vermindering van het tarief van de vennootschapsbelasting; de investeringsaftrek waarbij de ondernemingen de mogelijkheid krijgen hun belastbare winst te verminderen met een bepaald percentage van de aanschaffings- of vervaardigingsprijs van de nieuwe investeringen; de inkomsten, uitgekeerd aan aandelen of deelbewijzen, die ingevolge kapitaalsverhoging of ingevolge de oprichting van een nieuwe vennootschap, onder bepaalde voorwaarden van de in de vennootschapsbelasting belastbare vennootschapswinst worden uitgesloten; de tewerkstellingszones die worden opgericht en voorbehouden zijn aan nieuwe industriële vestigingen; zij zullen tijdelijk van vennootschapsbelasting worden vrijgesteld op voorwaarde dat zij binnen de twee jaar een zeker aantal werknemers in dienst nemen; de oprichting van coördinatiecentra die vrijstelling van belasting op hun winsten kunnen genieten en ten slotte een tijdelijke vrijstelling of vermindering van werkgeversbijdragen bij aanwerving van jonge werklozen of van een eerste werknemer (hiervoor reeds vermeld).

EERSTE DEEL

BEVOLKING EN WERKGELEGENHEID

HOOFDSTUK I

BEVOLKING

Op 31 december 1982 telde de totale Belgische bevolking 9 858 086 inwoners, d.i. 3 497 meer dan een jaar voordien. Er dient op te worden gewezen dat deze nieuwe gegevens op basis van de volkstelling van 1981 werden verkregen. Het hierboven vermelde cijfer betreffende de totale bevolking kan bijgevolg niet met het eerder berekende getal van 9 867 953 worden vergeleken, maar met de 9 854 589 personen die na de volkstelling van maart 1981 op 31 december 1981 werden geteld.

De uiterst geringe bevolkingsaangroei in 1982 volgt de tendens van de jaren 1978, 1980 en 1981. Deze demografische ontwikkeling is het resultaat van een negatief migratiesaldo, een verschijnsel dat zich in 1978 voor het eerst aftekende, en een vrij laag geboortencijfer in combinatie met een onveranderde mortaliteit. De juistheid van het gegeven dient echter te worden gerelativeerd : het saldo der binnenlandse migraties zou gelijk aan nul moeten zijn, wat niet het geval is; het gebeurt dat de thans geboekte geringe bevolkingsverschillen evenveel bedragen als de vastgestelde fout. Het is dus veeleer de orde van grootte van de bewegingen die van belang is. Van 1971 tot 1975 deden zich nog bevolkingswijzigingen voor in de orde van 25 000 tot 45 000 personen of van 2,5 tot 4,5 ‰; sedertdien evolueert de bevolking naar een zero-groei.

Het geboortencijfer, dat sedert de zestiger jaren alsmaar daalde, was van 1976 tot 1981 weer lichtjes opgelopen; in 1982 ging het opnieuw naar beneden : het bedroeg nog 12,22 ‰ tegen 12,64 ‰ het jaar voordien. Het sterftecijfer ondergaat nagenoeg geen wijziging.

De geringe bevolkingsaangroei in 1982 was dus volledig te wijten aan het natuurlijk accres, dat zelf vrij laag uitviel.

In Wallonië en Brussel zijn zowel het migratiesaldo als de natuurlijke evolutie negatief, terwijl het migratiesaldo in Vlaanderen, in tegenstelling tot het voorgaande jaar, weer positief is. In dit gewest ligt de nataliteit nog steeds zo'n 11 000 eenheden boven het sterftecijfer. De regionale verschillen zijn veeleer te wijten aan de verschillende sterftecijfers (2 ‰), dan wel aan de afwijking tussen de respectievelijke geboortencijfers (slechts 0,3 ‰).

De geboorten- en sterftecijfers per provincie en arrondissement blijven vrijwel onveranderd. De nataliteit ligt nog steeds het hoogst in Limburg, Luxemburg en

Namen, terwijl Limburg, Antwerpen en West-Vlaanderen op de laagste mortaliteit kunnen bogen. Het laagste geboortencijfer wordt aangetroffen in Luik en Henegouwen, twee provincies waar ook het sterftecijfer het hoogst ligt. Het onderzoek per arrondissement toont nog steeds aan dat de drie arrondissementen van Limburg, evenals Turnhout, Verviers, Marche-en-Famenne en Aarlen het hoogste geboortencijfer hebben; de hoogste sterftecijfers worden aangetroffen in de arrondissementen Hoei, Waremme, Doornik, Ath, Soignies, Bastenaken en, als enige in het Vlaamse gewest, het arrondissement Gent.

*

* *

Geboorten, sterfgevallen, bevolkingsaangroei en totale bevolking

TIJDVAK	Geboorten	Sterfgevallen	Bevolkingsaccres			Totaal bevolkings-cijfer (a)
			Natuurlijke aangroei	Door migratie	Totaal	
1971	139 104	118 853	20 251	24 184	44 435	9 695 379
1972	134 437	116 743	17 694	13 777	31 471	9 726 850
1973	129 425	118 313	11 112	18 628	29 740	9 756 590
1974	123 155	116 039	7 116	24 542	31 658	9 788 248
1975	119 273	119 273	—	24 904	24 904	9 813 152
1976	120 472	118 765	1 707	8 443	10 150	9 823 302
1977	121 523	112 208	9 315	4 796	14 111	9 837 413
1978	121 983	115 060	6 923	– 2 682	4 241	9 841 654
1979	123 658	112 156	11 502	1 954	13 456	9 855 110
1980	124 794	114 364	10 430	– 2 166	8 264	9 863 374
1981	124 827	113 308	11 519	– 6 940	4 579	9 867 953 (b)
1982	120 451	112 506	7 945	– 4 448	3 497	9 858 086 (b)

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Berekening bevolking op basis van de telling van 1970. Opgesteld 31 december.
(b) Op basis van de telling van 1981 bedroeg de totale bevolking op 31 december 1981, 9 854 589 personen. Van eind 1981 tot eind 1982 is er dus nog een stijging merkbaar en kan er geen sprake zijn van een daling zoals zou kunnen blijken uit de cijfers van de laatste kolom.

Loop van de bevolking in 1982

LANDSGEDEELTE	Geboorten (a)		Sterfgevallen (a)		Toe- of afneming			Stand per 1 januari 1982	Stand per 1 januari 1983
					Natuurlijk accres	Saldo der migratiebeweging	Totale aangroei		
	Absolute cijfers	‰ (b)	Absolute cijfers	‰ (b)	Absolute cijfers	Absolute cijfers	Absolute cijfers	Absolute cijfers	Absolute cijfers
Antwerpen	*11 088*	*12,05*	*10 464*	*11,38*	*+ 624*	*+ 2 440*	*+ 3 064*	*916 780*	*919 844*
Mechelen	*3 548*	*12,08*	*3 351*	*11,41*	*+ 197*	*+ 594*	*+ 791*	*292 910*	*293 701*
Turnhout	*4 810*	*13,23*	*2 855*	*7,85*	*+ 1 955*	*+ 344*	*+ 2 299*	*361 402*	*363 701*
Antwerpen	**19 446**	**12,33**	**16 670**	**10,57**	**+ 2 776**	**+ 3 378**	**+ 6 154**	**1 571 092**	**1 577 246**
Brussel-Hoofdstad	*11 863*	*11,98*	*12 853*	*12,98*	*− 990*	*− 3 907*	*− 4 897*	*994 774*	*989 877*
Halle-Vilvoorde	*5 877*	*11,32*	*5 629*	*10,84*	*+ 248*	*− 114*	*+ 134*	*518 962*	*519 096*
Leuven	*4 932*	*11,80*	*4 281*	*10,24*	*+ 651*	*+ 995*	*+ 1 646*	*416 299*	*417 945*
Nijvel	*3 420*	*11,61*	*2 977*	*10,11*	*+ 443*	*+ 1 083*	*+ 1 526*	*292 939*	*294 465*
Brabant	**26 092**	**11,75**	**25 740**	**11,47**	**+ 352**	**− 1 943**	**− 2 295**	**2 222 974**	**2 221 383**
Aat	*847*	*11,00*	*1 078*	*14,00*	*− 231*	*− 18*	*− 249*	*77 264*	*77 015*
Charleroi	*5 249*	*11,98*	*5 764*	*13,16*	*− 515*	*− 2 411*	*− 2 926*	*441 040*	*438 114*
Bergen	*3 040*	*11,94*	*3 327*	*13,07*	*− 287*	*− 1 224*	*− 1 511*	*256 025*	*254 514*
Moeskroen	*877*	*12,06*	*908*	*12,49*	*− 31*	*− 44*	*− 75*	*72 769*	*72 694*
Zinnik	*1 975*	*11,86*	*2 266*	*13,61*	*− 291*	*− 172*	*− 463*	*166 952*	*166 549*
Thuin	*1 637*	*11,56*	*1 855*	*13,10*	*− 218*	*+ 450*	*+ 232*	*141 378*	*141 610*
Doornik	*1 646*	*11,66*	*1 988*	*14,09*	*− 342*	*+ 165*	*− 177*	*141 291*	*141 114*
Henegouwen	**15 271**	**11,82**	**17 126**	**13,26**	**− 1 855**	**− 3 254**	**− 5 109**	**1 296 719**	**1 291 610**
Hoei	*1 065*	*11,92*	*1 282*	*14,35*	*− 417*	*888*	*+ 471*	*88 645*	*89 316*
Luik	*6 632*	*11,08*	*7 940*	*13,27*	*− 1 308*	*− 2 769*	*− 4 077*	*602 637*	*598 560*
Verviers	*3 298*	*13,36*	*2 849*	*11,54*	*449*	*493*	*+ 942*	*245 859*	*246 801*
Borgworm	*653*	*10,72*	*866*	*14,22*	*− 213*	*246*	*+ 33*	*60 866*	*60 899*
Maaseik	*2 512*	*13,61*	*1 151*	*8,81*	*+ 848*	*− 246*	*+ 602*	*176 819*	*177 352*

Tongeren	2 411	13,59	1 563	8,81	+ 848	− 246	+ 602	176 815	177 382
Limburg ...	**10 539**	**14,56**	**5 374**	**7,42**	**+ 5 165**	**− 1 830**	**+ 3 335**	**720 766**	**724 032**
Aarlen	629	13,37	520	11,05	+ 109	− 396	− 287	47 334	47 047
Bastenaken	471	12,94	502	13,79	− 31	+ 100	+ 69	36 322	36 391
Marche-en-Famenne	663	15,33	551	12,74	+ 112	+ 138	+ 250	43 003	43 253
Neufchâteau	679	13,10	632	12,20	+ 47	+ 135	+ 182	51 636	51 818
Virton	567	12,81	536	12,11	+ 31	+ 102	+ 133	44 142	44 275
Luxemburg ...	**3 009**	**13,51**	**2 741**	**12,30**	**+ 268**	**+ 79**	**+ 347**	**222 437**	**222 784**
Dinant	1 188	13,27	1 115	12,45	+ 73	+ 306	+ 379	89 152	89 531
Namen	3 406	13,03	3 239	12,39	+ 167	+ 27	+ 194	261 292	261 486
Philippeville	689	11,94	679	11,76	+ 10	+ 24	+ 34	57 690	57 724
Namen ...	**5 283**	**12,93**	**5 033**	**12,31**	**+ 250**	**+ 357**	**+ 607**	**408 134**	**408 741**
Aalst	2 975	11,36	2 933	11,20	+ 42	− 641	− 599	262 368	261 769
Dendermonde	2 147	11,82	2 027	11,16	+ 120	+ 241	+ 361	181 306	181 667
Eeklo	867	10,83	881	11,00	− 14	+ 13	− 1	80 082	80 081
Gent	5 770	11,89	5 717	11,78	− 53	− 364	− 417	485 696	485 385
Oudenaarde	1 245	11,09	1 491	13,28	− 246	+ 101	+ 145	112 402	112 257
Sint-Niklaas	2 681	12,70	2 271	10,76	+ 410	+ 3	+ 413	210 693	211 106
Oost-Vlaanderen ...	**15 685**	**11,77**	**15 320**	**11,50**	**+ 365**	**− 647**	**− 282**	**1 332 547**	**1 332 265**
Brugge	3 076	12,00	2 509	9,78	+ 567	+ 691	+ 124	255 166	256 424
Diksmuide	579	12,21	506	10,67	+ 73	− 200	− 127	47 565	47 438
Ieper	1 328	12,76	1 162	11,16	+ 166	− 119	+ 47	104 042	104 089
Kortrijk	3 568	13,09	2 980	10,93	+ 588	− 36	+ 552	272 038	272 590
Oostende	1 533	11,50	1 537	11,53	− 4	+ 210	+ 206	133 142	133 348
Roeselare	1 733	12,65	1 358	9,91	+ 375	− 509	− 134	137 126	136 992
Tielt	1 059	12,48	948	11,17	+ 111	− 11	+ 100	84 740	84 840
Veurne	602	12,37	565	11,61	+ 37	+ 528	+ 565	48 094	48 659
West-Vlaanderen ...	**13 478**	**12,43**	**11 565**	**10,67**	**+ 1 913**	**+ 554**	**+ 2 467**	**1 081 913**	**1 084 380**
Brussel-Hoofdstad	**11 863**	**11,98**	**12 853**	**12,98**	**− 990**	**− 3 907**	**− 4 897**	**994 774**	**989 877**
Vlaamse streek	**69 957**	**12,37**	**58 839**	**10,40**	**+11 118**	**+ 2 336**	**+13 454**	**5 641 579**	**5 655 033**
Waalse streek	**38 631**	**12,02**	**40 814**	**12,70**	**− 2 183**	**− 2 877**	**− 5 060**	**3 218 236**	**3 213 176**
w.o. : Duitse taalstreek									
Het Rijk ...	**120 451**	**12,22**	**112 506**	**11,41**	**+ 7 945**	**− 4 448**	**+ 3 497**	**9 854 589**	**9 858 086**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Exclusief de doodgeborenen en andere levenloos aangegeven kinderen.
(b) Verhouding tot de totale bevolking per 1 januari 1983.

HOOFDSTUK II

WERKGELEGENHEID EN WERKLOOSHEID

AFDELING I. — WERKGELEGENHEID

Net als in de andere EG-landen was het verloop van werkgelegenheid en werkloosheid in 1982 gelijkaardig als tijdens het voorgaande jaar. Deze vaststelling geldt overigens voor de meeste economische indicatoren in de meeste landen. In feite zou kunnen worden gewaagd van een zelfde typische ontwikkeling die in 1980 werd ingezet en tot in 1983 voortduurde met op bepaalde tijdstippen, zoals op het einde van 1981 of 1982, enkele kortstondige, onbeduidende stijgingen.

Een bijna drie jaar durende stagnerende conjunctuur moest onvermijdelijk diepe sporen nalaten op de omvang, het verloop en de structuur van de werkgelegenheid en de werkloosheid, veel erger en blijvender dan in 1975.

Voortgaande op het verloop van de werkgelegenheid en de werkloosheid en op het werkloosheidspeil blijkt dat de globale werkgelegenheid in de Gemeenschap aanzienlijk is afgenomen in 1981 en 1982 en wel met respectievelijk 1,5 en 1,1 %. Zwaarst getroffen waren in 1980 het Verenigd Koninkrijk, België en Denemarken. Nederland kwam er bij in 1981. In 1982, dus later dan in de andere Europese landen, gingen ook in de Duitse Bondsrepubliek zeer veel werkplaatsen verloren.

Het Verenigd Koninkrijk en België werden in de jongste twee jaren het zwaarst getroffen. De sterkste stijgingen van de werkloosheid deden zich in 1982 voor in het Verenigd Koninkrijk, Nederland en Duitsland. Deze ontwikkeling heeft het werkloosheidspercentage (1) dan ook aanzienlijk opgevoerd; in twee en een half jaar tijd werd het in Nederland met 2,5 vermenigvuldigd en in het Verenigd Koninkrijk en Duitsland verdubbeld, wat dus een indrukwekkende ontwikkeling is. In België klom het werkloosheidspercentage op van 9,4 tot 13,9 %; deze minder sterke toeneming is maar schijn omdat ze berekend is op een veel hoger werkloosheidspeil, trouwens het hoogste van de Europese Gemeenschap.

Voor de Gemeenschap in haar geheel evolueerde de geregistreerde werkloosheid van gemiddeld 6,8 miljoen eenheden in 1980 tot 11,5 miljoen eind 1982.

(1) Volgens de door de EG gehanteerde definities.

Door deze ontwikkelingen werden ook de structuur van de werkloosheid en het wederzijds aandeel van de verschillende grote sectoren in de totale tewerkstelling gewijzigd. In Europa is het aandeel van de fabrieksnijverheid van 30,3 % in 1973 afgenomen tot 26,6 % in 1981. In België en Nederland is de achteruitgang het grootst. In Duitsland, Frankrijk en vooral Italië zijn de dalingen veel geringer. Het meest getroffen zijn de kleine landen. In het Verenigd Koninkrijk is de inkrimping van de industriële werkgelegenheid gebeurd vóór 1974. Ook in de landbouw, de bosbouw en de visserij gingen in België naar verhouding het grootste aantal arbeidsplaatsen verloren van de hele Europese Gemeenschap. In de dienstensector komt België op de tweede plaats, na Italië, voor wat de stijging van de werkgelegenheid betreft. Voor België kwam die stijging vooral tot uiting in de HORECA-bedrijven, de openbare besturen en de niet-commerciële diensten, deelsectoren met de hoogste tewerkstellingstoeneming van de Gemeenschap. Mogelijk is deze ontwikkeling broos en problematisch, aangezien zij hoofdzakelijk op overheidsgelden drijft; er dient bij de beoordeling ervan echter ook rekening te worden gehouden met de bijdrage die deze nieuwe arbeidsplaatsen leveren tot de netto-vermogenschepping.

De desindustrialisering en de overheveling naar de tertiaire sector zijn wel kenmerkend voor de meeste Europese economieën, maar vallen toch vooral op voor België.

De gesalarieerde werkgelegenheid lag 43 558 eenheden lager op 30 juni 1982 dan op 30 juni 1981. Dat blijkt uit de statistieken van de R.S.Z. Deze globale achteruitgang was beperkter dan tijdens de voorgaande periode (1), wat niet wegneemt dat hij snel blijft en groter dan ooit, 1981 uitgezonderd. In percentages uitgedrukt geeft dat é 1,5 % t.o.v. é 1,7 % voor het voorgaande jaar.

Dit cijfer is het resultaat van verschillende bewegingen. Terzake dient te worden gewezen op een wijziging die zich in de loop van 1981 t.o.v. de voorgaande tendensen heeft voorgedaan. Sedert 1975 was het verlies aan arbeidsplaatsen in de nijverheid immers nagenoeg ongewijzigd gebleven, met wel schommelingen van het ene jaar tot het andere. Tijdens de maand juni lag het peil ieder jaar 25 000 tot 50 000 eenheden onder dat van het voorgaande jaar (behalve in juni 1975 en 1980, resp. é67 000 en é19 000). Maar sedert twee jaar zijn daar een aantal factoren bijgekomen, zoals de ongemeen grote daling van de werkgelegenheid in de bouwnijverheid, het begin van een vermindering van de tewerkstelling in de particuliere dienstensector en de geringere toeneming van het aantal arbeidsplaatsen in de overheidssector die einde 1982 in een stagnering uitmondt.

(1) De beschouwde perioden gaan in dit hoofdstuk steeds van 30 juni van het ene jaar tot dezelfde datum van het daaropvolgende jaar, tenzij indien anders vermeld.

Werkgelegenheidsverloop op 30 juni (R.S.Z.)

SECTOREN	1979/1978	1980/1979	1981/1980	1982/1981	1982/1974
Nijverheid (a)	−24 361	−18 613	−46 973	−30 961	−310 225
Bouwbedrijf en burgerlijke bouwkunde	+ 1 390	− 8 913	−28 510	−22 304	− 56 529
Tertiaire sector	+18 685	+ 9 734	− 8 637	− 1 887	+ 65 647
Overheid	+25 361	+17 458	+ 4 594	+11 934	+161 603

Bronnen : Rijksdienst voor Sociale Zekerheid.
Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) In strikte zin, d.w.z. zonder « Energie en water ».

De kenmerken van de ontwikkeling zijn voor de jaren 1982 en 1981 nagenoeg gelijk; alleen is de afbrokkeling minder sterk in 1982.

Al de reeksen met betrekking tot de particuliere sector gaan verder in dalende lijn; hierbij kan echter wel een mutatie worden aangestreept : daar waar de intellectuele werkgelegenheid voor vrouwen in de particuliere tertiaire sector in 1981 nog enigszins was toegenomen, begon zij het jaar daarop in te krimpen. De enige stijging die in 1982 werd waargenomen was de intellectuele werkgelegenheid in de overheidssector, namelijk bij de algemene administratie, het onderwijs, de gezondheidszorg en de andere sociale diensten. Het is bekend dat dit in principe niet meer zo was in de tweede helft van 1982 en nadien, als gevolg van de regeringsmaatregelen en de toestand van de overheidsfinanciën van de centrale staat en van de lokale besturen.

Werkgelegenheidsverloop op 30 juni (R.S.Z.)

SECTOREN	1979/1978	1980/1979	1981/1980	1982/1981	1982/1974
Particuliere sector	− 6 274	−18 736	−84 872	−55 492	−312 888
Overheidssector	+37 909	+17 458	+ 4 594	+11 934	+164 266
waarvan : B.T.K.	+20 525	+ 2 288	− 8 003	− 3 700 (a)	
buiten B.T.K.	+17 384	+15 170	+12 597	+15 634 (a)	

Bronnen : Rijksdienst voor Sociale Zekerheid.
Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) Raming.

Om een juister beeld te krijgen van het verloop van de werkgelegenheid in de overheidssector, werden de personen die in een bijzonder tijdelijk kader van de overheid zijn tewerkgesteld, niet meegerekend.

In het verloop van de tewerkstelling in de overheidssector namen de centrale overheid en de gemeenten de jongste jaren nagenoeg evenveel voor hun rekening, vóór het onderwijs. Procentueel gezien was de toeneming het grootst bij de gemeenten en de provincies, waarbinnen vooral de algemene administratie, de OCMW'S en de « andere diensten » zich niet onbetuigd lieten. Bij de « andere diensten » van de centrale overheid en bij het vrije onderwijs ging de personeelsbezetting gestadig de hoogte in. Het zijn precies deze rubrieken waar de groei medio 1982 werd afgeremd, of in 1983 een halt zal worden toegeroepen. Over deze periodes zijn nog geen gegevens beschikbaar.

In de nijverheid gingen 31 000 arbeidsplaatsen verloren in 1982, d.i. 3,8 % (1). In absolute cijfers is het tewerkstellingsverlies nog steeds groter bij de mannen, procentueel gezien bij de vrouwen en vanuit beide benaderingen zijn de handarbeiders het ergst getroffen. In twee jaar tijd verdwenen 78 000 banen.

De jongste tijd is er een kentering gekomen in de klassering van het werkgelegenheidsverlies volgens de drie grote takken van de nijverheid.

Verloop van de R.S.Z.-werkgelegenheid in de nijverheid (a)

GROEPEN INDUSTRIEEN	1981/1980	1982/1981	1982/1974
Metaalverwerkende nijverheid, fijnmechaniek	−5,7 %	−5,0 %	−23,2 %
Ontginning en verwerking van niet-energetische mineralen en derivaten, scheikundige nijverheid ..	−5,4 %	−3,7 %	−26,6 %
Andere fabrieksnijverheid	−5,1 %	−3,1 %	−32,7 %

Bronnen : Rijksdienst voor Sociale Zekerheid.
Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) In strikte zin, m.a.w. zonder « Energie en water ».

Tot 1981 deed zich in de « andere fabrieksnijverheid » procentueel gezien de sterkste daling van de tewerkstelling voor. Sedert twee jaar echter wordt de eerste plaats overgenomen door de metaalverwerkende nijverheid, de machinebouw en de elektrische uitrusting.

Een meer gedetailleerd onderzoek volgens de deelsectoren toont aan dat in een aantal daarvan de bestaande tendens werd voortgezet. In de takken die het toch al slecht deden, gingen verder arbeidsplaatsen verloren : de lederindustrie, schoeisel, kleding, textiel, glas en werken van metaal.

Wegens de crisis in de bouwnijverheid, gingen in de industrie der niet-metaalhoudende mineralen zeer veel banen verloren : é11,5 % in 1981 en é10,5 % in 1982.

(1) Nijverheid in strikte zin, d.w.z. zonder « Energie en water ».

In de metaalnijverheid, de houtnijverheid en de papiernijverheid bleef de daling beperkt tot het gemiddelde voor de nijverheid.

Bij het autobedrijf en de vervoermiddelen, tenslotte, en in de scheikundige nijverheid, de voedingsindustrie en de plastiekverwerkende nijverheid verminderde de werkgelegenheid over het geheel van de periode het minst. Deze trend werd in 1981 (behalve voor de auto en de vervoermiddelen, waar toen é5,3 % werd opgetekend) en 1982 verdergezet. In de voedingsnijverheid nam de werkgelegenheid in 1982 zelfs lichtjes toe (+0,3 %).

Over de volledige periode van 1974 tot 1982 verloren in de nijverheid 200 000 mannen en 110 000 vrouwen hun baan, d.i. respectievelijk 25 % en 37 %. Het gaat hier om 280 000 arbeiders en 30 000 bedienden. Naar verhouding was de tewerkstellingsdaling het grootst onder de vrouwelijke handarbeiders : 43 %. Deze vaststelling kwam het sterkst tot uiting in de textielnijverheid, de kledingsindustrie en de elektrische en elektronische uitrusting, waar een vrouw op twee haar job verloor.

Het verschil tussen de teloorgang van de werkgelegenheid bij de mannen en bij de vrouwen is de jongste twee jaren kleiner geworden, doordat nu meer dan voorheen de bedrijfstakken met verhoudingsgewijs meer mannelijke arbeidskrachten worden getroffen.

In de *particuliere dienstensector* begon de werkgelegenheid in de loop van 1980 te slinken.

Verloop van de werkgelegenheid (R.S.Z.) in de particuliere tertiaire sector op 30 juni

SECTOREN	1980/1979	1981/1980	1982/1981	1982/1974
Handel, horecabedrijven, herstellingen .	+1 255	−7 741	−3 032	+ 707
Verkeer en vervoer	+ 56	−2 293	− 285	+ 302
Kredietinstellingen, verzekeringen aan de ondernemingen verleende diensten, verhuur	+3 869	−1 919	−1 046	+15 356
Andere diensten	+4 554	+3 316	+2 476	+49 282

Bronnen : Rijksdienst voor Sociale Zekerheid.
Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

In 1975, 1976 en 1977 ging de werkgelegenheid in deze bedrijfstak voortdurend de hoogte in; in 1978 en 1979 viel de stijging wat terug. De sedertdien opgetreden daling zette eerder in en was meer uitgesproken bij de mannen dan bij de vrouwen. Binnen de eerste deelsector verminderde de werkgelegenheid in de groothandel en de herstellingen van verbruiksgoederen; in de horecabedrijf daarentegen bleef de werkgelegenheid stijgen. Hierbij gaat het misschien niet om een netto-aangroei, maar om een overgang van zelfstandige arbeid naar loonarbeid. Binnen de derde

Werkgelegenheidsverloop (R.S.Z.) (a)

KWARTALEN	Totaal		Handarbeiders		Hoofdarbeiders		Nijverheid	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%
Maart 1980	+21 555	+0,7	− 5 645	−0,4	+27 200	+1,7	−12 779	−1,4
Juni 1980	− 1 278	0	−29 941	−2,1	+28 663	+1,8	−18 613	−2,1
September 1980	−26 025	−0,9	−48 734	−3,4	+22 709	+1,4	−25 441	−2,9
December 1980	−55 634	−1,9	−68 995	−4,9	+13 361	+0,8	−36 815	−4,2
Maart 1981	−67 307	−2,2	−72 202	−5,2	+ 4 895	+0,3	−43 399	−4,9
Juni 1981	−80 277	−2,7	−80 450	−5,8	+ 173	0	−46 973	−5,4
September 1981	−70 541	−2,4	−75 276	−5,5	+ 4 735	+0,3	−47 274	−5,5
December 1981	−58 281	−2,0	−65 136	−4,9	+ 6 855	+0,4	−41 308	−4,9
Juni 1982	−43 558	−1,5	−46 983	−3,6	+ 3 425	+0,2	−30 961	−3,8

(a) T.o.v. het overeenkomstige kwartaal van het voorgaande jaar.

Bronnen : Rijksdienst voor Sociale Zekerheid.
Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

deelsector valt er enkel voor de rubriek « aan de bedrijven verleende diensten, verhuur » een tewerkstellingsdaling te noteren, die de totale vermindering verklaart. Binnen de « andere diensten » nam de werkgelegenheid toe in de sociale diensten, gezondheidsdiensten en andere, elders niet vermelde diensten.

Het verloop van de werkgelegenheid dient echter ook nog te worden belicht vanuit een conjunctureel oogpunt, m.a.w. doorheen het jaar. Aangezien de R.S.Z.-kwartaalgegevens wegens seizoeninvloeden helemaal niet met elkaar kunnen worden vergeleken, werden de gegevens van elk kwartaal vergeleken met die van het overeenkomstige kwartaal van het voorgaande jaar.

De teloorgang van de werkgelegenheid blijkt dus zeer duidelijk te zijn sedert de zomer van 1980 en heeft nog uitbreiding genomen tot de zomer van het daaropvolgende jaar. Vanaf het tweede halfjaar van 1981 begon de ontwikkeling af te zwakken, tot ze in 1982 werd gestabiliseerd. Het blijkt dat de vervlakking van de werkgelegenheid opvallend was in het midden van 1982. Daarentegen kromp de werkgelegenheid vanaf het tweede halfjaar van dit jaar aan een hoog tempo in.

*
* *

Aantal arbeiders en uren-arbeiders in sommige bedrijfstakken (a)

(duizenden)

BEDRIJFSTAK	Tewerkgestelde arbeiders (maandgemiddelden)				Uren-arbeiders			
	1979	1980	1981	1982	1979	1980	1981	1982
Steenkolenmijnen (b)	15,5	15,2	15,0	15,1	29 191	29 106	29 202	29 063
Cokesfabrieken	2,5	2,5	2,5	2,6	4 176	3 939	4 128	4 208
IJzer-en staalnijverheid (c)	37,8	36,8	34,4	33,5	63 237	59 105	54 274	48 016
Industrie der non-ferrometalen	11,8	11,6	11,1	10,0	18 820	18 139	16 534	15 414
Metaalverwerkende nijverheid	224,8	223,4	208,4	196,0	349 451	338 209	308 741	295 994
Rubbernijverheid	4,8	4,8	4,4	4,2	7 924	7 810	6 895	6 588
Papiernijverheid (producerende inrichtingen)	6,1	5,8	5,5	5,3	10 238	9 521	9 379	8 919
Papiernijverheid (verwerkende inrichtingen)	9,3	9,0	8,4	8,0	15 039	14 251	12 863	12 428
Steengroeven	3,2	3,1	3,0	2,9	4 700	4 881	4 358	4 319
Kalk, kalksteen en kalkderivaten	3,0	3,0	2,9	2,7	5 030	5 066	4 553	4 239
Aardewerkindustrie	3,6	3,3	2,5	2,0	5 922	5 045	2 971	2 464
Cementnijverheid	2,4	2,3	2,2	2,1	3 784	3 694	3 352	3 137
Glasnijverheid	13,6	13,0	12,3	11,5	21 741	21 185	19 096	18 512
Houtnijverheid	28,2	27,3	25,7	24,3	44 591	43 320	38 962	36 755
Keramieknijverheid	4,3	3,9	3,6	3,3	6 709	6 249	5 357	5 086
Bouwbedrijf	121,8	121,3	105,6	92,5	162 721	166 881	140 013	115 839
Spinnerijen : katoen, vlas en hennep (d)	4,7	4,7	4,2	4,1	..	..	..	..
wol, jute, harde vezels	8,4	8,1	7,8	7,4	12 049	12 362	11 199	10 247
Weverijen	22,5	21,9	20,8	19,9	34 335	33 240	30 570	29 440
Andere textielbedrijven	2,1	1,9	1,4	1,4	2 998	2 682	2 220	2 105
Tricotagenijverheid	9,2	8,6	7,9	7,5	12 689	12 247	10 709	10 383
Dierlijke en plantaardige oliën	0,7	0,8	0,8	0,8	1 327	1 241	1 275	1 357
Tabaksnijverheid	5,4	5,1	4,8	4,6	8 116	7 782	6 847	6 400
Ledernijverheid	0,9	0,8	0,7	0,7	1 398	1 204	1 171	1 183
Schoennijverheid	2,1	2,0	1,8	1,7	3 158	2 727	2 272	2 418
Pantoffelindustrie	0,3	0,3	0,3	0,3	485	507	450	427
Watervoorziening	4,5	4,5	4,5	4,4	8 249	8 112	7 933	7 821
Haven van Antwerpen	10,3	9,5	9,2	9,0	..	..	..	..

Bronnen : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Administratie van het Mijnwezen. Bedrijfsfederaties.

(a) In het algemeen maken de in deze tabel voorkomende industrieën het voorwerp uit van een produktiestatistiek en hebben de gegevens, in principe, betrekking op alle nijverheidsinrichtingen zonder onderscheid van het aantal tewerkgestelde arbeiders.
(b) Het betreft het gemiddeld aantal aanwezige werklieden per gewerkte dag en het aantal verwezenlijkte posten.
(c) Exclusief de bedrijven die uitsluitend vormstaal voortbrengen.
(d) Voor de bedrijfstakken, aantal spillen-uren van 1979 tot 1982 : 2 233, 2 203, 1 645 en 1 733 miljoen.

Actieve bevolking (a)
Indeling per bedrijfstak

BEDRIJFSTAK	30 juni 1979		30 juni 1980		30 juni 1981	
	Absolute cijfers	%	Absolute cijfers	%	Absolute cijfers	%
	MANNEN					
Werkzaam in België	**2 453 697**	**93,7**	**2 435 781**	**93,5**	**2 360 980**	**91,1**
Landbouw, bosbouw en visserij	90 602	3,5	87 989	3,4	86 142	3,3
Winning en verwerking van niet-energetische delfstoffen en derivaten; chemische nijverheid	197 818	7,5	193 104	7,4	182 297	7,0
Metaalverwerkende industrie; fijn mechanische industrie en andere be- en verwerkende industrieën	522 638	20,0	514 881	19,8	492 793	19,0
Bouwnijverheid	286 301	10,9	277 259	10,6	248 343	9,6
Energie- en waterhuishouding	59 674	2,3	59 172	2,3	58 688	2,3
Handel, hotels, restaurants en café's, reparatiebedrijven, bank- en verzekeringswezen, enz.	536 892	20,5	539 678	20,7	532 086	20,5
Vervoer en verkeer	237 451	9,1	241 193	9,3	239 758	9,3
Andere diensten (beroepsmilitairen inbegrepen)	522 321	19,9	522 505	20,0	520 873	20,1
Werkzoekenden (b)	**107 020**	**4,1**	**112 657**	**4,3**	**170 174**	**6,6**
Miliciens	**28 290**	**1,1**	**28 707**	**1,1**	**31 639**	**1,2**
Stagiairs in beroepsopleiding	**2 633**	**0,1**	**2 662**	**0,1**	**2 995**	**0,1**
Werkzaam in het buitenland (c)	**27 068**	**1,1**	**26 287**	**1,0**	**25 775**	**1,0**
Totaal	**2 618 708**	**100,0**	**2 606 094**	**100,0**	**2 591 563**	**100,0**
	VROUWEN					
Werkzaam in België	**1 319 439**	**86,9**	**1 333 398**	**86,3**	**1 326 454**	**84,5**
Landbouw, bosbouw en visserij	27 781	1,8	24 013	1,6	23 149	1,5
Winning en verwerking van niet-energetische delfstoffen en derivaten; chemische nijverheid	23 815	1,6	23 554	1,5	22 429	1,4
Metaalverwerkende industrie; fijn mechanische industrie en andere be- en verwerkende industrieën	201 818	13,3	195 166	12,6	181 638	11,6
Bouwnijverheid	10 554	0,7	10 575	0,7	9 918	0,6
Energie- en waterhuishouding	2 922	0,2	3 059	0,2	3 151	0,2
Handel, hotels, restaurants en café's, reparatiebedrijven, bank- en verzekeringswezen, enz.	409 719	27,0	414 857	26,8	414 872	26,4
Vervoer en verkeer	34 861	2,3	36 451	2,4	36 970	2,4
Andere diensten (beroepsmilitairen inbegrepen)	607 969	40,0	625 723	40,5	634 329	40,4
Werkzoekenden (b)	**184 974**	**12,2**	**198 069**	**12,8**	**228 919**	**14,6**
Stagiairs in beroepsopleiding	**1 963**	**0,1**	**2 115**	**0,1**	**2 162**	**0,1**
Werkzaam in het buitenland (c)	**12 463**	**0,8**	**12 507**	**0,8**	**12 228**	**0,8**
Totaal	**1 518 839**	**100,0**	**1 546 089**	**100,0**	**1 569 765**	**100,0**

Bronnen : Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid.
Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Loontrekkenden en gelijkgestelden, zelfstandigen en helpers inbegrepen.
De gegevens voor 1982 zijn nog niet beschikbaar.
(b) Volledige vergoede werklozen en vrijwillig ingeschreven werkzoekenden.
(c) Grensarbeiders en het Belgisch personeel van de internationale organismen.

Actieve bevolking (a)

Indeling per bedrijfstak
(mannen en vrouwen)

BEDRIJFSTAK	30 juni 1979		30 juni 1980		30 juni 1981	
	Absolute cijfers	%	Absolute cijfers	%	Absolute cijfers	%
Werkzaam in België	**3 773 136**	**91,2**	**3 769 179**	**90,8**	**3 687 436**	**88,6**
Landbouw, bosbouw en visserij	118 383	2,9	112 002	2,7	109 291	2,6
Winning en verwerking van niet-energetische delfstoffen en derivaten; chemische nijverheid	221 633	5,3	216 658	5,2	204 726	4,9
Metaalverwerkende industrie; fijn mechanische industrie en andere be- en verwerkende industrieën	724 456	17,5	710 047	17,1	674 431	16,2
Bouwnijverheid	296 855	7,2	287 834	6,9	258 261	6,2
Energie en waterhuishouding	62 596	1,5	62 231	1,5	61 839	0,5
Handel, hotels, restaurants en café's, reparatiebedrijven, bank- en verzekeringswezen, enz.	946 611	22,9	954 535	23,0	946 958	22,8
Vervoer en verkeer	272 312	6,6	277 644	6,7	276 728	6,6
Andere diensten (beroepsmilitairen inbegrepen)	1 130 290	27,3	1 148 228	27,7	1 155 202	27,8
Werkzoekenden (b)	**291 994**	**7,0**	**310 726**	**7,5**	**399 093**	**9,6**
Miliciens	**28 290**	**0,7**	**28 707**	**0,7**	**31 639**	**0,8**
Stagiairs in beroepsopleiding	**4 596**	**0,1**	**4 777**	**0,1**	**5 157**	**0,1**
Werkzaam in het buitenland (c)	**39 531**	**1,0**	**38 794**	**0,9**	**38 003**	**0,9**
Totaal	**4 137 547**	**100,0**	**4 152 183**	**100,0**	**4 161 328**	**100,0**

Bronnen : Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid.
Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Loontrekkenden en gelijkgestelden, zelfstandigen en helpers inbegrepen.
De gegevens voor 1982 zijn nog niet beschikbaar.
(b) Volledige vergoede werklozen en vrijwillig ingeschreven werkzoekenden.
(c) Grensarbeiders en het Belgisch personeel van de internationale organismen.

Werknemers opgenomen in de sociale zekerheid

OMSCHRIJVING	Handarbeiders			Hoofdarbeiders			Algemeen titaal
	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	
31 maart 1979	1 037 089	355 060	1 392 149	933 919	645 689	1 579 608	2 971 757
30 juni 1979	1 057 230	357 739	1 414 969	933 422	646 988	1 580 410	2 995 379
30 september 1979	1 062 027	358 951	1 420 978	930 867	649 308	1 580 175	3 001 153
31 december 1979	1 053 291	356 722	1 410 013	936 878	660 263	1 597 141	3 007 154
31 maart 1980	1 035 454	351 050	1 386 504	939 206	667 602	1 606 808	2 993 312
30 juni 1980	1 032 949	352 079	1 385 028	938 611	670 462	1 609 073	2 994 101
30 september 1980	1 023 449	348 795	1 372 244	933 437	669 447	1 602 884	2 975 128
31 december 1980	997 114	343 904	1 341 018	935 880	674 622	1 610 502	2 951 520
31 maart 1981	975 783	338 519	1 314 302	935 642	676 041	1 611 703	2 926 005
30 juni 1981	965 141	339 437	1 304 578	933 499	675 752	1 609 245	2 913 823
30 september 1981	957 965	339 003	1 296 968	930 367	677 282	1 607 649	2 904 617
31 december 1981	939 648	336 234	1 273 882	934 352	683 005	1 617 417	2 891 299
30 juni 1982	923 680	333 915	1 257 595	930 232	682 438	1 612 670	2 870 265

Bron : Rijksdienst voor Sociale Zekerheid.

Indeling (N.A.C.E.) naar activiteitsklasse van de op 30 juni in de maatschappelijke zekerheid opgenomen werknemers (a)

(arbeiders en bedienden)

BEDRIJFSTAK	1974	1981	1982	1982/1981	1982/1981 in %	1982/1974	1982/1974 in %
Land- en bosbouw, visserij	12 158	11 113	11 152	+ 39	+ 0,3	— 1 045	— 8,6
Energie en waterhuishouding (b)	69 403	61 635	60 978	— 657	— 1,1	— 8 425	—12,1
Niet-energetische delfstoffen en derivaten, chemische nijverheid	264 225	201 080	193 838	— 7 242	— 3,6	— 70 387	—26,6
Metaalverwerkende-, fijnmechanische en optische nijverheid	357 535	288 291	274 480	—13 811	— 4,8	— 83 055	—23,2
Andere be- en verwerkende industrieën :	479 373	332 498	322 590	— 9 908	— 3,0	—156 783	—32,7
— voeding	*82 013*	*73 692*	*73 983*	+ *291*	+ *0,4*	— *8 030*	— *9,8*
— drank	*21 733*	*16 799*	*16 102*	— *697*	— *4,1*	— *5 631*	—*25,9*
— tabak	*8 758*	*6 548*	*6 335*	— *213*	— *3,2*	— *2 423*	—*27,7*
— textiel	*104 497*	*62 744*	*59 609*	— *3 135*	— *5,0*	— *44 888*	—*43,0*
— leder	*5 820*	*2 932*	*2 787*	— *145*	— *4,9*	— *3 033*	—*52,1*
— schoenen en kleding	*90 713*	*47 702*	*45 283*	— *2 419*	— *5,1*	— *45 430*	—*50,1*
— hout en houten meubelen	*54 317*	*36 427*	*35 090*	— *1 337*	— *3,7*	— *19 227*	—*35,4*
— papier en artikelen in papier	*27 076*	*18 119*	*17 597*	— *522*	— *2,9*	— *9 479*	—*35,0*
— drukkerij en uitgeverij	*41 092*	*33 010*	*32 077*	— *933*	— *2,8*	— *9 015*	—*21,9*
— rubber en plastiek	*25 158*	*21 119*	*20 667*	— *452*	— *2,1*	— *4 491*	—*17,8*
— diversen	*18 196*	*13 406*	*13 060*	— *346*	— *2,6*	— *5 136*	—*28,2*
Bouwnijverheid	245 856	211 631	189 327	—22 304	—10,5	— 56 529	—23,0
Handel, hotel- en reparatiebedrijven	414 421	417 009	414 017	— 2 992	— 0,7	— 414	+ 0,1
Vervoer en verkeer (c)	191 950	197 284	196 521	— 763	— 0,4	+ 4 571	+ 2,4
Bank-, krediet- en verzekeringswezen, verhuur	188 636	209 585	208 877	— 708	— 0,3	+ 20 241	+10,7
Overheid, onderw. en overige dienstverlening.	795 330	983 697	998 485	+14 788	+ 1,5	+203 155	+25,5
Algemeen totaal ...	**3 018 887**	**2 913 823**	**2 870 265**	**—43 558**	**— 1,5**	**—148 622**	**— 4,9**

Bronnen : Rijksdienst voor Sociale Zekerheid.
Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) Met inbegrip van de werknemers van het « bijzonder tijdelijk kader ».
(b) Met inbegrip der onder het N.P.M. ressorterende mijnwerkers en gelijkgestelden.
(c) Met inbegrip der onder de D.M.V.Z.K. ressorterende zeelieden ter koopvaardij, de tijdelijke beambten van de N.M.B.S. en de beambten van de N.M.V.B.

Werknemers opgenomen in de Sociale Zekerheid op 30 juni

OMSCHRIJVING	1974	1981	1982	1982 — 1981	1982 — in % 1981	1982 — 1974	1982 — in % 1974
Privésector :							
Handarbeiders							
Mannen	1 152 490	926 259	887 107	—39 152	—4,2	—265 383	—23,0
Vrouwen	366 817	279 993	274 313	— 5 680	—2,0	— 92 504	—25,2
Totaal	**1 519 307**	**1 206 252**	**1 161 420**	**—44 832**	**—3,7**	**—357 887**	**—23,6**
Hoofdarbeiders							
Mannen	453 750	467 398	458 398	— 9 000	—1,9	+ 4 648	+ 1,0
Vrouwen	321 993	364 004	362 344	— 1 660	—0,5	+ 40 351	+12,5
Totaal	**775 743**	**831 402**	**820 742**	**—10 660**	**—1,3**	**+ 44 999**	**+ 5,8**
Samen :							
Mannen	1 606 240	1 393 657	1 345 505	—48 152	—3,5	—260 735	—16,2
Vrouwen	688 810	643 997	636 657	— 7 340	—1,1	— 52 153	— 7,6
Totaal	**2 295 050**	**2 037 654**	**1 982 162**	**—55 492**	**—2,7**	**—312 888**	**—13,6**
Overheidssector en onderwijs							
Handarbeiders							
Mannen	36 790	38 882	36 573	— 2 309	—5,9	— 217	— 0,6
Vrouwen	47 551	59 444	59 602	+ 158	+0.3	+ 12 051	+25.3
	413 306	466 095	471 834	+ 5 739	+1,2	+ 58 528	+14,2
				+ 8 346	+2,7	+ 93 904	+41,5

Vrouwen	226 190	311 748	320 094	+ 8 346	+2,7	+ 95 904	+41,5
Totaal .	**639 496**	**777 843**	**791 928**	**+14 085**	**+1,8**	**+152 432**	**+23,8**
Samen :							
Mannen	450 096	504 977	508 407	+ 3 430	+0,7	+ 58 311	+13,0
Vrouwen	273 741	371 192	379 696	+ 8 504	+2,3	+105 955	+38,7
Totaal .	**723 837**	**876 169**	**888 103**	**+11 934**	**+2,0**	**+164 266**	**+22,7**
Alle onderworpenen :							
Handarbeiders							
Mannen	1 189 280	965 141	923 680	—41 461	—4,3	—265 600	—22,3
Vrouwen	414 368	339 437	333 915	— 5 522	—1,6	— 80 453	—19,4
Totaal .	**1 603 648**	**1 304 578**	**1 257 595**	**—46 983**	**—3,6**	**—346 053**	**—21,6**
Hoofdarbeiders							
Mannen	867 056	933 493	930 232	— 3 261	—0,3	+ 63 176	+ 7,3
Vrouwen	548 183	675 752	682 438	+ 6 686	+1,0	+134 255	+24,5
Totaal .	**1 415 239**	**1 609 245**	**1 612 670**	**+ 3 425**	**+0,2**	**+197 431**	**+14,0**
Samen :							
Mannen	2 056 336	1 898 634	1 853 912	—44 722	—2,4	—202 424	— 9,8
Vrouwen	962 551	1 015 189	1 016 353	+ 1 164	+0,1	+ 53 802	+ 5,6
Totaal .	**3 018 887**	**2 913 823**	**2 870 265**	**—43 558**	**—1,5**	**—148 622**	**— 4,9**

Bronnen : Rijksdienst voor Sociale Zekerheid.
Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Werknemers opgenomen in de Sociale Zekerheid op 30 juni in de nijverheid (a)

	1974	1981	1982	1982 — 1981	1982 — in % 1981	1982 — 1974	1982 — in % 1974
Handarbeiders :							
Mannen	636 832	476 840	458 185	—18 655	—3,9	—178 647	—28,0
Vrouwen	234 957	140 348	133 334	— 7 014	—5,0	—101 623	—43,2
Totaal .	**871 789**	**617 188**	**591 519**	**—25 669**	**—4,2**	**—280 270**	**—32,2**
Hoofdarbeiders :							
Mannen	168 413	151 566	147 545	— 4 021	—2,6	— 20 868	—12,4
Vrouwen	60 931	53 115	51 844	— 1 271	—2,5	— 9 087	—14,9
Totaal .	**229 344**	**204 681**	**199 389**	**— 5 292**	**—2,6**	**— 29 955**	**—13,1**
Samen :							
Mannen	805 245	628 406	605 730	—22 676	—3,6	—199 515	—24,8
Vrouwen	295 888	193 463	185 178	— 8 285	—4,5	—110 710	—37,4
Totaal .	**1 101 133**	**821 869**	**790 908**	**—30 961**	**—3,8**	**—310 225**	**—28,2**

Bronnen : Rijksdienst voor Sociale Zekerheid.
Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) Niet-energetische delfstoffen en derivaten, chemische industrie, metaalverwerkende fijn-mechanische en optische industrie, en andere be- en verwerkende industrieën.
Energie en waterhuishouding zijn hier niet inbegrepen.

Evolutie van de tewerkstelling en werkloosheid in de landen van de Europese gemeenschap

OMSCHRIJVING	Totale tewerkstelling Variatie in %			Totale werkloosheid Variatie in %			Werkloosheidsgraad in %		
	1980	1981	1982 (a)	1980	1981	1982 (a)	1980	1981	1982 (a)
Bondsrepubliek Duitsland	−0,9	−0,7	−2,0	+ 1,5	+43,1	+44,1	3,4	4,8	6,9
België	−0,1	−2,5	−2,3	+ 8,5	+23,6	+18,6	9,4	11,6	13,9
Denemarken	−0,4	−1,9	+0,1	+17,4	+34,6	+ 7,8	6,1	8,3	9,1
Frankrijk	+0,2	−0,7	−0,2	+ 7,5	+22,2	+13,2	6,4	7,8	8,3
Ierland	+1,6	−1,9	−0,8	+13,3	+25,5	+22,7	8,3	10,5	12,1
Italië	+0,0	+0,4	−0,1	+ 7,4	+12,2	+19,1	8,0	8,8	9,9
Nederland	+0,4	−1,3	−1,8	+18,1	+55,2	+40,8	4,8	7,2	10,4
Verenigd Koninkrijk	−1,6	−4,8	−1,8	+29,0	+52,3	+ 6,7	6,9	10,6	12,2
Europese Economische Gemeenschap (b) ...	**−0,1**	**−1,5**	**−1,1**	**+12,3**	**+31,8**	**+18,4**	**6,0**	**7,8**	**9,4**

(a) Ramingen.
(b) De gegevens voor Griekenland zijn onzeker. Deze voor Luxemburg zijn niet significant. Geen van beide landen werd daarom weerhouden.

Bronnen : Commissie van de Europese Gemeenschap.
Ministerie van Economische zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

AFDELING II. — WERKLOOSHEID

Niettegenstaande de lichte verbetering, of veeleer de minder zware verslechtering van het verloop van de belangrijkste macro-economische aggregaten, was de werkloosheid in 1982 naar verhouding ongeveer evenveel toegenomen als in het voorgaande jaar.

Van december 1981 tot december 1982 steeg de vergoedingsgerechtigde volledige werkloosheid met 60 000 eenheden, tegen een aangroei met 47 000 in 1981 en met 63 000 in 1980. Als gevolg van een wijziging aan de wetgeving waarbij de datum van uitkeringsgerechtigdheid voor jonge schoolverlaters verlaat werd, geven de eindejaarsstatistieken een vertekend beeld van het ware verloop. Dit komt beter tot uiting aan de hand van de februaristatistieken.

Verloop van de vergoedingsgerechtigde volledige werkloosheid

OMSCHRIJVING	1979	1980	1981	1982
Jaargemiddelde	+12 000	+27 000	+70 000	+65 000

Bronnen : Rijksdienst voor Sociale Zekerheid.
Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Deze gegevens weerspiegelen duidelijker de sterke aftakeling in 1980 en 1981 (meer bepaald gedurende het tweede halfjaar van 1980 en het eerste van 1981); zij tonen ook aan dat de in 1982 geboekte verbetering slechts gering was.

De berekening op jaarbasis leidt tot dezelfde conclusies.

Verloop van de vergoedingsgerechtigde volledige werkloosheid

OMSCHRIJVING	1979	1980	1981	1982
Van februari tot februari van het volgende jaar	+5 000	+71 000	+75 000	+57 000

Bronnen : Rijksdienst voor Sociale Zekerheid.
Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

De t.o.v. de beroepsbevolking berekende werkloosheidsgraad klom gemiddeld van 9,4 % in 1981 tot 11,0 % in 1982; in december bereikte hij 11,6 %.

Het werkloosheidspatroon laat zien dat de trend van 1980 en 1981 werd doorgetrokken tot het eerste kwartaal van 1982; daarna volgde een lichte stabilisatie in het tweede kwartaal (die na seizoencorrectie weinig betekende) en nadien opnieuw een verslechtering gedurende het tweede halfjaar van 1982.

Dit verloop vertoont vrijwel dezelfde kenmerken als dat van 1981 en 1980 en wijst nog steeds op een sombere conjunctuur en een ongunstige structurele ontwikkeling. Bij de mannen nam de werkloosheid naar verhouding veel meer toe dan bij de vrouwen. De aangroei van de vergoedingsgerechtigde volledige werkloosheid deed zich vrijwel uitsluitend voor bij de reeks werklozen met normale geschiktheid. Naar leeftijd, werd de sterkste toeneming waargenomen bij de groep tussen 25 en 40 jaar. De stijging was algemeen in alle sectoren; wanneer zowel met het absolute aantal als met het groeitempo wordt rekening gehouden, nam de volledige werkloosheid vooral uitbreiding in de dienstensector, de bouwnijverheid, de sector vervoer en verkeer en de constructie. van vervoermaterieel. Niet te verwaarlozen stijgingen in absolute cijfers werden ook genoteerd in de metaalconstructie, de handel en de restauratie. In sommige sectoren vertraagt de toeneming door het stelsel van de brugpensioenen. Dat was onder meer het geval in de basismetaalnijverheid, de metaalverwerkende nijverheid, de fabrikatie van machines en de constructie van elektrische machines, de scheikunde, de glasnijverheid, enz...

Deze kenmerken van het verloop sedert drie jaar, die in 1982 nog werden bevestigd, tonen aan dat zich een grondige verschuiving heeft voorgedaan : het zijn niet langer de traditioneel meest kwetsbare categorieën op de arbeidsmarkt die meest worden getroffen. Zo ligt voor het derde opeenvolgende jaar het werkloosheidspercentage bij de mannen hoger dan bij vrouwen; de verhouding werklozen met normale geschiktheid in het totaal werd groter. Sedert enkele jaren neemt de werkloosheid sterker toe bij de Belgen dan bij de vreemdelingen.

In absolute cijfers neemt de werkloosheid weliswaar sterker toe bij de arbeiders dan bij de bedienden, maar percentsgewijze is het anders, met + 21,4 % voor de bedienden en + 14,6 % voor de arbeiders.

In een andere hoofdstuk wordt omstandiger ingegaan op de ontwikkeling van de werkgelegenheid en van de werkloosheid naargelang van de regio's. Over het algemeen is de werkloosheid meer toegenomen in Vlaanderen, maar in Wallonië ligt het werkloosheidspercentage hoger.

Naar studiepeil beschouwd, werd vastgesteld dat t.o.v. de totale werkloosheid het aantal werklozen dat niet verder dan lager onderwijs ging, procentueel licht verminderde, terwijl het aandeel steeg van hen die middelbaar beroeps- of technisch onderwijs doorliepen en van de afgestudeerden van het hoger niet-universitair onderwijs van het korte type. Het onderzoek naar de werkloosheid volgens het studiepeil, waaruit nog steeds een overwicht van de laagst geschoolden blijkt, vergt evenwel enkele bemerkingen. De R.V.A. stipt aan dat een lager studieniveau niet noodzakelijk overeenstemt met een gemis aan bekwaamheid, want deze kan immers verworven zijn in het beroepsleven vóór de persoon werkloos werd en niet door studiën.

Bovendien zijn de sedert het begin van de crisis het hardst getroffen nijverheidssectoren — want daar gaat het vooral om — die welke minder gekwalificeerd personeel met een lager studieniveau tewerkstelden. De leeftijdsstructuur toont bovendien aan dat er naar verhouding een groot aantal vrij jonge

mensen werken die dus niet in aanmerking komen voor een brugpensioen. Zo is de verhouding brugpensioengerechtigden t.o.v. het aantal verloren betrekkingen gering in de textielsector en nagenoeg nihil in de sectoren van de kleding en het schoeisel. Daarentegen is zij veel groter in de sector van de metaalverwerking, de metaalnijverheid, de scheikunde, het glas en de niet-metaalhoudende mineralen, waar de leeftijdsstructuur gediversifieerder is en de kwalificatie hoger ligt.

Het effect van het plan tot opslorping van de werkloosheid is veel groter geweest voor werklozen met een hoger studieniveau dan hun aandeel in het geheel van de werkloosheid.

De gedeeltelijke werkloosheid wegens economische redenen (1) was tijdens de tweede helft van 1980 en vooral in de eerste helft van 1981 fel gestegen — dus nogal gelijklopend met de volledige werkloosheid — en nam in het laatste kwartaal van 1981 en in 1982 langzamer toe. Tijdens het laatste kwartaal van 1982 en in het begin van 1983 liep het aantal gedeeltelijk werklozen weer sterker op, met name in de bouwnijverheid, voltooiing van bouwwerken, werken van metaal, constructie van transportmaterieel (automobiel), verkeer en vervoer en ontginning en verwerking van metalen.

In het verloop van de gedeeltelijke werkloosheid spelen verscheidene faktoren een doorslaggevende rol. Zij kan toenemen als gevolg van een achteruitgang van de bedrijvigheid die zou kunnen van korte duur zijn of zij kan de voorbode zijn van een overgang naar definitieve werkloosheid; paradoxaal genoeg, kan de gedeeltelijke werkloosheid in sommige gevallen ook in de plaats komen van een vooruitzicht op definitieve volledige werkloosheid, indien de toestand en vooruitzichten van sommige bedrijven opklaren. Zij kan ook van voorbijgaande aard zijn als gevolg van werken om nieuwe uitrusting in de onderneming te plaatsen of bestaande uitrusting aan te passen. De crisis in de bouw en de burgerlijke bouwkunde verergerde nog met haar negatieve weerslag op het verloop van de gedeeltelijke werkloosheid.

Globaal gezien daalde de gedeeltelijke werkloosheid in 1982, wat niet wegneemt dat zij hoger lag dan begin 1980.

De arbeidsaanbiedingen waren in 1982 zeer gering; er werden er in totaal slechts 124 820 geteld, tegen 140 217 in 1981, toen reeds een aanzienlijke teruggang werd genoteerd. Nagenoeg de helft ervan had betrekking op tewerkstelling door de overheid, stage van jongeren of vervanging van personen die vertrokken waren met wettelijk brugpensioen. Iets meer dan de helft waren « gewone » aanbiedingen, afkomstig uit de particuliere sector van de economie. Ook deze gingen achteruit, zij het een beetje minder dan die van de overheid. Een lichte verbetering werd evenwel genoteerd op het eind van 1982 en in het begin van 1983. Over het algemeen vertoont het verloop van deze indicator over 1982 een achteruitgang, met evenwel een licht herstel op het einde van het jaar.

(1) Nuttigste gegeven omdat de gedeeltelijke werkloosheid omwille van slechte weersomstandigheden buiten beschouwing wordt gelaten.

Volgens de enquête van de Nationale Bank over het aantal in de nijverheid tewerkgestelde arbeiders — waarvan het gegeven het saldo is van het aantal positieve of negatieve werkgeversvooruitzichten voor de komende drie maanden — werd in 1982 een lichte verbetering waargenomen, die enigszins verruimde in het begin van 1983.

De ontwikkeling van de werkloosheid in de *dienstensector* verdient bijzondere aandacht. Het is immers de sector bij uitstek die het sterkst doorweegt bij de vergoedingsgerechtigde volledige werkloosheid.

Werkloosheid in de dienstensector

TIJDPERK	Aangroei in % (a)	Aandeel in de volledige uitkeringsgerechtigde werkloosheid, in %	Aandeel in de toeneming van de volledige uitkeringsgerechtige werkloosheid, in % (a)
December 1975	49,3	13,2	11,2
December 1976	23,0	14,3	22,1
December 1977	16,4	14,6	17,0
December 1978	5,8	15,2	55,4
December 1979	21,0	17,6	70,6
December 1980	30,3	19,2	26,9
December 1981	21,6	20,7	33,3
December 1982	26,1	22,9	38,1

Bronnen : Rijksdienst voor Sociale Zekerheid.
Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) T.o.v. dezelfde maand van het voorgaande jaar.

Dit gewicht is alsmaardoor zwaarder gaan wegen. Het gaat hier trouwens om een sector waarvan het aandeel in de toeneming van de vergoedingsgerechtigde volledige werkloosheid steeds groot was en in 1978 en 1979 zelfs opliep tot respectievelijk 55 % en 71 %, omdat in die jaren de totale werkloosheid niet snel aangroeide. Het aandeel van deze sector in de ontwikkeling over de jongste drie jaren was aanzienlijk. In het verloop van deze reeks zit een bepaalde strakheid die niet rechtstreeks met het verloop van de bedrijvigheid samenhangt.

Behoudens bij het begin van de crisis was de toeneming van de werkloosheid in deze sector steeds aanzienlijker dan die van de totale werkloosheid en kan tot de grootste onder al de sectoren worden gerekend; dat is inzonderheid het geval sedert 1979 en 1980.

De uitsplitsing van deze reeks die in december 1982 dus op ca 111 000 eenheden betrekking had, laat concentraties zien bij de rubrieken « administratieve diensten van het Rijk, de provincies en de gemeenten », « onderwijs », « diensten aan ondernemingen », « persoonlijke diensten » en « sociale werken, hospitalen en creches ». De recente aangroei van de werkloosheid is het geringst bij de rubrieken

« recreatieve diensten » en « persoonlijke diensten », die vooral tot de particuliere sector behoren; de sterkste aangroei wordt vastgesteld bij de rubrieken in verband met de overheid en para-overheid. Bij het onderwijs ging tijdens de zomer van 1982 de werkloosheid brutaal omhoog, veel verder reikend dan de seizoeninvloed en dat verandere maar weinig naarmate het schooljaar vorderde (1).

Een aanzienlijk gedeelte van dit verschijnsel moet worden toegeschreven aan het groot aantal aanwervingen en vertrekken in de verschillende tewerkstellingscircuits van de overheid. Tal van personen die een baan als tewerkgestelde werkloze, in het bijzonder tijdelijk kader of in een stage der jongeren beëindigden worden bij de volledige werkloosheid ingeschreven in de diensttak (2). Dat geldt trouwens ook voor veel tijdelijke of onvaste tewerkstellingsvormen.

Zo is de dienstentak bij de werkloosheid als het ware het opvangcentrum geworden voor vele personen die onder een precair statuut werken; bovendien hebben de opvang van de tewerkstelling door de overheid om budgettaire redenen, de geringere subsidiëring van een reeks activiteiten en de recente verslechtering van de werkgelegenheid in de particuliere tertiaire sector bijgedragen tot de forse toeneming van de werkloosheid, nl. 26,1 % op het einde van 1982.

In december 1982 beliep het aantal geconventioneerde en wettelijke brugpensioenen ongeveer 105 500. Het totale aantal onder deze beide stelsels sedert hun instelling toegekende brugpensioenen bereikt 153 000. De ontwikkeling van het geconventioneerde brugpensioen wordt vrij rechtstreeks beïnvloed door het verloop van de bedrijvigheid; zo komt het dat tussen 1977 en 1980 gemiddeld 8 000 brugpensioenen onder dit stelsel werden toegekend, maar dit aantal is gestegen tot 14 500 in 1981 en 16 000 in 1982. Het wettelijk brugpensioen werd op aanvraag verleend en was dus meer gepersonaliseerd. Onder dit stelsel werden er jaarlijks ongeveer 12 000 toegekend en dit aantal bleef tijdens de gehele periode van 1977 tot 1982 vrijwel gelijk. In december 1982 omvatte het stelsel van het geconventioneerde brugpensioen 88,5 % mannen en 11,5 % vrouwen; in het wettelijke stelsel waren dat er 70,3 % en 29,7 %. Bij het bekijken van het totaal van beide stelsels kan worden vastgesteld dat er een fors beroep op werd gedaan in de sectoren van de metaalnijverheid, de metaalconstructie, de textiel, de elektrische constructie en de scheikunde; in alle sectoren, behalve de diensten, de handel en de textiel lag de verhouding mannen met brugpensioen hoger dan 75 %. Dat kan uiteraard worden verklaard door de respectieve leeftijdsstructuren van de mannelijke en vrouwelijke arbeidskrachten, vooral in de zwaar door de crisis getroffen sectoren. Voor dit verschijnsel werd het relatieve aandeel van de vrouwen in de vergoedingsgerechtigde volledige werkloosheid vergroot.

De structuur van het thans verdwenen bijzonder brugpensioen voor bejaarde werklozen lag wel enigszins anders en verschilde naargelang van het geslacht en

(1) Dat kan evenzeer betrekking hebben op het administratief, technisch en arbeidspersoneel, als op de leerkrachten, TWW, BTK, enz.
(2) Er werd trouwens een vertraging van de aangroei van de werkloosheid bij de diensten vastgesteld in 1978, het jaar waarin het bijzonder tijdelijk kader werd ingesteld.

naargelang van de sector van herkomst. Daar het gaat om een oplossing die na baanverlies en een min of meer lange werkloosheidsperiode wordt gekozen, is het logisch dat de redenen waarom er wordt voor geopteerd en het statistisch patroon ervan anders zijn dan bij de overige stelsels.

De reeks van de vergoedingsgerechtigde volledig werklozen bestrijkt niet volledig de ontwikkeling van de werkloosheid in de betekenis van een werkgelegenheidstekort. Om dit tekort te berekenen worden verschillende methodes aangewend. In een eerste geheel worden de vergoedingsgerechtigde volledige werklozen, de « ander verplicht ingeschreven werkzoekenden » en de « niet tewerkgestelde vrije werkzoekenden » opgenomen en zo wordt het totaal aantal werkloze werkzoekenden bekomen. Hierbij moet worden gewezen op de toeneming met 21 800 eenheden, of 29 %, in december 1982 t.o.v. december 1981, bij de reeks van de verplicht ingeschrevenen (1). Een groot gedeelte van deze aangroei komt voor rekening van de rubriek « deeltijds tewerkgestelde werklozen », vooral vrouwen. Zo was er in het jaar 1982 een transfer van de vergoedingsgerechtigde werkloosheid naar deze rubriek, via de aan de werklozen voorgestelde uitbreiding van de deeltijdse arbeid; dit verklaart gedeeltelijk de lichte vertraging van de aangroei van de vergoedingsgerechtigde volledige werkloosheid in 1982.

Bij dit eerste geheel worden dan al de vormen van tewerkstelling door de overheid gevoegd. Er wordt immers uitgegaan van het principe dat indien deze niet bestonden, de erin tewerkgestelde personen zouden dienen te worden ondergebracht in de statistiek van de vergoedingsgerechtigde volledige werkloosheid. Van dit standpunt uit werden daar later ook de lopende brugpensioenen na afdanking aan toegevoegd. Indien deze formules niet bestonden zouden ook deze personen tot de categorie van de vergoedingsgerechtigde volledige werklozen behoren. Daarentegen werden de in de stages der jongeren tewerkgestelde personen et niet in opgenomen, want de ervaring heeft geleerd dat deze in de meeste gevallen in de plaats komen van gewone aanwervingen. Op die manier wordt het concept van het werkgelegenheidstekort stricto sensu bekomen. Daar worden dan nog de wettelijke brugpensioenen bijgevoegd om een werkgelegenheidstekort in de ruime betekenis te bekomen, want voornoemde formule van brugpensioen wordt op aanvraag toegepast. Volgens dit concept heeft het totaal aantal niet voldane of via voorlopige statuten voldane of door vervroegde afvloeiïng van de arbeidsmarkt bepaalde werkaanvragen betrekking op 740 000 personen in de enge en 785 000 personen in de ruime betekenis.

De opslorping van de werkloosheid door de overheid had in 1982 betrekking op minder personen dan in 1981, daar er in december 1982 8 300 bijzondere tijdelijke kaders, 1 400 tewerkgestelde werklozen en 900 werklozen in beroepsopleiding minder waren dan in december 1981; daarentegen werden bij het derde arbeid-

(1) De statistiek bevat : de deeltijds tewerkgestelde werklozen, de deeltijdse werknemers in volledige werkloosheid, de jonge schoolverlaters die nog nooit waren tewerkgesteld (= het grootste gedeelte), de uitgeslotenen en de andere categorieën zoals de beschutte werkplaatsen, enz.

scircuit, dat pas een aanvang nam, 1 100 personen geteld, hetgeen de vermindering van de bijzondere tijdelijke kaders waartoe de overheid besloot, niet compenseerde.

Door het tewerkstellingsbeleid, vooral door de samenstelling van de bevolking waarop het slaat, poogde de overheid de discriminatie in de werkloosheidsstructuur niet zelf in stand te houden. Het gevolg ervan was dat het respectievelijk aandeel van de tewerkstelling van jongeren en die van vrouwen bij het B.T.K. en de T.W.W. sedert tien jaar gestadig omhoog gingen. Daarentegen staat dat de universitair geschoolden oververtegenwoordigd waren bij het B.T.K., althans vergeleken met hun aandeel in de volledige werkloosheid. Dienvolgens heeft de overheid haar oriëntering sedert enkele tijd herzien en wordt naar een betere overeenstemming gezocht tussen de structuur van de werkloosheid van middellange en lange duur in een bepaalde streek en de tewerkstellingsformules in diezelfde streek.

Naast het globaal economisch overheidsbeleid, waarvan de filosofie steunt op de verbetering van de financiële toestand van de ondernemingen, haar uitwerking op de investeringen en haar geinduceerde uitwerking op termijn op de werkgelegenheid, werd in 1982 ook verder een specifiek werkgelegenheidsbeleid gevoerd, met enkele varianten t.o.v. de vorige regeringen. Inzake werkgelegenheid en werkloosheid werden een reeks volmachtsbesluiten genomen, die elders in dit werk worden opgesomd. Het voornaamste punt is uiteraard de loonmatiging (1), vooreerst via een gedeeltelijke loskoppeling van de indexering en daarna via de wijziging van het indexeringsmechanisme, de arbeidstijdverkorting met 5 % en de compensatie-aanwervingen met 3 %; deze verrichting gebeurde in het eerste halfjaar van 1983. De in 1982 ingestelde nieuwigheden zijn de volgende : bevorderingen van de deeltijdse arbeid door de afschaffing van de discriminatie die inzake sociale zekerheid nog voor deze arbeidsvorm bestond, en verschillenderlei aansporingen tot de uitbreiding van dit arbeidstype; de creatie van werkgelegenheidszones, die pas in 1983 operationeel worden, waar de ondernemingen die er zich zouden vestigen, een reeks voordelen zouden bekomen; machtiging tot sommige proefnemingen inzake de aanpassing van de werktijd; grotere mobiliteit en beperking van cumulatiebanen bij het overheidsambt; wijziging van de normen bij het onderwijs, hetgeen veeleer beperkend zal werken; afschaffing van het stelsel van de werkgelegenheidspremiën.

Bij andere maatregelen gaat het veeleer om wijzigingen aan of de verruiming van reeds bestaande regels: vermindering of vrijstelling van sociale zekerheidsbijdrage bij de aanwerving van jonge werkzoekenden of van een eerste werknemer, verruiming van de jongerenstage en instelling van een halftijdse stage, mogelijkheid voor de K.M.O.'s om onder bepaalde voorwaarden een beroep te doen op sommige traditioneel aan de overheidssector of de sector zonder winstoogmerken voorbehouden vormen van tewerkstelling; inkrimping van het bijzonder tijdelijk kader en oprichting van een derde arbeidscircuit en van het Interdepartementaal

(1) K.B. nrs 11 en 180 (Belgisch Staatsblad van 27-02-82 en van 18-01-83).

Budgettair Fonds voor de werkgelegenheid; vervanging van het wettelijk brugpensioen door het brugrustpensioen en beëindiging van het wettelijk brugpensioen voor bejaarde werklozen.

*

* *

Verloop van de werkloosheid

JAARTAL	Volledige werkloosheid (a)			Gedeeltelijke werkloosheid (b) (c)		
	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal
1970	42 387	28 874	71 261	24 997	8 715	33 712
1971	42 368	28 508	70 876	31 830	7 792	39 622
1972	51 855	34 967	86 822	27 405	9 175	36 580
1973	48 608	43 094	91 702	25 511	8 774	34 285
1974	49 841	54 879	104 720	28 790	13 160	41 950
1975	85 158	92 209	177 367	59 536	23 005	82 541
1976	98 304	130 233	228 537	42 913	15 582	58 495
1977	106 286	157 998	264 284	47 814	21 163	68 977
1978	111 239	170 925	282 164	48 122	21 296	69 418
1979	110 006	184 410	294 416	..	..	78 000 (d)
1980	120 719	201 176	321 895	..	..	80 347
1981	166 992	224 794	391 785	..	..	93 588
1982	206 764	249 813	456 577	..	..	82 496

Bron : Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening.

(a) Statistiek van de vergoede volledig werkloze werkzoekenden, met uitsluiting van de door de openbare besturen tewerkgestelde werklozen. Toestand op het einde van de maand en maandgemiddelde van het jaar.
(b) Daggemiddelden.
(c) Het ministerieel besluit van 14 februari 1975 (*Belgisch Staatsblad* van 8 april 1975) stelt de gedeeltelijk werklozen vrij (vanaf 1 maart 1975) van de gemeentelijke controle.
(d) Raming.

Indeling der werkzoekenden, vergoede volledig werklozen, per provincie en taalstreek (a)

Mannen en vrouwen

PROVINCIE OF STREEK	1981	1982	1981/1980 %	1982/1981 %	Werkloosheidsgraad in 1982 (b)
Antwerpen	57 442	70 325	+24,3	+22,4	15,9
Brabant	80 230	94 199	+23,7	+17,4	13,4
West-Vlaanderen	37 835	44 420	+26,2	+17,4	16,2
Oost-Vlaanderen	51 451	60 840	+22,4	+18,2	17,1
Henegouwen	57 396	64 282	+20,2	+12,0	20,6
Luik	48 031	53 638	+13,5	+11,7	20,5
Limburg	40 079	46 192	+20,5	+15,3	23,4
Luxemburg	5 041	6 084	+26,6	+20,7	14,9
Namen	14 277	16 600	+24,2	+16,3	19,4
Vlaamse streek	*218 200*	*258 255*	*+23,0*	*+18,4*	*16,9*
Waalse streek	*133 102*	*150 258*	*+19,0*	*+12,9*	*19,4*
Brussel (c)	*40 482*	*48 064*	*+23,9*	*+18,7*	*17,7*
Het Rijk ...	**391 784**	**456 577**	**+21,7**	**+16,5**	**17,8**

(a) Gemiddelde op basis van eindemaandgegevens.
(b) Ten overstaan de verzekerden tegen werkloosheid.
(c) Brussel-hoofdstad (19 gemeenten).

Bron : Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening.

Indeling der werkzoekenden, vergoede volledig werklozen, per provincie en taalstreek (a)

PROVINCIE OF STREEK	1981	1982	$\frac{1981}{1980}$ in %	$\frac{1982}{1981}$ in %	Werkloosheidsgraad in 1982 (b)
	MANNEN				
Antwerpen	23 996	32 197	+45,9	+34,2	11,1
Brabant	37 262	45 653	+37,6	+22,5	12,9
West-Vlaanderen	16 929	20 965	+45,9	+23,8	12,2
Oost-Vlaanderen	22 448	28 829	+41,3	+28,4	13,0
Henegouwen	25 849	30 306	+36,6	+17,2	15,4
Luik	19 613	23 019	+21,2	+17,4	14,4
Limburg	11 751	14 735	+45,7	+25,4	11,9
Luxemburg	2 304	2 897	+34,0	+25,7	11,0
Namen	6 836	8 163	+79,7	+19,4	15,5
Vlaamse streek	*87 873*	*112 451*	*+44,0*	*+28,0*	*11,7*
Waalse streek	*58 351*	*68 814*	*+32,4*	*+17,9*	*14,3*
Brussel (c)	*20 765*	*25 498*	*+33,0*	*+22,8*	*16,6*
Het Rijk	**166 991**	**206 763**	**+38,3**	**+23,8**	**12,9**
	VROUWEN				
Antwerpen	33 445	38 126	+12,4	+14,0	24,9
Brabant	42 968	48 547	+13,7	+13,0	19,9
West-Vlaanderen	20 906	23 454	+13,8	+12,2	23,1
Oost-Vlaanderen	29 002	32 013	+10,9	+10,4	24,0
Henegouwen	31 547	33 975	+ 9,4	+ 7,7	29,2
Luik	28 417	30 620	+ 8,8	+ 7,8	29,9
Limburg	28 328	31 456	+12,4	+11,0	42,7
Luxemburg	2 736	3 187	+20,9	+16,5	22,1
Namen	7 440	8 436	+11,2	+13,4	25,7
Vlaamse streek	*130 324*	*145 804*	*+12,0*	*+18,8*	*25,9*
Waalse streek	*74 745*	*81 444*	*+10,3*	*+ 9,0*	*27,8*
Brussel (c)	*19 719*	*22 566*	*+15,6*	*+14,4*	*19,2*
Het Rijk	**224 792**	**249 814**	**+11,7**	**+11,1**	**25,7**

Bron : Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening.

(a) Gemiddelde op basis van eindemaandgegevens.
(b) Ten overstaan de verzekerden tegen werkloosheid.
(c) Het betreft Brussel-hoofdstad (19 gemeenten).

Indeling der werkzoekenden, vergoede volledig werklozen, normale geschiktheid, per provincie en taalstreek (a)

PROVINCIE OF STREEK	1981	1982	$\frac{1981}{1980}$ in %	$\frac{1982}{1981}$ in %	1982 (c)
	MANNEN				
Antwerpen	20 109	27 983	+55,1	+38,7	86,9
Brabant	34 599	42 910	+41,4	+24,0	94,0
West-Vlaanderen	13 823	17 690	+58,5	+28,0	84,4
Oost-Vlaanderen	17 669	23 848	+54,7	+35,0	82,7
Henegouwen	23 849	28 110	+40,1	+17,9	89,4
Luik	15 451	18 863	+32,7	+22,1	81,9
Limburg	9 859	12 893	+63,5	+30,8	87,5
Luxemburg	1 949	2 502	+37,5	+28,4	86,4
Namen	4 914	6 020	+55,6	+22,5	85,8
Vlaamse streek	*72 886*	*96 801*	*+ 55,4*	*+ 32,8*	*86,1*
Waalse streek	*49 650*	*59 623*	*+ 40,0*	*+ 20,1*	*86,6*
Brussel (b)	*19 681*	*24 396*	*+ 36,0*	*+ 24,0*	*95,7*
Het Rijk ...	**142 217**	**180 820**	**+46,8**	**+27,1**	**87,4**
	VROUWEN				
Antwerpen	30 967	35 714	+14,1	+15,3	93,7
Brabant	39 956	45 650	+15,4	+14,3	94,0
West-Vlaanderen	18 307	20 842	+15,9	+13,8	88,9
Oost-Vlaanderen	24 841	28 108	+13,5	+13,2	87,8
Henegouwen	29 955	32 409	+ 9,7	+ 8,2	92,1
Luik	24 258	26 627	+11,1	+ 9,8	87,0
Limburg	26 200	29 400	+13,5	+12,2	93,5
Luxemburg	2 492	2 950	+21,0	+18,4	92,6
Namen	5 610	6 542	+16,9	+16,6	90,4
Vlaamse streek	*117 561*	*133 542*	*+ 13,7*	*+ 13,6*	*91,6*
Waalse streek	*66 553*	*73 347*	*+ 11,9*	*+ 10,2*	*90,1*
Brussel (b)	*18 469*	*21 352*	*+ 17,9*	*+ 15,6*	*94,6*
Het Rijk ...	**202 583**	**228 241**	**+13,5**	**+12,7**	**91,4**

Bron : Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening.

(a) Gemiddelde op basis van eindemaandgegevens.
(b) Het betreft Brussel-hoofdstad (19 gemeenten).
(c) Aandeel in % van de werklozen met normale geschiktheid in het totaal van de vergoede volledig werklozen.

Indeling der werkzoekenden, vergoede volledig werklozen, normale geschiktheid, per provincie en taalstreek (a)

Mannen en vrouwen

PROVINCIE OF STREEK	1981	1982	$\frac{1981}{1980}$ in %	$\frac{1982}{1981}$ in %	1982 (c)
Antwerpen	51 075	63 696	+27,3	+24,7	90,6
Brabant	74 555	88 561	+26,2	+18,8	94,0
West-Vlaanderen	32 130	38 533	+31,1	+19,9	86,7
Oost-Vlaanderen	42 510	51 956	+27,7	+22,2	85,4
Henegouwen	53 804	60 519	+21,4	+12,5	90,8
Luik	39 709	45 490	+18,6	+14,6	84,8
Limburg	36 059	42 293	+23,9	+17,3	91,6
Luxemburg	4 441	5 452	+27,7	+22,8	89,6
Namen	10 524	12 562	+32,2	+19,4	88,1
Vlaamse streek	*190 447*	*230 343*	*+ 26,7*	*+ 20,9*	*89,2*
Waalse streek	*116 203*	*132 970*	*+ 22,4*	*+ 14,4*	*88,5*
Brussel (b)	*38 150*	*45 748*	*+ 26,6*	*+ 19,9*	*95,2*
Het Rijk ...	**344 800**	**409 061**	**+25,2**	**+18,6**	**89,6**

Bron : Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening.

(a) Gemiddelde op basis van eindemaandgegevens.
(b) Het betreft Brussel-hoofdstad (19 gemeenten).
(c) Aandeel in % van de werklozen met normale geschiktheid in het totaal van de vergoede volledig werklozen.

Maandelijks verloop van de uitkeringsgerechtigde volledig werklozen in 1982

Verdeling volgens geslacht en arbeidsgeschiktheid

MAAND	Normale geschiktheid	Gedeeltelijke geschiktheid	Zeer beperkte geschiktheid	Totaal
	MANNEN			
Januari	172 559	15 855	9 756	198 170
Februari	178 611	15 958	9 818	204 387
Maart	179 195	15 979	9 756	204 930
April	177 374	15 829	9 733	202 936
Mei	176 188	15 873	9 761	201 822
Juni	174 194	15 905	9 791	199 890
Juli	181 033	16 179	9 903	207 115
Augustus	177 430	16 062	9 817	203 309
September	179 993	16 031	9 824	205 848
Oktober	184 569	16 229	9 876	210 674
November	190 533	16 505	10 026	217 064
December	198 168	16 736	10 114	225 018
Maandgemiddelde ...	**180 821**	**16 095**	**9 848**	**206 764**
	VROUWEN			
Januari	219 626	17 147	4 504	241 277
Februari	225 722	17 156	4 487	247 365
Maart	224 985	16 937	4 469	246 391
April	222 956	16 877	4 469	244 302
Mei	221 359	16 863	4 482	242 704
Juni	221 157	17 091	4 539	242 787
Juli	232 731	17 486	4 603	254 820
Augustus	232 057	17 189	4 585	253 831
September	232 164	17 066	4 553	253 783
Oktober	233 478	16 949	4 533	254 960
November	235 114	16 894	4 591	256 599
December	237 541	16 807	4 593	258 941
Maandgemiddelde ...	**228 241**	**17 039**	**4 534**	**249 813**
	TOTAAL			
Januari	392 185	33 002	14 260	439 447
Februari	404 333	33 114	14 305	451 752
Maart	404 180	32 916	14 225	451 321
April	400 330	32 706	14 202	447 238
Mei	397 547	32 736	14 243	444 526
Juni	395 351	32 996	14 330	442 677
Juli	413 764	33 665	14 506	461 935
Augustus	409 487	33 251	14 402	457 140
September	412 157	33 097	14 377	459 631
Oktober	418 047	33 178	14 409	465 634
November	425 647	33 399	14 617	473 663
December	435 709	33 543	14 707	483 959
Maandgemiddelde ...	**409 061**	**33 134**	**14 382**	**456 577**

Bron : Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening.

Indeling van de volledig werklozen per bedrijfstak en per geslacht in 1982 (a)

BEDRIJFSTAK	MANNEN				VROUWEN				TOTAAL			
	1981	1982	1981 —— % 1980	1982 —— % 1981	1981	1982	1981 —— % 1980	1982 —— % 1981	1981	1982	1981 —— % 1980	1982 —— % 1981
Landbouw	1 294	1 625	+36,5	+25 6	493	538	+13,1	+ 9,1	1 788	2 163	+29,2	+21,0
Bosbouw - Jacht	185	247	+58,1	+33,5	20	26	+25,0	+30,0	205	273	+54,1	+33,2
Visserij	228	315	+15,2	+38,2	9	11	+28,6	+22,2	237	326	+15,6	+37,6
Mijnen	1 883	1 902	—24,1	+ 1,0	100	100	+ 6,4	0,0	1 982	2 002	—23,0	+ 1,0
Steen	655	823	+29,2	+25,6	107	123	+13,8	+15,0	762	946	+26,8	+24,1
Voeding	7 553	9 187	+31,7	+21,6	11 855	12 309	+ 4,1	+ 3,8	19 408	21 495	+13,4	+10,8
Tabak	110	139	+25,0	+26,4	2 686	2 849	+ 4,1	+ 6,1	2 796	2 988	+ 4,8	+ 6,9
Textiel	4 923	5 469	+25,3	+11,1	12 730	12 874	+ 3,7	+ 1,1	17 653	18 342	+ 8,9	+ 3,9
Kleding	977	1 111	+ 5,3	+13,7	27 084	27 313	+ 6,2	+ 0,8	28 061	28 424	+ 6,2	+ 1,3
Schoenen	190	201	+ 5,6	+ 5,8	1 525	1 427	— 1,8	— 6,4	1 715	1 628	— 1,0	— 5,1
Hout	4 258	5 076	+40,1	+19,2	2 727	2 722	+ 1,9	— 0,2	6 985	7 798	+22,2	+11,6
Papier	1 396	1 563	+45,1	+12,0	2 589	2 621	+ 5,6	+ 1,2	3 985	4 184	+16,8	+ 5,0
Boek	1 877	2 103	+23,6	+12,0	2 569	2 718	+ 8,9	+ 5,8	4 446	4 821	+14,7	+ 8,4
Leder, vellen	458	492	+ 9,0	+ 7,4	1 115	1 084	— 0,5	— 2,8	1 573	1 576	+ 2,1	+ 0,2
Rubber	690	737	+63,9	+ 6,8	661	667	+ 9,6	+ 0,9	1 350	1 404	+31,8	+ 4,0
Scheikunde	3 736	4 539	+30,6	+21,5	5 713	5 895	+ 6,4	+ 3,2	9 449	10 434	+ 14,8	+10,4
Aardewerk, steenbakkerijen, cement	1 612	1 989	+28,1	+23,4	1 169	1 139	— 0,4	— 2,6	2 781	3 128	+14,4	+12,5
Glas	1 055	1 236	+14,9	+17,2	1 359	1 302	— 1,9	— 4,2	2 415	2 538	+ 4,9	+ 5,1
Basismetaalnijverheid	3 192	3 521	+13,9	+10,3	663	707	+ 4,9	+ 6,6	3 855	4 229	+12,3	+ 9,7
Metaalbewerkende nijverheid	11 047	13 524	+33,3	+22,4	5 779	5 902	+ 2,5	+ 2,1	16 826	19 425	+20,8	+15,4
Fabrikatie van machines	1 753	2 089	+54,7	+19,2	805	943	+ 5,8	+17,1	2 558	3 032	+35,1	+18,5
Constructie van elektrische machines	3 040	3 611	+42,5	+18,8	10 735	11 082	+ 8,4	+ 3,2	13 775	14 693	+14,4	+ 6,7
Constructie van transportmaterieel	6 894	9 421	+68,9	+36,7	2 084	2 262	+13,1	+ 8,5	8 978	11 682	+51,6	+30,1
Diamant	663	724	+21,2	+ 9,2	903	948	+20,4	+ 5,0	1 566	1 671	+20,7	+ 6,7
Andere fabrieksnijverheden	1 300	1 516	+41,8	+16,6	2 161	2 255	+13,8	+ 4,3	3 461	3 771	+22,9	+ 9,0
Bouw	48 041	58 230	+52,7	+21,2	2 382	2 750	+24,3	+15,4	50 423	60 980	+50,8	+20,9
Elektriciteit, water, gas	415	532	+57,2	+28,2	206	266	+48,2	+29,1	621	798	+54,1	+28,5
Handel	10 950	13 302	+29,4	+21,5	33 412	36 260	+ 8,4	+ 8,5	44 363	49 563	+12,9	+11,7
Banken, verzekeringen	1 209	1 551	+40,9	+28,3	2 852	3 400	+24,7	+19,2	4 061	4 952	+29,1	+21,9
Vervoer en verkeer	6 752	8 871	+40,3	+31,4	2 672	3 287	+23,2	+23,0	9 424	12 158	+35,0	+29,0
Hotels, spijshuizen	3 588	4 536	+21,5	+26,4	7 584	8 506	+ 9,7	+12,2	11 172	13 041	+13,3	+16,7
Diensten	22 969	30 736	+47,7	+33,8	56 908	69 406	+26,8	+22,0	79 877	100 141	+32,2	+25,4
Onnauwk. bepaalde en ongeken. activiteit. (b)	12 098	15 849	+21,7	+31,0	21 138	26 125	+ 8,4	+23,6	33 236	41 974	+12,9	+26,3
Algemeen totaal ...	**166 992**	**206 764**	**+38,3**	**+23,8**	**224 793**	**249 813**	**+11,7**	**+11,1**	**391 785**	**456 577**	**+21,7**	**+16,5**

(a) Werkzoekenden, vergoede volledig werklozen. Gemiddelde op basis van eindemaandgegevens.
De op deze tabel vermelde werklozen zijn verdeeld volgens de nijverheidstak waarin zij laatst tewerkgesteld waren, welke ook hun beroep is.

(b) Hierin zijn voornamelijk begrepen de jonge werklozen die nog niet gewerkt hebben.

Bronnen : Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening.
Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Indeling van de volledig werklozen per bedrijfstak en taalstreek in 1982 (a)

BEDRIJFSTAK	VLAANDEREN				WALLONIE				BRUSSEL (b)			
	1981	1982	1981 / 1980 %	1982 / 1981 %	1981	1982	1981 / 1980 %	1982 / 1981 %	1981	1982	1981 / 1980 %	1982 / 1981 %
Landbouw	1 208	1 448	+30,5	+19,9	499	614	+22,9	+ 23,0	81	102	+ 55,8	+ 25,9
Bosbouw - Jacht	56	76	+36,6	+35,7	144	190	+61,8	+ 31,9	6	7	+100,0	+ 16,7
Visserij	231	312	+16,1	+35,1	4	12	—33,3	+200,0	1	2	+100,0	+100,0
Mijnen	1 049	1 209	— 8,3	+15,3	882	734	—36,3	—16,8	51	59	+ 8,5	+ 15,7
Steen	227	281	+50,3	+23,8	522	648	+18,1	+ 24,1	13	17	+ 62,5	+ 30,8
Voeding	12 611	14 239	+14,9	+12,9	5 165	5 449	+ 9,6	+ 5,5	1 631	1 807	+ 14,2	+ 10,8
Tabak	2 452	2 646	+ 6,0	+ 7,9	261	252	— 7,1	— 3,4	83	90	+ 13,7	+ 8,4
Textiel	12 616	13 330	+ 7,7	+ 5,7	4 591	4 568	+13,2	— 0,5	446	444	+ 0,7	— 0,4
Kleding	20 398	20 672	+ 7,4	+ 1,3	6 393	6 358	+ 2,4	— 0,5	1 279	1 394	+ 6,2	+ 9,0
Schoenen	1 552	1 467	— 0,9	— 5,5	137	135	0,0	— 1,5	26	26	— 13,3	0,0
Hout	5 632	6 348	+22,6	+12,7	911	995	+15,6	+ 9,2	441	455	+ 30,9	+ 3,2
Papier	1 956	2 112	+11,1	+ 8,0	1 550	1 566	+27,2	+ 1,0	479	505	+ 10,6	+ 5,4
Boek	2 112	2 361	+17,8	+11,8	1 384	1 421	+ 8,6	+ 2,7	950	1 039	+ 17,4	+ 9,4
Leder, vellen	916	913	+ 3,4	— 0,3	273	286	+ 3,4	+ 4,8	384	377	— 1,8	— 1,8
Rubber	825	850	+45,2	+ 3,0	444	469	+14,4	+ 5,6	82	86	+ 20,6	+ 4,9
Scheikunde	5 260	5 871	+14,1	+11,6	2 808	3 121	+17,0	+ 11,1	1 381	1 442	+ 12,9	+ 4,4
Aardewerk, steenbakkerijen, cement	1 409	1 680	+22,6	+19,2	1 267	1 359	+ 7,6	+ 7,3	105	90	— 0,9	— 14,3
Glas	564	580	+13,9	+ 2,8	1 806	1 914	+ 2,0	+ 6,0	45	44	+ 21,6	— 2,2
Basismetaalnijverheid	860	1 096	+22,7	+27,4	2 853	2 960	+ 9,0	+ 3,8	143	173	+ 24,3	+ 21,0
Metaalbewerkende nijverheid	7 714	9 383	+27,8	+21,6	7 538	8 102	+15,4	+ 7,5	1 573	1 940	+ 15,7	+ 23,3
Fabrikatie van machines	1 410	1 762	+32,6	+25,0	870	969	+33,4	+ 11,4	279	301	+ 55,9	+ 7,9
Constructie van elektrische machines	9 581	10 316	+17,2	+ 7,7	3 515	3 599	+ 7,6	+ 2,4	679	778	+ 15,1	+ 14,6
Constructie van transportmaterieel	4 989	7 383	+30,3	+48,0	2 910	3 143	+97,2	+ 8,0	1 079	1 156	+ 74,6	+ 7,1
Diamant	1 539	1 636	+20,8	+ 6,3	11	17	0,0	+ 54,5	16	18	+ 33,3	+ 12,5
Andere fabrieksnijverheden	1 544	1 761	+22,2	+14,1	1 356	1 429	+25,3	+ 5,4	561	582	+ 19,4	+ 3,7
Bouw	27 422	33 989	+63,7	+23,9	17 657	20 688	+37,4	+ 17,2	5 344	6 302	+ 39,5	+ 17,9
Elektriciteit, water, gas	290	384	+65,7	+32,4	265	320	+45,6	+ 20,8	67	95	+ 45,7	+ 41,8
Handel	20 519	23 322	+16,8	+13,7	17 784	19 233	+ 8,3	+ 8,1	6 060	7 008	+ 14,5	+ 15,6
Banken, verzekeringen	1 968	2 380	+29,1	+20,9	1 335	1 607	+27,8	+ 20,4	758	964	+ 31,6	+ 27,2
Vervoer en verkeer	4 965	6 287	+33,9	+26,6	3 214	4 340	+42,9	+ 35,0	1 245	1 532	+ 21,5	+ 23,1
Hotels, spijshuizen	5 851	6 809	+12,3	+16,4	3 335	3 853	+11,2	+ 15,5	1 986	2 379	+ 19,9	+ 19,8
Diensten	40 091	51 112	+32,9	+27,5	28 577	34 992	+32,2	+ 22,4	11 209	14 037	+ 29,6	+ 25,2
Onnauwk. bepaalde en ongeken. activiteit. (c)	18 396	24 242	+14,3	+31,8	12 839	14 917	+ 9,1	+ 16,2	2 002	2 815	+ 28,2	+ 40,6
Algemeen totaal ...	**218 201**	**258 255**	**+23,0**	**+18,4**	**133 101**	**150 258**	**+19,0**	**+ 12,9**	**40 482**	**48 064**	**+ 23,9**	**+ 18,7**

Bron : Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening.

(a) Werkzoekenden, vergoede volledig werklozen. Gemiddelde op basis van eindemaandgegevens.
De op deze tabel vermelde werklozen zijn verdeeld volgens de nijverheidstak waarin zij laatst tewerkgesteld waren, welke ook hun beroep is.
(b) Het betreft Brussel-hoofdstad (19 gemeenten).
(c) Hierin zijn voornamelijk begrepen de jonge werklozen die nog niet gewerkt hebben.

Werkloosheidsgraad (a)

Indeling per bedrijfstak en geslacht (b)

BEDRIJFSTAK	MANNEN				VROUWEN				TOTAAL			
	1981	Rang-schik-king	1982	Rang-schik-king	1981	Rang-schik-king	1982	Rang-schik-king	1981	Rang-schik-king	1982	Rang-schik-king
Landbouw	14,7	(5)	18,4	(3)	27,0	19	29,4	18	16,8	13	20,3	10
Bosbouw - Jacht	13,6	(7)	18,2	(5)	32,8	14	42,6	(4)	14,4	18	19,2	12
Visserij	17,7	(2)	24,5	(1)	45,0	(3)	55,0	(1)	18,1	8	24,9	5
Mijnen	8,1	19	8,2	21	48,8	(1)	48,8	(2)	8,5	25	8,5	27
Steen	10,1	15	12,7	11	22,8	22	26,2	21	11,0	22	13,6	20
Voeding	10,1	15	12,3	14	33,0	13	34,2	13	17,6	10	19,5	11
Tabak	3,5	28	4,4	27	38,3	6	40,6	6	27,4	3	29,3	3
Textiel	11,3	12	12,6	12	30,3	16	30,6	17	20,7	5	21,5	7
Kleding	14,6	6	16,7	6	40,7	4	41,0	5	38,3	1	38,8	1
Schoenen	11,7	11	12,4	13	47,2	2	44,1	3	35,3	2	33,5	2
Hout	12,4	9	14,0	10	35,3	9	35,2	12	15,8	15	17,7	16
Papier	9,0	17	10,0	18	36,0	8	36,5	8	17,5	11	18,4	13
Boek	7,1	20	8,0	22	21,9	24	23,2	24	11,7	21	12,7	23
Leder, vellen	15,5	3	16,6	7	35,0	10	34,0	14	25,6	4	25,6	4
Rubber	10,6	13	11,3	16	38,9	5	39,2	7	16,4	14	17,1	17
Scheikunde	5,4	21	6,6	24	27,7	18	28,6	19	10,6	23	11,7	24
Aardewerk, steenbakkerijen, cement	5,3	25	6,5	25	32,2	15	31,4	15	8,2	26	9,2	26
Glas	7,1	20	8,3	20	37,6	7	36,0	9	13,0	19	13,7	19
Basismetaalnijverheid	3,6	27	4,0	28	16,2	26	17,3	27	4,2	29	4,6	30
Metaalbewerkende nijverheid	15,0	4	18,3	4	35,0	10	35,8	10	18,6	7	21,5	7
Fabrikatie van machines	3,2	29	3,9	29	10,1	30	11,8	31	4,1	30	4,9	29
Constructie van elektrische machines	5,2	26	6,2	26	30,0	17	31,0	16	14,6	17	15,6	18
Constructie van transportmaterieel	8,8	18	12,0	15	23,3	21	25,3	22	10,3	24	13,4	22
Diamant	10,3	14	11,2	17	34,0	12	35,7	11	17,2	12	18,47	13
Andere fabrieksnijverheden	2,8	30	3,3	30	16,0	27	16,7	28	5,8	18	6,3	28
Bouw	18,8	1	22,8	2	23,9	20	27,6	29	19,0	6	23,0	6
Elektriciteit, water, gas	1,9	31	2,5	31	9,9	31	12,7	30	2,6	31	3,4	31
Handel	5,8	23	7,1	23	18,7	25	20,2	25	12,1	20	13,5	21
Banken, verzekeringen	1,0	32	1,3	32	3,2	32	3,8	32	1,9	32	2,3	32
Vervoer en verkeer	6,5	22	8,5	19	11,4	29	14,0	29	7,4	27	9,5	25
Hotels, spijshuizen	12,6	8	15,9	9	22,5	23	25,2	23	17,9	9	21,0	9
Diensten	12,2	10	16,4	8	16,0	27	19,5	26	14,7	16	18,4	13
Onnauwk. bepaalde en ongeken. activiteit. (c)	49,5	—	64,9	—	56,6	—	70,0	—	53,8	—	68,0	8
Algemeen totaal ...	**9,8**		**12,1**		**21,7**		**24,1**		**14,3**		**16,6**	

Bron : Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening.

(a) Vergoede volledig werklozen/verzekerden tegen de werkloosheid (verzekerden tegen de werkloosheid : ingeschrevenen bij de R.M.Z. + volledige werklozen + grensarbeiders op 30 juni). De gegevens tussen de haakjes beduiden dat de bedrijfstak slechts een gering belang heeft in de totale werkloosheid.

(b) Werkzoekenden, vergoede volledig werklozen. Gemiddelde op basis van eindemaandgegevens.
De op deze tabel vermelde werklozen zijn verdeeld volgens de nijverheidstak waarin zij laatst tewerkgesteld waren, welke ook hun beroep is.

(c) Hierin zijn voornamelijk begrepen de jonge werklozen die nog niet gewerkt hebben.

Plan tot opslorping van de werkloosheid

OMSCHRIJVING	31 december 1980			31 december 1981			31 december 1982		
	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal
Stagiairs :									
— voltijds	15 596	12 693	28 289	15 826	13 082	28 908	14 387	11 886	26 273
— halftijds							2 388	3 681	6 069
Werklozen tewerkgesteld door de overheid	21 056	14 466	35 522	19 029	14 144	33 173	18 133	13 639	31 772
Brugpensioenen	56 034	15 787	71 821	69 609	18 056	87 665	84 971	20 413	105 384
— Wettelijk brugpensioen	*24 285*	*12 628*	*36 913*	*27 865*	*13 454*	*41 319*	*31 537*	*13 481*	*45 018*
— Brugpensioen - Conventie n^{r} 17 (a)	*31 749*	*3 159*	*34 908*	*41 744*	*4 602*	*46 346*	*53 434*	*6 932*	*60 366*
Bijzonder brugpensioen voor oudere werklozen (b)	4 098	5 428	9 526	4 928	6 053	10 981	5 485	6 040	11 525
Bijzonder tijdelijk kader	9 451	12 656	22 107	10 830	14 840	25 670	7 088	10 256	17 344
Derde arbeidcircuit	—	—	—	—	—	—	394	737	1 131

Bron : Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening.

(a) Collectieve arbeidsovereenkomst n° 17 van 19 december 1974; koninklijk besluit van 16 januari 1975 (*Belgisch Staatsblad* van 31 januari 1975). Dit is het brugpensioen « na ontslag »; het wettelijk brugpensioen wordt verkregen « op aanvraag ».

(b) Het gaat om het aantal personen die op dit ogenblik genieten van een bijzonder brugpensioen.

Werkgelegenheidstekort

Toestand op 31 december

OMSCHRIJVING	1980	1981	1982	1982/1981	1982/1981 in %	Graad (f)
A. Uitkeringsgerechtigde volledige werklozen	377 081	423 847	483 959	+60 112	+14,2 %	11,6 %
B. Andere werkzoekenden zonder werk, waarvan	53 376	101 552	127 592	+26 040	+25,6 %	
1. verplicht ingeschreven (a)	31 424	75 725 (b)	97 548 (b)	+21 823	+28,8 %	
2. niet werkende vrij ingeschreven	21 952	25 827	30 044	+ 4 217	+16,3 %	
Totaal van de werkzoekenden zonder werk : A+B	**430 457**	**525 399**	**611 551**	**+86 152**	**+16,4 %**	**14,7 %**
C. Opslorping van werklozen door de overheid, waarvan (c)	62 792	64 749	55 226	− 9 523	−17,2 %	
1. B.T.K.	22 107	25 670	17 344	− 8 326	−48,0 %	
2. T.W.W.	35 522	33 173	31 772	− 1 401	− 4,4 %	
3. D.A.C.	—	—	1 131	+ 1 131	—	
4. Werklozen in B.O.	5 163	5 906	4 979	− 927	−18,6 %	
Totaal van de werkzoekenden : A+B+C	**493 249**	**590 148**	**666 777**	**+76 629**	**+13,0 %**	**16,0 %**
D. Brugpensioen na afdanking, waarvan :	47 916	58 400	73 850	+15 450	+26,5 %	
1. conventioneel	34 908	43 346	60 366	+17 020	+39,3 %	
2. voor grensarbeiders	—	—	459	+ 459	—	
3. voor oudere werklozen (d)	13 008	15 054	13 025	− 2 029	+15,6 %	
Werkgelegenheidstekort in enge zin : A+B+C+D	**541 165**	**648 548**	**740 627**	**+92 079**	**+14,2 %**	**17,8 %**
E. Wettelijk brugpensioen (e)	36 913	41 319	45 018	+ 3 699	+ 9,0 %	
Werkgelegenheidstekort in brede zin : A+B+C+D+E	**578 078**	**689 867**	**785 645**	**+95 778**	**+13,9 %**	**+18,9 %**

Bronnen : Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening.
Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) Bevat inzonderheid de jonge schoolverlaters gedurende de wachttijd vóór hun inschrijving bij de volledig vergoede werkloosheid.
(b) In deze som zijn jonge schoolverlaters die, tot in 1980, reeds op dat ogenblik van het jaar uitkeringsgerechtigd waren.
(c) B.T.K. : Bijzonder Tijdelijk Kader, T.W.W. : Tewerkstelling van werklozen, D.A.C. : Derde Arbeidscircuit, B.O. : Beroepsopleiding. De stage der jongeren is hierin niet hernomen. Men kan ze niet als representatief voor een werkgelegenheidstekort beschouwen, gezien uit ervaring blijkt dat ze voornamelijk in de plaats komt van normale betrekkingen.
(d) Totaal van de begunstigden en aanvragen in onderzoek, die vanaf het indienen van hun aanvraag de terugtrekking uit de statistiek van de volledig vergoede werkloosheid tot gevolg hebben.
(e) In de mate waar het gaat over een brugpensioen « op aanvraag » werd dit buiten beschouwing gelaten, omdat het niet helemaal representatief is voor een gebrek aan arbeidsplaatsen.
(f) T.o.v. de actieve bevolking op 30 juni. Voor 1982 is de actieve bevolking deze van 30 juni 1981.

Uitkeringtrekkende volledig werklozen van belgische en vreemde nationaliteit (a)

OMSCHRIJVING	1981			1982		
	Aantal	% t.o.v. totaal	1981 / 1979 %	Aantal	% t.o.v. totaal	1982 / 1980 %
Belgen						
Mannen	136 703	40,6	+39,7	170 831	43,3	+25,0
Vrouwen	199 935	59,4	+12,3	223 612	56,7	+11,8
Totaal ...	*336 638*	*100,0*	*+ 22,0*	*394 443*	*100,0*	*+ 17,2*
Vreemdelingen						
Mannen	30 289	54,9	+32,5	35 933	57,8	+18,6
Vrouwen	24 858	45,1	+ 7,4	26 201	42,2	+ 5,4
Totaal ...	*55 148*	*100,0*	*+ 19,9*	*62 134*	*100,0*	*+ 12,7*
Totaal						
Mannen	**166 992**	**42,6**	**+38,3**	**206 764**	**45,3**	**+23,8**
Vrouwen	**224 793**	**57,4**	**+11,7**	**249 813**	**54,7**	**+11,1**
Totaal ...	**391 785**	**100,0**	**+21,7**	**456 577**	**100,0**	**+16,5**

Bronnen : Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening.
Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) Gemiddelde op basis van eindemaandgegevens.

Faillissementen en sluiting van ondernemingen

OMSCHRIJVING	1e kwart. 1982	2e kwart. 1982	3e kwart. 1982	4e kwart. 1982	Jaar 1982	Jaar 1981
Faillissementen						
Aantal (a)	1 097	1 147	825	1 161	4 230	4 133
— N.V.	124	152	97	127	500	521
— P.V.B.A.	347	383	290	399	1 419	1 355
— Anderen	626	612	438	614	2 311	2 257
Verloren kapitaal (miljoenen)	1 361,1	1 589,0	763,8	2 872	6 586	6 275
Faillissementen						
Aantal (b)	1 142	1 196	780	1 105	4 223	4 147
Sluitingen van ondernemingen						
Aantal	343	246	171	279	1 039	1 495
Getroffen werknemers	8 531	3 148	4 104	8 525	21 474	47 701

Bronnen : (a) Eurinform-Dun & Bradstreet voor de faillissementen.
(b) Centrum van Studie van Ekonomische Risico's voor de faillissementen.
Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening voor de sluitingen.

Sluitingen van ondernemingen in 1982

SECTOR	Aantal sluitingen				Aantal ontslagen werknemers			
	Vlaanderen	Wallonië	Brussel	Totaal	Vlaanderen	Wallonië	Brussel	Totaal
Metaal	63	42	19	124	4 711	1 802	332	6 845
Bouw	135	57	25	217	2 049	1 145	582	3 776
Confectie	19	11	8	38	870	273	946	2 089
Voeding	54	21	7	82	1 200	316	47	1 563
Textiel	18	7	—	25	530	692	—	1 222
Horeca	30	20	28	78	101	99	173	373
Leder en vellen	3	—	—	3	65	—	—	65
Drukkerij	6	2	6	14	28	17	36	81
Papier en karton	2	1	—	3	56	136	—	192
Hout	26	8	4	38	576	86	62	724
Glas	—	1	3	4	—	108	135	243
Scheikunde	6	4	2	12	51	378	31	460
Vervoer	23	17	9	49	285	127	37	449
Reiniging	8	3	2	13	32	16	24	72
Publiciteit	—	1	2	3	—	10	6	16
Andere	179	73	84	336	1 460	766	1 082	3 308
	572	**268**	**199**	**1 039**	**12 014**	**5 971**	**3 493**	**21 478**

Bron : Fonds tot vergoeding van de in geval van sluiting van ondernemingen ontslagen werknemers.

Werkzoekenden, uitkeringtrekkende volledig werklozen, ingeschreven op het einde van de maand

Alle categorieën

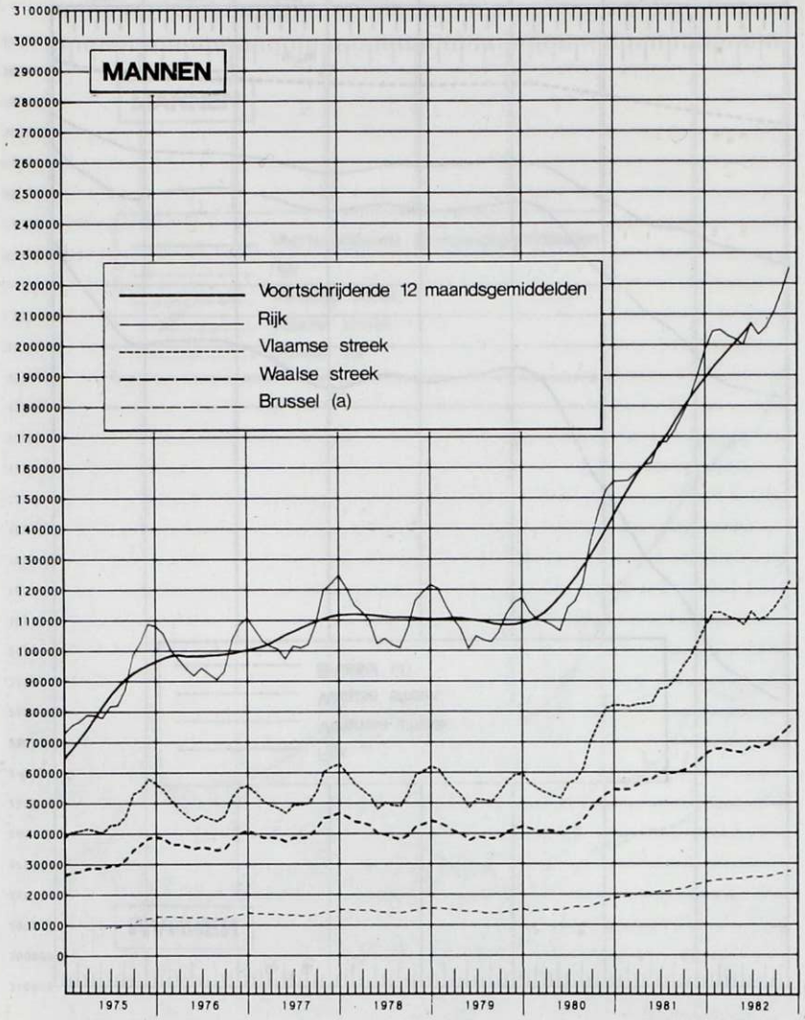

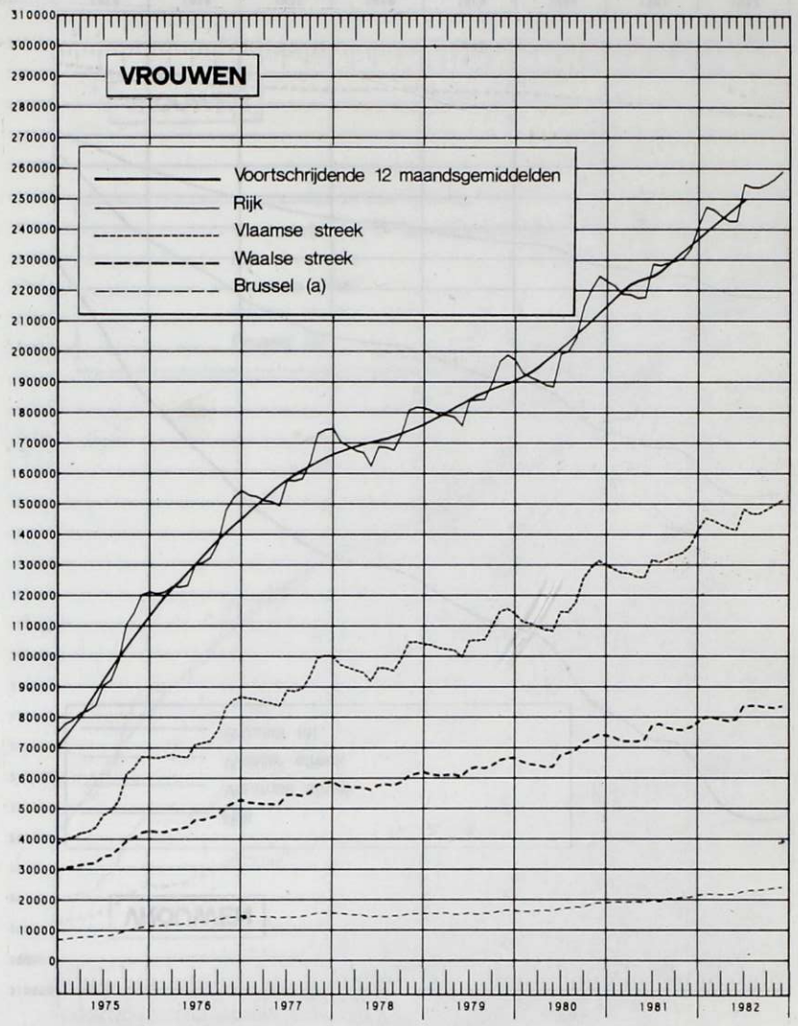

(a) Het betreft Brussel hoofdstad (19 gemeenten).

Bronnen : Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening.
Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Werkzoekenden, uitkeringtrekkende volledig werklozen, ingeschreven op het einde van de maand

Alle categorieën

(seizoengezuiverde en afgevlakte reeks)

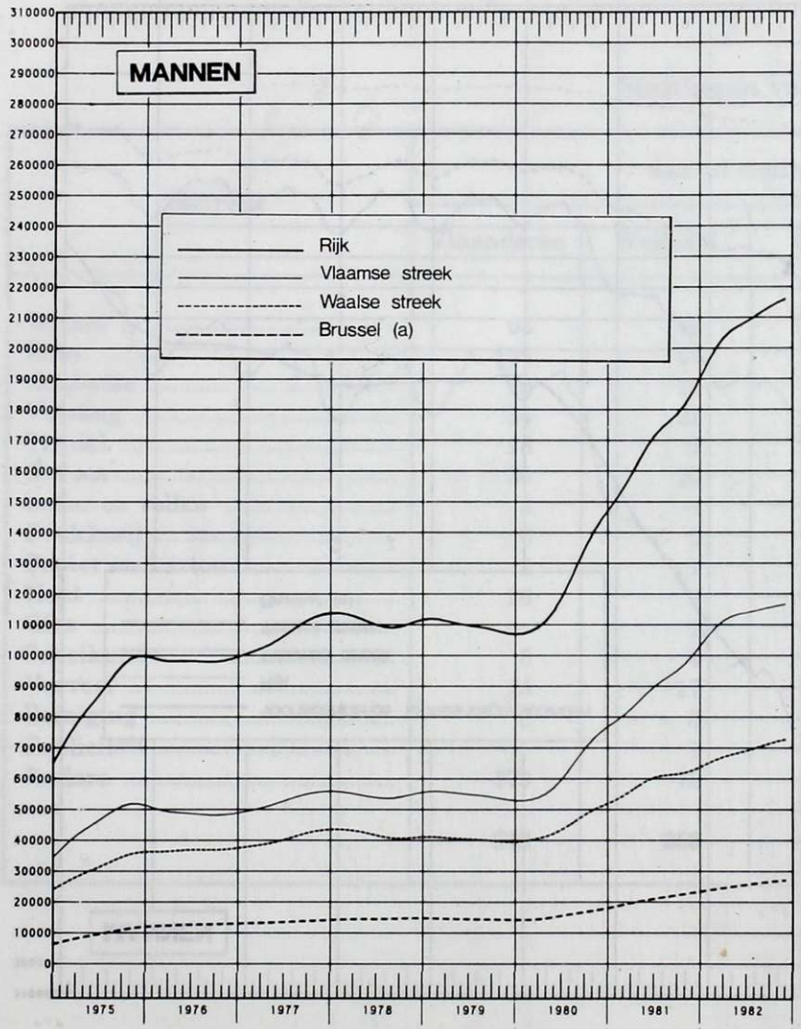

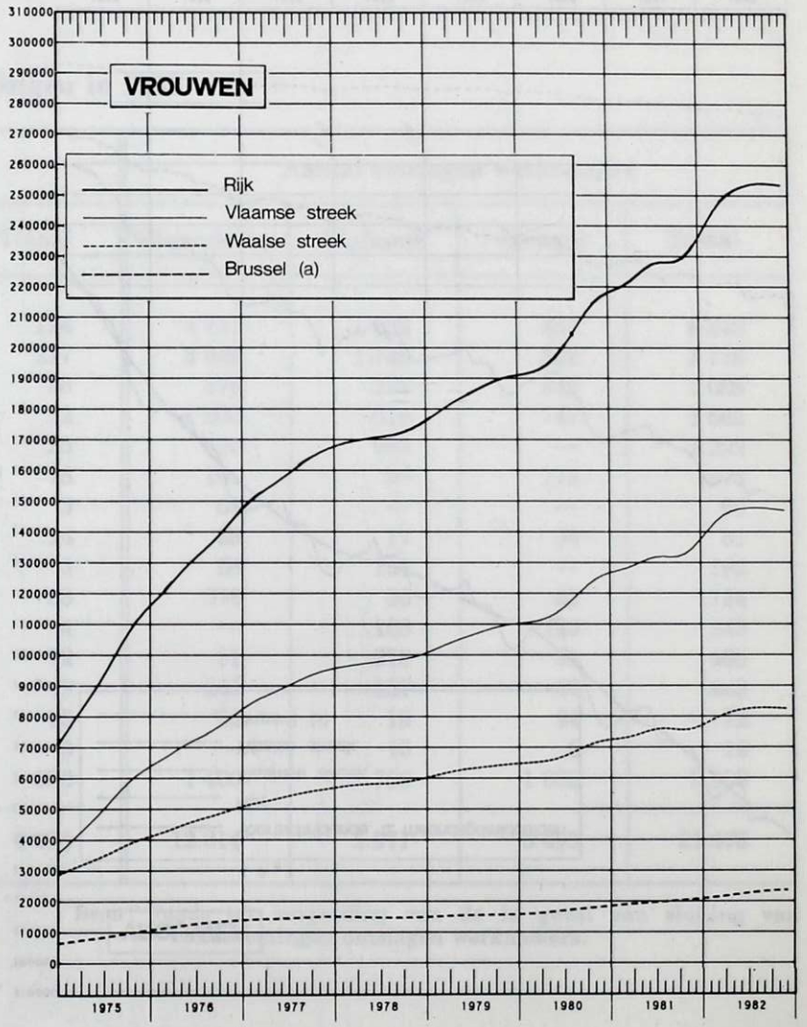

(a) Het betreft Brussel hoofdstad (19 gemeenten).

Bronnen : Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening.
Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Werkzoekenden, uitkeringtrekkende volledig werklozen, ingeschreven op het einde van de maand

Normale geschiktheid

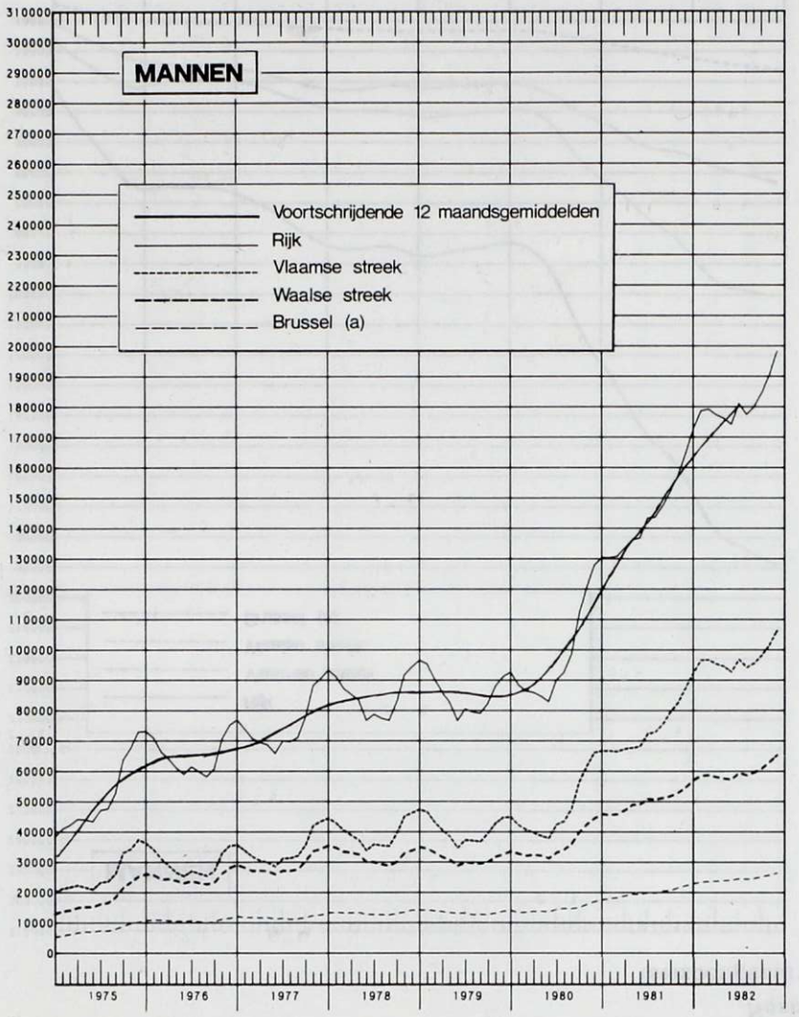

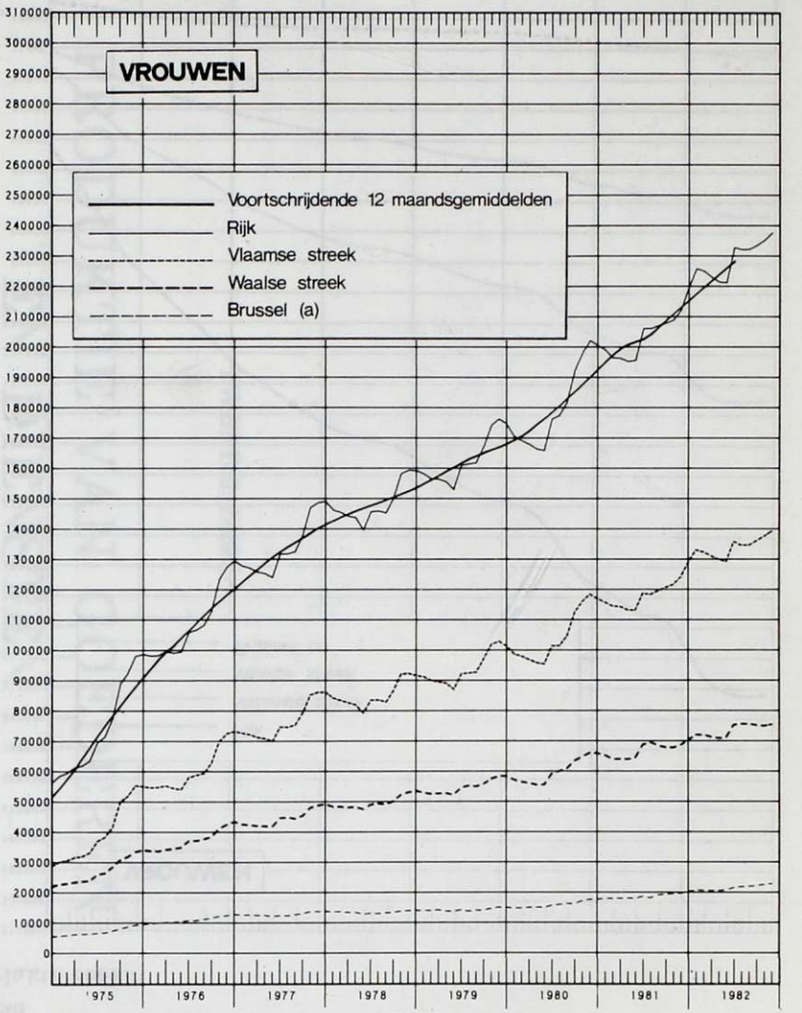

(a) Het betreft Brussel hoofdstad (19 gemeenten).

Bronnen : Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening.
Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Werkzoekenden, uitkeringtrekkende volledig werklozen, ingeschreven op het einde van de maand

Normale geschiktheid

(seizoengezuiverde en afgevlakte reeks)

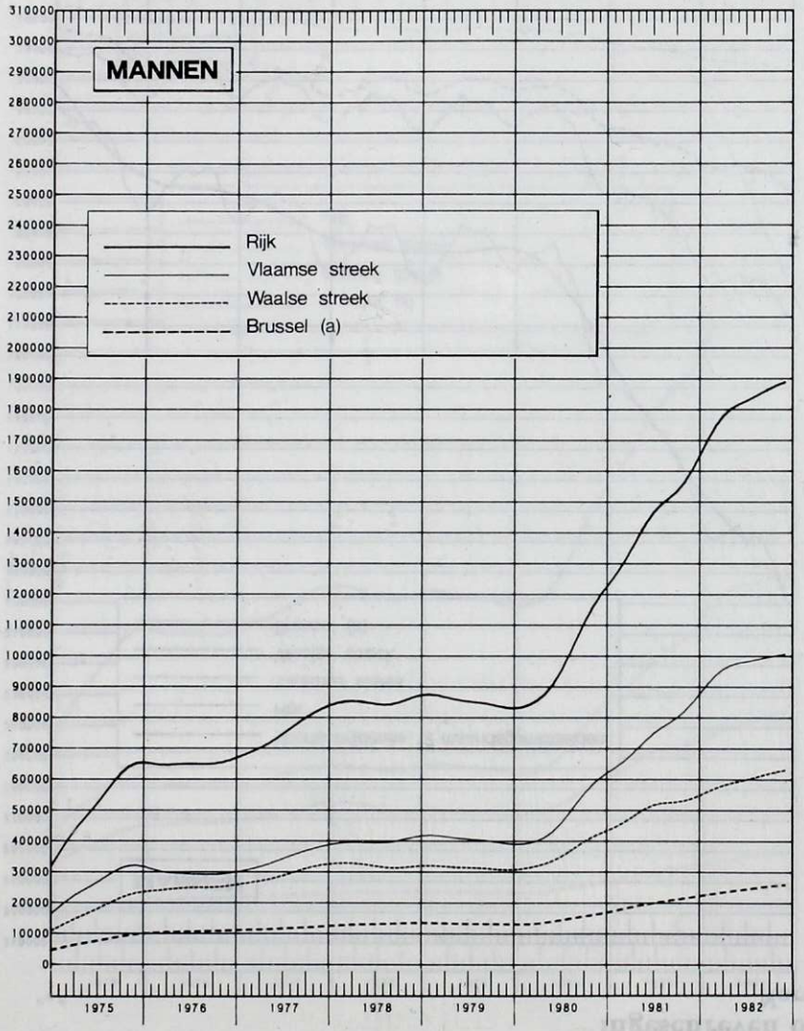

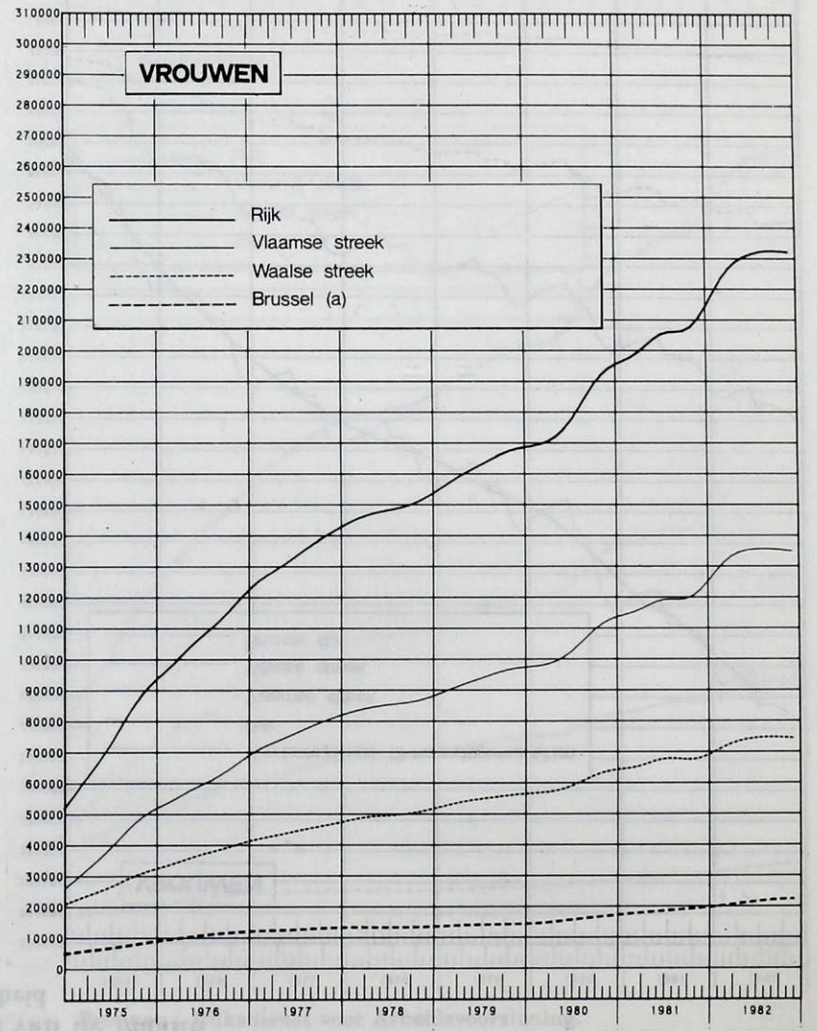

(a) Het betreft Brussel hoofdstad (19 gemeenten).

Bronnen : Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening.
Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

TWEEDE DEEL

PRODUKTIE VAN GOEDEREN EN DIENSTEN

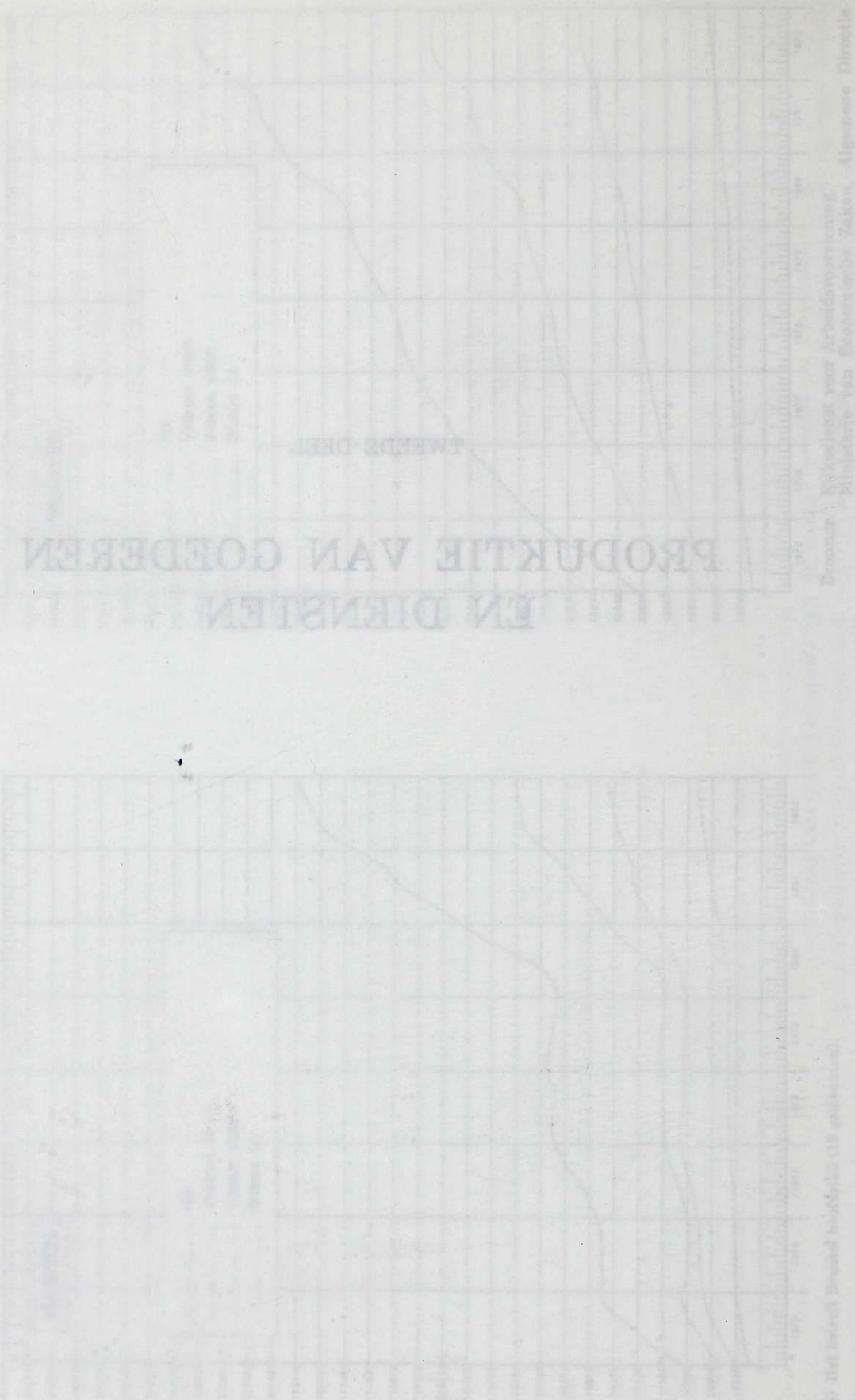

HOOFDSTUK 1

LANDBOUW EN ZEEVISSERIJ

De vermindering van het landbouwareaal bedroeg in 1982 slechts 4 934 hektare. Dit is minder dan de helft van wat sinds 1960 gebruikelijk was, en bijna 10 000 hectare minder dan het verlies aan landbouwgrond dat nog in 1979 en 1980 werd opgetekend. De vertraging in de bouwnijverheid en de infrastructuurwerken, die al een paar jaar bezig is, wordt hiermede voor het eerst voelbaar in deze statistiek.

Een tweede gunstig punt voor de landbouw in 1982 waren de uitzonderlijk hoge opbrengsten per hectare, die voor gevolg hadden dat voor de meeste akkerbouwprodukten en veevoedergewassen de totale opbrengsten ver uitstegen boven het peil van het voorgaande jaar, behalve dan voor de enkele teelten waarvan het areaal gevoelig inkromp.

In de veestapel deden zich enkele verschuivingen voor. Zo nam het aantal melkkoeien opnieuw toe (+ 0,8 %) in tegenstelling met de daling tijdens de twee voorgaande jaren. De varkensstapel liep voor het tweede opeenvolgend jaar terug, ditmaal met 1,4 %. De daling van het aantal landbouwpaarden met ruim 10 % en de minieme stijging van het aantal schapen, hebben een veel beperkter belang, gezien het kleine aandeel ervan in de totale veestapel. Ook de pluimveestapel liep terug : het aantal leghennen steeg weliswaar nog enigszins, maar het aantal jonge hennen verminderde met bijna 20 %, terwijl ook het aantal vleeskippen terugliep met 4,4 %.

De slachtingen van rundvee daalden, mede onder invloed van de uitbreiding van de veestapel, opvallend in 1982. De slachtingen van varkens bleven nagenoeg gelijk aan die van het voorgaande jaar. Ook de zuivelproduktie steeg niet noemenswaardig : de melkproduktie met 0,4 %, de eierproduktie met minder dan 0,1 %.

Het areaal van de tuinbouwteelten nam beduidend toe in 1982. Vooral de groenteteelt in openlucht steeg opnieuw tot het peil van 1977-1978, voornamelijk doordat de teelt voor de conservennijverheid met een stijging van ruim 30 % terugkeerde tot het vroegere peil; maar ook de teelt voor vers verbruik nam toe met bijna 10 %. De groenteteelt onder glas daarentegen blijft verder licht afbrokkelen, met de hoge brandstofkosten die de warme teelten weinig rendabel maken als hoofdoorzaak.

Ook de fruitteelt onder glas verminderde verder, daar de systematische afbouw van de druiventeelt nog steeds verdergaat. De fruitteelt in openlucht daarentegen

nam voor het eerst sinds vele jaren opnieuw toe. De oppervlakte van de hoogstamfruitteelt is immers zo klein geworden dat verdere dalingen met 10 % per jaar nog slechts een marginaal affect hebben op het totaal. Deze werd in 1982 gecompenseerd door een beperkte uitbreiding van de laagstamteelten en een vrij grote uitbreiding van de aardbeienteelt.

De resultaten van de visvangst waren in 1982 beduidend beter dan tijdens het voorgaande jaar. De totale vangsten namen immers toe met ongeveer 4 % en ook de waarde van de vangsten steeg sterk, doordat de gemiddelde prijzen ruim 11 % hoger lagen dan in 1981. De aanvoer van rondvis daalde weliswaar met bijna 20 %, maar dit werd gecompenseerd door een hogere aanvoer van alle andere vissoorten. Het prijspeil werd vooral bepaald door de sterke prijsstijging (meer dan 1/3) bij de rondvissen en de prijsstabilizatie, onder invloed van de lage tongprijzen bij de platvissen.

*

* *

Bebouwde oppervlakte

Volgens de telling op 15 mei

(hectaren)

OMSCHRIJVING	1978	1979	1980	1981	1982
Graangewassen	399 771	398 397	390 690	371 731	361 341
Broodgranen	*202 548*	*202 979*	*197 709*	*181 378*	*183 883*
— tarwe	*178 354*	*182 479*	*179 160*	*166 092*	*170 426*
— wintertarwe	*163 663*	*171 051*	*168 980*	*155 561*	*147 568*
Voedergranen	*197 223*	*195 418*	*192 981*	*190 353*	*177 458*
— gerst	*153 239*	*155 670*	*152 732*	*152 403*	*131 177*
— wintergerst	*120 761*	*126 104*	*129 801*	*133 200*	*110 601*
— haver	*32 331*	*28 091*	*28 284*	*26 418*	*33 716*
Peulvruchten	2 063	2 081	1 737	1 493	1 838
Nijverheidsgewassen	121 344	125 578	126 972	139 470	135 734
— suikerbieten	*109 799*	*115 716*	*117 165*	*130 326*	*123 816*
— vlas	*8 548*	*7 282*	*7 257*	*6 352*	*7 678*
Aardappelen	35 360	36 263	38 132	34 272	36 626
— vroege	*3 918*	*3 605*	*3 121*	*3 086*	*3 413*
— halfvroege	*18 619*	*18 401*	*19 029*	*16 539*	*18 429*
— late	*12 823*	*14 257*	*15 982*	*14 647*	*14 784*
Voederwortelen	20 686	18 554	17 584	16 443	17 726
Grasland	720 916	710 183	702 452	697 103	690 635
Groenvoeders	94 669	97 162	98 390	101 562	108 293
— kuilmaïs	*83 340*	*88 137*	*89 912*	*91 272*	*96 729*
Fruitteelt voor verkoop	13 437	12 721	12 148	11 573	11 637
— in openlucht	*13 121*	*12 421*	*11 891*	*11 326*	*11 405*
— hoogstam	*2 961*	*2 456*	*2 216*	*1 890*	*1 711*
— laagstam	*9 443*	*9 299*	*9 014*	*8 754*	*8 925*
— aardbeien	*597*	*548*	*542*	*564*	*647*
— onder glas	*316*	*300*	*257*	*247*	*232*
— aardbeien	*128*	*126*	*102*	*111*	*107*
— druiven	*187*	*172*	*154*	*135*	*123*
Groenteteelt voor verkoop	26 215	19 815	18 926	23 885	28 498
— in open lucht	*25 298*	*18 878*	*18 026*	*22 994*	*27 618*
— voor de nijverheid	*13 091*	*8 561*	*7 773*	*11 568*	*15 062*
— onder glas	*917*	*937*	*900*	*891*	*880*
— tomaten	*742*	*731*	*711*	*696*	*688*
Bloementeelt	1 242	1 269	1 263	1 324	1 348
— in open lucht	*759*	*763*	*766*	*809*	*828*
— onder glas	*483*	*506*	*497*	*515*	*520*
Boomkwekerijen	2 283	2 332	2 412	2 432	2 496
Niet elders genoemd	9 002	7 932	7 415	7 705	7 887
Totaal bebouwde oppervlakte	**1 446 988**	**1 432 287**	**1 418 121**	**1 408 993**	**1 404 059**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Opbrengst per hectare en totale opbrengst van de belangrijkste landbouwteelten

OMSCHRIJVING	Produktie per ha (100 kg)			Totale produktie (1000 t)		
	1980	1981	1982	1980	1981	1982
Wintertarwe	48,2	53,5	60,9	814,5	832,3	898,7
Zomertarwe	37,6	41,0	48,7	38,3	43,2	111,3
Rogge	37,5	38,3	41,9	38,2	32,0	29,8
Wintergerst	56,7	51,2	59,2	738,0	682,0	658,1
Zomergerst	31,0	36,4	42,3	71,1	69,9	87,0
Haver	38,5	41,2	45,5	108,9	108,8	153,4
Korrelmaïs	62,8	64,8	78,6	39,1	38,3	52,4
Droge erwten	30,9	35,6	40,3	2,2	2,6	3,7
Suikerbieten	505,8	532,2	600,1	6 936,0	7 708,2	7 430,2
Vlas (stro)	60,3	66,4	67,6	43,8	42,2	51,9
Cichorei voor koffie	394,4	402,3	427,5	32,1	34,6	56,4
Late aardappelen	331,9	376,9	388,9	530,4	552,0	575,0
Halfvroege aardappelen	312,1	351,5	360,8	593,9	581,3	664,9
Vroege aardappelen	183,1	200,5	205,6	57,1	61,9	70,2
Voederbieten	892,5	955,5	1 121,6	1 541,9	1 548,0	1 934,6
Gewone klaver (hooi) (a)	49,0	51,4	51,6	15,6	11,4	14,7
Luzerne (hooi)	56,5	57,4	54,4	28,6	22,6	16,9
Hooi (blijvend hooiland) (b)	52,7	53,0	53,8	1 831,0	1 876,4	1 449,3
Kuilmaïs	400,4	483,4	534,2	3 600,1	4 412,1	5 172,1

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) De totale opbrengst omvat de opbrengst van alle klaversoorten.
(b) De totale opbrengst omvat alle grashooi.

Veestapel op 15 mei

OMSCHRIJVING	1978	1979	1980	1981	1982
	Eenheden				
Landbouwpaarden	26 361	23 830	20 776	19 015	17 100
Runderen	2 999 795	3 058 163	3 053 593	3 014 049	3 024 601
w.o. : melkkoeien	971 407	980 734	976 032	968 589	976 699
Varkens	5 076 146	5 125 260	5 172 536	5 111 938	5 040 404
Schapen	120 740	122 817	112 861	110 877	112 537
	Duizenden eenheden				
Leghennen op ouderdom van de leg	11 156	8 982	8 486	8 149	8 211
Leghennen niet op ouderdom van de leg	3 881	4 848	4 327	4 320	3 498
Vleeskippen	9 701	10 138	9 833	9 973	9 532

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Geslachte dieren

Karkasgewicht
(duizenden tonnen)

OMSCHRIJVING	1977	1978	1979	1980	1981	1982 (c)
Ossen	23,2	22,9	23,3	24,2	17,8	18,9
Stieren	87,5	84,2	85,6	92,4	93,9	82,0
Koeien	78,8	77,4	85,0	94,0	98,7	82,1
Vaarzen	53,8	51,4	52,6	56,8	62,6	58,0
Kalveren	29,8	31,9	34,2	35,0	36,5	33,1
Totaal runderen ...	**273,0**	**267,8**	**280,5**	**302,4**	**309,5**	**274,1**
Varkens (a)	580,7	623,1	650,0	661,0	671,9	675
Schapen en geiten (a)	4,3	4,2	5,5	5,5	5,7	6
Paarden en veulens	6,7	6,3	6,2	6,2	6,2	..
Kippen	119,0	111,0	120,7	123,3	124,8	..
Ander gevogelte (b)	9,5	8,5	9,5	9,9	8,2	..
Wild en konijnen (b)	9,1	9,7	9,2	10,9	12,9	..
Algemeen totaal ...	**1 002,3**	**1 030,6**	**1 081,7**	**1 119,1**	**1 139,1**	..

Bron : Landbouweconomisch Instituut.
Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Met inbegrip van de geraamde huis- en sluikslachtingen.
(b) Eenden, ganzen, kalkoenen, parelhoenen, duiven, kwartels. Raming.
(c) Raming.

Produktie van melk en eieren

OMSCHRIJVING	1978	1979	1980	1981	1982 (a)
	Duizenden tonnen				
Melkproduktie.					
Levering aan melkerijen :					
— room in melkequivalent ..	76,6	66,1	62,9	55,3	49,4
— melk	2 896,9	2 971,1	2 983,1	3 020,0	3 046,5
Hoeve-aanwendingen	792,5	733,7	717,0	714,6	708,5
Totale melkproduktie ...	**3 766,0**	**3 770,9**	**3 763,0**	**3 789,9**	**3 804,4**
	Miljoenen				
Produktie van eieren	**3 753**	**3 420**	**3 280**	**3 237**	**3 236**

(a) Raming.

Bronnen : Landbouweconomisch Instituut.
Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Buitenlandse handel in landbouw-, bosbouw- en visserijprodukten

Waarde
(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	Invoer					Uitvoer				
	1978	1979	1980	1981	1982	1978	1979	1980	1981	1982
A. *Plantaardige produkten*	64 067	70 297	74 678	12 043	110 701	23 064	30 480	35 501	41 972	50 435
1. Tarwe, mengkoren, niet gemalen	*6 536*	*9 203*	*10 618*	*11 055*	*11 586*	*1 342*	*4 633*	*4 988*	*4 355*	*4 419*
2. Gerst, niet gepeld	*9 658*	*7 679*	*7 803*	*12 016*	*13 190*	*3 105*	*2 358*	*4 092*	*6 702*	*5 162*
3. Maïs, niet gemalen	*11 582*	*13 774*	*13 825*	*16 518*	*20 221*	*5 568*	*8 654*	*10 343*	*12 428*	*17 790*
4. Andere granen, niet gemalen	*2 072*	*2 381*	*1 787*	*2 009*	*2 872*	*376*	*457*	*448*	*452*	*416*
5. Verse groenten en aardappelen	*7 548*	*9 632*	*10 589*	*12 224*	*15 027*	*5 916*	*7 014*	*7 263*	*8 805*	*10 835*
6. Nijverheidsgewassen	*535*	*429*	*732*	*955*	*719*	*132*	*223*	*303*	*380*	*299*
7. Citrusvruchten	*3 069*	*3 437*	*3 562*	*3 918*	*4 329*	*438*	*498*	*510*	*551*	*640*
8. Appelen	*2 387*	*1 881*	*2 189*	*2 659*	*3 805*	*1 045*	*855*	*1 337*	*1 330*	*2 002*
9. Overig fruit en noten	*3 428*	*3 766*	*4 308*	*4 464*	*4 919*	*893*	*1 091*	*1 161*	*1 295*	*1 668*
10. Hooi en voedergewassen	*465*	*741*	*888*	*895*	*1 171*	*65*	*129*	*107*	*178*	*419*
11. Ruwe tabak en tabaksafvallen	*3 645*	*3 939*	*4 177*	*3 999*	*5 686*	*224*	*232*	*258*	*385*	*595*
12. Oliehoudende zaden	*9 217*	*9 059*	*9 225*	*16 370*	*21 360*	*357*	*479*	*512*	*472*	*695*
13. Bollen, knollen, enten	*1 240*	*1 527*	*1 762*	*1 859*	*2 218*	*2 985*	*3 063*	*3 405*	*3 750*	*4 385*
14. Zaaigoed	*794*	*922*	*930*	*980*	*1 281*	*390*	*567*	*484*	*547*	*703*
15. Diversen	*1 891*	*1 927*	*2 283*	*2 122*	*2 517*	*228*	*227*	*290*	*342*	*407*
B. *Wijn*	5 745	6 868	7 200	7 463	8 330	503	417	510	520	657
	3 785	*3 161*	*2 495*	*2 490*	*3 553*	*1 307*	*1 712*	*1 925*	*2 214*	*2 880*
								4 594	*4 209*	*4 872*

	2 785	3 161	2 495	2 490	3 553	1 307	1 712	1 925	2 214	2 229
2. Varkens	1 933	2 944	3 599	4 895	6 823	5 250	4 713	4 594	4 209	[illegible]
3. Pluimvee	659	1 030	1 130	1 007	1 052	365	331	386	673	798
4. Overige levende dieren	1 092	923	1 012	1 096	1 372	892	709	924	701	712
5. Ruwe pelterijen	1 315	1 288	1 657	1 597	1 365	451	381	459	454	215
6. Wol en haar	3 398	3 876	2 987	2 632	2 373	865	611	721	961	956
7. Vogeleieren in de schaal	262	336	474	694	741	2 553	2 001	2 189	2 157	1 963
8. Diversen	500	650	779	812	888	167	195	236	293	311
E. Landbouwprodukten uitsluitend ingevoerd	15 055	16 015	17 154	17 549	20 465	537	1 134	755	1 139	1 007
1. Fruit, vers of gedroogd	1 106	1 230	1 547	1 630	1 939	36	78	109	131	303
2. Niet gebrande koffie	8 729	9 303	9 498	9 537	11 036	280	849	475	779	462
3. Cacaobonen, ook gebroken	2 108	1 996	2 364	2 331	2 592	48	50	27	7	25
4. Natuurlijke rubber	775	865	1 232	1 378	1 250	24	28	30	28	42
5. Katoen	1 485	1 799	1 879	1 875	2 522	41	31	26	17	39
6. Diversen	852	822	634	798	1 126	108	98	88	177	136
F. Bosbouwprodukten	3 839	4 051	4 969	4 410	5 358	1 480	1 558	1 957	1 988	2 245
1. Pulphout in ronde blokken	809	914	1 277	1 331	2 454	33	32	29	33	46
2. Diversen	3 030	3 137	3 692	3 079	2 904	1 497	1 526	1 928	1 955	2 199
G. Visserijprodukten	4 631	5 616	6 076	6 302	7 204	999	1 077	1 149	1 366	1 602
1. Vis, vers of gekoeld	1 849	2 137	2 430	2 541	2 777	730	722	837	1 011	1 035
2. Bevroren vis	490	699	582	658	774	58	59	50	70	88
3. Vis, gedroogd, gerookt, gezouten	176	145	140	137	162	43	46	11	19	9
4. Schaal-, schelp- en weekdieren, vers	1 807	2 252	2 438	2 365	2 628	120	191	187	161	333
5. Diversen	309	383	486	601	863	48	59	64	105	137
Algemeen totaal	**106 342**	**117 131**	**124 290**	**143 080**	**170 322**	**38 437**	**45 329**	**51 316**	**58 655**	**68 008**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Visaanvoer
Hoeveelheid
(duizenden tonnen)

	1978	1979	1980	1981	1982
Haring en soortgelijken	**0,00**	**0,02**	**2,47**	**7,52**	**9,25**
Rondvissen :	**23,28**	**17,53**	**14,10**	**13,70**	**11,21**
w.o. : kabeljauw	15,13	10,23	7,37	7,61	5,88
wijting	2,14	2,65	2,06	2,01	1,89
Platvissen :	**8,24**	**9,50**	**9,11**	**9,91**	**11,13**
w.o. : schol	3,65	4,21	3,92	4,62	5,37
tong	2,64	3,44	3,37	3,34	3,60
Andere	**3,82**	**2,82**	**2,47**	**2,44**	**2,54**
Schaal- en weekdieren	**2,52**	**2,29**	**2,44**	**2,35**	**3,02**
Totaal ...	**37,86**	**32,16**	**30,59**	**35,87**	**37,21**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Visaanvoer
Waarde
(miljoenen franken)

	1978	1979	1980	1981	1982
Haring en soortgelijken	**0,04**	**0,33**	**26,13**	**72,71**	**109,07**
Rondvissen :	**625,45**	**540,63**	**461,16**	**481,99**	**534,88**
w.o. : kabeljauw	401,34	332,41	248,81	269,48	289,15
wijting	43,29	50,70	41,54	44,66	56,33
Platvissen :	**626,73**	**811,70**	**883,86**	**1 054,81**	**1 188,96**
w.o. : schol	94,29	112,07	100,29	137,20	191,62
w.o. : tong	429,29	587,13	667,02	778,01	813,97
Andere	**193,58**	**94,34**	**89,26**	**94,14**	**106,69**
Schaal- en weekdieren	**147,97**	**131,39**	**157,53**	**157,82**	**191,17**
Totaal ...	**1 593,77**	**1 578,39**	**1 617,94**	**1 861,48**	**2 130,77**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

HOOFDSTUK II

NIJVERHEID

§ 1. — ALGEMEEN OVERZICHT

In 1982 bleef de industriële produktie op het peil van het voorgaande jaar. Het voorlopig indexcijfer (zonder bouwnijverheid) lag immers slechts 0,3 % hoger dan het definitieve indexcijfer van het voorgaande jaar. Daar de definitieve indexcijfers in de jongste jaren nagenoeg altijd 0,5 % tot 1 % lager waren dan de voorlopige, is de stijging in 1982 veel te beperkt om als een reële groei te worden geïnterpreteerd.

Toch is er een positief element in de situatie vermits de produktie tijdens de twee voorgaande jaren gedaald was — in 1981 daalde het definitief indexcijfer met 2,7 % — en in de meeste andere industrielanden de produktie in 1982 terugliep. Dat in een dergelijke context de Belgische produktie in 1982 kon standhouden was het gevolg van de verbetering van de internationale competitiviteit van de Belgische bedrijven.

Naar bestemming der goederen beschouwd zijn de jaarresultaten vrij gunstig voor de consumptiegoederen. De produktie van niet-duurzame zowel als van duurzame consumptiegoederen nam immers toe met iets meer dan 3 %. In de eerste groep kwam de belangrijkste positieve invloed vooral van de voedingsmiddelen, drank en tabak, terwijl het indexcijfer van de duurzame consumptiegoederen sterk beïnvloed werd door de toename van de automontage. In beide gevallen lijkt de produktiestijging vooral veroorzaakt te zijn door de toegenomen afzet op de buitenlandse markten, vermits de binnenlandse vraag van de gezinnen erg zwak bleef. Het resultaat is in beide gevallen gunstiger dan dat van het voorgaande jaar, vermits de niet-duurzame consumptiegoederen in 1981 slechts met 1 % waren gestegen en de duurzame met bijna 3 % gedaald waren.

De produktie van investeringsgoederen (zonder bouwnijverheid) daarentegen stagneerde volgens het voorlopig indexcijfer. Het is evenwel niet uitgesloten dat de definitieve gegevens een daling zullen aangeven, want het is vooral in deze goederengroep dat de definitieve resultaten het sterkst afwijken van de voorlopige en deze laatste systematisch overschat lijken. In het licht van de dalende investeringsneiging in binnen- en buitenland is dit toch nog een positieve ontwikkeling en in elk geval beduidend beter dan de achteruitgang met 3,8 % in 1981.

De enige goederengroep waar zich in 1982 onbetwistbaar een produktiedaling voordeed was die van de grondstoffen en halffabrikaten. De achteruitgang was evenwel minder groot dan in 1981 (respectievelijk −1,7 % en −4,0 %). De achteruitgang van de ijzer- en staalnijverheid met bijna 20 % was het belangrijkste negatieve element in dit resultaat. Voor de meeste andere goederen uit deze groep bleef de produktie nagenoeg gelijk aan die van 1981 of was de achteruitgang zeer beperkt; sommige, w.o. de non-ferrometalen en de plastiekverwerking, vertoonden zelfs een belangrijke aangroei.

Wat de bouwnijverheid betreft, daalde het aantal begonnen woningen nog met 11 % in vergelijking met het absolute dieptepunt van het voorgaande jaar, en met bijna 2/3 in vergelijking met de recordjaren 1975 en 1976. Er werden voor het eerst sinds het bestaan van de statistiek minder dan 30 000 woningen begonnen. Niet alleen de particuliere woningbouw liep verder terug, maar ook de sociale woningbouw verminderde scherp, tengevolge van de budgettaire problemen van de overheid. In de niet-woningbouw was de toestand minder erg, vermits het totale bouwvolume er slechts met 1 % terugliep. Het dieptepunt van 1968 lag evenwel nog lager, en de achteruitgang in vergelijking met het hoogtepunt van 1974 bleef beperkt tot iets meer dan 40 %. Ook de nieuw aangevatte openbare werken, die in het verleden de bouwactiviteit op een zeker peil hielden, lagen in 1982 in waarde beduidend lager dan tijdens de voorgaande jaren, wat een nog sterkere vermindering in volume impliceert. De benarde situatie van de openbare financiën maakt ook op dit vlak de steun aan de bouwnijverheid erg moeilijk.

Per sector beschouwd kan worden gesteld dat de produktie in de meeste bedrijfstakken aangroeide, maar dan slechts met een paar procent : de groei met 5 % bij de voedingsmiddelen en van 6,5 % bij het transportmaterieel was een uitzondering daarop. Globaal werden de resultaten van deze groei echter teniet gedaan door belangrijke produktiedalingen in een beperkt aantal sectoren, vooral dan in de basisindustrieën : metaalproduktie, bouwmaterialen, petroleum.

Opvallend is de trendomslag in de energieproduktie. De petroleumraffinage, een van de sterkste groeisectoren tot 1973, is vorig jaar met bijna een vijfde verminderd door het stilleggen van twee raffinaderijen in het raam van de aanpassing van de raffinagecapaciteit aan de achteruitgang van het olieverbruik op wereldvlak. Ook de elektriciteitsproduktie is vanaf 1981 neerwaarts gericht onder invloed van de conjunctuur en van een zuiniger aanwending door bedrijven en gezinnen. Aan de ononderbroken daling der steenkoolproduktie van 1963 tot 1979 lijkt echter een einde te zijn gekomen.

Regionaal waren de verschillen in 1982 even groot als tijdens het voorgaande jaar. In Vlaanderen nam de produktie tijdens die twee jaar licht toe; sinds 1976 is het produktie-indexcijfer in dit gewest bijna konstant blijven stijgen en lag in 1982 bijna 40 % hoger dan in 1970. In Wallonië daarentegen daalde de produktie in 1981 en 1982 met respectievelijk 6,5 % en 4,4 %, waardoor de groei sinds 1976 verloren is gegaan, en de produktie teruggevallen is tot onder het peil van 1970. Dit verloop werd echter sterk beïnvloed door belangrijke stakingen tijdens het eerste kwartaal.

De gegevens betreffende de capaciteitsbezetting in de fabrieksnijverheid, verstrekt door de Nationale Bank van België, weerspiegelen meer de structurele afstoting van verouderd materieel dan het conjunctuurverloop. Het jaargemiddelde van de overeenkomstige index bedroeg 76,1 % in 1982, of 1 % meer dan het voorgaande jaar, niettegenstaande de industriële conjunctuur nagenoeg onveranderd bleef. De stijging is dus eerder het gevolg van het schrappen uit de inventaris van een aantal verouderde installaties, dan van een hogere activiteit. Dit is erg duidelijk het geval voor de ijzer- en staalnijverheid, waar de capaciteitsbezetting steeg van 69,7 % in 1981 tot 75,3 % in 1982, niettegenstaande de produktie tijdens diezelfde periode daalde met bijna 20 %. Minder uitgesproken deed hetzelfde effect zich voor bij de niet-metaalhoudende mineralen, waar de capaciteitsbezetting met 1 punt opliep terwijl de produktie met bijna 7 % verminderde, en in de textielnijverheid en de papiernijverheid, waar de capaciteitsbezetting veel sterker toenam dan de bescheiden produktiegroei zou doen verwachten. Slechts in de scheikundige nijverheid en in de metaalverwerking liep de kleine aangroei van de produktie parallel met de licht stijgende capaciteitsbezetting. In de twee sectoren die het minst onder de crisis lijken te lijden wordt het produktiepotentieel niet verder afgebouwd, maar lijkt het eerder te stijgen : in de voedingsmiddelen- en dranknijverheid, waar de produktiegroei met bijna 6 % gepaard ging met een ongewijzigde capaciteitsbezetting, en in de houtverwerking, waar de capaciteitsbezetting met bijna 5 punt terugliep bij een licht stijgende produktie.

De algemene conjunctuurbarometer van de Nationale Bank, die het aanvoelen van de conjunctuur door de bedrijfsleiders, vooral van de industriële bedrijven, weergeeft, brokkelde af in de laatste maanden van 1982. Dit pessimisme was het gevolg van de stijgende voorraden en de verminderde buitenlandse vraag in de tweede helft van het jaar, evenals van de minder gunstige vooruitzichten inzake tewerkstelling en globale vraag.

Alles samen genomen hebben de belangrijke veranderingen in het economisch beleid in 1982 niet geleid tot een belangrijke ommekeer in de industriële produktie. Dit was ten andere volkomen onbereikbaar in de heersende internationale malaise, temeer daar in de Belgische economische structuren de oudere industrieën nog een erg groot aandeel hebben, en binnen die industrietakken nog een aantal niet-aangepaste bedrijven voorkomen.

*

* *

Kwartaalgemiddelden van het seizoenverbeterd maandelijks indexcijfer van de industriële produktie (a)

(1970 = 100)

BEDRIJFSTAK	1981				1982							
	Indexcijfer				Indexcijfer				Procentuele wijziging in vergelijking met voorgaand kwartaal			
	1e kwart.	2e kwart.	3e kwart.	4e kwart.	1e kwart.	2e kwart.	3e kwart.	4e kwart.	1e kwart.	2e kwart.	3e kwart.	4e kwart.
Algemeen indexcijfer *(exclusief bouwnijverheid)*	**120,1**	**120,7**	**121,2**	**122,2**	**120,7**	**122,0**	**121,2**	**120,7**	**— 1,3**	**+ 1,1**	**— 0,7**	**— 0,4**
Algemeen indexcijfer *(inclusief bouwnijverheid)*	**107,1**	**107,8**	**106,8**	**106,4**	**105,8**	**106,8**	**105,7**	**106,5**	**— 0,6**	**+ 1,0**	**— 1,0**	**+ 0,7**
Indexcijfers naar bestemming der goederen :												
Grondstoffen en intermediaire goederen	118,1	117,8	118,9	119,5	114,4	118,5	116,9	115,6	— 4,3	+ 3,6	— 1,3	— 1,1
Niet-duurzame consumptiegoederen	125,6	125,4	126,5	128,6	128,9	130,1	131,2	131,9	+ 0,2	+ 1,0	+ 0,9	+ 0,5
Duurzame consumptiegoederen	116,4	119,0	117,4	118,1	120,2	120,7	120,7	122,6	+ 1,7	+ 0,4	+ 0,1	+ 1,5
Investeringsgoederen (exclusief bouwnijverheid)	122,6	124,8	123,9	124,3	124,3	122,3	121,5	123,7	0,0	— 1,6	— 0,6	+ 1,8
Bouwnijverheid	**63,1**	**63,2**	**59,6**	**55,8**	**59,2**	**57,3**	**56,4**	**61,0**	**+ 6,0**	**— 3,2**	**— 1,6**	**+ 8,2**
Extractieve nijverheid	**52,0**	**52,1**	**53,1**	**49,8**	**51,6**	**51,8**	**49,9**	**53,5**	**+ 3,6**	**+ 0,4**	**— 3,7**	**+ 7,3**
Steenkoolmijnen	38,7	38,8	39,8	37,0	38,0	38,6	38,6	42,8	+ 2,6	+ 1,7	— 0,1	+ 10,8
Groeven en graverijen (incl. kalksteen)	109,7	107,8	107,3	108,2	109,4	103,2	95,3	91,3	+ 1,0	— 5,6	— 7,7	— 4,2
Fabrieksnijverheid (algemeen indexcijfer)	**124,3**	**124,8**	**125,2**	**126,3**	**124,7**	**126,2**	**125,2**	**124,7**	**— 1,3**	**+ 1,2**	**— 0,8**	**— 0,4**
Voedingsnijverheid en bereiding van dranken	137,2	136,6	136,8	139,2	140,4	141,6	145,9	146,9	+ 0,9	+ 0,9	+ 3,0	+ 0,7
Tabaksnijverheid	118,1	126,7	124,8	127,6	131,2	128,0	131,0	123,6	+ 2,8	— 2,5	+ 2,4	— 5,7
Textielnijverheid	89,3	89,1	85,8	86,9	86,4	88,2	86,0	88,2	— 0,7	+ 2,1	— 2,5	+ 2,6
Konfektie- en schoeiselnijverheid	89,8	89,8	90,1	90,8	93,1	93,2	90,6	92,1	+ 2,5	+ 0,1	— 2,7	+ 1,7
Houtnijverheid	175,5	177,1	172,4	171,1	169,5	174,6	176,6	180,2	— 1,0	+ 3,0	+ 1,2	+ 2,0
Papier- en kartonnijverheid	121,8	123,3	125,5	125,8	122,6	127,1	125,7	125,2	— 2,6	+ 3,6	— 1,1	— 0,4
Scheikundige- en rubbernijverheid	155,7	152,6	155,3	158,0	156,1	160,2	158,9	157,0	— 1,2	+ 2,6	— 0,8	— 1,2
Petroleumraffinaderijen	100,5	85,0	98,3	89,4	81,7	91,0	75,6	69,6	— 8,5	+ 11,4	—17,0	— 7,9
Nijverheid van niet-metaalhoudende mineralen	98,9	98,8	98,6	94,2	92,1	93,6	90,0	87,6	— 2,2	+ 1,7	— 3,8	— 2,7
Basis-metaalnijverheid	89,6	99,7	104,1	107,8	93,6	98,9	93,6	88,1	— 13,2	+ 5,6	— 5,3	— 5,9
Metaalverwerkende nijverheid	123,9	126,3	123,7	126,6	127,8	127,1	125,2	127,6	+ 1,0	— 0,5	— 1,5	+ 1,9
Niet-mechanische werken uit metaal	*119,6*	*119,4*	*118,5*	*118,8*	*116,9*	*118,6*	*118,8*	*121,0*	*— 1,6*	*+ 1,4*	*+ 0,2*	*+ 1,8*
Niet-elektrische machines en fijnmechaniek	*123,2*	*121,7*	*119,9*	*120,1*	*118,3*	*118,9*	*115,4*	*114,7*	*— 1,5*	*+ 0,5*	*— 3,0*	*— 0,6*
Transportmaterieel	*161,5*	*171,9*	*172,8*	*180,8*	*187,2*	*184,2*	*171,6*	*184,6*	*+ 3,8*	*— 1,8*	*— 6,9*	*+ 7,6*
Elektrische machines en toestellen	*117,0*	*120,0*	*117,1*	*116,7*	*116,5*	*115,4*	*118,5*	*121,4*	*— 0,1*	*— 1,0*	*+ 2,7*	*+ 2,5*
Elektriciteit	173,1	165,9	167,6	169,5	163,3	166,8	166,3	166,4	— 3,7	+ 2,1	— 0,3	+ 0,1

(a) Voorlopige gegevens.

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Bruto-indexcijfers van de industriële produktie

(1970 = 100)

OMSCHRIJVING	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982 (a)	1982 (a)			
								1er kwart.	2e kwart.	3e kwart.	4e kwart.
Algemeen indexcijfer van de industriële produktie (exclusief bouwnijverheid)	**118,0**	**117,9**	**120,3**	**126,0**	**124,4**	**121,2**	**121,4**	**122,8**	**126,2**	**111,8**	**124,6**
Algemeen indexcijfer van de industriële produktie (inclusief bouwnijverheid)	**113,7**	**113,2**	**113,5**	**113,7**	**113,7**	**107,2**	**106,4**	**104,4**	**114,2**	**98,7**	**108,4**
Indexcijfers naar bestemming der goederen :											
Grondstoffen en intermediaire goederen	114,6	114,7	118,5	125,1	123,3	118,5	116,5	116,6	122,8	106,4	120,0
Niet duurzame consumptiegoederen	118,4	121,6	121,1	125,5	125,2	126,4	130,8	129,4	133,4	124,7	135,7
Duurzame consumptiegoederen	124,8	119,8	118,0	121,6	120,9	117,7	121,4	127,4	123,1	111,6	123,5
Investeringsgoederen (exclusief bouwnijverheid)	125,0	124,9	129,0	132,8	128,6	123,6	123,9	128,6	124,0	113,9	129,2
Investeringsgoederen (inclusief bouwnijverheid)	103,1	101,9	98,3	86,3	88,2	76,7	74,7	68,9	84,7	70,1	75,0
Bouwnijverheid	**94,9**	**93,3**	**86,8**	**69,9**	**73,3**	**60,6**	**58,3**	**50,5**	**70,2**	**55,2**	**57,0**

(a) Voorlopige gegevens.

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Industriële produktie

Algemene index, bouwbedrijf uitgesloten

Seizoengezuiverde en afgevlakte reeksen

(bruto-indexcijfers 1970=100)

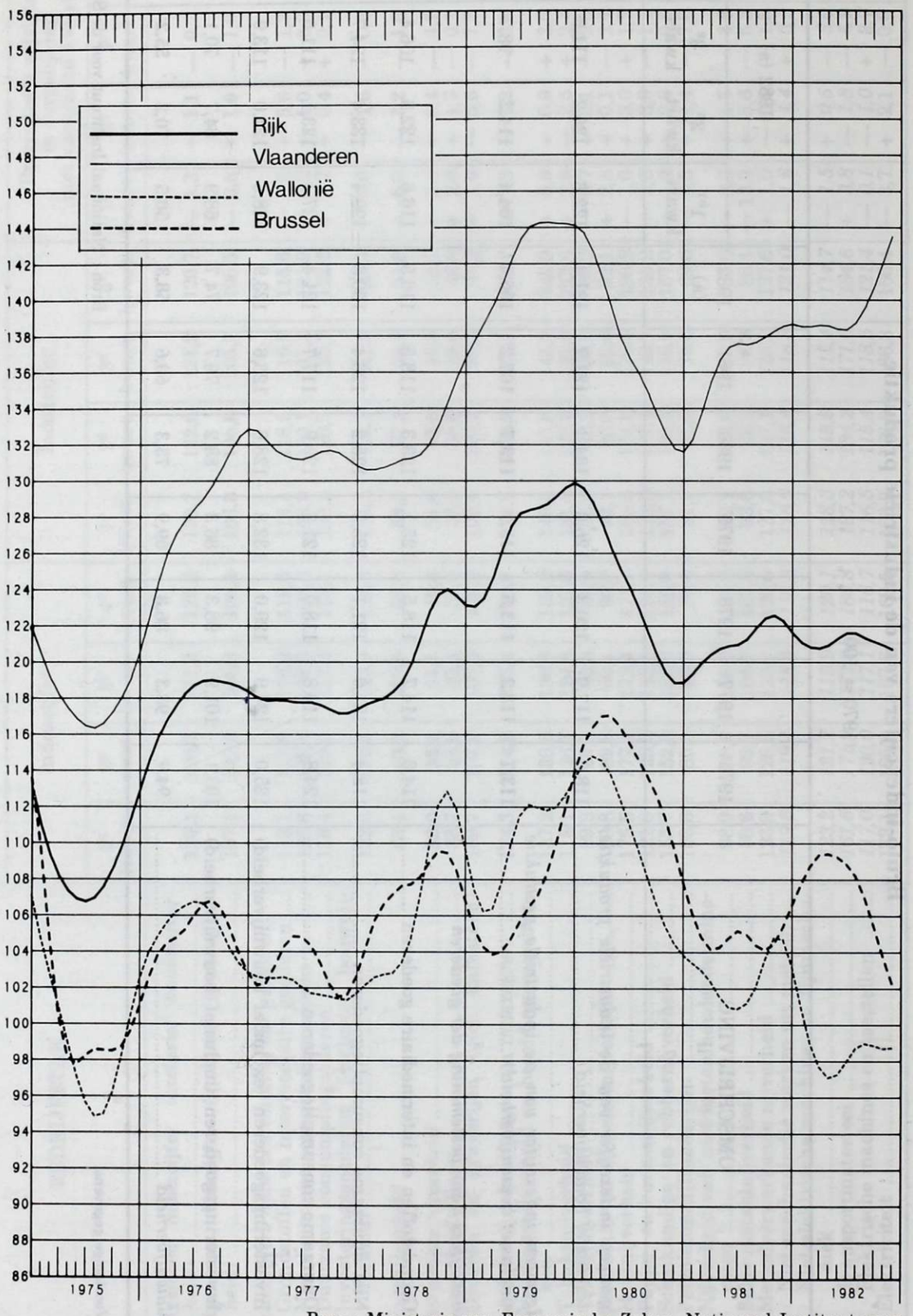

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

BEDRIJFSTAK	1981						1982					
	Wegingscoëff.	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	Jaargemiddelde	Wegingscoëff.	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	Jaargemiddelde
Alg. indexcijfer (bouwnijverheid inbegrepen) (a)	**100,0**	**105,8**	**113,2**	**99,8**	**109,2**	**107,2**	**100,0**	**104,4**	**113,7**	**98,7**	**108,3**	**106,3**
Alg. indexcijfer (bouwnijverheid niet inbegr.) (b) ...	**78,7**	**122,8**	**122,7**	**112,0**	**126,4**	**121,2**	**77,9**	**122,8**	**125,2**	**111,8**	**124,6**	**121,1**
Delfstoffennijverheid	**2,7**	**53,9**	**54,4**	**46,4**	**51,4**	**51,5**	**2,5**	**52,6**	**54,8**	**45,7**	**54,2**	**52,0**
Steenkolenmijnen	*2,1*	*42,3*	*39,6*	*33,4*	*38,3*	*38,4*	*1,9*	*41,4*	*39,8*	*33,8*	*43,6*	*39,8*
Andere extractieve industrieën	*0,6*	*92,4*	*123,2*	*107,5*	*107,5*	*107,7*	*0,6*	*94,2*	*122,6*	*97,7*	*90,3*	*101,2*
Groeven		91,2	123,6	108,0	105,2	107,0		98,6	125,6	96,9	88,4	102,4
Porfiergroeven		54,0	72,0	71,8	75,3	68,2		54,6	83,6	67,2	63,9	67,3
Hardsteengroeven		200,6	202,7	176,8	178,2	189,6		188,3	177,3	114,9	105,0	146,4
Marmergroeven		38,2	40,2	47,7	44,7	42,7		43,4	46,4	22,6	27,5	35,1
Zandsteengroeven		58,0	161,8	122,0	108,2	112,4		70,6	143,0	123,6	114,4	113,0
Zandgroeven		75,3	107,1	88,0	79,9	87,6		75,3	101,9	88,4	81,5	86,7
Kalksteen en natuurlijk calciumcarbonaat		95,3	123,0	107,9	112,4	109,6		87,0	118,1	99,7	94,5	99,8
Fabrieksnijverheid (b)	**76,0**	**126,8**	**126,8**	**115,9**	**130,8**	**125,3**	**75,4**	**126,9**	**129,3**	**115,8**	**128,5**	**125,2**
Voedingsnijverheid en bereiding van dranken	*7,2*	*128,5*	*136,0*	*134,8*	*150,7*	*137,8*	*7,0*	*132,4*	*142,8*	*143,7*	*159,8*	*144,7*
Voedingsnijverheid	5,1	136,1	141,8	146,1	174,5	149,7	5,2	143,7	150,6	154,8	181,6	157,7
Jam en dergelijke		131,3	116,4	156,1	132,7	134,2		105,3	102,5	159,6	159,6	131,8
Maalderijen		138,0	135,0	117,6	139,7	132,6		135,6	112,6	127,1	122,4	124,4
Suiker		32,8	38,6	39,0	514,2	156,2		76,7	34,4	62,9	544,9	179,8
Plantaardige en dierlijke oliën		313,8	297,1	225,1	321,7	289,5		352,3	364,7	295,9	389,2	350,5
Margarine		121,6	108,7	95,9	115,2	110,3		114,0	114,5	110,0	136,5	118,7
Bereiding van dranken	2,1	112,3	122,9	111,4	103,5	112,5	1,8	108,6	126,7	120,1	112,8	117,0
Brouwerijen		113,2	124,1	113,0	103,7	113,5		109,8	128,6	122,1	113,0	118,4
Alcoholstokerijen		71,4	75,0	60,8	75,5	70,7		65,2	69,9	63,9	80,8	70,0
Tabaksnijverheid	*0,6*	*122,7*	*136,4*	*110,8*	*125,6*	*123,9*	*0,6*	*140,6*	*140,8*	*118,3*	*120,6*	*130,1*
Textielnijverheid	*4,6*	*95,1*	*92,1*	*73,6*	*90,5*	*87,9*	*3,8*	*92,0*	*93,4*	*73,6*	*90,1*	*87,3*
Spinnerijen en weverijen		102,3	98,8	80,1	99,6	95,4		99,7	100,6	79,5	98,2	94,5
Bereiding van textielvezels		79,6	68,9	60,0	69,5	69,5		66,6	68,4	51,9	59,4	61,6
Spinnerijen		68,6	65,8	51,1	65,8	62,8		66,0	66,7	52,0	61,5	61,6
Fijnspinnerijen	}	55,3	57,0	42,0	60,6	53,7		60,7	61,1	55,6	61,0	59,6
Kaardspinnerijen	}											
Coconspinnerijen		20,7	17,4	13,5	15,2	16,7		18,3	15,6	13,1	16,2	15,8
Kaardwolspinnerijen		174,5	171,3	128,2	172,2	161,6		174,5	170,4	131,2	173,2	162,4
Kamwolspinnerijen		79,4	72,3	56,6	68,8	69,3		66,3	70,4	48,3	56,7	60,4
Vlas- en hennepspinnerijen		69,6	64,8	64,2	75,0	68,4		84,6	75,3	57,7	66,6	71,0
Jutespinnerijen		20,3	19,8	15,1	17,7	18,2		17,8	18,4	13,0	17,9	16,8
Weverijen		141,0	135,5	112,5	138,0	131,7		136,6	136,5	108,8	137,0	129,9
Weefsels van katoen		69,0	69,2	55,9	76,4	67,6		76,5	78,2	68,7	79,4	75,7
Weefsels van vlas		53,5	53,0	42,9	50,4	49,9		54,6	54,3	40,4	51,3	50,2
Weefsels van wol		100,0	91,9	75,0	97,5	91,0		96,4	92,6	65,4	86,9	85,3
Weefsels van rayonnegaren en -vezel		422,8	403,7	343,9	387,9	389,7		373,7	364,3	308,6	391,5	360,4
Weefsels van jute		13,3	14,6	13,8	16,9	14,7		15,3	17,8	12,3	19,1	16,1
Breigoednijverheid		70,6	69,3	52,1	60,7	63,2		66,7	68,4	54,1	64,6	63,5
Harde vezelspinnerijen en touwslagerijen		52,6	54,2	40,2	46,5	48,4		44,5	52,0	40,8	39,6	44,2
Fabricatie van artikelen n.e.g.		83,4	91,3	68,2	88,8	82,9		89,3	98,5	69,8	78,9	84,1

(vervolg op blz. 66)

Bruto kwartaal- en jaarindexcijfers der industriële bedrijvigheid (1970 = 100) *(vervolg)*

BEDRIJFSTAK	1981						1982					
	Wegingscoëff.	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	Jaargemiddelde	Wegingscoëff.	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	Jaargemiddelde
Vervaardigen van kledingstukken; konfectie van diverse artikelen in weefsel; fabricatie van schoenen	*2,9*	*100,2*	*86,8*	*89,1*	*84,4*	*90,1*	*2,5*	*104,6*	*91,4*	*90,2*	*83,9*	*92,4*
Kledingstukken		121,3	105,2	108,9	102,0	109,4		125,6	110,5	109,7	101,1	111,6
Andere artikelen in weefsel		45,5	43,9	37,1	42,8	42,3		47,0	46,4	38,3	45,4	44,3
Schoenen en pantoffels		28,1	23,5	21,9	23,2	24,2		34,0	25,5	24,0	24,5	27,0
Houtnijverheid en aanverwante bedrijven	*3,9*	*181,3*	*187,4*	*147,8*	*179,7*	*173,9*	*3,7*	*176,5*	*188,3*	*151,6*	*187,7*	*176,2*
Papier- en kartonnijverheid	*1,7*	*126,4*	*127,6*	*115,7*	*126,0*	*123,9*	*1,7*	*127,0*	*132,9*	*116,8*	*123,0*	*124,9*
Produktie		123,4	120,0	114,1	126,9	121,0		123,6	123,2	114,1	114,6	118,9
Verwerking		127,9	133,0	116,3	124,4	125,4		128,9	140,6	118,2	129,5	129,2
Lederindustrie	*0,2*	*32,6*	*41,6*	*32,4*	*44,1*	*37,6*	*0,1*	*42,6*	*46,5*	*33,0*	*42,1*	*41,1*
Zwaar leder		95,8	91,8	61,1	87,2	83,9		89,4	84,4	53,6	77,8	76,3
Licht leder		28,3	37,7	30,0	40,3	34,1		39,0	43,6	31,4	39,3	38,3
Scheikundige- en rubbernijverheid	*10,1*	*160,2*	*157,3*	*141,7*	*161,3*	*155,2*	*10,1*	*161,3*	*166,9*	*144,5*	*159,2*	*158,0*
Scheikundige nijverheid	9,6	158,1	155,1	141,4	160,0	153,7	9,6	160,6	165,9	144,4	157,0	157,0
Basischemie		139,2	133,6	123,8	140,9	134,4		140,3	141,7	121,6	135,0	134,6
Plastiekverwerking		264,9	267,4	236,3	276,0	261,1		282,8	297,7	264,9	288,2	283,4
Zeep		188,9	205,1	178,9	191,1	191,1		211,7	216,6	194,7	197,5	205,1
Stikstof		109,1	110,0	112,1	114,2	111,3		87,3	107,7	104,5	107,2	101,7
Rubbernijverheid	0,5	182,7	182,5	126,4	163,7	163,9	0,5	154,2	163,0	128,5	167,5	153,2
Nijverheid van petroleum- en steenkoolderivaten	*0,4*	*63,9*	*54,6*	*65,3*	*60,2*	*61,0*	*0,7*	*53,0*	*58,8*	*51,6*	*45,9*	*52,3*
Petroleumraffinaderijen		97,6	82,6	102,2	90,8	93,4		79,3	89,0	79,5	69,3	79,3
Steenkoolagglomeraten		9,2	6,0	5,0	8,8	7,3		9,0	6,5	3,1	8,4	6,7
Nijverheid van niet-metaalhoudende mineralen	*4,0*	*84,5*	*110,4*	*99,8*	*95,3*	*97,5*	*3,9*	*79,0*	*106,4*	*91,2*	*87,5*	*91,1*
Kleinijverheid		31,7	70,0	58,5	54,3	53,6		18,4	60,4	46,3	48,0	43,3
Glasnijverheid		115,7	126,6	120,5	124,9	121,9		118,3	127,1	107,8	111,0	116,0
Vlakglas		95,7	111,8	115,1	120,4	110,8		111,5	110,8	80,5	110,2	103,3
Holglas		128,8	134,0	118,7	122,3	125,9		118,0	136,2	129,8	104,8	122,2
Cement		78,5	121,5	107,3	91,2	99,6		73,1	113,6	102,1	87,3	94,1
Keramische produkten		59,7	64,4	56,5	62,0	60,7		62,3	65,6	51,6	61,7	60,5
Kalk, dolomiet, pleister, enz.		103,2	111,5	100,8	98,1	103,4		96,5	98,5	86,7	79,4	90,3
Basis-metaalnijverheid	*8,5*	*101,7*	*106,0*	*93,2*	*108,6*	*103,6*	*8,1*	*95,6*	*107,5*	*81,3*	*88,2*	*93,2*
IJzernijverheid		93,5	101,7	88,3	104,3	99,1		78,4	99,4	70,8	71,3	80,0
Gietijzer		85,8	93,6	85,4	97,1	90,5		73,2	90,4	63,2	62,9	72,5
Ruw staal		93,0	102,6	92,5	103,7	104,0		80,8	97,7	69,2	67,9	78,8
Afgewerkte produkten		100,4	107,4	87,7	110,6	102,7		80,8	106,6	75,0	78,7	85,8

(vervolg op blz. 67)

BEDRIJFSTAK	1981						1982					
	Wegingscoëff.	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	Jaargemiddelde	Wegingscoëff.	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	Jaargemiddelde
Vormstaalgieterijen, ijzergieterijen, draad- en metaaltrekkerijen, koudwalserijen		86,8	84,3	74,3	88,4	83,7		90,2	87,3	75,7	80,9	83,5
Vormstaalgieterijen		82,6	78,0	75,5	83,0	79,8		86,0	87,3	82,5	82,4	84,6
IJzergieterijen		61,1	58,9	53,5	59,3	58,2		62,1	62,8	50,2	53,1	57,1
Draad- en metaaltrekker., koudwalser.		94,1	92,2	78,5	97,6	91,0		98,2	93,0	80,4	88,3	90,0
Nijverheid van non-ferrometalen		142,8	142,7	125,3	140,8	137,9		158,0	160,2	116,7	148,0	145,8
Ruwe produkten		142,2	138,0	124,3	137,3	135,4		156,9	159,8	112,8	156,1	146,4
Koper		129,8	128,9	111,0	135,3	126,3		158,9	158,0	109,7	153,9	145,1
Zink		112,4	110,1	103,0	91,4	104,2		98,3	98,9	80,7	122,9	100,2
Lood		119,1	85,4	93,5	113,1	102,7		104,2	108,0	77,3	83,1	93,1
Tin		44,7	43,2	51,8	37,6	44,2		35,6	51,6	30,9	37,4	38,9
Halfprodukten		144,1	148,5	127,1	145,4	141,2		159,9	161,3	121,5	139,9	145,7
Cokesfabrieken afhankelijk van de metaalindustrie		100,9	106,1	104,4	109,5	105,3		95,4	103,2	83,8	82,6	91,3
Metaalverwerkende nijverheid (b)	*25,1*	*127,4*	*125,2*	*116,6*	*131,0*	*125,0*	*25,6*	*131,4*	*126,0*	*116,6*	*131,6*	*126,4*
Fabricatie van werken uit metaal, met uitzondering van machines en transportmaterieel	5,6	120,7	119,0	113,4	122,7	118,8	5,4	117,9	120,4	113,4	124,7	119,1
Smederijen, perswerk, zwaar drijfwerk		99,3	111,4	98,4	116,1	106,3		119,7	119,9	100,2	99,5	109,8
Plaatbewerking		124,5	126,7	119,3	121,2	122,9		117,1	134,5	125,8	129,9	126,8
Metalen toebehoren voor het bouwbedrijf		104,7	95,4	93,0	100,5	98,3		95,8	88,9	90,0	98,0	93,2
Bruggen, vakwerk, enz.		106,2	102,7	95,6	103,0	101,9		101,4	104,6	99,2	103,8	102,2
Wapens en munitie		172,9	183,4	183,3	208,1	186,5		190,9	195,3	168,0	205,5	189,9
Constructie van machines, met uitzondering van elektrische machines	5,6	127,0	121,4	111,1	123,1	120,6	5,6	121,8	117,8	106,3	117,1	115,8
Drijfkrachtmachines, enz.		145,0	141,1	133,5	150,7	142,6		141,6	136,4	121,6	136,9	134,2
Werktuigmachines, enz.		110,2	111,4	103,0	111,1	109,0		122,6	112,2	97,2	112,6	108,7
Verscheidene mekaniekbouwwerken		154,6	143,9	131,1	144,4	143,8		146,7	142,2	141,9	148,9	145,0
Hijs-, vervoer- en weegapparaten		146,8	145,6	137,7	154,7	146,2		148,6	146,4	130,4	137,2	140,6
Toestellen voor verscheidene industrieën		107,2	99,3	87,0	91,4	96,2		96,7	93,0	80,9	84,3	88,7
Textielmachines en bijhorigheden		92,0	90,3	78,9	102,3	90,4		90,4	80,4	79,5	89,5	84,9
Constructie van elektrische machines, toestellen en toebehoren	6,9	119,9	117,1	109,9	123,1	117,5	7,1	119,3	114,4	112,5	127,9	117,4
Roterende en statische machines		79,9	91,6	94,5	94,3	90,1		84,8	76,5	71,3	..	..
Apparaten voor de nijverheid en het huishoudelijk gebruik		71,7	70,2	71,6	83,4	75,8		75,6	72,7	73,8	. .	. .
Andere produkten		136,5	131,7	130,4	137,1	133,9		136,8	132,9	129,7	. .	. .
Constructie van transportmaterieel	6,8	169,3	171,6	160,4	185,4	171,4	7,3	197,3	180,1	158,4	187,9	182,3
Scheepsbouw		94,9	95,0	82,9	93,5	91,6		85,3	83,6	50,4	74,2	69,1
Auto's, rijwielen, enz.		146,0	146,0	138,0	161,1	147,6		178,1	160,4	150,3	168,4	164,9
Spoorweg- en trammaterieel		111,0	129,7	135,7	162,6	134,8		153,7	147,6	145,3	167,8	155,6
Vliegtuigbouw		1 891,4	1 934,9	1 752,8	1 819,5	1 850,7		1 737,2	1 626,8	1 420,9	1 646,0	1 688,0
Meet-, laboratoriumapparaten, enz.	0,2	151,3	148,5	140,9	143,5	146,2	0,2	155,3	151,8	141,4	140,6	148,3
Elektriciteit	*5,4*	*181,8*	*154,7*	*144,2*	*185,3*	*166,4*	*6,1*	*173,9*	*159,8*	*144,7*	*184,1*	*165,6*
Waterdistributie	*1,4*	*134,1*	*137,2*	*134,1*	*136,1*	*135,4*	*1,5*	*140,8*	*140,6*	*140,4*	*135,6*	*139,3*
Bouwnijverheid (a)	**21,3**	**53,1**	**75,5**	**58,3**	**55,5**	**60,6**	**22,1**	**50,5**	**70,2**	**55,2**	**57,0**	**58,3**

(a) De gegevens voor 1982 zijn voorlopig.
(b) Vanaf het tweede kwartaal van 1982 zijn de gegevens voorlopig.

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Evolutie van de industriële produktie volgens goederengroepen

Seizoengezuiverde en afgevlakte reeksen
(bruto-indexcijfers 1970=100)

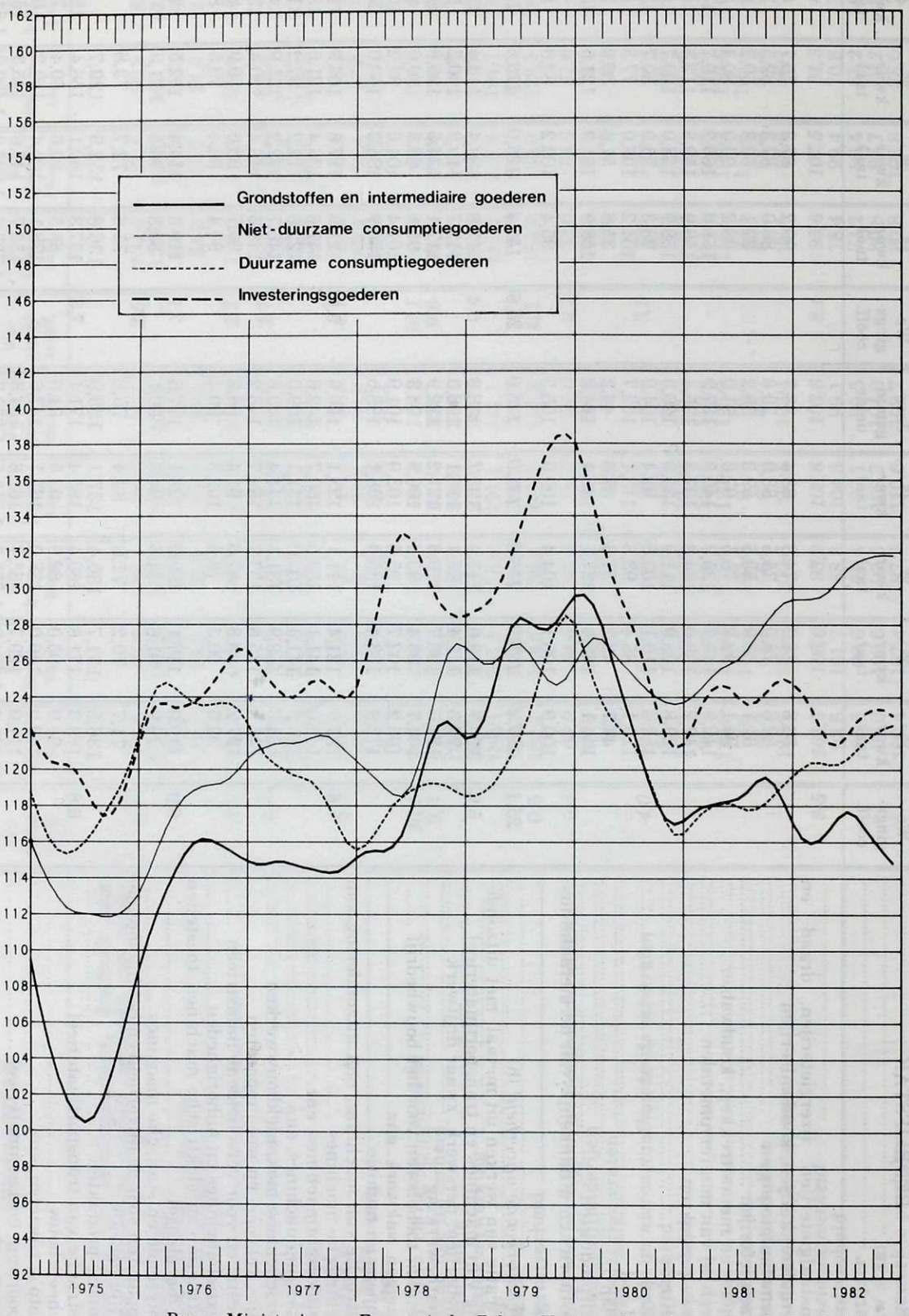

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

§ 2. — BASISMETAALNIJVERHEID

De produktie en eerste verwerking van metalen is de sector die het meest gevoelig is voor conjuncturele schommelingen en blijkbaar ook voor de structurele veranderingen die zich voordoen in de Belgische en wereldeconomie. Dit blijkt ook uit de jaarresultaten van 1982, vermits het indexcijfer van de basismetaalnijverheid terugliep met ongeveer 9 %, de hoogste daling van alle sectoren met uitzondering van de olieraffinage, die eveneens aan sterke structurele verschuivingen onderworpen is.

De daling in 1982 was bijna volledig het gevolg van de teruggang met nagenoeg 18 % in de ijzer- en staalnijverheid. De eerste verwerking van staal (gieterijen en voornamelijk koudwalserij) bleef immers nagenoeg ongewijzigd en de produktie van non-ferrometalen nam zelfs toe met bijna 6 %.

Bij de *non-ferrometalen* is de groei van het algemeen indexcijfer grotendeels het gevolg van de hogere produktie van ruwe metalen. Binnen deze groep deed zich evenwel enkel in de koperproduktie een belangrijke stijging voor. Daar dit het belangrijkste metaal is, dat bijna 60 % van de totale produktie vertegenwoordigt, volstond deze stijging ruimschoots om de daling bij de andere produkten (met uitzondering van het weinig belangrijke aluminium) goed te maken.

Bij de halffabrikaten bleef de produktiegroei beperkt tot een drietal procent. De koperverwerking die ook hier bijna de helft van de totale produktie uitmaakt, stagneerde immers op het peil van het voorgaande jaar. Daarentegenover staat dat de aluminiumverwerking, die de tweede belangrijkste post is in deze statistiek, zich verder herstelde van de daling die zich in 1980 voordeed, en terug rees tot het peil van 1976-1979. Ook de verwerking van lood en zink nam toe, maar deze hebben slechts een marginale invloed op het totaal van deze groep.

De stijging met minder dan 1 % van de *eerste verwerking* kan slechts geïnterpreteerd worden als een stabilisatie op het lage peil van het voorgaande jaar. Wel dient aangestipt dat deze subsector sinds 1970 geen enkele vermeldenswaardige groei meer heeft vertoond : op het hoogtepunt van de staalconjunctuur in 1974 was de produktie slechts 6 % hoger dan in 1970 en tijdens alle andere jaren was ze beduidend lager. Het porduktiepeil van 1982 lag zodoende 16 % lager dan in 1970 en ongeveer 21 % lager dan in het « recordjaar » 1974.

De stabilisatie in 1982 is het gevolg van een vrijwel onveranderde produktie in de koudwalserij en draadtrekkerij, met een bijkomende invloed vanuit de minder belangrijke metaalgieterij. De ijzergieterij, die fundamenteel dalend gericht is en sinds 1969 met bijna de helft verminderde, verloor ook in 1982 nog een paar procent terwijl de vormstaalgieterij, die sinds 1979 tendeert naar een hogere produktie, in 1982 een groei boekte van ongeveer 7 %.

De zwaarste problemen hebben zich in 1982 voorgedaan in de *ijzer- en staalnijverheid.* Deze traditionele ruggegraat van de industrie verkeert in zware

moeilijkheden in alle ontwikkelde industrielanden, omdat in het huidige produktiepakket het aandeel van het staal sterk verminderd is. De vraagvermindering treft immers vooral de staalverwerkende sectoren : investeringsgoederen en duurzame consumptiegoederen.

Na de historische top van 1974 en de inzinking van 1975 bleef de produktie op wereldvlak stagnerend of licht dalend gericht tot in 1981, maar in 1982 verslechterde de situatie fel, vooral in de Verenigde Staten, waar de achteruitgang opliep tot 40 % in vergelijking met het voorgaande jaar. Er werd nog slechts 66 miljoen ton ruwstaal geproduceerd, slechts de helft van de 132 miljoen van 1974. In Japan bleef de achteruitgang beperkt tot 2 % in vergelijking met het voorgaande jaar en tot 15 % in vergelijking met 1974, maar toch werd ook daar een psychologische drempel overschreden, vermits de ruwstaalproduktie er voor het eerste sinds meer dan een decennium daalde onder de 100 miljoen ton.

In de Europese gemeenschap bedroeg de ruwstaalproduktie in 1974 nog 156 miljoen ton. Deze daalde in 1975 tot 125 miljoen ton, en slechts in 1976, 1978 en 1979 werd die waarde nog in belangrijke mate overschreden, het sterkst in 1979, de enige werkelijke conjunctuurstop sinds het begin van de krisisjaren. Maar zelfs in het laatste vermelde jaar liep de staalproduktie niet hoger dan 140 miljoen ton, d.i. nog ruim 10 % minder dan in 1974. In 1982 verslechterde de situatie verder, vermits de staalproduktie met 11,7 % de verminderde tot nog slechts 111 miljoen ton, of bijna 30 % minder dan in 1974.

In deze zeer gedrukte internationale context kampt België met een dubbele handicap. Een eerste is dat de Belgische staalproduktie zo hoog is dat het overgrote deel van de afzet op de buitenlandse markt moet gebeuren, waar de meeste andere staalproducenten slechts een marginaal gedeelte van hun produktie hoeven uit te voeren. Een tweede, veel fundamenteler is de structurele zwakte van het grootste staalbedrijf van het land, dat meer dan de helft van de totale produktie verzekert, en dat in 1982 slechts door het verlenen van belangrijke overheidshulp kan rechtgehouden worden.

Het is dan ook niet te verwonderen dat de Belgische staalproduktie sterker verminderde dan het eyropees gemiddelde. De ruwstaalproduktie daalde in 1982 voor het eerst sinds 1967 onder de 10 miljoen ton. De achteruitgang in vergelijking met het voorgaande jaar bedroeg 19,4 %, en tegenover 1974 daalde ze met bijna 40 %. Van alle belangrijke Europese staalproducenten was slechts in Luxemburg de daling t.o.v. 1974 nog groter (46 %) omdat dit land voor de staalverkoop nog meer dan België aangewezen is op de buitenlandse markten.

Het indexcijfer van de afgewerkte produkten van de ijzer- en staalnijverheid, d.i. essentieel de warmwalserij, handhaafde zich vanaf 1976 op een hoger peil dan van de ruwstaalproduktie, doordat een groter deel van deze laatste werd omgezet in meer bewerkte produkten. Maar ook dit gegeven liep in 1981 en 1982 snel terug, met respectievelijk 10,0 en 16,0 %; daarmee is het in 1982 gedaald onder het crisispeil van 1975.

*

* *

Produktie van ruwijzer en ruwstaal in de Europese Gemeenschap

(1 000 ton)

LAND	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982
	RUWIJZER								
Duitse Bondsrepubliek	40 221	30 074	31 849	28 965	30 148	35 167	33 873	31 876	27 621
Frankrijk	22 517	17 921	19 024	18 257	18 497	19 415	19 159	17 274	15 047
Italië	11 761	11 412	11 696	11 474	11 405	11 398	12 219	12 319	11 596
Nederland	4 804	3 970	4 265	3 922	4 613	4 814	4 328	4 600	3 618
B.L.E.V. : België	13 152	9 180	9 961	8 979	10 206	10 875	9 905	9 809	7 862
Luxemburg	5 468	3 889	3 756	3 568	3 721	3 801	3 568	2 889	2 587
Verenigd Koninkrijk	14 155	12 138	14 099	12 399	11 600	13 030	6 412	9 461	8 465
Ierland									
Denemarken									
Griekenland									
Europese Gemeenschap	**112 079**	**88 582**	**94 650**	**87 564**	**90 190**	**98 499**	**89 463**	**88 228**	**76 796**
	RUWSTAAL								
Duitse Bondsrepubliek	53 232	40 415	42 415	38 985	41 253	46 040	43 838	41 610	35 880
Frankrijk	27 020	21 530	23 221	22 089	22 837	23 360	23 172	21 245	18 403
Italië	23 798	21 837	23 447	23 333	24 283	24 250	26 501	24 778	24 009
Nederland	5 840	4 826	5 186	4 923	5 583	5 805	5 272	5 472	4 354
B.L.E.V. : België	16 225	11 584	12 145	11 256	12 601	13 442	12 321	12 283	9 896
Luxemburg	6 448	4 624	4 566	4 329	4 790	4 950	4 619	3 790	3 510
Verenigd Koninkrijk	22 379	19 780	22 396	20 474	20 302	21 472	11 278	15 321	13 740
Ierland	110	81	58	47	68	72	2	33	61
Denemarken	535	558	722	685	863	804	734	612	560
Griekenland	..	..	..	..	..	..	..	909	933
Europese Gemeenschap	**155 587**	**125 235**	**134 156**	**126 121**	**132 580**	**140 195**	**127 738**	**126 053**	**111 346**

Bron : Bureau voor de statistiek der Europese Gemeenschap : IJzer en staal.

Produktie van afgewerkte en eindprodukten van de ijzer- en staalnijverheid

(duizenden tonnen)

OMSCHRIJVING	1978	1979	1980	1981	1982
Afgewerkte produkten.					
Handelsstaal	911,5	1 133,1	936,5	684,9	567,3
Profielstaal en zores	1 254,4	1 130,3	943,2	796,6	438,5
Machinedraad	697,9	798,9	787,4	795,1	733,2
Dikke platen (4,76 mm en meer)	1 591,9	1 730,3	1 788,1	1 957,1	1 518,9
Middelmatige platen (3 tot 4,76 mm).	901,3	1 004,2	771,1	764,0	631,7
Fijne zware platen (a)	4 232,6	4 449,8	4 168,8	3 707,6	3 239,2
Andere	106,6	117,4	122,4	197,7	235,3
Totaal ...	**9 696,2**	**10 364,0**	**9 517,4**	**8 902,5**	**7 364,1**
Eindprodukten (b).					
Stalen pijpen	283,7	294,8	225,2	238,2	258,2
Gegalvanizeerde, verlode en vertinde platen	1 129,7	1 242,9	1 265,0	1 220,4	1 085,8

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) De platen welke vertind, gegalvaniseerd of verlood dienen te worden inbegrepen.
(b) De gegevens omvatten de hoeveelheden die in de ijzernijverheid werden voortgebracht, alsook de produktie van de verwerkende nijverheidstakken.

Produktie van de ijzer- en staalnijverheid en de eerste verwerking

(1970=100; seizoengezuiverde en afgevlakte reeksen)

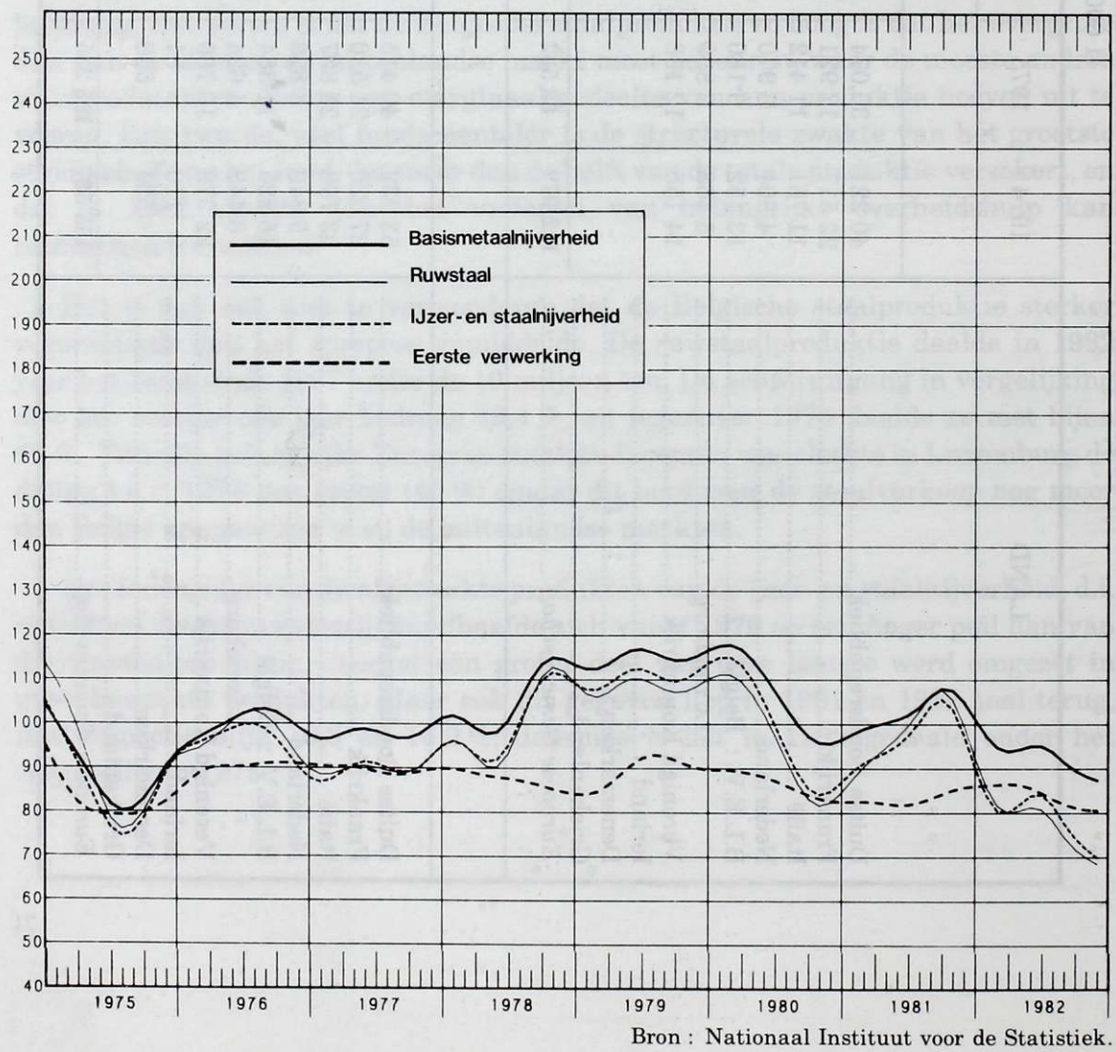

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Produktie van non-ferrometalen

(duizenden tonnen)

OMSCHRIJVING	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982
Metalen (1e en 2e fusie) :								
Zink	225,0	241,2	258,2	240,5	261,7	249,2	250,4	240,9
Koper	357,0	481,8	563,3	504,9	519,9	526,3	436,6	501,6
Lood	114,9	121,5	122,8	125,0	113,4	127,9	109,9	99,7
Tin	5,5	6,1	5,0	5,2	4,7	5,0	2,5	2,2
Cadmium	1,0	1,2	1,4	1,2	1,4	1,5	1,2	1,0
Aluminium en diversen	8,2	8,6	7,0	3,6	4,6	4,1	3,4	4,2
Zinkstof	46,3	42,4	43,6	32,9	27,4	30,1	26,2	23,5
Totaal...	**757,9**	**902,8**	**1001,4**	**913,3**	**933,2**	**944,1**	**830,2**	**873,1**
Halffabrikaten :								
Koper	217,7	274,2	338,5	327,6	340,0	341,2	295,5	296,2
Lood	15,7	15,8	18,1	19,2	17,5	16,3	16,0	17,9
Aluminium	208,1	262,5	261,8	264,1	275,1	247,5	251,2	266,1
Zink	29,6	36,7	34,1	32,3	32,4	33,4	28,6	30,0
Diversen	1,1	1,5	0,7	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3
Totaal ...	**472,3**	**590,7**	**653,2**	**643,6**	**665,4**	**638,8**	**591,6**	**610,5**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Produktie van de nijverheid der non-ferrometalen

Seizoengezuiverde en afgevlakte reeksen

(1970=100)

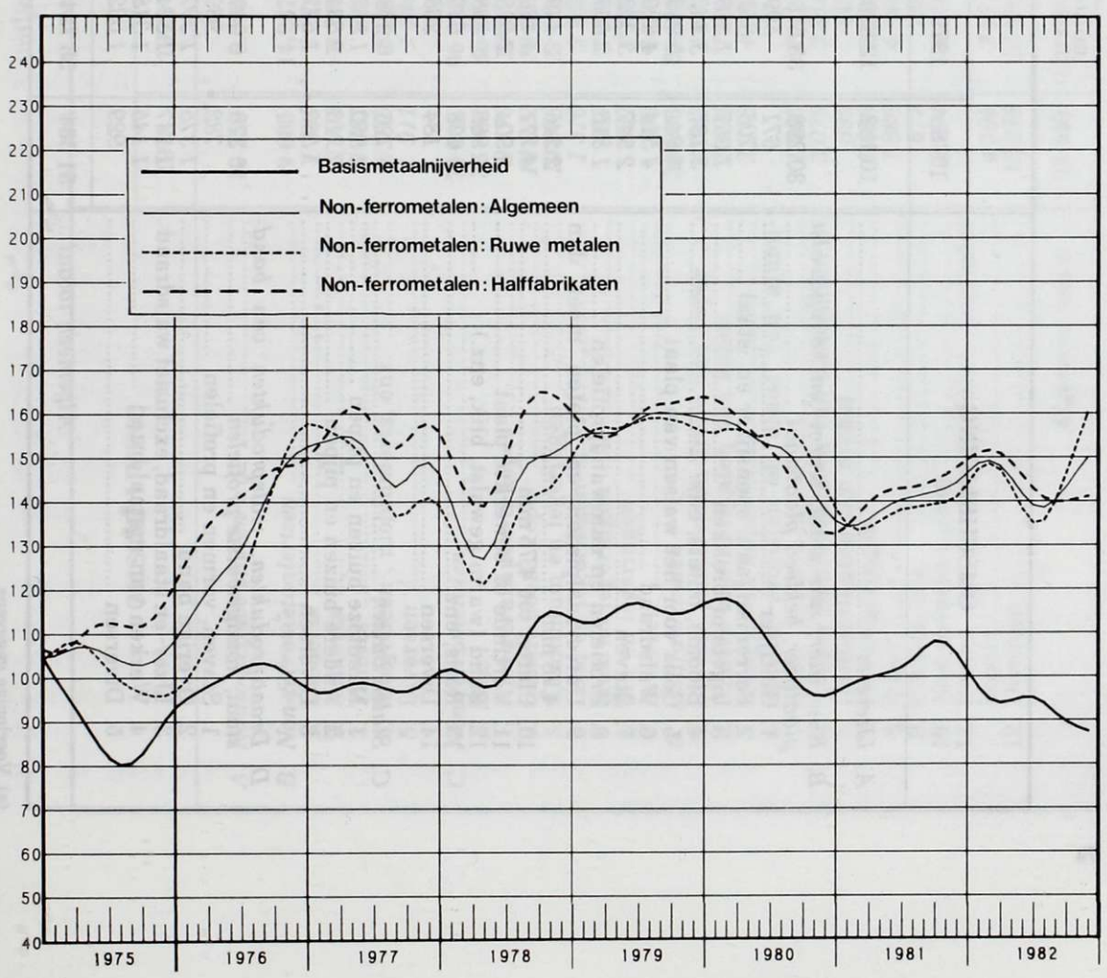

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Buitenlandse handel in ijzerertsen en ferrometalen

Waarde

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	Invoer					Uitvoer				
	1978	1979	1980	1981	1982	1978	1979	1980	1981	1982
A. IJzererts	10 182	12 830	11 949	14 706	14 553	87	70	116	79	89
B. Ruw ijzer, ruw staal, warm- en koudgewalst plaatijzer, bekleed plaatstaal	30 298	33 576	35 937	36 246	43 740	130 429	156 647	157 986	153 234	160 592
1. Gietijzer	*671*	*599*	*601*	*587*	*683*	*217*	*136*	*89*	*122*	*82*
2. Ferromangaan, sponsijzer en -staal	*705*	*811*	*799*	*1 065*	*619*	*305*	*518*	*436*	*137*	*203*
3. Ingots of brokken	*1 067*	*1 316*	*1 205*	*655*	*770*	*103*	*225*	*89*	*110*	*34*
4. Blooms, billets, enz.	*3 187*	*3 447*	*4 255*	*4 310*	*4 112*	*4 786*	*7 404*	*6 348*	*5 564*	*5 916*
5. Coils voor het walsen van plaat	*3 841*	*5 913*	*5 522*	*7 227*	*8 692*	*19 163*	*25 126*	*23 970*	*22 772*	*23 390*
6. Walsdraad	*4 514*	*4 620*	*4 909*	*5 108*	*6 518*	*5 005*	*6 345*	*6 671*	*6 860*	*7 385*
7. Staven	*2 947*	*3 302*	*3 836*	*3 284*	*3 851*	*7 915*	*9 881*	*10 188*	*7 922*	*9 209*
8. Profielen en damwandprofielen	*1 816*	*2 065*	*2 108*	*2 023*	*3 004*	*26 444*	*28 461*	*29 052*	*28 146*	*26 421*
9. Universaalplaten en platen meer dan 4,75 mm	*2 245*	*2 449*	*2 906*	*2 525*	*2 647*	*12 574*	*14 420*	*16 760*	*20 447*	*20 548*
10. Platen tot 4,75 mm	*4 771*	*4 436*	*4 992*	*4 627*	*6 243*	*32 108*	*39 363*	*38 463*	*36 351*	*40 959*
11. Vertinde of bewerkte plaat	*2 904*	*2 815*	*3 169*	*3 661*	*5 320*	*13 811*	*16 359*	*17 185*	*17 796*	*20 403*
12. Band (warm gewalst, blik, enz.)	*968*	*898*	*689*	*581*	*890*	*5 560*	*5 976*	*6 121*	*4 644*	*3 714*
13. Rails, enz.	*478*	*640*	*739*	*392*	*218*	*623*	*800*	*889*	*961*	*946*
14. Diversen	*184*	*265*	*207*	*201*	*173*	*1 815*	*1 633*	*1 725*	*1 402*	*1 382*
C. Stalen buizen	5 726	6 278	8 184	7 846	11 471	6 833	6 978	7 094	8 689	11 683
1. Naadloze buizen en pijpen	*1 950*	*1 967*	*2 545*	*3 041*	*4 220*	*1 634*	*1 372*	*1 594*	*3 771*	*5 821*
2. Andere buizen en pijpen	*2 213*	*2 634*	*3 645*	*2 701*	*4 922*	*4 385*	*4 891*	*4 506*	*3 870*	*4 629*
3. Diversen	*1 563*	*1 677*	*1 994*	*2 104*	*2 329*	*814*	*715*	*994*	*1 048*	*1 233*
D. Draadprodukten, walsprodukten van bandstaal, koudgewalste profielen	5 378	6 040	7 041	6 763	8 230	27 798	29 147	30 801	31 006	35 907
1. Staven, vormen en profielen	*782*	*969*	*1 217*	*1 242*	*1 482*	*1 117*	*864*	*982*	*920*	*1 253*
2. Overige band	*1 375*	*1 397*	*1 446*	*1 438*	*1 983*	*4 481*	*5 117*	*5 180*	*4 877*	*5 922*
3. IJzer- en staaldraad, exclusief walsdraad	*1 147*	*1 324*	*1 442*	*1 309*	*1 755*	*9 844*	*10 601*	*11 341*	*12 115*	*13 925*
4. Werken van metaaldraad	*1 145*	*1 318*	*1 336*	*1 560*	*1 540*	*5 315*	*6 139*	*5 577*	(a)*11 001*	(a)*12 566*
5. Diversen	*929*	*1 032*	*1 600*	*1 214*	*1 470*	*7 041*	*6 426*	*7 721*	(a) *2 093*	(a) *2 241*
Algemeen totaal ...	**51 584**	**58 724**	**63 111**	**65 561**	**77 994**	**165 147**	**192 842**	**195 997**	**193 008**	**208 271**

(a) Voorlopige gegevens.

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Buitenlandse handel in radio-actieve stoffen, non-ferrometaalertsen en non-ferrometalen

Waarde
(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	Invoer					Uitvoer				
	1978	1979	1980	1981	1982	1978	1979	1980	1981	1982
A. *Radio-actieve stoffen e.d.*	**10 750**	**9 531**	**8 277**	**11 277**	**17 506**	**7 984**	**8 953**	**7 329**	**8 857**	**15 980**
B. *Non-ferrometaalertsen*	**9 685**	**14 287**	**16 628**	**20 678**	**18 030**	**1 452**	**2 560**	**3 236**	**5 468**	**3 957**
1. Looderts	*1 339*	*2 215*	*3 751*	*3 468*	*3 535*	—	*17*	*174*	—	*1*
2. Zinkerts	*2 993*	*3 718*	*2 986*	*4 336*	*5 003*	*61*	*387*	*348*	*806*	*455*
3. Tinerts	*1 367*	*940*	*1 086*	*16*	*18*	*12*	*20*	—	—	—
4. Molybdeen-, niobiumerts, enz.	*3 075*	*6 020*	*7 040*	*9 407*	*6 540*	*1 264*	*2 062*	*2 602*	*4 563*	*3 362*
5. Diversen	*911*	*1 394*	*1 765*	*3 451*	*2 934*	*115*	*74*	*112*	*99*	*139*
C. *Non-ferrometalen*	**73 005**	**96 872**	**147 613**	**143 090**	**138 972**	**71 017**	**98 074**	**132 408**	**112 662**	**134 081**
I. Ruw :	36 402	45 054	55 913	68 020	58 532	21 097	26 670	30 292	35 510	34 910
1. Niet-geraffineerd koper	*8 176*	*10 638*	*17 070*	*16 402*	*17 190*	*89*	*173*	*392*	*746*	*729*
2. Geraffineerd koper	*14 622*	*18 569*	*20 112*	*17 502*	*17 022*	*13 439*	*16 715*	*19 916*	*19 050*	*19 962*
3. Aluminium en legeringen	*10 076*	*11 031*	*13 170*	*13 414*	*14 517*	*372*	*492*	*1 076*	*1 574*	*672*
4. Lood en legeringen	*1 316*	*2 253*	*2 210*	*1 434*	*1 709*	*2 149*	*3 283*	*3 164*	*2 648*	*2 756*
5. Zink en legeringen	*457*	*1 084*	*909*	*1 360*	*1 458*	*3 671*	*4 540*	*3 847*	*4 767*	*5 726*
6. Tin en legeringen	*857*	*1 171*	*1 359*	*1 384*	*1 360*	*955*	*1 014*	*1 398*	*389*	*209*
7. Diversen	*898*	*1 208*	*1 083*	(a)*16 524*	(a) *5 276*	*422*	*453*	*498*	(a) *6 336*	(a) *4 856*
II. Halffabrikaten :	36 603	50 918	91 700	75 070	80 440	49 920	71 404	103 116	77 152	99 171
1. Staven, profielen en draad van koper	*1 383*	*1 667*	*1 652*	*1 489*	*1 584*	*10 991*	*13 688*	*15 891*	*14 458*	*15 867*
2. Andere halffabrikaten van koper	*1 606*	*1 811*	*2 121*	*1 870*	*2 135*	*3 688*	*4 865*	*5 289*	*4 325*	*4 722*
3. Resten van koper	*2 778*	*4 486*	*6 325*	*5 488*	*6 421*	*665*	*1 089*	*1 142*	*1 066*	*1 489*
4. Staven, profielen en draad van aluminium	*1 355*	*1 411*	*1 880*	*1 820*	*2 221*	*3 410*	*4 087*	*5 293*	*4 711*	*5 473*
5. Andere halffabrikaten van aluminium	*3 075*	*3 851*	*4 274*	*4 393*	*4 877*	*9 069*	*10 221*	*10 273*	*11 365*	*13 652*
6. Halffabrikaten van nikkel	*595*	*449*	*538*	*423*	*574*	*230*	*130*	*170*	*97*	*125*
7. Ferrolegeringen	*1 886*	*2 932*	*2 573*	*2 933*	*2 928*	*3 216*	*4 320*	*4 850*	*5 440*	*5 835*
8. Zilver	*1 886*	*4 840*	*15 190*	*8 004*	*6 430*	*3 461*	*6 048*	*30 540*	*12 614*	*11 152*
9. Platina, enz.	*577*	*732*	*1 082*	*1 170*	*1 286*	*508*	*593*	*1 222*	*1 509*	*1 479*
10. Niet-monetair goud	*3 794*	*6 578*	*14 769*	*25 538*	*32 448*	*2 623*	*6 284*	*15 762*	*14 968*	*31 965*
11. Resten van non-ferrometalen (exclusief koper)	*4 390*	*7 271*	*20 435*	*18 936*	*15 898*	*1 593*	*2 406*	*3 161*	*3 070*	*3 197*
12. Diversen	*13 278*	*14 890*	*18 155*	(a) *3 006*	(a) *3 638*	*10 466*	*17 673*	*6 885*	(a) *3 529*	(a) *4 215*
Algemeen totaal ...	**93 440**	**120 691**	**172 518**	**175 045**	**174 508**	**80 453**	**109 587**	**143 973**	**126 987**	**154 018**

(a) Voorlopige gegevens.

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

§ 3. — METAALVERWERKENDE NIJVERHEID

De zeer diepe malaise op wereldvlak in de vraag naar investeringsgoederen was de hoofdoorzaak van de eerder matige resultaten die geboekt werden door de metaalverwerkende nijverheid in 1982. Weliswaar nam het indexcijfer van de produktie in deze sector toe met ongeveer 2 % en stegen de leveringen in volume met bijna 4 % — deze gegevens waren gedaald met respectievelijk 3,5 % en 1,9 % tijdens het voorgaande jaar — maar dit was nagenoeg uitsluitend het gevolg van de produktietoename in de automontage.

Volgens de produktie-indexcijfers was het vervoermaterieel de enige goederengroep die in 1982 een duidelijke groei vertoonde : +6,2 % volgens een nog erg voorlopig indexcijfer. In dit gegeven weegt het verloop bij de belangrijkste subsector, automontage, het zwaarst door. De groei ervan bedroeg ruim 10 %, tengevolge van het lanceren van nieuwe modellen in verschillende belangrijke assemblagebedrijven. Ook in de kleine subsector spoormaterieel groeide de produktie, maar de scheepsbouw liep voor het vierde opeenvolgende jaar sterk terug, en bereikte niet eens meer de helft van het hoogtepunt van 1978. In de vliegtuigbouw is een einde gekomen aan de snelle expansie van de voorbije vijf jaar en verminderde de produktie met meer dan 10 %. Het is vooral in deze drie laatste subsectoren dat het indexcijfer nog erg onvolledig en aan zeer grote correcties onderhevig is, maar de hierboven geschetste trend lijkt wel vast te staan.

Deze gegevens worden bevestigd door de statistieken van de leveringen, die voor het vervoermaterieel zonder vliegtuignijverheid toenamen met 26,4 % in waarde, wat naar raming ongeveer 14 % volumestijging impliceert. De groei was vooral te danken aan de buitenlandse vraag, vermits de leveringen voor de uitvoer in volume aangroeiden met ruim 15 % terwijl de binnenlandse vraag slechts met 5 % toenam. Deze laatste maakte in 1982 nog slechts 14,6 % uit van de totale leveringen.

Het indexcijfer van de niet-mechanische constructie handhaafde zich op het peil van het voorgaande jaar. Er deed zich weliswaar een lichte produktiegroei voor in het smeed- en stampwerk en in de plaatbewerking, maar de metaalbouw (bruggen en vakwerk) stagneerde, evenals de produktie van wapens en munitie. De produktie van toebehoren voor de bouw daalde met bijna 6 %. De inzinking in de bouwnijverheid is de oorzaak van de verzwakking in deze sector die tijdens de jaren zeventig stagneerde maar in 1979 en 1980 een beperkte opleving vertoonde; deze ging evenwel volledig verloren tijdens de twee daaropvolgende jaren.

Uit de vergelijkbare gegevens over de leveringen blijkt dat de buitenlandse leveringen van de metaalbouw zeer sterk waren aangegroeid (met bijna 60 % in waarde, d.i. ruim ongeveer 45 % in volume); de binnenlandse leveringen daarentegen waren nagenoeg niet gestegen in waarde en dus duidelijk gedaald in volume. Ook de metalen toebehoren voor het bouwbedrijf werden ondersteund door een groei van het uitvoervolume, die evenwel niet volstond om de verzwakking op de binnenlandse markt te compenseren.

Het produktie-indexcijfer van de elektrische constructie daalde in 1982 zoals ook in 1981 met ongeveer 3 %. De overeenkomstige leveringen verminderden in volume met zowat 1 %. De beste resultaten in deze goederengroep werden behaald door het materieel voor telecommunicatie, waarvan de binnenlandse leveringen nagenoeg stabiel bleven en de buitenlandse licht stegen in volume. Bij de elektrische huishoudapparaten en de uitrustingsgoederen daarentegen daalden de binnenlandse leveringen zelfs in waarde, wat een nog grotere achteruitgang in volume impliceert; deze kon niet gecompenseerd worden door de betere resultaten bij de uitvoer.

De mechanische constructie tenslotte daalde volgens de produktie-indexcijfers met iets meer dan 3 %. Slechts meettoestellen en fijnmechaniek en diverse mechanische constructies vertoonden een beperkte groei; het betreft hier trouwens twee subsectoren die tijdens de laatste jaren duidelijk stijgend gericht waren. Alle andere, die bijna uitsluitend afgewerkte uitrustingsgoederen leveren voor nijverheid en bouw, zagen hun produktie duidelijk teruglopen zoals het ook al tijdens het voorgaande jaar het geval was. Opvallend is dat, in tegenstelling met de rest van de metaalverwerkende nijverheid, in deze groep de leveringen voor de uitvoer globaal niet beter evolueerden dan de binnenlandse leveringen (respectievelijk +7,5 % en +9,8 % in waarde), wat voornamelijk het gevolg is van de zeer gedeprimeerde vraag naar uitrustingsgoederen op wereldvlak.

De zwakte van de vraag blijkt eveneens uit de resultaten van de bestellingen die naar waarde, globaal slechts 10 % hoger waren dan tijdens het voorgaande jaar, wat een daling van zowat 1 % in volume inhoudt. De daling was voornamelijk geconcentreerd bij de uitrustingsgoederen die slechts met 1 % naar waarde stegen (−10 % in volume).

Zowel voor de eerste verwerking als voor de duurzame consumptiegoederen namen de bestellingen naar waarde ongeveer even sterk toe als de prijsstijging (ongeveer 11 %) wat een stabilisatie in volume inhoudt. Slechts bij het vervoermaterieel namen de bestellingen in volume toe (+13 %), tengevolge van de grotere vraag voor de Belgische automontage.

Opvallend is wel dat de buitenlandse bestellingen naar waarde toenamen met 14,5 %, terwijl de binnenlandse stagneerden op het peil van het voorgaande jaar (+0,9 %). In volume geeft dit een bescheiden stijging van de eerste (+3 %) maar een daling met ongeveer 10 % voor de tweede categorie bestellingen. Hiermede is het aandeel van de buitenlandse bestellingen, dat al jarenlang trendmatig toeneemt, in 1982 opgelopen tot 70,7 %.

*
* *

Produktie van de metaalverwerkende nijverheid

Seizoengezuiverde en afgevlakte reeksen

(1970=100)

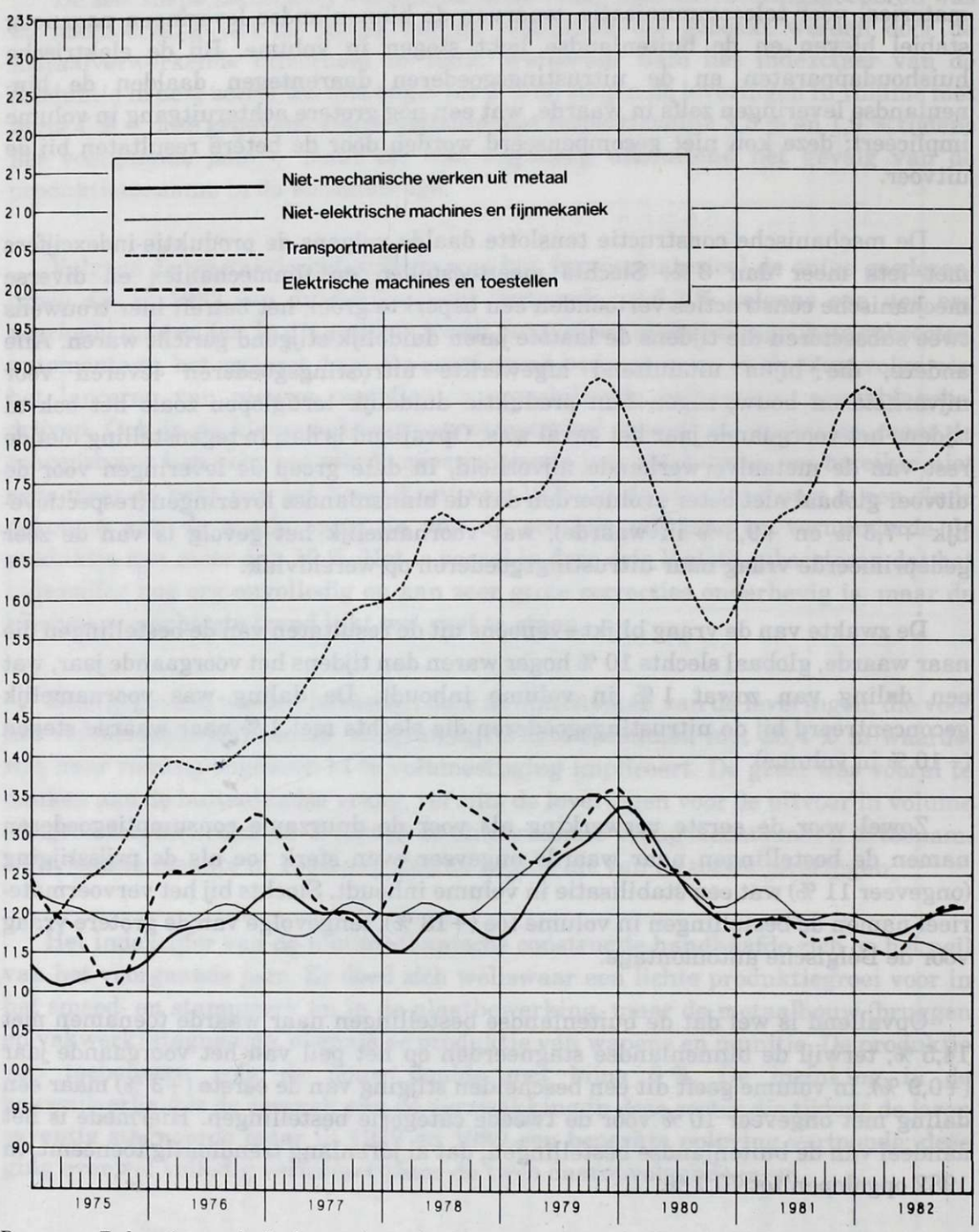

Bronnen : Federatie van de Ondernemingen der Metaalverwerkende Nijverheid (Fabrimetal).
Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Metaalverwerkende nijverheid

Evolutie van de totale tewerkstelling naar categorieën en produktensectoren
(maandgemiddelden in eenheden)

OMSCHRIJVING	1977	1978	1979	1980	1981	1982
Produkten die slechts een eerste bewerking ondergaan	**30 221**	**27 843**	**25 638**	**25 147**	**23 897**	**22 983**
Gieterijen	*9 717*	*8 749*	*7 694*	*7 744*	*7 020*	*6 737*
Metaal- en draadtrekkerij, koudwalserij	*14 986*	*14 163*	*13 326*	*12 833*	*12 113*	*11 588*
Smeed-, stamp- en perswerk	*5 518*	*4 931*	*4 618*	*4 570*	*4 764*	*4 568*
Duurzame gebruiksgoederen	**58 886**	**56 645**	**54 340**	**53 545**	**49 594**	**44 538**
Artikelen uit plaatijzer en diversen	*12 519*	*12 387*	*11 689*	*11 766*	*11 604*	*10 582*
Metalen toebehoren voor het bouwbedrijf	*20 872*	*19 962*	*19 099*	*19 454*	*17 277*	*15 534*
Motorrijwielen, fietsen, onderdelen	*1 914*	*1 302*	*1 354*	*1 364*	*1 414*	*1 199*
Elektrische huishoud-, radio- en televisietoestellen	*23 581*	*22 994*	*22 198*	*20 961*	*19 299*	*17 233*
Uitrustingsgoederen	**137 524**	**134 491**	**132 522**	**131 447**	**124 979**	**119 661**
Metaalbouw	*14 403*	*13 500*	*13 725*	*13 774*	*13 286*	*13 144*
Machinebouw	*67 852*	*67 047*	*65 191*	*64 380*	*61 716*	*58 854*
w.o. : Drijfkrachtmach., pneumatisch, hydraulisch, koel- en luchttechnisch materieel	11 716	11 373	10 948	10 964	10 310	10 354
Gereedschapsmach., houtbewerkingsmaterieel en aanverwant gereedschap	7 600	7 464	6 902	6 766	6 461	6 091
Textielmaterieel	5 524	5 143	5 010	4 755	4 406	4 192
Div. mekaniekconstructies	10 061	10 259	10 461	10 334	11 084	10 602
Hef-, transport- en weegtoestellen en materieel voor de burgerl. bouwkunde	11 439	11 514	11 723	12 125	11 572	11 096
Specifieke uitrustingen en volledige nijverheidsinrichtingen	10 298	10 069	9 417	9 154	8 306	7 830
Landbouwtrekkers en -machines	8 757	8 594	8 153	7 652	7 182	6 577
Meetapparaten en dergelijke	2 457	2 631	2 577	2 630	2 395	2 112
Elektrische uitrusting	*55 269*	*53 944*	*53 606*	*53 293*	*49 977*	*47 663*
Vervoermaterieel	**68 952**	**69 355**	**70 113**	**70 917**	**65 451**	**61 111**
Spoorwegmaterieel	*2 901*	*2 582*	*2 724*	*3 003*	*3 074*	*3 141*
Scheepsbouw	*10 815*	*10 514*	*10 084*	*10 115*	*9 926*	*6 759*
Automobielen en onderdelen	*55 236*	*56 259*	*57 905*	*57 799*	*52 451*	*51 211*
Diversen	**14 372**	**13 824**	**14 439**	**15 089**	**14 980**	**14 529**
Algemeen totaal	**309 955**	**302 158**	**297 652**	**296 145**	**278 901**	**262 732**
w.o. : *Arbeiders*	**235 054**	**227 281**	**223 838**	**222 619**	**208 110**	**194 822**
Bedienden	**74 901**	**74 877**	**73 814**	**73 526**	**70 791**	**67 910**

Bronnen : Federatie van de Ondernemingen der Metaalverwerkende Nijverheid (Fabrimetal).
Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Metaalverwerkende nijverheid

Evolutie van de bestellingen naar categorieën en produktensectoren
(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	Binnenlandse markt			Uitvoer			Totaal	
	1980	1981	1982	1980	1981	1982	1981	1982
Produkten die slechts een erste bewerking ondergaan	*17 129*	*16 105*	*16 857*	*37 746*	*37 998*	*43 159*	*54 103*	*60 016*
Gieterijen (a)	5 337	5 298	4 940	7 111	7 180	7 941	12 478	12 881
Metaal- en draadtrekkerij, koudwalserij	5 334	4 996	5 393	23 977	24 534	28 128	29 530	33 521
Smeed-, stamp- en perswerk	6 458	5 811	6 524	6 658	6 284	7 090	12 095	13 614
Duurzame gebruiksgoederen	*43 654*	*42 008*	*44 041*	*45 061*	*46 529*	*54 249*	*88 537*	*98 290*
Artikelen uit plaatijzer en diversen	13 035	12 781	14 580	8 187	9 805	12 203	22 586	26 783
Metalen toebehoren voor het bouwbedrijf	19 849	18 114	17 758	10 020	9 877	11 718	27 991	29 476
Motorrijwielen, fietsen, onderdelen	1 425	1 565	1 881	1 106	1 190	1 290	2 755	3 171
Elektrische huishoud-, radio- en televisietoestellen	9 345	9 548	9 822	25 748	25 657	29 038	35 205	38 860
Uitrustingsgoederen	*104 592*	*111 681*	*108 072*	*145 363*	*151 907*	*157 862*	*263 588*	*265 934*
Metaalbouw	17 923	16 270	19 126	8 206	6 194	8 693	22 464	27 819
Machinebouw	44 663	43 921	45 370	89 550	95 201	96 898	139 122	142 268
w.o. : Drijfkrachtmachines, pneumatisch-, hydraulisch-, koel- en luchttechnisch materieel	9 537	7 611	9 275	19 542	20 092	21 728	27 703	31 003
Gereedschapsmachines, houtbewerkingsmaterieel en aanverwant gereedschap	2 756	2 908	3 057	8 158	8 993	8 769	11 901	11 826
Textielmaterieel	1 547	1 322	1 196	6 865	6 930	6 704	8 252	7 900
Diverse mekaniekconstructies	9 629	11 093	12 052	5 796	7 890	7 306	18 983	19 358
Hef-, bewerking-, transport- en weegtoestellen en materieel voor de burgerlijke bouwkunde	10 572	10 192	9 014	19 045	20 055	21 022	30 247	30 036
Specifieke uitrustingen en volledige nijverheidsinrichtingen	6 806	6 423	6 852	9 149	9 918	10 567	16 341	17 419
Landbouwtrekkers en -machines	2 065	1 835	2 220	16 929	16 933	15 562	18 768	17 782
Meetapparaten en dergelijke	1 751	2 537	1 704	4 066	4 390	5 240	6 927	6 944
Elektrische uitrusting	42 006	51 490	43 576	46 607	50 512	52 271	102 002	95 847
Vervoermaterieel	*34 451*	*34 038*	*38 049*	*163 669*	*180 839*	*231 153*	*214 877*	*269 202*
Spoorwegmaterieel	7 289	7 186	4 358	1 997	1 069	1 212	8 255	5 570
Scheepsbouw	9 087	8 777	11 153	2 708	2 288	1 783	11 065	12 936
Automobielen en onderdelen	18 075	18 075	22 538	158 964	177 482	228 158	195 557	250 696
Diversen	*5 175*	*4 411*	*3 063*	*24 479*	*26 060*	*21 396*	*30 471*	*24 459*
Algemeen totaal ...	**205 001**	**208 243**	**210 082**	**416 318**	**443 333**	**507 819**	**651 576**	**717 901**

Bronnen : Federatie van de Ondernemingen der Metaalverwerkende Nijverheid (Fabrimetal).
Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Metaalverwerkende nijverheid

Evolutie van de leveringen naar categorieën en produktensectoren

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	Binnenlandse markt			Uitvoer			Totaal	
	1980	1981	1982	1980	1981	1982	1981	1982
Produkten die slechts een eerste bewerking ondergaan	*16 533*	*15 266*	*16 565*	*35 837*	*36 440*	*41 779*	*51 796*	*58 344*
Gieterijen	4 921	4 627	4 547	5 864	5 869	6 703	10 496	11 250
Metaal- en draadtrekkerij, koudwalserij	5 485	4 828	5 256	23 837	24 076	27 364	28 904	32 620
Smeed-, stamp- en perswerk	6 127	5 811	6 762	6 136	6 495	7 712	12 306	14 474
Duurzame gebruiksgoederen	*44 935*	*43 443*	*44 804*	*46 681*	*47 964*	*54 422*	*91 407*	*99 226*
Artikelen uit plaatijzer en diversen	13 338	13 009	14 872	8 210	9 937	11 764	22 946	26 636
Metalen toebehoren voor het bouwbedrijf	20 671	18 978	18 580	10 373	10 107	11 785	29 085	30 365
Motorrijwielen, fietsen, onderdelen	1 575	1 687	1 981	1 200	1 228	1 297	2 915	3 278
Elektrische huishoud-, radio- en televisietoestellen	9 351	9 769	9 371	26 898	26 692	29 576	36 461	38 947
Uitrustingsgoederen	*104 148*	*108 061*	*114 240*	*140 894*	*140 299*	*159 087*	*248 360*	*273 327*
Metaalbouw	19 521	19 401	20 121	4 650	5 543	8 838	24 944	28 959
Machinebouw	42 727	42 983	47 179	90 111	91 151	97 976	134 134	145 155
w.o. : Drijfkrachtmachines, pneumatisch-, hydraulisch-, koel- en luchttechnisch materieel	9 415	9 021	9 330	20 825	19 464	20 821	28 485	30 151
Gereedschapsmachines, houtbewerkingsmaterieel en aanverwant gereedschap	3 049	2 765	3 145	8 090	8 402	9 527	11 167	12 672
Textielmaterieel	1 344	1 145	1 322	6 396	6 736	7 546	7 881	8 868
Diverse mekaniekconstructies	9 403	11 030	12 388	5 968	7 166	8 034	18 196	20 422
Hef-, bewerking-, transport- en weegtoestellen en materieel voor de burgerlijke bouwkunde	9 706	9 995	10 288	18 504	19 793	21 354	29 788	31 642
Specifieke uitrustingen en volledige nijverheidsinrichtingen	6 416	5 630	6 527	9 328	9 602	10 651	15 232	17 178
Landbouwtrekkers en -machines	2 087	1 843	2 322	17 057	16 185	15 764	18 028	18 086
Meetapparaten en dergelijke	1 307	1 554	1 857	3 943	3 803	4 279	5 357	6 136
Elektrische uitrusting	41 900	45 677	46 940	46 133	43 605	52 273	89 282	99 213
Vervoermaterieel	*31 669*	*33 804*	*39 490*	*166 555*	*180 454*	*231 261*	*214 258*	*270 751*
Spoorwegmaterieel	5 654	6 701	7 536	628	668	1 155	7 369	8 691
Scheepsbouw	7 250	9 345	9 025	6 472	2 561	1 934	11 906	10 959
Automobielen en onderdelen	18 765	17 758	22 929	159 455	177 225	228 172	194 983	257 101
Diversen	*3 282*	*4 232*	*4 467*	*20 562*	*25 986*	*25 261*	*30 218*	*29 728*
Algemeen totaal ...	**200 567**	**204 806**	**219 566**	**410 529**	**431 143**	**511 810**	**635 949**	**731 376**

Bronnen : Federatie van de Ondernemingen der Metaalverwerkende Nijverheid (Fabrimetal).
Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Buitenlandse handel in machines voor landbouw en industrie

Waarde
(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	Invoer					Uitvoer				
	1978	1979	1980	1981	1982	1978	1979	1980	1981	1982
A. *Landbouwmachines en -traktoren*	7 140	8 214	6 996	6 628	8 691	12 523	14 237	12 698	12 191	12 468
w.o. : 1. Landbouwmachines	*3 299*	*3 773*	*3 480*	*4 203*	*4 907*	*7 335*	*7 467*	*7 275*	*9 305*	*10 378*
2. Landbouwtraktoren	*3 330*	*3 888*	*2 970*	*1 926*	*3 166*	*4 876*	*6 411*	*5 026*	*2 460*	*1 650*
B. *Metaalbewerkingsmachines, machinegereedschappen en gereedschapswerktuigen*	8 303	9 057	13 086	11 911	14 501	8 238	8 756	9 834	10 464	13 244
w.o. : 1. Gereedschap	*2 373*	*2 835*	*3 361*	*3 453*	*5 162*	*2 348*	*2 648*	*3 089*	*3 328*	*4 090*
2. Gereedschapswerktuigen	*4 683*	*5 185*	*8 275*	*7 032*	*7 304*	*4 436*	*4 782*	*5 530*	*5 825*	*7 144*
C. *Textielmachines, onderdelen voor textielmachines, naaimachines*	4 263	4 531	5 850	5 606	6 413	6 070	7 463	8 484	7 954	8 966
D. *Machines en apparaten voor de voedingsmiddelenindustrie, de chemische industrie, machines voor verpakking, machines voor de rubber- en kunststofverwerkende industrie*	10 831	11 491	14 043	13 390	15 679	11 141	9 761	11 280	12 423	14 781
w.o. : 1. Voor de voedingsindustrie (inclusief melkerijen)	*1 751*	*1 760*	*1 866*	*1 937*	*2 226*	*1 262*	*1 228*	*1 204*	*2 245*	*2 242*
2. Centrifuges, filtreer- en zuiveringsapparaten, enz.	*1 235*	*1 367*	*1 865*	*1 679*	*2 114*	*1 564*	*1 429*	*1 477*	*1 596*	*1 883*
3. Verpakkings-, reinigings- en vulmachines, enz.	*2 197*	*2 519*	*2 898*	*2 834*	*3 184*	*1 354*	*1 416*	*1 615*	*1 797*	*2 064*
E. *Machines voor de mijnbouw, machines en installaties voor de metallurgische industrie, voor de industrie van bouwmaterialen en de*										

3. Machines voor metaalbewerking	*1 103*	*1 252*	*1 707*	*2 274*						
4. Mechanisch transportmaterieel	*9 667*	*9 849*	*11 421*	*11 448*	*12 258*	*4 768*	*4 587*	*5 255*	*5 783*	*5 909*
F. Tandwielen en andere overbrengingsmechanismen, kogellagers	5 405	6 022	7 291	7 962	8 640	3 657	3 992	5 331	5 846	6 094
w.o. : lagers	*1 853*	*2 253*	*2 914*	*3 142*	*3 091*	*493*	*593*	*1 053*	*1 239*	*1 096*
G. Machines voor bewerking van hout, papier, leder en schoeisel, voor chemie en witwasserijen	5 593	6 452	7 141	6 308	7 593	2 817	3 315	2 983	3 036	3 151
w.o. : 1. Papiermachines	*1 126*	*1 293*	*1 377*	*1 432*	*1 752*	*680*	*472*	*440*	*554*	*687*
2. Druk-, innaaimachines, enz.	*2 357*	*2 593*	*3 073*	*2 750*	*3 521*	*525*	*566*	*577*	*714*	*795*
3. Gereedschapswerktuigen, andere machines n.e.g. en onderdelen	*1 418*	*1 431*	*1 748*	*1 279*	*1 454*	*976*	*900*	*1 256*	*1 075*	*899*
H. Overige machines en installaties	32 888	36 054	41 868	40 934	48 676	38 966	39 268	42 478	47 642	50 223
w.o. : 1. Stoommachines zonder ketel	*916*	*1 149*	*1 019*	*1 169*	*1 481*	*525*	*491*	*302*	*607*	*1 959*
2. Explosie- en verbrandingsmotoren (exclusief voor vliegtuigen en voertuigen)	*5 379*	*5 808*	*6 751*	*7 911*	*9 072*	*1 622*	*1 976*	*2 558*	*5 862*	*6 609*
3. Gasturbines (exclusief schroefturbines), andere motoren en krachtmachines	*2 075*	*1 768*	*1 995*	*1 106*	*1 421*	*1 507*	*1 033*	*971*	*1 013*	*1 459*
4. Verwarmings- en koelmachines (exclusief watergasgeneratoren)	*3 216*	*3 565*	*4 297*	*4 220*	*4 777*	*1 754*	*1 761*	*2 080*	*2 167*	*2 261*
5. Pompen	*3 537*	*3 939*	*4 423*	*4 333*	*4 866*	*2 871*	*2 366*	*2 990*	*2 885*	*2 889*
6. Compressors, generatoren, luchtpompen, ventilatoren, enz.	*3 689*	*3 659*	*4 523*	*4 336*	*5 250*	*3 008*	*3 194*	*3 649*	*11 103*	*12 082*
7. Andere niet elektrische machines (o.a. weegtoestellen, spuitmachines)	*2 208*	*2 522*	*2 700*	*2 541*	*3 226*	*951*	*1 120*	*1 076*	*995*	*1 071*
8. Delen en onderdelen, niet elektrisch, n.e.g.	*5 642*	*6 512*	*7 470*	*7 474*	*8 153*	*2 270*	*2 496*	*2 627*	*2 671*	*2 587*
Algemeen totaal ...	**94 108**	**103 017**	**120 369**	**115 533**	**135 151**	**109 375**	**113 290**	**122 044**	**129 586**	**140 044**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Buitenlandse handel in produkten uit metaal, exclusief machines en transportmiddelen

Waarde

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	Invoer					Uitvoer				
	1978	1979	1980	1981	1982	1978	1979	1980	1981	1982
A. *Gietwerk*	5 458	7 101	7 039	7 145	7 037	3 578	3 669	4 254	4 117	4 500
w.o.: onbewerkt, gegoten of gevormd gietwerk	*1 074*	*1 459*	*1 558*	*1 705*	*1 529*	*439*	*493*	*401*	*415*	*460*
B. *Produkten uit metaal, gesmeed, gestampt, geperst, gestanst, getrokken*	5 045	6 036	6 505	6 634	6 661	3 061	3 342	3 586	3 454	3 526
C. *Schroeven, bouten, moeren, spijkers, kettingen, veren, produkten uit sintermateriaal, oppervlaktebewerking van metaal*	3 145	3 862	4 771	4 421	5 034	1 900	2 075	2 995	2 329	2 536
w.o.: spijkers, schroeven, bouten, enz.	*2 252*	*2 806*	*3 476*	*3 177*	*3 667*	*990*	*1 068*	*1 382*	*1 215*	*1 279*
D. *Produkten voor metaalconstrukties*	6 170	6 691	8 324	8 741	7 962	9 675	8 579	9 231	12 684	15 199
w.o.: 1. Construktiewerken van ijzer of staal	*4 875*	*5 275*	*6 713*	*7 265*	*6 328*	*7 836*	*6 866*	*6 850*	*10 264*	*11 483*
2. Construktiewerken van aluminium	*919*	*1 107*	*1 321*	*1 200*	*1 358*	*1 517*	*1 438*	*1 996*	*2 127*	*3 232*
E. *Stoomketels en reservoirs*	2 608	2 381	2 703	2 643	2 789	2 879	2 908	2 927	3 128	3 025
F. *Gereedschap en andere eindprodukten van metaal (uitgezonderd elektrisch materiaal)*	21 433	23 913	27 393	26 243	30 228	16 746	17 952	20 868	21 956	25 645
w.o.: 1. Kook en verwarmingstoestellen	*1 803*	*2 178*	*2 732*	*2 557*	*3 081*	*803*	*1 064*	*1 853*	*1 466*	*1 209*
2. Zitmeubelen	*1 085*	*1 157*	*1 360*	*1 409*	*1 564*	*791*	*796*	*913*	*999*	*1 166*
3. Andere meubelen	*1 875*	*1 944*	*2 138*	*1 898*	*2 101*	*1 005*	*984*	*1 048*	*1 171*	*1 265*
4. Gereedschap (zagen, vijlen, tangen, enz.)	*2 604*	*2 989*	*3 333*	*3 118*	*3 531*	*890*	*988*	*1 235*	*1 248*	*1 580*
5. Messenmakerswerk	*1 025*	*1 075*	*1 296*	*1 261*	*1 408*	*93*	*88*	*151*	*141*	*198*
6. Huishoudartikelen (keukengerei, e.d.)	*2 681*	*2 757*	*3 118*	*2 927*	*3 283*	*761*	*811*	*1 004*	*1 100*	*1 346*
7. Sanitaire artikelen	*660*	*667*	*721*	*544*	*589*	*275*	*217*	*247*	*213*	*234*
8. Sloten, brandkasten, enz.	*2 679*	*2 945*	*3 458*	*3 234*	*3 882*	*760*	*855*	*836*	*867*	*1 040*
9. Werken van non-ferrometalen	*1 219*	*1 521*	*1 766*	*1 755*	*2 144*	*1 612*	*1 635*	*2 022*	*2 010*	*2 505*
10. Fusten, blikken, enz.	*1 866*	*2 395*	*2 868*	*2 991*	*3 621*	*3 625*	*3 585*	*4 538*	*5 816*	*7 559*
11. Buigzame buizen, stoppen, straatnaamborden, draad en staven voor solderen, enz.	*1 104*	*1 123*	*1 283*	*1 368*	*1 482*	*739*	*823*	*852*	*846*	*886*
Algemeen totaal	**43 859**	**49 984**	**56 735**	**55 827**	**59 711**	**37 839**	**38 525**	**43 861**	**47 668**	**54 431**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Buitenlandse handel in bureaumachines, machines voor informatieverwerking, precisie-instrumenten, optische instrumenten, e.d.

Waarde
(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	Invoer					Uitvoer				
	1978	1979	1980	1981	1982	1978	1979	1980	1981	1982
A. *Bureaumachines, machines voor informatieverwerking*	13 804	16 950	19 626	23 514	30 322	6 254	6 981	9 080	10 727	17 417
w.o. : 1. Kantoormachines	*2 245*	*2 408*	*2 368*	*2 670*	*3 326*	*533*	*718*	*768*	*879*	*1 319*
2. Machines voor informatieverwerking	*8 436*	*10 564*	*11 970*	*14 564*	*19 365*	*3 622*	*4 308*	*5 437*	*5 757*	*10 760*
B. *Precisie-instrumenten, meet- en regelapparaten*	3 353	3 820	4 826	4 683	5 735	1 435	1 500	1 993	1 980	2 224
C. *Chirurgische en orthopedische apparaten*	2 968	3 377	3 769	4 073	4 617	2 717	3 120	3 422	3 623	4 040
D. *Optische instrumenten en foto-apparatuur*	5 868	6 160	6 464	6 980	8 336	2 133	2 094	2 251	2 386	3 101
w.o. : 1. Fotografie	*2 392*	*2 481*	*2 382*	*2 568*	*2 804*	*806*	*816*	*823*	*872*	*1 200*
2. Optische elementen en brillen	*1 196*	*1 320*	*1 422*	*1 507*	*1 726*	*237*	*260*	*333*	*346*	*363*
E. *Klokken, horloges*	2 517	2 682	3 071	3 012	3 191	497	571	810	954	1 004
Algemeen totaal ...	**28 510**	**32 989**	**37 756**	**42 262**	**52 201**	**13 036**	**14 266**	**17 556**	**19 670**	**27 786**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Buitenlandse handel in automobielen en motoren

Waarde

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	Invoer					Uitvoer				
	1978	1979	1980	1981	1982	1978	1979	1980	1981	1982
A. *Motorrijtuigen en motoren*	143 596	160 875	174 225	192 959	234 141	143 662	164 827	158 966	181 147	237 147
w.o. : 1. Voertuigen voor personenvervoer, niet gemeenschappelijk	*52 787*	*63 295*	*64 060*	*67 512*	*72 339*	*126 365*	*141 251*	*132 224*	*151 942*	*199 248*
2. Voertuigen voor personenvervoer, gemeenschappelijk	*632*	*731*	*679*	*590*	*582*	*1 699*	*3 350*	*3 533*	*4 391*	*5 337*
3. Voertuigen voor goederenvervoer	*9 026*	*12 097*	*14 679*	*12 885*	*14 224*	*12 891*	*17 463*	*19 755*	*20 617*	*26 221*
4. Voertuigen voor bijzondere doeleinden	*1 323*	*1 127*	*1 248*	*1 068*	*1 224*	*1 099*	*1 002*	*1 132*	*1 423*	*1 651*
5. Trekkers voor wegverkeer en tractors op wielen	*1 410*	*1 853*	*2 032*	*1 582*	*2 932*	*483*	*527*	*690*	*793*	*1 313*
6. Chassis met motor	*1 412*	*1 348*	*1 402*	*2 215*	*1 554*	*282*	*320*	*352*	*594*	*599*
7. Motoren voor voertuigen	*13 051*	*15 546*	*15 684*	*11 212*	*24 187*	*388*	*270*	*246*	*171*	*208*
B. *Carrosserieën, opleggers en aanhangwagens*	3 075	3 235	2 812	2 227	2 170	4 271	4 886	5 625	6 334	7 283
w.o. : 1. Carrosserieën	*852*	*1 071*	*870*	*518*	*616*	*1 611*	*1 938*	*2 383*	*2 303*	*2 950*
2. Woonwagens, enz.	*1 368*	*1 375*	*1 121*	*972*	*765*	*1 408*	*1 553*	*1 572*	*1 828*	*1 591*
3. Aanhangwagens voor goederenvervoer	*696*	*645*	*652*	*634*	*650*	*1 131*	*1 315*	*1 617*	*2 068*	*2 588*
C. *Accessoires en onderdelen voor motorvoertuigen*	41 931	47 420	28 815	26 478	32 479	19 081	23 718	21 659	23 671	25 010
w.o. : delen en onderdelen voor voertuigen (exclusief chassis en carrosserieën)	*40 829*	*45 859*	*27 285*	*24 829*	*30 644*	*18 329*	*22 884*	*20 726*	*22 662*	*23 875*
Algemeen totaal	**188 602**	**211 530**	**205 852**	**221 664**	**268 790**	**167 014**	**193 431**	**186 250**	**211 152**	**269 440**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Buitenlandse handel in transportmiddelen andere dan automobielen

Waarde

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	Invoer					Uitvoer				
	1978	1979	1980	1981	1982	1978	1979	1980	1981	1982
A. Schepen, binnenvaartuigen, oorlogsschepen, sleepboten, drijvende installaties, materieel uit de sloop van schepen	2 385	1 287	2 216	4 648	4 055	1 970	1 194	4 921	1 480	3 640
B. Locomotieven, treinstellen, motorwagens, trams, aanhangwagens en gelijksoortig materieel	835	829	1 376	1 757	1 720	1 109	1 444	973	1 038	1 898
C. Rijwielen, motorrijwielen, invalidewagens	2 717	2 727	3 606	3 773	4 226	1 073	932	1 290	1 421	1 669
w.o. : 1. Motorrijwielen, enz. met hulpmotor	*1 251*	*1 183*	*1 375*	*1 481*	*1 734*	*650*	*494*	*582*	*736*	*952*
2. Rijwielen zonder motor	*447*	*567*	*802*	*779*	*860*	*73*	*60*	*136*	*122*	*92*
3. Delen en onderdelen	*961*	*923*	*1 320*	*1 473*	*1 582*	*348*	*375*	*561*	*556*	*621*
D. Vliegtuigen, helicopters, hoovercrafts, raketten, ruimtevoertuigen en overige luchtvaartuigen	15 678	19 339	24 920	24 660	26 131	2 464	5 892	11 306	18 683	20 380
w.o. : 1. Straalmotoren	*3 497*	*2 278*	*3 170*	*3 491*	*2 884*	*265*	*1 519*	*2 048*	*4 486*	*3 557*
2. Schroefturbines, e.d.	*1 827*	*922*	*1 260*	*1 343*	*1 074*	*434*	*665*	*1 201*	*3 004*	*5 501*
3. Vliegtoestellen	*2 607*	*3 557*	*5 625*	*1 392*	*1 145*	*265*	*1 081*	*3 162*	*4 314*	*3 706*
4. Delen en onderdelen van vliegtoestellen	*7 716*	*12 551*	*14 663*	*18 246*	*20 851*	*1 447*	*2 574*	*4 815*	*6 789*	*7 348*
E. Kinderwagens, ziekenwagens, karren, rijtuigen	179	242	253	259	288	40	44	46	66	122
Algemeen totaal ...	**21 794**	**24 424**	**32 371**	**35 097**	**36 420**	**6 656**	**9 506**	**18 536**	**22 688**	**27 709**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Buitenlandse handel in elektrotechnische installaties en voorzieningen

Waarde
(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	Invoer					Uitvoer				
	1978	1979	1980	1981	1982	1978	1979	1980	1981	1982
A. *Draad en kabels*	2 694	3 064	3 635	3 513	3 777	3 290	3 963	4 394	4 322	5 924
B. *Elektromotoren, generatoren en transformatoren, schakel- en installatiemateriaal*	12 116	13 167	15 082	16 013	17 403	13 588	13 922	15 588	15 855	16 988
w.o. : 1. Elektrische roterende machines voor wisselstroom	*2 125*	*2 254*	*2 407*	*2 483*	*3 007*	*1 869*	*1 496*	*1 690*	*1 855*	*1 904*
2. Overige elektrische roterende machines	*1 356*	*1 280*	*1 376*	*1 619*	*1 493*	*1 017*	*755*	*1 137*	*1 135*	*771*
3. Elektrische apparaten voor produktie en transformatie, enz.	*2 359*	*2 503*	*2 982*	*3 119*	*3 141*	*3 809*	*3 646*	*4 554*	*5 067*	*5 615*
4. Elektrische apparatuur	*5 574*	*6 004*	*7 330*	*7 851*	*8 826*	*5 573*	*6 600*	*6 911*	*6 411*	*7 124*
C. *Elektrische apparaten, batterijen en accumulatoren*	9 266	10 174	11 756	12 852	15 160	10 436	11 777	13 645	16 633	20 169
w.o. : 1. Batterijen en accumulatoren	*1 868*	*2 191*	*2 714*	*3 041*	*4 106*	*2 526*	*3 111*	*4 113*	*5 978*	*8 063*
2. Uitrusting voor elektrische motoren	*2 967*	*3 024*	*3 346*	*2 721*	*3 082*	*2 686*	*3 009*	*3 302*	*6 329*	*7 386*
3. Elektromechanisch handgereedschap	*1 467*	*1 525*	*1 703*	*1 388*	*1 640*	*120*	*135*	*198*	*225*	*184*
4. Elektrische machines voor het lassen	*850*	*1 001*	*1 189*	*2 410*	*2 678*	*540*	*574*	*692*	*656*	*725*
D. *Telecommunicatie- en signaalapparaten, meet- en regelapparatuur, elektromedische toestellen*	21 243	23 594	26 603	29 090	31 384	19 331	19 173	25 419	26 747	25 530
w.o. : 1. Telecommunicatietoestellen, enz.	*5 455*	*6 609*	*8 404*	*9 273*	*8 917*	*10 592*	*10 048*	*15 209*	*15 161*	*14 119*
2. Elektrische apparatuur	*3 566*	*3 953*	*4 082*	*3 978*	*4 309*	*2 145*	*2 728*	*2 673*	*2 735*	*3 137*
3. Apparaten voor geneeskunde en										

	en analyseinstrumenten, enz.	*5 639*	*6 551*	*7 648*	*8 837*	*10 203*	*2 866*	*2 942*	*3 297*	*4 693*	*3 925*
E.	*Elektronische, radio-, televisie-, elektro-akoestische apparaten, grammofoonplaten en magnetofoonbanden*	22 481	23 238	26 645	27 816	26 406	24 911	26 164	26 920	27 394	27 916
w.o. :	1. Ontvangsttoestellen voor T.V.	*3 499*	*3 310*	*4 393*	*3 918*	*3 700*	*9 165*	*8 594*	*8 987*	*8 203*	*8 968*
	2. Ontvangsttoestellen voor radio-omroep	*3 599*	*3 531*	*3 511*	*3 688*	*3 149*	*4 028*	*4 995*	*5 041*	*5 281*	*4 453*
	3. Grammofonen, e.d.	*3 090*	*3 752*	*4 782*	*5 998*	*5 867*	*2 815*	*3 168*	*4 325*	*5 284*	*4 670*
	4. Telecommunicatietoestellen, enz.	*5 133*	*5 139*	*6 382*	*6 792*	*6 125*	*5 326*	*5 506*	*6 105*	*7 320*	*8 108*
	5. Kathodestraalbuizen voor T.V.	*3 544*	*2 844*	*3 056*	*2 906*	*2 502*	*2 195*	*1*	*2*	*194*	*86*
	6. Halfgeleiderelementen	*1 461*	*2 153*	*1 703*	*1 421*	*1 424*	*486*	*1 347*	*620*	*165*	*143*
F.	*Huishoudelijke elektrische apparaten*	11 923	12 542	13 576	14 100	14 123	2 130	2 563	2 978	3 304	3 446
w.o. :	1. Was- en droogmachines	*2 579*	*2 625*	*2 794*	*3 090*	*3 011*	*324*	*275*	*412*	*378*	*472*
	2. Koelkasten en diepvriezers	*1 922*	*1 934*	*2 261*	*2 243*	*2 551*	*331*	*355*	*405*	*534*	*662*
	3. Elektromechanische huishoudapparaten	*2 178*	*2 225*	*2 302*	*2 467*	*2 219*	*329*	*316*	*428*	*382*	*444*
	4. Elektrothermische apparaten, n.e.g.	*4 000*	*4 513*	*4 909*	*4 990*	*5 127*	*1 037*	*1 510*	*1 621*	*1 814*	*1 716*
G.	*Lampen, verlichtingsartikelen*	4 719	4 877	5 652	4 824	4 483	4 914	5 429	6 043	5 805	6 526
w.o. :	1. Elektrische lampen en buizen	*2 011*	*1 866*	*2 297*	*1 788*	*1 400*	*2 925*	*3 249*	*3 498*	*3 420*	*3 594*
	2. Verlichtingstoestellen	*2 175*	*2 352*	*2 686*	*2 445*	*2 475*	*1 297*	*1 539*	*1 836*	*1 774*	*2 008*
	Algemeen totaal ...	**84 442**	**90 656**	**102 949**	**108 208**	**112 736**	**78 600**	**82 991**	**94 987**	**100 060**	**106 499**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

§ 4. — SCHEIKUNDIGE EN RUBBERNIJVERHEID

Doorheen de eerste crisisjaren was de scheikundige en rubbernijverheid een van de weinige bedrijfstakken waarvan de produktie stijgend gericht bleef : de inzinking van 1975 was twee jaar later reeds goedgemaakt en tot in 1979 bleef de activiteit krachtig stijgen. In 1980 viel het indexcijfer evenwel met ruim 5 % terug, en de beperkte jaarlijkse stijgingen in de twee volgende jaren (resp. met 0,9 % en met 1,9 %) volstonden niet om dit verlies te compenseren.

Het algemeen indexcijfer van deze sector wordt in belangrijke mate bepaald door de produktie van de basisscheikunde die in 1980 met 10 % daalde en sindsdien op hetzelfde peil is blijven stagneren. Een positieve impuls gaat daarentegen uit van de zeepfabricage die sinds 1974 met gemiddeld 4 % per jaar gestegen is en in 1982 met 7,4 %. Ook de plastiekverwerking blijft duidelijk stijgend gericht, met een gemiddelde groei van 3,7 % tussen 1974 en 1982 en van 8,5 % in 1982. Tijdens dit laatste jaar bleven de leveringen in volume van plastieken halffabrikaten nagenoeg ongewijzigd — wat een erg gunstig resultaat is, gezien een belangrijk deel ervan gebruikt wordt in de in zeer diepe crisis verkerende bouwnijverheid — terwijl deze van afgewerkte produkten stegen met ruim 12 %.

Tegenover deze twee subsectoren die nog steeds groeien, staat de produktie van scheikundige meststoffen die in 1982 terug daalde naar het stagnatieniveau van 1978-1980, waaruit blijkt dat de stijging van 1981 slechts van voorbijgaande aard was. Dit beantwoordt aan de feitelijke vraagevolutie, vermits het kunstmestgebruik per hectare in de hoogontwikkelde landbouwgebieden nagenoeg niet meer verder stijgt en de afzetmogelijkheden in ontwikkelingslanden ten gevolge van de internationale crisis erg beperkt zijn. Daarnaast daalde ook nog de produktie in de rubbernijverheid voor het tweede opeenvolgende jaar, ditmaal met 6,4 %, met als belangrijke invloeden o.m. de zwakke internationale vraag naar auto's en de substitutiedruk vanuit de plastiekverwerking.

Al bij al werd 1982 in bedrijfsmiddens ervaren als een gunstig jaar, gezien de Belgische nijverheid bleef standhouden in een erg gedrukte internationale kontekst, wat bovendien gepaard ging met veel gunstiger bedrijfsresultaten. Dit is vooral het gevolg van de verbeterde uitvoerpositie na de devaluatie met begeleidende loonmatiging, die ertoe geleid heeft dat het aandeel van de uitvoer in de totale omzet steeg van 61,7 % in 1981 tot 64,6 % in 1982.

*
* *

Produktie in sommige takken van de scheikundige nijverheid

OMSCHRIJVING	Eenheid	1978	1979	1980	1981	1982
Rubberprodukten	t	123 694	132 649	142 351	133 998	123 616
w.o. : banden	t	(45 519)	(48 865)	(52 801)	(46 264)	(43 390)
Zeep en wasmiddelen :						
Zeep	t	29 446	28 607	29 874	30 505	31 327
Waspoeders	t	129 485	114 574	136 830	142 159	154 407
Andere wasmiddelen	t	127 700	131 910	134 708	144 168	154 222
Salpeterzuur	1 000 t	1 048	1 055	1 167	1 315	1 297
Zwavelzuur en oleum (a)	1 000 t	2 112	2 299	2 151	1 975	1 714
Zuurstof	1 000 m^3	1 008	1 077	962	913	781
Acetyleen	t	2 760	2 443	2 334	2 328	2 055
Produkten van steenkooldistillatie :						
Benzeen	1 000 t	39	46	39	47	41
Ruwe benzol	1 000 t	41	44	34	30	25
Ruwe teer	1 000 t	164	203	188	199	174
Koudlijm, gelatines, osseine	t	21 234	20 215	17 826	17 508	18 117
Synthetische kleefstoffen	t	18 216	7 996	..	..	..
Verf, lak, vernis (b)	t	116 917	115 843	106 263	114 137	112 995
Onderhoudsprodukten	t	55 130	55 786	60 599	65 237	70 467
Synthetische ammoniak en derivaten :						
Primaire N	t-N	539 699	530 618	541 643	588 549	509 189
w.o. : — in meststoffen	t-N	(392 994)	(388 343)	(383 429)	(432 817)	(431 420)
— in technische produkten	t-N	(67 732)	(59 515)	(45 715)	(63 951)	(52 249)
Ammoniumsulfaat uit terugwinning	t-N	129 941	147 508	121 204	113 098	104 527
Fosfaatmeststoffen	1 000 t	599	627	696	707	703
Gemalen thomasslakken	1 000 t	928	1 052	893	496	393
Samengestelde meststoffen :						
Geproduceerd door producenten van de grondstoffen	1 000 t	1 553	1 647	1 695	1 585	1 516
Geproduceerd door mengelaars	1 000 t	333	301	374	342	..

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Teruggebracht op 100 % mono-gehydrateerd.
(b) De daarbij aanwendbare verdunnings- en oplosmiddelen inbegrepen.

Buitenlandse handel in scheikundige produkten

Waarde

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	Invoer					Uitvoer				
	1978	1979	1980	1981	1982	1978	1979	1980	1981	1982
A. Produkten van de petro- en carbochemische industrie	62 947	91 223	97 813	113 452	135 928	80 729	114 324	118 663	133 624	155 822
w.o. : 1. Acyclische koolwaterstoffen	*9 729*	*17 788*	*20 759*	*22 955*	*26 161*	*1 392*	*2 310*	*2 085*	*2 094*	*2 586*
2. Cyclische koolwaterstoffen	*6 245*	*11 703*	*11 730*	*20 106*	*21 626*	*1 196*	*2 602*	*2 188*	(a) *7 477*	(a) *9 198*
3. Halogeen-, sulfo-, nitro-, en nitrosoderivaten	*1 691*	*1 883*	*2 120*	*1 991*	*2 438*	*3 435*	*1 011*	*1 189*	(a) *7 092*	(a) *8 598*
4. Alcoholen, fenolen en derivaten	*2 208*	*3 715*	*4 265*	*6 148*	*7 519*	*2 231*	*3 224*	*2 843*	*2 927*	*3 183*
5. Verbindingen met stikstofhoudende groepen	*4 751*	*6 401*	*5 596*	*5 579*	*6 789*	*2 670*	*3 573*	*3 291*	*5 866*	*7 443*
6. Carbonzuren	*3 675*	*5 202*	*5 230*	*7 094*	*8 465*	*4 129*	*5 444*	*5 916*	*14 778*	*17 549*
7. Organominerale en heterocyclische verbindingen	*3 565*	*3 818*	*4 397*	*7 000*	*9 997*	*12 352*	*14 450*	*15 424*	*20 638*	*23 042*
8. Andere organische chemische produkten	*3 784*	*5 825*	*5 588*	*6 731*	*9 366*	*2 909*	*4 243*	*4 615*	*5 432*	*5 547*
9. Synthetische organische kleurstoffen en luminoforen	*1 982*	*2 159*	*2 010*	*2 099*	*2 595*	*1 185*	*1 010*	*1 019*	*1 058*	*1 321*
10. Synthetische rubber	*2 769*	*3 472*	*4 052*	*4 877*	*5 808*	*3 836*	*4 686*	*5 035*	*6 858*	*7 907*
11. Ruwe fenoplasten en aminoplasten	*1 397*	*1 493*	*1 696*	*2 088*	*2 342*	*647*	*721*	*822*	*768*	*870*
12. Ruwe polyesters, polyamiden en polyurethanen	*1 888*	*2 650*	*2 299*	*2 877*	*4 057*	*1 816*	*1 874*	*1 976*	*5 014*	*5 711*
13. Ruwe epoxyharsen, siliconen, ionenwisselaars e.d.	*2 304*	*2 482*	*2 551*	*1 744*	*2 219*	*4 580*	*6 207*	*4 382*	*1 028*	*1 009*
14. Ruwe polyethyleen en polypropyleen	*4 992*	*7 165*	*8 567*	*9 231*	*11 461*	*13 905*	*23 635*	*26 045*	*28 823*	*34 015*
15. Ruwe polystyreen en polyvinylchloride	*3 639*	*4 990*	*5 149*	*5 285*	*6 192*	*10 985*	*15 745*	*15 651*	*15 940*	*18 351*
16. Overige polymerisatieprodukten	*2 944*	*3 628*	*4 224*	*4 830*	*5 534*	*3 207*	*3 852*	*3 154*	*3 778*	*4 320*
17. Cellulosenitraten en -acetaten, enz.	*1 062*	*985*	*1 174*	*1 561*	*1 843*	*247*	*233*	*243*	(a) *1 324*	(a) *1 541*
B. Andere chemische basisprodukten	19 997	22 861	27 266	30 227	36 536	36 596	42 357	46 159	52 737	63 302
C. Geneeskundige en farmaceutische	*1 718*	*2 135*	*1 927*	*2 672*	*2 993*	*949*	*791*	*854*	*893*	*1 053*

produkten	*1 748*	*2 125*	*1 927*	*2 672*	*2 993*	*949*	*791*	*854*	*895*	*1 055*
4. Kunstmeststoffen	*6 995*	*7 300*	*8 702*	*8 707*	*10 951*	*17 003*	*17 672*	*20 699*	*24 010*	*28 527*
C. *Lakken, verf, vernis en drukinkten*	3 537	4 142	4 881	5 212	6 193	3 958	4 768	5 470	6 318	7 566
w.o. : Vernis en verfstoffen	*2 200*	*2 544*	*2 908*	*3 183*	*3 852*	*2 219*	*2 699*	*2 999*	*3 278*	*4 048*
D. *Andere chemische produkten met voornamelijk industriële en agrarische toepassing*	19 973	23 579	26 078	29 328	35 418	22 470	27 867	35 466	37 873	48 139
w.o. : 1. Tensio-actieve pr., wasmiddelen	*1 618*	*2 211*	*2 458*	*2 753*	*3 305*	*1 959*	*2 710*	*3 185*	*4 094*	*4 553*
2. Bereide insektendodende middelen, enz.	*4 409*	*4 587*	*4 208*	*4 163*	*4 738*	*4 812*	*6 899*	*11 207*	*9 368*	*10 576*
3. Eiwitstoffen en lijm	*1 229*	*1 529*	*1 509*	*1 779*	*2 307*	*1 291*	*1 449*	*2 151*	*3 112*	*4 364*
4. Dopes voor minerale oliën	*2 256*	*2 639*	*3 393*	*3 755*	*4 495*	*2 566*	*2 890*	*3 812*	*4 611*	*6 310*
E. *Farmaceutische produkten*	14 718	15 992	17 494	18 475	21 302	15 013	16 104	18 730	22 057	27 249
w.o. : 1. Antibiotica	*1 944*	*1 905*	*2 200*	*2 270*	*2 414*	*1 518*	*1 542*	*1 709*	*1 638*	*2 265*
2. Heterosiden, klieren, sera	*682*	*843*	*1 013*	*713*	*679*	*332*	*403*	*517*	*677*	*860*
3. Geneeskundige preparaten	*11 153*	*12 196*	*13 047*	*14 123*	*16 492*	*12 712*	*13 741*	*16 031*	*19 236*	*23 363*
F. *Zeep, was- en reinigingsmiddelen, kosmetische artikelen*	5 221	5 409	6 102	6 588	8 134	5 534	5 715	6 750	7 923	9 351
w.o. : Parfumerieën, toiletartikelen	*3 110*	*3 268*	*3 766*	*4 124*	*4 917*	*2 562*	*2 727*	*3 066*	*3 471*	*4 041*
G. *Overige chemische produkten voornamelijk bestemd voor huishoudelijk gebruik en voor kantoren*	6 640	7 333	8 702	10 386	14 144	19 632	22 839	31 750	37 177	42 576
w.o. : 1. Produkten voor fotografie	*3 470*	*3 857*	*5 157*	*6 107*	*7 843*	*14 788*	*16 940*	*24 961*	*29 163*	*34 611*
2. Geluidsdragers voor het opnemen	*1 198*	*1 192*	*1 106*	*1 587*	*2 763*	*1 150*	*1 227*	*972*	*1 454*	*2 173*
H. *Kunstmatige en synthetische vezels*	10 885	13 048	15 097	17 530	20 250	7 606	8 138	7 884	8 296	8 056
w.o. : 1. Ruwe synthetische stapelvezels	*3 289*	*3 868*	*3 797*	*4 569*	*4 635*	*207*	*214*	*254*	(a) *930*	(a) *575*
2. Kabel voor synthetische stapelvezels	*595*	*755*	*818*	*1 047*	*1 052*	*14*	*12*	*9*	(a) *10*	(a) *189*
3. Kunstmatige vezels en afval van synthetische en kunstmatige vezels	*567*	*770*	*941*	*1 234*	*1 538*	*997*	*1 145*	*1 050*	*2 236*	*2 182*
4. Garens tenminste 85 % synthetische vezels, niet voor kleinverkoop; synthetische catgut	*5 785*	*6 879*	*8 698*	*9 929*	*11 934*	*3 690*	*3 918*	*3 543*	*3 668*	*4 312*
Algemeen totaal ...	**143 918**	**183 587**	**203 433**	**231 198**	**277 905**	**191 538**	**242 112**	**270 872**	**306 005**	**361 561**

(a) Voorlopige gegevens.

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Verbruikte grondstoffen en leveringen in de plastiekverwerkende nijverheid

(tonnen)

OMSCHRIJVING	1978	1979	1980	1981	1982 (a)
Verbruikte grondstoffen	447 661	502 504	489 385	512 991	552 902
Leveringen :					
Halffabrikaten	211 906	245 799	248 659	256 154	256 486
Afgewerkte produkten	187 674	202 111	194 309	219 045	246 516
Tanks, vaten, enz.	3 859	4 574	3 864	3 491	3 432
Verpakkingsartikelen :					
— zakken	56 262	60 736	60 149	59 019	60 730
— flessen en flacons	16 015	19 997	17 476	15 265	14 294
— andere	33 800	38 233	37 191	37 713	42 178
Huishoud-, hygiene- en camping-artikelen	22 993	24 232	24 938	27 537	30 988
Toebehoren bouwbedrijf en meubelen	22 086	24 647	22 614	21 055	26 418
Sportartikelen, speelgoed en grammofoonplaten	1 269	1 278	1 230	1 619	1 253
Stukken voor industrie en transportmateriëlen	27 691	25 040	23 688	23 366	28 767
Andere voorwerpen en artikelen	3 699	3 374	3 736	29 980	38 457

(a) Voorlopige gegevens.

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Produktie van de scheikundige nijverheid en rubbernijverheid

Seizoengezuiverde en afgevlakte reeksen

(1970=100)

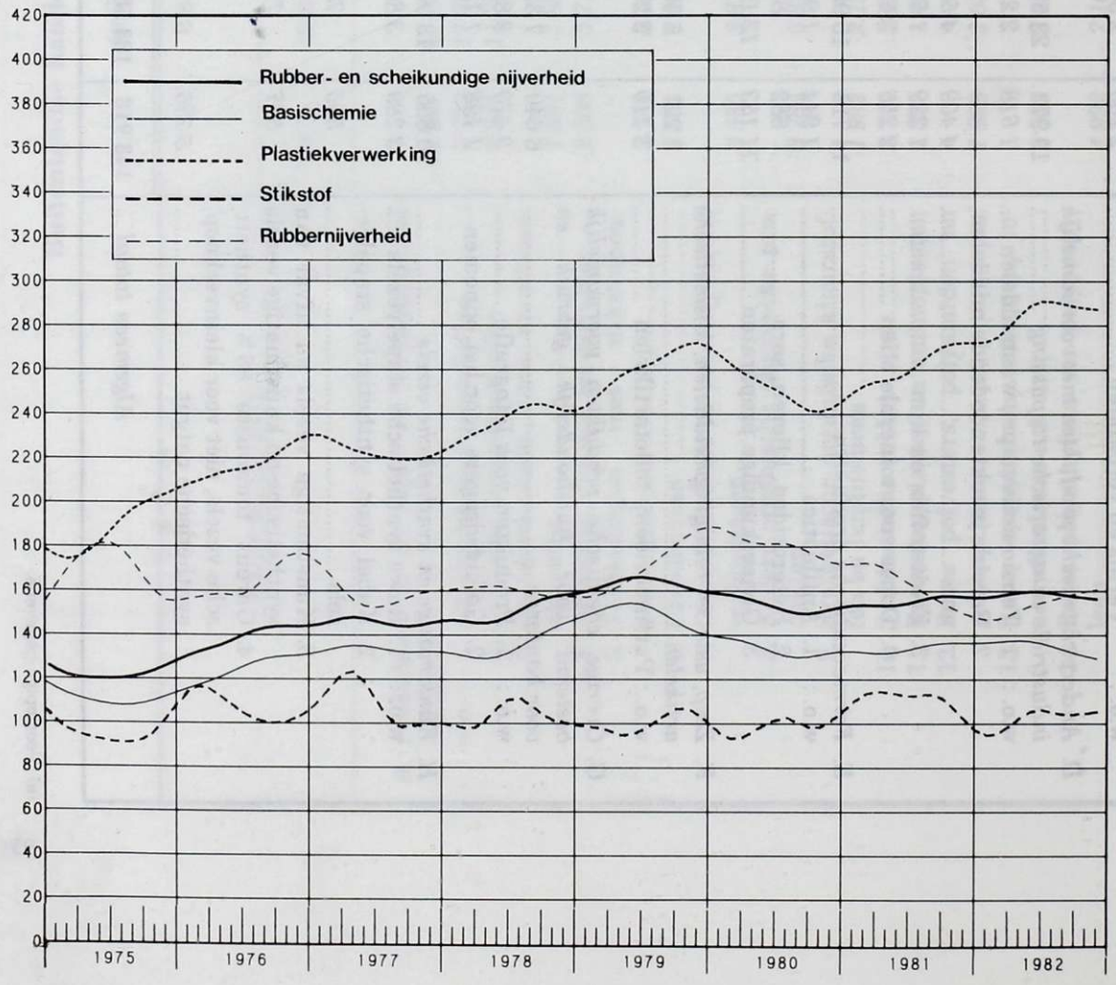

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

§ 5. — TEXTIELNIJVERHEID

Het produktieindexcijfer van de textielnijverheid daalde in 1982 met een verwaarloosbaar klein percentage (0,5 %). Deze nijverheidstak bereikte een dieptepunt in 1978, maar heeft zich vanaf 1979 nagenoeg gestabiliseerd op een peil dat 12 tot 13 % lager ligt dan dat van 1970, en 18 % lager dan de historische produktietop van 1972-1973.

De produktiedaling in de spinnerij bleef in 1982 beperkt tot slechts 2 %. De katoenspinnerij nam toe met bijna 11 %, waardoor de scherpe daling van het voorgaande jaar grotendeels werd goedgemaakt. De wolspinnerij daarentegen ging gevoelig achteruit. Bij de kaardwolspinnerij bleef de systematische produktiegroei immers achterwege, terwijl de kamwolspinnerij verder verminderde, ditmaal met 12,8 %. Het eerste procédé is duidelijk op weg om het tweede te vervangen; in 1982 werd voor het eerst meer kaardwol gesponnen dan kamwol. De vlas- en hennepspinnerij verbeterde licht na de scherpe inzinking van het voorgaande jaar en in de jutespinnerij zette de systematische produktievermindering zich verder. In deze laatste bedrijfstak is de produktie sinds 1970 met meer dan vier vijfde gedaald tengevolge van substitutie van jute door plastics.

In de weverij daalde de activiteit, voor het eerst sinds vier jaar, maar slechts met 1,5 %. Ook in deze sector werd bij verschillende produkten de trend van de voorgaande jaren niet verder gezet : zo steeg de katoenweverij, die sinds een tiental jaren duidelijk in teruggang was, met 12 %, en zelfs de bijna verdwenen juteweverij vermeerderde met nagenoeg 10 %. De wolweverij daarentegen, die sinds 1978 een duidelijk herstel kende, daalde met ruim 6 %, en ook het weven van synthetische vezel, een groeisector bij uitstek, verminderde met 7,7 %.

In de breigoednijverheid, waarvan de produktie systematisch met ongeveer een derde verminderde tussen 1973 en 1981, stabilizeerde de produktie zich in 1982 op het lage peil van het voorgaande jaar. De activiteit in de confectie daarentegen, steeg met een paar procent. Dit was weliswaar de eerste produktieverhoging sinds 1974 in deze subsector, maar toch heeft deze minder geleden dan de textielnijverheid in zijn geheel onder de teruggang; immers, de vermindering bleef van jaar tot jaar erg beperkt, zodat de produktie van 1982 slechts 14,5 % lager lag dan die van 1974, en 30 % hoger dan die van 1968.

*
* *

Textielproduktie

Spinnerijen, weverijen, wolbereiding

(tonnen)

OMSCHRIJVING	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982
Wolbereiding :							
Wassen en verkolen van de wol	12 852	10 248	9 499	9 675	9 903	8 035	7 194
Kammen van de wol	37 639	35 913	35 986	35 616	35 753	28 422	24 961
Spinnerijen :							
Katoen	68 810	52 980	51 923	57 208	56 663	49 294	55 354
w.o. : fijn katoen en mixte garens	(47 142)	(35 080)	(39 463)	(46 402)	(46 251)	(39 662)	(45 023)
rayonnevezels	(15 263)	(12 277)	(11 212)	(9 494)	(9 229)	(8 727)	(9 474)
Kaardwol	30 850	29 599	32 385	35 232	37 470	38 952	39 131
Kamwol	50 278	47 319	41 596	41 041	43 379	39 639	34 579
Vlas	10 560	8 964	9 004	9 607	9 369	8 149	8 496
Jute	37 188	29 692	23 133	16 875	14 366	14 038	12 925
Harde vezels	38 561	27 215	27 668	29 426	27 766	27 757	25 381
w.o. : enkel garens	(33 697)	(22 535)	(21 988)	(22 663)	(19 104)	(19 263)	(17 502)
touwwerk	(4 864)	(4 680)	(5 680)	(6 763)	(8 662)	(8 494)	(7 879)
Kunstmatige garens en vezels	..	..	..	..	..	..	..
w.o. : viscose garens	(4 043)	(3 210)	(3 929)	(4 076)	(4 504)	(4 207)	(4 347)
acetaatgarens	..	..	..	..	..	..	..
vezels	(21 402)	(23 025)	(24 579)	(26 836)	(22 029)	(14 582)	(8 413)
Weverijen :							
Katoen (a)	63 076	48 676	45 339	51 659	50 773	47 487	53 175
Vlas	5 033	4 346	5 588	4 876	4 153	3 888	3 910
Wol (a)	33 972	27 365	27 609	30 691	35 716	35 585	33 357
Rayonne en rayonnevezels (a)	30 823	32 030	33 218	33 972	33 668	35 606	33 299
Synthetische vezels (a)	160 720	169 411	164 938	190 481	205 634	228 272	210 136
Jute (b)	5 826	5 171	4 485	5 986	5 922	5 023	5 509
Tapijten :							
Katoen	2 678	1 922	1 505	1 431	1 806	1 441	1 180
Wol	26 894	22 840	23 109	26 150	30 694	30 940	29 009
Jute	1 536	2 392	2 030	2 152	3 187	2 440	2 959
Dekens (katoen en wol) (c)	4 020	3 233	2 652	3 222	3 035	2 921	2 422
Weefsels voor stoffering (d)	43 107	40 287	39 889	39 498	38 369	39 901	36 116
w.o. : katoen	(15 284)	(9 327)	(7 036)	(6 398)	(6 473)	(6 928)	(6 943)

(a) Tapijten en dekens inbegrepen.
(b) Tapijten inbegrepen.
(c) Dekens in rayonnevezels en synthetische vezels inbegrepen.
(d) Weefsels voor stoffering in rayonnevezels en synthetische vezels inbegrepen.

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Textielnijverheid

Seizoengezuiverde en afgevlakte reeksen

(1970=100)

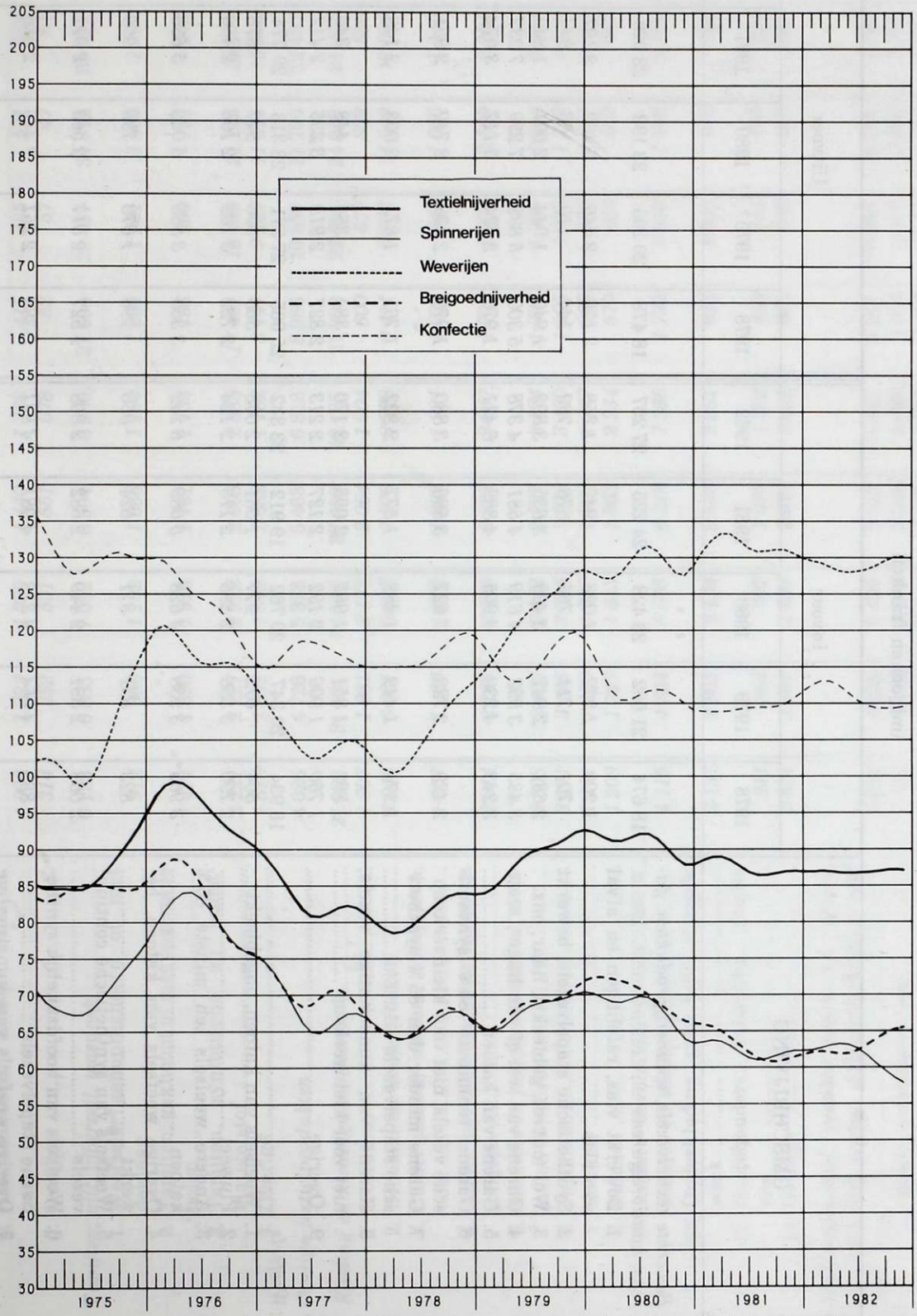

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Buitenlandse handel in textielprodukten

Waarde

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	Invoer					Uitvoer				
	1978	1979	1980	1981	1982	1978	1979	1980	1981	1982
A. *Bewerkte textielvezels, spinnerijprodukten, garens, handbreigarens*	18 674	21 082	23 428	24 225	27 207	18 478	20 205	23 193	23 029	26 089
1. Bewerkt vlas, rafelingen en afval van vlas	*1 209*	*1 272*	*1 028*	*947*	*1 258*	*2 176*	*2 446*	*2 192*	*2 197*	*3 073*
2. Synthetische stapelvezels, bewerkt	*701*	*711*	*765*	*876*	*783*	*144*	*110*	*66*	*844*	*665*
3. Wol (ontvet, gebleekt), haar, enz. .	*2 681*	*2 947*	*3 439*	*3 635*	*3 892*	*1 940*	*1 944*	*2 091*	*1 840*	*1 711*
4. Garens van wol of van haar	*3 485*	*3 993*	*4 619*	*4 581*	*4 378*	*5 300*	*5 889*	*7 299*	*7 237*	*7 591*
5. Garens van katoen	*3 243*	*4 230*	*4 905*	*4 889*	*6 411*	*1 976*	*2 524*	*3 117*	*3 074*	*3 811*
6. Garens tenminste 85 % synthetische vezels, niet voor kleinverkoop	*2 429*	*2 723*	*3 027*	*3 590*	*3 880*	*1 970*	*2 138*	*2 742*	*2 931*	*2 870*
7. Garens minder dan 85 % synthetische stapelvezels	*1 274*	*1 449*	*1 488*	*1 577*	*2 222*	*1 761*	*1 871*	*2 003*	*2 148*	*2 462*
8. Garens van kunstmatige vezels, niet voor kleinverkoop	*1 892*	*1 851*	*1 965*	*2 003*	*2 170*	*384*	*364*	*448*	*346*	*421*
9. Overige	*1 760*	*1 906*	*2 192*	*2 127*	*2 213*	*2 827*	*2 919*	*3 235*	*2 412*	*3 485*
B. *Weefsels*	18 934	20 347	20 762	19 912	23 332	25 065	27 371	28 313	29 774	35 256
1. Weefsels van katoen, ongebleekt	*504*	*672*	*977*	*1 061*	*2 043*	*568*	*996*	*947*	*676*	*906*
2. Fluweel	*2 790*	*3 356*	*2 886*	*2 113*	*2 124*	*2 722*	*3 102*	*2 196*	*2 486*	*2 635*
3. Andere weefsels ten minste 85 % katoen	*3 963*	*3 938*	*4 628*	*5 089*	*6 242*	*3 355*	*3 865*	*5 062*	*5 686*	*7 587*
4. Overige weefsels van katoen, bewerkt	*823*	*831*	*871*	*624*	*850*	*796*	*1 073*	*799*	*906*	*1 262*
5. Weefsels van synthetische continuvezels	*2 068*	*2 391*	*2 449*	*2 682*	*2 808*	*1 527*	*2 017*	*2 563*	*2 911*	*4 068*
6. Weefsels van hoofdzakelijk synthetische stapelvezels	*3 825*	*4 054*	*4 313*	*4 081*	*4 841*	*2 385*	*2 251*	*2 445*	*2 566*	*2 979*
7. Overige weefsels van kunstmatige continuvezels of van kunstmatige stapelvezels	*2 842*	*2 779*	*2 033*	*1 801*	*1 749*	*11 250*	*11 455*	*11 533*	*11 942*	*13 044*
8. Overige	*2 119*	*2 326*	*2 605*	*2 461*	*2 675*	*2 462*	*2 612*	*2 768*	*2 601*	*2 775*
C. *Produkten van de tricotage- en kousenindustrie*	16 598	18 110	21 238	22 855	26 656	5 634	6 409	7 360	8 017	9 111
1. Andere kleding van niet-elastisch						408	455	618	591	688

enz.										
brei- of haakwerk	1 831	1 935	2 319	2 550	2 927	408	455	618	591	688
5. Onderkleding van brei- of haakwerk	3 474	3 914	4 759	5 078	6 068	786	910	1 097	1 197	1 404
6. Handschoenen, kousen, sokken, enz.	1 096	1 223	1 380	1 440	1 768	415	485	571	558	611
7. Overige	314	352	501	551	678	52	57	47	61	94
D. *Tapijten, vilt, vloerzeil, wasdoek*	6 123	6 555	7 082	6 504	6 980	27 604	29 457	34 912	38 391	42 470
1. Weefsels, geïmpregneerd of met deklaag	912	986	1 102	1 056	1 100	1 264	1 531	1 665	1 787	2 139
2. Tapijten, geknoopt of met opgerolde polen	1 474	1 690	1 916	1 761	1 733	138	200	191	208	294
3. Tapijten, syntetische en kunstmatige stof	2 221	2 227	2 222	2 005	2 385	17 461	18 469	21 145	23 790	26 863
4. Overige	1 516	1 652	1 842	1 682	1 762	8 741	9 257	11 911	12 606	13 174
E. *Overige textielprodukten*	4 026	4 726	5 378	5 463	6 818	8 986	10 350	11 700	12 450	12 709
F. *Kleding en kledingstoebehoren*	27 969	31 131	34 196	37 059	42 185	21 202	22 323	24 040	24 920	28 235
1. Kostuums	1 907	1 981	2 173	2 064	1 904	600	679	972	586	569
2. Broeken en korte broeken	4 848	6 031	6 597	7 576	8 778	9 411	9 995	11 049	12 090	13 160
3. Colbertjassen, blazers, overjassen, enz.	1 557	1 460	1 612	1 838	1 981	1 028	947	1 066	1 140	1 389
4. Ander bovenkleding voor heren en jongens	2 014	2 168	2 758	3 323	3 847	1 720	1 901	2 109	2 204	2 392
5. Mantels en jasjes voor dames, meisjes en kinderen	2 308	2 463	2 572	2 727	3 174	1 736	1 708	1 614	1 513	1 832
6. Japonnen	3 271	3 496	3 335	3 278	3 430	1 105	1 080	1 232	1 315	1 461
7. Rokken	1 271	1 159	1 387	1 569	1 767	965	923	1 023	1 123	1 181
8. Blouses	1 209	1 327	1 513	1 863	2 234	579	629	682	667	917
9. Andere bovenkleding voor dames, meisjes en kinderen	4 115	4 824	5 555	6 316	7 366	1 732	2 090	1 992	2 263	2 874
10. Onderkleding, geen brei- of haakwerk	2 137	2 905	3 134	2 540	2 851	884	1 040	870	703	811
11. Bustehouders, korsetten, gaines, enz.	811	866	907	1 037	1 202	460	451	490	434	352
12. Overige	2 521	2 451	2 653	2 928	3 651	982	880	941	882	1 297
G. *Huishoudtextiel, gestikte dekens en spreien, woningtextiel, tenten, dekzeilen, vlaggen, zakken*	4 031	4 336	5 429	5 317	5 981	5 247	5 688	6 701	6 709	7 758
1. Bedde-, tafellinnen, enz.	1 911	2 041	2 295	2 049	2 328	3 051	3 456	3 920	3 808	4 618
2. Overige	2 120	2 295	3 134	3 268	3 653	2 196	2 232	2 781	2 901	3 140
H. *Bontwerk*	1 274	1 751	2 061	1 771	1 594	1 228	1 554	1 813	1 795	1 837
Algemeen totaal ...	**97 629**	**108 039**	**119 574**	**123 106**	**140 753**	**113 504**	**123 357**	**138 032**	**145 085**	**163 465**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Voorraden weefsel

Stand op 31 december
(tonnen)

AARD DER WEEFSELS	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982
Katoen	13 885	15 208	14 007	14 192	14 716	13 214	12 669
Vlas	880	813	835	791	639	668	628
Wol	6 498	6 113	5 440	6 293	6 991	6 623	6 382
Rayonne en rayonnevezels	4 610	4 732	4 316	3 919	3 892	3 615	3 583
Synthetische vezels	19 493	22 546	20 277	19 654	22 121	23 812	24 094
Jute	637	567	384	582	546	463	483
Tapijten van harde vezels	580	812	811	1 155	744	638	649

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Produktie van de breigoednijverheid

OMSCHRIJVING	Eenheid	1978	1979	1980	1981	1982
Gebreide stoffen :						
Ondergoed	t	3 407	3 541	3 803	3 202	3 216
Bovengoed	t	3 499	3 875	4 159	4 090	4 395
Andere	t	1 529	1 820	1 462	1 442	1 405
Totaal ...	t	**8 435**	**9 236**	**9 424**	**8 734**	**9 016**
Afgewerkte produkten :						
Ondergoed	1 000 dz.	2 042	1 915	2 112	1 732	1 761
Dameskousen van synthetische garens	1 000 dz. p.	193	181	170	126	150
Broekkousen	1 000 dz.	971	916	934	733	793
Sokken, 3/4 kousen, sokjes uit synthetische garens	1 000 dz. p.	725	720	585	541	537
Andere	1 000 dz. p.	1 028	1 079	1 105	1 088	1 022
Bovengoedartikelen	1 000 stuks	13 281	12 332	12 739	11 829	11 900
T-shirts en polohemden	1 000 stuks	1 484	2 192	2 334	2 197	2 228

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

§ 6. — VOEDINGSMIDDELEN EN DRANKNIJVERHEID

Tijdens de periode 1974-1980, die in de meeste bedrijfstakken tot sterke schommelingen in de produktie leidde, bleef de voedingsmiddelen- en dranknijverheid erg stabiel. De daling in 1975 bedroeg slechts 1,5 % en sindsdien bleef de produktie van jaar tot jaar licht stijgen, met een gemiddelde van 1,5 % per jaar. In 1981 liep de aangroei van de produktie echter op tot 3,9 % en in 1982 bereikte de toename van het indexcijfer zelfs meer dan 5 %, wat een van de beste sectoriële resultaten voor dat jaar betekent.

Twee belangrijke produktiestijgingen waren in dat jaar vooral het gevolg van de buitengewoon grote oogst : deze van ruwe suiker (+20 %) en van groenteconserven (+34,2 %).

Een uitzonderlijke stijging (+20 %) werd eveneens genoteerd in de olieslagerij- en -raffinage, die ongetwijfeld de meest expansieve subsector is uit deze bedrijfstak, vermits de produktie ervan tijdens de laatste tien jaar met gemiddeld 12 % per jaar aangroeide. Ook de suikergoednijverheid deed het opvallend goed (+15 %), waardoor de omslag van 1980, na een jarenlange achteruitgang en stagnatie, verder werd bevestigd. De koffiebranderij zet de stijgende trend van de laatste jaren verder met hoge groeicijfers (+10,3 %) en hetzelfde deed zich voor in de koekjesnijverheid en de chocoladenijverheid, zij het dan met slechts een viertal procent. De produktie van de brouwerijen lag eveneens duidelijk boven het stagnatiepeil van de voorbije jaren en hetzelfde geldt voor de margarinefabricage, waar de achteruitgang van het voorgaande jaar ruimschoots werd goedgemaakt. Zelfs de kleine subsector van de azijnfabricage vertoonde een onverwacht hoge produktiestijging, terwijl ook de chicoreiverwerking voor het eerst sinds vele jaren niet verder terugliep of stagneerde maar een duidelijke toeneming liet registreren.

Slechts in een beperkt aantal subsectoren bleef de produktie stagneren op het peil van het voorgaande jaar. Dit geldt voornamelijk voor de melkerijen, maar ook voor de alkoholdistilatie die niet uitstijgt boven het dieptepunt van het voorgaande jaar.

De produktiedalingen waren ook meestal beperkt in aantal en omvang. Een daling van 3 % of minder deed zich voor bij de confituur en fruitconserven en in de suikerraffinage. Bij de maalderijen ging een deel van de buitengewoon sterke groei van het voorgaande jaar verloren door een produktievermindering van 5,9 %. De activiteit van de slachterijen daalde naar raming met ongeveer 5 %, en die van de ermee samengaande vleesconserven met 12,7 %, wat dan meteen het meest ongunstige resultaat in deze bedrijfstak was in 1982.

De resultaten in de voedingsmiddelen- en dranknijverheid waren reeds in belangrijke mate beïnvloed door de verbeterde buitenlandse concurrentiepositie, vermits de verkoop op de binnenlandse markt eerder dalend gericht was, maar de buitenlandse afzet belangrijk toenam. In 1982 werd ongeveer een vierde van de totale produktie uitgevoerd, en steeg het aandeel van de bedrijfstak in de totale uitvoer tot 6,1 %, tegenover slechts 5,1 % in 1981.

*

* *

Bedrijvigheid in sommige takken van de voedingsmiddelenindustrie

OMSCHRIJVING	Eenheid	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982
Meelproduktie	10^3 t	748,9	776,4	744,2	766,2	850,4	965,8	909,2
Grondstoffenaangifte door de brouwerijen (a)	10^6 hl.	66,4	63,7	61,8	63,8	65,7	65,5	68,4
Alcoholproduktie (alcohol van 50°, temp. 15 °C) (b)	10^6 l	48,8	53,7	51,2	43,2	16,4	14,3	14,2
Suikerproduktie :								
a) in de fabrieken	10^3 t	674,0	707,3	788,3	908,3	819,6	968,6	1 162,2
b) na verwerking in de raffinaderijen	10^3 t	214,9	226,5	230,5	243,9	247,9	260,8	252,6
Produktie van margarine (geschikt voor verbruik)	10^3 t	145,3	141,9	144,8	149,7	158,3	149,9	161,4
Produktie van plantaardige en dierlijke oliën :								
a) ruwe lijnolie	10^3 t	4,1	3,5	3,5	4,3	4,2	3,5	3,5
b) andere ruwe olie	10^3 t	181,3	154,7	186,3	193,9	177,0	299,4	343,3
c) geraffineerde oliën en oliën die andere bewerkingen ondergaan hebben	10^3 t	312,4	307,9	318,2	345,9	372,0	371,5	445,7
d) veekoeken en schroot	10^3 t	754,0	703,0	858,7	860,3	716,4	1 132,5	1 394,1
Produktie van jam, geconfijte vruchten, enz.	10^3 t	54,3	50,0	54,7	49,3	52,6	57,2	56,2
Groentenconserven	10^3 t	145,6	182,6	155,6	152,9	125,6	173,0	232,1
Vleesconserven	10^3 t	19,1	19,5	21,5	20,8	19,2	20,4	17,8
Produktie van koekjes, beschuiten en peperkoek	10^3 t	113,2	127,3	125,1	124,0	129,2	134,9	139,5
Produktie van chocolade en andere produkten op basis van chocolade	10^3 t	103,5	99,9	93,7	105,3	122,0	127,0	132,4
Produktie van suikergoedprodukten, zonder chocolade	10^3 t	39,2	33,4	35,3	34,9	37,4	39,6	45,6
Produktie van deegwaren	10^3 t	20,9	19,5	20,7	..	..	..	..
Produktie van cichorei	10^3 t	9,2	9,0	9,0	8,2	8,2	7,1	7,6
Produktie van gebrande koffie	10^3 t	61,1	45,2	51,8	54,9	56,6	60,0	66,2
Azijnproduktie (teruggebracht op 8°)	10^6 l	14,6	13,6	12,4	12,6	14,0	15,2	20,5

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) De gegevens hebben betrekking op het totaal aantal aangegeven hectolitergraden.
(b) Vanaf juni 1980 : alcohol van 100 %, temp. 20 °C.

Voeding

Seizoengezuiverde en afgevlakte reeksen
(1970=100)

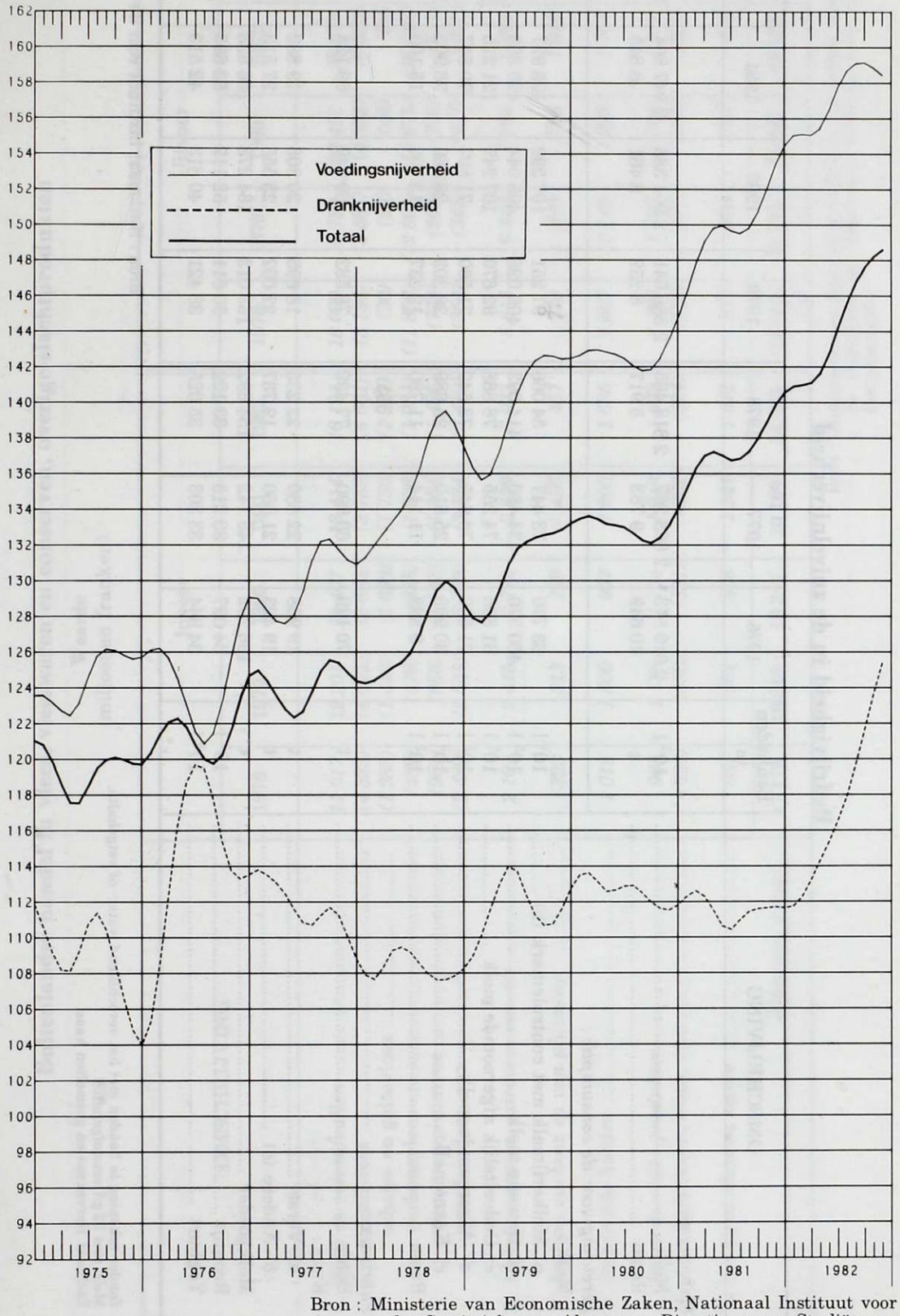

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Bedrijvigheid in de zuivelnijverheid

OMSCHRIJVING	Eenheden (a)	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982
Ontvangst :								
Melk	10^3 l	2 610 873	2 663 267	2 818 465	2 888 041	2 904 388	2 947 864	2 962 556
Room	t	10 649	9 783	8 917	8 252	8 461	8 845	7 014
Bereiding voor de consumptie :								
Melk :								
a) Melkerijmelk met controlemerk (b)	10^3 l	63 770	73 447	84 066	97 251	107 392	105 927	97 516
b) Gewone melk	10^3 l	460 370	434 480	414 093	406 026	405 044	420 853	422 354
c) Gedeeltelijk afgeroomde melk	10^3 l	61 896	74 255	78 868	92 670	107 247	121 215	129 659
d) Afgeroomde melk	10^3 l	71 606	76 645	73 542	71 560	71 897	70 847	67 743
e) Karnemelk	10^3 l	30 989	25 810	25 689	26 303	26 569	26 903	27 113
Room	10^3 l	9 888	11 114	11 780	12 337	13 700	15 100	18 509
Fabricage :								
Boter	t	70 129	63 990	77 439	76 582	69 340	69 124	71 960
Kaas :								
a) Verse	t	19 908	22 880	22 233	18 693	20 308	19 882	18 165
b) Andere (c)	t	19 423	21 060	19 737	22 092	23 555	27 513	31 222
Melkpoeder	t	136 292	146 142	154 692	163 013	164 273	156 623	157 059
Roomijs	10^3 l	34 097	33 213	33 122	50 811	52 112	53 695	52 289
Yoghurt	10^3 l	34 944	33 303	35 025	38 421	40 813	42 513	37 347

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Zonder rekening te houden met het verschillend water- of vetgehalte.
(b) Melk met 32 g/l vetstofgehalte.
(c) Exclusief Hervekaas en gesmolten kaas.

Buitenlandse handel in vlees, vleeswaren en conserven, overige slachtprodukten

Waarde
(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	Invoer					Uitvoer				
	1978	1979	1980	1981	1982	1978	1979	1980	1981	1982
1. Vlees en vleesafvallen	*11 917*	*12 201*	*12 407*	*13 414*	*16 194*	*18 099*	*19 750*	*22 422*	*28 538*	*30 206*
w.o. : rundvlees	*(4 823)*	*(4 642)*	*(3 653)*	*(3 769)*	*(4 661)*	*(3 194)*	*(3 587)*	*(4 952)*	*(6 880)*	*(5 935)*
schape- en geitevlees	*(1 288)*	*(1 448)*	*(1 693)*	*(1 750)*	*(1 927)*	*(30)*	*(29)*	*(46)*	*(89)*	*(218)*
varkensvlees	*(498)*	*(578)*	*(815)*	*(1 238)*	*(1 931)*	*(11 862)*	*(12 804)*	*(13 675)*	*(16 862)*	*(18 830)*
vlees van pluimvee	*(951)*	*(956)*	*(1 143)*	*(1 354)*	*(1 486)*	*(778)*	*(802)*	*(799)*	*(811)*	*(756)*
paardenvlees, enz.	*(2 480)*	*(2 549)*	*(2 769)*	*(3 134)*	*(3 419)*	*(364)*	*(342)*	*(437)*	*(620)*	*(699)*
2. Vleespreparaten, extracten van vis	*2 101*	*2 415*	*2 772*	*2 839*	*3 033*	*5 815*	*6 547*	*7 244*	*8 265*	*9 732*
3. Vet van varkens en van pluimvee	*323*	*313*	*299*	*456*	*457*	*778*	*849*	*756*	*1 010*	*1 100*
4. Ongelooide huiden	*1 018*	*1 500*	*957*	*1 000*	*1 685*	*1 507*	*2 140*	*1 285*	*1 763*	*2 218*
5. Ruwe dierlijke produkten	*968*	*1 138*	*1 104*	*1 219*	*1 672*	*1 190*	*1 197*	*1 003*	*1 137*	*1 039*
w.o. : beenderen, ivoor, enz.	*(426)*	*(558)*	*(351)*	*(322)*	*(524)*	*(536)*	*(477)*	*(225)*	*(220)*	*(195)*
6. Dierlijke oliën en vetten	*851*	*951*	*808*	*1 241*	*1 512*	*273*	*300*	*381*	*474*	*547*
Algemeen totaal ...	**17 178**	**18 518**	**18 347**	**20 169**	**24 553**	**27 662**	**30 783**	**33 091**	**41 187**	**44 842**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Buitenlandse handel in melk en melkprodukten

Waarde
(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	Invoer					Uitvoer				
	1978	1979	1980	1981	1982	1978	1979	1980	1981	1982
A. *Melk en room*	2 828	3 097	3 939	4 477	7 520	6 158	7 709	8 733	12 469	14 052
1. Melkpoeder	*1 628*	*1 483*	*2 087*	*2 172*	*4 347*	*4 516*	*5 803*	*6 405*	*9 108*	*9 673*
2. Melk en room, vers	*336*	*495*	*567*	*918*	*1 626*	*1 480*	*1 660*	*1 898*	*2 718*	*3 196*
3. Andere produkten	*864*	*1 119*	*1 285*	*1 387*	*1 547*	*162*	*246*	*430*	*643*	*1 183*
B. *Boter*	10 971	10 944	11 903	16 363	23 538	9 798	11 435	12 775	12 616	20 221
C. *Kaas en wrongel*	9 084	9 789	10 838	11 694	13 616	2 119	2 710	3 157	3 466	3 822
D. *Overige melkprodukten*	376	458	592	528	591	309	496	605	734	716
Algemeen totaal ...	**23 259**	**24 288**	**27 272**	**33 062**	**45 265**	**18 384**	**22 350**	**25 270**	**29 285**	**38 811**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Buitenlandse handel in dranken en tabaksprodukten

Waarde

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	Invoer					Uitvoer				
	1978	1979	1980	1981	1982	1978	1979	1980	1981	1982
A. Gist, spiritus, gedistilleerde dranken	3 079	3 596	4 255	4 082	4 122	371	432	426	475	399
1. Brandewijn, whisky	*1 631*	*1 853*	*2 183*	*2 013*	*2 051*	*32*	*34*	*38*	*40*	*46*
2. Overige	*1 448*	*1 743*	*2 072*	*2 069*	*2 071*	*339*	*398*	*388*	*435*	*353*
B. Champagne, mousserende wijnen, aperitieven op basis van wijn	2 425	2 827	3 143	3 160	3 737	391	368	427	468	606
1. Wijn en druivenmost gestuit met alkohol	*1 699*	*2 033*	*2 297*	*2 237*	*2 591*	*47*	*61*	*80*	*77*	*139*
2. Aperitieven	*726*	*794*	*846*	*923*	*1 146*	*344*	*307*	*347*	*391*	*467*
C. Cider en andere vruchtenwijnen	38	40	50	49	71	61	64	61	69	106
D. Bier, mout	2 029	1 779	1 984	2 195	2 651	5 581	5 608	5 353	7 182	8 256
1. Bier	*1 269*	*1 271*	*1 315*	*1 329*	*1 368*	*1 758*	*2 142*	*2 465*	*2 824*	*3 147*
2. Mout	*726*	*483*	*663*	*859*	*1 278*	*3 816*	*3 456*	*2 873*	*4 344*	*5 093*
3. Overige	*34*	*25*	*6*	*7*	*5*	*7*	*10*	*15*	*14*	*16*
E. Mineraal water, limonades	1 432	1 726	2 006	2 481	2 476	683	986	1 325	2 031	2 366
F. Tabaksprodukten	2 323	2 571	2 561	2 721	4 176	5 079	5 535	6 020	7 228	10 665
1. Sigaren en cigarillo's	*1 101*	*1 340*	*1 237*	*1 226*	*1 338*	*2 562*	*2 772*	*3 199*	*3 194*	*3 445*
2. Sigaretten	*690*	*678*	*752*	*756*	*1 475*	*2 423*	*2 575*	*2 584*	*3 471*	*6 019*
3. Overige	*532*	*553*	*572*	*739*	*1 363*	*94*	*188*	*237*	*563*	*1 201*
Algemeen totaal ...	**11 326**	**12 539**	**13 999**	**14 688**	**17 233**	**12 166**	**12 993**	**13 612**	**17 453**	**22 398**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Buitenlandse handel in andere voedingsmiddelen

Waarde

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	Invoer					Uitvoer				
	1978	1979	1980	1981	1982	1978	1979	1980	1981	1982
A. Plantaardige en dierlijke oliën en vetten	11 843	13 665	15 295	17 154	21 069	10 624	11 157	11 536	18 799	24 601
1. Perskoeken e.d. afvallen	*5 801*	*5 984*	*7 826*	*8 790*	*11 217*	*4 084*	*3 934*	*3 979*	*8 311*	*11 693*
2. Plantaardige fijne vette oliën	*2 318*	*2 739*	*2 632*	*3 327*	*4 048*	*3 659*	*3 630*	*3 289*	*5 818*	*7 182*
3. Andere plantaardige vette oliën	*1 897*	*2 527*	*2 473*	*2 471*	*2 915*	*915*	*1 122*	*1 369*	*1 470*	*1 975*
4. Bereide oliën en vetten, was (dierlijk en plantaardig)	*1 248*	*1 639*	*1 429*	*1 549*	*1 650*	*760*	*1 008*	*1 159*	*994*	*1 139*
5. Overige	*579*	*776*	*935*	*1 017*	*1 239*	*1 206*	*1 463*	*1 740*	*2 206*	*2 612*
B. Groenten- en fruitconserven, vruchten- en groentensappen	8 255	9 238	10 338	12 099	13 919	6 065	6 346	6 496	8 435	11 388
1. Groenten, wortels, bereid of verduurzaamd	*3 068*	*3 349*	*3 605*	*3 945*	*4 667*	*2 878*	*2 938*	*2 877*	*3 571*	*4 621*
2. Gedroogde druiven, vijgen, noten en ander gedroogd fruit	*849*	*957*	*1 133*	*1 266*	*1 271*	*21*	*30*	*28*	*67*	*52*
3. Bereidingen en conserven van fruit	*3 734*	*4 007*	*4 466*	*5 502*	*6 326*	*2 423*	*2 413*	*2 312*	*2 881*	*3 871*
3. Overige	*604*	*925*	*1 134*	*1 386*	*1 655*	*743*	*965*	*1 279*	*1 916*	*2 844*
C. Visconserven, andere visprodukten voor menselijke voeding	4 546	4 992	5 172	5 735	6 512	833	866	940	1 051	1 462
1. Vis, schaal-, schelp- en weekdieren, bereid of verduurzaamd	*3 361*	*3 693*	*3 783*	*4 330*	*4 922*	*448*	*467*	*550*	*610*	*899*
2. Vis en visfilet, bevroren	*916*	*979*	*1 026*	*1 057*	*1 225*	*336*	*350*	*328*	*393*	*489*
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

D. Meel, grutten, griesmeel, graanvlokken	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
1. Rijst (exclusief met gewijzigd)	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
2. Zemelen, slijpsel, enz.	*1 745*	*2 427*	*2 663*	*2 870*	*2 878*	*307*	*348*	*377*	*370*	*470*
3. Meel	*480*	*343*	*326*	*364*	*394*	*1 528*	*1 413*	*2 269*	*3 566*	*3 813*
4. Overige	*526*	*779*	*642*	*913*	*967*	*312*	*495*	*355*	*298*	*385*
E. Deegwaren	422	532	618	817	965	194	272	288	360	378
F. Zetmeelprodukten	1 360	1 531	1 715	1 833	1 577	2 848	3 048	3 405	4 173	5 678
G. Brood, beschuit, biscuit, gebak	2 601	2 862	3 258	3 667	4 301	3 974	4 106	4 960	5 431	6 440
H. Suiker	3 045	4 786	3 607	4 545	5 649	5 666	7 455	10 473	14 814	12 419
I. Cacaoboter, suikerwerk, consumptieijs	7 127	7 146	7 857	7 564	8 660	5 925	7 104	8 467	9 190	10 837
1. Suikerwerk, zonder cacao	*1 235*	*1 354*	*1 311*	*1 382*	*1 492*	*1 003*	*1 028*	*1 215*	*1 294*	*1 677*
2. Cacaopoeder, -boter en -pasta	*2 420*	*2 440*	*2 887*	*2 418*	*3 022*	*43*	*92*	*237*	*529*	*583*
3. Chocolade en bereidingen met cacao	*3 206*	*3 228*	*3 526*	*3 629*	*3 974*	*4 239*	*5 060*	*6 268*	*6 641*	*7 635*
4. Overige	*266*	*124*	*133*	*135*	*172*	*640*	*924*	*747*	*726*	*942*
J. Veevoeders	4 272	5 235	5 616	6 976	8 456	2 910	3 406	3 862	5 810	8 338
K. Overige voedingsmiddelen	6 671	7 470	8 320	8 908	10 543	5 853	6 588	7 963	11 579	11 204
1. Koffie en surrogaten	*2 136*	*2 302*	*2 265*	*2 635*	*3 390*	*2 163*	*2 467*	*2 930*	*3 064*	*3 723*
2. Preparaten voor soepen of bouillons	*1 374*	*1 464*	*1 647*	*1 624*	*1 976*	*183*	*174*	*194*	*229*	*286*
3. Overige	*3 161*	*3 704*	*4 408*	*4 649*	*5 177*	*3 507*	*3 147*	*4 839*	*8 286*	*7 195*
Algemeen totaal	**54 596**	**62 857**	**67 748**	**76 958**	**90 130**	**48 387**	**54 594**	**64 043**	**87 208**	**102 205**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

§ 7. — BOUWNIJVERHEID

In 1980 kwam een einde aan de hoge bouwactiviteit die de periode tussen 1975 en 1979 kenmerkte en veroorzaakt was door een zeer intense woningbouw. Deze was grotendeels het gevolg van de vlucht in waardevaste onroerende goederen vanwege de beleggers, in een periode van hoge inflatie en relatief lage rentetarieven, die leidden tot een negatieve reële rente voor beleggingen op lange termijn. De daling van de woningbouw in 1980 betekende slechts een terugkeer tot het meer normale peil van voor 1975. In 1981 kon men echter spreken van een ineenstorting van de woningbouw, zoals blijkt uit de statistieken van de begonnen woningen, die op één jaar met 30 % verminderden en daardoor weer onder het laagste peil terugvielen sinds het begin van de statistiek in 1968.

Deze situatie werd nog verder geaccentueerd in 1982, vermits het aantal gegonnen woningen nogmaals daalde met ruim 11 % tot nog slechts 28 552 eenheden. Dit is 43 % minder dan het gemiddelde van de « normale » referentieperiode 1968-1974, toen er per jaar iets meer dan 50 000 woningen werden gebouwd, en zelfs 63 % lager dan het piekniveau van 1977 met meer dan 77 000 woningen. Uit het aantal afgeleverde bouwvergunningen in 1982 blijkt dat 1983 niet beter wordt : het lag nog lager dan het aantal begonnen woningen en vermits vele bouwvergunningen niet werden uitgevoerd, kan het aantal reëel begonnen woningen in 1983 niet boven de 25 000 stijgen zodat het nog ten hoogste de helft zal bedragen van het normale, en slechts 1/3 van dat van de top van 1976-77.

Een belangrijke oorzaak van de achteruitgang in de woningbouw ligt in de omslag van de factoren die de boom van 1975-1979 veroorzaakten : door de daling van de inflatie en de stijging van de rentevoeten met de daaruitvolgende belangrijke reële positieve rente is de bouw onaantrekkelijk geworden voor beleggers. Dit heeft vooral zijn weerslag op de bouw van appartementen, die tussen 1977 en 1982 daalde met meer dan 80 %, van 29 025 tot nog slechts 5 567 eenheden. Daarnaast is de bouw voor eigen gebruik erg moeilijk geworden ten gevolge van de zeer dure hypothecaire rentetarieven, de vermindering van vele inkomens en de onzekerheid betreffende de werkgelegenheid.

De zeer gespannen budgettaire toestand heeft het de overheid onmogelijk gemaakt nog verder de bouwactiviteit op peil te houden door middel van openbare werken. Zowel bij het centraal als bij de plaatselijke besturen lagen, volgens nog erg onvolledige gegevens de uitgaven voor investeringen in gebouwen naar waarde duidelijk onder het peil van het voorgaande jaar, wat een nog grotere teruggang in volume impliceert.

Slechts in de niet-woningbouw is het produktieverloop minder zorgwekkend, alhoewel het nog weinig bevredigend blijft. Het aantal begonnen werken nam in 1982 immers toe met ruim 10 %, maar daar de omvang ervan gemiddeld kleiner was dan gewoonlijk, verminderde het totale bouwvolume toch, zij het met slechts 1,1 %.

Het volume blijft daarmee nog hoger dan de abnormaal lage waarde van 1968, maar is toch 43,8 % lager dan het hoogtepunt van 1974, en ruim 30 % lager dan het gemiddelde van 1968 tot 1981.

Het produktie-indexcijfer van de bouwnijverheid daalde in 1982 met 3,9 procent. Dit gegeven is evenwel weinig representatief voor de bouwnijverheid als geheel, vermits het slechts betrekking het op de grote ondernemingen en daarenboven onvoldoende de produktiviteitsstijging registreert. Daardoor daalde dit gegeven zelfs tijdens de piekactiviteit van 1977-1978 in de bouwnijverheid, waardoor een sterke onderschatting van de realiteit naar voren kwam; in 1982 daarentegen blijkt de reële bouwconjunctuur eerder overschat en is de daling heelwat groter dan uit dit indexcijfer zou blijken.

*

* *

Bouwvergunningen en begonnen bouwwerken

OMSCHRIJVING	Eenheid	1978	1979	1980	1981	1982
Bouwvergunningen :						
Woongebouwen	Aantal	50 218	44 117	36 909	26 967	22 176
Volume	1 000 m³	40 285	35 040	28 290	20 065	16 100
Bewoonbare oppervlakte	1 000 m²	7 437	6 538	5 267	3 832	3 102
Totale oppervlakte	1 000 m²	12 217	10 704	8 665	6 157	4 987
Woningen	Aantal	74 883	62 081	50 671	34 623	27 061
Eengezinswoningen	Aantal	*47 592*	*41 973*	*35 380*	*26 097*	*21 494*
Appartementen	Aantal	*27 291*	*20 108*	*15 291*	*8 526*	*5 567*
Niet-woongebouwen	Aantal	7 224	7 244	6 603	5 358	5 998
Volume	1 000 m³	27 148	28 448	22 397	21 594	22 920
Totale oppervlakte	1 000 m²	5 408	5 796	4 690	4 188	4 236
Begonnen bouwwerken :						
Woongebouwen	Aantal	46 362	48 345	34 161	26 156	23 837
Volume	1 000 m³	36 176	37 338	26 293	19 299	16 781
Bewoonbare oppervlakte	1 000 m²	6 650	6 866	4 895	3 614	3 201
Totale oppervlakte	1 000 m²	10 929	11 305	8 031	5 866	5 181
Woningen	Aantal	65 910	68 407	46 839	32 751	28 552
Eengezinswoningen	Aantal	*44 387*	*46 178*	*32 585*	*25 210*	*23 163*
Appartementen	Aantal	*21 523*	*22 229*	*14 254*	*7 541*	*5 389*
Niet-woongebouwen	Aantal	5 978	6 766	5 514	4 761	5 257
Volume	1 000 m³	29 298	24 063	19 847	17 324	17 137
Oppervlakte	1 000 m²	4 410	5 032	3 950	3 470	3 385

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

§ 8. — BOUWMATERIALEN

De abnormaal lage bouwactiviteit in 1981 en 1982 heeft ook sporen nagelaten in de twee sectoren die hoofdzakelijk bouwmaterialen produceren, met name de groeven en de niet-metaalhoudende mineralen.

Bij de *groeven* daalde het indexcijfer in 1982 met 6,6 % in vergelijking met het voorgaande jaar en is daarmee terug beland op het peil van 1970. Deze sector heeft evenwel heel weinig groei gekend tussen 1970 en 1980, zodat het indexcijfer van 1982 slechts 11 % lager ligt dan het gemiddelde van de vermelde periode.

Conjunctureel gezien bleef de produktie in deze sector zich tijdens het eerste kwartaal handhaven op het peil van het voorgaande jaar, maar ze daalde sterk tijdens de twee daaropvolgende kwartalen. Op het einde van het jaar leek de achteruitgang eerder te vertragen, maar de produktievermindering tussen het eerste en het laatste kwartaal was toch opgelopen tot meer dan 15 %.

Het indexcijfer werd vrij sterk beïnvloed door belangrijke initiatieven in verband met de uitbating van leisteen, waarvan de produktie in 1982 nagenoeg verviervoudigde, in tegenstelling met de sterke teruggang ervan tussen 1970 en 1980. Daartegenover staat een sterke achteruitgang van de twee andere sectoren die duurdere bouwsteen leveren : hardsteen en marmer, die hun indexcijfer zagen teruglopen met respectievelijk 24,6 en 18,1 %. De produkten die voornamelijk gebruikt worden als ballast voor de wegenbouw (zandsteen, porfier, zandgroeven), bleven nagenoeg ongewijzigd op het lage peil van het voorgaande jaar.

Het indexcijfer van de *niet-metaalhoudende mineralen* daalde in 1982 verder, maar weliswaar minder sterk dan tijdens het voorgaande jaar (resp. − 6,7 % en − 12,5 %). Deze traditionele sector was ook al voor de crisis weinig expansief gericht, maar hield toch stand op een relatief hoog peil tussen 1977 en 1980, voornamelijk tengevolge van de hoge binnenlandse bouwconjunctuur. De achteruitgang van de twee voorbije jaren heeft evenwel de produktie doen dalen met bijna 20 % in vergelijking met de vermelde periode en het indexcijfer gedrukt tot onder het peil van het crisisjaar 1975.

Per subsector beschouwd is de daling zowel in 1981 als in 1982 het sterkst geweest in de *kleinijverheid*, waarvan de produktie na een bescheiden top in 1977 al vijf jaar lang dalend gericht was, gedeeltelijk ten gevolge van de substitutie van gebakken produkten door goedkopere beton- of plasticprodukten. De achteruitgang van de twee laatste jaren was evenwel ongewoon sterk (−36 % in 1981, −20 % in 1982); ze is voor het grootste deel het gevolg van de inzinking in de woningbouw, die nagenoeg de enige afnemer is van de produkten van deze nijverheidstak.

De *keramieknijverheid* daarentegen kon haar produktie in 1982 nagenoeg stabiliseren op het weliswaar zeer lage peil van het voorgaande jaar. De produktie in deze subsector is al sinds 1970 bijna voortdurend blijven dalen omdat ze niet kon optornen tegen de druk van de buitenlandse concurrentie. In dit licht beschouwd is

het resultaat van 1982 een opmerkelijk feit, ook al omdat het, niettegenstaande de moeilijkheden in de woningbouw, mede mogelijk werd gemaakt door een belangrijke stijging van de dakpannenproduktie, die de achteruitgang van de andere produkten voor de woningbouw (tegels en bouwkeramiek) meer dan goedmaakte.

De *cementproduktie* wordt minder beïnvloed door de woningbouw, daar een groot deel ervan wordt gebruikt in nietwoningbouw en infrastructuurwerken. Dit verklaart waarom de daling ervan in 1981 en 1982 beperkt bleef tot respectievelijk 10,5 % en 5,4 % en waarom de vermindering t.o.v. de produktietop van 1977 niet meer bedraagt dan 18,2 %. De achteruitgang doet zich dan ook voornamelijk voor bij de portlandcement, terwil de produktie van metaalcement sinds 1977 nagenoeg konstant blijft. De daling met 10 % van de uitvoer van klinker, die ongeveer 10 % van de totale produktie uitmaakt, heeft ook een beperkte negatieve invloed uitgeoefend in 1982.

De belangrijkste subsector in deze nijverheidstak is de *glasnijverheid*, waarvan het produktie-indexcijfer in 1981 en 1982 daalde met respectievelijk 9,4 % en 4,8 %. De achteruitgang was het grootst in de vlakglasnijverheid, die grotendeels bouwmaterialen produceert, maar ook de holglasnijverheid zag tijdens die twee jaren de produktiewinst van 1980 verloren gaan, zodat het indexcijfer er terug daalde tot het peil van de voorgaande jaren.

Tot slot dient nog gewezen op de sterke teruggang in de *kalknijverheid* in 1981 en 1982. Slechts de produktie van pleisterkalkagglomeraten — een veel gebruikt materiaal in de vernieuwbouw — steeg licht in 1982, maar bij de andere produkten ging de daling van het voorgaande jaar verder, waardoor de produktie daalde tot onder het peil van 1970.

*
* *

Produktie van de cementnijverheid

(duizenden tonnen)

OMSCHRIJVING	1978	1979	1980	1981	1982
Portlandcement	4 546,5	4 516,7	4 335,7	3 637,4	3 267,1
Metaalcement	2 214,5	2 363,4	2 434,8	2 218,6	2 313,1
Uitgevoerde klinker	814,6	822,6	711,9	835,1	740,1
Totaal ...	**7 575,6**	**7 702,7**	**7 482,4**	**6 691,1**	**6 320,3**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Activiteit in de glasnijverheid

(1970=100)

OMSCHRIJVING	1978	1979	1980	1981	1982
Vlakglas	118,1	124,2	128,8	110,8	103,3
Holglas	117,5	122,3	131,6	125,9	122,2
Algemeen indexcijfer ...	**121,1**	**126,9**	**134,1**	**121,9**	**116,0**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Bouwnijverheid en nijverheid der niet metaalhoudende mineralen

Produktie

(1970=100; seizoengezuiverde en afgevlakte reeksen)

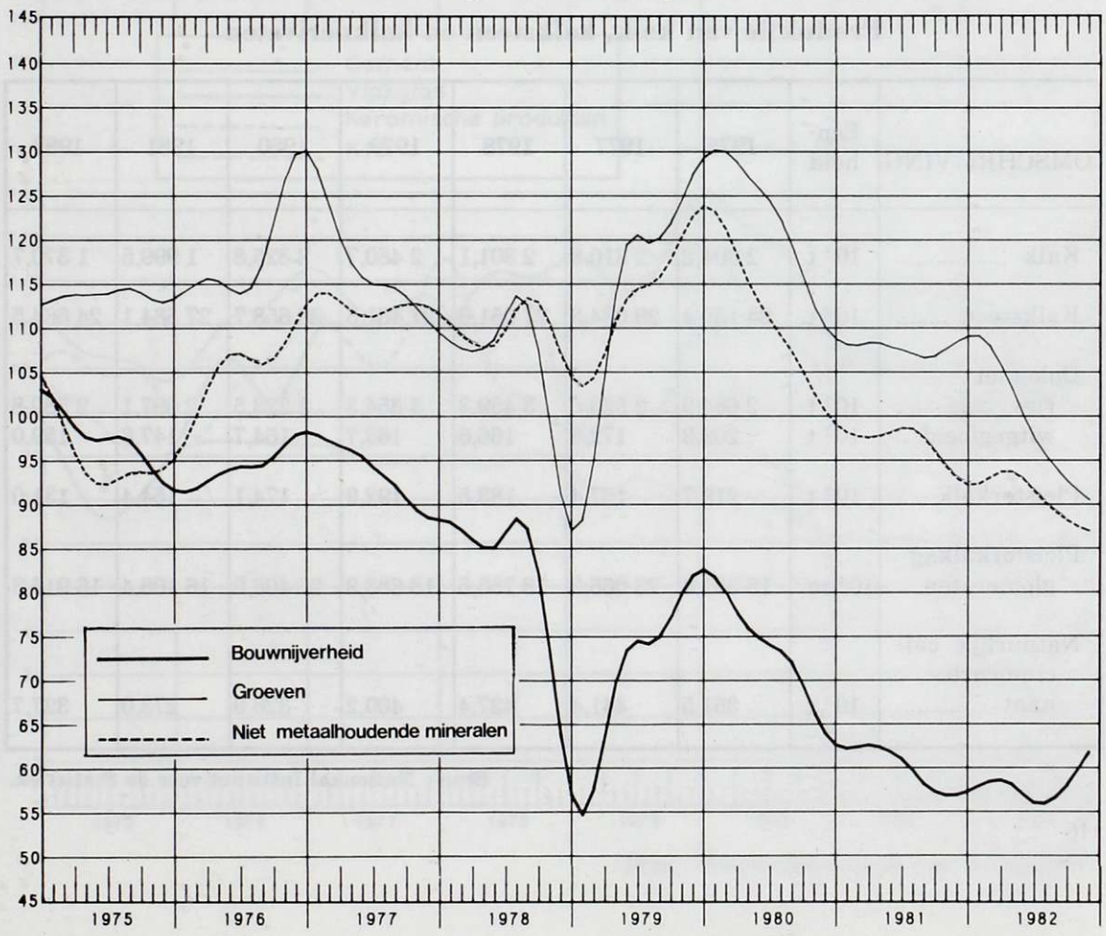

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Produktie van de kleinijverheid

OMSCHRIJVING	Eenheid	1977	1978	1979	1980	1981	1982
Baksteen voor gewoon metselwerk	m^3	2 239 135	2 022 522	1 988 416	1 855 611	1 165 840	996 591
Gevelsteen	m^3	568 756	691 108	647 410	623 344	433 549	321 869
Draineerbuizen en kabelbeschermers	t	9 081	2 345	..	..	..	..
Holle steen voor vloeren	m^2	1 838 160	1 545 555	1 132 684	1 102 643	606 901	517 181
Andere kleiprodukten (a)	t	8 470	17 450	..	..	..	..

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Andere dan pannen, bouwkeramiek, bloempotten, duivenkwekers-, huishoudelijk- en kunstaardewerk.

Produktie van kalk, kalksteen en kalkderivaten

OMSCHRIJVING	Eenheid	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982
Kalk	10^3 t	2 304,2	2 310,8	2 301,1	2 480,7	2 325,8	1 999,5	1 370,7
Kalksteen	10^3 t	24 155,4	29 084,3	27 051,6	27 461,5	29 658,7	27 584,1	24 664,5
Dolomiet :								
ruw	10^3 t	2 684,9	2 523,5	3 489,3	3 354,3	3 223,5	2 697,1	2 580,8
witgegloeid ..	10^3 t	209,3	172,4	166,6	163,7	164,7	147,8	159,0
Pleisterkalk	10^3 t	219,7	167,4	183,5	192,9	174,1	154,4	131,0
Pleisterkalkagglomeraten ..	10^3 m^2	18 331,4	23 065,3	18 750,5	18 683,9	20 408,0	16 108,4	16 916,3
Natuurlijk calciumcarbonaat	10^3 t	351,5	441,4	427,4	400,2	326,9	273,0	327,7

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Produktie van de keramieknijverheid

OMSCHRIJVING	Eenheid	1980	1981	1982
Plateel- en porceleinen vaatwerk, elektrotechnisch porcelein, kunstzandsteen en diverse	t	8 761	8 377	8 067
Bekledingstegels in plateelaarde en in zandsteen, bevloeringstegels in halve zandsteen	m2	665 315	498 680	210 637
Kiezelaluinachtige produkten, kiezelachtige produkten en andere	t	124 969	105 552	108 268
Fabriekstegels	t	3 689	3 034	2 801
Pannen en bijbehoren	t	105 401	71 726	85 354
Slijpstenen	t	751	570	518
Bouwkeramiek	t	18 610	16 582	7 877
Potten	t	26 481	20 062	20 660
Klei	t	60 277	53 876	53 123
Kwarts en kwartsiet	t	223 366	193 417	216 643
Vuursteen (gestampt en straatsteen)	t	107 104	71 468	73 972

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Produktie van de bouwmaterialen

Seizoengezuiverde en afgevlakte reeksen

(1970=100)

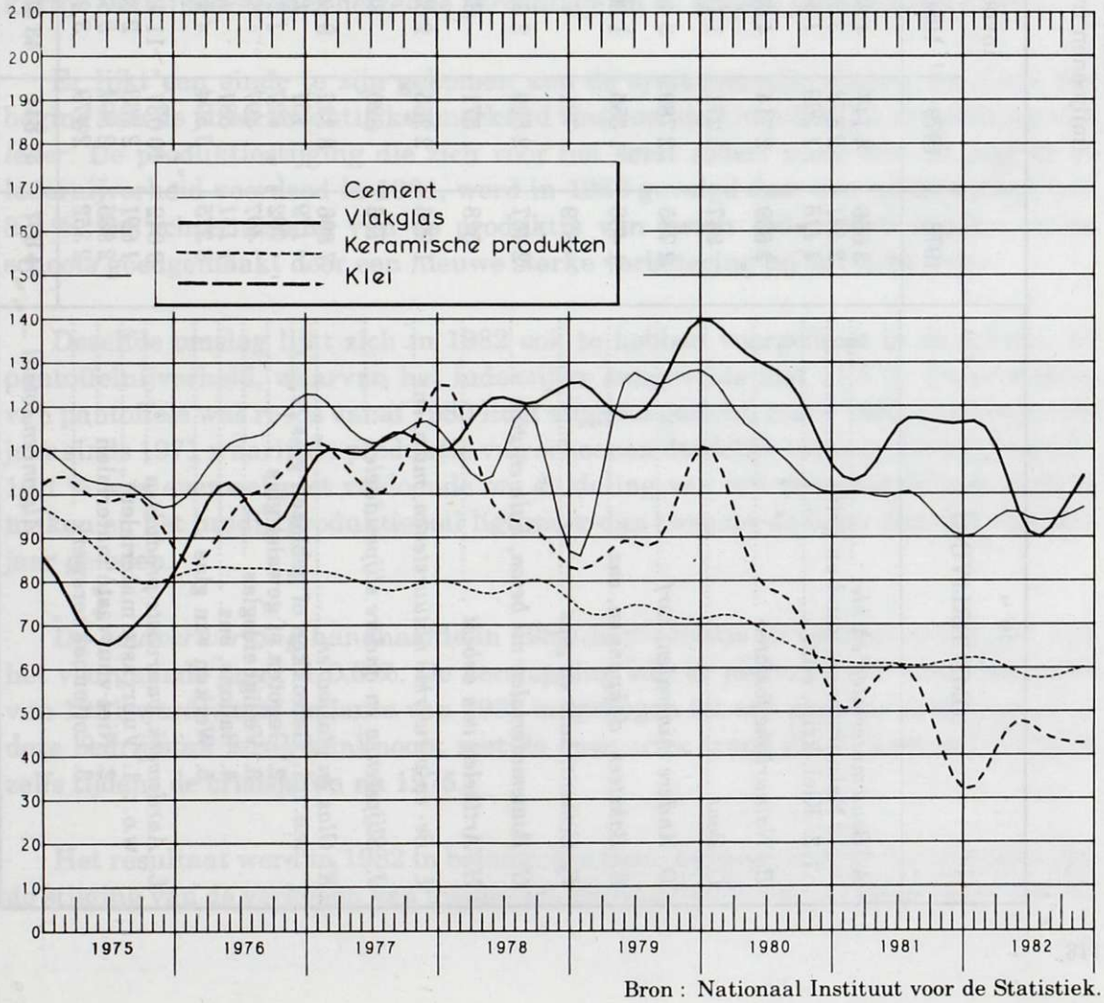

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Buitenlandse handel betreffende bouwstoffen en andere aanverwante fabrikaten op basis van niet-metaalhoudende mineralen

Waarde
(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	Invoer					Uitvoer				
	1978	1979	1980	1981	1982	1978	1979	1980	1981	1982
A. Bouwmaterialen en klei	3 656	4 147	4 844	4 866	5 309	2 949	3 204	3 846	3 871	4 324
1. Natuurstenen, zand en grint	*2 541*	*2 878*	*3 302*	*3 266*	*3 328*	*2 553*	*2 779*	*3 375*	*3 653*	*4 005*
2. Klei, krijt, enz.	*1 115*	*1 269*	*1 542*	*1 600*	*1 981*	*396*	*425*	*471*	*218*	*319*
B. Natuurlijke fosfaten	2 539	2 714	4 035	5 290	5 217	13	15	18	34	27
C. Zout	947	1 271	1 147	1 352	1 494	230	277	299	315	440
D. Andere mineralen, turf	2 735	2 789	3 401	3 388	4 107	1 026	1 272	1 462	1 620	2 075
E. Baksteen, dakpannen, enz.	1 486	1 585	1 263	954	978	615	496	555	488	523
F. Cement, kalk en gips	879	781	776	831	907	3 854	4 388	5 016	5 720	6 343
G. Bouwmaterialen uit beton, kalk en gips	2 457	2 529	2 616	2 379	2 770	4 987	5 114	5 582	4 917	6 225
H. Artikelen van asbest	528	571	631	569	655	367	364	421	418	456
I. Be- en verwerkte natuurstenen, mica, enz.	1 996	2 255	2 676	2 429	2 949	1 747	1 871	2 239	2 381	2 838
J. Slijpstenen en andere slijpmiddelen	736	820	881	932	1 241	678	779	886	1 008	1 140
K. Glas en glaswaren	7 896	8 342	9 663	9 023	10 924	18 490	19 078	22 320	23 981	28 181
w.o. : 1. Getrokken of geblazen glas	*179*	*131*	*129*	*96*	*123*	*1 499*	*1 220*	*868*	*988*	*944*
2. Gegoten of gewalst glas	*702*	*927*	*1 239*	*1 402*	*2 161*	*6 132*	*6 582*	*8 205*	*8 291*	*10 477*
3. Veiligheidsglas	*407*	*497*	*547*	*499*	*575*	*1 525*	*1 507*	*1 414*	*1 573*	*1 804*
4. Ballons, enz.	*1 141*	*881*	*430*	*191*	*182*	*1 570*	*1 471*	*1 087*	*1 096*	*1 555*
5. Werken van glas	*3 375*	*3 594*	*4 414*	*4 295*	*4 898*	*3 589*	*4 052*	*5 203*	*5 590*	*6 172*
L. Aardewerk, vuurvaste produkten	9 042	10 037	11 452	11 589	13 087	4 166	4 622	5 550	6 033	7 658
w.o. : 1. Vuurvaste materialen	*1 691*	*2 263*	*2 396*	*2 741*	*3 292*	*864*	*971*	*1 136*	*998*	*1 130*
2. Niet-vuurvaste materialen	*2 985*	*2 994*	*3 588*	*3 332*	*3 345*	*1 063*	*1 018*	*1 183*	*1 046*	*1 644*
3. Pottenbakkerswerk	*2 352*	*2 479*	*3 078*	*2 813*	*3 004*	*1 018*	*1 234*	*1 449*	*1 673*	*2 044*
Algemeen totaal ...	**34 897**	**37 841**	**43 385**	**43 602**	**49 638**	**39 122**	**41 480**	**48 194**	**50 786**	**60 230**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

§ 9. — DIVERSE SECTOREN

In 1982 vertoonde het indexcijfer van de *papier- en katonnijverheid* dezelfde beperkte groei als tijdens het voorgaande jaar : 1,2 %. Deze werd bereikt door een omslag in de trend van de laatste jaren, zowel in de produktie als de verwerking. De produktie daalde immers voor het eerst sinds 1977 met ruim 2 %; de verwerking daarentegen die sinds 1976 eerder stagneerde en in 1980 en 1981 zelfs daalde, groeide in 1982 aan met ongeveer 4 %.

In de papierproduktie was de achteruitgang nagenoeg uitsluitend te wijten aan enkele van de minst bewerkte produkten : papierdeeg, dagbladpapier en verpakkingspapier. Voor dit laatste produkt beliep de teruggang in vergelijking met het — weliswaar erg hoge — cijfer van het vorige jaar meer dan 30 %. Daartegenover stond een groei van 7 % voor het druk- en schrijfpapier en van bijna 10 % voor de andere papiersoorten, met ook nog een beperkte groei van de relatief weinig belangrijke kartonproduktie.

Bij de verwerking wonnen de gespecialiseerde verwerkingsbedrijven terug wat terrein in na de achteruitgang van het voorgaande jaar, terwijl ook de onmiddellijke verwerking door de papierproducenten wat toenam, beide met ongeveer 2 %. Ook in deze goederengroep nam de produktie van de meest bewerkte produkten, de verpakkingsmiddelen toe met ruim 5 %, terwijl deze van geïmpregneerd papier en karton verminderde met hetzelfde percentage en de andere onveranderd bleven.

Er lijkt een einde te zijn gekomen aan de systematische afgang die sinds het beging van de jaren zeventig kenmerkend was voor de produktie en verwerking van *leder*. De produktiestijging die zich voor het eerst sedert meer dan 10 jaar in de ledernijverheid voordeed in 1981, werd in 1982 gevolgd door een nieuwe groei van 8,3 %. De achteruitgang van de produktie van zwaar leder werd immers ruimschoots goedgemaakt door een nieuwe sterke verbetering bij het licht leder.

Dezelfde omslag lijkt zich in 1982 ook te hebben voorgedaan in de schoen- en pantoffelnijverheid, waarvan het indexcijfer aangroeide met 11,5 %. De produktie van pantoffels was reeds vanaf 1980 licht stijgend gericht, maar 1982 was het eerste jaar sinds 1971 waarin de produktie van schoenen duidelijk toenam. De stijging met 10,1 % was evenwel niet voldoende om de daling van het voorgaande jaar goed te maken en het huidig produktiepeil ligt meer dan twee derde lager dan dat van tien jaar geleden.

De *houtverwerking* handhaafde in 1982 de produktie in volume op het peil van het voorgaande jaar : + 0,6 %. De verslapping van de produktie in de tweede helft van 1981 werd vanaf de lente van 1982 omgebogen tot een gestage groei, waarmee deze bedrijfstak terug aanknoopt met de opwaartse trend die ze wist te behouden zelfs tijdens de crisisjaren na 1975.

Het resultaat werd in 1982 in belangrijke mate bepaald door de beperktheid van de stijging van de verkopen van meubelen, die bijna 44 % van de totale omzet van de

sector vertegenwoordigen. De leveringen ervan namen naar waarde slechts toe met 3 %, wat een daling naar volume van dezelfde omvang impliceert. De leveringen van de schrijnwerkerij daalden met 3 % in waarde (ongeveer 10 % in volume) wat een verrassend goed resultaat is als men rekening houdt met de zeer diepe crisis in de bouwnijverheid. Met uitzondering van twee zeer kleine posten (mandenmakerij en parket) namen de leveringen van alle andere houtprodukten toe, niet alleen naar waarde maar ook naar volume.

Voor het tweede opeenvolgend jaar groeide de produktie duidelijk in de *tabaksnijverheid*, in tegenstelling met de stagnatie of zelfs terugloop die kenmerkend was voor de periode van 1974 tot 1980. In 1982 bereikte de groei zelfs 4,2 % (tegenover 2,5 % in 1981). Hiermede werd voor het eerst de produktietop van 1974 overschreden.

Zoals ook tijdens het voorgaande jaar was de groei essentieel het gevolg van de hogere sigarettenfabricage, ditmaal ondersteund door een toename van de verwerkte hoeveelheid rooktabak. De produktie van sigaren en cigarillos liep daarentegen verder terug.

*
* *

Papier- en kartonnijverheid

Produktie en verwerking

(duizenden tonnen)

OMSCHRIJVING	1978	1979	1980	1981	1982
Produktie :					
Papierdeeg	329,5	365,7	389,3	380,6	363,8
Grafisch papier en karton	557,7	591,3	601,4	591,0	589,8
w.o. : — Dagbladpapier	(83,8)	(98,8)	(101,7)	(101,7)	(98,5)
— Gestreken druk- en schrijfpapier en karton (a)	(227,0)	(252,5)	(252,2)	(259,9)	(278,0)
Inpakpapier (b)	125,7	151,8	149,5	182,0	125,3
Karton	58,1	56,8	55,5	62,5	65,9
Ander papier	70,2	87,4	92,0	94,4	103,4
Totaal ...	**1 141,3**	**1 253,0**	**1 287,7**	**1 310,5**	**1 248,2**
Verwerking :					
Door de voortbrengers	122,2	136,4	127,8	147,8	150,4
Door de verwerkende nijverheid (c)	619,1	635,4	642,4	623,5	637,2
w.o. : — Verpakkingsmiddelen	(392,8)	(407,7)	(416,3)	(416,4)	(438,8)
— Geïmpregneerd papier en karton	(176,5)	(182,3)	(163,2)	(154,0)	(145,1)
Totaal ...	**741,3**	**771,9**	**770,2**	**771,2**	**787,6**

(a) Carbonloos copieerpapier inbegrepen.
(b) Papier en karton voor golfkarton inbegrepen.
(c) Vanaf 1979, zonder stofferingsartikelen.

Produktie

(1970=100; seizoengezuiverde en afgevlakte reeksen)

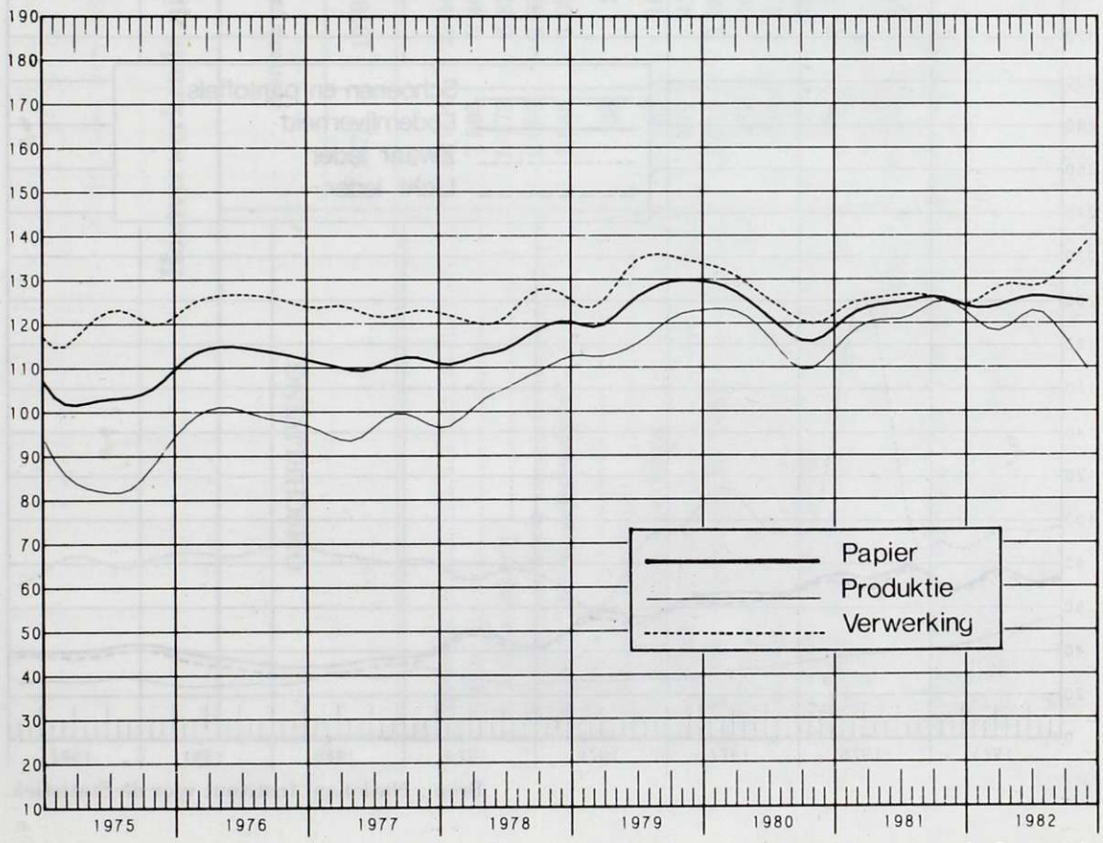

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Produktie van leder, schoenen en pantoffels

JAARTAL	Zwaar leder van runderen (tonnen)	Licht leder (duizenden vierkante voet)	Schoenen (duizenden paren)	Pantoffels (duizenden paren)
1971	2 086	60 515	10 556	6 483
1972	1 857	59 736	9 914	6 707
1973	1 862	46 758	8 686	5 294
1974	1 788	44 820	8 324	5 036
1975	1 807	39 158	6 300	4 065
1976	2 014	41 716	5 064	3 485
1977	1 956	35 687	4 129	3 094
1978	1 570	28 527	3 611	2 591
1979	1 563	22 643	3 617	2 451
1980	1 643	17 382	3 625	2 703
1981	1 640	22 238	3 055	2 861
1982	1 492	24 989	3 365	2 946

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Produktie van de leder-, schoen- en pantoffelnijverheid

Seizoengezuiverde en afgevlakte reeksen

(1970=100)

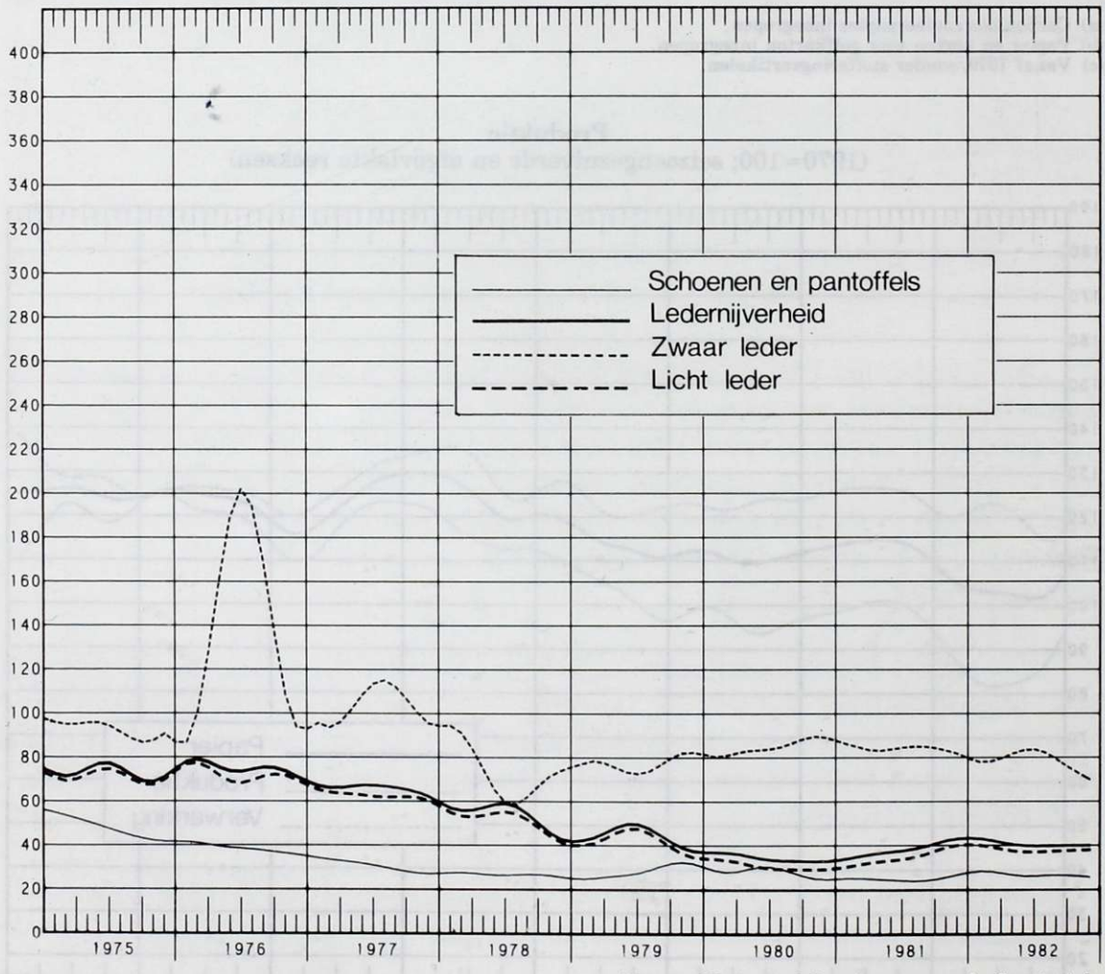

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Houtverwerkende nijverheid en aanverwante produkten (a)

OMSCHRIJVING	Aantal uren-arbeiders (duizenden)					Waarde van de gefactureerde verkopen (miljoenen franken)				
	1978	1979	1980	1981	1982	1978	1979	1980	1981	1982
Meubels	25 004	22 448	21 698	19 789	18 785	24 395	24 036	27 493	28 122	28 974
Zetels	7 895	7 463	7 055	6 352	6 049	8 303	8 613	9 521	9 189	9 875
Schrijnwerkerij	5 473	5 826	5 948	5 033	4 535	5 626	7 166	8 247	7 625	7 379
Houten vaatwerk	2 092	1 818	1 674	1 508	1 353	1 568	1 577	1 703	1 699	2 012
Kaders, lijsten, schaverijen	1 046	1 032	1 066	994	954	941	987	1 106	1 151	1 210
Kurk	38	25	22	10	9	57	59	54	28	27
Klompennijverheid										
Mandenmakerij en rotan	183	169	157	140	116	241	238	286	261	249
Borstelnijverheid	471	424	388	355	347	530	549	571	662	713
Kisten- en tonnennijverheid	1 311	1 286	1 212	1 003	934	1 609	1 762	1 732	1 696	1 856
Parket	110	109	108	72	53	135	143	140	107	66
Geplakt hout	510	524	497	466	483	677	707	699	737	909
Blok- of lamellenplaten	317	398	469	457	535	408	579	817	787	995
Geperste panelen	3 343	3 069	3 024	2 783	2 602	7 932	8 847	10 385	10 614	11 865
Totaal ...	**47 791**	**44 591**	**43 318**	**38 962**	**36 755**	**52 423**	**55 264**	**62 754**	**62 677**	**66 131**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Inrichtingen met 5 of meer arbeiders.

Buitenlandse handel in hout en houten meubelen

Waarde

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	Invoer					Uitvoer				
	1978	1979	1980	1981	1982	1978	1979	1980	1981	1982
A. *Gezaagd, geschaafd, gedroogd, gestoomd hout*	11 026	12 980	12 749	11 863	12 618	1 540	1 916	2 329	2 537	3 023
1. Dwarsliggers voor spoorwegen	*233*	*430*	*431*	*387*	*337*	*6*	*5*	*8*	*6*	*13*
2. Bewerkt naaldhout	*4 961*	*5 750*	*5 854*	*5 518*	*5 639*	*597*	*745*	*1 054*	*1 181*	*1 424*
3. Ander hout	*5 635*	*6 619*	*6 203*	*5 724*	*6 350*	*919*	*1 143*	*1 229*	*1 302*	*1 508*
4. Houtafval	*197*	*181*	*261*	*234*	*292*	*18*	*22*	*38*	*48*	*78*
B. *Fineer, triplex, houtvezel- en spaanderplaten, veredeld hout, behandeld hout*	4 001	4 755	4 980	5 360	5 688	6 867	7 769	9 419	9 218	10 447
1. Duplex-, triplex- en multiplexhout	*1 832*	*2 244*	*2 205*	*2 627*	*2 765*	*699*	*978*	*1 110*	*1 277*	*1 304*
2. Verbeterd hout en kunsthout	*728*	*883*	*881*	*827*	*815*	*4 660*	*5 155*	*6 215*	*5 962*	*6 460*
3. Hout, enkel gezaagd	*659*	*716*	*788*	*848*	*969*	*1 036*	*1 241*	*1 465*	*1 205*	*1 497*
4. Platen voor constructiedoeleinden	*541*	*609*	*755*	*712*	*814*	*139*	*95*	*297*	*404*	*431*
5. Overige	*241*	*303*	*351*	*346*	*325*	*333*	*300*	*332*	*370*	*755*
C. *Houten bouwelementen, constructies van hout, parket*	3 349	3 672	3 650	3 202	3 007	667	807	1 019	1 252	1 798
D. *Kisten, kratten, palletten, vaten en kuipen*	352	348	411	376	429	195	207	199	219	245
E. *Houtwaren, (excl. meubelen), houtmeel, houtwol en klompen*	1 689	2 000	2 325	2 330	2 538	651	705	842	879	1 038
F. *Kurkwaren, stro- en rietwaren, borstels, bezems, kwasten*	1 115	1 151	1 301	1 234	1 402	404	409	435	470	574
G. *Houten en rieten meubelen, matrassen*	13 578	14 487	15 514	15 239	14 771	15 297	15 683	18 027	19 048	22 023
1. Zitmeubelen	*3 152*	*3 509*	*3 939*	*4 066*	*4 261*	*4 687*	*4 832*	*5 255*	*5 425*	*6 376*
2. Andere meubelen	*9 761*	*10 320*	*10 839*	*10 466*	*9 842*	*9 642*	*9 829*	*11 534*	*12 241*	*13 765*
3. Overige	*665*	*658*	*736*	*707*	*668*	*968*	*1 022*	*1 238*	*1 382*	*1 882*
Algemeen totaal	**35 110**	**39 393**	**40 930**	**39 604**	**40 453**	**25 621**	**27 496**	**32 270**	**33 623**	**39 148**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Buitenlandse handel in papier, papierwaren en drukwerk

Waarde

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	Invoer					Uitvoer				
	1978	1979	1980	1981	1982	1978	1979	1980	1981	1982
A. Houtslijp, cellulose, papier, karton	20 045	24 468	27 270	31 575	35 651	14 687	17 436	19 563	21 463	23 870
1. Houtslijp	*453*	*517*	*635*	*525*	*693*	*12*	*4*	*11*	*2*	*9*
2. Chemische papierstof	*2 727*	*3 514*	*3 930*	*5 393*	*6 746*	*1 501*	*1 742*	*1 981*	*2 349*	*2 614*
3. Sulfietcellulose, enz.	*1 104*	*1 346*	*1 796*	*2 281*	*1 431*	*41*	*17*	*9*	*18*	*7*
4. Courantenpapier	*1 971*	*2 152*	*2 242*	*2 274*	*2 435*	*309*	*439*	*546*	*668*	*568*
5. Druk- en schrijfpapier	*6 389*	*8 516*	*9 012*	*9 700*	*10 965*	*5 622*	*6 122*	*7 206*	*13 918*	*15 754*
6. Kraftpapier en -karton	*2 767*	*3 220*	*3 452*	*4 320*	*4 589*	*427*	*382*	*327*	*490*	*650*
7. Ander papier en karton	*3 225*	*3 619*	*4 290*	*4 933*	*5 964*	*1 230*	*1 637*	*2 288*	*3 121*	*3 219*
8. Overige	*1 409*	*1 584*	*1 913*	*2 149*	*2 828*	*5 545*	*7 093*	*7 195*	*897*	*1 049*
B. Papierwaren, kartonnages	12 321	14 957	16 707	18 160	21 271	11 999	14 331	16 724	19 460	22 639
1. Bewerkt papier en karton	*1 726*	*2 198*	*2 137*	*2 098*	*2 228*	*3 237*	*3 693*	*3 935*	*4 232*	*5 214*
2. Getransformeerd papier en karton	*1 123*	*1 307*	*1 333*	*1 421*	*1 465*	*375*	*358*	*388*	*408*	*339*
3. Dozen, zakken e.d. verpakkingsmiddelen	*2 804*	*3 399*	*3 816*	*4 039*	*4 725*	*1 861*	*2 117*	*2 643*	*3 090*	*3 771*
4. Registers, schriften, papierwaren voor correspondentie, ander gesneden papier en karton	*2 402*	*2 762*	*3 411*	*4 045*	*4 982*	*3 176*	*3 709*	*4 651*	*5 470*	*5 696*
5. Klossen, borden, zakdoeken, servetten, enz.	*2 465*	*3 240*	*3 723*	*4 170*	*4 974*	*1 831*	*2 672*	*3 204*	*3 911*	*4 848*
6. Overige	*1 801*	*2 051*	*2 287*	*2 387*	*2 897*	*1 519*	*1 782*	*1 903*	*2 349*	*2 771*
C. Kranten, drukwerk, produkten van uitgeverij	11 090	12 553	13 493	14 346	16 973	8 695	9 835	10 663	11 925	13 916
1. Boeken, cartografische werken	*4 506*	*5 163*	*5 579*	*6 021*	*6 892*	*3 909*	*4 365*	*5 014*	*5 541*	*5 838*
2. Kranten en tijdschriften	*3 222*	*3 627*	*3 782*	*4 036*	*5 197*	*2 311*	*2 565*	*2 790*	*3 087*	*3 733*
3. Reclamedrukwerk, enz.	*1 669*	*1 928*	*2 164*	*2 279*	*2 374*	*905*	*1 128*	*1 369*	*1 760*	*2 420*
4. Overige	*1 693*	*1 835*	*1 968*	*2 010*	*2 510*	*1 570*	*1 777*	*1 490*	*1 537*	*1 925*
Algemeen totaal ...	**43 456**	**51 978**	**57 470**	**64 081**	**73 895**	**35 381**	**41 602**	**46 950**	**52 848**	**60 425**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Buitenlandse handel in rubberartikelen en artikelen van plastic

Waarde

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	Invoer					Uitvoer				
	1978	1979	1980	1981	1982	1978	1979	1980	1981	1982
A. Rubberartikelen	11 334	12 401	15 044	15 714	19 012	12 423	13 502	15 858	17 973	21 436
1. Produkten van rubber : platen, draad, buizen, eboniet, e.d.	*2 209*	*2 486*	*3 070*	*3 370*	*4 086*	*2 092*	*2 144*	*2 336*	*2 737*	*3 504*
2. Buitenbanden voor personenwagens	*3 632*	*3 687*	*4 454*	*4 510*	*5 671*	*3 982*	*4 482*	*5 404*	*6 260*	*7 161*
3. Buitenbanden voor autobussen en vrachtwagens	*1 815*	*2 037*	*2 788*	*2 625*	*3 280*	*2 376*	*2 728*	*3 295*	*3 670*	*4 740*
4. Andere banden	*1 458*	*1 714*	*1 909*	*2 308*	*2 571*	*2 190*	*2 331*	*2 779*	*3 077*	*3 177*
5. Riemen, transportbanden, hygiënische artikelen, enz.	*1 762*	*2 026*	*2 342*	*2 179*	*2 507*	*1 420*	*1 469*	*1 597*	*1 737*	*2 164*
6. Overige	*458*	*451*	*481*	*722*	*897*	*363*	*348*	*447*	*492*	*690*
B. Loopvlakvernieuwing	396	434	496	527	582	458	435	510	518	380
C. Artikelen van plastic (exclusief ruwe)	19 968	24 231	27 126	27 545	32 896	23 792	29 238	33 230	37 232	46 231
1. Condensatie- en additieprodukten	*1 610*	*1 888*	*2 343*	*2 297*	*2 975*	*5 087*	*6 059*	*6 247*	*7 132*	*8 690*
2. Polyethyleen	*1 022*	*1 416*	*1 675*	*1 470*	*1 792*	*2 094*	*3 276*	*3 408*	*3 104*	*3 755*
3. Polypropyleen en polystyreen	*819*	*1 044*	*1 304*	*1 453*	*1 815*	*1 109*	*1 669*	*2 178*	*2 987*	*4 711*
4. Polyvinylchloride	*2 437*	*2 852*	*3 142*	*2 908*	*3 299*	*2 735*	*3 450*	*3 960*	*4 397*	*4 976*
5. Overige polymerisatieprodukten(a)	*821*	*992*	*991*	*1 154*	*1 358*	*79*	*95*	*1 312*	*1 825*	*2 329*
6. Cellulose en derivaten, geharde proteïnen (b)	*550*	*693*	*767*	*698*	*965*	*1 467*	*1 638*	*1 480*	*3 177*	*3 976*
7. Zitmeubelen in plastic	*450*	*515*	*623*	*570*	*747*	*95*	*102*	*364*	*295*	*291*
8. Transportartikelen, verpakking in plastic	*3 918*	*5 112*	*5 833*	*6 025*	*7 064*	*3 271*	*4 052*	*4 309*	*4 225*	*4 738*
9. Overige	*8 341*	*9 719*	*10 448*	*10 970*	*12 881*	*7 855*	*8 897*	*9 972*	*10 090*	*12 765*
Algemeen totaal	**31 698**	**37 066**	**42 666**	**43 786**	**52 490**	**36 673**	**43 175**	**49 598**	**55 723**	**68 047**

(a) De vertrouwelijke gegevens over de uitvoer van produkten behorend tot die rubriek werden gevoegd bij deze van de rubriek A16 van de tabel « B.H. in scheikundige produkten ».

(b) De vertrouwelijke gegevens over de uitvoer van produkten, behorend tot die rubriek werden gevoegd bij deze van de rubriek A17 van de tabel « B.H. in scheikundige produkten ».

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Buitenlandse handel in produkten en stoffen bestemd voor de recuperatie

Waarde
(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	Invoer					Uitvoer				
	1978	1979	1980	1981	1982	1978	1979	1980	1981	1982
1. Schroot	*3 191*	*4 812*	*3 979*	*4 242*	*4 555*	*1 604*	*2 064*	*1 930*	*2 070*	*2 045*
2. Lompen en vodden	*557*	*562*	*683*	*915*	*1 110*	*1 084*	*1 050*	*1 231*	*1 647*	*1 807*
3. Afval van papier en karton	*69*	*109*	*255*	*154*	*153*	*366*	*505*	*645*	*572*	*718*
4. Voertuigen :										
— voor personenvervoer, niet gemeenschappelijk	*1 650*	*1 620*	*1 824*	*1 937*	*2 371*	*1 453*	*1 835*	*2 277*	*2 889*	*4 719*
— voor personenvervoer, gemeenschappelijk	*258*	*292*	*222*	*278*	*314*	*175*	*188*	*204*	*177*	*183*
— voor goederenvervoer	*632*	*654*	*656*	*887*	*952*	*266*	*407*	*586*	*766*	*980*
5. Kunstvoorwerpen en verzamelingen	*1 042*	*968*	*954*	*751*	*930*	*446*	*533*	*789*	*986*	*1 156*
6. Overige produkten	*87*	*87*	*45*	*123*	*202*	*147*	*145*	*116*	*220*	*293*
Algemeen totaal ...	**7 486**	**9 104**	**8 618**	**9 287**	**10 587**	**5 541**	**6 727**	**7 778**	**9 327**	**11 901**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Buitenlandse handel in produkten van de overige be- en verwerkende nijverheid

Waarde

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	Invoer					Uitvoer				
	1978	1979	1980	1981	1982	1978	1979	1980	1981	1982
A. Sieraden, goud- en zilversmeedwerk, edelstenen, bewerkt diamant, munten, medailles	98 848	110 205	146 358	145 660	152 515	92 137	102 437	119 667	129 933	149 624
1. Gesorteerde diamant	*51 740*	*55 635*	*63 050*	*62 813*	*68 172*	*34 764*	*38 864*	*43 029*	*47 907*	*55 955*
2. Geslepen diamant	*39 423*	*41 975*	*46 584*	*41 521*	*52 815*	*51 366*	*54 912*	*64 868*	*70 209*	*76 741*
3. Echte parels, andere edelstenen	*434*	*829*	*775*	*1 609*	*3 121*	*272*	*487*	*502*	*1 062*	*1 897*
4. Bijouterieën, edelsmidswerk, enz.	*2 099*	*2 464*	*2 853*	*2 863*	*4 170*	*1 400*	*1 545*	*1 876*	*2 305*	*2 485*
5. Munten	*1 377*	*2 643*	*23 091*	*29 549*	*15 440*	*574*	*2 060*	*5 067*	*2 541*	*6 438*
6. Overige	*3 775*	*6 659*	*10 005*	*7 305*	*8 796*	*3 761*	*4 569*	*4 325*	*5 909*	*6 108*
B. Muziekinstrumenten	800	819	972	936	911	210	203	216	182	213
C. Produkten van kopiëerinrichtingen van films en foto's	495	519	629	765	807	345	343	386	465	526
D. Speelgoed, sportartikelen	5 327	5 549	6 340	7 044	8 040	1 773	2 090	2 528	3 149	3 388
1. Speelgoed	*3 336*	*3 500*	*3 841*	*4 065*	*4 390*	*662*	*962*	*1 056*	*1 496*	*1 537*
2. Gezelschapsspelen en ontspanningsartikelen	*773*	*824*	*926*	*1 367*	*1 717*	*464*	*483*	*372*	*425*	*442*
3. Overige	*1 218*	*1 225*	*1 573*	*1 612*	*1 933*	*647*	*645*	*1 100*	*1 228*	*1 409*
E. Vulpennen, balpennen, stempels, overige produkten, n.e.g.	1 754	1 957	2 799	2 251	2 541	1 252	1 336	1 872	2 140	3 078
1. Penhouders, vulpotloden, schrijfpennen, punten, handstempels, numeroteurs, enz.	*653*	*729*	*834*	*859*	*1 075*	*212*	*211*	*248*	*260*	*368*
2. Overige	*1 101*	*1 228*	*1 965*	*1 392*	*1 466*	*1 040*	*1 125*	*1 624*	*1 880*	*2 710*
Algemeen totaal	**107 224**	**119 049**	**157 098**	**156 656**	**164 814**	**95 717**	**106 409**	**124 669**	**135 869**	**156 829**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

HOOFDSTUK III

EVOLUTIE IN DE ENERGIESECTOR

§ 1. — ENERGIEBELEID IN 1982

Op 2 juli 1982 heeft de Kamer van Volksvertegenwoordigers één algemene en 8 bijzondere resoluties goedgekeurd.

De algemene resolutie bevat bepalingen inzake energiebeleid en de te volgen algemene opties. De Kamer meent dat het niet mogelijk is een beleid van sociale vooruitgang en economische ontwikkeling uit te werken zonder tegelijkertijd te voorzien in een samenhangend en duidelijk omschreven energiebeleid.

Bij de oriëntering van dit beleid zal rekening moeten worden gehouden met :

— de eerbied voor en de bescherming van de mens en zijn leefmilieu;
— de toename van het algemeen welzijn en van het welzijn der komende generaties;
— het rationeel beheer van zowel de natuurlijke als de financiële middelen.

De 8 bijzondere resoluties hebben betrekking op de belangrijkste aspecten van het algemeen of het sectorieel energiebeleid.

Het *rationeel energieverbruik* moet de absolute voorrang genieten van de Regering.

Wat de *aardolie* betreft zou het aardolie-aandeel in de energievoorziening nog moeten verminderd worden.

Samen met de kernenergie is de *aardgas* waarvoor een goed distributienet bestaat, het minst risicogebonden. In dit opzicht wenst de Kamer meer verscheidenheid inzake aardgasbevoorrading op het geopolitiek vlak en een voorkeur voor specifieke aanwendingen.

De verruiming van het *steenkool*aandeel in de energiebalans is een belangrijk gegeven voor het energiebeleid. De Kamer vraagt een herwaardering van de gebruiksmogelijkheden van steenkolen en een omschakeling naar die energiebron wanneer dit economisch haalbaar of strategisch verantwoord is.

Ze beveelt aan dat het nationaal uitrustingsplan van de middelen voor de produktie en het groot vervoer van *electriciteit* wordt opgesteld in functie van een maatstaf om de kostprijzen van de kWh te minimaliseren en dat er verschillende scenario's in acht worden genomen. De veiligheid van de bevoorrading van de elektriciteitsverbruikers moet zo goed mogelijk worden gewaarborgd.

Wat ten slotte de *kernenergie* betreft, wordt vastgesteld dat deze wijze van elektriciteitsopwekking de goedkoopste kWh levert. De bevoorrading en de opslagmogelijkheden van de splijtstof dragen bij tot onze energie-onafhankelijkheid. Het is een veilige energievorm, vermits in de 300 werkende centrales nog geen enkel ernstig omgeval naar buiten toe is gebeurd. Het toezicht op de veiligheid van de kerninstallaties zouden moeten worden toevertrouwd aan door de Staat erkende instellingen, los van de exploitanten. Het veiligheidsplan moet tijdig in werking kunnen treden en het publiek moet daaromtrent worden voorgelicht.

De Kamer pleitte tenslotte voor een voor iedereen doorzichtelijke en echte berekening van de prijs van de nucleaire kWh. Zij oordeelde dat België de investeringen voor opwerking van nucleair afval moet valoriseren en dat daarbij de huidige lozingsnormen moeten worden geëerbiedigd.

§ 2. — EVOLUTIE VAN HET ENERGIEVERBRUIK IN 1982

De totale *steenkool*produktie nam met ongeveer 6 % of bijna 400.000 ton toe en bereikte aldus het hoogste peil sinds 1978. De enige Waalse mijn werd verder afgebouwd. Het aantal ingeschreven mijnwerkers bleef verder afnemen maar hun absenteïsme verminderde. De produktie per dagtaak en per arbeider, die in de jongste jaren in de Kempen ongunstig evolueerde, steeg tot het hoogste peil sedert 1978.

Ook de invoer nam met 400.000 ton toe.

Aangezien de binnenlandse afzet slechts 350.000 ton hoger was dan in 1981 stegen de voorraden bij de mijnen met meer dan een half miljoen ton.

Voor elektriciteitsproduktie werd 10 % (600.000 ton) meer steenkool verbruikt dan in 1981 en bijna 2 miljoen ton meer dan drie jaren tevoren. Daarentegen bleven de leveringen van cokeskolen voor de ijzer- en staalnijverheid afnemen. De afzet in de andere industriële sectoren blijft aan schommelingen onderhevig, maar door de sterke daling in 1982 werd het hoogste peil bereikt sedert 1976. In de huishoudelijke en gelijkgestelde sector werd 6 % (70.000 ton) meer afgezet. Die stijging gaat in tegen het reeds lang durende neerwaarts gericht verbruik en zou het gevolg kunnen zijn van de maatregelen ter stimulering van de substitutie van koolwaterstoffen in de sector van de tuinbouw onder glas.

Het netto-verbruik van *elektriciteit* daalde met 0,4 % tot het laagste peil sinds 1978. De ongunstige conjunctuur heeft daar ongetwijfeld een rol in gespeeld, doch

waarschijnlijk ook het steeds meer doorwerken van elektriciteitsbesparende maatregelen, onder invloed van de prijsstijgingen en het aanzetten tot zuiniger verbruik. Het neerwaarts gericht elektriciteitsverbruik sedert 1979 steekt immers fel af tegen de voortdurende stijging van het verbruik sedert 1952, die enkel in 1975 was onderbroken geweest. De daling werd veroorzaakt door het minderverbruik van hoogspanningsstroom, die 2/3 van alle leveringen beslaat. Het laagspanningsverbruik is nog met 2,6 % toegenomen; ondanks de toenemende aanwending van elektriciteit voor woningverwarming is dit onbeduidend t.o.v. het groeitempo van 10 % per jaar dat tot voor kort werd geboekt.

De totale elektriciteitsproduktie verminderde tot het laagste peil sedert 1978. De verschuiving van conventioneel thermische elektriciteit naar kernenergie duurt voort. Eerstgenoemde daalde met 7 % tot het niveau van 1975 terwijl de kernenergie met bijna 19 % toenam tot 31 % van de totale netto-produktie.

Binnen de klassiek thermische produktie steeg de produktie op basis van vaste brandstoffen tot het hoogste peil dat ooit werd bereikt, ten koste van de vloeibare brandstoffen en de gassen; er werd zelfs 60 % minder aardgas verstookt dan in 1981. Het aandeel der vloeibare brandstoffen is aldus teruggevallen op minder dan een vierde van de totale elektriciteitsproduktie, tegen 51 % in 1973. De gassen dekten geen 10 % meer tegen ruim 20 % in 1979. De elektriciteitsproduktie op basis van vaste brandstoffen en kernenergie is aldus tot ruim 60 % van de totale produktie toegenomen tegen slechts 15 % in 1973. Die opmerkelijke verschuivingen passen in het nationaal en internationaal energiebeleid waarbij beoogd wordt het olieverbruik zoveel mogelijk terug te dringen en het aardgasverbruik voor te behouden voor « edele » doeleinden en het in de centrales enkel aan te wenden om de schommelingen van het andere verbruik op te vangen.

De verkoop van *aardgas* daalde met 17 % tot het laagste peil sinds 1972. Waar de verkoop aan de distributie met ongeveer 4 % verminderde en nog slechts het niveau van 1979 haalde, schrompelden de rechtstreekse leveringen van Distrigaz aan de nijverheid in elkaar (−27 % t.o.v. 1981) tot het peil dat in de beginjaren van de aardgasinvoer (± 1970) werd geboekt. Afgezien van de conjunctuur lijkt die achteruitgang hoofdzakelijk het gevolg van de aanzienlijke prijsstijging sedert 1980 en de systematische vervanging van aardgas door vaste brandstoffen en kernenergie in de elektriciteitscentrales. Als gevolg van die minder ongunstige evolutie van het kleinverbruik werd voor het eerst meer aardgas verkocht aan de distributie dan aan de grootnijverheid.

De sluiting of quasi-sluiting van 2 raffinaderijen heeft de in verwerking gebrachte ruwe *aardolie* met bijna 1/5 verminderd. Het exportsaldo van geraffineerde produkten liep dan ook terug van 8 naar 3 miljoen ton, wat de overeenkomstige B.L.E.U.-handelsbalans van 58 tot 29 miljard F heeft teruggebracht.

De leveringen op de binnenlandse markt daalden opnieuw met 5 à 6 %, wederom als gevolg van de afgenomen vraag naar brandstoffen voor ondervuring (gasolie, lichte fuel en zware fuel-oils). De motorbrandstoffen behouden eens te meer best hun markt al zit er toch sedert enkele jaren geen stijging meer in; de substitutie van benzine door Diesel-oil duurt voort.

Het *zichtbaar primair energieverbruik* is met 4 à 5 % verminderd en overtrof nog maar amper het peil van 1970-1971, daar waar over de periode 1957-1973 (eerste oliecrisis) het gemiddeld groeitempo van de trend 5 % per jaar beliep. De oliecrisis heeft dus wel blijvend een breuk verwekt van de trend.

De daling van het verbruik in 1982 betreft alleen de koolwaterstoffen : 5 à 6 % minder aardolie en 17 % minder aardgas. De uitstoting van de stookoliën is het gevolg van de prijsverhogingen en van een systematische beleidskeuze; de achteruitgang van het aardgas is recenter en onderging o.m. de weerslag van de hogere grensprijzen. Het aandeel van de vaste brandstoffen en de kernenergie in het totale verbruik is dan ook opnieuw fel opgetrokken tot respectievelijk 25,6 en 9,0 %, terwijl de aardolie in 1972 nog 59,4 % van de binnenlandse behoeften dekte en nu nog slechts 46,6 %. Die evolutie ligt in de lijn van de objectieven van de internationale organismen waarbij toch meldenswaard is dat in België het aandeel van de olie heel wat lager en dat der kernenergie veel hoger ligt dan in de meeste andere industrielanden. Ook inzake afremming van het energieverbruik zijn de resultaten gunstiger dan in de meeste vergelijkbare landen.

Indien de kernenergie wordt beschouwd als een binnenlandse produktie van energie is de afhankelijkheid van geïmporteerde energie gedaald van meer dan 90 % in 1973 naar 80 % in 1982. De binnenlandse produktie bereikte in 1982 immers ongeveer 8,7 miljoen ton olie-equivalent, bestaande uit 4,7 miljoen ton vaste brandstoffen met inbegrip van recuperatieprodukten en 3,8 miljoen t.o.e. kernenergie.

De vermindering van het binnenlands verbruik en van de netto-ingevoerde hoeveelheid energie heeft eens te meer het negatief saldo van de handelsbalans van de B.L.E.U. niet verminderd. Integendeel, het nam met ruim 18 % toe van 270 tot 340 miljard frank. Die meerwaarde is vooral veroorzaakt door de wisselkoersvariaties en de kontraktuele aanpassingen voor het aardgas, waarvan de prijsstijging het opmerkelijkst was.

Vooral het Nederlands aardgas werd duurder door 2 revaluaties van de gulden t.o.v. de frank en door de devaluatie van de frank t.o.v. de gulden. Er is ook een effect uitgegaan van de aanvoer van het duurdere Algerijns gas die in 1982 begon en langs Frankrijk wordt geïmporteerd.

De globale invoerwaarde van ruwe aardolie is met 8 % gestegen hoewel de hoeveelheid 14 % lager lag. De gemiddelde prijs was dus bijna 20 % hoger wat meer is dan het wisselkoerseffect veroorzaakt door de depreciatie van de frank t.o.v. de dollar. Bovendien heeft men in 1982 in theorie te doen gehad met stabiele « Government sale prices », die echter in de praktijk bij het einde van het jaar voor enkele olie-exporterende landen zeker lager moet zijn geweest.

Ook de invoerprijs van steenkolen nam met 25 % toe als gevolg van de daling van de muntwaarde van de frank t.a.v. de dollar, maar ook door de stijging van de f.o.b. prijs van de geëxporteerde steenkolen.

*
* *

Personeelsbezetting in de steenkoolmijnen

JAARTAL	Aantal ingeschreven mijnwerkers (duizenden) (a)			Gemiddeld aantal aanwezige arbeiders per gepresteerde arbeidsdag (maandgemiddelde, duizenden)					
				Zuiden		Kempen		Het Rijk	
	Zuiden	Kempen	Het Rijk	Ondergrond	Onder- en bovengrond	Ondergrond	Onder- en bovengrond	Ondergrond	Onder- en bovengrond
1972	13,6	19,1	32,8	7,2	10,5	11,5	15,7	18,7	26,2
1973	10,9	17,5	28,5	6,1	8,8	10,2	14,2	16,3	23,0
1974	9,0	18,8	27,9	4,6	6,8	9,9	13,7	14,6	20,5
1975	7,7	19,0	26,7	3,6	5,3	11,0	14,6	14,6	19,9
1976	5,8	18,9	24,7	2,7	4,1	10,7	14,2	13,4	18,3
1977	4,1	18,6	22,7	2,0	3,1	10,9	14,3	12,4	17,4
1978	3,4	18,7	22,1	1,5	2,3	10,6	13,8	12,1	16,1
1979	2,7	18,6	21,3	1,2	1,8	10,6	13,7	11,7	15,5
1980	1,8	18,6	20,4	0,8	1,2	10,9	14,0	11,7	15,2
1981	1,5	18,7	20,2	0,6	1,0	11,0	14,0	11,6	15,0
1982 (b)	1,3	18,3	19,6	0,5	0,8	11,2	14,3	11,7	15,1

(a) Einde van het tijdvak.
(b) Voorlopige gegevens.

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van het Mijnwezen.

Rendement in de steenkoolmijnen

JAARTAL	Gemiddelde produktie per dagtaak en per arbeider (maandgemiddelde, kilogrammen) (a)					
	Zuiden		Kempen		Het Rijk	
	Ondergrond	Onder- en bovengrond	Ondergrond	Onder- en bovengrond	Ondergrond	Onder- en bovengrond
1972	1 767	1 187	2 643	1 917	2 298	1 616
1973	1 715	1 162	2 522	1 806	2 219	1 555
1974	1 736	1 168	2 505	1 809	2 254	1 590
1975	1 696	1 122	2 254	1 677	2 114	1 525
1976	1 641	1 069	2 335	1 747	2 191	1 590
1977	1 582	1 008	2 465	1 859	2 319	1 698
1978	1 680	1 069	2 397	1 818	2 304	1 704
1979	1 785	1 095	2 321	1 764	2 265	1 678
1980	1 804	1 165	2 338	1 794	2 297	1 738
1981	2 009	1 277	2 207	1 710	2 196	1 681
1982 (b) ..	2 073	1 272	2 355	1 832	2 342	1 800

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van het Mijnwezen.

(a) Kader- en bewakingspersoneel inbegrepen.
(b) Voorlopige gegevens.

Steenkoolbalans
(duizenden tonnen)

OMSCHRIJVING	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982 (f)
Nettoproduktie	7 238	7 068	6 590	6 125	6 324	6 186	6 539
Kempen	*6 112*	*6 272*	*5 963*	*5 614*	*5 949*	*5 815*	*6 277*
Zuiden	*1 126*	*796*	*627*	*511*	*375*	*371*	*262*
Invoer (a)	7 274	6 475	7 007	9 622	10 139	10 051	10 484
Voorraden bij de mijnen en bij de importeurs op 1 januari	806	1 120	720	265	150	164	217
Beschikbare hoeveelheid steenkool	**15 318**	**14 663**	**14 317**	**16 012**	**16 613**	**16 401**	**17 240**
Eigen verbruik der mijnen (b)	16	12	12	9	11	5	6
Agglomeraatfabrieken	153	118	117	145	74	49	47
Cokes- en gasfabrieken	8 468	7 257	7 220	8 463	7 948	7 605	7 555
Elektriciteitscentrales (c)	3 037	4 014	3 698	4 597	5 539	5 842	6 429
IJzer- en staalnijverheid (d)	194	147	169	121	79	30	30
Andere industrietakken	289	555	988	672	962	746	495
Huisbrandsector en gelijkgestelden	1 703	1 621	1 637	1 607	1 333	1 160	1 231
Binnenlandse afzet	**13 860**	**13 724**	**13 841**	**15 614**	**15 946**	**15 437**	**15 793**
Uitvoer (e)	351	324	226	319	480	787	606
Totale afzet	**14 211**	**14 048**	**14 067**	**15 933**	**16 426**	**16 224**	**16 399**
Voorraden bij de mijnen en bij de importeurs op 31 december	1 120	719	265	150	164	217	801
Vergissingen en weglatingen	— 13	—104	— 15	— 71	+ 23	+ 40	+ 40

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor de Energie.

(a) De invoer uit het Groothertogdom Luxemburg niet inbegrepen.
(b) Uitsluitend het eigen verbruik der mijnen. Het verbruik van hun elektriciteitscentrales is overgebracht in de post « Elektriciteitscentrales ». Verbeterde gegevens.
(c) De individuele zelfvoortbrengers niet inbegrepen. De mijncentrales inbegrepen.
(d) Voor andere doeleinden dan om tot cokes te worden verwerkt.
(e) De uitvoer naar het Groothertogdom Luxemburg inbegrepen.
(f) Voorlopige gegevens.

Steenkoolbalans
(duizenden tonnen)

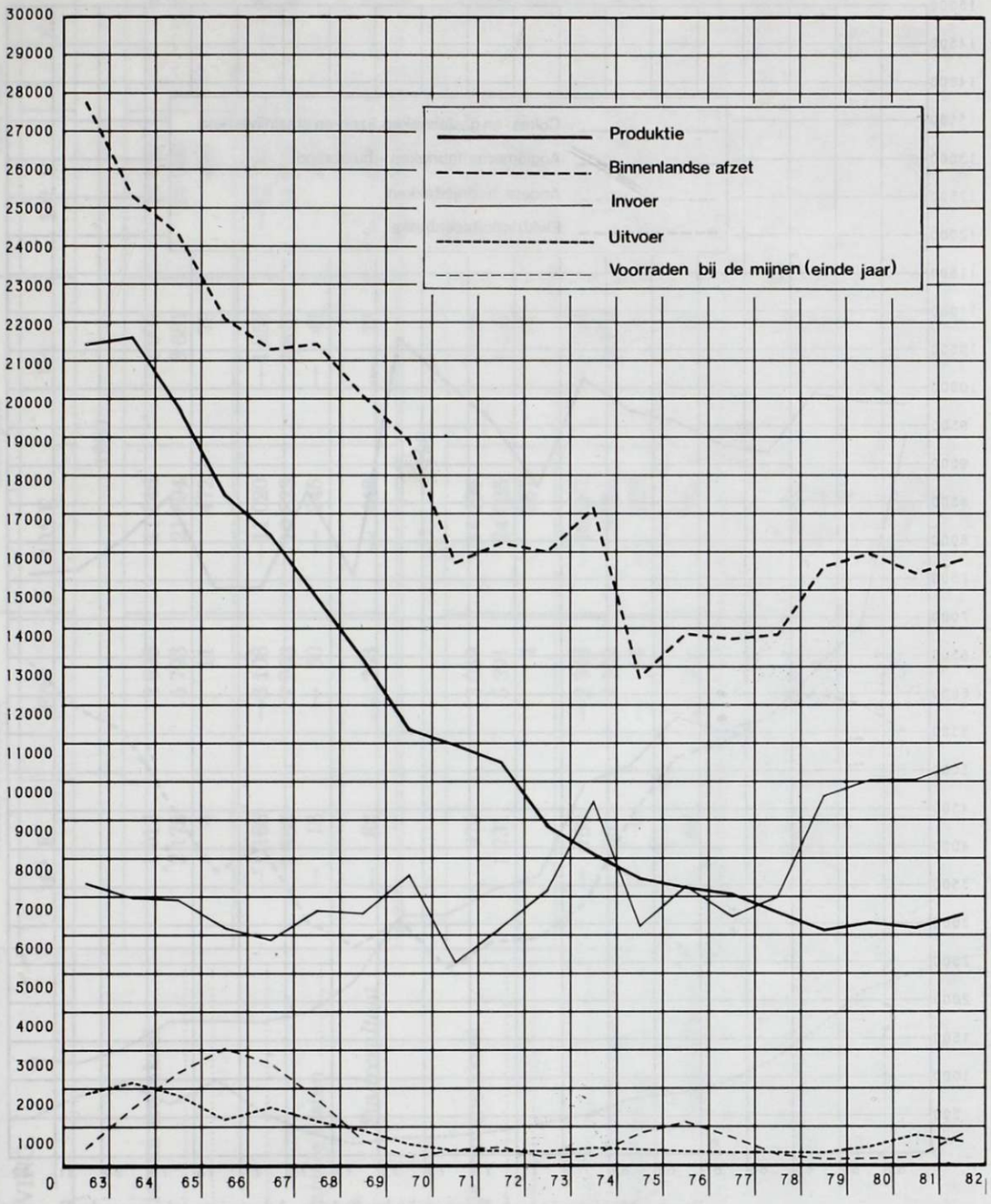

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor de Energie.

Steenkoolleveringen aan de grote binnenlandse verbruikssectoren

(duizenden tonnen)

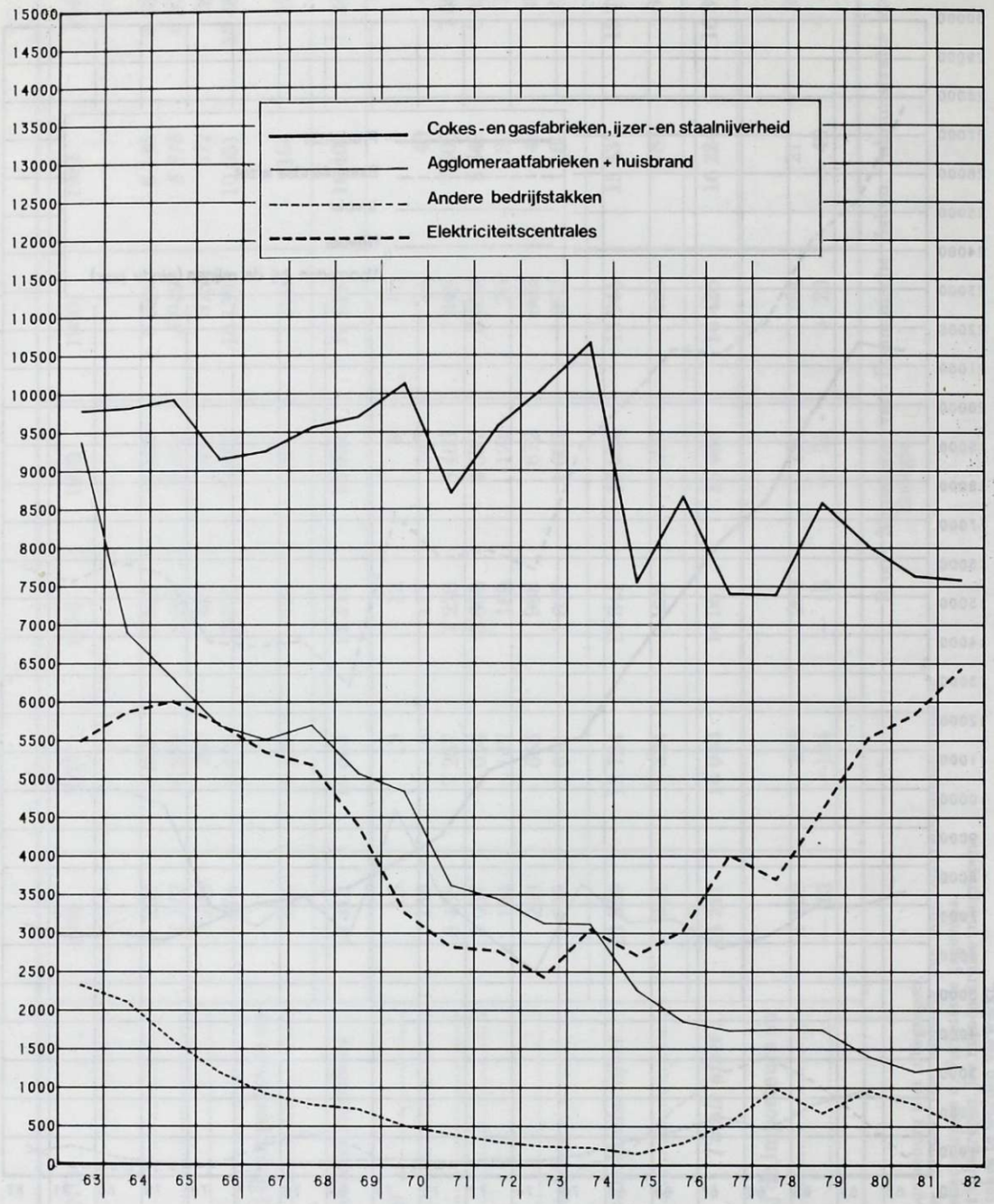

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor de Energie.

Op de boekhouding gesteunde exploitatieresultaten der steenkoolmijnen van 1980 tot 1982

OMSCHRIJVING	Zuiderbekkens		Kempen		Het Rijk	
	10^6 F	F/t	10^6 F	F/t	10^6 F	F/t
	1980					
Nettowaarde van de produktie van steenkool	1 013	2 698	11 346	1 907	12 359	1 954
Bedrijfsuitgaven	2 175	5 793	21 894	3 681	24 069	3 806
Vastleggingsuitgaven	4	11	472	79	476	75
Bedrijfswinst of -verlies	—1 166	—3 106	—11 020	—1 853	—12 186	—1 927
Subsidies en rectificaties (a)	1 102	2 903	10 823	1 819	11 925	1 886
Afschrijvingen en netto financiële lasten	— 18	— 50	— 245	— 41	— 263	— 42
Eindresultaat ...	**— 82**	**— 253**	**— 442**	**— 75**	**— 524**	**— 83**
	1981					
Nettowaarde van de produktie van steenkool	979	3 049	14 296	2 458	15 275	2 489
Bedrijfsuitgaven	1 731	5 391	24 026	4 131	25 757	4 197
Vastleggingsuitgaven	1	4	357	61	358	65
Bedrijfswinst of -verlies	— 753	—2 346	—10 087	—1 734	—10 840	—1 773
Subsidies en rectificaties (a)	691	2 152	9 754	1 677	10 445	1 702
Afschrijvingen en netto financiële lasten	— 6	— 14	— 208	— 36	— 214	— 34
Eindresultaat ...	**— 68**	**— 208**	**— 541**	**— 93**	**— 609**	**— 105**
	1982					
Nettowaarde van de produktie van steenkool	964	3 678	19 438	3 097	20 402	3 120
Bedrijfsuitgaven	1 565	5 975	25 559	4 072	27 124	4 148
Vastleggingsuitgaven	—	—	747	119	747	114
Bedrijfswinst of -verlies	— 601	—2 297	— 6 868	—1 094	— 7 469	—1 142
Subsidies en rectificaties (a)	509	1 941	6 294	1 003	6 803	1 040
Afschrijvingen en netto financiële lasten	—	—	— 233	— 37	— 233	— 37
Eindresultaat ...	**— 92**	**— 356**	**— 807**	**— 128**	**— 899**	**— 139**

(a) Het gebeurlijk saldo van het voormalig Solidariteitsfonds, de verschillen voortspruitend uit de raming van verbruikte waren en de andere toelagen van de Staat en van de E.G.K.S.

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van het Mijnwezen.

Hoogovencokes
(duizenden tonnen)

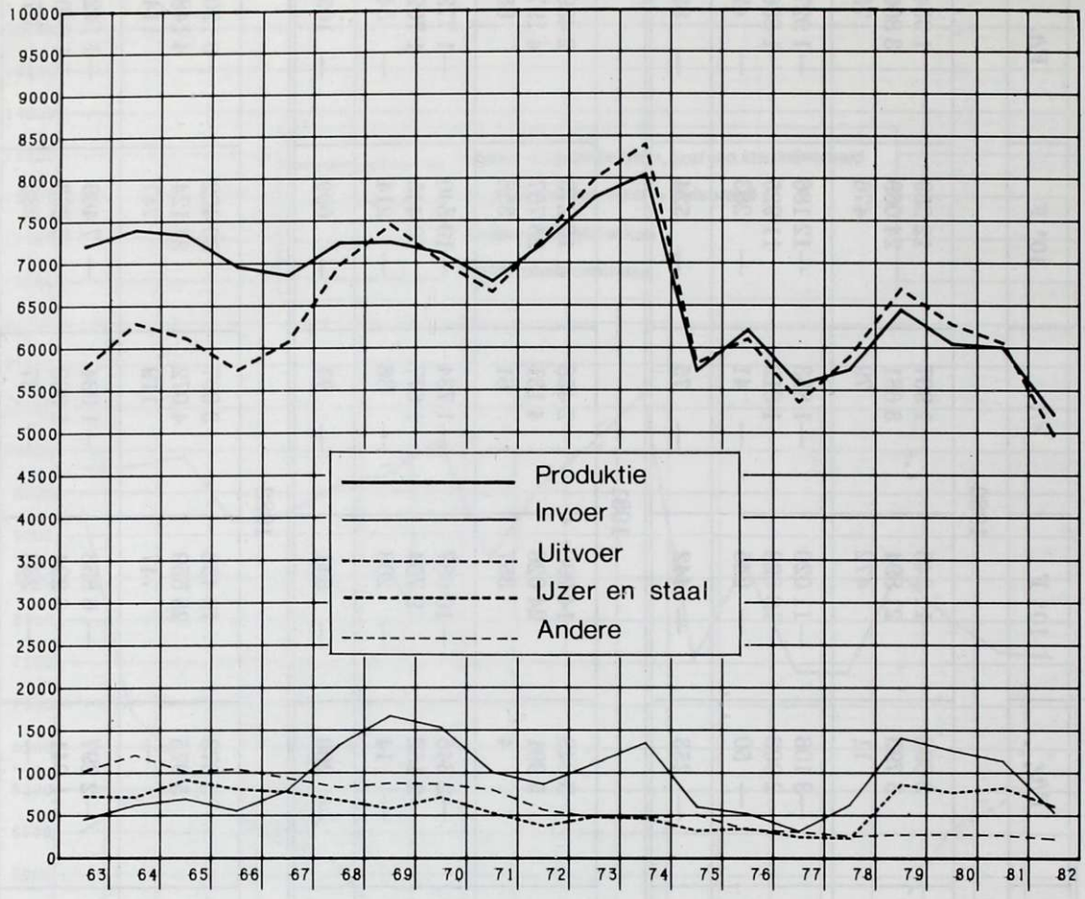

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor de Energie.

Cokesbalans (a)
(duizenden tonnen)

OMSCHRIJVING	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982 (c)
Produktie	6 216	5 569	5 747	6 450	6 048	6 004	5 217
Invoer	521	312	625	1 408	1 261	1 136	536
Totale aanvoer ...	**6 737**	**5 881**	**6 372**	**7 858**	**7 309**	**7 140**	**5 753**
Afzet ijzer- en staalnijverheid	6 108	5 360	5 900	6 695	6 277	6 058	4 975
Andere binnenlandse afzet (b)	306	254	273	278	265	222	262
Binnenlandse afzet ...	**6 414**	**5 614**	**6 173**	**6 973**	**6 542**	**6 280**	**5 237**
Uitvoer	344	245	230	864	768	822	472
Totale afzet ...	**6 758**	**5 859**	**6 403**	**7 837**	**7 310**	**7 102**	**5 709**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor de Energie.

(a) Hoogovencokes, steenkoolhalfcokes.
(b) Eigen verbruik inbegrepen.
(c) Voorlopige gegevens.

Beschikbare elektrische energie

(miljoenen kWh)

OMSCHRIJVING	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982 (f)
Nettoproduktie	**45 000,6**	**44 773,8**	**48 356,5**	**49 648,0**	**51 015,4**	**48 179,3**	**47 936,1**
Conventionele thermische produktie	35 184,8	33 012,2	35 988,5	38 262,1	38 286,0	34 622,5	31 925,3
op basis van : Vaste brandstoffen (a)	*7 732,6*	*9 206,7*	*10 300,1*	*11 195,9*	*12 463,8*	*13 602,0*	*15 686,2*
Vloeibare brandstoffen (b)	*16 096,7*	*14 139,1*	*16 401,3*	*16 939,6*	*17 282,6*	*13 207,5*	*11 682,0*
Gasvormige brandstoffen (c)	*11 355,5*	*9 666,4*	*9 287,1*	*10 126,6*	*8 539,6*	*7 813,0*	*4 557,1*
Kernenergie (d)	9 485,1	11 313,5	11 871,5	10 814,8	11 909,3	12 219,1	14 751,6
Waterkracht	107,7	221,8	219,3	233,2	274,3	377,0	325,1
Spaarbekkencentrales	223,0	226,3	277,2	337,8	545,8	694,7	711,1
Invoer (e)	3 240,2	5 202,9	5 282,9	6 736,3	6 284,5	5 704,0	4 826,0
Uitvoer	—6 602,5	—6 587,0	—8 060,3	—7 964,5	—8 919,9	—5 263,9	—4 327,4
Energieverbruik voor het pompen in de spaarbekkencentrales	— 317,4	— 305,5	— 367,8	— 467,4	— 733,0	— 925,9	— 942,1
Gevraagde energie in België	**41 320,9**	**43 084,2**	**45 211,3**	**47 952,4**	**47 647,1**	**47 693,5**	**47 492,6**
Verliezen op het net	—2 284,5	—2 410,7	—2 571,5	—2 699,4	—2 756,0	—2 776,3	—2 737,8
Nettoverbruik	**39 036,4**	**40 668,9**	**42 634,8**	**45 253,9**	**44 891,1**	**44 917,2**	**44 754,8**
w.v. : Hoogspanning	28 339,9	29 061,0	30 067,1	31 943,6	31 141,1	30 810,8	30 278,7
Laagspanning	10 696,5	11 607,9	12 572,7	13 309,4	13 750,0	14 106,4	14 476,1

Bronnen : Bedrijfsfederatie der Voortbrengers en Verdelers van Elektriciteit in België.
Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor de Energie.

(a) Elektriciteit voortgebracht door gekochte stoom en warmterecuperaties inbegrepen.
(b) Produktie uit raffinaderijgas inbegrepen.
(c) Produktie uit raffinaderijgas niet inbegrepen.
(d) Niet inbegrepen het Belgisch aandeel van de produktie van de Frans-Belgische kernenergiecentrale te Chooz (Frankrijk).
(e) Het Belgisch aandeel in de nettoproduktie van de centrale te Chooz inbegrepen.
(f) Voorlopige gegevens.

Netto produktie van elektriciteit per energiedrager

(miljoenen kWh)

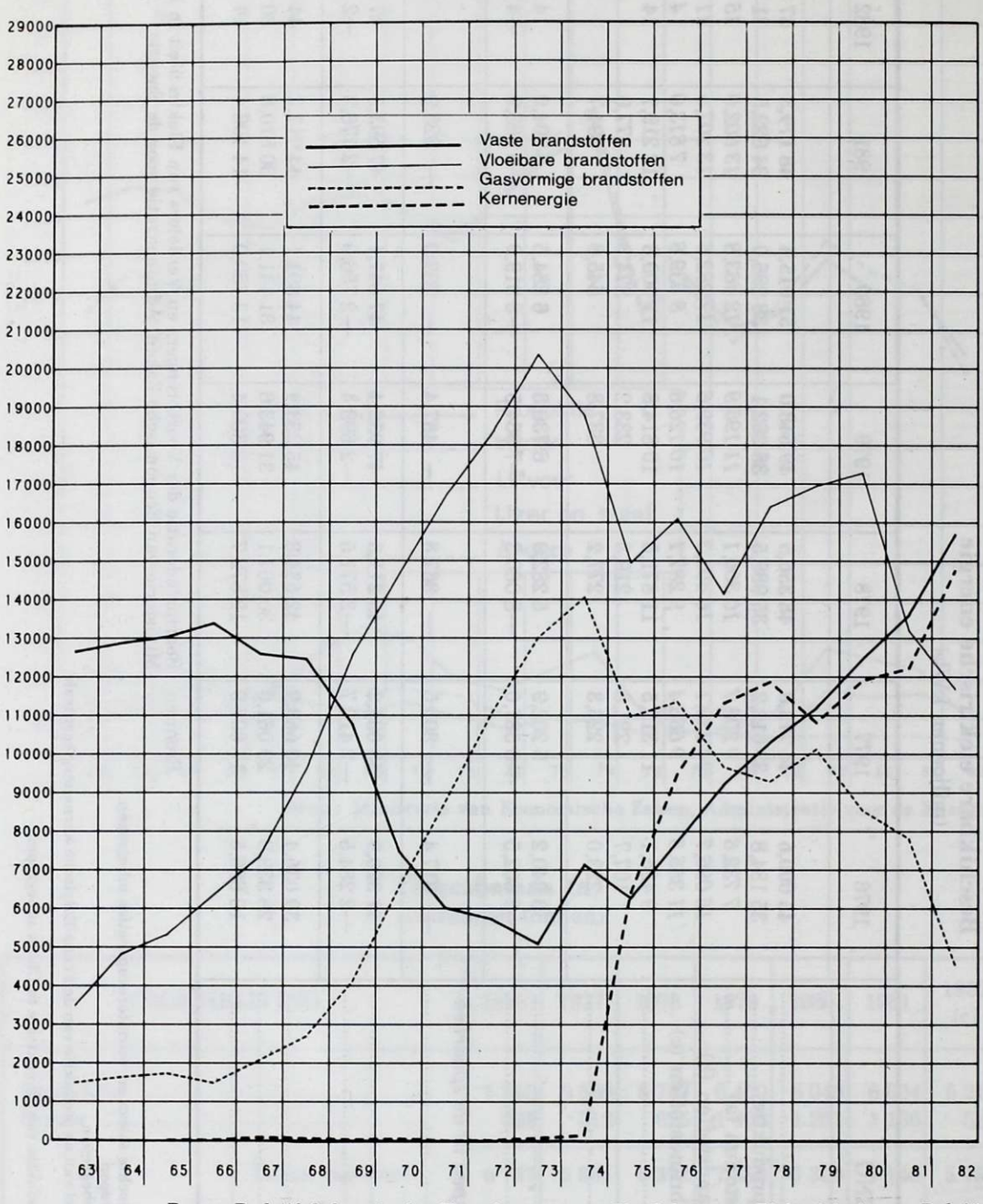

Bron : Bedrijfsfederatie der Voortbrengers en Verdelers van Elektriciteit van België.

Elektriciteitsverbruik

(miljoenen kWh)

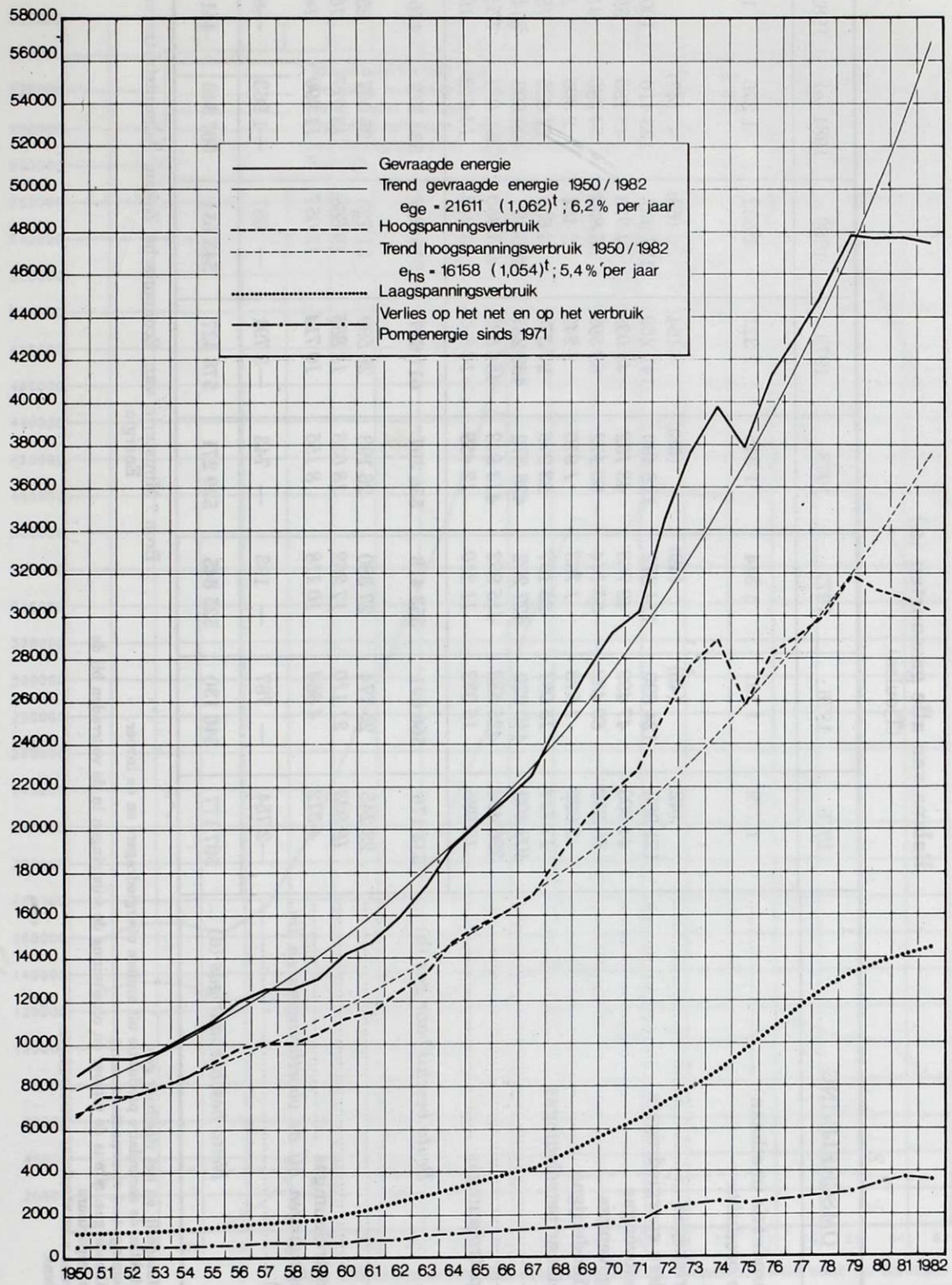

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor de Energie.

Balans van alle gassoorten (a)

(Tjoules)

OMSCHRIJVING	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981 (e)	1982 (f)
1. *Primaire produktie* (methaan)	1 779	1 181	1 344	1 345	1 321	1 532	1 275	1 215
2. *Secundaire produktie :*								
a) Uit gas :								
— Fabrieksgas	(42)	(45)	(49)	(56)	(54)	(53)	(47)	(43)
b) Uit andere energiedragers :	121 988	124 590	124 872	128 490	141 259	127 937	123 410	100 582
— Cokesovengas	*44 903*	*47 499*	*42 768*	*43 132*	*48 039*	*44 973*	*45 199*	*39 203*
— Hoogovengas	*56 339*	*60 432*	*55 144*	*60 172*	*63 599*	*55 824*	*54 280*	*41 344*
— Raffinaderijgas	*3 022*	*1 578*	*1 763*	*1 910*	*2 242*	*2 481*	*2 306*	*1 165*
— Vloeibaar petroleumgas	*17 724*	*15 081*	*25 197*	*23 276*	*27 374*	*24 659*	*21 625*	*18 870*
3. *Invoer*	409 409	440 920	427 202	426 372	469 237	446 597	409 693	374 414
Aardgas	*396 424*	*425 588*	*415 992*	*413 913*	*454 625*	*433 350*	*396 081*	*355 190*
Vloeibaar petroleumgas	*12 985*	*15 332*	*11 210*	*12 459*	*14 632*	*13 247*	*13 612*	*19 224*
Bruto beschikbaar gas (b)	**533 176**	**566 691**	**553 418**	**556 207**	**611 317**	**576 066**	**534 378**	**476 211**
4. *Uitvoer*	23 245	25 774	27 380	26 193	29 599	31 725	25 067	25 459
Aardgas	*18 933*	*21 110*	*17 262*	*18 038*	*18 885*	*19 668*	*13 077*	*10 911*
Vloeibaar petroleumgas	*4 312*	*4 664*	*10 118*	*8 155*	*10 714*	*12 057*	*11 990*	*14 548*
5. *Voorraadwijzigingen bij de voortbrengers en importeurs* (c)	—2 754	— 787	— 193	— 743	—3 791	— 687	—1 963	—8 940
Netto beschikbaar gas (d)	**507 177**	**540 130**	**525 845**	**529 271**	**578 427**	**543 654**	**507 348**	**441 812**

(a) Inclusief het raffinaderij- en het vloeibaar gas.
(b) De primaire produktie, de secundaire produktie uit andere energiedragers en de invoer.
(c) (+) Voorraadafneming; (—) voorraadtoeneming.
(d) Het bruto beschikbaar gas, minus de uitvoer en plus/minus de wijzigingen in de voorraden bij de voortbrengers en importeurs.
(e) Voorlopige gegevens voor vloeibaar petroleumgas.
(f) Voorlopige gegevens.

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor de Energie.

Beschikbaar gas

(Tjoules)

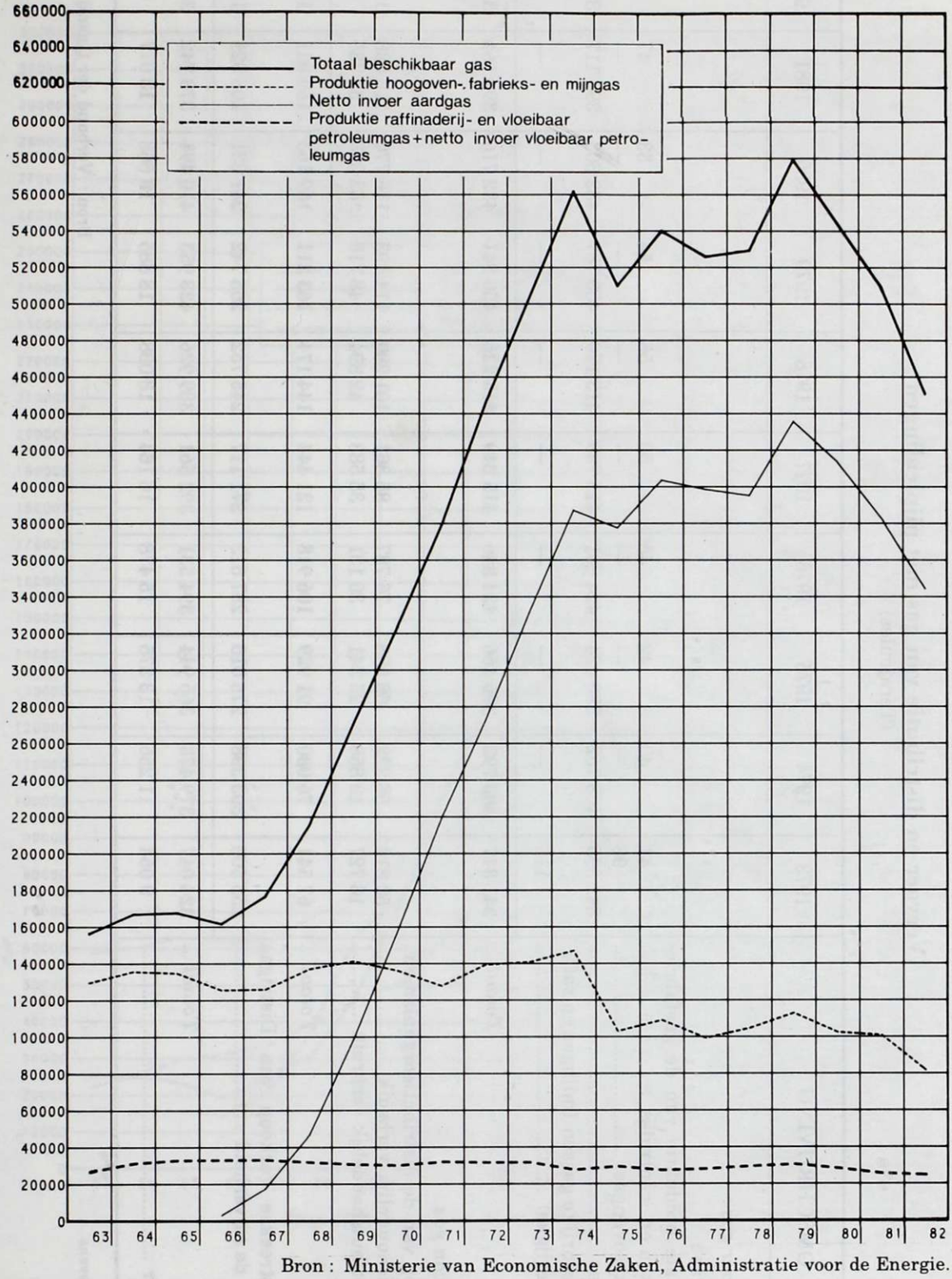

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor de Energie.

Vervoer en distributie van gas met pijpleidingen

(Terajoules)

OMSCHRIJVING	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982 (a)
A. *Beschikbaar gas :*										
1. Stadsgas :										
— Totale produktie van de gasfabrieken en -centrales	41	40	42	45	50	56	54	53	47	43
— Cokesovengas	96	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2. Aardgas	341 595	408 752	396 424	424 801	415 799	413 170	450 787	432 663	394 117	325 690
3. Calorieënrijke gassen (mijngas en raffinaderijgas)	115	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Totaal ...	**341 847**	**408 792**	**396 466**	**424 846**	**415 849**	**413 226**	**450 841**	**432 716**	**394 164**	**325 733**
B. *Verkoop van gas :*										
1. Verkoop van de distributieorganismen :										
— Huishoudelijk verbruik	50 814	56 222	66 588	76 787	85 861	101 280	114 493	116 770	116 036	110 958
— Niet-huishoudelijk verbruik	16 727	19 858	25 341	30 131	35 583	42 894	48 718	52 393	55 785	52 543
Totaal ...	**67 541**	**76 080**	**91 929**	**106 918**	**121 444**	**144 174**	**163 211**	**169 163**	**169 821**	**163 551**
2. Rechtstreekse verkoop van Distrigas aan de nijverheid	256 506	303 398	275 015	287 613	271 117	245 752	265 742	241 331	208 921	150 669
Totaal ...	**324 047**	**379 478**	**366 944**	**394 531**	**392 561**	**389 926**	**428 953**	**410 494**	**378 742**	**314 220**
3. Uitvoer	9 054	11 255	13 375	15 478	16 164	18 038	18 885	19 668	13 077	10 911

(a) Voorlopige gegevens.

Bron : Verbond der Gasnijverheid.

Netto gasverbruik

Alle gas, inclusief vloeibaar en raffinaderijgas

(Tjoules)

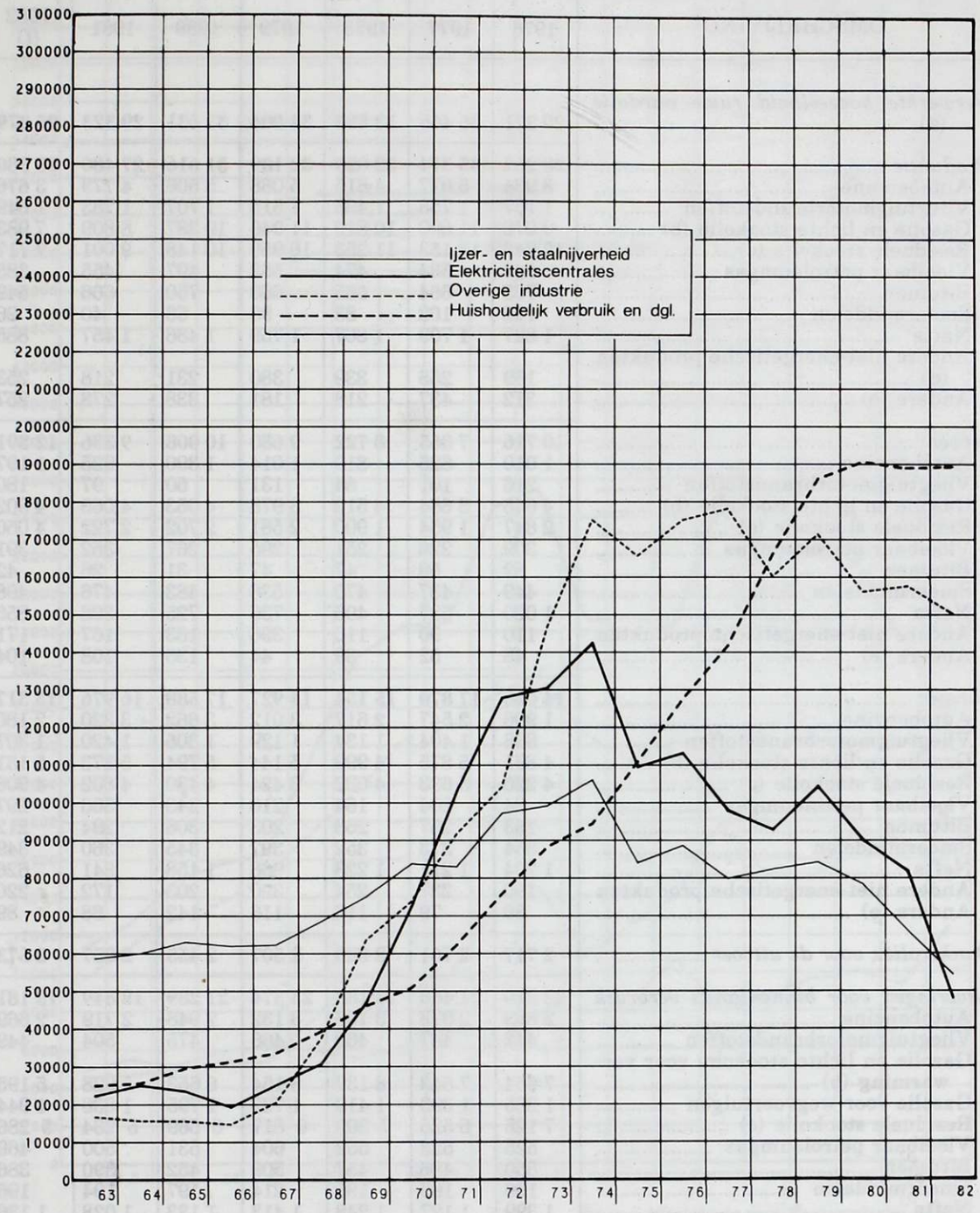

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor de Energie.

Produktie en verbruik van aardolieprodukten

(duizenden tonnen)

OMSCHRIJVING	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982 (f)
Verwerkte hoeveelheid ruwe aardolie (a)	**29 371**	**36 466**	**33 884**	**34 004**	**33 631**	**29 323**	**25 279**
Produktie	**28 262**	**35 374**	**32 029**	**32 189**	**31 616**	**27 480**	**23 380**
Autobenzine	3 934	5 077	4 815	5 088	5 506	4 773	3 676
Vliegtuigmotorbrandstoffen	1 107	1 753	1 496	1 515	1 707	1 783	1 649
Gasolie en lichte stookolie (b)	9 072	11 690	10 819	11 946	10 387	8 809	7 983
Residuele stookolie (c)	10 648	13 153	11 253	10 950	10 148	9 001	7 717
Vloeibaar petroleumgas	328	534	474	552	497	455	385
Bitumen	763	664	665	680	750	666	549
Smeermiddelen	102	102	83	98	66	40	26
Nafta	1 827	1 709	1 867	1 759	1 486	1 457	885
Andere niet-energetische produkten (d)	169	255	339	380	231	218	253
Andere (e)	312	437	218	181	338	278	257
Invoer	**10 716**	**7 865**	**8 722**	**9 680**	**10 008**	**9 336**	**12 391**
Autobenzine	1 010	625	813	1 014	1 390	925	1 197
Vliegtuigmotorbrandstoffen	216	101	84	131	50	97	180
Gasolie en lichte stookolie (b)	4 645	3 684	4 512	3 978	4 053	4 065	4 902
Residuele stookolie (c)	2 847	1 954	1 900	2 581	2 702	2 722	4 050
Vloeibaar petroleumgas	309	226	251	295	267	352	391
Bitumen	62	59	47	47	31	26	42
Smeermiddelen	449	437	470	538	483	476	498
Nafta	1 020	587	496	736	725	398	856
Andere niet-energetische produkten	110	90	110	396	163	167	171
Andere (e)	48	52	39	44	135	108	104
Uitvoer	**14 046**	**17 870**	**15 154**	**14 927**	**17 588**	**16 976**	**15 317**
Autobenzine	1 906	2 547	2 617	3 012	3 662	3 320	2 180
Vliegtuigmotorbrandstoffen	838	1 404	1 134	1 129	1 305	1 420	1 307
Gasolie en lichte stookolie (b)	4 891	5 875	4 999	5 144	5 794	5 373	5 131
Residuele stookolie (c)	4 226	5 633	4 032	3 424	4 430	4 802	4 906
Vloeibaar petroleumgas	94	204	164	216	243	306	297
Bitumen	263	257	263	203	306	294	212
Smeermiddelen	354	373	352	397	345	360	349
Nafta	1 204	1 211	1 223	966	1 158	841	626
Andere niet-energetische produkten	190	237	254	320	203	172	220
Andere (e)	80	79	116	116	142	88	89
Bunkeroliën voor de uitvoer	**2 717**	**2 761**	**2 820**	**2 507**	**2 455**	**2 857**	**2 573**
Leveringen voor binnenlands verbruik	**22 210**	**21 468**	**23 182**	**23 574**	**21 289**	**18 849**	**18 181**
Autobenzine	2 869	2 978	3 108	3 132	2 948	2 719	2 669
Vliegtuigmotorbrandstoffen	442	447	460	466	475	504	449
Gasolie en lichte stookolie voor verwarming (b)	7 654	7 543	8 137	8 154	6 653	5 928	5 195
Gasolie voor wegvoertuigen	1 255	1 393	1 419	1 723	1 795	1 838	1 944
Residuele stookolie (c)	7 125	6 525	7 309	6 817	6 569	5 234	5 286
Vloeibaar petroleumgas	525	523	552	604	531	500	469
Bitumen	550	486	457	509	452	390	386
Smeermiddelen	196	199	195	214	197	194	196
Nafta	1 399	1 127	1 248	1 413	1 133	1 028	1 136
Andere niet-energetische produkten	105	91	208	464	205	215	197
Andere (e)	90	156	89	78	331	299	254

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor de Energie.

(a) De verwerkte hoeveelheid tussenprodukten inbegrepen.
(b) Met inbegrip van lampolie en tractorpetroleum.
(c) Het pek van residuele aardolie inbegrepen.
(d) Hoofdzakelijk white-spirit en speciale benzines.
(e) Het onverdichtbaar gas inbegrepen.
(f) Voorlopige gegevens op 15 april 1983.

Produktie, invoer, uitvoer en binnenlandse leveringen voor aardolieprodukten
(duizenden tonnen)

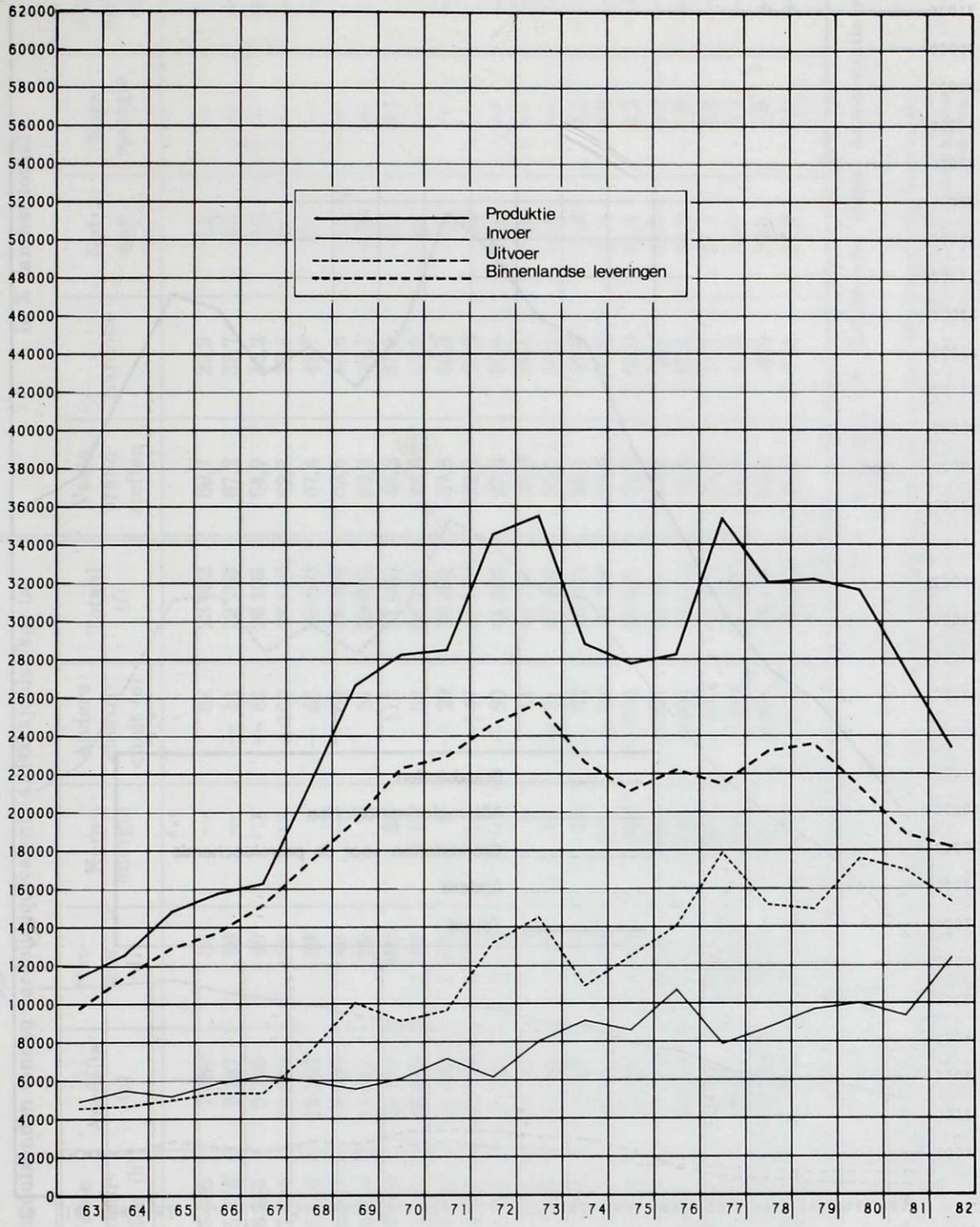

Bron : Ministerie van Economische Zaken,
Administratie voor de Energie.

Op de binnenlandse markt geleverde petroleumprodukten (a)

(duizenden tonnen)

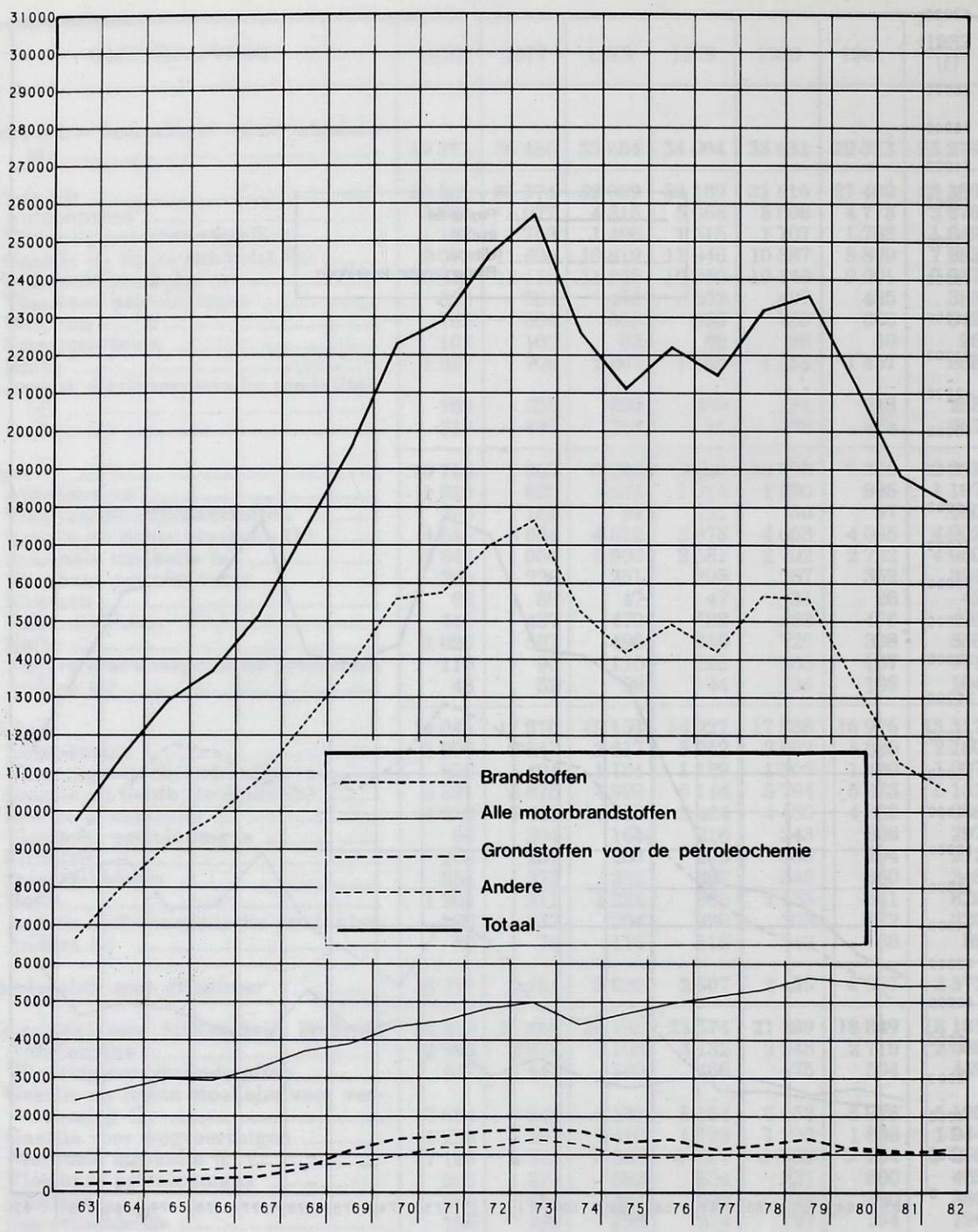

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor de Energie.

(a) Exclusief eigen verbruik der raffinaderijen en bunkering voor zeescheepvaart.

Zichtbaar brutoverbruik van primaire energie

JAARTAL	In duizenden tonnen aardolieëquivalent (41 860 kjoules/kg) (a)						In % van het totaal				
	Vaste brandstoffen (b)	Aardolie (c)	Netgas (d)	Kernenergie	Andere elektriciteit (e)	Totaal (f)	Vaste brandstoffen	Aardolie	Netgas	Kernenergie	Andere elektriciteit
1960	16 505	7 089	36	—	62	23 692	69,7	29,9	0,2	—	0,2
1961	15 976	7 787	36	—	— 14	23 785	67,2	32,7	0,2	—	—0,1
1962	16 953	9 198	40	1	— 84	26 108	64,9	35,2	0,2	—	—0,3
1963	17 635	10 533	38	13	—100	28 119	62,7	37,5	0,1	—	—0,3
1964	16 418	12 202	39	4	— 63	28 600	57,4	42,7	0,1	—	—0,2
1965	16 100	13 690	49	—	64	29 903	53,8	45,8	0,2	—	0,2
1966	14 914	14 541	99	2	54	29 610	50,4	49,1	0,3	—	0,2
1967	14 360	16 148	450	23	114	31 095	46,2	51,9	1,4	0,1	0,4
1968	14 973	18 968	1 163	15	52	35 171	42,6	53,9	3,3	—	0,2
1969	14 522	21 482	2 412	5	— 29	38 392	37,8	56,0	6,3	—	—0,1
1970	13 312	23 869	3 815	14	147	41 157	32,3	58,0	9,3	—	0,4
1971	11 368	24 663	5 295	—	— 80	41 246	27,6	59,8	12,8	—	—0,2
1972	11 625	26 588	6 559	3	11	44 786	26,0	59,4	14,6	—	—
1973	11 808	27 443	7 956	18	— 31	47 194	25,0	58,1	16,9	—	—
1974	12 303	24 145	9 301	33	82	45 864	26,8	52,6	20,3	0,1	0,2
1975	9 312	22 530	9 059	1 541	— 96	42 346	22,0	53,2	21,4	3,6	—0,2
1976	9 859	23 896	9 670	2 342	—685	45 082	21,9	53,0	21,4	5,2	—1,5
1977	9 203	23 313	9 553	2 616	—204	44 481	20,7	52,4	21,5	5,9	—0,5
1978	10 032	24 925	9 471	2 745	—499	46 674	21,5	53,4	20,3	5,9	—1,1
1979	10 963	25 363	10 350	2 575	—147	49 104	22,3	51,7	21,1	5,2	—0,3
1980	11 288	23 304	9 902	2 982	—429	47 047	24,0	49,6	20,0	6,3	—0,9
1981	11 197	20 692	9 133	3 093	+364	44 479	25,2	46,5	20,5	7,0	+0,8
1982 (g)	10 830	19 723	7 562	3 789	+375	42 279	25,6	46,6	17,9	9,0	+0,9

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor de Energie.

(a) Omrekeningscoëfficienten op basis van de calorische onderwaarde : steenkolen (handelskwaliteiten), steenkoolagglomeraten en cokes : 29.930 kjoules/kg; laagwaardige kolen : 20.930 kjoules/kg; brandstofschilfers : naar gelang van hun calorieëninhoud; bruinkoolbriketten : 20.930 kjoules/kg; netgas : aan de hand van de vooraf tot 35.169 kjoules/m³ omgerekende statistieken; elektriciteit uit waterkracht en kernenergie en invoersaldo van elektriciteit : aan de hand van het gemiddelde aantal kjoules, ingezet door alle klassieke thermische centrales om 1 kWh voort te brengen; ruwe petroleum en invoersaldo van energetische en niet energetische petroleumprodukten : 41.860 kjoules/kg.

(b) Verbruik van steenkolen en brandstofschiefers, invoersaldo en voorraadintering van steenkoolagglomeraten, cokes, bruinkoolbriketten en bruinkool.

(c) Hoeveelheid in de raffinaderijen verwerkte ruwe petroleum, invoersaldo van energetische en niet energetische petroleumprodukten en positief verschil tussen de binnenlandse leveringen van geraffineerde produkten, enerzijds, de som van de voortgebrachte hoeveelheid en het invoersaldo van die produkten, anderzijds.

(d) Verbruik van het in België opgevangen mijngas en invoersaldo van netgas, waaronder aardgas vanaf 10 oktober 1966.

(e) Produktie van elektriciteit uit waterkracht en invoersaldo van elektriciteit; het Belgisch aandeel in de produktie van de Frans-Belgische Centrale van Chooz is bij de invoer geteld.

(f) Het totaal moet overeenkomen met de som van de posten « Verbruik der producenten primaire energie, verlies, omvorming en distributie » en « Levering eindverbruikers » in de tabel « Balans van de totale Energie ».

(g) Voorlopige gegevens.

Zichtbaar verbruik van primaire energie (a)

(duizenden tonnen aardolieëquivalent)

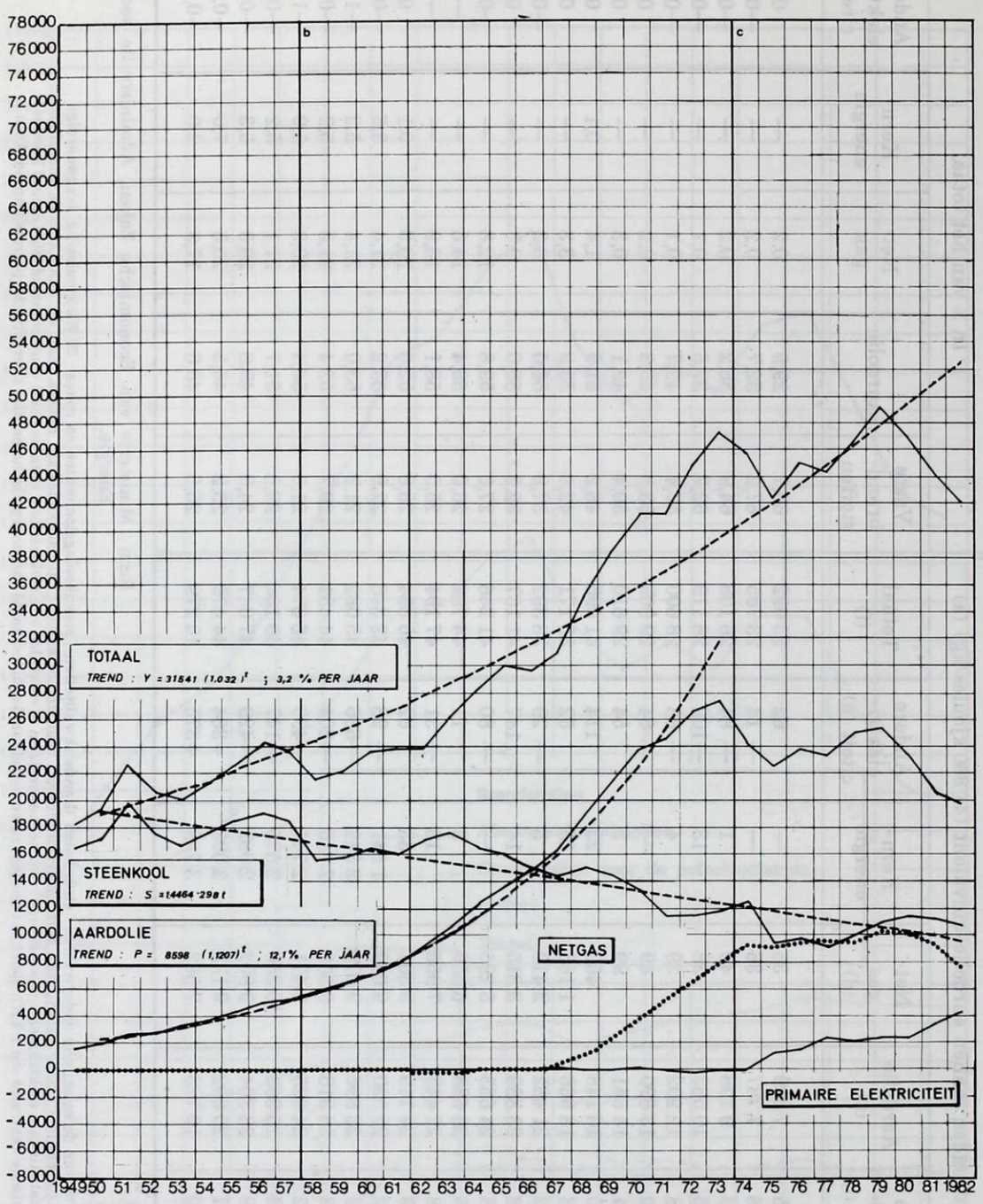

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor de Energie.

(a) Trend, Totaal en Steenkool : 1950-1982.
(b) 1956-1957 : eerste sluiting van het kanaal van Suez.
1958 : Europese Economische Gemeenschap.
(c) Einde 1973 : petroleumcrisis; nieuw energiebeleid.

Vergelijking tussen het verloop van het indexcijfer der industriële produktie en dat van het indexcijfer van het brutoverbruik van primaire energie

(1963=100)

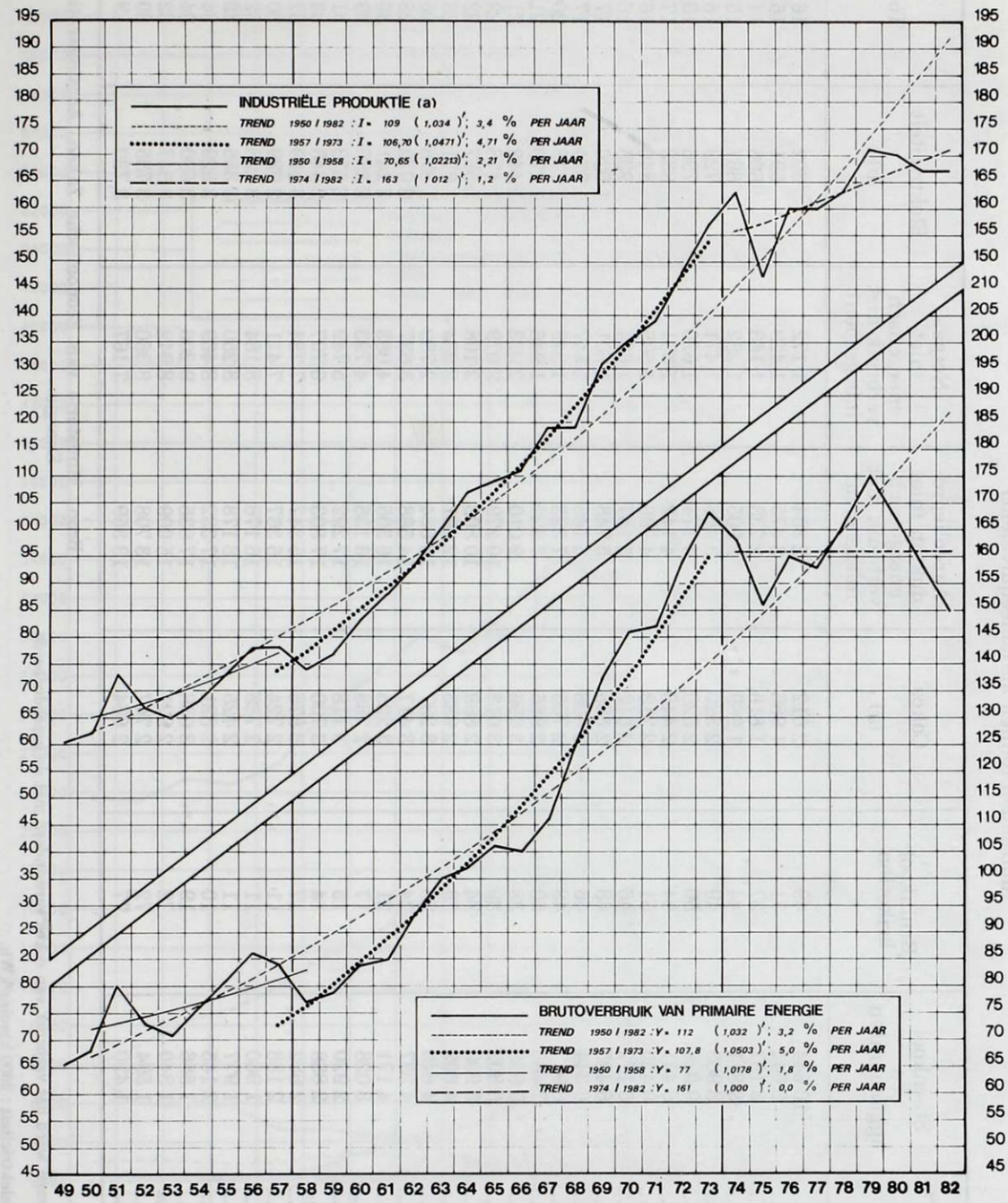

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor de Energie.

(a) Van 1949 tot 1953, op basis van het indexcijfer I.E.S.P.O., Leuven, 1936-1938 = 100; vanaf 1953, indexcijfer N.I.S., 1963 = 100, zonder de bouwnijverheid.

Eindverbruik van energie per energiedrager

(duizenden tonnen aardolieëquivalent)

JAARTAL	Steenkool en agglomeraten	Bruinkool-briketten	Cokes (a)	Aardolieprodukten (niet energetisch verbruik niet inbegrepen)	Netgas (niet energetisch verbruik niet inbegrepen)	Elektriciteit (b)	Totaal
1951	10 644	49	2 012	2 354	1 172	602	16 833
1952	8 644	31	1 986	2 475	1 429	591	15 001
1953	8 197	37	1 816	2 733	1 163	608	14 554
1954	8 811	44	1 989	2 905	1 282	667	15 698
1955	8 963	49	2 320	3 468	1 471	723	16 994
1956	9 026	50	2 520	4 174	1 620	796	13 183
1957	8 441	54	2 446	4 142	1 591	833	17 507
1958	6 425	51	2 313	4 796	1 595	846	16 026
1959	6 172	46	2 512	5 157	1 634	935	16 456
1960	6 495	48	2 585	5 748	1 801	1 026	17 703
1961	6 344	45	2 608	6 146	1 747	1 074	17 964
1962	6 917	48	2 705	7 323	1 849	1 178	20 020
1963	7 465	50	2 985	7 928	1 946	1 279	21 653
1964	5 958	38	3 096	9 010	2 023	1 442	21 567
1965	5 802	39	3 013	10 279	2 079	1 478	22 690
1966	5 900	34	2 889	10 803	2 108	1 567	22 410
1967	4 602	29	2 935	12 061	2 234	1 671	23 532
1968	4 649	28	3 237	13 604	2 789	1 878	26 185
1969	4 337	24	3 417	14 588	3 637	2 072	28 075
1970	4 171	21	3 225	16 305	4 083	2 241	30 046
1971	3 028	17	2 788	16 138	4 793	2 388	29 152
1972	2 920	15	3 118	17 292	5 749	2 673	31 767
1973	2 868	14	3 700	17 803	6 707	2 943	34 035
1974	2 682	17	3 876	15 347	7 734	3 119	32 775
1975	2 188	11	2 724	15 367	7 411	2 929	30 630
1976	1 960	11	2 768	16 176	8 184	3 228	32 327
1977	1 977	11	2 425	16 178	8 250	3 356	32 197
1978	2 145	10	2 621	17 332	8 469	3 529	34 106
1979	1 886	19	3 036	17 035	9 206	3 690	34 872
1980	1 840	72	2 921	15 099	8 942	3 647	32 521
1981	1 594	72	2 747	13 708	8 360	3 735	30 154
1982 (c)	1 420	77	2 664	13 359	7 167	3 730	28 417

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor de Energie.

(a) Om dubbel gebruik te voorkomen werd het verbruik van cokes verminderd met de geproduceerde hoeveelheden hoogovengas.
(b) Omrekeningscoëfficient voor elektriciteit : 3600 kjoules/kWh.
(c) Voorlopige gegevens.

Eindverbruik van energie (a) per energiedrager

(duizenden tonnen aardolieëquivalent)

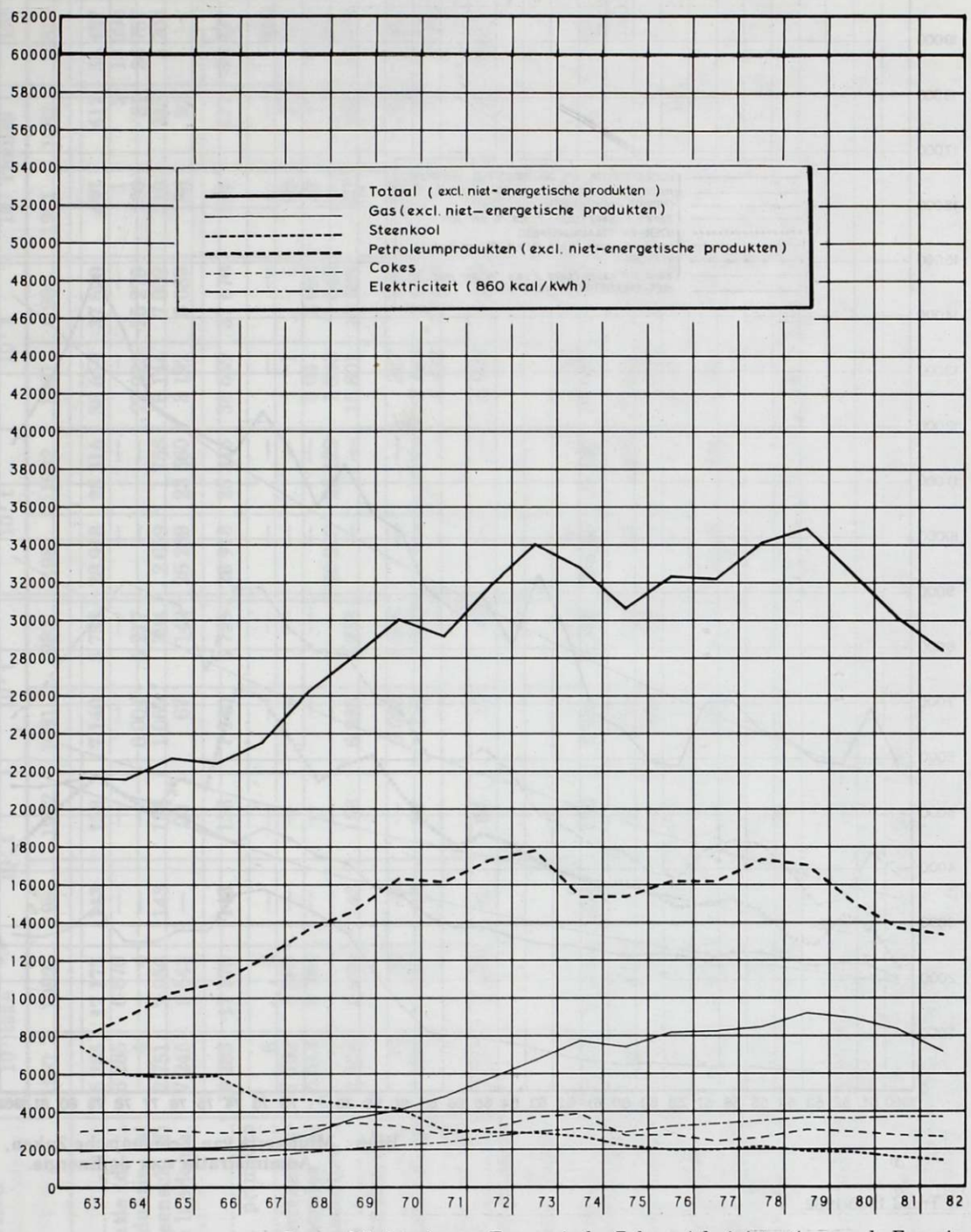

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor de Energie.

(a) Energie die niet aangewend werd voor de voortbrenging van een andere vorm van energie; exclusief de aanwending voor niet energetische doeleinden en het verlies bij verdeling.

Eindverbruik van energie per sector (a)

(duizenden tonnen aardolieëquivalent)

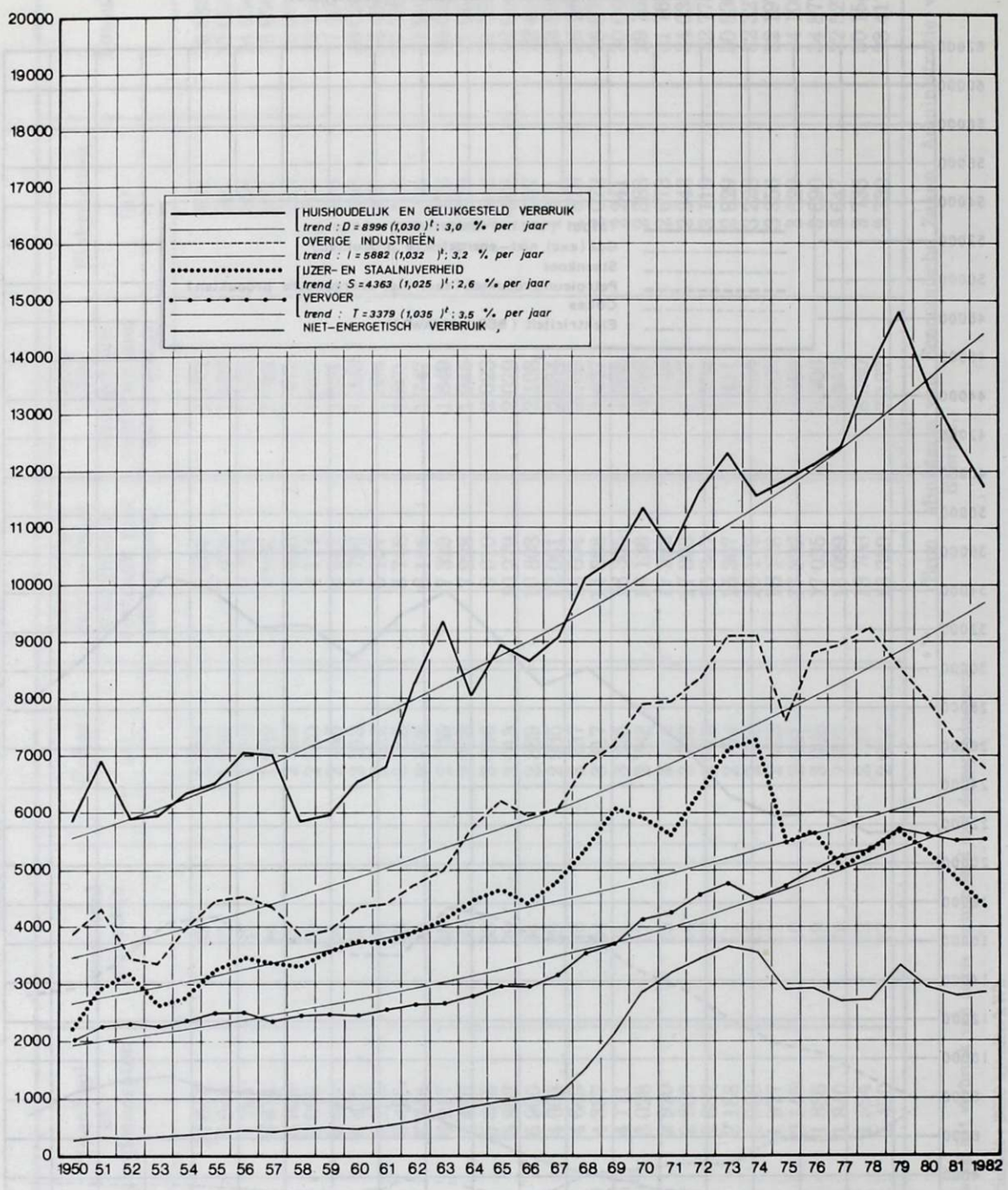

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor de Energie.

(a) Trend 1950-1982.

OMSCHRIJVING	Steenkool en -agglomeraten		Bruinkool en -briketten		Cokes		Ruwe petroleum +interm. prod.		Petroleum-produkten		Netgas (b)		Elektriciteit (c)	
	10^3 tske		10^3 t		10^3 t		10^3 t		10^3 t		10^3 Tjoules		10^6 kWh	
	1981	1982	1981	1982	1981	1982	1981	1982	1981	1982	1981	1982	1981	1982
Middelen	**16 285**	**17 173**	**143**	**158**	**7 140**	**5 753**	**28 918**	**25 316**	**38 659**	**37 670**	**497**	**417**	**56 457**	**55 523**
Primaire produktie (d)	6 285	6 670	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	13 996	16 715
Secundaire produktie (e)	4	4	—	—	6 004	5 217	—	—	29 323	25 279	100	81	36 757	33 982
Inv. uit de Gemeensch. (f)	2 751	1 956	143	138	1 069	394	2 659	1 756	6 144	7 302	310	243	5 704	4 826
Invoer uit derde landen	7 245	8 543	—	20	67	142	26 259	23 560	3 192	5 089	86	92	—	—
Aanwending	**16 285**	**17 173**	**143**	**158**	**7 140**	**5 753**	**28 918**	**25 316**	**38 659**	**37 670**	**497**	**417**	**56 457**	**55 523**
Producenten primaire energie	6	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	630	618
Cokes- en gasfabrieken (g)	7 792	6 883	—	—	—	—	—	—	1	1	26	22	145	130
Elektriciteitscentrales (h)	5 513	6 384	—	—	—	—	—	—	3 047	2 652	79	46	6 276	6 441
Petroleumraffinaderijen	—	—	—	—	—	—	29 323	25 129	1 843	1 542	—	—	709	630
Eindverbruikers	2 324	2 029	143	156	6 285	5 238	—	—	15 801	15 528	377	329	43 433	43 377
IJzer- en staalnijverheid (i)	*30*	*30*	—	—	*6 058*	*4 976*	—	—	*227*	*218*	*66*	*54*	*4 899*	*4 309*
Over. industrieën (d) (j)	*957*	*646*	*92*	*92*	*190*	*220*	—	—	*2 149*	*2 550*	*112*	*82*	*18 644*	*18 717*
Vervoer	—	—	—	—	—	—	—	—	*5 423*	*5 444*	—	—	*1 003*	*1 023*
Huisbrandsector en gelijkgestelde	*1 337*	*1 353*	*51*	*64*	*37*	*42*	—	—	*5 909*	*5 147*	*170*	*164*	*18 887*	*19 328*
Overige en niet-gespecifieerd	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Niet als energie aangewend	—	—	—	—	—	—	—	—	*2 093*	*2 169*	*29*	*29*	—	—
Binnenlands verbruik	15 635	15 302	143	156	6 285	5 238	29 323	25 129	20 692	19 723	482	397	51 193	51 196
Uitvoer naar de Gemeenschap (f) (k)	727	632	—	2	480	315	86	486	13 340	11 769	13	11	5 264	4 327
Uitvoer naar derde landen	75	79	—	—	342	163	—	—	3 636	3 548	—	—	—	—
Bunker	—	—	—	—	—	—	—	—	2 857	2 573	—	—	—	—
Voorraadwijziging produc. en importeurs (l)	+56	+425	—	—	+32	+37	—499	+299	—1 866	+57	+2	+9	—	—
Voorraadwijziging handel en verbruikers (m)	—19	+38	—	—	+ 1	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor de Energie.

(a) Balans opgemaakt aan de hand van vlug beschikbare statistieken. Voorlopige gegevens voor 1982.
(b) Alle gas dat in gastoestand wordt of moet worden geleverd, dus zonder het butaan- en propaangas, dat aan de eindverbruikers in vloeibare toestand (in flessen) wordt bezorgd.
(c) Niet alle dubbeltellingen inzake verbruik van elektriciteit en dit van andere vormen van energie konden worden uitgeschakeld.
(d) Steenkool : de handelskwaliteiten worden ton voor ton aangerekend; de laagwaardige produkten worden in ske omgerekend tegen 20.930 kjoules/kg en de brandstofschiefers op grond van hun caloriëninhoud.
Elektriciteit : inclusief kernenergie. Het Belgisch aandeel in de Frans-Belgische kerncentrale van Chooz is bij de invoer geteld.
(e) Steenkool en -agglomeraten : pekverbruik van de agglomeratenfabrieken. Netgas : produktie van de gas- en cokesfabrieken, aankopen van gas bij de petroleumnijverheid en totaal verbruik van hoogovengas.
(f) Exclusief de doorvoer van aardgas naar Frankrijk.
(g) Netgas : eigen verbruik van de cokes- en gasfabrieken en verlies bij de distributie.
(h) Inclusief het verbruik van de zelfvoortbrengers. Elektriciteit : inclusief het verschil tussen de bruto- en nettoproduktie, alsook het verlies bij vervoer en distributie en energie gebruikt voor oppompen van water in de pompcentrales.
(i) Netgas : inclusief het hoogovengas.
(j) Niet inbegrepen het verbruik voor de produktie van elektriciteit.
(k) Inclusief de brandstofschiefers omgerekend tegen 15.110 kjoules/kg.
(l) Ruwe petroleum : verschil tussen invoer en de hoeveelheid verwerkte petroleum in de raffinaderijen; petroleumprodukten : verschil tussen de produktie en de invoer, enerzijds, de leveringen anderzijds.
(m) Handel, cokesfabrieken, spoorwegen, elektriciteitscentrales der voortbrengers-verdelers en gemeenschappelijke centrales.

Balans van de totale energie
(in duizenden tonnen aardolieëquivalent)

OMSCHRIJVING	Omrekeningscoëfficient	1976	1977	1978	1979	1980	1981 (a)	1982 (b)
Middelen		**63 971**	**67 720**	**66 173**	**70 866**	**70 841**	**64 730**	**63 427**
Primaire produktie		7 678	7 667	7 498	6 951	7 594	7 784	8 745
— Steenkool	*0,70*	*5 233*	*4 920*	*4 611*	*4 214*	*4 379*	*4 402*	*4 672*
— Mijngas		*28*	*32*	*32*	*32*	*36*	*30*	*29*
— Hydro-elektriciteit	(g)	*75*	*99*	*110*	*130*	*197*	*259*	*255*
— Kernenergie (c)	(g)	*2 342*	*2 616*	*2 745*	*2 575*	*2 982*	*3 093*	*3 789*
Invoer		56 293	60 053	58 675	63 915	63 247	56 946	54 632
— Steenkool en agglomeraten	*0,70*	*5 079*	*4 446*	*4 679*	*6 612*	*6 966*	*6 997*	*7 349*
— Cokes	*0,70*	*365*	*218*	*438*	*985*	*882*	*795*	*375*
— Bruinkool en -briketten	*0,495*	*10*	*11*	*10*	*20*	*72*	*72*	*77*
— Ruwe petroleum	*1,00*	*29 226*	*36 435*	*33 779*	*34 237*	*33 474*	*28 918*	*26 316*
— Petroleumprodukten	*1,00*	*10 716*	*7 865*	*8 722*	*9 680*	*10 008*	*9 336*	*12 391*
— Netgas (d)		*10 165*	*9 938*	*9 888*	*10 860*	*10 352*	*9 462*	*8 007*
— Elektriciteit (c)	(g)	*732*	*1 140*	*1 159*	*1 521*	*1 493*	*1 366*	*1 167*
Leveringen binnenland (e)		**45 082**	**44 481**	**46 674**	**49 104**	**47 047**	**44 479**	**42 279**
Verbruik der producenten primaire energie, verlies omvorming en distributie (f)		9 841	9 567	9 820	10 908	11 555	11 537	11 010
Levering eindverbruikers		[illegible]	[illegible]	[illegible]	5 358	5 735	5 293	4 833	4 379

Levering eindverbruikers		35 241	34 914	36 854	38 196	35 492	32 942	31 269
— IJzer- en staalnijverheid		[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
— Overige industrieën		*9 105*	*8 962*	*9 272*	*8 531*	*7 991*	*7 268*	*6 772*
— Vervoer		*5 033*	*5 270*	*5 400*	*5 713*	*5 713*	*5 509*	*5 532*
— Huishoudsectoren en gelijkgest.		*12 131*	*12 447*	*13 736*	*14 793*	*13 561*	*12 544*	*11 724*
— Niet als energie aangewend		*2 914*	*2 717*	*2 748*	*3 324*	*2 932*	*2 788*	*2 862*
— Niet gespecifieerd		*353*	*398*	*340*	*100*	—	—	—
Verkoop buitenland		**19 293**	**22 913**	**20 524**	**20 573**	**23 535**	**22 542**	**20 031**
Uitvoer		16 576	20 152	17 704	18 066	21 080	19 685	17 458
— Steenkool en agglomeraten	*0,70*	*293*	*255*	*190*	*286*	*365*	*561*	*498*
— Cokes	*0,70*	*241*	*172*	*161*	*604*	*538*	*575*	*335*
— Petroleumprodukten	*1,00*	*14 046*	*17 870*	*15 154*	*14 927*	*17 588*	*16 976*	*15 317*
— Netgas		*504*	*412*	*431*	*451*	*470*	*312*	*261*
— Elektriciteit (c)	(g)	*1 492*	*1 443*	*1 768*	*1 798*	*2 119*	*1 261*	*1 047*
Bunker (h)		2 717	2 761	2 820	2 507	2 455	2 857	2 573
Voorraadwijziging producenten — importeurs — verbruikers		**— 388**	**+ 313**	**— 1 193**	**+ 1 193**	**+ 294**	**— 2 261**	**+ 920**
— Steenkool en cokes	*0,70*	+ 310	— 48	— 653	— 18	+ 73	+ 49	+ 350
— Ruwe petroleum	*1,00*	— 145	— 31	— 153	+ 259	— 87	— 496	+ 299
— Netgas		+ 19	+ 5	+ 18	+ 91	+ 16	+ 47	+ 214
— Petroleumprodukten		— 572	+ 387	— 405	+ 861	+ 292	— 1 866	+ 57
Statistisch verschil		**— 16**	**+ 13**	**+ 168**	**— 4**	**— 35**	**— 30**	**+ 197**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor de Energie.

(a) Verbeterde gegevens.
(b) Voorlopige gegevens op 10 mei 1983.
(c) De elektrische energie, aan België geleverd door de Frans-Belgische kerncentrale van Chooz is bij de invoer van elektriciteit geteld. Deze die aan Frankrijk geleverd is door de Belgisch-Franse kerncentrale van Tihange is bij de uitvoer geteld.
(d) Inclusief het aardgas vanaf 10 oktober 1966.
(e) Omrekeningscoëfficiënt voor elektriciteit : 0,086. Niet alle dubbeltellingen konden worden vermeden.
(f) Verschilberekening.
(g) Raming op basis van het specifiek verbruik van alle centrales van thermische energie samen.
(h) Bunkering internationale zeescheepvaart.

Evolutie van de gemiddelde prijzen van energie

(taksen inbegrepen - 1970 = 100)

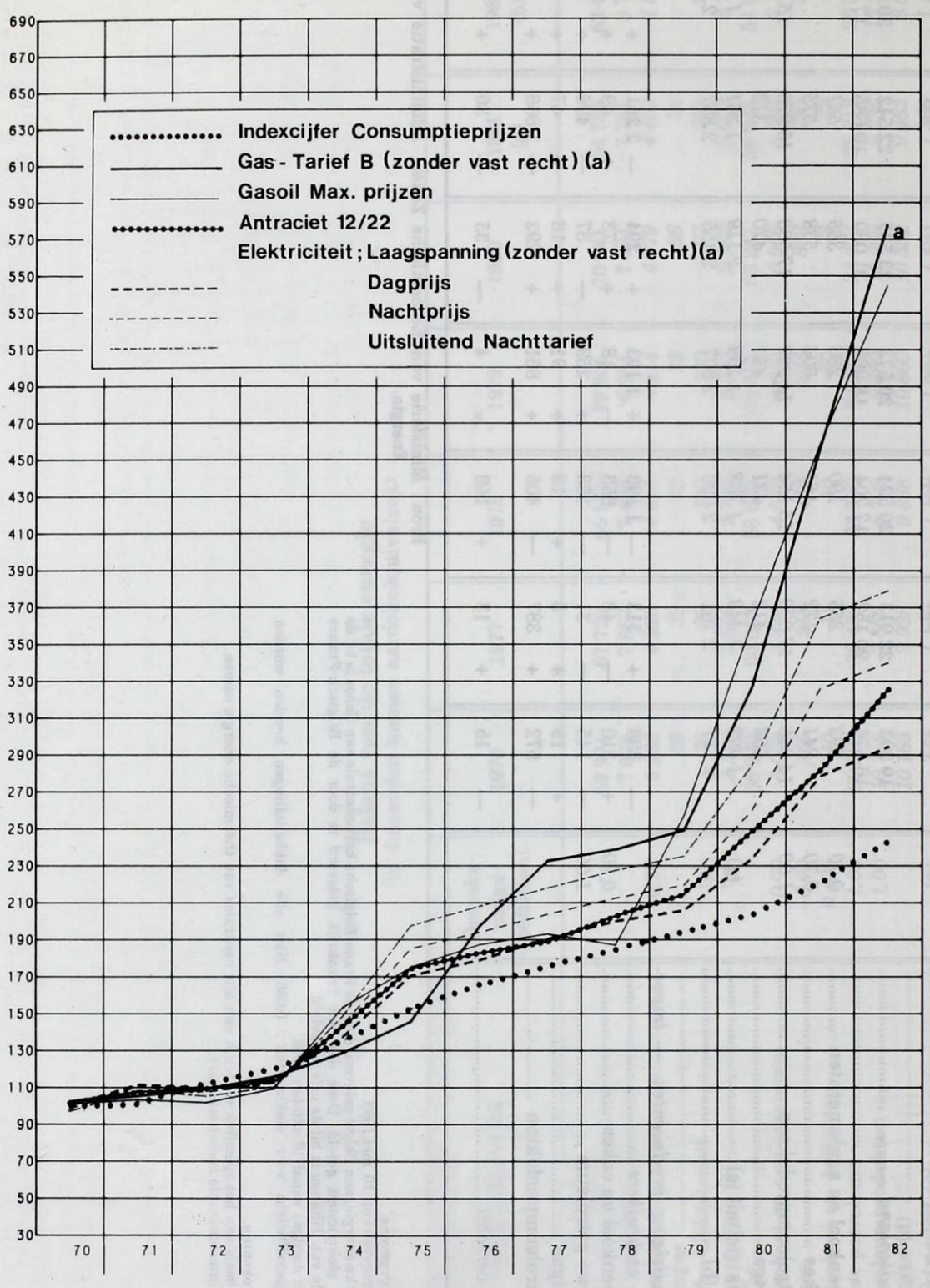

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor de Energie.

Buitenlandse handel betreffende de voornaamste vormen van energie

Waarde

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	Invoer					Uitvoer				
	1978	1979	1980	1981	1982	1978	1979	1980	1981	1982
A. *Steenkool en -briketten*	15 679	19 173	20 994	28 722	37 261	607	1 224	1 529	2 853	2 935
1. Anthraciet	*5 748*	*5 750*	*6 108*	*6 676*	*7 866*	*106*	*156*	*132*	*364*	*417*
2. Andere steenkool	*9 575*	*12 980*	*14 491*	*21 593*	*28 899*	*425*	*864*	*1 293*	*2 413*	*2 452*
3. Geagglomereerde steenkool	*356*	*443*	*395*	*453*	*496*	*76*	*204*	*104*	*76*	*66*
B. *Bruinkool en -briketten*	91	123	293	406	554	—	1	—	—	5
C. *Produkten van cokesovenbedrijven*	8 909	11 883	11 491	11 227	9 967	774	2 066	3 115	3 977	2 536
1. Cokes, retortenkool	*8 881*	*11 873*	*11 484*	*11 188*	*9 935*	*737*	*2 015*	*3 099*	*3 936*	*2 531*
2. Diversen	*28*	*10*	*7*	*39*	*32*	*37*	*51*	*18*	*41*	*32*
Vaste brandstoffen (A+B+C)	**24 679**	**31 179**	**32 778**	**40 355**	**47 782**	**1 381**	**3 291**	**4 644**	**6 830**	**5 476**
D. *Ruwe aardolie*	99 593	126 337	193 751	255 666	262 418	221	—	—	591	2 309
E. *Produkten van de aardolieraffinage*	36 966	59 626	88 898	109 588	156 422	56 790	98 286	145 809	168 424	185 506
1. Benzine en lichte oliën	*8 303*	*16 759*	*25 439*	*24 006*	*35 743*	*18 873*	*35 496*	*52 060*	*53 255*	*49 453*
2. Half-zware oliën	*231*	*848*	*917*	*633*	*2 537*	*5 075*	*9 918*	*14 087*	*17 924*	*22 605*
3. Gasolie	*10 018*	*19 585*	*24 279*	*35 899*	*51 403*	*11 490*	*28 756*	*39 435*	*37 881*	*48 040*
4. Stookolie	*13 509*	*15 551*	*29 191*	*36 478*	*51 470*	*14 825*	*16 515*	*29 712*	*46 041*	*50 743*
5. Smeeroliën	*3 867*	*5 269*	*7 320*	*9 900*	*11 320*	*5 032*	*5 913*	*7 735*	*9 942*	*11 501*
6. Diversen	*1 038*	*1 614*	*1 752*	*2 672*	*3 949*	*1 495*	*1 688*	*2 780*	*3 381*	*3 164*
F. *Elektrische energie*	743	1 398	2 232	5 681	5 998	274	263	3 119	4 282	5 067
G. *Aardgas en fabrieksgas*	26 937	32 205	44 529	59 244	69 468	1 138	1 375	2 725	3 305	3 986
1. Propaan, butaan, e.d.	*2 126*	*2 687*	*3 366*	*5 188*	*6 319*	*1 023*	*1 374*	*2 420*	*3 196*	*3 882*
2. Aardgas	*24 733*	*29 473*	*41 093*	*54 017*	*63 097*	*114*	*1*	*305*	*109*	*104*
3. Netgas, ander dan aardgas	*78*	*45*	*70*	*39*	*52*	*1*	—	—	—	—
Niet vaste brandstoffen (D+E+F+G)	**164 239**	**219 566**	**329 410**	**430 179**	**494 306**	**58 423**	**99 924**	**151 653**	**176 602**	**196 868**
H. *Stoom, warm water, samengeperste lucht*	—	—	1	—	—	3	1	3	2	3
I. *Water, ijs en sneeuw*	2	4	4	6	4	3	1	1	1	1
Overige energievormen (H+I)	2	4	5	6	4	6	2	4	3	4
Algemeen totaal	**188 920**	**250 749**	**362 193**	**470 540**	**542 092**	**59 810**	**103 217**	**156 301**	**183 435**	**202 348**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Administratie voor de Energie.

Buitenlandse handel betreffende de voornaamste vormen van energie

Hoeveelheid

OMSCHRIJVING	Eenheid van de hoeveelheid	Invoer					Uitvoer				
		1978	1979	1980	1981	1982	1978	1979	1980	1981	1982
A. *Steenkool en -briketten*	10^3 t	7 803	10 264	10 687	10 507	11 016	271	505	577	908	761
1. Anthraciet		*2 192*	*2 222*	*1 808*	*1 706*	*1 527*	*49*	*65*	*49*	*72*	*72*
2. Andere steenkool		*5 485*	*7 908*	*8 787*	*8 708*	*9 398*	*196*	*381*	*503*	*820*	*677*
3. Agglomeraten van steenkool		*126*	*134*	*92*	*93*	*91*	*26*	*59*	*25*	*16*	*12*
B. *Winning en bewerking van bruinkool en -briketten*	10^3 t	55	71	180	214	213	—	—	—	—	2
C. *Produkten van cokesovenbedrijven*	10^3 t	2 663	3 735	3 639	3 032	2 266	204	647	874	896	484
w.o. : cokes, retortenkool		*2 656*	*3 734*	*3 638*	*3 029*	*2 263*	*196*	*641*	*872*	*893*	*482*
Vaste brandstoffen (A + B + C)		10 521	14 070	14 506	13 753	13 495	475	1 152	1 451	1 804	1 247
D. *Ruwe aardolie*	10^3 t	30 796	31 597	30 037	27 213	23 484	81	—	—	59	182
E. *Produkten van de aardolieraffinage*	10^3 t	9 704	10 865	11 633	10 903	13 655	14 163	14 217	17 151	16 210	15 298
w.o. : 1. Benzine en lichte oliën		*1 685*	*2 050*	*2 627*	*1 889*	*2 379*	*3 994*	*4 212*	*4 944*	*4 067*	*3 307*
2. Halfzware oliën		*43*	*96*	*89*	*50*	*165*	*1 134*	*1 296*	*1 450*	*1 443*	*1 530*
3. Gasolie		*2 485*	*3 086*	*2 816*	*3 335*	*3 882*	*2 866*	*3 572*	*4 326*	*3 510*	*3 685*
4. Stookolie		*4 752*	*4 616*	*5 285*	*4 730*	*6 146*	*5 499*	*4 491*	*5 677*	*6 468*	*6 140*
5. Smeeroliën		*501*	*612*	*547*	*587*	*542*	*333*	*372*	*359*	*367*	*352*
F. *Elektrische energie*		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
G. *Aardgas en fabrieksgas :*											
1. Propaan, butaan, enz.	10^3 t	*420*	*428*	*396*	*444*	*473*	*228*	*240*	*270*	*287*	*292*
2. Aardgas	10^6 m³	*9 676*	*10 539*	*9 736*	*8 144*	*8 707*	*28*	—	*53*	*15*	*16*
3. Netgas, ander dan aardgas	10^6 m³	*18*	*13*	*12*	*4*	*6*	—	—	—	—	—
Niet vaste brandstoffen :											
— vloeibare (D+E+G1)	10^3 t	40 920	42 890	42 066	38 560	37 612	14 472	14 457	17 421	16 556	15 772
— gasvormige (G2+G3)	10^6 m³	9 694	10 552	9 748	8 148	8 713	28	—	53	15	16

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Administratie voor de Energie.

Netto invoersaldo van de energiesector

OMSCHRIJVING	Waarde (in miljoenen franken)					Hoeveelheid (in duizenden tonnen)				
	1978	1979	1980	1981	1982	1978	1979	1980	1981	1982
A. *Steenkool en -briketten*	15 072	17 949	19 465	25 869	34 326	7 532	9 759	10 110	9 559	10 255
B. *Winning en bewerking van bruinkool en -briketten*	91	122	293	406	549	55	71	180	214	211
C. *Produkten van de cokesovenbedrijven*	8 135	9 817	8 376	7 250	7 431	2 459	3 088	2 765	2 136	1 782
D. *Ruwe aardolie*	99 372	126 337	193 751	255 075	260 109	30 715	31 597	30 037	27 154	23 302
E. *Produkten van de aardolieraffinage*	−19 824	−38 660	−56 911	−58 836	−29 084	−4 459	−3 352	−5 518	−5 307	−1 643
F. *Elektrische energie*	469	1 135	− 887	1 399	931	..	..	..	..	..
G. *Aardgas en fabrieksgas :*	25 799	30 830	41 804	55 939	65 482					
1. Propaan, butaan	*1 103*	*1 313*	*946*	*1 992*	*2 437*	*192*	*188*	*126*	*157*	*181*
2. Aardgas en netgas ander dan aardgas (a)	*24 696*	*29 517*	*40 858*	*53 947*	*63 045*	*(a) 9 666*	*(a) 10 552*	*(a) 9 695*	*(a) 8 133*	*(a) 8 697*
Totaal ...	**129 114**	**147 530**	**205 891**	**287 102**	**339 744**	**36 494**	**41 351**	**37 700**	**33 953**	**34 088**

(a) De hoeveelheid is uitgedrukt in miljoenen kubieke meters.

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en de Administratie voor de Energie.

HOOFDSTUK IV

VERKEER EN VERVOER

§ 1. — SPOORWEGVERKEER

Terwijl de dalende tendens in de goederentrafiek, die reeds in 1980 voelbaar was, zich in 1981 verderzette, vertoonde het eerste halfjaar van 1982 een stabilisatie op een gunstig peil. Over de tweede helft van het jaar ging het goederenverkeer echter sterk achteruit, zodat het aantal in 1982 vervoerde tonnen met 10,4 % daalde t.o.v. 1981.

Uitgedrukt in tonkilometers liep het goederenvervoer van de N.M.B.S. terug van 7 528 miljoen tkm in 1981 tot 6 788,5 miljoen tkm in 1982; d.i. een vermindering met 9,8 %. De belangrijkste vervoerstromen waren de volgende : het binnenlands spoorvervoer bereikte 1 001 miljoen tkm, d.i. een achteruitgang met 5,2 % t.o.v. 1981, toen 1 055 miljoen tkm werd genoteerd; de invoer beliep 1 882 miljoen tkm, tegen 2 117 miljoen tkm in 1981, of 11,1 % minder; de uitvoer daalde van 1 560 miljoen tkm in 1981 tot 1 504 miljoen tkm in 1982, d.i. een inkrimping met 3,6 %. Het transitovervoer nam af van 2 796 miljoen in 1981 tot 2 401 miljoen tkm het jaar daarop, hetzij een verzwakking met 14,1 %; dit vervoer neemt meer dan de helft van de algemene verslechtering in de goederentrafiek voor haar rekening.

Naar goederensoort bleek dat het merendeel van de posten er op acheruit ging. Hoewel de ijzer- en staalprodukten nog steeds twee derden van het totale goederenverkeer vertegenwoordigen, kon de algemene teruggang van de trafiek toch tot 740 miljoen tkm worden beperkt, dank zij de inspanningen van de N.M.B.S. om een grotere diversiteit tot stand te brengen.

Het aandeel van de ertsen en metaalprodukten in deze verslechtering bedraagt 564 miljoen tkm, dus meer dan 3/4 van het geheel.

Het is vooral het transitovervoer dat te lijden had onder de vermindering van het ertsenvervoer. Dit verklaart dan ook de bovengenoemde achteruitgang van de transitotrafiek.

De daling van het vervoer van produkten afkomstig uit de ijzer- en staalnijverheid is een logisch gevolg van de inzinking in de staalsector waar de produktie 19,2 % lager lag dan in 1981.

Wat de bouwmaterialen betreft, liepen de uitvoer van cement en het binnenlands houtvervoer terug, maar de trafiek van produkten uit steengroeven naar Zeebrugge boekte vooruitgang. Het vervoer van chemische produkten deed het in bijna alle opzichten minder goed, behalve wat de transit van Nederland naar Frankrijk betrof. Dit verloop was te wijten aan de ongunstige conjunctuur, zo in de bouwsector als in de chemische nijverheid.

De minerale oliën leken aanvankelijk het hoofd te kunnen bieden aan de algemeen neerwaartse tendens; gedurende het laatste kwartaal vertoonden zij evenwel ook een afzwakking, voornamelijk als gevolg van het dalend stookolie- en benzinevervoer naar het Groothertogdom Luxemburg en naar Zwitserland. Deze toestand is natuurlijk een gevolg van het afnemend verbruik van aardolieprodukten.

Na verschillende jaren van expansie, vertoonde ook het containervervoer voor het eerst een teruggang, voornamelijk in de trafiek van Frankrijk en Duitsland naar de Belgische havens, alsook van Italië naar Groot-Brittannië.

Het vervoer van produkten uit de landbouwsector daarentegen, breidde aanzienlijk uit; dit was vooral het gevolg van de toenemende invoer van graangewassen uit Frankrijk en de stijgende transit van laatstgenoemd land naar Nederland.

Verder dient nog het toenemend wegvervoer van en naar Duitsland en het groeiend vervoer van walserijprodukten uit het Groothertogdom naar de Belgische havens te worden vermeld.

Tot de helft van 1982 ging het steenkoolvervoer er op vooruit; daarna stelde men een duidelijke verslechtering vast. Deze had vooral betrekking op de transit van Duitsland naar Frankrijk en Groothertogdom Luxemburg. Hetzelfde geldt voor het vervoer van cokes naar Luxemburg.

Voor het reizigersvervoer kwam er een ommekeer in de gunstige tendens die, vooral inzake internationale relaties, in de jongste jaren werd waargenomen. Het aantal reizigerskilometers liep terug van 7 078 miljoen in 1981 tot 6 879 miljoen in 1982; dit is een vermindering met 199 miljoen eenheden of 2,8 %. De achteruitgang van deze trafiek deed zich slechts in de 2de halfjaar van 1982 voor. Deze ontwikkeling staat in verband met de groeiende concurrentie van de andere transportmiddelen, als gevolg van de tariefverhogingen van het spoorwegvervoer, samen met de inkomensmatiging en de achteruitgang van de tewerkstelling.

§ 2. — WEGVERVOER

Het gunstig verloop van de bedrijvigheid in deze sector, dat reeds over de eerste 6 maanden van 1982 tot uiting kwam, zette zich verder in het 2de halfjaar, zodat het vervoerde tonnage t.o.v. 1981 uitbreiding nam, zowel wat het binnenlands als wat het internationaal vervoer betreft. Op internationaal vlak bleek deze groei naar het

einde van het jaar toe evenwel sterk te zijn vertraagd. Dit verloop hangt samen met de vooruitgang van de binnenlandse en vooral de buitenlandse handel, alsook met de reeds vermelde verslechterde concurrentiepositie van de spoorwegen.

§ 3. — SCHEEPVAART

1. — *Binnenvaart.*

De gereglementeerde binnenscheepvaart, die in 1981 was achteruit gegaan, vorderde in 1982 met 3,7 %, al liep ze tijdens de tweede helft van het jaar wel enigszins terug t.o.v. het eerste halfjaar.

Het scheepvaartverkeer in de richting van Frankrijk (uitgezonderd de Rijnvaart) steeg met 12 %. De gevoelige daling van de door de Belgische Rijnvloot vervoerde tonnenmaat zette zich verder (het vervoerde volume viel van 12 035 000 ton terug tot 8 778 000 ton in 1982).

T.o.v. 1981 vervoerde de Belgische Rijnvloot zowat 670 000 ton minder (d.i. 7,1 %) en haar aandeel in het totale verkeer slonk tot 7,2 % (tegen 7,5 % in 1981 en 8,5 % in 1978). Beide feiten houden verband met vernietiging van vaartuigen t.g.v. ouderdom; die vernietiging werd overigens aangemoedigd door premies om de modernisering van de vloot in de hand te werken.

2. — *Zeehavens.*

Uit de douanegegevens van het N.I.S. blijkt dat de aanvoer van voor de B.L.E.U. bestemde goederen met 6,7 % toenam t.o.v. 1981; deze vooruitgang voltrok zich in de eerste drie kwartalen; in het vierde kwartaal, daarentegen, werd een daling met 10,4 % opgetekend.

De vooruitgang t.o.v. 1981 komt ook naar voren uit de gegevens van de havenautoriteiten zelf.

De totale aanvoer van goederen nam met 9,1 % toe t.o.v. 1981. Deze toename deed zich hoofdzakelijk tijdens de eerste helft van het jaar voor (+19 %); in het tweede halfjaar werd echter een lichte achteruitgang geboekt (−0,5 %), die zich vooral tijdens het laatste kwartaal liet gevoelen (−9 %).

De totale afvoer via de Belgische havens verminderde met 3,4 % t.o.v. 1981. De daling was ongeveer gelijk verdeeld over het eerste en het tweede halfjaar.

Overigens valt op te merken dat de kleine zeekustvaarders zich meer proberen toe te leggen op binnenscheepvaart om op die manier hun dalende resultaten in de zeevaart goed te maken. Dit verschijnsel is weliswaar nog verre van algemeen, maar naarmate de crisis voortduurt doet het zich steeds vaker voor. Ook hier wordt

de concurrentie tussen de deelsectoren onderling steeds scherper en beperkt zij zich niet langer tot de ondernemingen zelf (in dit geval scheepseenheden of zeevaartmaatschappijen).

§ 4. — LUCHTVERKEER

1. — *Regie der Luchtwegen.*

In 1982 nam het aantal vliegtuigen dat de luchthavens van de Regie der Luchtwegen aandeed verder af, zij het in een trager tempo dan in 1981 (−3,5 %).

Er zijn weliswaar nog geen definitieve statistieken voorhanden, maar het ziet ernaar uit dat het totale aantal bewegingen voor België in zijn geheel met niet meer dan 2,8 % terugviel en dat voor Brussel-Nationaal zelfs een status-quo t.o.v. 1981 kon worden opgetekend.

In tegenstelling tot 1981, toen het aantal passagiers toenam, deed zich een algemene daling voor (−0,4 %); deze kwam volledig voor rekening van het passagiersverkeer op Brussel-Nationaal (+1,7 % in het eerste halfjaar, maar −2,4 % tijdens het tweede).

Verder nam het vervoer van vrachtgoed met 5,1 % af naar volume. Ook deze negatieve tendens was te wijten aan de aanzienlijke vermindering van bestellingen tijdens het 2e halfjaar (−11,2 %); in het eerste halfjaar was het vrachtgoedvervoer immers nog met 2,8 % gestegen. Het gemiddeld aantal werknemers steeg in totaal met 2,3 % t.o.v. het peil dat op 31.12.1981 werd bereikt.

2. — *SABENA.*

De activiteit, uitgedrukt in vervoerde tonkilometers, groeide in 1982 met 4,9 % t.o.v. het voorgaande jaar. Deze toeneming moet vooral worden toegeschreven aan de opmerkelijke uitbreiding van het vrachtvervoer en vervoer van poststukken (+8,4 %) en aan een lichte verbetering van het passagiersverkeer (+1,7 %).

De gemiddelde bezettingsgraad verbeterde, zij het in minderde mate dan werd verwacht.

Hoewel de uitvoer met 9,9 % toenam, liep het volume van de door SABENA vervoerde goederen met 1,9 % terug t.o.v. 1981. De oorzaak hiervan dient voornamelijk te worden gezocht in de verslechtering van de uitvoer (−10,2 %) en in mindere mate aan de achteruitgang met 2 % van het transitverkeer.

Het goederenvervoer zou in totaal met 1,9 % zijn vooruitgegaan t.o.v. het voorgaande jaar.

De unitaire ontvangsten per vervoerde tonkilometer liepen aanzienlijk op t.o.v. 1981. Het passagiersverkeer nam toe met 20 %, het vrachtvervoer met 14,5 % en het vervoer van vrachtgoed en poststukken samen met 14,9 %.

De totale investeringen, die in 1981 reeds gevoelig waren geslonken (−59 %), verminderden nog met 11,3 % in 1982. Niettemin deed zich een onverhoopte stijging voor van de investeringen in vliegend materieel en vluchtsimulatoren (+30,9 %).

De personeelsbezetting bij SABENA ging de voorbije jaren gestadig achteruit.

De lonen en lasten zijn nog enkel voor het vliegend kaderpersoneel toegenomen (+8 %). De stijging van de loonkosten is hoofdzakelijk te wijten aan de afscheidspremies die daar deel van uitmaken : zonder die premies zou zich een daling met 5 % hebben voorgedaan.

Als besluit kan worden gesteld dat de transportactiviteit, die weliswaar van de ene deelsector tot de andere kan verschillen, in 1982 over het algemeen de goede kant opging; de vooruitgang van het ene jaar tot het andere was in het tweede halfjaar echter beduidend zwakker dan tijdens het eerste.

*

* *

Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen

Vervoer van goederen bij wagenladingen

JAARTAL	Gewicht (duizenden tonnen)					Totale omvang van het vervoer (miljoenen tkm)
	Binnenland	Invoer	Uitvoer	Transito	Totaal	
1971 (a)	22 213	19 973	13 106	11 126	66 418	7 328
1972	23 258	21 335	13 638	11 102	69 333	7 490
1973	23 263	24 433	15 350	12 478	75 524	8 183
1974	23 221	26 460	16 371	16 040	82 092	9 146
1975	16 629	18 333	12 044	12 195	59 201	6 757
1976	17 064	19 268	12 241	11 441	60 014	6 648
1977	16 861	16 859	12 036	12 576	58 332	6 485
1978	17 607	18 559	13 019	14 002	63 187	7 119
1979	18 180	22 107	15 584	18 008	73 879	8 535
1980	19 008	20 024	14 216	17 815	71 063	7 999
1981	20 308	20 204	13 393	15 731	69 636	7 258
1982	18 534	18 026	12 249	13 592	62 401	6 788

Bron : Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen.

(a) Met ingang van 1 januari 1971 wordt het vervoer van petroleumprodukten met vertrek uit Belgische raffinaderijen en welke vroeger beschouwd werd als tot het maritiem vervoer behorend, opgenomen in het verkeer met vertrek uit Belgische stations, en dit oefent een merkelijke invloed op de gegevens van de vervoerbewegingen.

Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen

Vervoer van goederen bij wagenladingen : indeling naar de aard der vervoerde goederen

(miljoenen tonkilometers)

AARD DER GOEDEREN	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982
Landbouwprodukten en voedingswaren	263	306	327	423	413	425	470
Vaste brandstoffen	1 230	1 205	1 280	1 524	1 451	1 320	1 239
Ertsen	1 868	1 522	1 786	2 256	2 055	1 780	1 415
Metaalprodukten	1 653	1 582	1 761	2 045	1 782	1 724	1 525
Bouwmaterialen en produkten uit steengroeven	446	401	425	464	493	444	405
Textielprodukten	33	22	17	19	18	16	16
Chemische produkten	595	570	600	753	684	648	606
Nijverheidsoliën, petroleum, pek en teer	370	476	456	486	514	579	570
Allerlei	190	401	467	565	589	592	542
Totaal ...	**6 648**	**6 485**	**7 119**	**8 535**	**7 999**	**7 528**	**6 788**

Bron : Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen.

Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen

Reizigersverkeer

(miljoenen eenheden)

JAARTAL	Aantal reizigers	Aantal reizigerskilometers			
		Totaal	Op biljet	Op sociale abonnementen	Op andere abonnementen (a)
1973	237	8 093	2 951	3 490	1 652
1974	237	8 279	3 104	3 479	1 696
1975	232	8 258	3 190	3 436	1 632
1976	227	8 190	3 234	3 333	1 623
1977 (b)	200	7 667	3 118	3 065	1 484
1978	171	7 136	3 058	2 761	1 317
1979	163	6 955	3 128	2 484	1 343
1980	164	6 963	3 133	2 516	1 314
1981	167	7 078	3 256	2 449	1 373
1982	163	6 879	3 091	2 322	1 466

Bron : Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen.

(a) Geen abonnement, schoolabonnement, netabononnement, abonnement voor handelsreiziger, tourrail +16 dagen.
(b) Overname van het autobusverkeer door de N.M.V.B. op 1 juli 1977.

Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen

Aantal reizigers

(duizenden)

JAARTAL	Totaal	Elektrische trams	Motorrijtuigen	Bussen
1973	241 102	25 892	272	214 938
1974	238 317	22 857	253	215 205
1975	240 114	22 767	301	246 114
1976	234 836	21 769	327	212 740
1977	267 272	20 260	305	246 707(a)
1978	312 219	17 506	301	294 412
1979	310 233	14 364	277	295 592
1980	306 014	14 125	262	291 627
1981	305 061	14 707	279	290 025
1982	289 655	13 390	300	275 965

Bron : Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen.

(a) De A.B.-diensten inbegrepen, overgenomen door de N.M.B.S. vanaf 1 juli 1977.

Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen

Reizigersverkeer

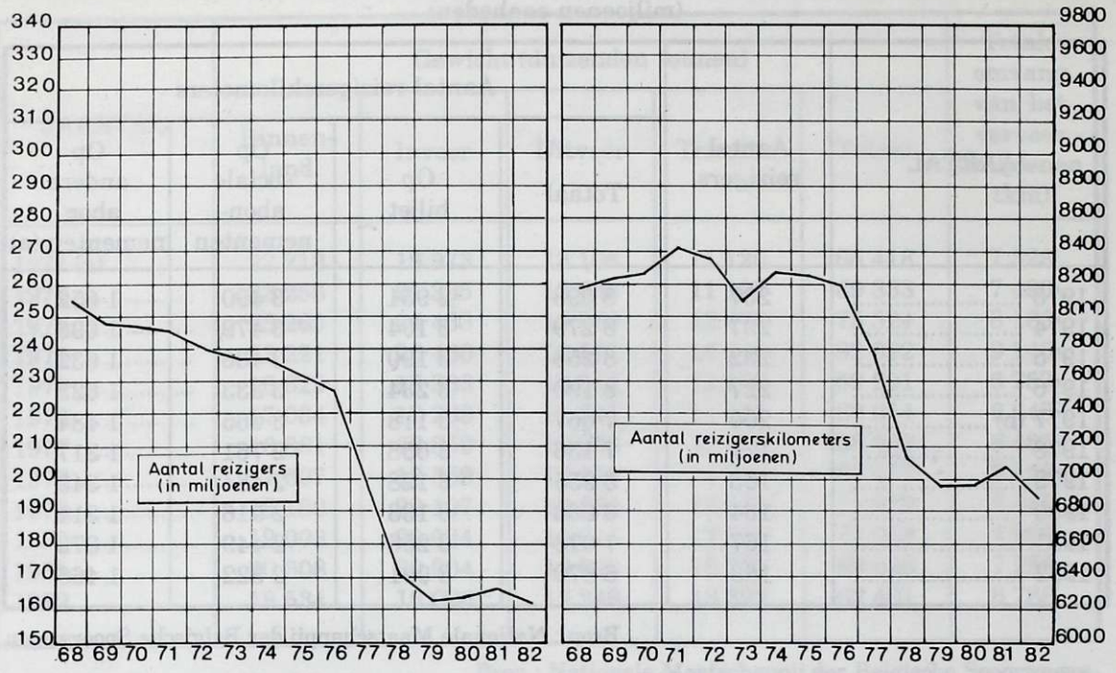

Bron : Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen.

Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen

Vervoer van goederen bij wagenladingen

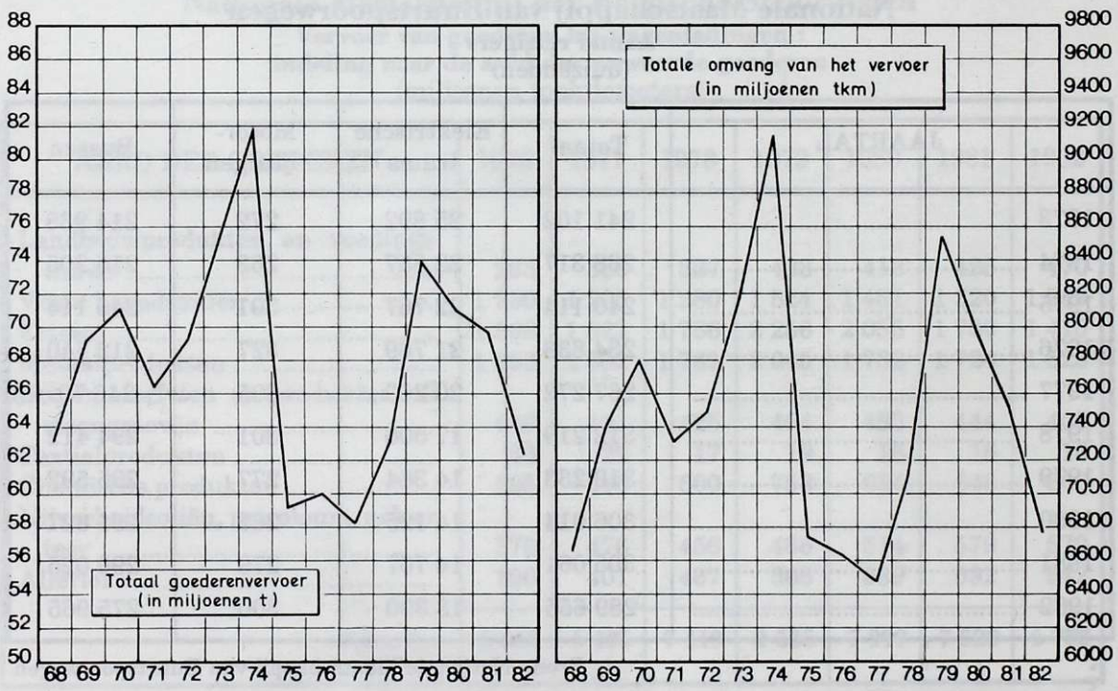

Bron : Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen.

Aantal wegvoertuigen
(duizendtallen)

JAARTAL	Personen-wagens (a)	Auto-bussen (a)	Bedrijfs-voertuigen (a) (b)	Motor-fietsen (a)	Brom-fietsen	Fietsen
1973	2 390	19	262	91	439	2 931
1974	2 502	19	268	94	493	3 049
1975	2 614	20	272	95	534	2 969
1976	2 738	20	274	100	554	3 076
1977	2 871	20	277	106	501	3 161
1978	2 973	20	279	106	453	3 235
1979	3 077	20	290	110	428	3 273
1980	3 159	20	299	113	403	3 349
1981	3 206	19	285	117	396	3 473
1982	3 231	19	285	122	. .	. .

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Stand per 1 augustus.
(b) Vracht- en bestelwagens en tractoren (speciale voertuigen en landbouwtractoren niet inbegrepen).

Evolutie van het aantal ondernemingen van beroepsgoederenvervoer over de weg (a)

Op 1er januari :	P-Ondernemingen		V-Ondernemingen		Totaal	
	Aantal	Index (1970=100)	Aantal	Index (1970=100)	Aantal	Index (1970=100)
1968	3 558	92,5	8 123	105,0	11 681	100,9
1969	3 775	98,2	7 813	101,0	11 588	100,1
1970	3 846	100,0	7 733	100,0	11 579	100,0
1971	3 709	96,4	7 930	102,5	11 639	100,5
1972	3 999	104,0	7 893	102,1	11 892	102,7
1973	3 972	103,3	7 891	102,0	11 863	102,5
1974	3 503	91,1	7 743	100,1	11 246	97,1
1975	3 356	87,3	7 665	99,1	11 021	95,2
1976	3 047	79,2	7 576	98,0	10 623	91,7
1977	2 780	72,3	7 435	96,1	10 215	88,2
1978	2 736	71,1	7 308	94,5	10 044	86,7
1979	2 527	65,7	7 201	93,1	9 728	84,0
1980	1 710	44,5	7 009	90,6	8 719	75,3
1981	1 857	48,3	6 936	89,7	8 793	75,9
1982	1 799	46,8	6 833	88,4	8 632	74,6
1983	1 601	41,6	6 665	86,2	8 266	71,4

Bron : Instituut voor het Wegtransport (IWT).

(a) De P-Ondernemingen beschikken over een vervoerbewijs geldig binnen een zone met 25 km-straal.
De V-Ondernemingen zijn houders van een nationale vervoervergunning.

Binnenvaart

Indeling van het vervoer volgens de aard der goederen (a)
(miljoenen tonkilometers)

AARD DER GOEDEREN (N.V.S.-nomenclatuur)	1977	1978	1979	1980	1981
Landbouwprodukten en levende dieren	525	672	626	654	591
Voedingsprodukten en veevoeder	406	433	450	414	401
Vaste brandstoffen	513	491	454	464	444
Petroleumprodukten	825	870	927	943	871
Ertsen en metaalresiduën	320	375	390	389	376
Produkten van de metaalindustrie	644	643	575	516	485
Ruwe mineralen en fabrikaten daarvan, bouwmaterialen	1 846	1 737	1 727	1 736	1 585
Meststoffen	226	227	253	288	272
Chemische produkten	394	445	458	407	376
Machines, voertuigen, diverse fabrikaten n.e.g. en speciale transacties	61	46	47	42	42
Totaal ...	**5 761**	**5 939**	**5 908**	**5 853**	**5 442**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) De gegevens voor 1982 zijn nog niet beschikbaar.

Binnenvaart

Indeling van het vervoer volgens bekken
(miljoenen tonkilometers)

BEKKEN	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982
Zeeschelde	1 186	1 480	1 517	1 562	1 609	1 591	1 545	1 254
Kempische kanalen	1 804	2 107	1 980	1 998	2 017	1 991	1 792	1 748
Brabantse kanalen	405	424	401	400	412	424	375	321
Maas en Samber	635	757	643	644	557	521	495	480
Bovenschelde	1 004	1 201	1 116	1 224	1 223	1 235	1 148	1 100
Centrum en Borinage	73	83	77	67	62	61	60	75
IJzer en kust	16	21	27	24	28	30	27	27
Totaal ...	**5 123**	**6 072**	**5 761**	**5 939**	**5 908**	**5 853**	**5 442**	**5 004**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Samenstelling van de Belgische binnenvaartvloot

JAARTAL	Motorschepen		Sleepschepen		Duwbakken		Totaal	
	Aantal	Tonnenmaat (duizenden)	Aantal	Tonnenmaat (duizenden)	Aantal	Tonnenmaat (duizenden)	Aantal	Tonnenmaat (duizenden)
Op 1 januari 1973	4 460	2 167,7	331	247,9	52	66,6	4 843	2 482,2
Op 1 januari 1974	4 278	2 149,4	278	209,1	59	85,9	4 615	2 444,4
Op 1 januari 1975	3 929	2 065,3	206	177,5	51	78,6	4 186	2 321,4
Op 1 januari 1976	3 548	1 814,4	206	177,5	51	78,6	3 805	2 070,5
Op 1 januari 1977	3 025	1 609,6	138	107,6	59	100,9	3 292	1 818,1
Op 1 januari 1978	2 994	1 594,8	136	106,0	59	100,9	3 189	1 801,7
Op 1 januari 1979	2 763	1 499,8	117	88,8	63	112,7	2 943	1 701,3
Op 1 januari 1980	2 572	1 412,3	105	78,3	74	134,4	2 751	1 625,0
Op 1 januari 1981	2 478	1 387,8	94	70,0	83	151,2	2 655	1 609,0
Op 1 januari 1982	2 345	1 346,7	87	65,0	86	163,5	2 518	1 575,4
Op 1 januari 1983	2 244	1 311,5	79	56,1	87	169,9	2 410	1 537,6

Bron : Ministerie van Verkeerswezen.

Binnenvaart

Vervoerde goederen

JAARTAL	Gewicht (duizenden tonnen)					Totale omvang van het vervoer (miljoenen) tkm)
	Binnenland	Invoer	Uitvoer	Transito	Totaal	
1973	24 925	42 610	29 038	5 212	101 785	6 494
1974	26 133	46 486	28 800	5 459	106 878	6 853
1975	18 477	36 986	24 091	4 179	83 733	5 123
1976	21 934	42 571	31 124	4 645	100 274	6 072
1977	21 746	41 730	33 671	3 777	100 924	5 761
1978	20 112	44 230	31 370	4 536	100 248	5 935
1979	21 080	45 198	30 813	4 309	101 400	5 908
1980	20 206	44 106	32 323	4 294	100 930	5 853
1981	18 678	43 447	31 301	3 777	97 204	5 442
1982	21 826	37 020	27 787	3 956	90 589	5 004

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Toestand van de Belgische koopvaardijvloot

OMSCHRIJVING	1 januari 1982		1 januari 1983	
	Aantal	Brutotonnenmaat	Aantal	Brutotonnenmaat
Bulkvracht- en containerschepen	29	914 570	28	985 579
Vrachtschepen	18	176 043	16	111 042
Polyvalente vaartuigen	2	26 768	2	26 768
Passagiers- en vrachtschepen	1	13 303	1	13 303
Produkttankers	4	73 216	4	73 216
Olietankers	6	260 555	6	259 434
Afvaltankschepen	2	1 678	2	1 678
Combinatieschepen	2	45 046	2	45 046
Containerschepen	5	146 327	7	184 739
Koelschepen	5	32 991	4	27 138
Ertsschepen	1	38 765	1	38 765
Zeelichters	6	20 136	6	20 136
Pakketboten	1	4 356	1	4 356
Car-ferries	8	37 714	9	43 288
Gastankers	4	86 900	4	86 900
Olieboorschepen	1	10 372	1	10 372
« Offshore »-bevoorradingsschepen	2	2 426	2	2 426
Roll on- Roll off schepen	5	14 527	4	12 358
Schepen voor vervoer van levend vee	1	941	1	941
Draagvleugelboot	2	578	2	578
O.B.O.-schepen	—	—	2	137 538
Totaal ...	**105**	**1 907 212**	**105**	**2 085 607**

Bron : Ministerie van Verkeerswezen, Bestuur van het Zeewezen en van de Binnenvaart.

Haven van Antwerpen
Zeevaart

JAARTAL	Binnengekomen schepen		Lading (1000 t)		
	Aantal	Tonnenmaat (1000 B.R.T.) (a)	Aanvoer	Afvoer	Totaal
1973	18 708	87 686	41 303	30 234	71 537
1974	18 755	87 963	42 550	33 307	75 857
1975	17 376	84 002	32 747	27 734	60 481
1976	17 711	91 384	39 113	26 933	66 046
1977	17 703	94 028	37 440	31 611	69 051
1978	17 382	98 260	39 000	33 100	72 100
1979	17 425	103 542	46 100	33 990	80 090
1980	17 151	102 696	46 549	35 387	81 935
1981	16 802	104 611	43 724	36 036	79 760
1982	17 097	112 683	50 067	34 136	84 203

Bron : Stad Antwerpen.

(a) Vanaf 1978 wordt volgens de nieuwe meetwijze de tonnemaat uitgedrukt in B.R.T. (brutoregisterton). De gegevens voor de voorgaande jaren, die uitgedrukt waren in B.N.T. (Belgische nettoton), werden omgerekend in B.R.T.

Zeeverkeer in de haven van Antwerpen
(duizenden tonnen)

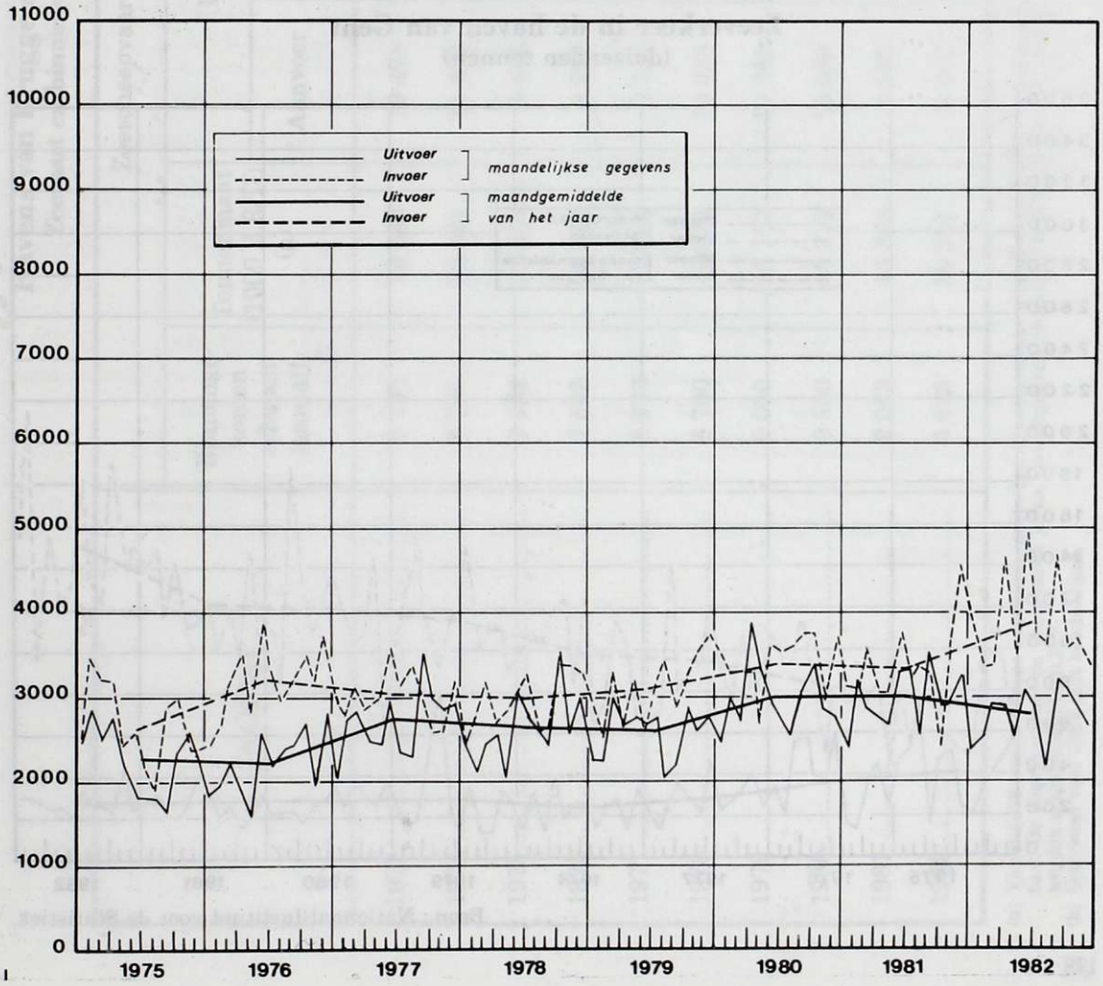

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Haven van Gent
Zeevaart

JAARTAL	Binnengekomen schepen		Lading (1000 t)		
	Aantal	Tonnenmaat (1000 B.R.T.) (a)	Aanvoer	Afvoer	Totaal
1973	3 789	10 818	9 715	4 980	14 695
1974	4 093	12 233	10 286	5 564	15 850
1975	3 398	10 760	8 875	4 656	13 531
1976	3 259	12 536	11 156	4 180	15 336
1977	2 927	12 016	11 108	3 520	14 628
1978	2 920	13 002	12 308	3 179	15 487
1979	3 133	15 278	14 293	4 027	18 320
1980	3 260	15 701	15 147	3 277	18 424
1981	3 032	16 648	15 723	3 604	19 327
1982	3 407	18 674	19 011	3 883	22 894

Bron : Haven van Gent.

(a) Vanaf 1978 wordt volgens de nieuwe meetwijze de tonnenmaat uitgedrukt in B.R.T. (brutoregisterton). De gegevens voor de voorgaande jaren, die uitgedrukt waren in B.N.T. (Belgische nettoton), werden omgerekend in B.R.T.

Zeeverkeer in de haven van Gent
(duizenden tonnen)

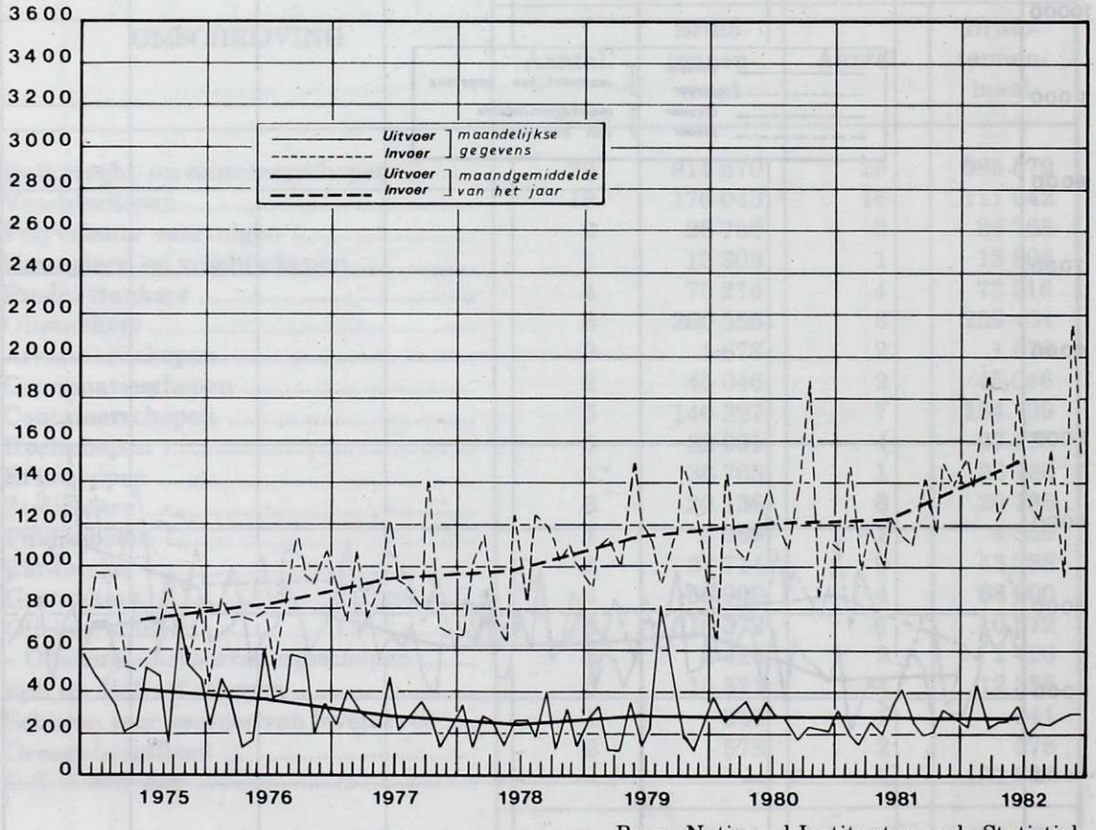

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Havens van Brugge en Zeebrugge
Zeevaart en binnenscheepvaart

JAARTAL	Zeescheepvaart					Binnenscheepvaart		Algemeen totaal (1000 t)
	Binnengekomen schepen (aantal)	Tonnenmaat (1000 B.R.T.) (a)	Lading (1000 t)			Binnengekomen schepen (aantal)	Tonnenmaat (1000 t)	
			Aanvoer	Afvoer	Totaal			
1973	6 105	29 546	10 478	2 217	12 695	1 626	544	13 239
1974	6 796	32 541	11 272	2 772	14 044	1 748	592	14 636
1975	7 452	35 987	9 466	2 639	12 105	1 244	415	12 520
1976	7 593	36 511	9 828	2 700	12 528	1 835	623	13 151
1977	8 373	39 654	9 728	3 183	12 911	1531	502	13 413
1978	8 700	42 001	10 028	3 438	13 466	1 481	551	14 017
1979	9 050	45 163	10 885	4 191	15 076	1 802	756	15 832
1980	9 550	48 212	10 088	4 101	14 189	1 856	830	15 019
1981	9 043	45 368	8 552	4 289	12 841	1 654	744	13 585
1982	8 625	39 287	5 261	4 097	9 358	(b)	(b)	(b)

(a) Vanaf 1978 wordt volgens de nieuwe meetwijze de tonnenmaat uitgedrukt in B.R.T. (brutoregisterton). De gegevens voor de voorgaande jaren, die uitgedrukt waren in B.N.T. (Belgische nettoton), werden omgerekend in B.R.T.
(b) Gegevens voor 1982 niet beschikbaar.

Bron : Maatschappij der Brugse Zeevaartinrichtingen.

Hoeveelheden goederen die volgens de drie voornaamste vormen van vervoer werden vervoerd

(duizenden ton)

OMSCHRIJVING	1978	1979	1980	1981	1982
Wegvervoer :					
— binnenlands vervoer ...	300 954	286 494	310 711	299 884	..
— invoer (a)	22 846	24 845	25 989	28 581	..
— uitvoer (a)	22 846	24 845	25 989	28 581	..
— doorvoer	7 371	6 335	8 574	10 152	..
Totaal ...	**354 017**	**342 519**	**371 263**	**367 198**	..
Binnenscheepvaart :					
— binnenlands vervoer ...	20 113	21 080	20 206	18 678	21 826
— invoer	44 229	45 198	44 106	43 447	37 020
— uitvoer	31 370	30 813	32 323	31 301	27 787
— doorvoer	4 534	4 309	4 294	3 777	3 956
Totaal ...	**100 247**	**101 400**	**100 930**	**97 204**	**90 589**
Spoorwegvervoer :					
— binnenlands vervoer ...	17 585	18 181	19 008	20 308	18 505
— invoer	18 529	22 107	20 025	20 204	17 992
— uitvoer	12 993	15 584	14 216	13 393	12 225
— doorvoer	13 981	18 007	17 816	15 731	13 572
Totaal ...	**63 092**	**73 879**	**71 063**	**69 636**	**62 293**
Algemeen totaal ...	**517 356**	**517 798**	**543 256**	**534 038**	..

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) De invoer, rep. de uitvoer, met vreemde voertuigen, geschiedt forfaitair bij de uitvoer, resp. bij de invoer, met Belgische voertuigen.

Vergelijking in tkm van de drie voornaamste vormen van vervoer

(miljoenen tkm)

OMSCHRIJVING	1978	1979	1980	1981	1982
Wegvervoer :					
— binnenlands vervoer ...	9 909	9 861	10 315	10 060	..
— invoer (a)	2 131	2 288	2 354	2 483	..
— uitvoer (a)	2 131	2 288	2 354	2 483	..
— doorvoer	1 474	1 267	1 715	2 031	..
Totaal ...	**15 645**	**15 704**	**16 738**	**17 056**	..
Binnenscheepvaart :					
— binnenlands vervoer ...	1 609	1 662	1 570	1 364	1 656
— invoer	2 255	2 202	2 193	1 120	1 660
— uitvoer	1 502	1 501	1 550	1 478	1 183
— doorvoer	569	543	540	479	504
Totaal ...	**5 935**	**5 908**	**5 853**	**5 442**	**5 004**
Spoorwegvervoer :					
— binnenlands vervoer ...	1 105	1 132	1 109	1 055	998
— invoer	2 207	2 489	2 145	2 116	1 878
— uitvoer	1 506	1 787	1 661	1 560	1 501
— doorvoer	2 288	3 127	3 084	2 796	2 397
Totaal ...	**7 105**	**8 535**	**7 999**	**7 528**	**6 774**
Algemeen totaal ...	**28 685**	**30 147**	**30 590**	**30 026**	..

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) De invoer, resp. de uitvoer, met vreemde voertuigen geschiedt forfaitair bij de uitvoer, resp. bij de invoer, met Belgische voertuigen..

Handelsverkeer in de Belgische luchthavens (a)

OMSCHRIJVING	Vluchten		
	Regelmatig	Onregelmatig	Totaal
Vluchten (eenheden)			
1974	74 163	13 911	88 074
1975	71 281	14 821	86 102
1976	75 231	15 476	90 707
1977	77 587	15 577	93 164
1978	81 398	14 393	95 791
1979	86 013	15 716	101 729
1980	84 550	15 789	100 339
1981	80 012	14 122	94 134
1982	69 453	9 701	79 154
Passagiers (eenheden)			
1974	3 343 348	895 996	4 239 344
1975	3 387 404	962 311	4 349 715
1976	3 556 862	1 032 189	4 589 051
1977	3 748 109	1 077 069	4 825 278
1978	3 947 072	1 140 061	5 087 133
1979	4 104 051	1 247 540	5 351 591
1980	4 046 643	1 222 596	5 269 239
1981	4 314 844	1 071 270	5 386 114
1982	4 116 153	1 099 506	5 216 059
Vrachtgoed (tonnen)			
1974	113 110	6 639	119 749
1975	119 171	10 182	129 353
1976	128 106	22 880	150 986
1977	133 696	15 194	148 890
1978	135 438	17 169	152 607
1979	146 190	19 795	165 985
1980	158 795	20 012	178 807
1981	159 772	14 519	174 291
1982	152 181	4 908	157 089
Poststukken (tonnen)			
1974	5 459	50	5 509
1975	5 818	60	5 878
1976	6 679	218	6 897
1977	7 657	41	7 698
1978	8 284	78	8 362
1979	6 933	94	7 027
1980	7 765	205	7 970
1981	9 493	153	9 646
1982	8 797	349	9 152

Bron : Regie der Luchtwegen.

(a) Deze statistiek omvat het totaal vervoer, dit is zowel bij aankomst als bij vertrek, lokale vluchten niet inbegrepen.

Luchtverkeer van de SABENA

JAARTAL	Vervoerde reizigers (duizenden)	Reizigers kilometers (miljoenen	Vrachtgoed (miljoenen tonkilometers)	Poststukken (duizenden tonkilometers)	Vervoerde tonkilometers (miljoenen)	Aangeboden den tonkilometers (miljoenen)	coëfficient coëfficient centage) centage)
1972	1 484,8	3 276,7	234,3	8 616,7	540,1	907,6	59,5
1973	1 649,9	4 211,9	240,3	8 972,2	635,5	946,6	67,1
1974	1 693,4	4 535,8	287,1	8 589,9	711,8	1 137,6	62,6
1975	1 680,6	4 581,1	286,8	7 953,1	719,2	1 197,4	60,1
1976	1 764,0	4 453,3	366,7	9 130,7	784,2	1 280,3	61,3
1977	1 954,7	4 495,7	371,4	8 551,4	789,6	1 306,4	60,4
1978	2 027,1	4 500,1	375,8	10 248,9	791,1	1 310,5	60,4
1979	2 043,1	4 822,2	504,2	11 066,3	949,3	1 448,8	65,5
1980	1 974,5	4 853,7	467,9	11 277,7	916,1	1 438,3	63,7
1981	2 053,0	5 204,1	461,9	12 542,4	942,9	1 433,9	65,8
1982	2 002,6	5 287,7	487,5	13 125,8	976,5	1 462,4	66,8

Bron : SABENA.

HOOFDSTUK V

DISTRIBUTIE

Voor het tweede opeenvolgende jaar daalde het gezinsverbruik naar volume : −1,1 % tegen 2 % in 1981. De gezinsuitgaven ondervonden duidelijk de weerslag van de inkrimping van het beschikbaar inkomen (−3,5 %), die hoofdzakelijk een gevolg was van de economische herstelmaatregelen waartoe de regering in het kader van de bijzondere machten besloot.

De wijzigingen van de wisselkoersen van de BF (devaluatie in februari, gevolgd door een bevriezing van prijzen en lonen), de belastingsaanpassingen (B.T.W.-verhoging in januari 1983) en de correcties die aan het stelsel der sociale zekerheid werden aangebracht hadden tot gevolg dat de verbruikers hun koopkracht zagen verminderen, hetgeen in alle takken van de distributie tot uiting kwam.

Het ziet ernaar uit dat de gezinnen, die trouwens hun spaarquote in 1982 met 4,8 % verlaagden, hun koopgedrag hebben gewijzigd naargelang van de besnoeiingen die hun budget te verwerken kreeg. Sommige uitgaven, vooral die voor de auto en de duurzame huishoudartikelen, werden teruggeschroefd of uitgesteld ten gunste van de ontspanning, waarop de huidige economische moeilijkheden blijkbaar geen vat hebben. Deze vaststelling wordt gestaafd door de goede resultaten in het horeca-bedrijf en de recreatieve diensten. De gegevens uit de distributie tonen aan dat veel verbruikers hun aankopen anders oriënteren en gesofistikeerde of luxueuse produkten achterwege laten voor eenvoudige, minder dure produkten. Dit nieuwe koopgedrag komt zelfs naar voren ten aanzien van de voeding, waar het succes van produkten met verdelersmerknaam erop wijst dat de kopers willen overschakelen op generische produkten, die goedkoper zijn dan de gebruikelijke. De weerslag van deze gezamenlijke substitutie-aankopen verschilt naargelang van het handelstype en de goederencategorieën.

De tabellen met betrekking tot de kleinhandelsomzet per distributietype werden opgesteld op basis van de enquête die het N.I.S. bij de handelaars verrichtte. De indexcijfers werden gedeflateerd door de overeenkomstige A.D.S.D. — prijsindexcijfers en bij de berekening van het variatiepercentage van de totale afzet in elke distributietak werd rekening gehouden met de relatieve belangrijkheid van de verschillende rubrieken binnen de totale afzet. Deze tabellen geven een idee van de manier waarop de teruggang van het gezinsverbruik zich over de verschillende distributietypes spreidde en op welke soort van produkten die daling betrekking had.

Enkel de bedrijven met bijhuizen, waartoe de grootste supermarkt-kettingwinkels van het land behoren, kunnen nog op een vooruitgang bogen. Dit was te danken aan hun goede resultaten in de voeding en de « andere artikelen »; de resultaten van deze laatste categorie zijn overigens zeer moeilijk te beoordelen, aangezien de in deze rubriek opgenomen produkten verschillen naargelang van de distributievorm. Daardoor wordt het nog moeilijker een plausibele deflator te berekenen. Er wordt hier bijgevolg enkel aangegeven dat het binnen de bedrijven met bijhuizen om nogal duurzame niet-voedingswaren gaat, zoals reis- en sportartikelen, spellen,enz...

In alle andere distributievormen werd voor al de rubrieken een achteruitgang opgetekend, behalve voor de textiel waar de door de gestadige uitbreiding van deze bedrijfstak geboden mogelijkheden aan de kleine detailhandel ten goede komt. Het omzetcijfer der warenhuizen liep naar volume met 8,6 % terug, tegen 3,9 % in 1981. Dit lijkt erop te wijzen dat de verbruikers steeds minder genoegen nemen met deze distributievorm die vaak slecht is gelegen in de stadscentra. In de verbruikscoöperatieven gaat de afzet zienderogen naar omlaag : −17,5 %.

De sterke punten van de verschillende distributietypes kunnen worden onderzocht aan de hand van de tabel over de verkoop van verbruiksgoederen per sector en per produktencategorie (index 1970 =100).

De drie voornaamste distributiegroepen zijn de bedrijven met bijhuizen waar zelfbediening is (met inbegrip van de supermarkten), de warenhuizen en de kleine detailhandel. Bij een vergelijking van de resultaten die deze groepen in 1982 haalden, blijkt dat de warenhuizen zich op index 250 (1981=253) stabiliseren met als sterke punten: tabak, boekhandel en vooral sport- en reisartikelen (indexcijfer 913). De bedrijven met bijhuizen vorderden tot indexcijfer 530 (1981=493), maar voor de supermarkten alleen liep het indexcijfer op tot 687, d.i. een toeneming met 9,8 % t.o.v. 1981. Wat het soort produkten betreft, presteerden de kettingwinkels het sterkst in de voeding (623), terwijl de afzet van voeding door de warenhuizen niet hoger kwam dan 238 en die van de kleine detailhandel slechts tot 207 geraakte. De sterkste punten van de kleine detailhandel, waar het indexcijfer 297 bedroeg (1981=270), waren de meubileringsartikelen (index 364) en vooral textiel en kleding (306), die een vooruitgang met 11 % boekten t.o.v. 1981. De drie voornaamste bedrijfsvormen beginnen zich dus steeds meer te specializeren en proberen hun verkoop, in de sectoren waar zij een voorsprong hebben, te versterken; die voorsprong kan te danken zijn aan de geografische ligging, aan hun individuele service, of nog aan belangrijke schaalvoordelen die door hun omvang mogelijk zijn. De kleine detailhandel moet het hoofdzakelijk hebben van zijn dienstenpakket en van zijn ligging, dicht bij de verbruiker. Ook de warenhuizen gaan prat op hun dienstverlening en op hun ruime waaier aan produkten. De bedrijven met bijhuizen, van hun kant, maken de kwaliteit van hun rechtstreekse promoties, evenals het gemak van levering aan de verbruiker te gelde, die mogelijk zijn omdat hun distributienet het hele land bestrijkt.

Wat het verloop van het marktaandeel van de verschillende distributietypes betreft, geeft de jaarlijkse studie van het Belgisch Comité voor de Distributie een

overzicht van de uitwaaiering van de kleinhandelsafzet volgens bedrijfsvorm. In vergelijking met 1981, blijft het aandeel van de geïntegreerde handel (warenhuizen en kettingwinkels) in de totale afzet ongewijzigd op 19,3 %; de kleine zelfstandige handel is nog steeds goed voor 80,7 % van de afzet aan de verbruikers. Indien echter inzake afzet een onderscheid wordt gemaakt tussen voedingsmiddelen en andere goederen, blijkt dat de geïntegreerde handel zijn positie in de voeding verstevigt tot 31,2 % van de markt, tegen 20 % in 1981; wat de niet-alimentaire verkoop betreft, wint de kleine zelfstandige detailhandel heel wat terrein terug, waardoor zijn marktaandeel van 86,8 % in 1980 op 87,5 % in 1982 werd gebracht. Er dient op te worden gewezen dat het door de geïntegreerde handel veroverde marktaandeel inzake voeding vooral ten goede komt aan de kettingwinkels (+2,4 %), die tegelijkertijd een deel van de verkoop afsnoept van de kleine zelfstandige detailhandel (−1,7 %), de warenhuizen (−0,5 %) en van de verbruikscoöperatieven (−0,2 %). Het door de kleine zelfstandige detailhandel gewonnen marktaandeel van 1980 tot 1982 gaat ten koste van alle vormen van de geïntegreerde handel; de bedrijven met bijhuizen zagen hun aandeel van 1981 tot 1982 wel stabiliseren op een zwakke 5,1 %. Net als in 1981 gaan de grote distributiesectoren vooruit op het terrein waar zij het efficiëntst zijn. De geïntegreerde handel verstevigt zijn positie in de voedingsafzet, terwijl het recente herstel (vanaf 1981) van de gespecialiseerde zelfstandige kleinhandel op het stuk van niet-voedingswaren, waar de kettingwinkels hun marktaandeel niet aanzienlijk weten op te drijven, wordt bevestigd. Tot slot blijkt eens te meer dat zowel de afzetwaarde als het marktaandeel van verbruikscoöperatieven voor het volledige jaar nog steeds in vrije val blijven.

Twee tabellen verstrekken gegevens m.b.t. de ontwikkeling van het handelsnet in België. In de eerste ervan wordt nagegaan in hoeverre de wet van 29 juni 1975 betreffende de handelsvestigingen werd toegepast. Eind december 1982 lag het aantal ingewilligde vestigingsaanvragen 15 % hoger dan in 1981; de voorgestelde verkoopsoppervlakte steeg met 10 %. Deze toeneming is vooral in Vlaanderen merkbaar en is voornamelijk een verdienste van de zelfstandige handelaars, wiens voorstellen op minder verzet stuiten dan die van de grote distributiebedrijven. De aanvragen van supermarkten, hypermarkten en shopping centra, die lichtjes toenamen, worden vaker geweigerd wegens de omvang van de geplande investeringen en de grotere localisatieproblemen. Globaal gezien wordt ongeveer de helft van alle aanvragen geweigerd, waardoor het aantal aanvragen voor aanpassing of uitbreiding naar bestaande inplantingen oploopt. De tweede tabel behelst de — nog voorlopige — resultaten van de door het Belgisch Comité voor de Distributie jaarlijks opgemaakte telling van de zelfbedieningswinkels. Van 1978 tot 1982 ging het aantal verkooppunten van de geïntegreerde handel (warenhuizen en kettingwinkels) gelijkmatig de hoogte in; het aantal verkooppunten van de zelfstandigen daarentegen, en — vooral — van de verbruikscoöperatieven loopt gestadig terug. In totaal vermindert het aantal verkooppunten sedert 1980 met ongeveer 3 % per jaar; een gelijkaardige ontwikkeling doet zich voor in de andere E.G.-landen.

Het investeringsbedrag van de distributie komt tot uiting in de bij de B.T.W. aangegeven bedragen. In 1982 liepen de investeringen in de kleinhandel naar volume gevoelig terug (slechts +3 % naar waarde); in de groothandel (+18,4 %) en de horeca-sector (+12,1 %) nam het investeringsvolume echter gestadig toe,

waarschijnlijk dank zij de groeiende omzet in deze sectoren. Er is echter wel enige omzichtigheid geboden bij de beoordeling van deze gegevens, gezien de moeilijkheid om m.b.t. het soort van investering in elke sector coherente deflatoren op te stellen.

De R.S.Z.-statistieken, die slechts tot einde 1981 voorhanden zijn, wijzen erop dat de werkgelegenheid in de kleinhandel stagneerde. Daarentegen liep de personeelsbezetting in de groothandel met 4,2 % terug. De Federatie van Distributiebedrijven geeft recentere gegevens : in 1982 daalde de tewerkstelling in de geïntegreerde handel met 5,2 %. Deze statistieken houden uiteraard slechts rekening met de loontrekkenden en niet met de zelfstandigen die in de kleine detailhandel veruit de meerderheid uitmaken.

Het werkloosheidspercentage van de gezamenlijke handelssector is met 1,4 % tot 13,5 % opgelopen. Het aantal vergoedingsgerechtigde volledig werklozen steeg van 44 363 tot 49 563 (+11,7 %), d.i. een veel geringere toeneming dan die op nationaal vlak (+16,5 %).

*

* *

Leurhandel

Indeling van de leurhandelaars volgens de aard van de handel (a)

DATUM EN VERBLIJF-PLAATS VAN DE HANDELAAR	Openbare markt		Openbare weg		Van deur tot deur		Openbare markt en openbare weg		Openbare markt en van deur tot deur		Openbare weg en van deur tot deur		Openbare markt, openbare weg en van deur tot deur		Alle groepen samen		
	Belgen	Vreemdelingen	Belgen	Vreemdelingen	Belgen	Vreemdelingen	Belgen	Vreemdelingen	Belgen	Vreemdelingen	Belgen	Vreemdelingen	Belgen	Vreemdelingen	Belgen	Vreemdelingen	Totaal
1 januari 1978 :																	
Het Rijk ...	**11 246**	**802**	**1 530**	**134**	**19 708**	**1 296**	**4 676**	**534**	**1 231**	**119**	**1 680**	**105**	**10 471**	**970**	**50 542**	**3 960**	**54 502**
1 januari 1980 :																	
Het Rijk ...	**12 591**	**967**	**1 783**	**172**	**14 139**	**986**	**5 891**	**696**	**1 367**	**120**	**1 457**	**112**	**10 735**	**1 017**	**47 963**	**4 070**	**52 033**
1 januari 1982 :																	
Antwerpen	3 456	99	516	16	4 558	22	1 386	68	229	6	169	6	2 551	89	12 865	306	13 171
Brabant	1 637	132	255	29	7 181	1	836	76	81	6	129	5	998	67	11 177	316	11 493
Henegouwen	1 028	140	151	33	5 669	16	747	236	115	27	53	6	987	295	8 750	753	9 503
Luik	673	106	144	32	4 034	33	615	120	119	27	135	10	852	218	6 572	546	7 118
Limburg	683	45	114	6	2 425	16	415	26	170	13	164	10	1 385	80	5 356	196	5 552
Luxemburg	74	10	21	2	778	1	76	5	38	1	12	—	197	7	1 196	26	1 222
Namen	156	9	66	6	1 493	—	273	24	44	5	38	—	341	15	2 411	59	2 470
Oost-Vlaanderen	2 209	30	252	6	4 354	9	953	11	226	6	225	5	1 856	29	10 075	96	10 171
West-Vlaanderen ...	1 228	14	242	2	3 626	2	651	16	246	—	236	1	1 715	8	7 944	43	7 987
Buitenland	14	95	—	8	13	263	6	51	7	14	2	74	30	138	72	643	715
Het Rijk ...	**11 218**	**680**	**1 761**	**140**	**34 131**	**363**	**5 958**	**633**	**1 275**	**105**	**1 163**	**117**	**10 912**	**946**	**66 415**	**2 984**	**69 402**

(a) De telling wordt slechts om de 2 jaar gedaan.

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Inschrijvingen en schrappingen in het Handelsregister

OMSCHRIJVING	1979	1980			1981			1982		
	Totaal	Eenmans zaken	Vennootschappen	Totaal	Eenmans zaken	Vennootschappen	Totaal	Eenmans zaken	Vennootschappen	Totaal
Hoofdinschrijvingen (a) :										
Hof van Beroep te :										
Brussel	11 106	7 616	2 872	10 488	8 396	2 899	11 295	8 300	3 275	11 573
Antwerpen	10 193	7 115	2 234	9 349	7 283	2 397	9 680	7 970	2 862	10 832
Bergen	5 321	4 710	693	5 403	4 991	750	5 741	5 078	786	5 864
Luik	7 481	5 944	1 207	7 151	6 567	1 214	7 781	6 714	1 475	8 189
Gent	10 198	7 710	2 032	9 742	7 888	2 200	10 088	8 533	2 478	11 011
Totaal ...	**44 299**	**33 669**	**9 205**	**42 874**	**35 125**	**9 460**	**44 585**	**36 595**	**16 969**	**47 469**
Schrappingen ingevolge opheffing van de handelszaak, afstand, overdracht of overlijden :										
Hof van Beroep te :										
Brussel	7 028	6 489	818	7 305	6 359	755	7 114	6 408	775	7 183
Antwerpen	6 726	6 526	532	7 058	6 511	600	7 110	6 531	553	7 064
Bergen	4 180	4 220	159	4 379	4 364	195	4 559	4 572	179	4 751
Luik	4 931	4 941	267	5 208	5 140	277	5 417	5 480	282	5 762
Gent	7 784	7 594	434	8 028	7 362	443	7 805	7 255	452	7 707
Totaal ...	**30 649**	**30 217**	**2 242**	**32 459**	**29 735**	**2 270**	**32 005**	**30 246**	**2 241**	**32 467**
Verschil	**+13 650**	**+ 3 452**	**+6 963**	**+10 415**	**+ 5 390**	**+ 7 190**	**+12 580**	**+ 6 349**	**+14 728**	**+15 002**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van de Handel.

(a) Inclusief de hoofdinschrijvingen wegens overname van geschrapte of overgedragen handelszaken, ingevolge afstand, overdracht, overlijden, enz.

Ontwikkeling van de zelfbedieningswinkels per 1 januari

OMSCHRIJVING	1979		1980		1981 (a)		1982 (a)	
	Aantal	En van het totaal	Aantal	In % van het totaal	Aantal	In % van het totaal	Aantal	In % van het totaal
	Indeling naar distributievorm							
Zelfstandigen	2 598	62	2 597	62	2 458	60	2 388	60
Verbruikerscoöperaties	653	16	641	15	586	14	498	13
Warenhuizen en filiaalbedrijven	940	22	959	23	1 059	26	1 082	27
Totaal	**4 191**	**100**	**4 197**	**100**	**4 103**	**100**	**3 968**	**100**
	Indeling naar verkoopoppervlakte (m²)							
1 - 99	1 400	33	1 376	33	1 340	33	1 203	30
100 - 199	953	23	950	22	877	21	886	22
200 - 399	722	17	744	18	698	17	673	18
400 en meer zonder vlees	191	4	194	4	203	5	203	5
400 - 799	405	10	408	10	430	10	413	10
800 - 999	110	3	11	3	112	3	117	3
1 000 - 2 499	333	8	337	8	363	9	380	10
2 500 en meer	77	2	77	2	80	2	82	2
Totaal	**4 191**	**100**	**4 197**	**100**	**4 103**	**100**	**3 968**	**100**

Bron : Belgisch Comité voor de Distributie.

(a) Ramingen.

Verkoop van verbruiksgoederen (a)

(1970=100)

JAARTAL	Kleine kleinhandelszaken	Warenhuizen	Verbruikscoöperaties	Bedrijven met bijhuizen	Supermarkten (c)	Totaal van de kleinhandel	
						Waarde	Hoeveelheid
1972	123	122	101	135	129	124	115
1973	140	136	98	157	155	141	123
1974	164	157	97	188	185	165	129
1975	179	170	98	220	217	181	127
1976	206	189	98	258	236	208	135
1977	216	205	93	295	254	221	136
1978	226	219	85	323	260	232	139
1979	243	234	84	358	275	250	145
1980	265	249	82	387	295	271	146
1981	275	253	71	428	310	284	142
1982 (b)	298	250	64	481	338	307	140

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Dit jaarindexcijfer wordt gepubliceerd vanaf 1967.
(b) Voorlopige gegevens.
(c) Kleine en middelgrote ondernemingen van supermarkten. De supermarkten van de grotere distributieruimten zijn hierin niet begrepen, maar wel in « de bedrijven met bijhuizen ».

Verkoop van verbruiksgoederen in 1982 (a)

(verloop in %)

MAAND	Kleine detail-handel (b)		Waren-huizen		Verbruiks-coöperaties		Ketting-winkels		Super-markten (c)		Totaal van de kleinhandel			
											1981		1982 (b)	
	(d)	(e)	(d)	(e)	(d)	(e)	(d)	(e)	(d)	(e)	(d)	(e)	(d)	(e)
Januari	4,0	4,3	—0,6	1,3	— 9,3	—12,9	6,7	10,2	0,0	7,3	4,2	4,6	—4,6	—3,2
Februari	7,9	5,0	—0,6	1,5	— 8,1	—11,9	14,0	11,3	7,6	8,0	8,3	5,4	—0,3	—2,6
Maart	14,8	6,3	1,8	1,9	— 5,7	—10,9	14,4	12,1	12,2	9,0	14,0	6,6	5,8	1,6
April	11,0	6,9	1,3	1,4	— 5,3	—10,1	15,3	12,3	10,8	9,2	10,7	7,1	1,3	—1,3
Mei	8,0	7,5	—5,0	1,0	—13,8	— 9,8	8,9	12,2	4,1	9,5	7,0	7,1	—2,8	—1,0
Juni	2,3	6,9	—1,1	0,5	— 9,2	— 9,8	13,6	12,1	4,5	9,0	3,5	7,0	—7,1	—1,8
Juli	7,4	7,2	0,4	0,4	— 6,9	— 9,2	17,3	12,9	7,7	9,1	8,2	7,4	—1,6	—1,5
Augustus	9,1	7,4	0,0	0,4	—10,1	— 8,9	10,6	13,0	4,2	9,2	8,7	7,6	—1,5	—1,5
September	6,0	7,3	—3,3	—0,1	—10,3	— 8,8	14,4	13,0	5,0	9,0	6,3	7,5	—3,5	—1,6
Oktober	4,4	7,2	—5,8	—1,0	—17,1	— 9,3	6,7	12,3	3,0	8,7	4,2	7,3	—6,0	—2,0
November	10,9	7,7	1,6	—0,7	—11,9	— 9,0	12,5	12,4	9,4	9,1	10,4	7,7	0,0	—1,8
December	12,1	8,1	—1,4	—1,1	— 2,7	— 9,2	15,2	12,4	6,9	9,0	11,4	8,0	2,9	—1,5
Het jaar ...	**8,2**		**—1,1**		**— 9,2**		**12,4**		**8,7**		**8,1**		**—1,4**	

(a) Berekend op basis van het maandelijks waarde-indexcijfer, gepubliceerd vanaf 1969 (1966=100).
(b) Voorlopige gegevens.
(c) Kleine en middelgrote supermarkten met volledige of gedeeltelijke zelfbediening. De omzetcijfers van de supermarkten met grote verkoopsoppervlakte zijn opgenomen in de resultaten van de warenhuizen, de verbruiks-coöperaties en de kettingwinkels.
(d) Indexcijfer naar waarde, in vergelijking met de overeenkomstige maand van het voorgaande jaar.
(e) Verschil in % van het glijdend gemiddelde over 12 maanden t.o.v. het gemiddelde over het voorgaande jaar (van seizoeninvloeden ontdane gegevens).

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Verkoop van verbruiksgoederen (a)

Indexcijfers per sector en per goederensoort

(maandgemiddelde 1970 = 100)

OMSCHRIJVING	1979	1980	1981	1982 (b)
Warenhuizen :				
Algemeen indexcijfer	**234**	**248**	**253**	**250**
Voedingswaren	*229*	*242*	*248*	*238*
Bederfelijke	225	236	240	229
Niet-bederfelijke	262	278	288	279
Restaurant	132	140	140	131
Textiel en kledingsartikelen	*187*	*199*	*200*	*201*
Stoffen per meter	40	31	25	21
Bovenkleding voor heren en jongens	177	187	197	202
Bovenkleding voor dames, jonge dames en meisjes	182	187	187	192
Tricotagewaren, linnengoed, hemden, hoeden	200	214	193	195
Garen, band, patronen	179	190	197	189
Schoenen en pantoffels	256	268	255	253
Diverse opschikartikelen	153	181	192	183
Stoffering	*190*	*189*	*176*	*161*
Textiel	235	244	228	212
Meubelen, luchters, versiering	152	142	130	117
Huishouden	*178*	*185*	*184*	*178*
Huishoudartikelen	198	215	223	223
Elektrische en andere huishoudtoestellen	145	135	121	106
Tabak, rookgerief	*355*	*364*	*373*	*389*
Boek- en papierhandel, fotografie, enz.	*234*	*248*	*248*	*244*
Boekhandel	430	456	476	458
Papierhandel	167	179	178	188
Foto- en kinematografische artikelen	293	303	275	223
Parfumerie, toilet	*257*	*282*	*297*	*312*
Spellen, speelgoed, sport- en reisartikelen	*738*	*825*	*888*	*913*

OMSCHRIJVING	1979	1980	1981	1982 (b)
Verkoop in zelfbediening :				
Algemeen indexcijfer	**420**	**454**	**493**	**530**
Verkoop in supermarkten	*440*	*475*	*513*	*556*
kleine en middelgrote ondernemingen van supermarkten	275	295	310	331
supermarkten van de grote distributieondernemingen	534	579	630	687
bederfelijke voedingswaren	433	469	501	551
niet-bederfelijke voedingswaren en diverse produkten	445	480	522	560
Andere verkopen in zelfbediening van de grote distributieondernemingen	*325*	*356*	*396*	*407*
Verbruikscoöperaties :				
Algemeen indexcijfer	**83**	**82**	**71**	**64**
Bakkerij	*91*	*72*	*46*	*22*
Voedingswaren (exclusief de bakkerijen)	*72*	*72*	*69*	*62*
Kleding	*40*	*36*	*28*	*20*
Meubilering	*19*	*18*	*7*	*6*
Huishoudartikelen	*66*	*71*	*67*	*70*
Tabak	*67*	*59*	*54*	*37*
Huishoudapparaten	*28*	*22*	*24*	*14*
Parfumerie, weeldeartikelen	*17*	*11*	*5*	*4*
Restaurant, tea-room	*35*	*32*	*13*	*5*
Diversen	*176*	*179*	*138*	*141*
Kettingwinkels :				
Algemeen indexcijfer	**358**	**387**	**428**	**481**
Voedingswaren	*451*	*499*	*555*	*623*
Andere produkten dan voedingswaren	*238*	*243*	*262*	*298*

(a) Berekend op basis van gegevens bezorgd door sommige kleinhandelsondernemingen (zie : Koninklijk besluit van 4 februari 1965, *Belgisch Staatsblad* van 3 maart 1965).

(b) Voorlopige gegevens.

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Ontwikkeling van de kleinhandelsomzet per distributietype (a)

(hoeveelheid in % t.o.v. het voorgaande jaar) (b)

OMSCHRIJVING	Kleine detailhandel		Warenhuizen		Bedrijven met bijhuizen (c)		Verbruiks-coöperatieven		Supermarkten van onafhankelijke ondernemers		Supermarkten van de grote distributie-ondernemingen (d)	
	1981	1982	1981	1982	1981	1982	1981	1982	1981	1982	1981	1982
Voedingsmiddelen	−1,7	−2,7	−3,5	−12,3	4,9	2,4	−13,7	−20,4	−0,8	−2,6	2,6	−0,5
Textiel en kleding	1,1	−5,8	+3,8	−5,8	7,6	−1,5	−21,6	−34,5	..	..	..	..
Meubilerings- en huishoudartikelen	−1,16	−0,6	−4,7	−8,5	−24,8	−8,7	−13,2	−4,1	..	..	..	..
Andere artikelen	−6,4	−0,8	−0,8	−7,3	3,1	16,4	−27,2	−9,7	..	..	..	..
Totaal ...	**−2,4**	**−1,8**	**−3,9**	**−8,6**	**4,2**	**3,3**	**−18,6**	**−17,3**	**−0,8**	**−2,6**	**2,6**	**−0,5**

(a) Voorlopige gegevens voor 1982.
(b) In de totale variatiepercentages wordt rekening gehouden met de relatieve belangrijkheid van de rubrieken in elke sector vóór deflatie door de overeenstemmende prijsindexcijfers.
(c) De GB-supermarkten zijn in deze rubriek inbegrepen.
(d) De gegevens van deze rubriek komen eveneens voor in sommige voorgaande. Het belang ervan is dat ze een vergelijking mogelijk maakt met de supermarkten van onafhankelijke ondernemers.

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en ramingen van de Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Ontwikkeling van de kleinhandelsomzet per distributietype (a)

(hoeveelheidswaarde, in % t.o.v. het voorgaande jaar)

OMSCHRIJVING	Kleine detailhandel		Waren-huizen		Bedrijven met bijhuizen (b)		Verbruiks-coöperatieven		Supermarkten van onafhankelijke ondernemers		Supermarkten van de grote distributie-ondernemingen (c)	
	1981	1982	1981	1982	1981	1982	1981	1982	1981	1982	1981	1982
Voedingsmiddelen	4,3	6,6	2,4	−3,9	11,3	12,2	− 8,4	−12,8	(5,1)	(6,8)	(8,9)	(9,1)
Textiel en kleding	4,6	11,7	−0,4	−0,5	11,4	4,0	−18,9	−30,8	..	..	..	..
Meubilerings- en huishoudartikelen	2,0	4,0	−1,6	−4,2	−22,4	−4,5	−10,4	0,3	..	..	..	..
Andere artikelen	4,8	9,8	5,3	2,6	9,6	28,9	−22,4	0,0	..	..	..	..
Totaal ...	**4,1**	**8,2**	**1,8**	**−1,1**	**10,6**	**12,4**	**−13,7**	**− 9,2**	**5,1**	**6,8**	**8,9**	**9,1**

(a) Voorlopige gegevens voor 1982.
(b) De GB-supermarkten zijn in deze rubriek inbegrepen.
(c) De gegevens van deze rubriek komen eveneens voor in sommige voorgaande. Het belang ervan is dat ze een vergelijking mogelijk maken met de supermarkten van onafhankelijke ondernemers.

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en ramingen van de Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Detailhandelsomzetten naar bedrijfsvorm (a)

(in %)

OMSCHRIJVING	Omzet levensmiddelen			Omzet niet-levensmiddelen			Totale omzet		
	1979	1980	1981	1979	1980	1981	1979	1980	1981
Verbruikerscoöperaties	1,1	1,0	0,9	0,5	0,4	0,3	0,7	0,7	0,5
Filiaalbedrijven	23,8	25,1	26,2	5,4	5,1	5,1	12,0	12,2	12,6
Warenhuizen	5,1	4,9	4,6	6,1	6,1	5,8	5,7	5,6	5,4
Postorderbedrijven	—	—	—	1,2	1,3	1,3	0,8	0,8	0,8
Omzet geïntegreerde handel	**30,0**	**31,0**	**31,7**	**13,2**	**12,9**	**12,5**	**19,2**	**19,3**	**19,3**
Zelfstandigen aangesloten bij :									
— aankoopcoöperaties detaillisten	4,2	4,2	4,2	0,9	1,0	1,0	2,0	2,2	2,2
— vrijwillig filiaalbedrijven	4,4	4,6	4,5	0,3	0,3	0,2	1,8	1,8	1,8
— aangesloten bij geïntegreerde handel en speciaalzaken met franchisestelsel	5,4	5,6	6,2	1,6	1,7	1,6	3,0	3,0	3,1
Omzet geassocieerde zelfstandige handel	14,0	14,4	14,9	2,8	3,0	2,8	6,8	7,0	7,1
Omzet niet-geassocieerde zelfstandige handel	56,0	54,6	53,4	84,0	84,1	84,7	74,0	73,7	73,6
Totaal zelfstandige handel	**70,0**	**69,0**	**68,3**	**86,8**	**87,1**	**87,5**	**80,8**	**80,7**	**80,7**
Totale detailverkoop	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

(a) De gegevens voor 1982 zijn nog niet beschikbaar.

Bron : Belgisch Comité voor Distributie.

Verloop van de omzet in de kleinhandel

(1970 = 100)

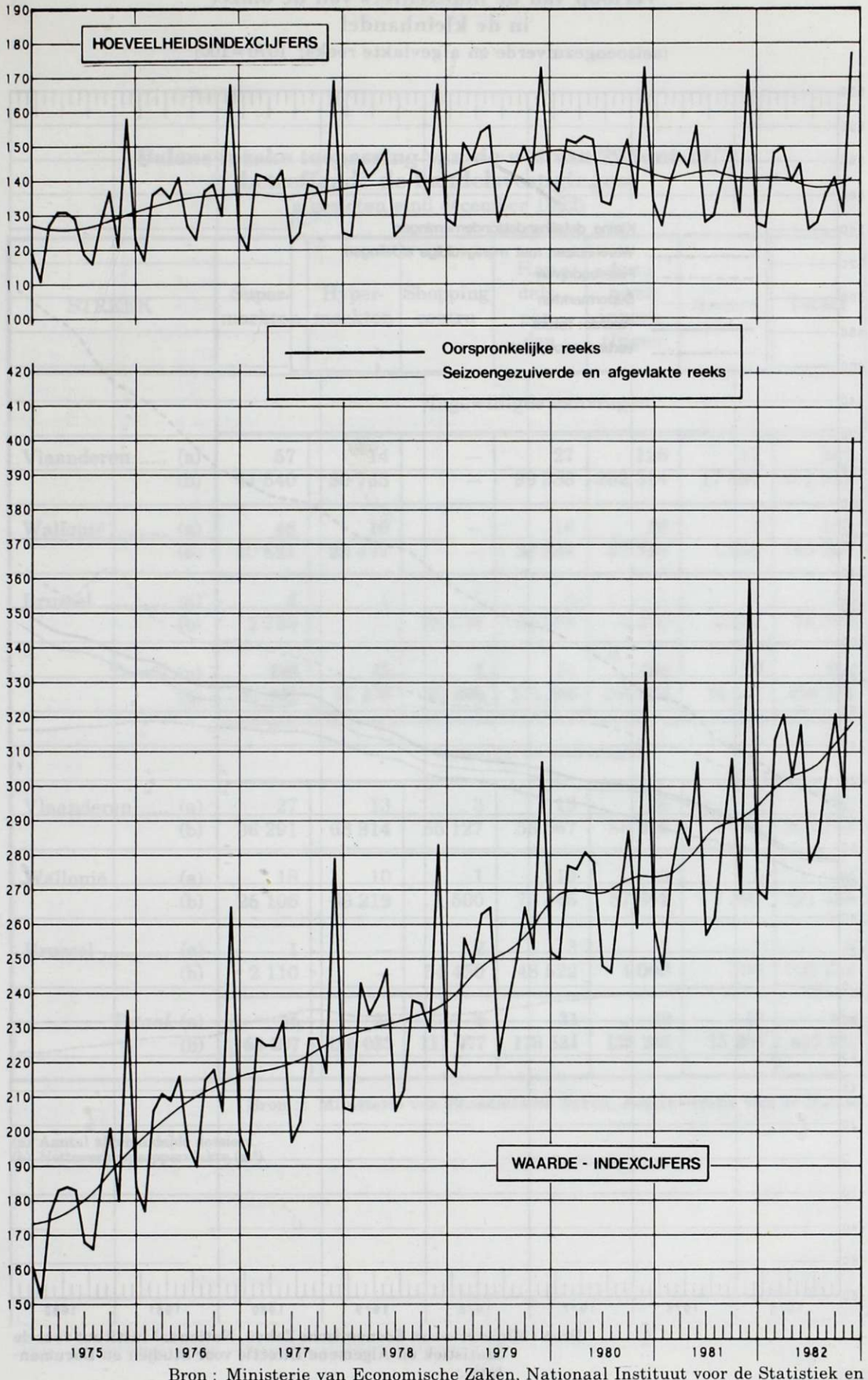

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Verloop van de indexcijfers van de omzet in de kleinhandel

(seizoengezuiverde en afgevlakte reeks; 1970 = 100)

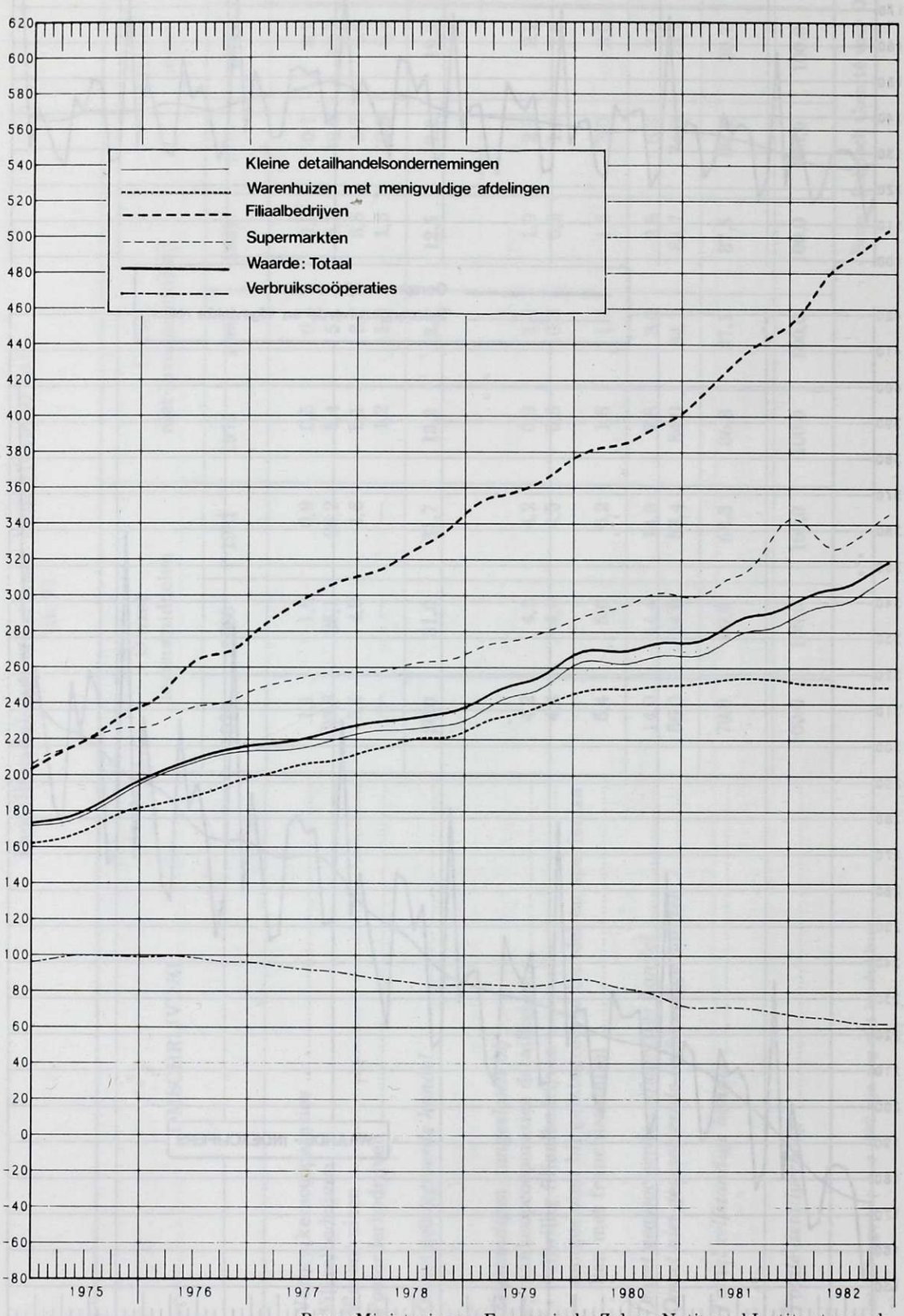

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Balans inzake toepassing van de wet van 29 juni 1975 betreffende de handelsvestigingen

(afgesloten eind december 1982)

STREEK	Super-markten	Hyper-markten	Shopping centra	Han-dels-pan-den	Auto-nome inplan-tingen	Andere	Totaal
	Ingewilligde aanvragen						
Vlaanderen ..... (a)	57	14	—	27	126	17	241
(b)	41 540	30 733	—	99 338	202 314	17 839	391 814
Wallonië ..... (a)	48	10	—	16	29	2	105
(b)	40 621	26 437	—	38 894	52 319	1 993	160 264
Brussel ..... (a)	4	1	1	8	1	1	16
(b)	2 780	—	25 000	36 078	5 400	4 838	74 096
Totaal (a)	**109**	**25**	**1**	**51**	**156**	**20**	**362**
(b)	**84 941**	**57 170**	**25 000**	**174 360**	**260 033**	**24 670**	**626 174**
	Geweigerde aanvragen						
Vlaanderen ..... (a)	27	13	3	13	26	8	90
(b)	36 291	63 814	55 127	56 567	88 628	7 766	308 193
Wallonië ..... (a)	18	10	1	15	13	1	58
(b)	25 106	56 219	1 500	73 445	57 659	7 397	221 326
Brussel ..... (a)	1	—	2	3	1	1	8
(b)	2 110	—	54 450	48 522	4 000	700	109 782
Totaal (a)	**46**	**23**	**6**	**31**	**40**	**10**	**156**
(b)	**63 507**	**120 033**	**111 077**	**178 534**	**150 287**	**15 865**	**639 301**

Bron : : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van de Handel.

(a) Aantal afgehandelde dossiers.
(b) Nettoverkoopsoppervlakte (m²).

Nationale Kas voor Beroepskrediet

Verstrekte kredieten

JAARTAL	Aantal	Duizenden franken	
		Totaal bedrag	Gemiddeld bedrag per krediet
1971	11 540	5 047 860	437,4
1972	13 341	6 545 185	490,6
1973	14 184	8 494 397	598,9
1974	9 089	6 107 479	672,0
1975	11 458	8 749 742	763,6
1976	12 668	11 903 095	939,6
1977	13 644	14 029 215	1 028,2
1978	14 680	16 239 052	1 106,2
1979	13 372	15 089 707	1 128,5
1980	8 750	10 117 083	1 156,2
1981	7 758	8 831 475	1 138,4
1982	6 082	6 566 842	1 079,7

Bron : Nationale Kas voor Beroepskrediet.

Nationale Kas voor Beroepskrediet

In 1982 toegekende kredieten volgens het doel
(in % van het totaal bedrag)

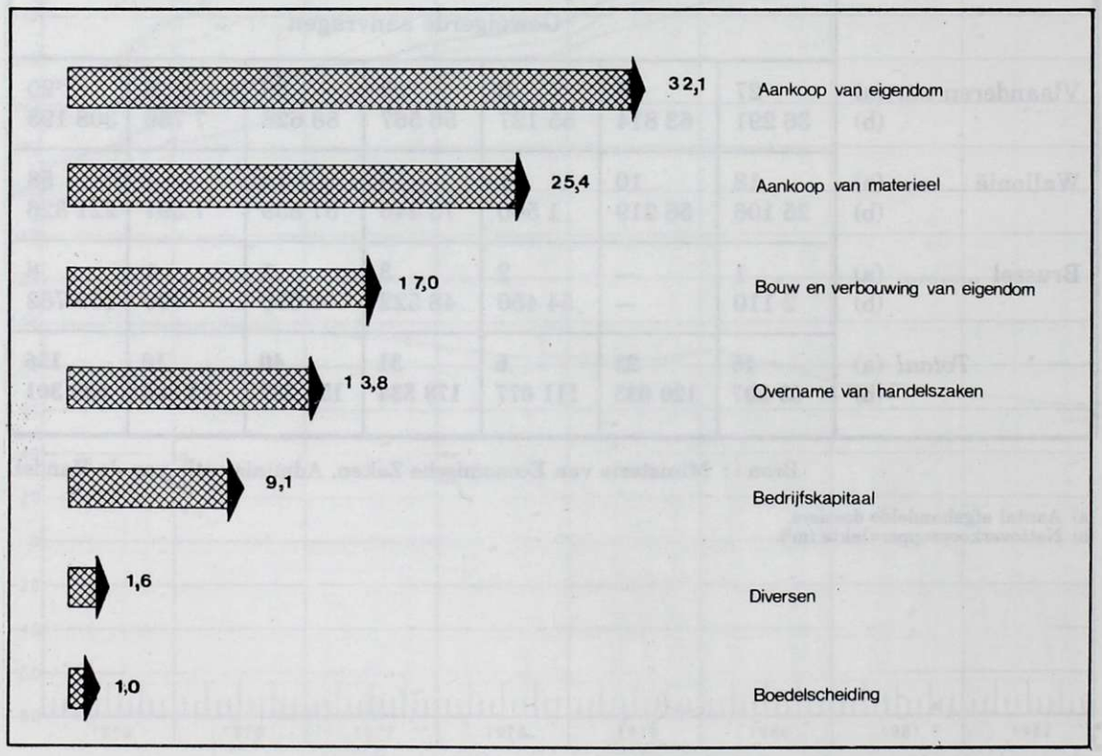

Bron : Nationale Kas voor Beroepskrediet.

HOOFDSTUK VI

TOERISME

Uit de bij de Nationale Bank beschikbare voorlopige gegevens blijkt dat in de betalingsbalans de inkomsten uit het toerisme, d.w.z. de uitgaven van buitenlandse toeristen en reizigers in België, in 1982 72,1 miljard BF bedroegen, tegen 60,6 miljard in 1981, d.i. een ontvangstentoeneming van 11,4 miljard in lopende prijzen.

De bestedingen in het buitenland van de in België ingezetenen beliepen in 1982 100,1 miljard, tegen 107,7 miljard in 1981, hetgeen een achteruitgang met 7,6 miljard betekent.

Uit deze tweevoudige beweging blijkt een verbetering van het saldo van de toerismebalans — uitgedrukt in termen van betalingsbalans — met 40,3 % t.o.v. het jaar voordien.

Een belangrijke aansporing van de toerismevraag naar ons land vanwege buitenlandse toeristen ligt in het concurrentievermogen van het Belgisch toerismesysteem. Door de devaluatie van de Belgische frank volgend op de opwaardering van de DM, de gulden en het pond werd België voor zijn buurlanden aantrekkelijker en bijgevolg blijft het reeds in de voorgaande jaren vastgesteld groeiend aantal bezoeken aan dit land tegen een versneld tempo nog oplopen.

Wat de Belgen zelf betreft, kan worden opgemerkt dat zij door de matiging van hun inkomens ertoe worden aangezet in eigen land te blijven.

Hoewel de Belgische kust de grootste vooruitgang boekte in 1982, wonnen ook de toeristische gebieden in Wallonië in belangrijke mate aan aantrekkingskracht.

Kunststeden als Brussel en Gent mochten dit jaar de vruchten plukken van hun uitrustings- en promotiebeleid.

Over het geheel gezien was 1982 dus een zeer gunstig jaar voor het Belgisch toerisme en het doorgaans negatief toerismesaldo is er dit jaar sterk op verbeterd.

*
* *

Indeling der overnachtingen volgens het land van gewone verblijfplaats (a)

LAND VAN GEWONE VERBLIJFPLAATS	1975		1976		1977		1978		1979		1980		1981		1982	
	Duizenden eenheden	Verhoudingscijfer (b)	Duizenden eenheden	Verhoudingscijfer (b)	Duizenden eenheden	Verhoudingscijfer (b)	Duizenden eenheden	Verhoudingscijfer (b)	Duizenden eenheden	Verhoudingscijfer (b)	Duizenden eenheden	Verhoudingscijfer (b)	Duizenden eenheden	Verhoudingscijfer (b)	Duizenden eenheden	Verhoudingscijfer (b)
Buitenland :																
Groot-Brittannië	1 100	206	1 003	187	877	164	823	154	836	156	911	170	944	176	1 020	191
Frankrijk	976	196	934	188	892	179	726	146	600	121	781	157	780	157	899	181
Nederland	786	234	829	247	941	280	885	263	878	261	892	265	773	230	1 552	462
Duitsland (West-) ...	1 279	761	1 233	734	1 246	742	1 079	642	975	580	1 034	615	984	586	1 112	662
Italië	190	257	177	239	182	246	181	245	183	247	194	262	194	262	195	264
Groothertogdom-Luxemburg	156	325	149	310	126	262	105	219	116	242	118	246	127	265	141	294
Zwitserland	81	147	78	142	77	140	78	142	70	127	78	142	74	135	83	151
Verenigde Staten ...	490	259	511	270	543	287	487	258	510	270	483	256	486	257	561	297
Andere landen	1 127	368	1 063	347	1 114	364	1 064	348	1 085	355	1 122	367	1 155	377	1 180	386
Totaal ...	**6 185**	**280**	**5 977**	**271**	**5 998**	**272**	**5 428**	**246**	**5 257**	**238**	**5 613**	**254**	**5 517**	**250**	**6 743**	**305**
België	**14 395**	**208**	**14 251**	**206**	**14 503**	**209**	**12 650**	**183**	**11 734**	**169**	**12 291**	**177**	**12 225**	**177**	**13 298**	**192**
Algemeen totaal ...	**20 580**	**225**	**20 228**	**221**	**20 501**	**224**	**18 078**	**198**	**16 991**	**186**	**17 904**	**196**	**17 742**	**194**	**20 041**	**219**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) In de statistiek zijn enkel de personen opgenomen die in België tegen vergoeding logeerden, elders dan in kuurinrichtingen en met uitsluiting van de kampeerterreinen.
(b) Op basis 1953=100.

Indeling der overnachtingen per toeristische streek en volgens het land van verblijfplaats der toeristen in 1981 (a)

(%)

TOERISTISCHE STREEK	Volgens het land van verblijfplaats		T.o.v. het totaal aantal overnachtingen		
	Belgen	Vreemdelingen	Belgen	Vreemdelingen	Totaal
Kust	65,33	24,0	88,1	11,9	100
Kunsthistorisch steden	1,91	44,0	10,5	89,5	100
Ardennen en Maasstreek	18,05	10,7	82,2	17,8	100
Kempen	6,13	10,6	61,1	37,9	100
Andere gebieden	8,56	10,7	68,5	30,5	100
Het Rijk ...	**100,00**	**100,0**	**73,1**	**26,9**	**100**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) Voorlopige gegevens. De gegevens voor 1982 zijn nog niet beschikbaar.

Spreiding der overnachtingen

(%)

TIJDVAK	Belgen		Vreemdelingen		Totaal	
	Tussenseizoen (a)	Seizoen (b)	Tussenseizoen (a)	Seizoen (b)	Tussenseizoen (a)	Seizoen (b)
1968	22,0	78,0	38,2	61,8	26,1	73,9
1969	23,9	76,1	40,1	59,9	28,0	72,0
1970	24,6	75,4	40,4	59,6	28,8	71,2
1971	25,0	75,0	40,1	59,9	29,1	70,9
1972	25,2	74,8	42,6	57,4	29,8	70,2
1973	20,2	79,8	35,2	64,8	24,2	75,8
1974	19,0	81,0	36,3	63,7	26,9	73,1
1975	22,5	77,5	37,5	62,5	26,6	73,4
1976	21,3	78,7	36,4	63,6	25,3	74,7
1977	22,6	77,4	38,1	61,9	26,6	73,4
1978	23,2	76,8	40,3	59,7	27,6	72,4
1979	22,7	77,3	40,9	59,1	27,6	72,4
1980	26,8	73,2	43,4	56,6	31,5	68,5
1981 (c)	23,5	76,5	40,2	59,8	28,8	72,0

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Dit zijn vooral de toeristische « week-ends » en gebeurtenissen buiten het eigenlijke seizoen.
(b) Van 1 juli tot 30 september.
(c) Voorlopige gegevens. De gegevens voor 1982 zijn nog niet beschikbaar.

Aantal overnachtingen op de kampeerterreinen per seizoen en volgens land van herkomst (a)

LANDEN	Seizoen 1978	Seizoen 1979	Seizoen 1980	Seizoen 1981	Seizoen 1982	Verschil in %	
						van 1981 tegenover 1980	van 1982 tegenover 1981
Buitenland :							
Groot-Brittannië	183 713	133 610	181 094	154 020	131 368	−15,0	−14,7
Frankrijk	79 246	80 776	82 680	94 042	92 377	+13,7	− 1,8
Nederland	982 337	1 031 314	924 647	1 044 644	1 121 806	+13,0	+ 7,4
West-Duitsland	134 858	133 798	131 960	163 772	186 656	+24,1	+14,0
Italië	16 435	15 807	15 877	18 724	16 462	+17,9	−12,1
Groothertogdom-Luxemburg	9 770	9 053	7 837	7 582	10 532	− 3,3	+38,9
Verenigde Staten van Amerika	6 164	5 385	3 878	4 047	4 529	+ 4,4	+11,9
Andere landen	57 545	56 970	59 620	55 390	71 582	− 7,1	+29,2
Totaal ...	**1 470 068**	**1 466 713**	**1 407 593**	**1 542 221**	**1 635 312**	**+ 9,6**	**+ 6,0**
België	**5 548 720**	**5 723 504**	**5 163 706**	**6 171 939**	**6 679 945**	**+19,5**	**+ 8,2**
Algemeen totaal ...	**7 018 788**	**7 190 217**	**6 571 299**	**7 714 160**	**8 315 257**	**+17,4**	**+ 7,8**

(a) Het seizoen loopt van juni tot en met september.

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Ontvangsten en uitgaven uit het vreemdelingen- en reizigersverkeer

(miljarden franken)

JAARTAL	Vreemdelingen- en reizigersverkeer			Totaal van de diensten-transacties (a)		
	Ontvangsten	Uitgaven	Saldo	Ontvangsten	Uitgaven	Saldo
1974	27,8	45,7	−17,9	344,4	328,8	+15,6
1975	31,8	51,9	−20,1	365,1	337,0	+28,1
1976	33,0	55,7	−22,7	397,5	354,4	+43,1
1977	41,8	67,9	−26,1	478,6	432,8	+45,8
1978	42,9	71,3	−28,4	526,7	496,7	+30,0
1979	47,9	87,1	−39,2	668,4	656,4	+ 8,0
1980	52,9	95,6	−42,7	935,0	936,1	− 1,1
1981	60,6	107,5	−46,9	1 366,7	1 364,4	+ 2,3
1982	72,1	100,1	−28,0	..	..	+21,0 (b)

Bron: Nationale Bank van België.

(a) Vanaf 1977 werd de reeks gewijzigd door toevoeging van enkele posten.
(b) Negen eerste maanden.

Verloop en ontvangsten van het reizigersverkeer (a)

Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen

(maandgemiddelden)

JAARTAL	Reizigers			Reizigers/km			Ontvangsten		
	Periode met beperkt toeristenverkeer (b) (duizenden eenheden)	Toeristisch seizoen (c)		Periode met beperkt toeristenverkeer (b) (miljoenen eenheden)	Toeristisch seizoen (c)		Periode met beperkt toeristenverkeer (b) (duizenden franken)	Toeristisch seizoen (c)	
		Duizenden eenheden	% t.o.v. de niet toeristische periode		Miljoenen eenheden	% t.o.v. de niet toeristische periode		Duizenden franken	% t.o.v. de niet toeristische periode
1974	5 396	5 995	111	220	295	134	266 588	335 458	126
1975	5 410	6 161	114	226	305	135	280 109	358 517	128
1976	5 570	5 751	103	237	292	123	294 135	360 483	123
1977 (d)	4 892	5 070	104	230	279	121	306 150	352 511	115
1978	4 126	4 641	112	219	284	130	313 606	393 498	125
1979	4 148	4 382	106	222	296	133	321 593	410 461	128
1980	4 223	4 629	110	229	283	124	361 222	444 802	122
1981	4 492	4 890	109	236	298	126	384 288	460 347	120
1982	4 321	4 464	108	226	276	122	402 483	478 121	119

Bron : Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen.

(a) Exclusief de reizigers met abonnement.
(b) Gans het jaar, exclusief de periode juni-september.
(c) Periode juni-september.
(d) Exclusief het autobusverkeer overgenomen door de N.M.V.B. op 1 juli 1977.

Inrichtingen voor volksvakantie (a)

Vakantiehuizen en -centra

OMSCHRIJVING	Jaartal	Vlaamse streek	Waalse streek	Totaal
Aantal inrichtingen	1974	22	10	32
	1975	19	11	30
	1976	23	12	35
	1977	22	12	34
	1978	27	15	42
	1979	29	15	44
	1980	29	17	46
	1981	126	92	216
Aantal bedden	1974	12 578	4 919	17 497
	1975	13 662	4 918	18 580
	1976	13 980	4 932	18 912
	1977	14 262	5 078	19 340
	1978	15 817	6 138	21 955
	1979	15 090	6 555	21 645
	1980	14 188	6 591	20 779
	1981	14 296	25 113	39 409
Aantal overnachtingen ..... (absolute cijfers)	1974	1 195 830	349 733	1 545 563
	1975	1 195 570	364 285	1 559 855
	1976	1 201 778	352 060	1 553 838
	1977	1 254 883	345 371	1 600 254
	1978	1 300 681	345 793	1 646 504
	1979	1 365 214	372 193	1 737 407
	1980	1 379 902	446 803	1 826 705
	1981	1 825 193	948 100	2 835 141
Aantal overnachtingen ..... (ten honderd)	1974	77,4	22,6	100
	1975	76,6	23,4	100
	1976	77,3	22,7	100
	1977	78,4	21,6	100
	1978	79,0	21,0	100
	1979	78,6	21,4	100
	1980	75,5	24,5	100
	1981	64,4	33,4	100

Bron : Commissariaat-Generaal voor Toerisme.

(a) De gegevens voor 1982 zijn nog niet beschikbaar.

DERDE DEEL

FINANCIËN, GELD EN KREDIET

HOOFDSTUK I

ALGEMEEN OVERZICHT

Op internationaal monetair vlak bleef de in de *Verenigde Staten* gevoerde politiek een belangrijke rol spelen. De hoge rentetarieven, die een gevolg waren van de strijd tegen de inflatie via de beheersing van de groei van de geldhoeveelheid, bleven behouden in de eerste helft van 1982. Voor de andere landen bracht dit met zich dat ook zij hun rentetarieven op het peil van deze in de U.S.A. moesten afstemmen, alhoewel voor sommige landen ook andere factoren mede een bepalende rol speelden zoals bijvoorbeeld de noodzaak voldoende kapitalen te kunnen mobiliseren voor de financiering van hun overheidsdeficit en/of de financiering van het tekort op hun handelsbalans. Vanaf de tweede jaarhelft daalden de rentevoeten weliswaar in de U.S.A., maar vermits de inflatie eveneens sterk aan kracht had ingeboet, bleven de reële tarieven aan de hoge kant.

Een tweede probleem dat zich in 1982 zeer scherp stelde was de moeilijkheid die verscheidene landen ondervonden om hun *schulden* terug te betalen. In bepaalde gevallen was de situatie zo erg geworden dat zelfs de intrestbetalingen op de uitstaande schuld niet of slechts met vertraging konden uitgevoerd worden. Volgens de Bank voor Internationale Betalingen (B.I.B.) werd een financiële crisis enkel voorkomen doordat alle partijen bereid waren aan een oplossing te werken. De daling van de rentetarieven heeft de problemen tijdelijk weliswaar minder groot gemaakt, maar nog niet opgelost. Een van de factoren die een oplossing behoeft is de structuur van de schuld. Zo wees de B.I.B. erop dat einde 1982 de vierentwintig grootste schuldenlanden voor een bedrag van 390 miljard dollar schulden hadden ten overstaan van de bankwereld, waarvan daarenboven 44 % binnen het jaar op zijn eindvervaldag viel.

Op de evolutie van de Belgische financiële grootheden had het tweede internationaal probleem geen direkte invloed, alhoewel de gevolgen van een ineenstorting van het internationaal systeem niet aan ons land zouden voorbijgaan. Daarentegen was de evolutie van de rentetarieven in de U.S.A. en de spanningen tussen de verschillende munten van het *Europees Monetair Systeem* (E.M.S.) wel van wezenlijk belang in 1982.

Deze laatsten noodzaakten in de loop van het jaar tot twee aanpassingen van de wisselkoersen. De eerste wijziging (in februari) betrof de Belgische frank en de Deense kroon en gebeurde in de eerste plaats op vraag van de Belgische regering en niet omdat de lidstaten van het E.M.S. een algemene pariteitsherschikking hadden

gevraagd. De Belgische regering kon haar E.M.S.-partners er evenwel van overtuigen dat de devaluatie van de frank noodzakelijk was geworden en ervoor zou zorgen dat, in samenspel met de begeleidende maatregelen, de frank geen storende faktor meer zou zijn voor de stabiliteit van het systeem. De begeleidende maatregelen, waarvan een overzicht elders in dit werk is te vinden, alsmede in de hoofdstukken waar de maatregelen een invloed hadden op de aldaar beschreven materie, hadden tot doel de aanzet te geven tot een rechttrekking van de grote onevenwichten van de Belgische economie, met name het tekort van de buitenlandse handel, het netto te financieren overheidsdeficit en de hoge werkloosheid.

De tweede herschikking der pariteiten in het E.M.S. vond plaats in juni en was ditmaal van meer algemene aard, vermits de spilkoersen van vier munten werden gewijzigd. De Duitse mark en de Nederlandse gulden werden met 4,25 % gerevalueerd, de Franse frank en de Italiaanse lire werden gedevalueerd met respectievelijk 5,75 % en 2,75 %. De spilkoers van de Belgische frank werd niet gewijzigd en ook op basis van de handelsstromen trad er geen fundamentele wijziging van de wisselkoers op. Het was na deze tweede aanpassing van 1982, de zesde sinds de oprichting van het E.M.S., dat het vertrouwen in de Belgische frank zich herstelde.

Het beter presteren van de frank op de wisselmarkten bracht niet alleen met zich dat de interventies op de markt vanwege de Nationale Bank vorig jaar lager uitvielen dan in 1981 (265 miljard frank tegenover 317 miljard frank) maar had ook als positief effect dat de daling van de internationale rentetarieven mede kon gevolgd worden in ons land. Wel bleef het verschil tussen de rentetarieven in frankbeleggingen en deze op beleggingen in andere (sterke) munten behouden en lag dit zelfs iets hoger dan één jaar geleden. Dit laatste zorgde ervoor, samen met het herwonnen vertrouwen in de frank, dat er in 1982 minder kapitaaluitvoer plaatsvond dan een jaar voordien.

De *discontovoet* daalde vanaf juli 1982 in meerdere etappes tot 11,50 % in november, tegenover 15 % einde december 1981. De andere geldmarkttarieven volgden deze evolutie, waardoor de intrestlast op de korte termijnontleningen van zowel de overheid als het bedrijfsleven minder zwaar werden. Immers niet alleen de rentetarieven waartegen schatkistcertificaten konden geplaatst worden kenden een daling, maar gelijklopend werden ook de tarieven voor kaskredieten, disconto- en acceptkredieten verlaagd.

De intresttarieven op lange termijnbeleggingen en leningen vertoonden voor het eerst sinds jaren eveneens een dalende tendens, die evenwel niet zo sterk was als de daling van de geldmarkttarieven. Hierdoor werd in het tweede semester van 1982 de als normaal beschouwde hiërarchie van de rentetarieven hersteld, waarbij de rente hoger uitvalt naarmate de looptijd toeneemt.

Het neveneffect van deze laatste evolutie was dat de overheid gemakkelijker dan in voorgaande jaren kapitalen kon betrekken op de obligatiemarkt. Het totale emissiebedrag lag hoger dan in 1981 en dit ondanks het feit dat in dat laatste jaar beroep werd gedaan op een « bijzondere » obligatielening.

Het terugdringen van het *overheidsdeficit* tot een dusdanige grootte dat het integraal op de binnenlandse geld- en kapitaalmarkt zou kunnen gefinancierd worden was en is één van de doelstellingen die de huidige regering zich heeft gesteld. In 1982 vertoonde het netto te financieren saldo evenwel nog geen daling, noch in relatieve, noch in absolute termen. Een deel van dit hoger dan voorziene tekort kan evenwel worden toegeschreven aan een onverwachte factor, met name het intensiever aanwenden dan in voorgaande jaren van de overgedragen kredieten. De stijging van het te financieren tekort beliep 14 %, tegenover evenwel een toename met 58 % in 1981, en bereikte aldus een niveau van 13,5 % van het bruto nationaal produkt tegen marktprijzen.

De *Rijksschuldtoename*, die voor het overgrote deel voortvloeit uit het netto te financieren schatkisttekort, bedroeg 527 miljard frank waarvan 220 miljard frank in deviezen. Alhoewel de toename van de schuld in deviezen van dezelfde grootteorde was als één jaar geleden, is op dit vlak toch een eerste verbetering te bespeuren. In 1981 nam de schuld in vreemde valuta nog 44,4 % van de totale schuldstijging voor zich, in 1982 is deze verhouding gedaald tot 41,7 %.

Ondanks de sterkere toename van het overheidstekort was dit te danken aan de ruimere mogelijkheid beroep te doen op de Belgische primaire obligatiemarkt en aan de zwakke kredietvraag vanwege de bedrijven t.o.v. de Belgische financiële instellingen, waardoor deze laatsten meer overheidseffecten opnamen (zowel op korte- als op lange termijn).

Op de Belgische *primaire obligatiemarkt* werd een nieuw record aan kapitaal opgehaald, met name 286 miljard frank, zes miljard frank meer dan het vorige recordjaar 1978 en dit zonder dat beroep werd gedaan op speciale voordelen voor de intekenaars op obligatieleningen zoals in juni 1981. Wel werd tweemaal aan de belegger de keuze geboden tussen een klassieke lening of een scharnierlening. De voorkeur van de intekenaars bleef nog gaan naar de in de jongste jaren populair geworden scharnierformule.

Voor de *aandelenmarkt* zal 1982 waarschijnlijk als het jaar van de radikale ommekeer mogen worden beschouwd. Het Koninklijk Besluit nr. 15 (zie afdeling kapitaalmarkt) heeft er namelijk voor gezorgd dat enerzijds de ondernemingen opnieuw konden overgaan tot het inzamelen van risicodragend kapitaal via de uitgifte van nieuwe aandelen en dat anderzijds de partikuliere belegger werd aangezet tot het aankopen van aandelen. De koersen op de Beurs van Brussel waren dan ook zeer positief georiënteerd. De algemene beursindex der Belgische waarden op de kontantmarkt steeg met 18 % en bereikte 102,88 punt (basis 1963 = 100) einde 1982. Ook het aantal verhandelde effekten en kapitalen nam sterk toe.

Samenvattend kan gesteld worden dat in de financieel-monetaire sectoren omzeggens alle variabelen in 1982 een positieve wijziging ondergingen : dalende rentevoeten, een verbeterde positie van de frank op de wisselmarkten, grotere bereidheid om in Belgische frank te beleggen, hetzij via obligaties, hetzij via

aandelen. Alleen de evolutie van het overheidstekort, alhoewel minder negatief georiënteerd dan in voorgaande jaren, werpt nog een schaduw op deze optimistische kijk.

*

* *

HOOFDSTUK II

OVERHEIDSFINANCIËN

AFDELING I. — RIJKSFINANCIËN

De politiek van gezondmaking der openbare financiën die de regering sinds einde 1981 voert heeft in 1982 nog niet de aanvankelijk verhoopte resultaten opgeleverd, wat evenwel grotendeels te wijten was aan factoren vreemd aan de eigenlijke uitvoering van de begroting 1982. Nochtans is de kleine verslechtering van de openbare financiën in 1982 ten overstaan van 1981 reeds een succes te noemen, wanneer zij vergeleken wordt met de veel sterkere toename van het netto te financieren saldo in voorgaande jaren. Bleef in 1982 verder beroep op buitenlandse kredietverstrekkers verder nodig, toch is het positief te kunnen vaststellen dat de huidige politiek er ook toe geleid heeft dat de binnenlandse lange-termijnfinanciering van het overheidstekort opnieuw vergrootte, dit in tegenstelling tot de evolutie in de voorgaande jaren (sinds 1979). Het herstellend vertrouwen in de Belgische frank en de dalende rentetarieven, zowel internationaal als nationaal, speelden hierbij een rol.

Het *netto te financieren saldo* van de centrale overheid bedroeg, exclusief de wisselverschillen (1) en de door het Wegenfonds overgenomen schuld (2), 519,3 miljard frank tegenover 454,9 miljard frank in 1981, een stijging met 14 %. In vergelijking met de toename van het netto te financieren saldo in voorgaande jaren (+ 40 % in 1980 en + 53 % in 1981) is dit een verbetering.

In procent van het bruto nationaal produkt neemt de belangrijkheid van het netto te financieren saldo toe, maar ook veel minder sterk dan in 1981 en 1980 : van 2,7 % in 1974 naar 6,5 % in 1979; 8,6 % in 1980 en 12,7 % in 1981. In 1982 loopt deze verhouding nog licht omhoog tot 13,5 % van het bruto nationaal produkt tegen marktprijzen (3).

Het *begrotingsresultaat* vertoonde een deficit van 486,8 miljard frank in 1982 tegenover 435 miljard frank in 1981. De toename hiervan was vooral te wijten aan het tekort op de lopende verrichtingen dat 307,8 miljard frank bedroeg, een toename

(1) De wisselverschillen op uitstaande langlopende buitenlandse schuld bedragen 20,5 miljard frank in 1981 et 34,3 miljard frank in 1982.
(2) De door het Wegenfonds overgenomen schuld van de intercommunales wordt verder in dit hoofdstuk ook niet in aanmerking genomen omwille van de vergelijkbaarheid der cijfergegevens. Zij bedroeg 95,5 miljard frank op 1 januari 1982, geslonken tot 84,7 miljard frank per 31 december 1982.
(3) Berekend bij een schatting van het B.N.P. tegen marktprijzen van 3 842,5 miljard frank.

met 43,3 miljard frank ten opzichte van 1981. Het tekort op de katitaalverrichtingen lag slechts een weinig hoger dan een jaar voordien : 179 miljard frank, een stijging met 8,5 miljard frank.

Wanneer de delgingen van de uitstaande schuld bij het netto te financieren saldo worden gevoegd, resulteert dit in het *bruto te financieren saldo*, de weerspiegeling van het bruto-beroep dat de overheid doet op de geld- en kapitaalmarkt in binnen- en buitenland. Voor 1982 beloopt het bruto te financieren saldo 666, 5 miljard frank tegenover 612,4 miljard frank in 1981 (exclusief de hierboven reeds vermelde wisselverschillen).

Het netto en het bruto te financieren saldo zijn het resultaat van de evoluties van de inkomsten en de uitgaven van de centrale overheid. Het is vooral de uitgavenstijging die aanleiding gegeven heeft tot de groei van het tekort op de begroting tot het niveau hierboven aangehaald, dat hoger ligt dan de oorspronkelijke ramingen. De ramingen met betrekking tot de ontvangsten van de Staat zijn immers voor 1982 veel juister gebleken dan in voorgaande jaren.

Het totaal der *lopende uitgaven,* op kasbasis, bedroeg 1458,8 miljard frank, bijna 38 % van het B.N.P. tegen marktprijzen tegenover 1276,9 miljard frank in 1981 of 35,6 % van het toenmalig B.N.P. Al bij al een stijging van de lopende uitgaven met meer dan 14 %. Deze was hoofdzakelijk te wijten aan de toename van de schuldlasten (interesten en kosten) met niet minder dan 38,6 %. Het aandeel van deze post in het totaal der lopende uitgaven neemt dan ook sterk toe : van 13 % in 1980 via 15 % in 1981 naar 18,3 % in 1982. Naast de toename van de schuld zelf is ook de tot midden 1982 stijgende rente verantwoordelijk voor deze evolutie. De gemiddelde voet van de aangerekende interesten is tot boven de 10 % gestegen, daar waar deze in 1975, 7,1 % bedroeg en in 1970 slechts 6,2 %.

Wordt het geheel der lopende uitgaven zonder de schuldlasten genomen dan is de groei ervan beduidend kleiner : 9,9 % meer in 1982 ten opzichte van 1981. Zonder de intrestlasten en kosten van Rijksschuld blijft het stijgingspercentage dus toch nog groter dan de toename van het bruto nationaal produkt tegen marktprijzen en dit ondanks het feit dat door de inkomensmatiging (via de beperking der indexering) nu ook op vroeger niet-samendrukbare uitgaven werd bespaard. In 1982 zijn de lonen en sociale lasten en de pensioenen evenwel toch nog met meer dan 14,5 % toegenomen (in 1982 maakten deze posten 23,6 % van de totale lopende uitgaven uit). In 1981 stegen deze posten met 12 % en behelsden toen 23,8 % van de uitgaven op de lopende verrichtingen (1) .

Aan de *inkomstenzijde* lagen de lopende ontvangsten (Rijksmiddelen) 13,7 % hoger dan in 1981 (1 151 miljard frank tegenover 1 012,4 miljard frank). Deze stijging, groter dan het inflatiecijfer, is gedeeltelijk te danken aan het effect van de belastingsverhogingen die in de tweede helft van 1981 werden genomen, al werkte de verlaging van het B.T.W.-tarief in de bouwsector (van 17 % naar 6 %) in de andere richting. De totale fiscale en parafiscale druk in procent van het bruto

(1) Wat de pensioenuitgaven betreft is rekening gehouden met de affectatie van de reserves van de Kas voor W en W ten belope van 1,7 miljard frank in 1981 en 14,5 miljard frank in 1982.

binnenlands produkt is in 1982 trouwens verder toegenomen, in tegenstelling tot de ons omringende landen (in Denemarken, de Duitse Bondsrepubliek, Nederland en het Groothertogdom Luxemburg is er een minieme daling te noteren; zie de desbetreffende grafieken). Voor België vloeide die zwaardere totale druk (44,3 in 1982 t.o.v. 42,9 in 1981) vooral voort uit een verhoging van de druk der directe belastingen (van 18 % naar 19 %) en in mindere mate van de druk van de indirecte belastingen (van 12,1 % naar 12,4 %). De druk van de sociale bijdragen bleef daarentegen constant (12,8 %, steeds 1982 vergelijkend met 1981). Ter vergelijking : in 1965 bedroeg de totale heffing 30 % van het B.B.P., in 1975 reeds 40 %. De hogere druk van de directe belastingen in 1982 is gedeeltelijk te verklaren door het inhalen van de in voorgaande jaren opgelopen achterstand bij de inkohiering van de belastingsaangiften. De gestegen druk van de indirecte belastingen vloeit voort uit de belastingverhogingen (o.a. B.T.W.) in de tweede helft van 1981, die pas in 1982 over het gehele jaar hun gewicht lieten gelden.

Het opsplitsen van de totale inkomsten van de centrale overheid in grote categoriën laat volgende evolutie zien. De directe belastingen namen in 1982 t.o.v. 1981 toe met 13,7 %. Naast het hierboven reeds aangehaalde inhaalmanoeuver in verband met inkohiering, is dit tevens voor een deel te danken aan het « fiscaal voluntariaat », waardoor ook loon- en weddetrekkenden voorafbetalingen kunnen verrichten en aldus een hoge eindafrekening na hun belastingsaangifte kunnen vermijden. Bovendien krijgen diegenen die aldus voorafbetalen een zekere « korting » op het nog te betalen bedrag bij de eindafrekeningen. De post « voorafbetalingen » nam dan ook sterker toe dan het algemeen stijgingspercentage van de lopende inkomsten, namelijk met 16,3 %.

Voor de inkomsten uit B.T.W. en zegelrechten bedroeg de stijging slechts 7,3 %. De daling van het B.T.W. tarief 17 % naar 6 % (van toepassing op onroerende handelingen m.b.t. woningen) speelt hier een negatieve rol. Anderzijds mag niet vergeten worden dat de particuliere consumptie zich weinig schitterend gedroeg, wat ook zijn invloed doet gelden op de B.T.W.-ontvangsten. In november en december 1982 waren de B.T.W.-inkomsten daarentegen redelijk hoog wat dan weer te wijten was aan anticipatieve aankopen vóór de nieuwe B.T.W.-verhogingen op 1 januari 1983 (o.a. het grootste gedeelte van de goederen die aan het 17 %-tarief waren onderworpen kregen vanaf dan een 19 %-tarief opgelegd).

De kapitaalsontvangsten gaven een lichte daling te zien (−2 %). De aan de E.E.G. afgestane ontvangsten — B.T.W. en invoerrechten — stegen met 3,4 %, terwijl de toegewezen fiscale ontvangsten met 14,6 % daalden. Het geheel van de fiscale ontvangsten voor 1982 bedroeg aldus 1 233,5 miljard frank tegenover 1 092,8 miljard frank in 1981 (een toename met 12,9 %). Waar in voorgaande jaren de reële ontvangsten (op kasbasis) beduiden lager uitvielen dan de begrotingsramingen, gaven de uiteindelijke kasresultaten voor 1982 slechts een minderontvangst t.o.v. de ramingen te zien van 6,7 miljard frank (0,5 % van de totale ontvangsten). De belangrijkste minontvangsten t.o.v. de ramingen deden zich voor bij de B.T.W.-ontvangsten en bij de bedrijfsvoorheffing. Daarentegen waren er belangrijke

meerontvangsten te noteren (steeds ten opzichte van de begrotingsramingen) bij de voorafbetalingen, de accijnzen en de niet-fiscale ontvangsten.

De *Rijksschuld* nam in 1982 toe met 645,9 miljard frank. Hierin zitten evenwel ook de door het Wegenfonds overgenomen schulden en de wisselverschillen. Indien we deze twee posten buiten beschouwing laten dan steeg de Rijksschuld in 1982 met 526,9 miljard frank (of 13,5 % van het B.N.P. tegen marktprijzen van 1982).

De geconsolideerde binnenlandse Rijksschuld nam toe met 75,6 miljard frank, waarvan 56,7 miljard frank directe schuld. Deze cijfers zijn belangrijk hoger dan in de twee voorgaande jaren toen de geconsolideerde binnenlandse Rijksschuld toenam met 69,6 miljard frank (1980) en 26,6 miljard frank (1981) en weerspiegelen het langzaam herwonnen vertrouwen van de beleggers in langere termijn overheidsschuld, wat gedeeltelijk te danken is aan de terugkeer naar een normale rentestructuur in het tweede semester van 1982.

De ruimere mogelijkheid om beroep te doen op de binnenlandse kapitaalmarkt heeft evenwel niet verhinderd dat de schuld in buitenlandse valuta's bleef toenemen aan hetzelfde hoge tempo als in 1981 (219,8 miljard frank in 1982 tegenover 214,3 miljard frank in 1981, steeds zonder rekening te houden met de wisselverschillen (1). Wel lag de looptijdsstructuur van de nieuwe schuld in vreemde deviezen net omgekeerd dan in 1981, toen het belangrijkste deel werd aangegaan op korte termijn. In 1982 werd het grootste deel van de schuld in vreemde munt aangegaan op langere termijn.

De *monetaire financiering* van het overheidstekort was wel minder omvangrijk dan in 1981. Monetaire financiering in enge zin wordt hier gedefinieerd als zijnde de som van de schuld aangegaan in deviezen en het beroep van het Rentenfonds op de Nationale Bank (2). Steeds zonder rekening te houden met de wisselverschillen werd aldus in 1982 voor 251,3 miljard frank op monetaire wijze gefinancierd, waarvan 31,5 miljard het toegenomen beroep van het Rentenfonds op de Nationale Bank weergeeft (3). De mogelijkheid van het Rentenfonds om beroep te doen op de Nationale Bank werd trouwens in januari en mei 1982 telkenmale met 20 miljard frank verhoogd, waardoor het plafond van deze kredietlijn op 190 miljard frank werd gebracht. In 1981 was de monetaire financiering een heel stuk belangrijker, hoofdzakelijk wegens het veel hogere beroep van het Rentenfonds op de Nationale Bank, mogelijk gemaakt doordat in dat jaar het kredietplafond met 60 miljard frank werd verhoogd. De monetaire financiering van het overheidsdeficit in 1981 beliep 286,7 miljard frank. In procent van het netto te financieren saldo (zoals hierboven gedefinieerd) nam de belangrijkheid van de monetaire financiering dus af, namelijk

(1) Wisselverschillen op uitstaande buitenlandse schuld : 20,5 miljard frank in 1981; 34,3 miljard frank in 1982.

(2) Ruimer bekeken kan ook de korte termijnschuld aangegaan ten overstaan van geldscheppende instellingen als monetaire financiering worden beschouwd (67,2 miljard t.o.v. de banken in 1982; 63,9 miljard frank in 1981).

(3) Gegevens op basis van de balansen van de NBvB per 31 december.

van 63 % in 1981 naar 48,2 % in 1982. In voorgaande jaren was het belang steeds toegenomen. De monetaire financiering van het overheidsdeficit geeft evenwel niet automatisch aanleiding tot een verhoging van de basisgeldvoorraad wegens het compenserende karakter voor de groei van de geldvoorraad van de interventies van de Nationale Bank op de wisselmarkten (zie ook hoofdstuk III, Afdeling I - Geldmarkt).

*

* *

Kastoestand en Financieringsbehoefte van de Schatkist

(miljarden franken)

OMSCHRIJVING	1978	1979	1980	1981	1982
A. — *Begrotingsverrichtingen*					
I. Lopende verrichtingen (a)	— 81,0	— 91,2	—147,4	—264,5	—307,8
Ontvangsten	*877,3*	*942,0*	*991,7*	*1 012,3*	*1 150,9*
Uitgaven	*958,3*	*1 033,2*	*1 139,1*	*1 276,9*	*1 458,8*
II. Kapitaalverrichtingen	— 97,7	—113,6	—144,6	170,5	—179,0
Ontvangsten	*10,4*	*12,7*	*12,7*	13,9	*13,6*
Uitgaven	*108,1*	*126,3*	*157,3*	184,4	*192,6*
III. Begrotingsresultaat	—178,7	—204,8	—292,1	—435,0	—486,9
B. — *Schatkistverrichtingen*	— 4,1	— 7,0	— 8,6	— 40,4	— 56,1
C. — *Te financieren netto saldo (=werkelijke stijging van de overheidsschuld)* (b)	—182,8	—211,8	—300,7	—475,4	—543,0
D. — *Aflossing van de schuld*	81,7	120,5	117,7	151,4	149,8
Contractuele schulddelging (c)	*56,9*	*79,3*	*80,4*	*89,7*	*110,1*
Terugbetalingen buiten begroting (d)	*24,8*	*41,2*	*37,3*	*61,7*	*39,7*
E. — *Te financieren bruto saldo (=bruto beroep op de kapitaalmarkt)*	—264,5	—332,3	—418,4	—626,8	—692,8
F. — *De financiering van de schatkistbehoefte gaf aanleiding tot :*					
I. Veranderingen in het uitstaande bedrag der gevestigde leningen (e)	+ 143,0	+ 136,1	+ 141,3	+ 125,8	+ 214,6
Netto opbrengst van de uitgifte van geconsolideerde leningen	+ *218,9*	+ *250,3*	+ *249,4*	+ *226,2*	+ *314,5*
Terugbetalingen buiten begroting (d)	— *24,9*	— *41,2*	— *37,3*	— *61,7*	— *39,7*
Contractuele schulddelging (c)	— *56,9*	— *79,3*	— *80,4*	— *89,7*	—*110,1*
Verschillen (f)	+ *5,9*	+ *6,3*	+ *9,6*	+ *51,0*	+ *49,9*
II. Veranderingen in de verplichtingen op halflange en op korte termijn (b)	+ 39,8	+ 75,7	+ 159,4	+ 349,5	+ 328,2
Kredietmarge bij de Nationale Bank	+ *0,0*	+ *0,0*	+ *0,0*	+ *0,0*	+ *0,0*
Voorschotten via het Rentenfonds	+ *13,2*	+ *36,5*	+ *24,7*	+ *74,8*	+ *40,5*
Portefeuille van de banken en de privé-spaarkassen	+ *26,3*	+ *17,3*	+ *99,2*	+ *63,9*	+ *65,0*
Portefeuille van de parastatale instellingen	— *17,7*	— *8,1*	+ *7,7*	+ *70,8*	+ *118,4*
Postrekening van de particulieren	+ *3,8*	— *2,7*	+ *3,5*	+ *3,0*	— *1,0*
Diverse (g)	+ *14,2*	+ *32,7*	+ *24,3*	+ *137,0*	+ *105,3*
Totaal van de veranderingen in de werkelijke Rijksschuld (b) (h)	+ **182,8**	+ **211,8**	+ **300,7**	+ **475,4**	+ **542,9**

Bron : Ministerie van Financiën.

(a) Inbegrepen de toegewezen ontvangsten en een gelijkwaardig bedrag in de uitgaven; exclusief de aan de Europese Gemeenschappen afgestane rechten.
(b) Na eliminatie van de verrichtingen met het I.M.F.
(c) Aflossingen, via uitloting of door wederinkoop op de beurs gedurende de looptijd van de lening, ten laste van de Schatkist en van het Wegenfonds.
(d) Het betreft de terugbetalingen op een tussentijdse vervaldag of op de eindvervaldag.
(e) Het betreft de veranderingen in het uitstaande bedrag der directe en indirecte gevestigde schuld in Belgische frank en in vreemde munt.
(f) Waaronder o.m. de uitgifte- en aflossingsverschillen.
(g) Het betreft o.m. vanaf 1978 de schuld op korte termijn in vreemde munt.
(h) Vanaf 1982, met inbegrip van de door het Wegenfonds overgenomen schuld.

Schatkisttoestand
(miljarden franken)

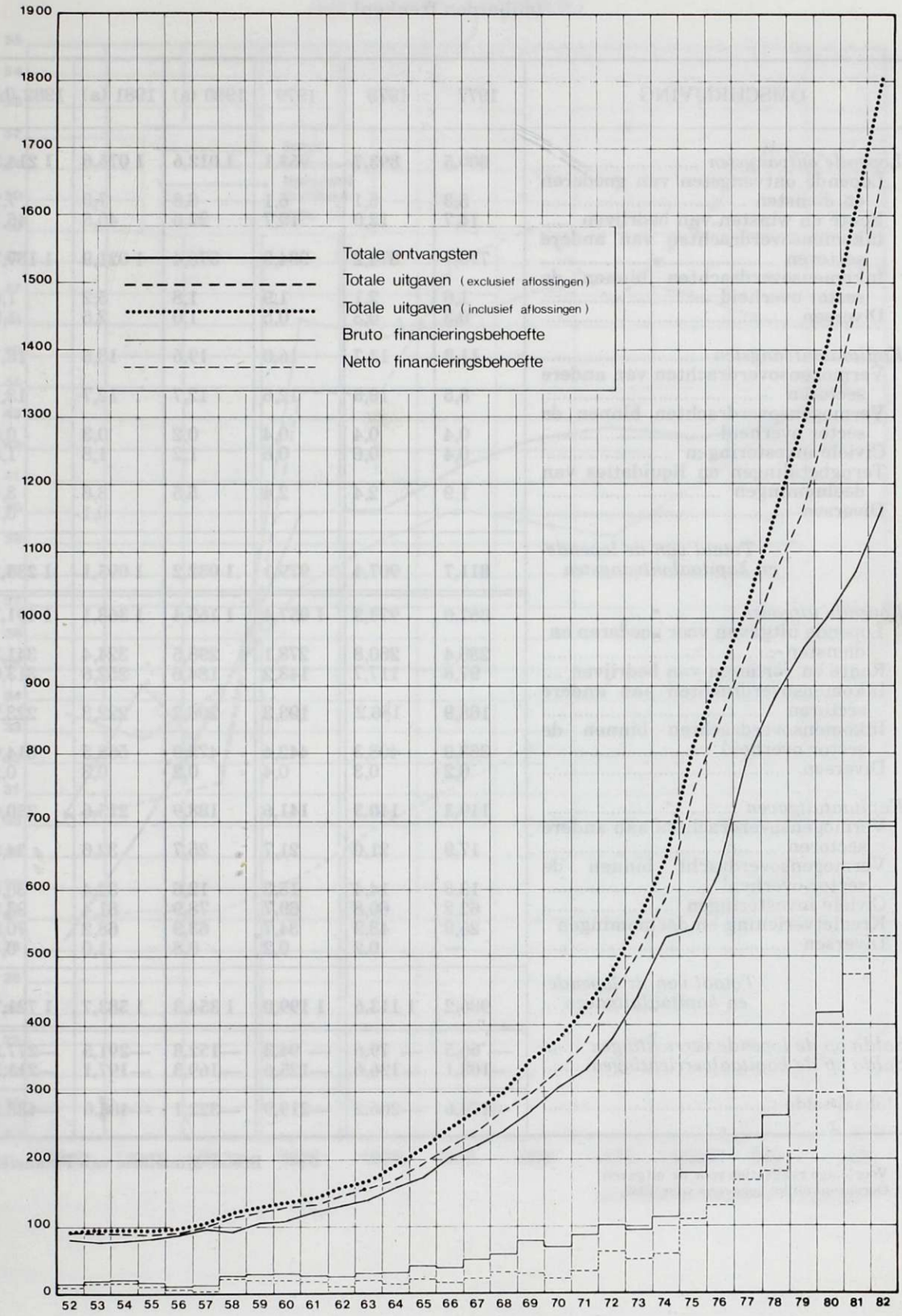

Bron : Ministerie van Financiën.

Economische hergroepering van de ontvangsten en de uitgaven van de centrale overheid

(miljarden franken)

OMSCHRIJVING	1977	1978	1979	1980 (a)	1981 (a)	1982 (b)
Lopende ontvangsten	**800,5**	**893,7**	**963,1**	**1 012,6**	**1 076,6**	**1 214,5**
Lopende ontvangsten van goederen en diensten	5,3	5,1	6,1	8,8	7,0	7,2
Rente en winsten van bedrijven	14,7	12,0	19,7	22,6	40,5	46,1
Inkomensoverdrachten van andere sectoren	778,7	874,2	934,9	978,4	1 021,9	1 157,7
Inkomensoverdrachten binnen de sector overheid	1,6	2,1	1,9	1,8	5,2	1,6
Diversen	0,3	0,3	0,5	1,0	2,0	1,9
Kapitaalontvangsten	**11,2**	**13,7**	**16,0**	**19,6**	**18,5**	**18,7**
Vermogensoverdrachten van andere sectoren	8,5	10,3	12,6	12,7	12,7	13,1
Vermogensoverdrachten binnen de sector overheid	0,4	0,4	0,4	0,2	0,3	0,3
Civiele investeringen	0,4	0,6	0,6	1,2	1,8	1,8
Terugbetalingen en liquidaties van deelnemingen	1,9	2,4	2,4	5,5	3,6	3,4
Diversen	—	—	—	—	0,1	0,1
Totaal van de lopende- en kapitaalontvangsten	**811,7**	**907,4**	**979,1**	**1 032,2**	**1 095,1**	**1 233,2**
Lopende uitgaven	**867,0**	**973,3**	**1 057,4**	**1 165,4**	**1 368,1**	**1 491,7**
Lopende uitgaven voor goederen en diensten	236,4	260,8	278,1	298,5	324,4	341,3
Rente en verliezen van bedrijven	97,6	117,7	143,2	184,6	252,8	313,0
Inkomensoverdrachten aan andere sectoren	168,9	186,2	193,3	206,2	222,3	223,2
Inkomensoverdrachten binnen de sector overheid	363,9	408,3	442,4	475,9	568,3	614,0
Diversen	0,2	0,3	0,4	0,2	0,3	0,2
Kapitaaluitgaven	**119,3**	**140,3**	**141,6**	**188,9**	**215,6**	**230,0**
Vermogensoverdrachten aan andere sectoren	17,9	21,0	21,7	25,7	32,6	34,3
Vermogensoverdracht binnen de sector overheid	13,3	14,4	15,3	12,6	32,4	30,6
Civiele investeringen	62,2	60,8	69,7	78,9	81,4	93,9
Kredietverlening en deelnemingen	25,9	43,9	34,7	63,9	68,2	70,8
Diversen	—	0,2	0,2	0,8	1,0	0,4
Totaal van de lopende- en kapitaaluitgaven	**986,2**	**1 113,6**	**1 199,0**	**1 354,3**	**1 583,7**	**1 721,7**
Saldo op de lopende verrichtingen	**— 66,5**	**— 79,6**	**— 94,3**	**—152,8**	**—291,5**	**—277,2**
Saldo op de kapitaalverrichtingen	**—108,1**	**—126,6**	**—125,6**	**—169,3**	**—197,1**	**—211,3**
Globaal saldo	**—174,6**	**—206,2**	**—219,9**	**—322,1**	**—488,6**	**—488,5**

Bron : Ministerie van Financiën.

(a) Voorlopige realisaties voor de uitgaven.
(b) Oorspronkelijke gegevens voor 1982.

Fiscale en parafiscale druk in de landen van de Europese Gemeenschap
(ten honderd van het B.B.P.)

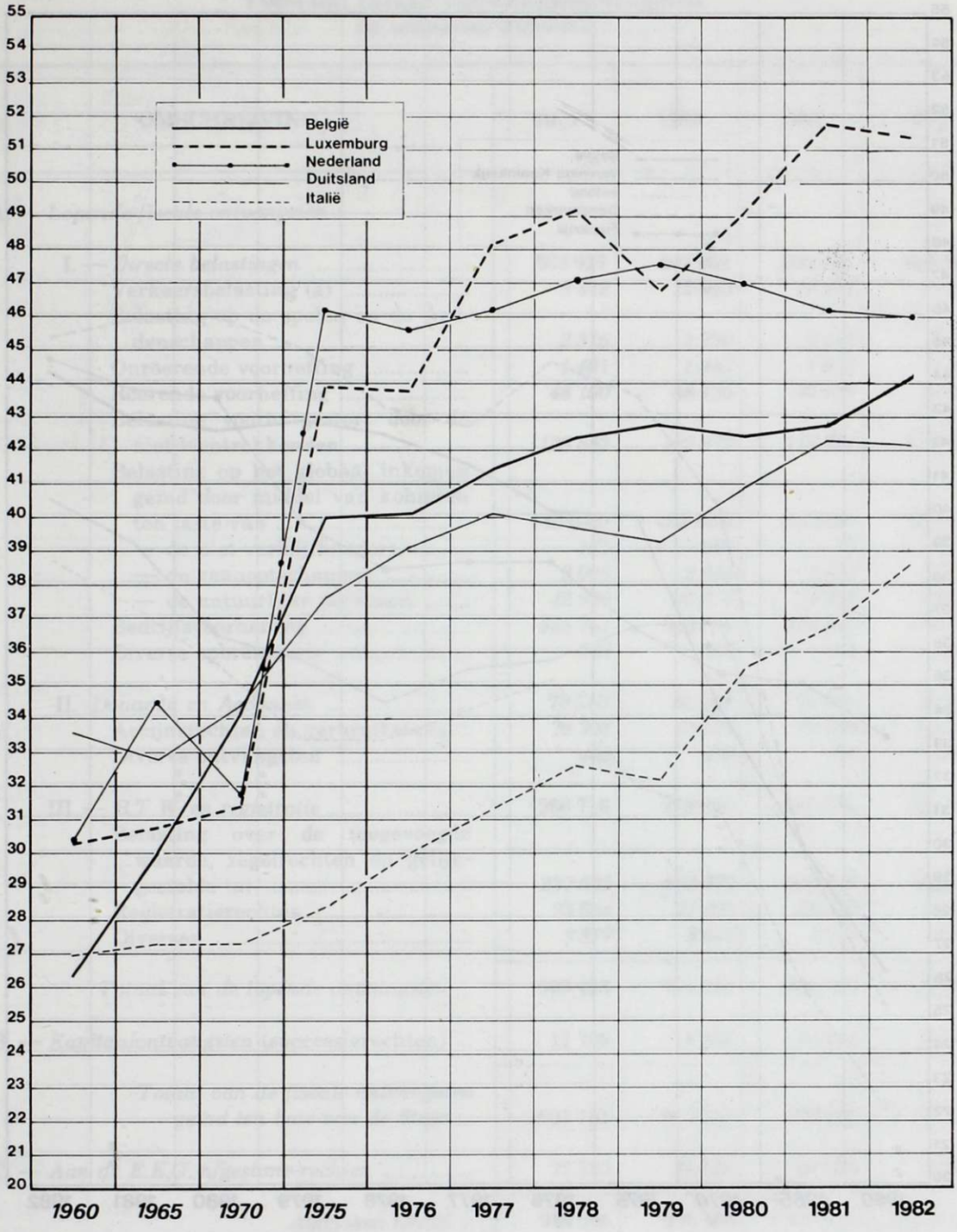

(vervolg op volgende bladzijde)

Fiscale en parafiscale druk in de landen van de Europese Gemeenschap (vervolg)

(ten honderd van het B.B.P.)

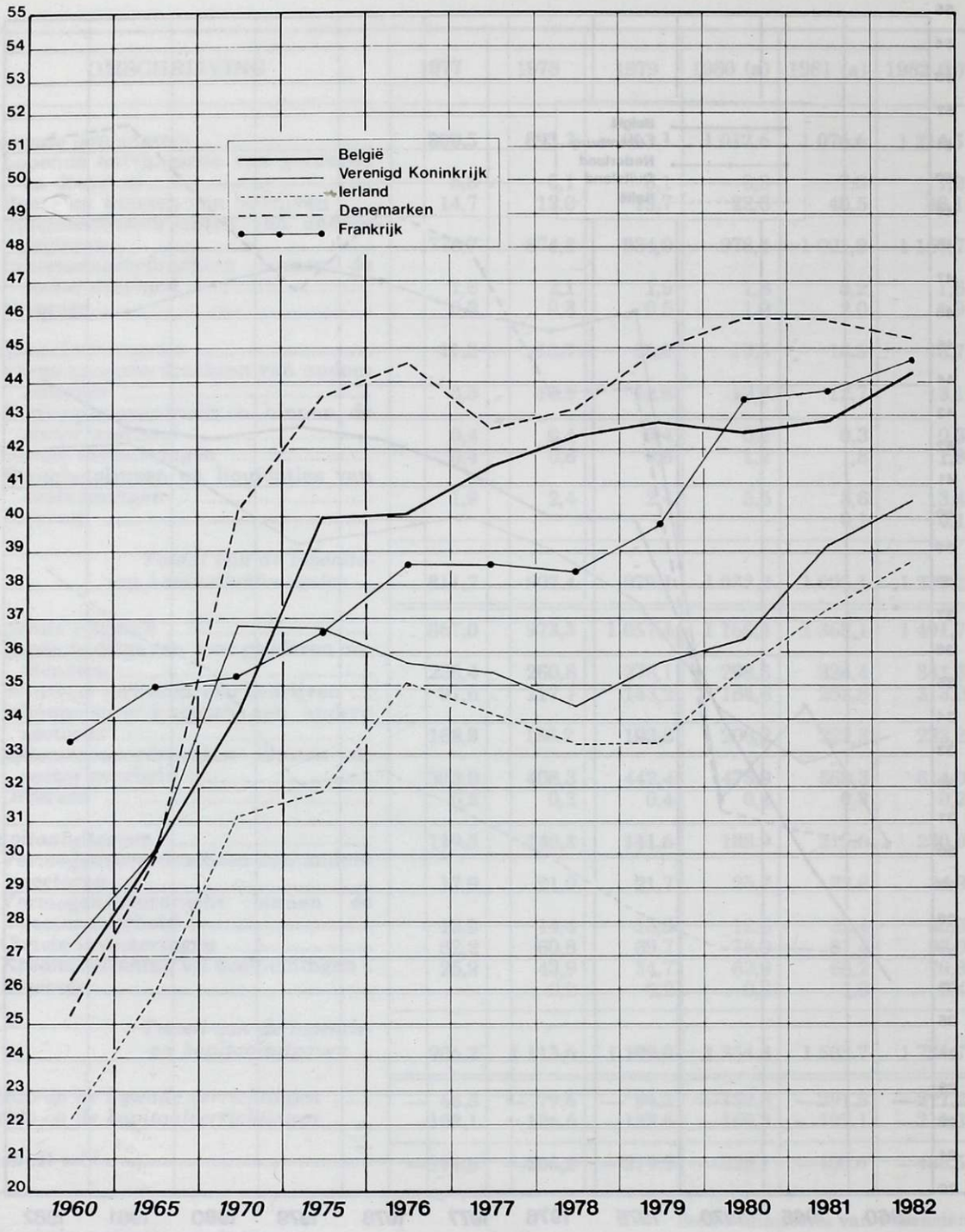

Bronnen : O.E.S.O., Nationale rekeningen.
Commissie van de Europese Gemeenschap.

Toestand inzake belastingsontvangsten

(in miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1979	1980	1981	1982
A. — *Lopende fiscale ontvangsten :*				
I. — *Directe belastingen*	563 917	592 962	609 425	696 546
Verkeersbelasting (a)	*9 342*	*12 993*	*13 677*	*19 184*
Belasting op de spelen en de weddenschappen	*2 316*	*2 730*	*2 656*	*2 772*
Onroerende voorheffing	*1 491*	*1 443*	*1 832*	*1 813*
Roerende voorheffing	*48 160*	*58 736*	*65 607*	*74 899*
Belasting vooraf gestort door de niet-loontrekkenden	*129 552*	*122 979*	*114 791*	*133 534*
Belasting op het globaal inkomen geïnd door middel van kohieren ten laste van	*(46 046)*	*(29 105)*	*(16 529)*	*(32 221)*
— de niet-verblijfhouders	*111*	*—354*	*—97*	*—3 724*
— de vennootschappen	*3 006*	*2 644*	*1 652*	*7 725*
— de natuurlijke personen	*42 929*	*26 815*	*14 974*	*28 220*
Bedrijfsvoorheffing	*326 761*	*364 694*	*394 042*	*430 694*
Diverse opbrengsten	*249*	*285*	*291*	*1 429*
II. *Douanen en Accijnzen*	78 780	81 164	80 066	92 724
Accijnsrechten en verbruikstaks	*78 308*	*80 675*	*79 658*	*92 324*
Diverse ontvangsten	*462*	*489*	*408*	*400*
III. — *B.T.W. en registratie*	266 716	279 894	296 958	314 816
Belasting over de toegevoegde waarde, zegelrechten en gelijkgestelde (a)	*237 535*	*253 877*	*274 625*	*292 194*
Registratierechten	*25 664*	*22 403*	*18 558*	*18 524*
Diversen	*3 517*	*3 614*	*3 775*	*4 198*
Totaal van de lopende ontvangsten	**909 413**	**954 020**	**986 449**	**1 104 086**
B. — *Kapitaalontvangsten* (successierechten)	**11 708**	**11 332**	**12 174**	**11 453**
Totaal van de fiscale ontvangsten geïnd ten bate van de Staat	**921 121**	**965 352**	**998 623**	**1 115 539**
C. — *Aan de E.E.G. afgestane rechten*	**27 785**	**31 128**	**35 658**	**36 886**
Algemeen totaal	**948 906**	**996 480**	**1 034 881**	**1 152 425**

Bron : Ministerie van Financiën.

(a) Inbegrepen de voorbestemde ontvangsten.

Uitvoering der begroting (a)

(miljarden frank)

OMSCHRIJVING	1978	1979	1980	1981	1982
Lopende verrichtingen	— 79,6	— 86,9	—122,0	—172,7	—271,3
Ontvangsten	877,3	941,5	992,3	1 022,2	1 153,1
Uitgaven	956,9	1 028,4	1 114,2	1 194,9	1 421,4
Kapitaalverrichtingen	—102,9	—106,5	—132,9	—225,7	—148,2
Ontvangsten	10,4	12,7	12,7	14,0	13,6
Uitgaven	113,3	119,2	145,6	239,7	161,8
Schuldverrichtingen	+101,6	+ 98,8	+112,8	+112,5	+157,2
Leningopbrengst	157,4	162,9	184,3	184,3	240,2
Aflossingen	55,8	64,2	71,5	71,7	82,9
Begrotingsresultaat	— 81,0	— 94,6	—142,1	—285,9	—262,3

(a) Voorlopige uitslag.

Bron : Ministerie van Financiën.

Indeling van de begrotingsuitgaven volgens de aard der uitgaven (a)

(miljarden frank)

OMSCHRIJVING	1978	1979	1980	1981	1982
Lopende uitgaven					
Lonen en sociale lasten	161,6	174,5	187,3	199,8	267,3
Aankoop van niet-duurzame goederen en diensten	44,8	45,8	46,6	53,5	48,0
Aankoop van duurzame militaire goederen	20,7	20,6	23,4	23,9	21,4
Rente en verliezen	98,6	118,6	155,8	214,9	282,4
Inkomensoverdrachten aan andere sectoren	113,0	120,9	114,7	138,0	124,5
Inkomensoverdrachten binnen de sector overheid	469,6	487,6	513,6	587,3	593,9
Diversen	48,7	60,3	72,8	82,5	83,3
Totaal	956,9	1 028,4	1 114,2	1 299,8	1 363,1
Kapitaaluitgaven					
Vermogensoverdrachten aan andere sectoren	7,5	10,0	9,6	11,7	15,1
Vermogensoverdrachten binnen de sector overheid	55,9	60,0	76,0	81,2	110,6
Investeringen (burgerlijke)	17,4	21,6	23,2	27,9	28,8
Kredietverleningen en deelnemingen	30,5	24,9	32,7	59,7	33,2
Diversen	2,0	2,8	4,2	5,3	4,9
Totaal	113,3	119,2	145,6	185,9	192,6
Delging van de schuld	55,8	64,2	71,5	74,5	82,9
Totaal van de begrotingsuitgaven	1 126,0	1 211,7	1 331,3	1 560,2	1638,6

(a) Voorlopige uitslag.

Bron : Ministerie van Financiën.

Rijksschuld

Toestand einde jaar
(miljarden franken)

OMSCHRIJVING	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982 (b)
Schuld in Belgische franken :	**919,1**	**1 053,3**	**1 221,2**	**1 392,5**	**1 562,0**	**1 766,4**	**2 006,9**	**2 391,2**
Geconsolideerde schuld	766,1	848,4	983,1	1 126,8	1 252,9	1 322,5	1 349,1	1 509,5
Schuld op halflange termijn	17,3	13,0	6,3	5,9	5,8	5,7	5,7	3,4
Schuld op korte termijn (a)	35,9	70,7	124,4	128,7	168,3	214,1	335,5	471,7
Schuld op zeer korte termijn	30,4	44,3	27,4	47,5	54,1	139,7	229,2	320,2
Tegoeden van particulieren op postrekening	69,4	76,8	79,9	83,6	80,9	84,4	87,4	86,4
Schuld in buitenlandse munten :	**5,0**	**3,9**	**3,4**	**14,9**	**57,2**	**153,6**	**388,4**	**642,4**
Geconsolideerde schuld	4,6	3,8	3,4	2,7	12,7	84,4	183,6	333,3
Schuld op korte termijn	—	—	—	12,2	44,5	69,2	204,8	309,1
Werkelijke schuld ...	**924,1**	**1 057,2**	**1 224,6**	**1 407,4**	**1 619,2**	**1 919,8**	**2 395,3**	**3 033,6**
Schatkistcertificaten in het bezit van het I.M.F.	**4,7**	**1,5**	**4,1**	**19,5**	**19,8**	**37,0**	**43,9**	**51,4**
Totale Rijksschuld ...	**928,8**	**1 058,7**	**1 228,7**	**1 426,9**	**1 639,0**	**1 956,8**	**2 439,1**	**3 085,0**

Bron : Ministerie van Financiën.

(a) Na eliminatie van de verrichtingen met het I.M.F.
(b) Met inbegrip van de schulden van de intercommunales overgenomen door het Wegenfonds (95,5 miljard frank op 1 januari 1982; 84,7 miljard frank op 31 december 1982).

Rijksschuld (a)

Toestand einde kwartaal
(miljarden franken)

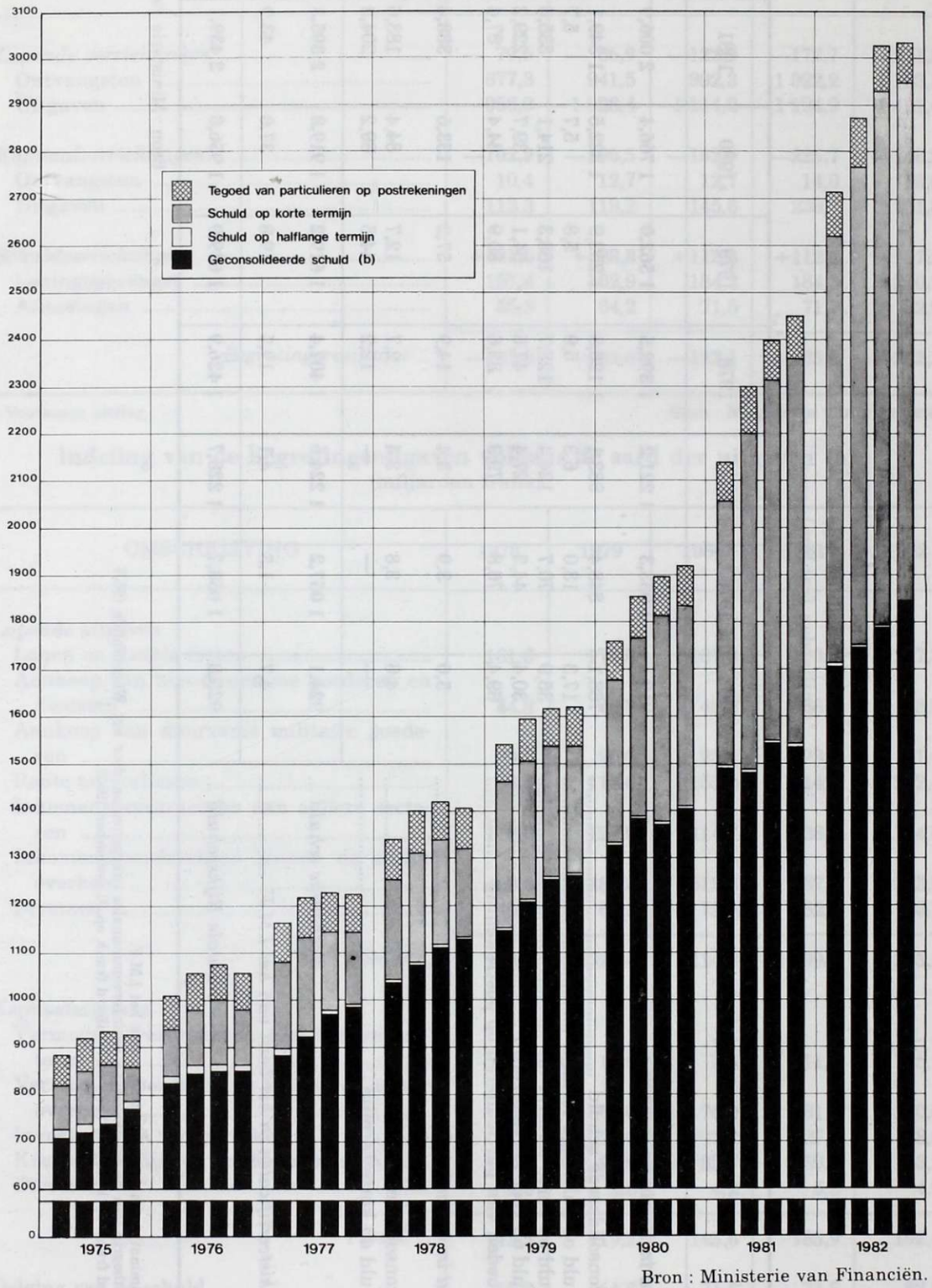

Bron : Ministerie van Financiën.

(a) Na eliminatie van de verrichtingen met het I.M.F.
(b) Inclusief de schuld overgenomen door het Wegenfonds per 1 januari 1982.

Verloop van de Rijksschuld
(miljarden franken)

OMSCHRIJVING	1977	1978	1979	1980	1981	1982 (d)
Vaste schuld :						
Gevestigde binnenlandse schuld	+134,7	+143,7	+126,1	+ 69,6	+ 26,6	+160,4
Directe	*+112,1*	*+112,0*	*+ 88,3*	*+ 52,5*	*+ 10,1*	*+141,5*
Indirecte	*+ 22,6*	*+ 31,7*	*+ 37,8*	*+ 17,1*	*+ 16,5*	*+ 18,9*
Gevestigde buitenlandse schuld (a)	— 0,5	— 0,7	+ 10,0	+ 71,7	+ 99,2	+149,8
Directe	*— 0,4*	*— 0,5*	*+ 10,0*	*+ 70,1*	*+ 97,3*	*+149,1*
Indirecte	—	*— 0,1*	—	*+ 1,6*	*+ 1,9*	*+ 0,7*
Gewaarborgde indirecte Kongolese schuld (b)	*— 0,1*	*— 0,1*	—	—	—	—
Totaal ...	**+134,2**	**+143,0**	**+136,1**	**+141,3**	**+125,8**	**+310,2**
Vlottende schuld :						
Directe binnenlandse schuld	+ 33,2	+ 27,6	+ 43,4	+134,8	+213,9	+223,9
Op halflange termijn	*— 6,7*	*— 0,4*	*— 0,2*	*— 0,1*	—	*— 2,3*
Op korte en zeer korte termijn (c) ..	*+ 39,9*	*+ 28,0*	*+ 43,6*	*+134,9*	*+213,9*	*+226,2*
Directe buitenlandse schuld :						
Op korte en zeer korte termijn	—	+ 12,2	+ 32,3	+ 24,6	+135,6	+104,3
Totaal ...	**+ 33,2**	**+39,8**	**+ 75,7**	**+159,4**	**+349,5**	**+328,2**
Totaal werkelijke Rijksschuld	**+167,4**	**+182,8**	**+211,8**	**+300,7**	**+475,3**	**+638,4**
Certificaten opgenomen door het Internationaal Muntfonds	+ 2,6	+ 15,4	+ 0,2	+ 17,1	+ 7,0	+ 7,5
Totale Rijksschuld	**+170,0**	**+198,2**	**+212,0**	**+317,8**	**+482,3**	**+645,9**
waarvan : binnenlandse schuld	+170,5	+186,7	+169,7	+221,5	+247,5	+384,3
buitenlandse schuld	— 0,5	+ 11,5	+ 42,3	+ 96,3	+234,8	+254,1

Bron : Ministerie van Financiën.

(a) Tegenwaarde in Belgische franken, berekend op de wisselkoersen van de laatste beursdag van de maand december.
(b) De leningen overgenomen door België, ingevolge de Belgisch-Kongolese conventie van 6 februari 1965, goedgekeurd door de wet van 23 april 1965.
(c) Niet inbegrepen de certificaten opgenomen door het I.M.F.; inbegrepen de Strijdersdotatie.
Sedert de overeenkomst van 14 oktober 1959 tussen de Staatsthesaurie en de Nationale Bank van België zorgt deze laatstgenoemde instelling voor de terugbetaling van de Schatkistcertificaten in het bezit van het I.M.F. bij eventuele tegeldemaking door dit Fonds. In dit geval wordt de Nationale Bank schuldeiser van het I.M.F. voor het gestort bedrag. Uit een tegeldemaking door het I.M.F. van schatkistcertificaten volgt dus een vermindering van de overheidsschuld zonder uitgaven van geldmiddelen. In het tegengesteld geval, dit is bij terugbetaling door het I.M.F., boekt de Thesaurie ook geen ontvangsten; dit bedrag wordt aangerekend als vermindering van de schuldvordering van de N.B.B. op het I.M.F.
De laatstgenoemde instelling ontvangt nieuwe certificaten; de overheidsschuld neemt dus toe zonder ontvangsten van geldmiddelen voor de Thesaurie.
Uit dit alles blijkt dat de verrichtingen met het I.M.F. de Thesaurie onberoerd laten.
(d) Met inbegrip van de door het Wegenfonds overgenomen schuld, die in 1982 verantwoordelijk is voor 84,7 miljard frank der stijging van de directe binnenlandse geconsolideerde schuld.

Evolutie van de Rijksschuld (a)

(franken)

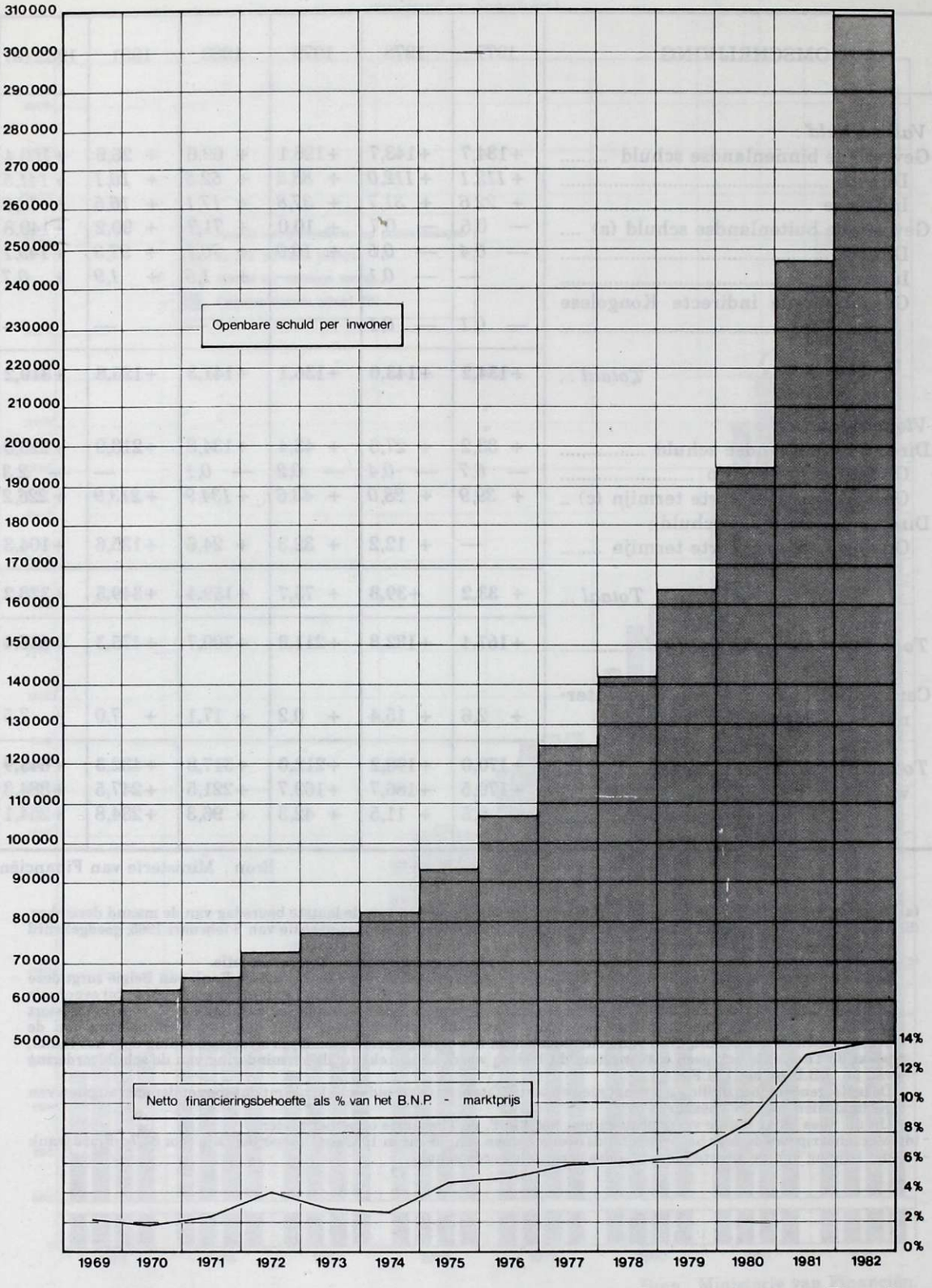

Bron : Ministerie van Financiën.

(a) Vanaf 1982, met inbegrip van de door het Wegenfonds overgenomen schuld.

Aandeel van de schuld in valuta in het totaal van de Rijksschuld

(ten honderd)

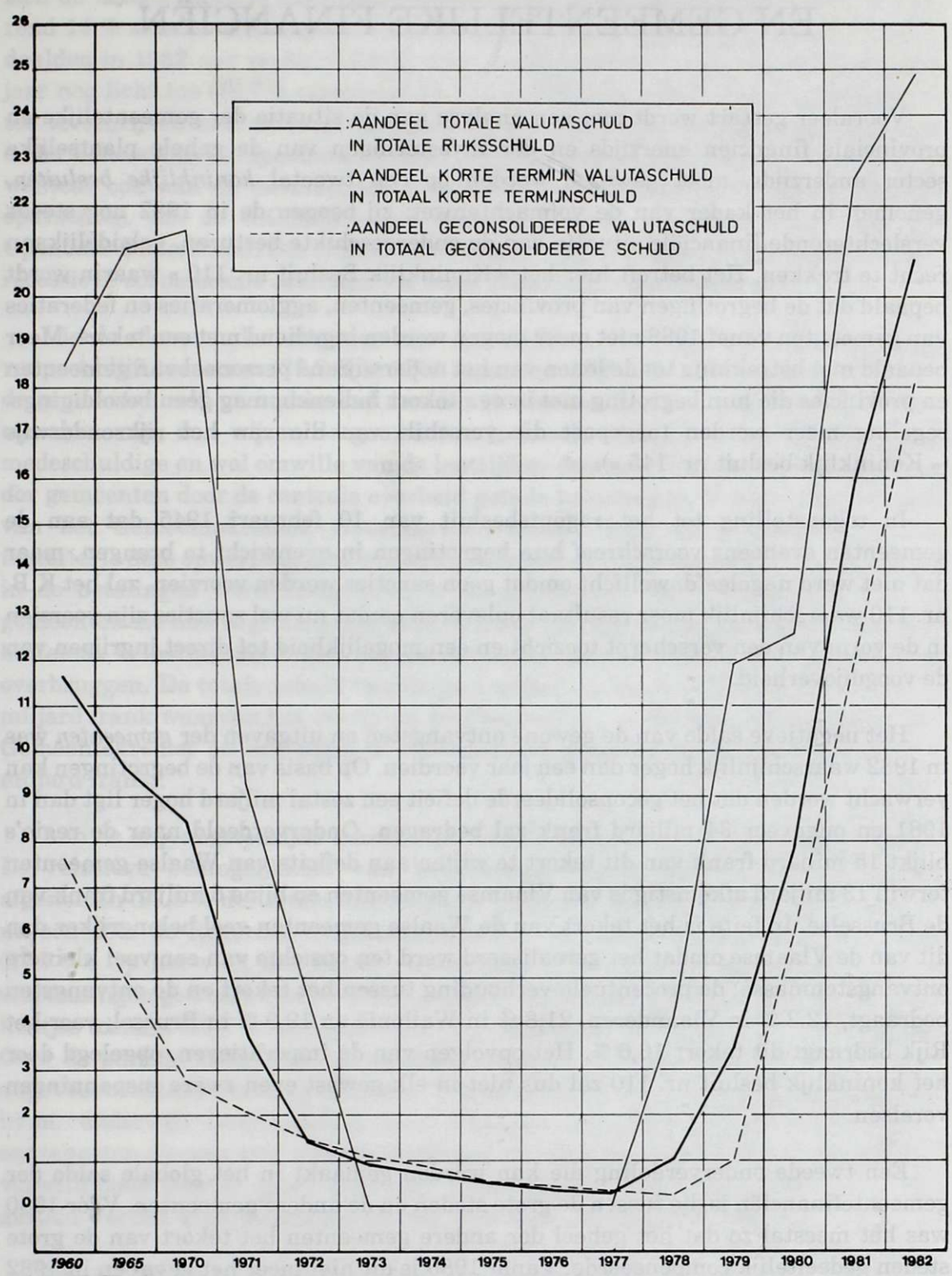

Bron : Ministerie van Financiën.

AFDELING II. — PROVINCIALE EN GEMEENTELIJKE FINANCIËN

Vooraleer gestart wordt met een analyse van de situatie der gemeentelijke en provinciale financiën enerzijds en der investeringen van de gehele plaatselijke sector anderzijds, moet gewezen worden op een tweetal *koninklijke besluiten*, genomen in het kader van de volmachtenwet; zij beogen de in 1982 nog steeds verslechterende financiële situatie van de ondergeschikte besturen, geleidelijkaan recht te trekken. Het betreft hier het « Koninklijk Besluit nr. 110 » waarin wordt bepaald dat de begrotingen van provincies, gemeenten, agglomeraties en federaties van gemeenten vanaf 1988 niet meer mogen worden ingediend met een tekort. Meer bepaald met betrekking tot de lonen van het onderwijzend personeel van gemeenten en provincies die hun begroting met in een tekort indienen, mag geen bezoldigingsregeling meer worden toegepast die verschilt van die van het rijksonderwijs (« Koninklijk besluit nr. 145 »).

In tegenstelling tot het regentsbesluit van 10 februari 1945 dat aan de gemeenten eveneens voorschreef hun begrotingen in evenwicht te brengen, maar dat niet werd nageleefd, wellicht omdat geen sancties werden voorzien, zal het K.B. nr. 110 waarschijnlijk meer resultaat opleveren omdat nu wel sancties zijn voorzien in de vorm van een verscherpt toezicht en een mogelijkheid tot direct ingrijpen van de voogdijoverheid.

Het negatieve saldo van de gewone ontvangsten en uitgaven der *gemeenten* was in 1982 waarschijnlijk hoger dan een jaar voordien. Op basis van de begrotingen kan verwacht worden dat het geconsolideerde deficit een zestal miljard hoger ligt dan in 1981 en ongeveer 34 miljard frank zal bedragen. Onderverdeeld naar de regio's blijkt 15 miljard frank van dit tekort te wijten aan deficits van Waalse gemeenten terwijl 13 miljard afkomstig is van Vlaamse gemeenten en bijna 6 miljard frank van de Brusselse. In feite is het tekort van de Waalse gemeenten veel belangrijker dan dit van de Vlaamse omdat het gerealiseerd werd ten opzichte van een veel kleinere ontvangstenmassa; de procentuele verhouding tussen het tekort en de ontvangsten bedraagt, 12,3 % in Vlaanderen, 21,8 % in Wallonië en 19,9 % in Brussel; voor het Rijk bedraagt dit tekort 16,6 %. Het opvolgen van de imperatieven, opgelegd door het koninklijk besluit nr. 110 zal dus niet in elk gewest even zware inspanningen vereisen.

Een tweede onderverdeling die kan worden gemaakt in het globale saldo der gemeentefinanciën is die tussen de grote steden en de andere gemeenten. Vóór 1980 was het meestal zo dat het geheel der andere gemeenten het tekort van de grote steden gedeeltelijk compenseerde. Vanaf 1980 is dit niet meer het geval en in 1982 is het tekort van het geheel der andere gemeenten even hoog opgelopen als dit van de grote steden.

De uitgaven van het geheel der gemeenten beliepen voor 1982, op basis van de begrotingen, 239,6 miljard frank tegenover 216,1 miljard frank in 1981. Belangrijkste post hierin zijn de personeelsuitgaven (47,3 % van het geheel in 1982). Deze

uitgaven, die enkele jaren geleden 50 % der totale uitgaven overschreden, lijken zich de laatste jaren te stabiliseren rond 47 %. De werkingsuitgaven die tot 1980 rond 14 % schommelden, maar reeds in 1981 in belangrijkheid afnamen (13,5 %), daalden in 1982 nog verder (12,8 %). Het aandeel van de overdrachten nam in dat jaar nog licht toe (10,7 % tegenover 10,1 % in 1981). Een deel van deze toename is toe te schrijven aan de tussenkomsten in het tekort der openbare ziekenhuizen onder beheer van de Openbare Centra voor Maatschappelijk Welzijn (O.C.M.W.) en wellicht ook aan de onvoldoende financiële tegemoetkomingen voor de ruimere opdrachten van de O.C.M.W.'s ten opzichte van de vroegere Commissies voor Openbare Onderstand. Die ruimere opdrachten wegen zwaarder door naarmate een recessieve economische activiteit tot meer behoeftigen aanleiding geeft.

Vierde element der uitgaven zijn de schulden. Het aandeel van deze uitgavenpost blijft toenemen (29,2 % in 1982 tegenover 27,6 % in 1980). Is het deficit van de gemeenten zelf, gecombineerd met de rentelasten, hier een van de belangrijkste oorzaken van, dan wijzen de gemeenten toch ook naar de centrale overheid als medeschuldige en wel omwille van de laattijdige doorbetaling van de voor rekening der gemeenten door de centrale overheid geïnde belastingen. Volgens de verslagen van het Gemeentekrediet, tussenpersoon tussen Staat en gemeenten in deze materie, is deze opwerping niet ongegrond vermits er einde november een achterstal in de betalingen werd vastgesteld in de grootteorde van 19 miljard frank. De gemeenten die hun begroting opmaken op basis van een stipte betaling der voor hen bestemde belastingopbrengst, moeten nu lenen om die periode van achterstal te overbruggen. De totale schuld van de gemeenten lag einde 1982 iets boven de 400 miljard frank waarvan het overgrote deel bestond uit verbintenissen tegenover het Gemeentekrediet en een bijna te verwaarlozen gedeelte in deviezen (ongeveer 5 miljard frank).

Aan de ontvangstenzijde kunnen een viertal categoriën worden onderscheiden. De relatieve belangrijkheid van het Gemeentefonds die in 1981 sterk was afgenomen (27,5 % der totale ontvangsten tegenover 30,2 % in 1980) bleef in 1982, na een door de Regering toegestane stijging met bijna 7 %, op hetzelfde niveau (27,7 %). Op het vlak der fiscale ontvangsten hebben de gemeenten zich verder inspanningen getroost. Het relatieve aandeel der belastingsontvangsten dat in 1981 lichtjes toenam (33,7 % tegenover 33,5 % in 1980) liep verder op tot 34,8 % in 1982. Over de periode 1980-1983 kan de belangrijkheid van de andere ontvangsten als ongeveer constant worden beschouwd. Schommelend rond 16 % voor de ontvangsten i.v.m. onderwijs (voornamelijk staatstoelagen) en rond 21 % voor de andere ontvangsten die van zeer diverse oorsprong zijn. In België bestaan er namelijk 117 verschillende soorten gemeentebelastingen, waarvan bij sommige de vraag kan gesteld worden of de inkomsten de inningskosten wel overschrijden.

Ter afronding van het deel over de gemeentefinanciën moet er worden op gewezen dat niet overal een deficitaire situatie bestaat, alhoewel de toestand in het algemeen toch verslechtert. Zo kenden in 1982 de vijf « grote » steden een negatief saldo, terwijl in 1979 nog twee ervan een overschot konden voorleggen. In 1982 zullen wellicht 69 gemeenten een boni of een evenwicht kunnen presenteren, wat een lichte verbetering is ten opzichte van 1981 met slechts 58 gemeenten in boni of evenwicht. Daarentegen valt het gecumuleerd boni van deze gemeenten in 1982 iets

lager uit dan in 1981. Het gecumuleerd mali van de 527 overige gemeenten in 1982 lag hoger dan dat van de 538 deficitaire gemeenten in 1981. Onderverdeeld naar de regios blijkt dat alle 19 Brusselse gemeenten een tekort hadden (tegenover slechts 16 in 1979). In Wallonië hadden 274 van de 262 gemeenten met een tekort af te rekenen (tegenover slechts 46 in 1979) terwijl in Vlaanderen 274 van de 315 gemeenten een deficit vertoonden (tegenover 77 in 1979). Zoals hoger reeds aangehaald was het tekort der Waalse gemeenten daarenboven belangrijker dan dit van de Vlaamse.

De *provinciale financiën* zijn, in tegenstelling tot die van de Staat en der gemeenten, tot op heden vrij gezond te noemen. De rekeningen voor 1981 vertoonden nog een batig saldo, ondanks een oorspronkelijke deficitaire begroting (−3 miljard frank). Verwacht mag dan ook worden dat het negatieve saldo van de begrotingen van 1982 (−2,7 miljard frank) niet als dusdanig zal worden teruggevonden in de rekeningen. De vergelijkingen van jaar tot jaar worden evenwel bemoeilijkt door de integratie van een provinciale elektriciteitsmaatschappij in een nieuwe intercommunale (in de provincie Antwerpen).

Het resultaat hiervan beïnvloedt met name de werkingskosten die in 1982 nog slechts 12,1 % vertegenwoordigen van het totaal der uitgaven (tegenover 17,4 % in 1981). Het aandeel der personeelslasten liep op tot bijna 56 % (tegenover 52 % in 1981), hoewel de absolute stijging binnen de perken bleef. Het aandeel van de overdrachten bleef ongewijzigd (8 % in 1982 en 1981), ook in absolute termen was er een stabilisatie. De uitgaven met betrekking tot de schuld beliepen 24,1 % tegenover 22,6 % in 1981; in absolute termen lag de toename evenwel lager dan in 1981. Het totaal uitstaande bedrag van de schuld der provinciën ligt in de buurt van 45 miljard frank, vrijwel uitsluitend bestaande uit verbintenissen ten overstaan van het Gemeentekrediet. Functioneel onderverdeeld blijkt dat het onderwijs de belangrijkste uitgavepost is van de provinciën (46 % van het totaal in 1982 tegenover bijna 44 % in beide voorgaande jaren). De uitgaven voor algemeen bestuur (7,5 % in 1982), voor wegverkeer (7,3 %, en gezondheidszorg (6,4 %) zijn de drie posten die in belangrijkheid op de onderwijsuitgaven volgen. De andere 17 posten van de functionele onderverdeling overschrijden geen van allen de vijf procentdrempel.

Aan de ontvangstenzijde is de belangrijkheid van het Fonds der Provinciën verder afgenomen tot 19,7 % der totale ontvangsten (tegenover nog 20,2 % en 21,8 % in respectievelijk 1981 en 1980). Het aandeel van de provinciale fiscaliteit is bijgevolg verder toegenomen tot 33,3 % van het totaal der uitgaven tegenover 30,8 % en 30,3 % in 1981 en 1980. Voor de provincies blijven de opbrengsten uit opcentiemen op de onroerende voorheffing de voornaamste bron van belastinginkomsten, al is de belangrijkheid wel afgenomen in het laatste jaar (72 % in 1982, 75,3 % in 1981, 74,9 % in 1980).

Voor 1981 hadden alle negen provincies een deficitaire begroting ingediend. Uit de rekeningen bleek evenwel dat drie provincies toch een boni konden voorleggen dat bovendien groter uitviel dan het mali van de zes andere provincies. Voor 1982 hadden opnieuw alle negen provincies een begroting in mali ingediend, de resultaten op basis van de rekeningen zijn evenwel nog niet bekend. Gesteld kan

worden dat op het vlak van de provinciale financiën zich tot nog toe geen grote problemen stellen zoals het geval is bij de financiën van de centrale overheid en de gemeentebesturen.

De omvang van de *investeringen* door de ondergeschikte besturen worden voor het jaar 1982 door het Gemeentekrediet op basis van enquêtes bij die besturen berekend. Het aldus bekomen bedrag stemde overeen met het totaal der middelen die werden aangewend voor de financiering van deze investeringen. In 1982 bleken de investeringen gedaald ten opzichte van 1981 (82,3 miljard frank tegenover 89 miljard frank). Dit niveau ligt zelfs nauwelijks hoger dan in 1979 (80,2 miljard frank). De daling was ongeveer gelijklopend bij de investeringen van de provincies, intercommunales en plaatselijke instellingen (zonder gemeenten en O.C.M.W.'s) namelijk 7,4 % (31,1 miljard frank in 1982 tegenover 33,6 miljard frank in 1981). Voor de investeringen van gemeenten en O.C.M.W.'s bedroeg de daling in relatieve termen 7,6 %. In absolute cijfers is de daling hier evenwel belangrijker (51,2 miljard frank in 1982 tegenover 55,4 miljard frank in 1981). Op basis van de gegevens die voortvloeien uit de toelagen van de hogere overheid en de kapitalen verstrekt door het Gemeentekrediet, kan worden afgeleid dat de belangrijkste investeringscategorieën in 1982 de volgende waren : wegen; afvalwaterverwerking; de groep jeugdzorg, volksopleiding, sport en recreatie en het onderwijs. Verder blijkt dat 88 % van de investeringen van onroerende aard zijn, meer bepaald door nieuwbouw of verbeteren van bestaande gebouwen (dus geen aankopen van onroerend goed). Aldus kan gesteld worden dat zonder de plaatselijke sector, de bouwsector in 1982 nog een grotere teruggang zou hebben gekend. Onderverdeeld naar soort van ondergeschikt bestuur blijkt dat voor de gemeenten de belangrijkste investeringspost de wegen zijn en voor de provincies het onderwijs en de volkshuisvesting. De intercommunales zijn vooral actief op het terrein van de waterzuivering, de energieproduktie- en transport alsook in de industrie. Bij de O.C.M.W.'s situeren de meeste investeringen zich daarentegen in de sector ziekenhuizen.

*
* *

Algemeen overzicht van de provinciale financiën

Alle provinciën samen - Gewone dienst

(miljoenen franken)

DIENSTJAREN	Totaal eigen aan het dienstjaar			Algemeen totaal		
	Ontvangsten	Uitgaven	Saldi	Ontvangsten	Uitgaven	Saldi
1970 (a, c)	7 716	7 764	— 48	9 158	8 090	+1 068
1971 (b, c)	9 197	9 066	+ 131	10 705	9 851	+ 854
1972 (b, c)	10 879	10 456	+ 423	12 172	11 215	+ 957
1973 (d)	14 018	14 425	— 407	14 859	14 910	— 51
1974 (e)	14 661	15 013	— 352	15 329	15 426	— 97
1975 (e)	16 949	16 402	+ 547	17 441	17 203	+ 237
1976 (e)	21 220	21 234	— 14	21 888	22 590	— 702
1977 (e)	23 850	24 054	— 204	24 895	25 207	— 312
1978 (e)	26 189	26 749	— 560	27 652	28 490	— 838
1979 (e)	27 608	28 885	—1 277	29 747	30 100	— 353
1980 (e)	29 706	31 711	—2 005	32 766	33 527	— 761
1981 (e)	32 174	35 112	—2 938	35 825	36 845	—1 020
1982 (e, f)	32 211	35 661	—3 450	35 537	37 349	—1 812

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Definitieve rekeningen.
(b) Voorlopige rekeningen.
(c) Ontvangsten : vastgestelde rechten; uitgaven : werkelijk vastgestelde uitgaven.
(d) Bij koninklijk besluit goedgekeurde begrotingsramingen, de wijzigingen aangebracht in de loop van het dienstjaar inbegrepen.
(e) Bij koninklijk besluit goedgekeurde begrotingsramingen, de wijzigingen aangebracht in de loop van het dienstjaar niet inbegrepen.
(f) Vanaf 1982 worden de werkingsontvangsten en uitgaven van de provinciale elektriciteitsdienst niet meer opgenomen in de begroting van de provincie Antwerpen.

Provinciale financiën. Gewone dienst. Ontvangsten (a)

Voornaamste onderverdelingen van hoofdstuk « Aandeel in het Fonds der provinciën en Provinciale belastingen »

(miljoenen franken)

AFDELINGEN	1978	1979	1980	1981	1982
Aandeel in het Fonds der provinciën	6 177	6 497	6 469	6 455	6 040
Opcentiemen op de onroerende voorheffing	6 341	6 230	6 664	7 440	7 695
Directe en indirecte belastingen	2 004	2 033	2 292	2 441	2 819
Totaal ...	**14 522**	**14 760**	**15 425**	**16 336**	**16 554**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Bij koninklijk besluit goedgekeurde begrotingsramingen, de wijzigingen aangebracht in de loop van het dienstjaar niet inbegrepen.

Provinciale financiën - Gewone dienst

Functioneel-economische indeling (a)

(in miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	Dienst-jaren	Ontvangsten					Uitgaven					
		Prestaties	Overdrachten	Schuld	Interne verrichtingen	Totaal	Personeel	Werkingskosten	Overdrachten	Schuld	Interne verrichtingen	Totaal
Niet aanrekenbare verrichtingen	1981	13	16 340	427	—	16 780	80	239	50	214	—	583
	1982	15	16 661	642	—	17 318	111	266	47	340	—	764
Algemeen bestuur, betrekkingen met het buitenland en hulp aan de ontwikkelingslanden	1981	217	50	8	132	427	2 280	769	97	222	60	3 428
	1982	276	55	8	175	514	2 680	855	99	234	65	3 933
Openbare orde en veiligheid	1981	1	33	—	—	34	31	6	4	20	—	61
	1982	2	39	—	—	41	33	7	8	20	—	68
Verkeer en waterbeheersing	1981	174	463	163	—	800	725	600	124	1 637	—	3 086
	1982	175	442	157	—	774	767	567	106	1 605	—	3 045
Handel en nijverheid (b)	1981	2 476	31	228	—	2 735	175	2 074	545	489	—	3 283
	1982	55	12	544	—	611	83	41	543	492	—	1 159
Landbouw en visserij	1981	24	24	1	—	49	197	44	129	72	3	445
	1982	23	20	1	—	44	216	44	129	91	3	483
Onderwijs, cultuur en recreatie	1981	495	8 707	17	—	9 219	12 950	1 816	733	2 741	83	18 323
	1982	571	9 925	23	—	10 519	14 014	1 987	740	2 936	101	19 778
Sociale voorzieningen en volksgezondheid	1981	864	265	94	—	1 223	1 745	459	949	1 189	5	4 347
	1982	868	308	101	—	1 277	1 877	508	985	1 272	6	4 648
Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	1981	—	123	784	—	907	—	28	201	1 327	—	1 556
	1982	—	120	993	—	1 113	—	32	176	1 575	—	1 783
Totaal eigen aan het dienstjaar (b)...	**1981**	**4 264**	**26 036**	**1 722**	**152**	**32 174**	**18 183**	**6 035**	**2 832**	**7 911**	**151**	**35 112**
	1982	**1 985**	**27 582**	**2 469**	**175**	**32 211**	**19 781**	**4 307**	**2 833**	**8 565**	**175**	**35 661**
Saldo van de vorige dienstjaren	1981					3 529						419
	1982					3 306						706
Overboekingen	1981					122						1 314
	1982					20						982
Algemeen totaal (b)...	**1981**					**35 825**						**36 845**
	1982					**35 537**						**37 349**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Oorspronkelijke bij koninklijk besluit goedgekeurde begrotingen, wijzigingen in de loop van het dienstjaar niet inbegrepen.
(b) Vanaf 1982 worden de werkingsontvangsten en-uitgaven van de provinciale elektriciteitsdienst niet meer opgenomen in de begroting van de provincie Antwerpen.

Geografische verdeling van de provinciale financiën

Gewone dienst

(miljoenen franken)

PROVINCIE	Dienstjaren (a)	Totaal eigen aan het dienstjaar			Algemeen totaal		
		Ontvangsten	Uitgaven	Saldi	Ontvangsten	Uitgaven	Saldi
Antwerpen	1975	2 414	2 285	+129	2 585	2 550	+ 35
	1976	2 936	2 880	+ 56	3 380	3 379	+ 1
	1977	3 263	3 225	+ 38	3 707	3 707	—
	1978	3 665	3 688	— 23	3 996	3 996	—
	1979	4 151	4 269	—118	4 576	4 575	+ 1
	1980	4 700	4 748	— 48	5 173	5 173	—
	1981	5 061	5 182	—121	5 544	5 543	+ 1
	1982 (b)	3 054	3 269	—215	3 310	3 594	— 284
Brabant	1975	2 855	2 897	— 42	3 000	2 982	+ 18
	1976	3 977	3 934	+ 43	4 009	4 039	— 30
	1977	4 811	4 344	+467	4 914	4 428	+ 486
	1978	4 886	5 036	—150	5 229	5 204	+ 25
	1979	5 072	5 284	—212	5 550	5 461	+ 89
	1980	5 285	5 768	—483	6 033	6 013	+ 20
	1981	5 543	6 450	—907	6 628	6 532	+ 96
	1982	6 044	6 932	—888	7 234	7 159	+ 75
Henegouwen	1975	3 645	3 536	+109	3 674	3 565	+ 109
	1976	4 794	5 153	—359	4 794	5 483	— 689
	1977	5 052	5 867	—815	5 052	5 868	— 816
	1978	6 066	6 319	—253	6 066	6 958	— 892
	1979	6 100	6 516	—416	6 100	6 576	— 476
	1980	6 502	7 131	—629	6 502	7 328	— 826
	1981	7 101	7 894	—793	7 101	8 302	—1 201
	1982	7 891	8 207	—316	7 891	8 714	— 823
Luik	1975	3 388	3 361	+ 27	3 388	3 381	+ 7
	1976	3 947	3 939	+ 8	3 966	3 954	+ 12
	1977	4 364	4 421	— 57	4 481	4 467	+ 14
	1978	4 493	4 696	—203	4 747	4 736	+ 11
	1979	4 655	4 887	—232	4 968	4 936	+ 32
	1980	4 750	5 314	—564	5 373	5 350	+ 23
	1981	5 048	5 683	—635	5 704	5 711	— 7
	1982	5 670	6 565	—895	6 273	6 599	— 326
[illegible]	1975	1 129	1 140	— 11	1 361	1 361	—

	1975	1 199	1 140	— 11	1 179	1 179	—
	1976	1 307	1 318	— 11	1 361	1 361	—
	1977	1 535	1 551	— 16	1 647	1 647	—
	1978	1 704	1 793	— 89	1 934	1 934	—
	1979	1 880	2 024	—144	2 215	2 215	—1
	1980	2 072	2 252	—180	2 432	2 429	+ 3
	1981	2 366	2 490	—124	2 677	2 673	+ 4
	1982	2 134	2 720	—586	2 396	2 858	— 462
Luxemburg	1975	480	488	— 8	488	488	—
	1976	634	634	—	635	634	+ 1
	1977	747	756	— 9	756	756	—
	1978	878	903	— 25	903	903	—
	1979	962	1 067	—105	1 067	1 067	—
	1980	1 131	1 182	— 51	1 187	1 187	—
	1981	1 305	1 380	— 75	1 380	1 380	—
	1982	1 383	1 423	— 40	1 423	1 423	—
Namen	1975	774	649	+125	774	710	+ 64
	1976	933	929	+ 4	933	931	+ 2
	1977	1 113	1 116	— 3	1 125	1 122	+ 3
	1978	1 274	1 279	— 5	1 309	1 284	+ 25
	1979	1 349	1 428	— 79	1 434	1 433	+ 1
	1980	1 428	1 573	—145	1 600	1 581	+ 19
	1981	1 682	1 756	— 74	1 843	1 766	+ 77
	1982	1 832	1 960	—128	1 993	1 985	+ 8
Oost-Vlaanderen	1975	1 240	1 206	+ 34	1 294	1 294	—
	1976	1 486	1 438	+ 48	1 545	1 545	—
	1977	1 728	1 604	+124	1 878	1 775	+ 103
	1978	1 749	1 741	+ 8	1 878	1 886	— 8
	1979	1 875	1 967	— 92	2 122	2 122	—
	1980	2 230	2 150	+ 80	2 521	2 521	—
	1981	2 355	2 447	— 92	2 793	2 785	+ 8
	1982	2 419	2 584	—165	2 845	2 844	+ 1
West-Vlaanderen	1975	1 025	841	+184	1 059	1 054	+ 5
	1976	1 206	1 009	+197	1 265	1 264	+ 1
	1977	1 237	1 170	+ 67	1 335	1 437	— 102
	1978	1 474	1 294	+180	1 590	1 589	+ 1
	1979	1 564	1 443	+121	1 715	1 715	—
	1980	1 608	1 593	+ 15	1 945	1 945	—
	1981	1 713	1 830	—117	2 155	2 153	+ 2
	1982	1 784	2 001	—217	2 172	2 173	— 1

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Bij koninklijk besluit goedgekeurde begrotingsramingen, de wijzigingen aangebracht in de loop van het dienstjaar niet inbegrepen.

(b) Vanaf 1982 worden de werkingsontvangsten en-uitgaven van de provinciale elektriciteitsdienst niet meer opgenomen in de begroting van de provincie Antwerpen.

Algemeen overzicht van de gemeentebegrotingen

Gewone dienst

(miljoenen franken)

JAARTAL	Verrichtingen van het dienstjaar			Globale resultaten		
	Ontvangsten	Uitgaven	Saldi	Ontvangsten	Uitgaven	Saldi
1968 (a)	48 375	46 651	+ 1 724	61 127	56 982	+ 4 145
1969 (b)	49 806	53 808	— 4 002	53 370	60 993	— 7 623
1970 (b)	54 085	59 546	— 5 461	60 195	63 817	— 3 622
1971 (b)	60 678	66 944	— 6 266	68 199	71 308	— 3 109
1972 (b)	68 515	75 689	— 7 174	76 423	79 964	— 3 541
1973 (b)	79 002	86 333	— 7 331	87 198	92 209	— 5 011
1974 (b)	88 545	96 500	— 7 955	97 921	101 750	— 3 829
1975 (b)	104 501	117 909	—13 408	116 626	125 629	— 9 003
1976 (b)	120 565	136 872	—16 307	135 568	149 744	—14 176
1977 (b)	144 316	157 863	—13 547	155 800	180 157	—24 357
1978 (b)	158 146	177 068	—18 922	172 593	193 653	—21 060
1979 (c)	164 618	182 088	—17 470	178 519	201 488	—22 969
1980 (c)	176 473	196 093	—19 620	194 594	219 016	—24 422
1981 (c)	194 652	216 284	—21 632	216 600	252 026	—35 426
1982 (c)	205 468	239 592	—34 124	223 138	269 696	—46 558

Bronnen : Ministerie van Binnenlandse Zaken,
Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Bron : N.I.S.; vastgestelde rechten en verbintenissen.
(b) Bron : N.I.S.; door de bestendige deputaties goedgekeurde begrotingsramingen, de beroepen inbegrepen, de wijzigingen in de loop van het dienstjaar niet inbegrepen.
(c) Raming opgesteld door het Ministerie van Binnenlandse Zaken.

Evolutie van de belangrijkste gemeenteontvangsten

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1978	1979	1980	1981	1982
Gemeentefonds (a)	53 457	55 077	55 141	59 332	56 997
Andere inkomensoverdrachten (a)	852	1 120	64	—	—
Totaal ...	**54 309**	**56 197**	**55 205**	**59 332**	**56 997**
Gemeentebelastingen (b)	48 387	53 660	59 098	65 593	71 401
Totaal ...	**102 696**	**109 857**	**114 303**	**124 925**	**128 398**
Gewone ontvangsten van het dienstjaar	**158 146**	**164 618**	**176 473**	**194 652**	**205 468**

Bronnen : Ministerie van Binnenlandse Zaken.
Gemeentekrediet van België.
Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Bron : Ministerie van Binnenlandse Zaken (begroting).
(b) Opgesteld volgens de begrotingen door het N.I.S.

HOOFDSTUK III

GELD EN KREDIET

AFDELING I. — GELDMARKT

De maatregelen die de regering in 1982 nam met het doel de grote macro-economische onevenwichten van de Belgische economie langzamerhand recht te trekken, hadden als gevolg dat de Belgische geldmarkt beter kon reageren en soms zelfs anticiperen op de gunstige evoluties die zich in dat jaar in het buitenland hebben voorgedaan.

Een van de belangrijkste maatregelen was ongetwijfeld de devaluatie van de Belgische frank ten overstaan van de partners van het Europees Monetair Systeem. Deze — in de Belgische traditie van vasthouden aan een stabiele pariteit — toch wel drastische ingreep, heeft, voor de monetaire sector een aantal positieve resultaten opgeleverd, mede door het feit dat de noodzakelijke begeleidende maatregelen snel volgden. Zo lag het bedrag dat de Nationale Bank moest spenderen aan de verdediging van de Belgische frank lager dan een jaar voordien, kon zeer snel ingespeeld worden op de renteverlaging die zich in de U.S.A. en elders begon te manifesteren in de tweede helft van 1982 en kon de monetaire financiering van het overheidstekort (leningen in deviezen plus beroep op de Nationale Bank) worden beperkt.

Daarenboven, en zeker voor de overheid die een nog steeds enorm deficit moest financieren, was de terugkeer naar een normale rentestructuur, met korte termijnrentetarieven, die op langere termijn lager zijn dan die, een ander positief element, dat zich trouwens onmiddellijk vertaalde in een vlotter aanbod van kapitaal op langere termijn.

1. — *Wisselkoers.*

Per 21 februari 1982 besloot de regering de Belgische frank te devalueren met 8,50 %, na overleg met en toestemming van de andere E.M.S.-leden. Het was de grootste devaluatie die aan één munt van het E.M.S. in één enkele aanpassing werd toegestaan. De regering was tot deze drastische maatregel overgegaan omdat zij oordeelde dat het vasthouden aan de oude pariteit niet meer verantwoord was. Enerzijds vloeide hieruit een te grote aderlating voort van de deviezenvoorraad. Anderzijds moesten de averrechtse effekten worden rechtgetrokken van de combinatie van een laks inkomens- en budgetbeleid met een streng monetair beleid.

Het aanpassen van beide beleidsopties zou het rechttrekken van die ongunstige effekten gemakkelijker maken.

Aanvankelijk verbeterde de positie van de frank op de wisselmarkt echter nauwelijks. De Nationale Bank kon slechts tijdelijk haar rentetarieven verlagen en ook de steunverkopen van deviezen moesten worden voortgezet. Door de speculanten werd blijkbaar weinig geloof gehecht aan de verklaring dat de devaluatie een eenmalig feit was dat niets veranderde aan de fundamentele optie om een stabiele munt te behouden en te verdedigen. Dit bleek onder andere uit de afwijking tussen de gereglementeerde en de vrije wisselmarkt die vrij groot bleef en einde april een nieuwe rekordhoogte bereikte.

Toen evenwel binnen het E.M.S. een nieuwe herschikking der pariteiten plaatsvond op 12 juni 1982, de zesde sinds de oprichting van het systeem in maart 1979, en de pariteit van de Belgische frank toen ongewijzigd bleef ondanks het aandringen van de Franse partner om — al was het maar gedeeltelijk — mee te devalueren, begon het tij te keren. Niet alleen konden de rentevoeten geleidelijkaan worden verlaagd, maar tevens kreeg de Nationale Bank de gelegenheid om — zij het nog op beperkte schaal — deviezen aan te kopen.

Vanaf de herfst tot het jaareinde moest de frank evenwel opnieuw ondersteund worden, zonder dat dit aanleiding gaf tot speculaties. Op de vrije markt benaderden de wisselkoersen meer en meer deze van de gereglementeerde markt zodat op het einde van het jaar het verschil tussen beide markten onder de drie procent was gedaald.

Voor het gehele jaar beliepen de steuninterventies ten behoeve van de frank uiteindelijk 265 miljard frank tegenover 317 miljard frank in 1981. Is dit een duidelijke verbetering, dan mag toch niet uit het oog verloren worden dat in 1980 de interventies minder dan de helft bedroegen van deze in 1982, met name 123 miljard frank. Illustrerend voor het feit dat het vertrouwen in de Belgische frank niet meteen herstelde na de devaluatie in februari is dat de helft van de interventies op de wisselmarkt in 1982 zich situeerden in de periode van maart tot juni. Op te merken is nog dat een deel van de deviezenafvloei noodzakelijk was om het evenwicht op de betalingsbalans te bereiken, wegens het tot 1981 steeds stijgende tekort op de lopende rekening.

Meer algemeen en op Europees niveau redenerend kan gesteld worden dat, het E.M.S. tot hiertoe nauwelijks is geslaagd in zijn doelstelling de wisselkoersen te stabiliseren. Tot einde 1982 werden reeds zes maal pariteiten gewijzigd. Waren de eerste wijzigingen nooit erg groot van omvang of betroffen zij slechts één — relatief kleine — munt, dan zijn het vanaf oktober 1981 vooral de grote en meest belangrijke munten qua stabiliteitswaarde voor het E.M.S. die wijzigen. Zo beliep het geheel van revaluatie-devaluatie tussen de Duitse mark en de Franse frank 8,50 % in oktober 1981 en 10 % in juni 1982 (telkens opwaardering voor de Duitse Mark). Het kan moeilijk volgehouden worden dat de dollar de voornaamste spelbreker is voor de stabiliteit van het E.M.S. Eerder zijn het de verschillen in economische structuur en ontwikkeling en op sommige ogenblikken de bijna diametraal tegenover elkaar staande beleidsopties van de lidstaten die de spanningen in het E.M.S. opdrijven.

Opdat het principe van het E.M.S., met name ook op monetair vlak een stabiele handelszone creëren, in de praktijk toepasbaar wil blijven, zou het beleid van de E.M.S.-partners zodanig moeten worden gecoördineerd dat de verschillende leden ongeveer dezelfde economische prestaties kunnen voorleggen.

2. — *Evolutie van de rentetarieven.*

Het afgelopen jaar vertoonde op het vlak van het renteverloop een dubbele ontwikkeling. In de eerste helft bleven de tarieven aan de hoge kant wat in hoofdzaak aan twee factoren is toe te schrijven : het wantrouwen in de Belgische frank en de hoge rentetarieven in de Verenigde Staten en andere Westerse landen. Vanaf juni keerde het vertrouwen in de Belgische frank terug en in de vakantiemaanden begon de rente in de Verenigde Staten geleidelijkaan te dalen. Het teruggekeerde vertrouwen in de frank bracht mee dat ook in België die dalende beweging kon gevolgd worden, alhoewel het verschil tussen de Belgische en de buitenlandse tarieven (met name deze van de « sterke » muntlanden zoals de Duitse Bondsrepubliek en Nederland) behouden bleef en zelfs lichtelijk toenam. Vanaf de herst vertoonden de intresten stilaan terug een normale structuur met lange termijntarieven die uitstegen boven deze op de kortere termijn.

De positieve aspecten die uit beide evoluties — lagere intresten en normale rentestructuur — voortvloeien zijn zowel voor overheid als bedrijfsleven belangrijk. In het licht van de hoge en nog steeds aan een hoog temp toenemende Rijksschuld kunnen de lagere rentetarieven ervoor zorgen dat de lasten van die schuld minder sterk gaan stijgen vanaf 1983 dan anders het geval zou zijn geweest en wellicht ook minder sterk dan in 1982 (cfr. hoofdstuk overheidsfinanciën). De terugkeer naar een normale rentestructuur maakt dat de overheid makkelijker kapitaal kan ontlenen op de obligatiemarkt en aldus minder tot monetaire financiering van het deficit moet overgaan (rechtstreeks en/of via leningen in vreemde deviezen). Voor het bedrijfsleven verminderen eveneens de rentelasten, zeker op korte termijnontleningen, in aanzienlijke mate. Door het vergemakkekijkte beroep op de kapitaalmarkt (verruimde mogelijkheid om nieuwe aandelen uit te geven dank zij de twee volmachtbesluiten nrs. 15 en 150) (1) en de mindere kost voor ontleend kapitaal, worden vele bedrijven aldus in de mogelijkheid gesteld hun financiële situatie gezonder te maken.

De *discontovoet* werd begin januari 1982 met 1 procentpunt verlaagd, na in december 1981 van 13 % op 15 % te zijn gebracht om de derde speculatiegolf van 1981 op te vangen (zie de afdeling « Geld en Krediet » in de « Belgische economie in 1981 »). Dit tarief van 14 % bleef behouden tot einde juli 1982, met uitzondering van de periode tussen 4 maart en 8 april toen het op 13 % was gebracht. De spanningen binnen het E.M.S. die ook op de Belgische frank hun invloed deden gelden, verhinderden evenwel dat de discontovoet snel en blijvend beneden het peil van vóór de frankdevaluatie kon worden gebracht. Op 29 juli werd de discontovoet dan opnieuw verlaagd, ditmaal met 0,50 procentpunt en in de vier daaropvolgende maanden volgden nog vier dalingen van dezelfde grootte-orde, ditmaal mede ondersteund door de dalende rentetrend in de Verenigde Staten. Einde 1982 bedroeg

(1) Voor een bespreking van het K.B. nr. 15 wordt naar de afdeling « Kapitaalmarkt » verwezen.

het tarief aldus 11,50 %, hetgeen meteen het laagste peil was sinds 28 februari 1980 toen de discontovoet van 10,50 % op 12 % werd gebracht.

De overige geldmarktrentetarieven volgden een gelijkaardige evolutie. De rentevoet geboden op de schatkistcertifikaten voor drie maand die einde 1981 nog 16 % bedroeg, daalde in januari en februari (14,25 % einde februari) om een nieuw hoogtepunt te bereiken in juni (15,75 %). Nadien trad een daling in die voortliep tot het einde van het jaar (12,25 % einde november en december). De certifikaten van het Rentefonds op vier maand kenden eveneens hun hoogste niveau naar het midden van het jaar toe (15,75 %) om vanaf dan, weliswaar traag maar toch gestaag, te dalen tot 12,35 % in december.

De tarieven die geboden werden op de zeer grote (5 tot 20 miljoen frank) en de grote deposito's (1 tot 3 miljoen frank) evolueerden gelijklopend. Bovendien verkleinde het verschil in de geboden rente op beide soorten deposito's met bijna de helft. De rente op de zeer grote deposito's die zich einde 1981 nog vier procent boven deze op grote deposito's situeerde, daalde immers sterker dan die op de grote deposito's zodat het verschil verkleinde tot 2,4 %.

De rente op de gewone spaarboekjes werd in de loop van 1982 niet gewijzigd. Deze rente had evenwel in 1981 de haussetendens van de andere geldmarktrentetarieven niet gevolgd. Wel werd de rente op gewone deposito's bij de banken (op drie maand) einde 1982 met een kwart procent verlaagd.

3. — *Stabilisatie van de omvang van de geldmarkt.*

Een aantal factoren die de liquiditeit van de geldmarkt bepalen, evolueerden in tegengestelde zin, maar tegen het einde van het jaar hielden zij elkaar dusdanig in evenwicht dat kan gesproken worden van een stabilisatie van de geldmarktruimte. De afvloei van deviezenreserves, wegens de steunverkopen op de wisselmarkt, had een verkrappend effect. Daarentegen was de financiering van de Schatkist door de Nationale Bank, ofwel door de bijstand aan het Rentenfonds, ofwel door het opnemen van de deviezen afkomstig van buitenlandse leningen, marktverruimend. Alhoewel er zich belangrijke wijzigingen voordeden in de loop van het jaar, was de bankbiljettenomloop einde 1982 van hetzelfde gehalte als een jaar eerder.

Als 1982 nader wordt ontleed blijkt dat in het eerste trimester de geldmarkt verruimd werd, in hoofdzaak wegens de daling van de geldomloop, terwijl de deviezenverkopen en de monetaire financiering van de Schatkist (1) elkaar ongeveer in evenwicht hielden. Het tweede trimester werd gekenmerkt door een nauwere geldmarkt, veroorzaakt door de op dat ogenblik hoge steunverkopen van deviezen op de wisselmarkt die in die periode 96 miljard frank bereikten. De ontleningen in vreemde valuta's vanwege de Schatkist en de toename van de bijstand aan het Rentenfonds (respectievelijk 77,9 miljard frank en 15,2 miljard

(1) Monetaire financiering van de Schatkist wordt hier in enge zin weerhouden, met name de samenvoeging van de « Bijzondere bijstand aan het Rentenfonds » en de deviezen door de Schatkist ontleend en aan de Nationale Bank afgestaan.

frank) wogen hier tegenop. Het was daarentegen de verhoging van de fiduciaire circulatie die per saldo voor het verkrappend effect zorgde.

In het derde kwartaal kende de geldmarkt dan weer een verruiming. In de maanden juli en augustus kon de Nationale Bank deviezen aankopen die einde september nog niet waren gecompenseerd door de hernieuwde deviezenverkopen. Ook de monetaire financiering van de overheid ging verder door, ditmaal uitsluitend via de leningen in vreemde valuta, want de bijstand aan het Rentefonds nam in die periode af. Deze twee verruimende elementen werden slechts gedeeltelijk tegengewerkt door de daling van de bankbiljettenomloop. In het vierde kwartaal vernauwde de geldmarkt opnieuw, uitsluitend te wijten aan de deviezenverkopen van de Nationale Bank (86 miljard frank in de laatste drie maand van 1982) maar dit werd net voldoende goedgemaakt door de andere hierboven reeds geciteerde bepalende faktoren, zodat de ruimte van de geldmarkt einde 1982 vergelijkbaar was met de situatie einde 1981.

De verhoging van de « Bijzondere bijstand aan het Rentenfonds » werd mogelijk gemaakt doordat het plafond van deze kredietlijn op 26 januari en 4 mei 1982 telkenmale met 20 miljard frank werd verhoogd, zodanig dat het Rentenfonds de mogelijkheid kreeg zich tot 190 miljard frank bij de Nationale Bank te financieren. Ter herinnering, in 1981 werd het plafond in drie etappes van 90 miljard frank op 150 miljard frank gebracht. De Schatkist doet beroep op het Rentenfonds voor de financiering van haar tekort wanneer zij niet voldoende geldmiddelen bij elkaar krijgt op de obligatiemarkt, door de uitgifte van Schatkistcertifikaten of langs een beroep op de buitenlandse kredietmarkten. In 1982 werd aldus voor een bedrag van 40 miljard frank beroep gedaan op het Rentenfonds, waardoor de portefeuille Schatkistcertifikaten in het bezit van het Fonds opliep tot 192,4 miljard frank op het einde van 1982. Wanneer naar het daggemiddelde wordt gekeken, was de verhoging evenwel belangrijker, met name met 62,4 miljard frank tot het niveau van 173,5 miljard frank. Doordat het Rentenfonds zijn portefeuille Schatkistpapier meer met eigen middelen kon financieren, steeg het daggemiddelde van zijn beroep op de Nationale Bank slechts met 55,4 miljard frank. Dit laatste cijfer is eigenlijk een betere aanduiding van de binnenlandse monetaire financiering van de overheid, dan de jaaraangroei van het beroep vanwege het Rentenfonds op de Nationale Bank per einde december (+31,5 miljard frank).

De herdiscontomogelijkheden van de banken bij de Nationale Bank werden in de loop van het jaar trimestrieel aangepast. Einde februari, mei, juni en november werden de herdiscontoplafonds aldus met 8,5 miljard frank verhoogd, waarbij de verhoging gelijkmatig verspreid lag over de vier aanpassingen. De verhoging van deze plafonds en de faciliteiten geboden door de geldmarkt zelf, zorgden ervoor dat de banken, zonder problemen voor hun thesauriebeheer, aan de in sommige periodes belangrijke deviezenvraag konden voldoen.

Het beroep op de Nationale Bank vanwege het Herdiscontering- en Waarborginstituut (H.W.I.) behelsde hoofdzakelijk het mobiliseren van papier aangerekend op de herdiscontoplafonds van de financiële instellingen. Het daggemiddelde van dit beroep op de Nationale Bank lag in 1982 nauwelijks hoger dan één jaar geleden (75,3 miljard frank tegenover 73,1 miljard frank). In de loop van het

jaar deden zich evenwel sterke schommelingen voor met een hoogtepunt in juli (93,7 miljard frank) en een laagste daggemiddelde in oktober (38 miljard frank).

De totale financiering van de activiteiten van het H.W.I. lag in 1982 iets hoger dan in 1981 (steeds in daggemiddelden uitgedrukt : 91,2 miljard frank tegenover 89,2 miljard frank). Net als in 1981 kon het H.W.I. hiervoor minder beroep doen op de geldmarkt (waaronder de daggeldmarkt) dan in de voorafgaande jaren. Aldus kende het aandeel van de financiering buiten de Nationale Bank om een verdere daling tot 17 %, na in 1981 een forse daling te hebben gekend ten overstaan van 1980 (18 % tegenover 28 %).

Het H.W.I. treedt eveneens op als hoeder over de veiligheid van het bank- en financiewezen en heeft daartoe bepaalde actiemiddelen ter beschikking. Vóór 1976 waren het aantal en de ernst van de storingen die zich bij sommige financiële instellingen voordeden van marginale betekenis. Vanaf 1976 evenwel werden de verstoringen ernstiger van aard. Zo hielp het H.W.I. in de periode 1981-1982 voor de eerste maal andere financiële instellingen dan banken uit de nood en werden in 1982 de moeilijkheden bij een middelgrote bank naar Belgisch recht door bemiddeling van het H.W.I. opgelost.

4. — *Verloop van de geldhoeveelheid.*

De totale geldhoeveelheid nam van einde 1981 tot einde 1982 toe met 37 miljard frank om 938 miljard frank te bereiken, een stijging met 4,2 % tegenover een toename met 3,6 % in 1981. Deze toename stemt ongeveer overeen met de evolutie van het bruto nationale produkt tegen marktprijzen. Het chartaal geld daalde lichtjes (−1,2 miljard frank), waardoor zijn aandeel in de totale geldhoeveelheid daalde van 41,6 % in 1981 naar 39,8 % in 1982. Het giraal geld, aangehouden door ondernemingen en particulieren nam toe met 32 miljard frank; zijn aandeel in het totaal evolueert daardoor van 53,6 % in 1981 naar 54,9 % in 1982. Het derde samenstellend deel van de totale geldhoeveelheid, met name het girale geld aangehouden door de overheid nam toe met 6,5 miljard frank, waardoor het aandeel hiervan 5,3 % bedraagt in 1982 tegenover 4,8 % in 1981. Erg hoog is dit niet, want in 1978 bedroeg het aandeel nog 6 %.

De geldhoeveelheid bij de overwegend geldscheppende instellingen lag op het einde van het jaar 31 miljard frank hoger dan einde 1981. Het uitstaand bedrag aan biljetten en muntstukken van de Schatkist daalde lichtjes, daar waar deze grootheid in de voorgaande jaren een kleine stijging te zien gaf. Vermits de hoeveelheid biljetten, uitgegeven door de Nationale Bank, op hetzelfde niveau lag als één jaar geleden, daalde het aandeel van het chartale geld van 46,8 % einde 1981 naar 45 % einde 1982. Logischerwijze waren te twee andere componenten van de geldhoeveelheid verantwoordelijk voor de toename, met name het girale geld aangehouden door bedrijven en particulieren (+27 miljard frank in 1982) en het girale geld aangehouden door de overheid (+4,9 miljard frank). Het aandeel van deze laatste post in het totaal, alhoewel toegenomen in 1982 (4,8 % tegenover 4,4 % in 1981), ligt daarmee evenwel toch nog lager dan enige jaren geleden (5,5 % in 1978).

De Nationale Bank verzorgt een uitgebreide tabel met de oorzaken van de wijzigingen in de geldhoeveelheid bij de overwegend geldscheppende instellingen. Enkel twee van de belangrijkste elementen worden hier behandeld. Het eerste is het geheel van de verrichtingen met het buitenland, met name het lopende saldo plus de kapitaalsverrichtingen van ondernemingen en partikulieren. In 1982 bleek het negatieve effekt dat hieruit voortvloeide lichtelijk verkleind tegenover voorgaand jaar (−290 miljard frank tegenover −316 miljard frank). Deze evolutie van jaar tot jaar verbergt een fundamentele verslechtering in het eerste halfjaar van 1982 (−203,2 miljard frank tegenover −147,6 miljard frank in het eerste semester van 1981) gevolgd door een veel beter tweede halfjaar (−87 miljard frank tegenover −168,4 miljard frank in het tweede semester van 1981). Onderliggend deze evolutie kunnen twee elementen worden aangehaald, met name het langzaam wegwerken van het negatieve saldo op de lopende rekening in het tweede semester van 1982 en de dalende kapitaaluitvoer, die op zijn beurt werd mogelijk gemaakt door het herstel van het vertrouwen in de frank en het verloop van de rentevoeten.

De financiering van de Staat en de andere openbare overheden had dan weer een sterkere positieve weerslag op de geldhoeveelheid bij de overwegend geldscheppende instellingen dan het voorgaande jaar. In 1981 steeg de financiering van de gehele overheid met 362,8 miljard frank, waarvan 99 % voor de Staat (1). In 1982 bedroeg de toename daarentegen 431 miljard frank, waarvan 95,2 % voor de Staat (1). Net als in 1981 situeerde het grootste deel van deze toename zich in het eerste semester (+336,5 miljard frank tegenover 271,5 miljard frank in 1981). De minder sterke toename van het beroep der ondernemingen op de instellingen hier besproken, maakte het mogelijk dat deze laatsten meer konden besteden aan de financiering van de overheid. In het gegin van het jaar geschiedde dit hoofdzakelijk door het opnemen van Schatkistcertificaten. De rentetarieven op korte termijn lagen in die periode immers hoger dan deze op langere termijn. Nochtans kwam hierin naar het jaareinde toe enige verandering toen zowel de effectieve korte termijnrente als de verwachtingen hieromtrent onder deze op de langere termijn bleven. Uiteindelijk namen de geldscheppende financiële instellingen netto zelfs langlopende overheidsobligatieleningen op in tegenstelling tot het voorgaande jaar. Het bedrag van deze laatste lag evenwel beduidend lager dan de toename van de korte termijnoverheidsfondsen.

5. — *Financiële activa.*

De financiële activa aangehouden door particulieren en ondernemingen namen in 1982 minder sterk toe dan het jaar voordien (596,7 miljard frank tegenover +626 miljard frank) dat evenwel een uitzonderlijke aangroei van de financiële activa kende. De aangroei van deze activa ten opzichte van voorgaande jaren was dan ook aanzienlijk : in de periode 1976 tot 1980 schommelde deze toename tussen 449 miljard frank en 463 miljard frank.

Ten opzichte van vorig jaar is de belangrijkste evolutie evenwel niet dat de vorming van financiële activa minder sterk was, maar wel dat de toename van de activa in vreemde valuta's meer dan halveerde (+77,6 miljard frank in 1982

(1) Met inbegrip van het Wegenfonds.

tegenover +150,9 miljard frank in 1981). Het waren in hoofdzaak de korte termijnactiva in vreemde deviezen die voor deze minder sterke toename instonden. Twee elementen hebben deze verandering in de hand gewerkt : enerzijds het weerkerend vertrouwen in de Belgische frank en anderzijds het renteverschil dat, zoals trouwens meestal, voordelig uitviel voor beleggingen in Belgische frank en zelfs licht toenam ten overstaan van de rente op beleggingen in zogenaamde sterke deviezen.

De vorming van financiële activa in Belgische frank nam bijgevolg sterk toe (+ 483,9 miljard frank in 1982 tegenover +355,7 miljard frank in 1981). Die sterkere toename deed zich zowel voor bij de activa op ten hoogste één jaar (+179 miljard frank in 1982 tegenover +149,2 miljard frank in 1981) als bij de activa op meer dan een jaar (+304,9 miljard frank tegenover +206,5 miljard frank).

De financiële activa op ten hoogste één jaar vormen een vrij heterogene groep gaande van gewone deposito's tot termijndeposito's, waarbij nog eens een onderscheid te maken valt tussen de gewone, de grote (1 tot 3 miljoen frank) en zeer grote deposito's (5 miljoen frank of meer). De geringste belangstelling viel de gewone deposito's te beurt, verklaarbaar doordat de rente geboden op deze beleggingen de geldmarktrente in de laatste jaren niet of nauwelijks gevolgd is, waardoor de andere korte termijndeposito's aantrekkelijker werden. Bij de activa op meer dan een jaar was de grotere toename, net als in voorgaande jaren, in hoofdzaak terug te brengen tot de grotere inschrijving op obligatieleningen of kasbons. Deze beleggingsvormen genoten in de tweede helft van het jaar de gunstige invloed van de terugkeer naar een normale hiërarchie van de rentetarieven. In 1982 stelde men eveneens een sterke verbetering vast voor de belegging in aandelen, mede dankzij het Koninklijk besluit nr. 15.

6. — *Financiële verplichtingen.*

De financiële verplichtingen van de ondernemingen namen in 1982 beduidend minder sterk toe dan voorgaand jaar (+ 152 miljard frank tegenover +197 miljard frank). De aangroei lag daarmede op het laagste niveau sinds 1975. Onderverdeeld naar looptijd blijkt dat enkel de verplichtingen op korte termijn hiervoor verantwoordelijk waren. Hun toename (+31 miljard frank) lag daarmede op het laagste niveau van het voorbije decennium. De verplichtingen op langere termijn daarentegen bleven sterker toenemen dan in voorgaande jaren (+121 miljard frank tegenover een gemiddelde jaartoename van 102 miljard frank in de periode 1976-1980).

Een aantal verklarende factoren voor deze evolutie waren : de toegenomen mogelijkheid vanwege de ondernemingen om beroep te doen op risicodragend kapitaal, mede in de hand gewerkt door het Koninklijk Besluit nr. 15; de vrij hoge (reële) rentetarieven op korte termijnverplichtingen, met name de in sommige periodes van het jaar prohibitief hoge tarieven op kaskredieten, disconto- en acceptkredieten; de verhoogde mogelijkheid tot zelffinanciering van de ondernemingen wegens hun verhoogde winstmarges.

Volgens de ramingen uitgevoerd door de Nationale Bank in haar verslagen over 1982 was het netto-financieringsvermogen van de vennootschappen sterk gestegen

en bereikte dit 3,2 % van het B.N.P. De langzame verbetering van dit resultaat, dat vóór 1977 zelfs negatief uitviel, maar vanaf dat jaar terug positief werd en tot 1980 schommelde tussen 0,1 en 1 % van het B.N.P. heeft zich aldus, na een eerste verbetering in 1981 (1,4 % van het B.N.P.) in 1982 nog sterker doorgezet, ook in absolute termen (52 miljard frank in 1981; 124 miljard frank in 1982).

In 1982 werd die gunstige evolutie mede mogelijk gemaakt door de saneringspolitiek van de regering, die onder andere de loonkoststijging voor de ondernemingen beperkt heeft door het gedeeltelijk opheffen van de automatische loonindexering. Een aantal andere elementen hadden evenwel ook hun invloed op de toename van het financieringsvermogen van de vennootschappen. De netto kapitaaloverdrachten, met inbegrip van de kredietverlening en de participaties van de overheid, namen, net als in de twee voorgaande jaren, sterk toe. Belangrijk aandeel hierin had de hulpverlening aan de sectoren in moeilijkheden. Een ander element was dat de bruto kapitaalvorming in absolute en relatieve termen slechts licht toenam, maar beneden 9 % van het B.N.P. bleef. Een fundamentele toename viel hier niet waar te nemen vermits de bruto-kapitaalvorming in de periode 1977-1981 steeds tussen 8,4 % en 8,9 % van het B.N.P. schommelde.

De financiële verplichtingen van de particulieren kenden een identieke toename als in 1981 (+36 miljard frank) wat een uitzonderlijk kleine aangroei was in vergelijking met de evoluties in voorgaande jaren (jaarlijks +100 tot +130 miljard frank in de periode 1976-1979, +86 miljard in 1980). De verplichtingen op korte termijn vertoonden opnieuw een lichte stijging (+3 miljard frank) na de daling in 1981 (−11 miljard frank). De financiële verplichtingen op lange termijn bleven daarentegen minder sterk stijgen dan in de voorgaande jaren (+33 miljard frank in 1982 tegenover een gemiddelde jaartoename van 88 miljard frank in de periode 1976 tot 1980 en nog +47 miljard frank in 1981). De daling van het reële inkomen, de onzekerheid met betrekking tot de werkzekerheid en de toename van het aantal personen die slechts over transfertinkomens beschikken zijn enkele elementen die deze evolutie kunnen verklaren, alsmede het feit dat de rentetarieven, ook al waren ze in het tweede semester van 1982 dalend georiënteerd, vrij hoog bleven.

De financiële verplichtingen van ondernemingen en particulieren die werden aangegaan ten overstaan van Belgische financiële instellingen stegen slechts met 70,5 miljard frank, bijna een halvering tegenover de stijging in 1981 (+126,4 miljard frank); zij lagen ook beduidend lager dan voorgaande jaren (gemiddeld +216,9 miljard frank voor de periode 1976-1980). De belangrijkste wijziging deed zich voor bij de verplichtingen ten overstaan van de hoofdzakelijk geldscheppende instellingen (+18,2 miljard frank in 1982 tegenover +66 miljard frank in 1981). Hiervoor werd er reeds op gewezen dat deze ontwikkeling de mogelijkheid opende voor deze instellingen om meer middelen te besteden aan de financiering van de overheid, zowel op korte als op lange termijn. Slechts bij één andere categorie van Belgische financiële instellingen gaf het voorgaande jaar nog een wijziging te zien, met name bij de openbare kredietinstellingen gespecialiseerd in het beroepskrediet. Hier lag de toename der verplichtingen vanwege ondernemingen en particulieren in 1982 (+11,2 miljard frank) eveneens beduidend lager dan in de voorgaande jaren (+19,4 miljard frank in 1981 en +32,2 miljard frank als jaargemiddelde voor de periode 1976-1980). Verklarende elementen hiervoor liggen in dezelfde lijn als deze

die hogerop werden aangehaald met betrekking tot de evolutie van het geheel der financiële verplichtingen aangegaan door de ondernemingen.

*

* *

Financiële Activa (a)

(Veranderingen in miljarden franken)

JAARTAL	Activa in Belgische franken			Activa in buitenlandse valuta's			Andere activa (c)	Eind-totaal
	voor ten hoogste een jaar	voor meer dan een jaar	Totaal	Deposito's	Effecten (b)	Totaal		
1972	+168,0	+ 64,0	+232,0	— 2,0	+ 33,0	+ 31,0	+ 13,0	+276,0
1973	+171,3	+ 81,9	+253,2	+ 5,4	+ 25,7	+ 31,1	— 3,9	+280,4
1974	+179,2	+ 96,8	+276,0	+ 8,6	+ 13,8	+ 22,4	— 8,5	+289,9
1975	+215,7	+112,3	+328,0	+ 8,3	+ 32,5	+ 40,8	— 11,3	+357,5
1976	+229,9	+154,4	+384,3	+ 17,6	+ 14,2	+ 31,8	+ 46,0	+462,1
1977 (d)	+187,8	+224,3	+412,1	+ 17,0	+ 16,7	+ 33,7	+ 5,1	+450,9
1978 (d)	+224,8	+171,3	+396,1	— 2,3	+ 20,2	+ 17,9	+ 34,8	+448,8
1979 (d)	+178,1	+207,8	+385,9	+ 20,3	+ 11,3	+ 31,6	+ 48,0	+465,5
1980 (d)	+115,6	+259,0	+374,6	+ 54,2	+ 22,9	+ 77,1	+ 11,9	+463,6
1981 (d)	+149,2	+206,5	+355,7	+111,6	+ 39,3	+150,9	+119,4	+626,0
1982 (d)	+179,0	+304,9	+483,9	+ 36,7	+ 40,9	+ 77,6	+ 35,2	+596,7

Bron : Nationale Bank van België.

(a) In het bezit van particulieren en bedrijven (exclusief de financiële instellingen), inclusief de overheidsbedrijven en sommige financiële instellingen die in 1976 onmogelijk konden worden uitgeschakeld : instellingen voor verzekering op het leven en tegen arbeidsongevallen, pensioenfondsen.

(b) Nettoaankopen door ingezetenen van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie; het aandeel van de Luxemburgse besparing in deze nettoaankopen is weinig belangrijk.

(c) Activa waarvan de indeling in Belgische franken of in buitenlandse valuta's niet bekend is of geen zin heeft. Het betreft namelijk de netto commerciële vorderingen op het buitenland in handen van de bedrijven en de directe investeringen in het buitenland.

(d) Voorlopige gegevens.

Financiële activa van bedrijven en particulieren (a)

(variatie in miljarden franken)

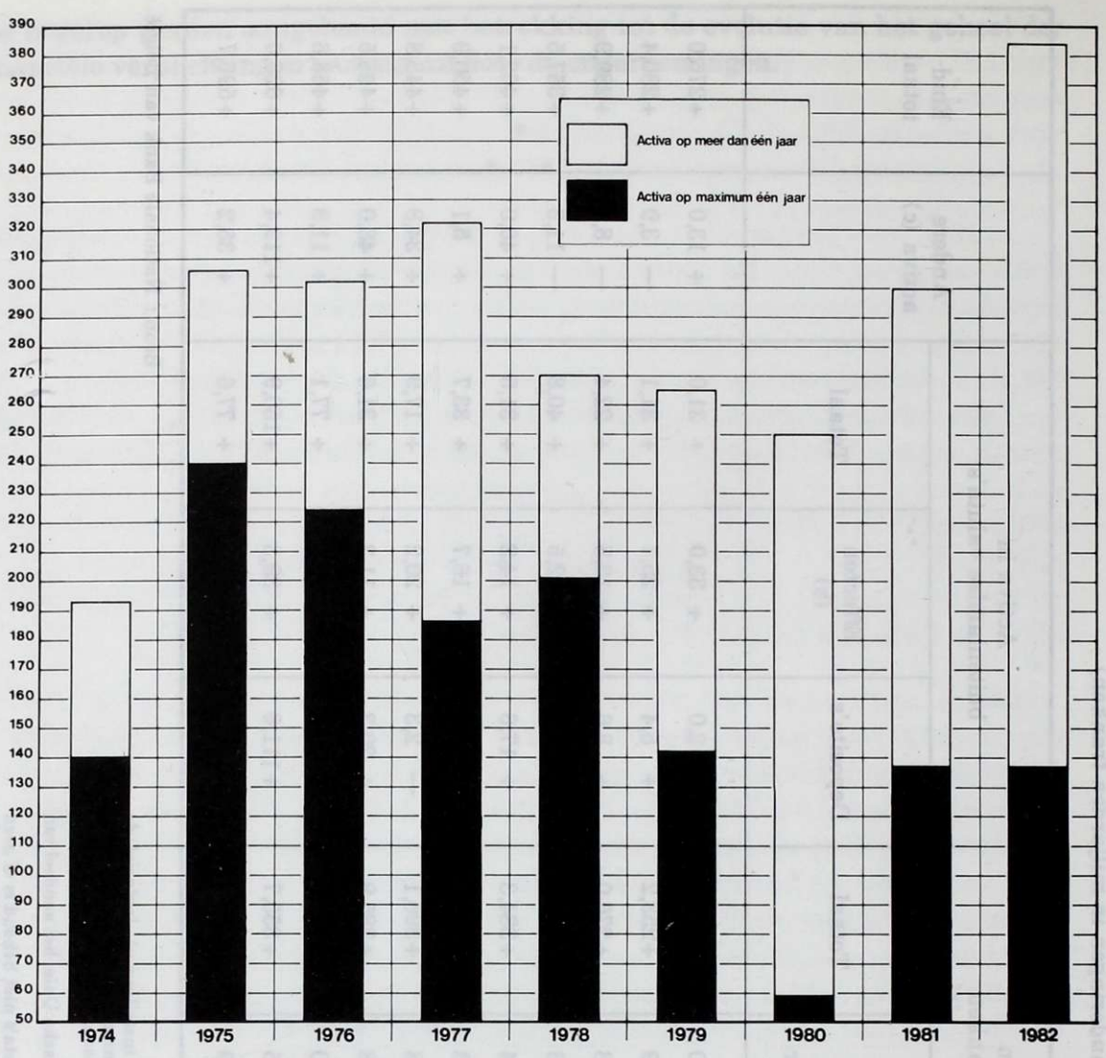

Bron : Nationale Bank van België.

Aandeel van de activa op ten hoogste één jaar in het totaal der financiële activa van bedrijven en particulieren (a)

(%)

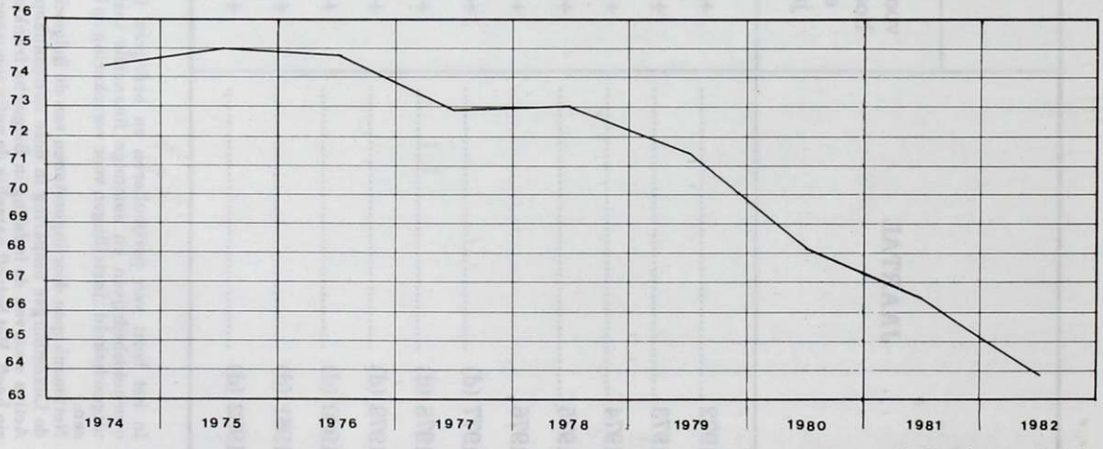

Bron : Nationale Bank van België.

(a) Activa in Belgische franken en in vreemde munt bij de nationale financiële instellingen met uitsluiting van de instellingen voor verzekering op het leven en tegen arbeidsongevallen, en pensioenfondsen.

Evolutie van de spaardeposito's en van de netto-uitgiften van obligaties en kasbons (a)

(miljarden franken)

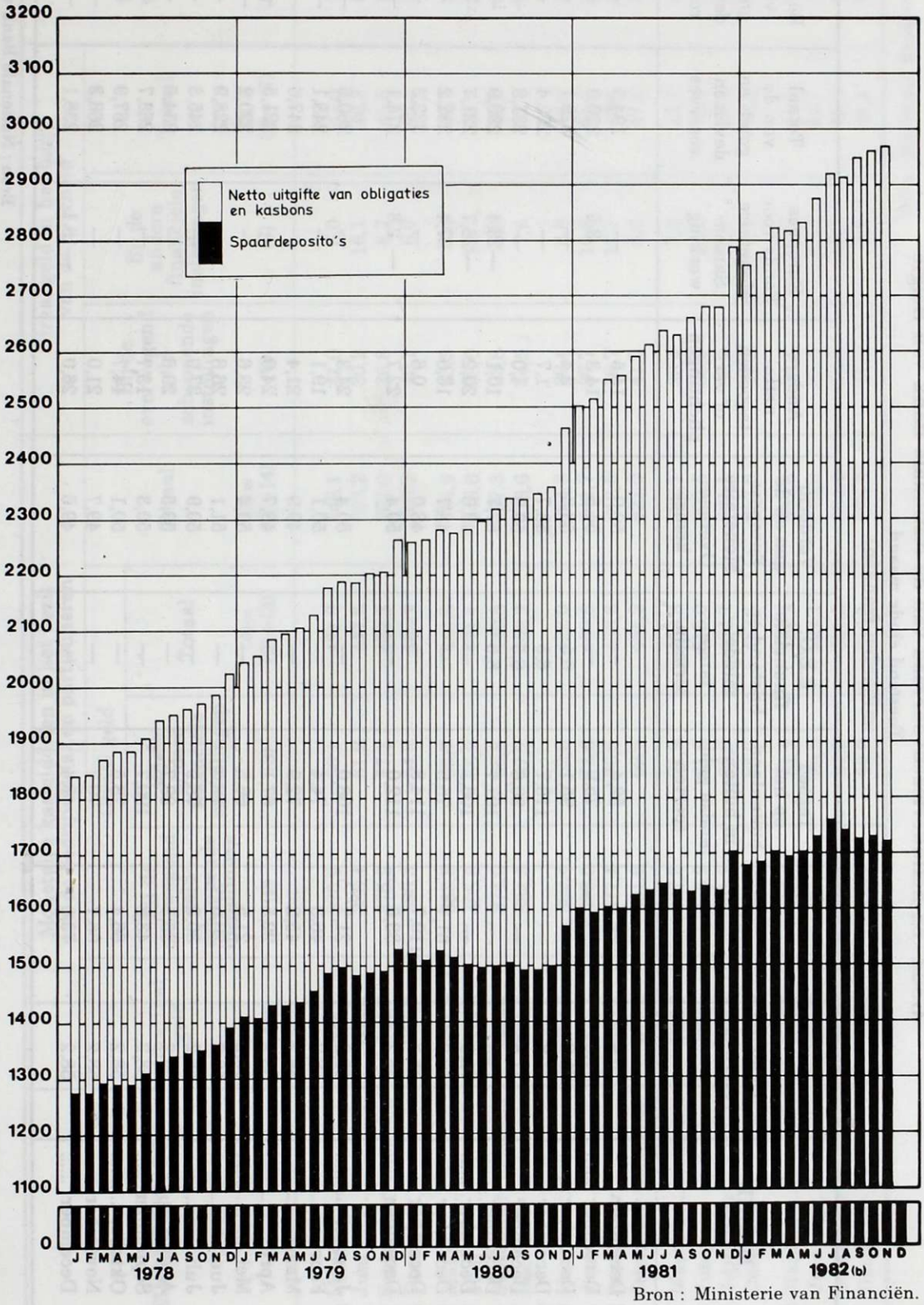

Bron : Ministerie van Financiën.

(a) — *Spaardeposito's* bij de A.S.L.K., de private spaarkassen, het Gemeentekrediet en bij de Banken.
— *Netto-uitgiften van obligaties en kasbons* bij de A.S.L.K., de private spaarkassen, het Gemeentekrediet en bij de banken.

(b) De gegevens voor december 1982 zijn nog niet beschikbaar.

Goud- en nettodeviezenvoorraad van de Nationale Bank van België

Toestand einde maand
(miljarden franken)

MAAND	Goud-voorraad	Ecu's	Tegoed op het buitenland in buitenlandse geldsoorten	E.E.G. financiële bijstand op middellange termijn	Vorderingen op de Europese Monetaire Overeenkomst	Andere nettotegoeden of verplichtingen	Europees Fonds voor Monetaire Samenwerking	Totaal van de goud- en deviezenreserves	Beweging van de goud- en deviezenreserves
1972 December	75,4	—	52,4	—	52,0	14,5	—	194,3	+ 29,8
1973 December	71,8	—	75,9	—	54,5	14,3	3,5	220,0	+ 25,7
1974 December	71,8	—	95,1	6,5	53,3	2,4	—	229,1	+ 9,1
1975 December	71,8	—	113,7	6,5	58,7	1,7	—	252,4	+ 23,3
1976 December	71,8	—	90,6	6,5	58,9	4,0	—	231,8	— 20,6
1977 December	72,3	—	107,7	6,5	57,7	10,1	—23,4	230,9	— 0,9
1978 December	72,5	—	106,1	—	49,6	20,2	—26,7	221,7	— 9,2
1979 December	58,3	61,1	75,5	—	48,7	16,0	—27,4	232,2	+ 10,5
1980 December	58,2	110,7	114,8	—	48,0	0,6	—	332,3	+100,1
1981 December	58,2	33,6	112,0	—	50,4	22,7	— 2,8	274,1	— 58,2
1982 Januari	58,2	21,7	106,0	—	50,4	24,3	—	260,6	— 13,5
Februari	58,2	46,3	74,4	—	50,1	19,1	—	248,1	— 12,5
Maart	58,2	45,2	72,9	—	49,9	21,4	—	247,6	— 0,5
April	58,2	22,5	67,1	—	49,7	24,0	—	221,5	— 26,1
Mei	58,2	21,5	66,5	—	50,4	23,6	—	220,2	— 1,3
Juni	58,2	20,5	72,3	—	51,1	26,8	—	228,9	+ 8,7
Juli	58,2	30,3	78,9	—	50,9	27,0	—	245,3	+ 16,4
Augustus	58,2	35,5	89,7	—	50,5	20,6	—	254,5	+ 9,1
September	58,2	43,8	100,7	—	50,3	13,7	—	266,7	+ 12,2
Oktober	58,2	66,4	78,5	—	50,1	14,7	—	267,9	+ 1,2
November	58,2	66,7	70,7	—	49,7	21,0	—	266,3	— 1,6
December	58,2	73,0	49,4	—	49,6	26,0	—18,1	238,1	— 28,2

Bron : Nationale Bank van België.

Totale geldhoeveelheid

(miljarden franken)

EINDE PERIODE	Monetaire kasmiddelen in het bezit van de bedrijven (a) en particulieren					Giraal geld in het bezit van de overheid			Eind-totaal
	Chartaal geld	Giraal geld			Totaal	Bij de overwegend geld-scheppende instellingen	Bij de andere financiële instellingen	Totaal	
		Bij de overwegend geld-scheppende instellingen	Bij de andere financiële instellingen	Totaal					
	(1)	(2)	(3)	(4) = (2) + (3)	(5) = (1) + (4)	(6)	(7)	(8) = (6) + (7)	(9) = (5) + (8)
1978 Maart	327,1	370,9	50,1	421,0	748,1	41,0	6,0	47,0	**795,1**
Juni	355,6	386,4	61,2	447,6	803,2	30,2	16,1	46,3	**849,5**
September	344,7	375,2	57,1	432,3	777,0	36,8	8,7	45,5	**822,5**
December	354,9	380,3	54,9	435,2	790,1	40,1	6,0	46,1	**836,2**
1979 Maart	351,4	383,8	59,7	443,5	794,9	35,3	7,4	42,7	**837,6**
Juni	374,5	405,8	65,3	471,1	845,6	38,0	12,7	50,7	**896,3**
September	356,5	374,0	66,8	440,8	797,3	33,8	9,0	42,8	**840,1**
December	364,5	384,5	67,7	452,2	816,6	44,5	7,6	52,1	**868,7**
1980 Maart	352,8	369,4	62,6	432,0	784,8	39,4	8,8	48,2	**833,0**
Juni	371,1	396,0	73,6	469,6	841,7	37,7	16,3	54,0	**895,7**
September	358,9	377,1	76,5	453,6	812,5	36,7	11,7	48,4	**860,9**
December	370,8	381,6	69,6	451,2	822,0	41,9	5,6	47,5	**869,5**
1981 Maart	362,3	387,9	71,9	459,8	822,1	36,4	7,3	43,7	**865,8**
Juni	382,5	436,2	81,8	518,0	900,5	38,3	10,2	48,5	**949,0**
September	366,4	381,8	82,9	464,7	831,1	36,9	10,1	47,0	**878,1**
December	374,4	397,5	85,6	483,1	857,5	36,1	7,2	43,3	**900,8**
1982 Maart	365,5	406,1	81,2	487,3	852,8	34,1	7,0	41,1	**893,9**
Juni	385,9	437,6	89,5	527,1	913,0	37,5	14,2	51,7	**964,7**
September	373,1	428,4	92,9	521,3	894,4	35,3	12,7	48,0	**942,4**
December (b)	373,2	423,1	92,0	515,1	888,3	41,0	8,8	49,8	**938,1**

Bron : Nationale Bank van België.

(a) Privé-bedrijven die geen monetaire verbintenissen hebben, financiële instellingen van de overheidssector die geen monetaire verbintenissen hebben, en overheidsbedrijven.
(b) Voorlopige gegevens.

Oorzaken van de veranderingen in de geldhoeve

(miljarde

PERIODE	Geld-hoeveelheid	Andere verbintenissen tegenover de bedrijven en particulieren (a)			Totaal	Transacties met het buitenland (lopend saldo + kapitaaltransacties van de bedrijven (b) en particulieren)	Vorde op de be en parti
		In Belgische franken		In buitenlandse valuta's (deposito's voor ten hoogste een jaar)			Discontokredieten, voorschotten en acceptkredieten
		Voor ten hoogste een jaar (deposito's)	Voor meer dan een jaar (deposito's, kasbons en obligaties)		(5) = (1) tot (4) = (6) tot (16)		(d)
	(1)	(2)	(3)	(4)		(6)	(7)
1978	+43,4	+64,9	+19,3	— 6,0	**+121,6**	— 63,2	+ 71,8
1979	+19,8	+62,8	+25,7	+ 8,0	**+116,3**	—168,3	+142,6
1980	+ 1,6	+33,0	+45,9	+16,3	**+ 96,8**	—190,2	+ 79,7
1981	+18,2	+34,1	+41,8	+49,8	**+143,9**	—316,0	+ 72,2
1982 (k)	+31,8	+63,8	+57,6	+22,1	**+175,3**	—290,2	+ 24,2
1979 1e kwartaal	— 5,4	+28,6	+ 6,9	+ 1,1	**+ 31,2**	— 40,1	+ 1,5
2e kwartaal	+50,5	+ 3,6	+ 5,9	+ 3,8	**+ 63,8**	— 26,7	+ 54,0
3e kwartaal	—56,9	+16,6	+ 6,4	+ 1,7	**— 32,2**	— 51,2	+ 25,4
4e kwartaal	+31,6	+14,0	+ 6,5	+ 1,4	**+ 53,6**	— 50,3	+ 61,7
1980 1e kwartaal	—32,2	+32,2	+ 6,5	+ 9,1	**+ 15,6**	— 59,6	+ 0,7
2e kwartaal	+44,9	—14,5	+12,4	+ 3,1	**+ 45,9**	— 41,6	+ 31,2
3e kwartaal	—33,8	+ 4,6	+16,8	— 1,2	**— 13,6**	— 59,8	+ 3,0
4e kwartaal	+23,1	+11,8	+10,2	+ 5,4	**+ 50,5**	— 29,6	+ 40,5
1981 1e kwartaal	— 8,2	+13,6	+19,7	+13,9	**+ 39,0**	— 93,0	+ 10,5
2e kwartaal	+75,1	+ 9,1	+ 8,7	+15,0	**+107,9**	— 54,6	+ 11,1
3e kwartaal	—74,1	+ 4,7	+ 4,5	+14,1	**— 50,8**	— 80,8	+ 16,8
4e kwartaal	+25,4	+ 6,7	+ 8,9	+ 6,8	**+ 47,8**	— 87,6	+ 33,8
1982 1e kwartaal (k)	— 3,8	+20,7	+18,9	+18,2	**+ 54,0**	—123,9	+ 19,0
2e kwartaal (k)	+59,4	+ 5,6	+ 8,9	+ 3,9	**+ 77,8**	— 79,3	— 0,1
3e kwartaal (k)	—28,8	+31,6	+14,3	+ 0,4	**+ 17,5**	— 73,8	— 18,4
4e kwartaal (k)	+ 5,0	+ 5,9	+15,5	— 0,4	**+ 26,0**	— 13,2	+ 23,7

(a) Incl. de « andere verbintenissen » — in de vorm van deposito's, kasbons en obligaties — tegenover de financiële instellingen die geen overwegend geldscheppende instellingen zijn.
(b) Privé-bedrijven andere dan overwegend geldscheppende, financiële instellingen van de overheidssector die geen overwegend geldscheppende instellingen zijn, en overheidsbedrijven.
(c) Privé-bedrijven die geen financiële instellingen zijn, overheidsbedrijven, instellingen voor verzekering op het leven en tegen arbeidsongevallen en pensioenfondsen.
(d) Verandering in het opgenomen bedrag van de discontokredieten, voorschotten en acceptkredieten (excl. de wissels die dienen om commerciële vorderingen op het buitenland te mobiliseren) die oorspronkelijk door de overwegend geldscheppende instellingen verleend werden.
(e) Inclusief de certificaten voor ten hoogste een jaar van de overheidsbedrijven.
(f) Het gaat om een netto herfinanciering : kredieten bij hun oorsprong door de overwegend geldscheppende instellingen verleend en door hen geherfinancierd bij andere financiële instellingen *min* kredieten bij hun oorsprong door laatstgenoemde instellingen verleend en door hen geherfinancierd bij de overwegend geldscheppende instellingen.
(g) Incl. het Wegenfonds, na aftrek van de gewone rekening van de Schatkist bij de Nationale Bank van België.
(h) Incl. de instellingen van de sociale verzekering en na aftrek van de niet-monetaire verbintenissen tegenover de andere overheden.
(i) Na aftrek van de verbintenissen tegenover financiële instellingen die geen overwegend geldscheppende instellingen zijn, in een andere vorm dan deposito's of kasbons en obligaties.
(j) Nieuwe reeks vanaf 1978.
(k) Voorlopige gegevens.

ei bij de overwegend geldscheppende instellingen

a ken)

ngen ijen (c) ilieren	Herfinanciering buiten de overwegend geldscheppende instellingen (stijging :—) (f)		Geldschepping ten behoeve van de overheid		Tegeldemaking van overheidspapier		Vorderingen op financiële instellingen andere dan overwegend geldscheppende	Diversen
bligaties (e) (8)	van commerciële vorderingen op het buitenland (9)	van disconto- en acceptkredieten aan bedrijven en particulieren (10)	Staat (g) (11)	Andere overheden (h) (12)	aankoop op de markt door de overwegend geldscheppende instellingen (13)	door tussenkomst van het Rentenfonds (14)	(i) (15)	(j) (16)
+ 6,0	+ 1,4	—10,5	+111,0	+13,7	—26,5	— 4,9	+ 2,1	— 8,9
— 0,2	— 7,7	— 1,0	+153,7	+31,8	—44,5	+ 5,8	— 0,5	+ 3,6
+ 6,8	—13,4	— 4,0	+264,9	— 1,6	—30,1	—14,8	+12,5	—13,0
- 5,0	+ 6,5	+ 2,8	+359,3	+ 3,5	—29,4	— 9,7	+66,0	— 6,3
- 1,4	— 2,9	+ 4,4	+410,2	+20,8	—28,6	— 9,2	+41,2	+ 6,8
— 1,5	— 1,4	— 3,1	+ 81,9	— 1,1	— 5,0	—11,8	+ 5,7	+ 6,2
—	— 4,0	— 3,9	+ 55,4	+13,6	—17,4	+ 2,3	— 2,3	— 7,2
+ 0,7	— 0,2	— 2,4	+ 10,1	— 3,0	—10,0	+ 2,8	— 0,4	— 4,0
+ 0,6	— 2,1	+ 8,4	+ 6,5	+22,3	—12,1	+12,4	— 2,1	+ 8,2
— 1,1	— 2,9	— 1,8	+113,0	— 9,7	— 9,0	— 4,9	+ 0,4	— 9,5
+ 3,3	— 3,3	— 1,4	+ 66,9	+ 1,2	— 3,6	— 4,0	— 3,0	+ 0,2
+ 2,0	— 2,8	— 5,8	+ 58,4	+ 0,2	— 9,7	— 6,1	+ 2,9	+ 4,1
+ 2,6	— 4,5	+ 5,1	+ 26,6	+13,5	— 7,6	+ 0,2	+ 0,8	+ 2,9
— 1,3	— 0,1	+ 0,7	+125,5	— 8,1	— 5,3	— 4,2	+ 7,0	+ 7,3
— 1,7	+ 2,2	+ 3,1	+145,1	+ 9,0	— 2,4	+ 2,4	+20,0	—26,3
— 3,0	— 2,6	— 0,4	+ 23,5	— 7,4	—10,9	— 6,2	+22,8	— 2,6
+ 1,0	+ 7,0	— 0,6	+ 65,2	+10,0	—10,8	— 1,7	+16,2	+15,3
— 2,2	— 0,1	— 3,0	+204,5	—16,1	— 8,3	— 6,7	+ 6,1	—15,3
— 1,8	— 1,8	+ 9,7	+125,4	+22,7	— 8,0	+ 4,0	+ 6,2	+ 0,8
+ 0,1	— 0,2	— 5,0	+ 81,1	+ 6,6	— 8,0	— 5,2	+41,1	— 0,8
+ 2,5	— 0,8	+ 2,7	— 0,8	+ 7,6	— 4,3	— 1,3	—12,2	+22,1

Bron : Nationale Bank van België.

Geldhoeveelheid bij de overwegend geldscheppende instellingen

(miljarden franken)

EINDE PERIODE	Monetaire kasmiddelen in het bezit van de bedrijven (a) en particulieren								Giraal geld in het bezit van de overheid	Eindtotaal
	Chartaal geld			Giraal geld				Totaal		
	Biljetten en munten van de Schatkist (b) (1)	Biljetten van de Nationale Bank van België (2)	Chartale geldhoeveelheid (c) (3)	Bij de Nationale Bank van België (d) (4)	Bij de overheidsinstellingen (e) (5)	Bij de banken (6)	Totaal (7) = (4) tot (6)	(8) = (3) + (7)	(f) (9)	(10) = (8) + (9)
1978 Maart	11,6	328,6	331,5	0,5	89,7	284,9	375,1	706,6	41,0	747,6
Juni	11,9	359,5	361,0	0,7	86,7	303,1	390,5	751,5	30,2	781,7
September	12,0	346,4	349,3	0,5	85,4	293,0	378,9	728,2	36,8	765,0
December	12,2	359,9	360,9	0,8	91,5	291,7	384,0	744,9	40,0	784,9
1979 Maart	12,1	353,5	356,4	0,5	88,9	298,5	387,8	744,2	35,3	779,5
Juni	12,4	380,1	381,6	1,0	97,3	312,0	410,3	791,9	38,1	830,0
September	12,5	358,9	361,3	0,7	87,0	290,2	377,9	739,2	33,9	773,1
December	12,7	371,8	371,8	0,7	91,3	296,8	388,8	760,6	44,1	804,7
1980 Maart	12,7	357,6	359,0	0,8	91,5	281,7	374,0	733,0	39,4	772,4
Juni	13,9	377,6	378,8	1,2	98,9	300,8	400,9	779,7	37,7	817,4
September	14,7	361,0	365,0	1,2	90,1	290,6	381,9	746,9	36,7	783,6
December	14,7	376,1	378,9	0,4	91,8	293,7	385,9	764,8	41,9	806,7
1981 Maart	14,7	364,4	368,5	0,8	92,4	300,5	393,7	762,2	36,3	798,5
Juni	15,3	389,9	393,0	0,8	109,1	332,4	442,3	835,3	38,3	873,6
September	15,4	369,6	374,7	0,6	90,4	296,8	387,8	762,5	37,0	799,5
December	15,7	382,2	385,8	0,9	95,2	306,9	403,0	788,8	36,1	824,9
1982 Maart	15,5	371,2	376,0	0,9	99,7	310,5	411,1	787,1	34,1	821,2
Juni	15,5	395,9	400,0	1,0	106,9	335,2	443,1	843,1	37,5	880,6
September	15,4	377,8	382,5	1,4	104,5	328,1	434,0	816,5	35,3	851,8
December (g)	15,4	382,2	384,9	0,3	95,7	334,0	430,0	814,9	41,0	855,9

(a) Privé-bedrijven andere dan overwegend geldscheppende, financiële instellingen van de overheidssector die geen overwegend geldscheppende instellingen zijn, en overheidsbedrijven.
(b) Na aftrek van de biljetten en munten van de Schatkist in het bezit van de Nationale Bank van België.
(c) Totaal van de kolommen (1) en (2), na aftrek van de biljetten en munten van de Schatkist en van de biljetten van de Nationale Bank van België in het bezit van de geldscheppende overheidsinstellingen en de banken.
(d) Het creditsaldo van het Rentenfonds bij de Nationale Bank van België wordt niet beschouwd als giraalgeld.
(e) Bestuur der Postchecks en Gemeentekrediet van België.
(f) De gewone rekening van de Schatkist bij de Nationale Bank van België wordt niet beschouwd als giraalgeld.
(g) Voorlopige gegevens.

Benaderende indeling van de totale verplichtingen van bedrijven en particulieren naar debiteur en duur

(veranderingen in miljarden franken)

JAARTAL	Bedrijven			Particulieren			Algemeen totaal
	Korte termijn	Lange termijn	Totaal	Korte termijn	Lange termijn	Totaal	
1974	+ 58	+ 81	+139	+ 5	+ 41	+ 46	+185
1975	+ 75	+ 84	+159	+ 9	+ 46	+ 55	+214
1976	+ 62	+109	+171	+ 26	+ 74	+100	+271
1977	+ 83	+ 88	+171	+ 23	+ 79	+102	+273
1978	+ 42	+113	+155	+ 16	+ 97	+113	+268
1979	+ 90	+ 90	+180	+ 21	+109	+130	+310
1980	+ 68	+ 99	+167	+ 6	+ 80	+ 86	+253
1981	+ 87	+110	+197	— 11	+ 47	+ 36	+233
1982	+ 31	+121	+152	+ 3	+ 33	+ 36	+188

Bron : Nationale Bank van België.

Verplichtingen van de bedrijven en particulieren tegenover de Belgische financiële instellingen

(veranderingen in miljarden franken)

JAAR-TAL	Hoofd-zakelijk geld-schep-pende instel-lingen	Andere financiële instellingen						
		Openbare kredietinstellingen gespecialiseerd in		A.S.L.K.	Privé-spaar-kassen	Diversen	Totaal	Algemeen totaal
		het beroeps-krediet	het huis-vestings-krediet					
1974	+ 52,4	+ 28,6	+ 9,6	+ 18,6	+ 21,9	— 0,3	+ 78,4	+130,8
1975	+ 74,4	+ 29,5	+ 12,3	+ 20,9	+ 25,8	+ 0,2	+ 88,7	+163,1
1976	+ 89,7	+ 35,6	+ 18,7	+ 31,7	+ 36,1	+ 0,1	+122,2	+211,9
1977	+111,0	+ 26,8	+ 24,9	+ 28,2	+ 27,3	— 0,2	+107,0	+218,0
1978	+ 76,1	+ 30,5	+ 27,4	+ 33,6	+ 37,5	+ 0,6	+129,6	+205,7
1979	+138,8	+ 36,4	+ 27,5	+ 32,4	+ 32,8	+ 0,6	+129,7	+268,5
1980	+ 79,5	+ 31,5	+ 35,6	+ 19,3	+ 14,9	+ 0,6	+100,7	+180,2
1981	+ 66,0	+ 19,4	+ 29,0	+ 4,1	+ 8,2	— 0,3	+ 60,4	+126,4
1982 (a)	+ 18,2	+ 11,2	+ 29,9	+ 2,2	+ 9,3	— 0,3	+ 52,3	+ 70,5

Bron : Nationale Bank van België.

(a) Voorlopige gegevens.

Bedrijvigheid van het H.W.I.

Daggemiddelden der wissels in omloop
(miljarden franken)

OMSCHRIJVING	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982
Wisselportefeuille van het H.W.I.	24,8	21,0	44,2	38,9	54,9	73,2	67,2	79,4	81,3
*waaronder bij de N.B.B. herdisconteerd	*26,3*	*9,1*	*38,6*	*32,8*	*48,6*	*67,4*	*60,3*	*73,1*	*75,3*
Daggeldleningen van het H.W.I.	*4,2*	*10,4*	*4,6*	*5,5*	*4,7*	*4,8*	*4,4*	*4,4*	*3,8*
Omloop der door het H.W.I. verkochte of geplaatste wissels	14,1	23,3	20,9	25,8	27,4	19,6	16,4	9,8	10,4
Totale omloop der wissels verhandeld door het H.W.I.	38,9	44,3	65,1	64,7	82,2	92,8	83,7	89,2	91,7

Bron : Herdiscontering- en Waarborginstituut.

Evolutie van de voornaamste balansposten van het Rentenfonds

Toestand einde jaar

OMSCHRIJVING	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982
Financiering (miljoenen franken) :									
— Opgenomen daggeld	—	284	—	—	—	—	—	—	—
— Uitstaande certificaten van het Rentenfonds	18 086	20 084	15 668	6 995	5 165	7 114	18 342	28 006	28 865
— Voorschotten van de N.B.B. :									
— gewone	—	2 937	3 624	7 387	13 920	23 179	9 859	—	—
— speciale	—	—	—	2 800	15 950	52 450	77 125	149 540	181 059
Totaal ...	**18 086**	**23 305**	**18 292**	**17 182**	**35 035**	**82 743**	**105 326**	**177 546**	**209 924**
Effectenportefeuille (miljoenen franken) :									
— Genoteerde effecten (a)	12 154	17 935	14 867	17 494	22 295	33 134	29 726	25 154	16 576
— Schatkistcertificaten :									
— reeks B	9 094	6 000	6 000	—	—	—	—	—	—
— overige certificaten	—	—	1 350	2 800	15 950	52 450	77 125	151 925	192 375

(a) Nominale waarde.

Bron : Rentenfonds.

Ontwikkeling van de rentepercentages van enkele beleggingen in Belgische franken die open staan voor het publiek vergeleken met de gemiddelde jaarlijkse procentuele stijging der kleinhandelsprijzen (a)

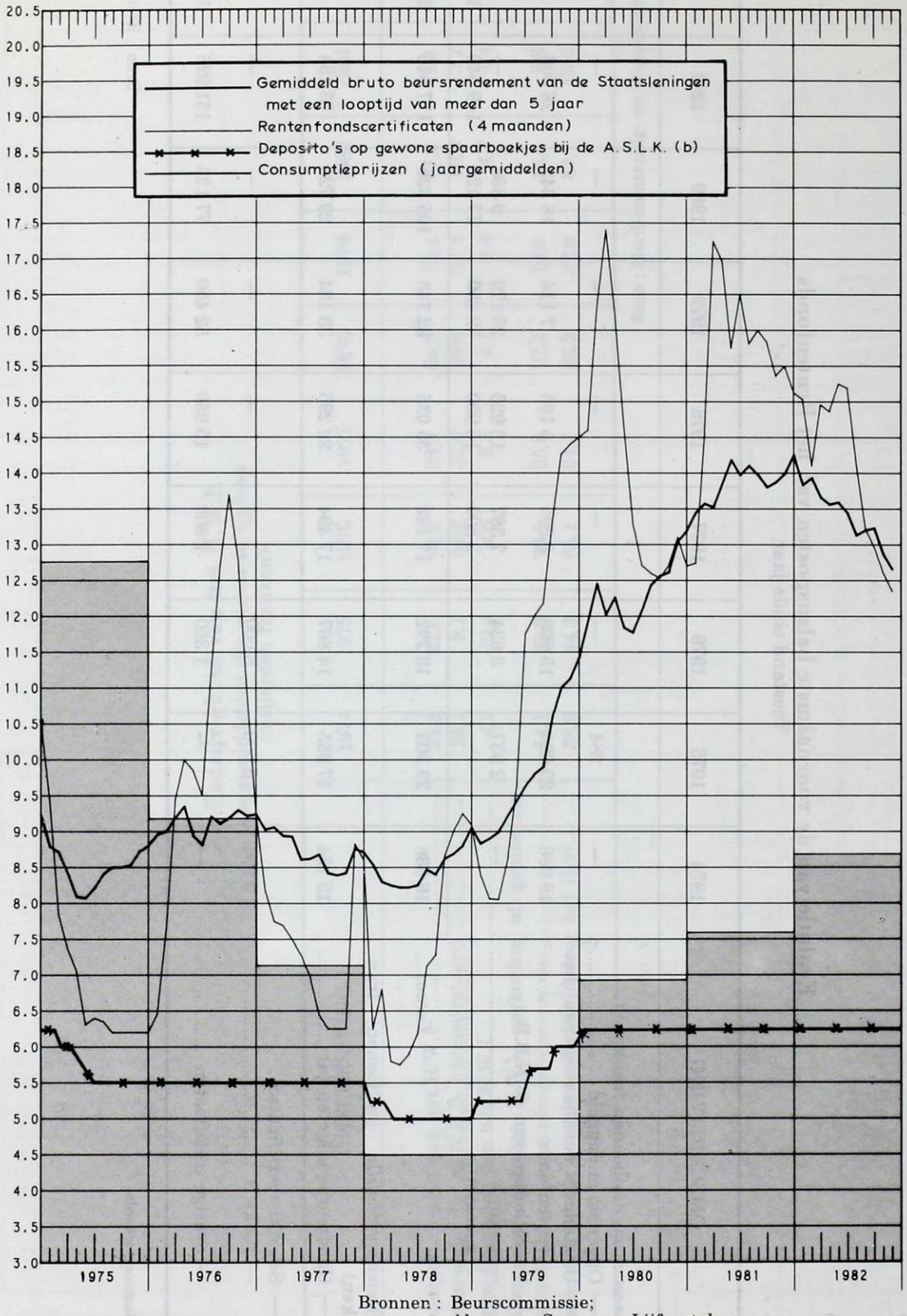

Bronnen : Beurscommissie;
Algemene Spaar- en Lijfrentekas;
Ministerie van Financiën;
Ministerie van Economische Zaken,
Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) Percentages vóór belastingheffingen bij de bron.
(b) De rentevoet omvat de getrouwheidspremie verleend op de bedragen die ingeschreven bleven van 16 januari tot 31 december. Doordat de inkomens uit deposito's op gewone spaarboekjes ten belope van een bepaald bedrag (thans 30.000 fr. per jaar) vrijgesteld zijn van belasting kan hun rentevoet niet worden vergeleken met die welke voorkomen in de andere curven.

AFDELING II. — KAPITAALMARKT

In dit hoofdstuk worden een viertal onderwerpen iets nader uitgewerkt, met name de uitgiften van obligatieleningen, de evolutie van enige lange termijn rentetarieven, de uitgifte van aandelen en de evolutie van de koersen op de Beurs van Brussel. Voor al deze aangesneden onderwerpen kunnen, en dit in tegenstelling tot voorgaande jaren minder negatieve tot ronduit positieve elementen of evoluties worden geschetst, voor het belangrijkste deel te danken aan regeringsmaatregelen eerder dan aan de evolutie van de algemene economische activiteit, zonder evenwel te willen verwaarlozen dat ook de dalende rente een positieve invloed heeft uitgeoefend op o.a. de beurskoersen. De regeringsmaatregelen hier bedoeld zijn de devaluatie van de Belgische frank met de begeleidingsmaatregelen die het vertrouwen in de frank herstelden en daardoor de beleggingen in Belgische frank opnieuw aantrekkelijker maakten.

Op de *primaire obligatiemarkt* werden voor bijna vierenveertig miljard frank meer obligatieleningen uitgeschreven dan in 1981. Het totale bedrag van 286 miljard frank vertegenwoordigt zelfs een nieuw record aan uitgiften, want in het vorige recordjaar 1978 werd iets minder opgehaald, met name 280 miljard frank. Wanneer de muntontwaarding evenwel mede in rekening wordt gebracht, dan blijft 1978 een belangrijker uitgiftejaar dan 1982. Een belangrijk element dat de grote opbrengst van obligatieleningen mede verklaart is de rente-evolutie. De dalende korte termijnrente (zie afdeling I — Geldmarkt) is gepaard gegaan met een daling van zowel de couponrente als het rendement op de eindvervaldag van de in 1982 uitgegeven obligatieleningen. De couponrente van de laatste obligatielening van 1982 (emittent : R.T.T.) lag een vol procentpunt lager dan de laatste lening van 1981 van dezelfde emittent terwijl het rendement op de eindvervaldag nog sterker omlaag ging (—1,34 procentpunt). Dat de dalende rente geen enkele invloed had op de inzameling van kapitalen via obligatieleningen is mede te danken aan de terugkeer naar een normale rentestructuur in de tweede helft van 1982, met lange termijnrentevoeten die hoger lagen dan de korte termijntarieven.

Opgespitst naar emittent zijn de belangrijkste obligatielener, zoals steeds, de Staat en het Wegenfonds. Onder hun beide namen zij bijna 75 % van het totale uitgegeven bedrag op (78,8 % in 1981). De Staat gaf drie obligatieleningen uit (in januari, juni en oktober) tegenover slechts twee, waaronder de « bijzondere lening 1981 » in het voorgaand jaar.

Zoals in 1981 met de bijzondere lening kwam de Staat ook in 1982 met min of meer speciale leningen op de markt. Na een klassieke obligatielening op 7 jaar en met een couponrente van 14,25 % in januari 1982, die 55 miljard frank opbracht, werd zowel in juni als oktober aan de obligatie-intekenaar de keuze geboden tussen een klassieke of een scharnierobligatielening. In beide gevallen bleef de voorkeur van de belegger nog uitgaan naar de scharnierformule. De terughoudendheid ten opzichte van een zich onvoorwaardelijk vastleggen voor een langere periode werd blijkbaar moeilijk weggewerkt ondanks de tendens van dalende korte termijnrente-tarieven. Er viel evenwel toch een zekere vooruitgang te noteren ten voordele van de klassieke formule. In juni tekenden slechts 32,6 % der inschrijvers in op het

klassieke gedeelte van de lening, in oktober reeds 37,8 %. De lening van oktober (beide formules samen) bracht 68 miljard op. Met uitzondering van de bijzondere lening 1981 bracht sinds 1980 geen enkele lening nog zoveel geld op. Het totaal van het door de Staat bijeengehaald kapitaal beliep voor het jaar 1982 uiteindelijk 176 miljard frank en de Wegenfondslening van maart 1983 werd afgesloten met een opbrengst van 38 miljard frank, gezamenlijk 23 miljard frank meer dan in 1981.

De andere emittenten van de openbare sector waren in 1982 de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid (april, 15 miljard frank), het Gemeentekrediet van België (september, 25 miljard frank), de Nationale Maatschappij voor de Huisvesting (november, 20 miljard frank) en de Regie voor Telegraaf en Telefoon (december, 12 miljard frank) samen 20,5 miljard frank meer dan het Gemeentekrediet en de R.T.T. in 1981 opnamen op de markt.

Een eigenaardigheid met betrekking tot de nieuw uitgegeven obligatieleningen dient nog vermeld. De obligatieleningen van de Staat in oktober en van de N.M.H. in november kregen een looptijd mee van respectievelijk 8,5 en 7,5 jaar. Op deze wijze wordt de rentelast voor 1983 iets verlicht omdat in dat jaar slechts een coupon over een half jaar moet worden uitbetaald.

Op de *secundaire obligatiemarkt* evolueerden de koersen van de obligaties vanaf midden 1982 stilaan stijgend, een normaal fenomeen vermits de rentevoeten op de nieuwe obligatieleningen aan het dalen gingen. Hierop was één uitzondering, met name de koers van de bijzondere lening 1981, althans de tranche één met een looptijd van 10 jaar. Men zal zich herinneren dat de terugbetaling van die obligatielening gekoppeld werd aan de E.C.U. en aldus een bescherming bood tegen een devaluatie van de frank. De devaluatie van de frank in februari 1982 zorgde ervoor dat de koersnotering van deze lening op de secundaire obligatiemarkt veel vroeger op het jaar steeg (bijna 117 einde april 1982 tegenover 105,5 einde december 1981).

Van privé-zijde werd er geen beroep gedaan op de primaire obligatiemarkt, dit in tegenstelling tot voorgaande jaren, al was het beroep op deze markt in 1981 en 1980 beperkt gebleven tot één enkele onderneming, namelijk Intercom.

De evolutie van de *lange termijn rentetarieven* verliep parallel met deze van de couponrentes op de obligatieleningen. Tot september 1982 bleven de debet- en creditrentetarieven op lange termijn constant op hun toch wel vrij hoog peil van einde 1981. Eens kwam vast te staan dat de korte termijnrentetarieven niet erratisch, maar wel als algemene tendens, daalden, kwam er ook enige beweging in de overige rentetarieven. De rente geboden op kasbons en obligaties, uitgegeven door de openbare kredietinstellingen, marktleider op dit vlak, werd, met uitzondering van de eenjarige effecten, in september en november telkenmale met een kwart procentpunt verlaagd wat de rente op bij voorbeeld vijf jaar op 13,25 % bracht, toch nog altijd een kwart procentpunt hoger dan begin 1981. De debetrente op lange termijn werd, eveneens in dezelfde periode van 1982 met 0,50 procentpunt verlaagd, wat de basisrente voor hypothecair krediet op 14,50 % bracht en op 14,75 % voor investeringskredieten met een looptijd van vijf tot tien jaar. Alhoewel deze eerste schuchtere dalingen van de hypothecaire rente op zichzelf als gunstig mogen

bestempeld worden voor de bouwbedrijvigheid, moet er toch op gewezen worden dat een rente van 14,50 % nog altijd hoger ligt dan in de periode vóór september 1981 en dat anderzijds deze schuchtere daling nauwelijks een compensatie kan zijn voor de andere beoordelingscriteria die potentiële bouwers moeten in acht nemen, zoals daar zijn de werkonzekerheid en/of de inkomensonzekerheid.

De verlaging van de rente op investeringskredieten zal wellicht een positieve invloed hebben op de investeringen, alhoewel wordt aangenomen dat de rente een heel wat minder belangrijke determinerende factor is dan bijvoorbeeld de capaciteitsbezetting en de afzet- en winstmogelijkheden.

De capaciteitsbezetting is in vele sectoren niet erg gunstig, en toch hernam het bedrag der nieuw toegezegde kredieten in 1982 ten opzichte van 1981 om terug het niveau van 1980 te benaderen (62 miljard frank in 1980, 44 miljard frank in 1981 en 60 miljard frank in 1982). Blijkbaar voorzagen verscheidene ondernemers in 1982 dan toch nog een gunstige evolutie voor de toekomst. Bovendien mag niet uit het oog verloren worden dat een belangrijker deel dan vroeger van de investeringen kon gefinancierd worden door risicodragend kapitaal, dank zij de nieuwe aandelenwet (zie verder).

Een andere positieve evolutie voor de N.M.K.N. en de Belgische economie is dat de opgenomen kredieten in 1982 in belangrijkere mate met Belgisch geld konden worden gefinancierd dan in 1981. Dit is mede te danken aan het feit dat de N.M.K.N., na twee jaar vergeefse aanvragen, in april op de primaire obligatiemarkt 15 miljard frank kon opnemen. Daarnaast had de terugkeer naar een normale intreststructuur en de dalende tendens van de korte termijn rentetarieven einde 1982 voor gevolg dat de institutionele beleggers terug kapitalen aanboden aan de N.M.K.N. Dit had als gevolg dat de N.M.K.N. in 1982 haar beroep op de buitenlandse kapitaalmarkt sterk kon terugschroeven (5 miljard frank tegenover bijna 21 miljard frank in 1981).

Met betrekking tot de *aandelenuitgifte,* dus het inzamelen van risicodragend kapitaal door de ondernemingen, zal 1982 later wellicht als het jaar van de ommekeer in positieve zin worden gecatalogeerd. Dit was vooral te danken aan het *Koninklijk Besluit nr. 15* van 9 maart 1982 (1). Het geheel van deze wet wordt weleens de wet « De Clercq » genoemd, maar in feite bevat ze twee delen waaraan meestal de naam van andere inspirators wordt toegekend. Een eerste deel is het Monory-luik van de wet dat de aankoop van aandelen door natuurlijke personen wenst te stimuleren door fiscale aftrekbaarheid van de aldus besteedde bedragen. Het moet wel een aankoop zijn van aandelen van Belgische vennootschappen of van certificaten van Belgische gemeenschappelijke beleggingsfondsen. Ook deze laatste moeten zekere voorwaarden naleven, waarvan de belangrijkste is dat 60 % van hun portefeuille uit aandelen van Belgische vennootschappen moet bestaan. Voor de natuurlijke personen werd de fiscale aftrekbaarheid beperkt tot 40 000 frank verhoogd met 10.000 frank per persoon ten laste en dit per belastbaar tijdperk. De belastingbesparing die aldus gerealiseerd kan worden wordt belangrijker naarmate

(1) Belgisch Staatsblad van 12 maart 1982.

het netto belastbaar inkomen hoger is (1). Het tweede luik van dit Koninklijk Besluit nr. 15, weleens het Cooreman-luik genaamd, creëerde voor nieuw uitgegeven aandelen, van bestaande of in 1982 of 1983 nieuw opgerichte vennootschappen, een aantrekkelijk belastingstelsel. Onder bepaalde voorwaarden worden de inkomsten, uitgekeerd aan aandelen of deelbewijzen, uitgesloten van de in de vennootschapsbelasting belastbare vennootschapswinst.

Het is dit laatste luik dat in 1982 ervoor gezorgd heeft dat er een record werd geregistreerd van openbare aandelenuitgiften, met name voor 19,4 miljard frank tegenover amper 200 miljoen in 1981, een uitzonderlijk slecht jaar weliswaar. Onder andere de electriciteitssector kon opnieuw aanpikken met zijn oude gewoonte om zijn investeringsprogramma's (gedeeltelijk) te financieren via aandelenuitgiften. E.B.E.S., Intercom en Unerg verhoogden hun kapitaal. Voor Intercom wordt meteen duidelijk waarom deze maatschappij in 1982 geen beroep meer deed op de primaire obligatiemarkt.

De particuliere belegger heeft het einde van het jaar afgewacht om massaal naar beleggen in aandelen over te stappen en deed dit in belangrijke mate via de beleggingsfondsen, wat een aanduiding kan zijn dat het om beleggers gaat die voor het eerst beleggen in aandelen. Deze indruk wordt trouwens bevestigd door de resultaten van een enquête gerealiseerd door het Interuniversitair Instituut voor Opiniepeiling, in opdracht van het Ministerie van Economische Zaken gehouden in de maand september 1982. Alhoewel op dat ogenblik de wet De Clercq aan slechts één derde der ondervraagden was bekend, verklaarden 16 % van deze personen (5 % van het totaal der ondervraagden) dat zij binnen het halfjaar van deze wet zouden gebruik maken en bovendien was het voor 2 op 3 dezer potentiële aandelenkopers de eerste maal dat zij in aandelen belegden. Via de beleggingsfondsen (2) werd uiteindelijk 8,9 miljard frank naar de Beurs gedirigeerd, waarvan 4,5 miljard frank in de maand december 1982. Vermits de beleggingsfondsen drie maand tijd krijgen om hun investeringen van dat ingebrachte geld te voltooien, zal het effect op de Beurskoersen van die massale inzameling in december 1982 ook in de eerste maanden van 1983 voelbaar zijn.

De *beurskoersen* evolueerden in gunstige zin en de *Beurs van Brussel* was in 1982, samen met Wall Street, de beste beurs internationaal gezien. Reeds in december 1981 begonnen de Beurskoersen te hernemen, toen zelfs zo sterk dat het voor de rest relatief slechte jaar 1981 grotendeels werd goedgemaakt. Deze tendens zette zich in het eerste trimester van 1982 verder door, werd gedurende het tweede kwartaal onderbroken om in de zomermaanden te stabiliseren op een niveau iets onder dat van het eerste kwartaal. Vanaf augustus begon de index van de aandelen der Belgische maatschappijen terug op te lopen en stabiliseerde zich dan op een niveau iets boven honderd. Het basisjaar van deze index is 1963 en met uitzondering

(1) Een gezin van vier personen koopt voor 70 000 frank aandelen aan. Bij een netto belastbaar gezinsinkomen (N.B.G.) van 500 000 frank levert dit in het gewone stelsel van samenvoeging der inkomsten een belastingbesparing op van bijna 31 000 frank en bij een N.B.G. van één miljoen frank loopt die besparing op tot iets meer dan 35 000 frank. Bij een N.B.G. tussen 3,1 en 4 miljoen frank bedraagt de besparing meer dan 51 000 frank.

(2) Zes beleggingsfondsen werden door de Minister van Financiën erkend. Met uitzondering van het B.B.L. fonds, dat reeds bestaat sinds 1 oktober 1976, allen nieuw. De vijf nieuwe zijn Fivest, E.S. Fonds, Belfund, Interselex, Belga Fund en Hermes. Een vergelijking der karakteristieken van deze fondsen is o.a. terug te vinden in Weekberichten nr. 44, 1982 van de Kredietbank.

van het jaar 1979 moet men teruggaan naar de periode 1975, begin 1976 om een hogere index terug te vinden. De situatie in 1982 is evenwel toch een sterke verbetering ten opzichte van 1981, want in dat laatste jaar werd voor de index van de Belgische vennootschappen op de contantmarkt de laagste waarde opgetekend sinds het startjaar 1963.

Over naar enkele cijfergegevens. De algemene beursindex der Belgische waarden op de contantmarkt klom van 87,24 op 30 december 1981 naar 102,88 op 30 december 1982, een toename met bijna 18 %. De verschillende onderafdelingen waarvoor door de Beurscommissie een index wordt opgesteld laten, op één uitzondering, allemaal een stijging optekenen in de loop van het jaar. Met uitzondering van de sector staalnijverheid waarvan het indexcijfer der aandelenkoersen verder dalend gericht bleef, kenden verder alle sectoren een stijgend indexcijfer. Afgezien van de rubriek diversen (+43 %) waren de sterkste stijgers de sectoren textiel (+65,8 %), non ferro (+51,3 %), transporten (54,7 %) electronica (+51,5 %), bouw (+46,3 %), de metaalproduktie (+44 %) en de kolenmijnen en warenhuizen (+43,9 %). Nog vermeldenswaard is dat van de sectoren waarvan het indexcijfer beneden 100 lag in het begin van 1982 er slechts twee waren die op het einde van het jaar de kaap van de honderd hebben overschreden, met name de electriciteits- gaswatersector (+20 %, per 30 december 1982 op 116) en de trusts (+17,5 %, gestegen naar 105,8).

Het zijn dan ook de dienstensector en de holdings, waarvan de aandelenkoersen het beste stand hadden gehouden vóór 1982, die in 1982 het leeuwenaandeel van de nieuwe kapitaalverhogingen door openbare uitgiften hebben voor zich genomen. De koers van de reeds genoteerde aandelen op de Beurs moet immers het minimale boekhoudkundige pari overschrijden alvorens tot de uitgifte van nieuwe aandelen met fiscaal voordeel kan worden overgegaan. Een verdere stijging der beurskoersen zal dan ook in 1983 meer kansen scheppen voor de industriële ondernemingen om tot openbare kapitaalverhogingen over te gaan.

De positieve evolutie op de Beurs van Brussel kwam niet alleen in de beurskoersen tot uiting. De kapitalisatie van de effecten der Belgische maatschappijen, genoteerd op de contantmarkt, nam toe van 321,9 miljard frank einde december 1981 naar 401,9 miljard frank einde december 1982.

Het aantal verhandelde effecten en kapitalen, zowel op de contant- als op de termijnmarkt, nam sterk toe. De verhandelde effecten (industriële obligaties en aandelen) op de contantmarkt steeg van 16,8 miljoen in 1981 naar 43,6 miljoen in 1982, terwijl de kapitalen toenamen van 16,6 miljard frank naar 25,2 miljard frank. Op de termijnmarkt was de vooruitgang qua effecten minder groot (van 41,9 miljoen naar 55,9 miljoen) maar stegen de verhandelde kapitalen meer (van 43,6 miljard frank naar 64,1 miljard frank).

Tot slot dient er nog op gewezen dat de index van de koersen op de termijnmarkt, waar de aandelen van buitenlandse bedrijven overheersen, dezelfde evolutie, maar op een hoger absoluut niveau, kende als op de contantmarkt. De index van de termijnmarkt steeg met iets meer dan 31 % en op 30 december 1982 bereikte deze 251,46. Een eerste opflakkering in het eerste trimester werd ook hier gevolgd door

een stabilisatie op een niveau beneden 200 van april tot begin augustus, waarna een nieuwe stijging zich manifesteerde. Voor deze markt nog meer dan voor de contantmarkt speelde het effect mee van de sinds augustus dalende rentetarieven op internationaal vlak die in principe, zonder dat andere bepalende factoren wijzigen, al aanleiding geven tot stijgende beurskoersen.

*

* *

Voornaamste uitgiften van de overheidssector in Belgische franken
(miljoenen franken)

JAARTAL	Bedrag	MAAND	Bedrag
1972	141 240		
1973	151 200		
1974	139 500	1982 (a)	
		Januari	55 000
1975	175 100	Februari	—
		Maart	38 000
1976	196 000	April	—
		Mei	15 000
1977	270 300	Juni	63 000
		Juli	—
1978	280 000	Augustus	—
		September	25 000
1979	277 700	Oktober	68 000
		November	20 000
1980	222 300	December	12 000
1981	242 500	*Totaal* ...	286 000
1982	286 000		

Bron : Nationale Bank van België.

(a) Leningen waarvan een besluit in het Belgisch Staatsblad verschenen is, exclusief de doorlopende uitgiften.

Uitgiften van de vennootschappen (a)

(miljarden franken)

TIJDVAK	Aandelen		Obligaties (nominaal bedrag) — Niet doorlopende bruto-uitgiften	Aandelen en obligaties Totaal
	Nominale uitgiften (1)	Netto-uitgiften (2)	(3)	(4) = (2) + (3)
1973	**39,1**	**16,7**	**13,9**	**30,6**
1974	**49,5**	**19,3**	**13,4**	**32,7**
1975	**39,4**	**17,7**	**27,0**	**44,7**
1976 (b)	**10,1**	**21,2**	**17,4**	**38,6**
1977	**91,9**	**50,5**	**8,4**	**58,9**
1978	**64,3**	**37,2**	**6,6**	**43,8**
1979 (c)	**66,7**	**30,4**	**33,6**	**64,0**
1980	**87,1**	**39,7**	**13,0**	**52,7**
1e kwartaal	16,6	6,8	1,7	8,5
2e kwartaal	23,3	12,4	7,0	19,4
3e kwartaal	18,1	7,7	0,7	8,4
4e kwartaal	29,1	12,8	3,6	16,4
1981	**115,9**	**48,2**	**46,0**	**94,2**
1e kwartaal	8,5	4,9	2,0	6,9
2e kwartaal (c)	54,5	21,2	35,2	56,4
3e kwartaal	14,5	7,0	2,4	9,4
4e kwartaal	38,4	15,1	6,4	21,5
1982	**150,8**	**98,4**	**5,6**	**104,0**
1e kwartaal	20,2	13,2	—	13,2
2e kwartaal	40,4	20,8	1,6	22,4
3e kwartaal	22,0	12,5	1,7	14,2
4e kwartaal	68,2	51,9	2,3	54,2

Bronnen : Nationale Bank van België.
Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Naamloze vennootschappen, commanditaire vennootschappen op aandelen en personenvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid naar Belgisch recht en met voornaamste activiteit in België.
(b) Vanaf 1976 : voorlopige gegevens berekend door de Bankcommissie en de Nationale Bank van België.
(c) Inclusief de verrichtingen die voortvloeiden uit het plan tot gezondmaking van de ijzer- en staalnijverheid.

Beurs van Brussel

Omzet van de kontantmarkt

TIJDVAK	Aantal verhandelde effecten			Bedrag der verhandelde kapitalen (duizenden franken)		
	Aandelen	Obligaties	Totaal	Aandelen	Obligaties	Totaal
1975						
Eerste halfjaar	13 024 356	262 978	13 287 334	7 702 493	557 409	8 259 902
Tweede halfjaar ..	13 259 477	293 078	13 552 555	7 781 577	712 797	8 494 374
Totaal ...	**26 283 833**	**556 056**	**26 839 889**	**15 484 070**	**1 270 206**	**16 754 276**
1976						
Eerste halfjaar	14 932 748	333 000	15 265 748	10 132 913	811 106	10 944 019
Tweede halfjaar ..	15 870 059	314 029	16 184 088	8 388 074	807 973	9 196 047
Totaal ...	**30 802 807**	**647 029**	**31 449 836**	**18 520 987**	**1 619 079**	**20 140 066**
1977						
Eerste halfjaar	15 785 504	289 497	16 075 001	6 576 719	787 696	7 364 415
Tweede halfjaar ..	10 118 161	288 586	10 406 747	6 251 556	832 061	7 083 617
Totaal ...	**25 903 665**	**578 083**	**26 481 748**	**12 828 275**	**1 619 757**	**14 448 032**
1978						
Eerste halfjaar	13 624 822	260 656	13 885 478	6 533 981	796 324	7 330 305
Tweede halfjaar ..	9 965 370	281 771	10 247 141	7 148 030	926 535	8 074 565
Totaal ...	**23 590 192**	**542 427**	**24 132 619**	**13 682 011**	**1 722 859**	**15 404 870**
1979						
Eerste halfjaar	12 935 005	262 355	13 197 360	7 505 504	852 338	8 357 842
Tweede halfjaar ..	9 745 069	276 447	10 021 516	7 403 689	896 784	8 300 473
Totaal ...	**22 680 074**	**538 802**	**23 218 876**	**14 909 193**	**1 749 122**	**16 658 315**
1980						
Eerste halfjaar	11 874 447	275 742	11 874 447	7 548 708	867 224	8 415 932
Tweede halfjaar ..	9 994 880	240 131	9 835 011	7 512 776	818 339	8 331 115
Totaal ...	**21 193 585**	**515 873**	**21 709 458**	**15 061 484**	**1 685 563**	**16 747 047**
1981						
Eerste halfjaar	8 608 581	362 321	8 970 902	7 800 182	1 237 526	9 037 709
Tweede halfjaar ..	7 580 833	281 763	7 862 596	6 610 991	958 182	7 569 173
Totaal ...	**16 189 414**	**644 084**	**16 833 498**	**14 411 174**	**2 195 709**	**16 606 883**
1982						
Eerste halfjaar	19 319 632	249 951	19 569 583	10 353 557	891 299	11 244 856
Tweede halfjaar ..	23 819 838	258 378	24 078 216	12 988 673	944 391	13 933 064
Totaal ...	**43 139 470**	**508 329**	**43 647 799**	**23 342 230**	**1 835 690**	**25 177 920**

Bron : Beurscommissie te Brussel.

Beurs van Brussel

Bedrijvigheid (a)
(gemiddelde per zitting)

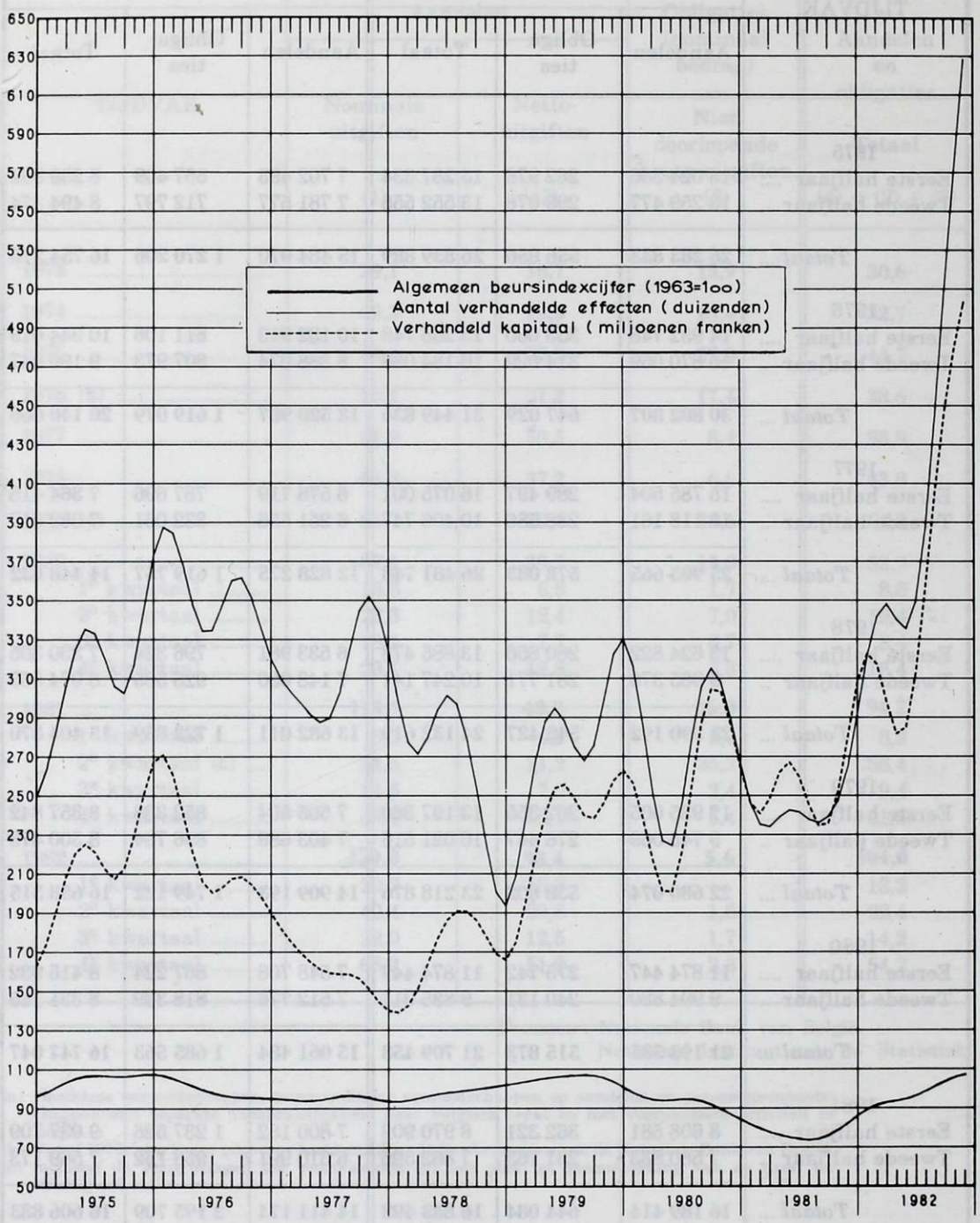

Bron : Beurscommissie te Brussel.

(a) Seizoengezuiverde en afgevlakte reeksen.

Rendement van effecten met vast rendement op de beurs van Brussel (a)

Leningen uitgegeven na 1 december 1965

JAAR- OF KWARTAAL-GEMIDDELDE	Vervaldag binnen 2 tot 5 jaar		Vervaldag over meer dan 5 jaar		
	Staat	Parastatale instellingen en steden	Staat	Parastatale instellingen en steden	Particuliere vennootschappen
1969 (b)	6,48	6,08	5,95	6,17	..
1970 (b)	6,90	6,86	5,97	6,55	..
1971 (b)	5,98	5,91	5,48	6,07	..
1972	6,11	5,96	6,44	6,32	6,76
1973	7,09	7,08	7,44	7,42	8,00
1974	8,49	8,65	8,68	8,95	10,44
1975	8,21	8,42	8,54	8,72	10,16
1976	8,91	9,02	9,47	9,25	11,23
1977	8,92	8,75	8,80	9,09	10,39
1978	8,55	8,41	8,45	8,71	9,51
1979	9,20	9,22	9,51	9,59	10,21
1980	11,55	11,81	12,03	11,91	11,93
1981	13,13	13,14	13,71	13,17	—
1982 1e kwartaal	13,77	13,55	13,83	13,28	—
2e kwartaal	13,27	12,97	13,56	13,45	—
3e kwartaal	12,73	12,67	13,13	13,31	—
4e kwartaal	11,92	12,03	12,87	12,63	—

Bron : Nationale Bank van België.

(a) Tenzij anders vermeld is het gemiddelde rendement het percentage dat, toegepast bij de berekening van de actuele waarde van de gezamenlijke nog te ontvangen termijnen (aflossing, rente, gebeurlijke loten en premies) van de annuïteit, een actuele waarde geeft die gelijk is aan de koopprijs van het uitstaande kapitaal, berekend volgens de dagnoteringen, verhoogd met de courtage en eventueel met de opgelopen rente.

(b) Leningen uitgegeven vóór 1 december 1962.

Algemene Spaar- en Lijfrentekas

Algemene staat van de beleggingen

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	Uitstaande einde 1981	Opgenomen in 1982	Terugbetalingen in 1982	Uitstaande einde 1982
A. — Beleggingen op half-lange en lange termijn				
Openbare besturen				
Belgische schuld	93 752,1	6 749,9	7 306,9	93 195,1
Provinciën, steden, gemeenten	3 943,5	—	806,0	3 137,5
Overige (a)	17 129,8	5 579,0	1 938,3	20 770,5
Openbare exploitatiebedrijven				
Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen	3 662,9	987,5	393,4	4 257,0
Regie van Telegraaf en Telefoon	11 388,7	331,7	1 378,2	10 342,2
Dienst der Scheepvaart	8 603,1	950,0	950,3	8 602,8
Belgische Radio en Televisie	5 131,2	325,0	609,8	4 846,4
Wegenfonds	18 444,5	27,4	2 466,7	16 005,2
Autowegen	6 468,7	—	775,6	5 693,1
Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen	659,9	—	80,0	579,9
Overige (b)	341,5	1 500,0	8,7	1 832,8
Nationale Maatschappij voor Waterbedeling	1 319,1	—	110,4	1 208,7
Andere vennootschappen voor waterbedeling	799,8	—	45,4	754,4
Regie der Gebouwen	858,7	—	106,3	752,4
Overige openbare diensten	1,5	—	—	1,5
Huisvesting				
Sociale huisvesting	127 724,7	8 608,8	9 217,0	127 116,5
Overige huisvesting	183 653,9	11 142,1	11 107,9	183 688,1
Bedrijven				
Industrie, handel, ambacht :				
Rechtstreeks krediet	42 382,6	4 459,0	5 772,0	41 069,6
Creditexport	11 183,2	4 401,5	3 055,0	12 529,7
Delcredere				
Openbare kredietinstellingen :	17 927,6	2 998,8	3 017,6	17 908,8

Openbare kredietinstellingen :				
Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid	17 927,6	2 998,8	3 017,0	17 908,8
Nationale Kas voor Beroepskrediet	9 118,5	684,6	1 226,4	8 576,7
Nationale Investeringsmaatschappij	1 873,3	3 274,1	110,5	5 036,9
Landbouw	15 231,5	1 763,1	1 784,0	15 210,6
Zee- en binnenvaartuitrusting	1 566,1	—	204,2	1 361,9
Wetenschappen, Onderwijs, Cultuur				
Universiteiten	30 334,3	394,3	352,6	30 376,0
Nationaal Fonds voor de financiering van het wetenschappelijk onderzoek	605,0	—	—	605,0
Studiefonds van de Bond der Grote Gezinnen van België	100,6	43,0	18,0	125,6
Socio-Culturele organisaties	39,4	—	2,4	37,0
Schoolgebouwen	2 010,4	152,5	65,3	2 097,6
Gezondheidszorg				
Universiteitshospitalen	5 529,2	—	149,9	5 379,3
Medisch-sociale organisaties	4 668,8	247,6	221,8	4 694,6
Overige kredieten (leningen op afbetaling, persoonlijke leningen, leningen met borgtocht, enz.)	7 550,4	4 877,8	5 241,6	7 186,6
Totaal ...	**634 304,5**	**59 497,7**	**58 522,2**	**635 280,0**
B. — **Beleggingen op zicht en op korte termijn**				
Beleggingen op korte termijn (⩽ 1 jaar)	56 871,3	—	—	44 239,1
Schatkistcertificaten en certificaten van het Rentenfonds, bankaccepten en daggeldleningen	80 475,5	—	—	125 954,4
Totaal ...	**137 346,8**	**—**	**—**	**170 193,5**
Algemeen totaal ...	**771 651,3**	**—**	**—**	**805 473,5**

Bron : Algemene Spaar- en Lijfrentekas.

(a) Dotatiefonds voor de financiering van de oorlogspensioenen, financiering van de pensioenen der vrij verzekerden, Belgisch-Kongolees Fonds voor Delging en Beheer, Zelfstandige Kas voor Oorlogschade 1921-1923, Openbare Kas voor Leningen van de Stad Brussel, Rijksdienst voor Ziekte en Invaliditeit, Compensatiefonds voor bestaanszekerheid voor de dokwerkers van de haven van Antwerpen, Fonds voor bestaanszekerheid van het scheepsherstellingsbedrijf der haven van Antwerpen, Compensatiefonds voor bestaanszekerheid van de haven van Gent, Europese Gemeenschap, Europese Investeringsbank.

(b) Sabena, Zeekanaal, haveninrichtingen van Brussel.

Algemene Spaar- en Lijfrentekas

Evolutie van het particuliere sparen

(duizenden franken)

TIJDVAK	Stortingen terugbetalingen	Gekapitaliseerde interesten (a)	Globaal tegoed (a) (b)
1974			
Eerste halfjaar	3 028 037		
Tweede halfjaar	10 029 630		
Totaal ...	**13 057 667**	10 037 066	248 538 500
1975			
Eerste halfjaar	11 568 820		
Tweede halfjaar	15 897 685		
Totaal ...	**27 466 505**	11 506 553	287 511 558
1976			
Eerste halfjaar	10 036 069		
Tweede halfjaar	9 258 537		
Totaal ...	**19 294 606**	12 684 717	319 490 881
1977			
Eerste halfjaar	7 015 311		
Tweede halfjaar	8 573 992		
Totaal ...	**15 589 303**	13 795 539	348 875 723
1978			
Eerste halfjaar	11 856 668		
Tweede halfjaar	5 536 629		
Totaal ...	**17 393 297**	13 988 989	380 258 009
1979			
Eerste halfjaar	10 977 604		
Tweede halfjaar	567 533		
Totaal ...	**11 545 137**	16 764 496	408 567 643
1980			
Eerste halfjaar	5 137 548		
Tweede halfjaar	—13 953 400		
Totaal ...	**— 8 815 852**	19 402 012	419 153 803
1981			
Eerste halfjaar	1 206 000		
Tweede halfjaar	— 6 918 833		
Totaal ...	**— 5 712 833**	19 558 572	432 999 542
1982			
Eerste halfjaar	— 4 906 000		
Tweede halfjaar	— 8 301 033		
Totaal ...	**—13 207 033**	19 939 285	439 731 794

Bron : Algemene Spaar- en Lijfrentekas.

(a) Voorheffing afgehouden.
(b) Toestand per 31 december van elk jaar, gekapitaliseerde interesten inbegrepen.

Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid

Verdeling over de economische sectoren (a)

OMSCHRIJVING	Uitstaand bedrag der investeringskredieten op het einde van het jaar (ten honderd) (b)			
	1979	1980	1981	1982
Basismetaalnijverheid	25,14	29,24	25,38	27,73
Metaalverwerkende nijverheid	12,90	12,01	12,83	12,10
Chemische nijverheid	14,03	12,72	12,35	10,10
Vervoer, opslagplaatsen, magazijnen	8,39	7,95	8,82	9,58
Energie	5,60	5,68	6,43	6,37
Handel	5,67	5,55	5,63	5,33
Niet-metaalhoudende mineralen	4,65	4,90	5,06	4,77
Voedingsnijverheid	5,19	4,32	4,19	3,98
Textielnijverheid	4,90	4,63	4,47	3,82
Andere sectoren	13,53	13,00	14,84	16,22
Totaal ...	**100,00**	**100,00**	**100,00**	**100,00**
Totaal van de uitstaande kredieten (miljarden franken)	**238,9**	**268,2**	**281,2**	**289,6**
	Toegekende investeringskredieten tijdens het jaar (ten honderd)			
	1979	1980	1981	1982
Vervoer, opslagplaatsen, magazijnen	10,08	7,40	15,56	47,76
Metaalverwerkende nijverheid	20,32	10,82	11,16	14,64
Basismetaalnijverheid	19,99	56,49	38,49	8,94
Niet-metaalhoudende mineralen	4,02	5,92	2,95	5,41
Chemische nijverheid	9,49	3,82	4,57	4,02
Handel	6,97	3,81	4,12	3,55
Voedingsnijverheid	2,71	1,62	2,54	2,69
Energie	—	—	4,12	2,45
Textielnijverheid	4,44	2,67	1,01	2,11
Andere sectoren	21,98	7,45	15,48	8,43
Totaal ...	**100,00**	**100,00**	**100,00**	**100,00**
Totaal der toegekende kredieten tijdens het jaar (miljarden franken)	**84,3**	**58,0**	**60,8**	**54,9**

Bron : Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid.

(a) De economische sectoren die het meest hulp hebben genoten van de N.M.K.N.
(b) Exclusief de kredieten voor de financiering van de door de Staat ten voordele van de staalnijverheid aangegane verbintenissen.

Nationale Kas voor Beroepskrediet

Verleende kredieten (miljoenen franken)		Verdeling van de verleende kredieten per bedrijfstak (in % van het totaal bedrag)		
JAARTAL	Bedrag	BEDRIJFSTAK	1981	1982
1963	3 391	Groot- en kleinhandel	19,57	21,12
1964	2 738	Voedingsmiddelennijverheid	17,54	16,14
1965	3 075	Transport	9,67	9,42
1966	3 546	Toerisme	9,45	11,94
1967	4 043	Bouwnijverheid	9,15	6,53
1968	5 081	Vrije beroepen	8,36	6,65
1969	5 592	Metaalverwerkende nijverheid	3,94	4,96
1970	4 901	Diensten	3,01	3,63
1971	5 048	Houtnijverheid	2,03	2,59
1972	6 545	Landbouw, kweek en visvangst	1,75	2,71
1973	8 494	Confectienijverheid	0,71	0,70
1974	6 107	Textielnijverheid	0,27	0,30
1975	8 750	Ledernijverheid	0,18	0,14
1976	11 903	Verschillende nijverheden	3,89	4,16
1977	14 029	Andere bedrijfstakken	10,48	9,01
1978	16 239			
1979	15 090	*Totaal* ...	**100,00**	**100,00**
1980	10 117			
1981	8 831			
1982	6 567			

Bron : Nationale Kas voor Beroepskrediet.

HOOFDSTUK IV

VERZEKERINGEN

Zoals dit ook voor de handels- en nijverheidsondernemingen het geval is, worden de resultaten van de verzekeringsmaatschappijen gemiddeld zes maanden na de afsluiting van het boekjaar bekendgemaakt, zodat men op dit ogenblik nog niet beschikt over boekhoudkundige gegevens van het jaar 1982. Nochtans zijn er voor dat jaar wel gegevens beschikbaar betreffende de nieuwe wettelijke bepalingen en betreffende de werkzaamheden in het kader van de Europese Gemeenschap.

De wetgeving in verband met de controle der verzekeringsondernemingen werd in 1982 uitgebreid met twee koninklijke besluiten betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen. Zij verschenen beide in het Belgisch Staatsblad van 9 juni 1982. Bij het eerste werd een bureau erkend met als opdracht de schade te vergoeden in België veroorzaakt door motorrijtuigen die gewoonlijk in het buitenland gestald zijn. Bij het tweede besluit wordt aan het Gemeenschappelijk Waarborgfonds de opdracht toevertrouwd de schade te vergoeden voortvloeiende uit lichamelijke letsels die in uitzonderlijke omstandigheden door een motorvoertuig zijn veroorzaakt. Dit is o.m. het geval wanneer de identiteit van het voertuig dat de schade heeft veroorzaakt, niet is vastgesteld, wanneer geen enkele verzekeringsonderneming tot vergoeding verplicht is, ofwel bij faillissement van de verzekeringsonderneming die de vergoeding diende uit te betalen.

De *internationale akkoorden* tussen de verschillende controlediensten komen voornamelijk tot stand in het kader van de Europese Gemeenschap. In de loop van het jaar 1982 heeft de Raad van de E.E.G. geen enkele richtlijn betreffende verzekeringen bekendgemaakt. Wel waren er in dat jaar bij de Raad en de Adviesorganen verschillende ontwerp-richtlijnen in behandeling. De belangrijkste hiervan hebben betrekking op de « Vrije dienstverlening niet-leven, het verzekeringscontract, de B.A.-verzekering inzake motorvoertuigen, de rechtsbijstandverzekering en de kredietverzekering ». Verder hadden er nog twee conferenties plaats van de Controlediensten van de E.E.G.-lidstaten, één in maart te Dublin en een tweede in oktober te Rome. Daar werd o.m. besloten een vergelijkende studie uit te voeren van de regels die van toepassing zijn op de activa van de verzekeringsondernemingen in de verschillende landen van de E.E.G.

Zoals dus reeds werd vermeld, zijn de *statistische gegevens* van de sector verzekeringen thans voor 1981 gekend. In dat jaar bedroeg het globaal premie-incasso van de maatschappijen 148,8 miljard frank d.i. 6,2 % meer dan in 1980 maar toen bedroeg de stijging nog 7,3 % t.o.v. het voorgaand jaar. De dalende trend in de

toeneming van het premie-incasso die reeds sedert een viertal jaren begon, zet zich dus nog verder door; 1981 was het eerste jaar waarin die stijging lager uitviel dan die van het inflatiepercentage dat gemiddeld 7,6 % bedroeg. Bij het aantal toegelaten maatschappijen (315 op 31 december 1982) steeg het aantal ondernemingen naar belgisch recht met vijf terwijl dat van de ondernemingen naar buitenlands recht met vier daalde.

Wat de *tewerkstelling* in de verzekeringssector betreft, stelt men met voldoening vast dat zij nog lichtjes toeneemt ondanks de verdere doorvoering van de kantoorautomatisering en de invoering van de micro-electronica. Het aantal personen, werkzaam in deze sector steeg van 28 810 naar 29 112 dan wanneer de globale tewerkstelling daalde met 2,7 %.

Uit het verslag van de Controledienst voor de Verzekeringen dat onlangs verscheen, blijkt dat het *globaal premie-incasso* van 148,8 miljard frank voor 43,1 % afkomstig is van de branche « allerlei risico's », voor 30,1 % van de levensverzekeringstak en voor 26,8 % van de motorvoertuigverzekering (zonder de bijkomende waarborgen). Hoewel het deel dat elke grote tak in het totaal incasso inneemt, van jaar tot jaar weinig verandering vertoont, merkt men sedert kort een verschuiving op van de takken « Leven » en « B.A. Auto » ten voordele van de branche « allerlei risico's » die op 2 jaar tijd een stijging van het incasso-aandeel kent van 3,6 %.

Bij de verzekeringen « allerlei risico's » steeg het totaal premie-incasso met 7,8 %. In dat totaal dat bijna 64,2 miljard frank bedroeg, namen de verzekeringen « Brand » (37,2 %) en « Aanvullende waarborgen bij de B.A. Auto » (16,3 %) meer dan de helft voor hun rekening. Afgezien van de indexering van de verzekerde waarden, blijkt nochtans dat het incasso van de verzekering « Brand » (Gewone risico's en industriële en speciale risico's) achteruit gaat. Voor de verzekeringen « Aanvullende waarborgen bij de B.A. Auto » blijft het groeipercentage van het incasso van de « Rechtsbijstand » aanhouden. Het incasso van de « casco » (eigen schade) daarentegen, boekt nog nauwelijks enige vooruitgang. Dat komt vooral door het feit dat de verkoop van nieuwe wagens in 1981 met bijna 9 % is afgenomen.

De « Familiale B.A. » blijft nog een redelijke stijging vertonen terwijl de « Algemene B.A. » praktisch op hetzelfde niveau blijft. Bij de overige verzekeringen scoort het incasso met betrekking tot de verzekering « Transport » onverwachts het hoogste groeipercentage met 31,7 %. Het incasso van de ziekteverzekering stijgt met 11,8 % wat veel lager ligt dan dat van het voorgaand jaar (21,6 %).

Bij de *levensverzekering* is de recordstijging in het premie-incasso, die in 1977 21,5 % bedroeg, na vier jaar (1981) teruggelopen tot 5 %. Die verhoging van de omzet ligt ruim beneden de stijging van het indexcijfer van de consumptieprijzen. De achteruitgang trof niet alleen de individuele levensverzekeringen maar veel meer nog de groepsverzekeringen. Hier was de reële afglijding bijzonder ernstig met een toeneming van slechts 3,5 % tegenover 12 tot 15 % gedurende de drie voorgaande jaren. Bij de individuele verzekeringen (grote tak) steeg het incasso met 5,6 % tegen 4,9 % in 1980, zodat de reële achteruitgang hier minder uitgesproken is. Toch wijst de vergelijking met 1977 en 1978 op een verlies van ongeveer 45 000 contracten wat voornamelijk zou te wijten zijn aan de diepe depressie in de bouwsector; het aantal

afgeleverde bouwvergunningen was in 1981 slechts half zo groot als dat van het jaar 1978.

In de verplichte verzekering van de *burgerlijke aansprakelijkheid inzake motorvoertuigen* stelt men in 1981 een verhoging van de omzet vast met 5,3 % tegenover 6,2 % het jaar tevoren. De grootste bijdrage tot het incasso werd, zoals steeds, geleverd door de verzekering van de personenwagens die meer dan 80 % bedraagt van de globaal ontvangen premies; hierin zijn dan eveneens de premies begrepen van autobussen, autocars, taxis, vrachtwagens, enz.

Bij de personenwagens was de stijging van het incasso 5,6 %. Met een toename van 1,4 % van het wagenpark en een stijging van 7,6 % van het indexcijfer der consumptieprijzen (die nog voor 80 % in de prijzen verrekend werd), zou het incasso van die branche normaal met ongeveer 7 % moeten gestegen zijn. Zo dat uiteindelijk niet het geval was, moet de reden daarvan, zoals de vorige jaren, gezocht worden in het feit dat de boni die in het bonus-malusstelsel worden toegekend, hoger en talrijker worden. Anderzijds steeg het totaal bedrag, betaald voor de schadegevallen, met 7,8 % en namen de algemene onkosten toe met 18 %. Bij de andere categorieën autovoertuigen lagen die verhoudingen niet zo ongunstig.

De arbeidsongevallenverzekering waarvan het beheer is overgedragen aan het Ministerie van Sociale Voorzorg, bracht een bedrag op van 18,8 miljard frank aan geïnde premies wat slechts een toeneming betekent van 1,1 % t.o.v. 1980. Daarentegen zou de last der schadegevallen iets zijn afgenomen t.o.v. het voorgaand jaar (18 miljard frank tegenover 18,3 miljard). Wel dient te worden opgemerkt dat de reserve voor nog te regelen ongevallen slechts een raming is die doorgaans zeer ruim wordt genomen. Zowel de onbelangrijke stijging van het incasso als de lichte daling in de last der schadegevallen zijn voor een groot deel het gevolg van het groot aantal bedrijfssluitingen en faillissementen die in 1981 als gevolg van de economische crisis werden genoteerd.

Ondanks de minder gunstige resultaten die hier over de verzekeringssector beknopt werden weergegeven, werd tijdens de Algemene Vergadering van het Europees Comité der Verzekeringen in september 1982 een eerder positieve balans opgemaakt van de *vooruitzichten van de sector* op wereldvlak. Volgens dit Comité bevindt de wereldeconomie zich momenteel in een saneringsstadium, zowel industrieel en financieel als mentaal, sanering die na verloop van tijd tot een nieuwe expansie kan voeren. Op termijn mag dan een verder stijgende vraag naar verzekering in het vooruitzicht worden gesteld, zowel in de industrielanden als in de derde wereld.

*

* *

Toegelaten maatschappijen naar Belgisch en buitenlands recht, volgens de uitgeoefende takken op 31 december 1982

OMSCHRIJVING	Belgische	E.E.G.	Andere	Totaal
Groepen :				
Ongevallen en ziekten	119	51	20	190
Autoverzekering	97	80	21	198
Zee- en transportverzekering	69	76	22	167
Luchtvaartverzekering	39	60	15	114
Brand en andere schade aan goederen	111	92	19	222
Burgerrechterlijke aansprakelijkheid	112	85	25	222
Krediet en borgtocht	31	7	4	42
Levensverzekering	80	11	5	96

Bron : Controledienst voor de Verzekeringen.

Indeling der maatschappijen op 31 december 1982

OMSCHRIJVING	Aantal	In % van het totaal	In % van het algemeen totaal
Naar Belgisch recht :			
Naamloze vennootschappen	135	78,5	42,9
Coöperatieve vennootschappen	8	4,7	2,5
Onderlinge vennootschappen	25	14,5	7,9
Allerlei	4	2,3	1,3
Totaal ...	**172**	**100,0**	**54,6**
Naar buitenlands recht :			
E.E.G.-lidstaten	115	80,4	36,5
Derde landen	28	19,6	8,9
Totaal ...	**143**	**100,0**	**45,4**
Algemeen totaal ...	**315**	—	**100,0**

Bron : Controledienst voor de Verzekeringen.

Levensverzekeringen (a)

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	Geïnde premiën				Wiskundige reserves (b)			
	1978	1979	1980	1981	1978	1979	1980	1981
Belgische vennootschappen	32 257	35 521	37 397	39 331	209 910	235 023	260 383	287 533
Buitenlandse vennootschappen	4 445	4 880	5 253	5 443	26 029	28 665	31 561	34 716
Totaal ...	**36 702**	**40 401**	**42 650**	**44 774**	**235 939**	**263 688**	**291 944**	**322 249**

Bron : Controledienst voor de Verzekeringen.

(a) De gegevens voor 1982 zijn nog niet beschikbaar.
(b) Omvat de reserves voor te regelen sinisters, de reserves voor deelneming in de winsten, de verdelingsfondsen, alsook de reserves voor contracten onderschreven in vreemde munt.

Levensverzekeringen

Dekkingswaarden (a)

(miljoenen franken)

AARD DER WAARDEN	1978	1979	1980	1981
Belgische vennootschappen :				
Belgische overheidseffecten en gelijkgestelde effecten (b)	50 858	57 055	62 396	68 316
Obligaties van Belgische vennootschappen	27 852	30 555	35 058	37933
Aandelen van Belgische vennootschappen	13 287	14 796	14 175	17 178
Leningen van internationale instellingen	965	943	842	1 143
Obligaties van buitenlandse vennootschappen	278	297	713	703
Aandelen van buitenlandse vennootschappen	2 853	3 537	4 329	5 317
Polisbeleningen	6 141	6 791	7 732	8 478
Onroerende goederen	22 795	25 232	28 450	29 869
Hypothecaire leningen	70 840	80 693	91 701	101 087
Speciën	520	2 588	2 593	4 994
Gemeenschappelijke Beleggingsfondsen	160	219	254	309
Verworven en niet vervallen rente op toegewezen waarden	3 735	4 152	5 314	6 418
Diversen	8 539	10 941	10 882	10 347
Buitenlandse vennootschappen :				
Belgische overheidseffecten en gelijkgestelde effecten	10 934	10 975	11 452	12 518
Obligaties van Belgische vennootschappen	2 026	1 566	2 032	2 116
Aandelen van Belgische vennootschappen	1 107	1 155	1 013	1 145
Leningen van vreemde staten Leningen van internationale instellingen	84	93	108	121
Obligaties van buitenlandse vennootschappen	159	11	75	173
Aandelen van buitenlandse vennootschappen	238	291	409	433
Polisbeleningen	491	593	1 027	1 200
Onroerende goederen	2 047	2 782	3 339	3 409
Hypothecaire goederen	8 495	9 191	10 169	10 881
Speciën	362	451	647	854
Gemeenschappelijke Beleggingsfondsen	33	36	47	40
Verworven en niet vervallen rente op toegewezen waarden	592	624	920	1 085
Diversen	800	1 431	956	1 559

Bron : Controledienst voor de Verzekeringen.

(a) De gegevens voor 1982 zijn nog niet beschikbaar.
(b) De neergelegde waarborgsommen inbegrepen.

Kapitalisatieverrichtingen (a)

OMSCHRIJVING	1978	1979	1980	1981
Aantal ondernemingen	**17**	**17**	**18**	**18**
	Miljoenen franken			
Geïnde premies	**74,6**	**65,7**	**98,6**	**63,4**
Nominale waarde van de onderschreven contracten :				
Zuivere kapitalisatie-totaal	1 314,0	1 297,5	1 524,7	1 508,2
— Zuivere kapitalisatie - enige premie	*221,0*	*237,8*	*249,7*	*205,2*
— Zuivere kapitalisatie - periodische premie	*1 093,0*	*1 059,7*	*1 275,0*	*1 303,0*
Kapitalisatie - lening	693,0	611,1	701,8	637,3
Totaal ...	**2 007,0**	**1 908,6**	**2 226,5**	**2 145,5**
Wiskundige reserves :				
Zuivere kapitalisatie	391,0	395,2	393,8	388,9
Kapitalisatie-lening	12,4	14,0	18,2	18,1
Borgsommen	12,3	12,7	13,4	13,5
Totaal ...	**415,7**	**421,9**	**425,4**	**420,5**

Bron : Controledienst voor de Verzekeringen.

(a) De gegevens voor 1982 zijn nog niet beschikbaar.

Kapitalisatieverrichtingen
Dekkingswaarden (a)
(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1978	1979	1980	1981
Effecten van vreemde staten en internationale instellingen	—	0,1	0,4	0,4
Belgische overheidseffecten en waarden door de Staat gewaarborgd				
Obligaties parastatale instellingen	104,3	132,4	134,4	134,5
Obligaties provincies en gemeenten				
Obligaties Belgische vennootschappen	2,5	2,5	0,3	0,3
Aandelen Belgische vennootschappen	1,9	0,5	1,8	1,8
Onroerende goederen	25,7	25,7	25,7	31,8
Hypothecaire leningen	328,4	321,9	328,7	294,6
Polisbeleningen	0,4	0,4	0,3	0,3
Speciën	1,5	1,5	1,4	7,3
Totaal ...	**464,7**	**485,0**	**493,0**	**471,0**

Bron : Controledienst voor de Verzekeringen.

(a) De gegevens voor 1982 zijn nog niet beschikbaar.

Hypothecaire leningen (a)

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1978	1979	1980	1981
Hypothecaire leningen met tussenkomst :				
Nominale waarde der leningen	**1 639**	**1 411,4**	**1 366,3**	**1 268,9**
Reconstitutiefonds	369,0	341,1	348,7	333,0
Waarborg	5,8	5,2	5,6	5,5
Totaal ...	**374,8**	**346,3**	**354,3**	**338,5**
Hypothecaire leningen zonder tussenkomst :				
Te vereffenen saldo	**368 855**	**437 206**	**476 141**	**490 638**

Bron : Controledienst voor de Verzekeringen.

(a) De gegevens voor 1982 zijn nog niet beschikbaar.

Hypothecaire leningen met tussenkomst

Dekkingswaarden (a)

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1978	1979	1980	1981
Belgische overheidseffecten (b)				
Obligaties parastatale instellingen	56,9	64,7	70,7	72,1
Obligaties provincies en gemeenten				
Internationale instellingen	0,4	0,6	0,3	0,6
Obligaties van Belgische vennootschappen	0,4	—	—	—
Aandelen van Belgische vennootschappen	—	—	—	6,0
Onroerende goederen	38,9	25,5	31,0	48,7
Hypothecaire leningen	294,2	284,3	285,4	272,9
Diversen	—	—	0,5	2,0
Totaal ...	**390,8**	**375,1**	**387,9**	**402,3**

Bron : Controledienst voor de Verzekeringen.

(a) De gegevens voor 1982 zijn nog niet beschikbaar.
(b) De neergelegde waarborgsommen inbegrepen.

Verplichte verzekeringen van de burgerlijke aansprakelijkheid betreffende de autovoertuigen (a)

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	Openbare autobusdienst., speciale autobusdienst., autocardienst.		Taxi's en huurauto's		Vervoer van zaken voor rekening van derden		Vervoer van zaken voor eigen rekening		Personenwagens		Motor- en bromfietsen		Procentuële toe- of afneming t.o.v. voorg. jaar (c)	
	1980	1981	1980	1981	1980	1981	1980	1981	1980	1981	1980	1981	1980	1981
Rechtstreekse zaken :														
Aantal verzekerde voertuigen (b)	16,1	14,6	7,8	7,5	39,6	38,2	420,5	420,2	3 215,8	3 262,4	490,6	486,3	+ 2,4	+ 1,3
Uitgegeven premiën	400,9	405,3	178,5	181,1	1 618,9	1 565,4	3 945,1	4 062,5	30 779,6	32 512,3	1 035,1	1 148,1	+ 6,2	+ 5,3
Bedrag der betalingen voor sinisters	197,2	201,5	142,3	137,5	933,4	912,8	2 240,3	2 369,1	15 336,2	16 538,1	611,3	650,7	+ 6,6	+ 7,6
Raming der nog te regelen sinisters	946,9	838,6	423,8	427,0	2 914,8	3 024,3	6 710,5	7 231,6	49 498,3	53 618,5	3 059,7	3 316,6	+ 9,6	+ 8,3
Reserves voor lopende risico's	136,6	147,8	71,0	66,2	713,3	668,2	1 726,9	1 775,2	13 473,1	14 276,3	334,0	383,4	+ 8,7	+ 5,6
Betaalde commissielonen	39,4	39,9	15,5	15,3	163,0	155,7	520,5	526,7	4 878,9	5 112,9	169,0	184,9	+ 6,0	+ 4,4
Algemene onkosten	73,6	77,2	43,8	48,2	239,7	245,1	808,0	910,6	6 520,1	7 700,0	497,2	577,2	+ 9,4	+17,5

Bron : Controledienst voor de Verzekeringen.

(a) Vanaf 1981 zijn de gegevens betreffende de rechtstreekse zaken, in herverzekering afgestaan of ontvangen, niet meer beschikbaar.
De gegevens voor 1982 zijn nog niet beschikbaar.

(b) Duizend eenheden.

(c) Het betreft het totaal van de kolommen « Vervoer van zaken voor eigen rekening » en de « Personenwagens ».

Verplichte verzekering van de burgerrechtelijke aansprakelijkheid betreffende motorrijtuigen

Dekkingswaarden (a)

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1977	1978	1979	1980	1981		
					Belgische vennootschappen	Buitenlandse vennootschappen	Totaal
Belgische overheidseffecten (b)							
Parastatale instellingen	23 062	26 139	28 135	28 469	24 114	5 101	29 215
Parastatale kredietinstellingen							
Provinciën en gemeenten							
Buitenlandse waarden	1 454	1 699	1 750	2 391	2 853	568	3 422
Onroerende goederen	8 365	7 543	8 365	9 689	8 483	2 337	10 820
Hypothecaire leningen	7 788	8 588	10 166	11 593	11 317	424	11 741
Obligaties van Belgische vennootschappen ...	10 853	12 204	12 777	13 162	13 557	797	14 354
Aandelen van Belgische vennootschappen	5 802	6 706	7 146	6 529	6 414	573	6 987
Speciën	968	1 382	2 152	2 715	3 884	596	4 481
Vorderingen op tussenpersonen	1 283	1 016	937	1 153	993	153	1 146
Verworven en niet vervallen rente op toegewezen waarden	1 357	1 671	1 920	2 203	2 144	381	2 525
Gemeenschappelijke Beleggingsfondsen	75	89	95	77	94	2	95
Internationale instellingen	681	544	462	505	557	134	691
Diversen	1 291	1 710	2 999	2 929	3 583	507	4 089
Totaal ...	**62 979**	**69 291**	**76 904**	**81 438**	**77 993**	**11 573**	**89 566**

(a) De gegevens voor 1982 zijn nog niet beschikbaar.
(b) De neergelegde waarborgsommen inbegrepen.

Bron : Controledienst voor de Verzekeringen.

VIERDE DEEL

PRIJZEN EN INKOMENS

HOOFDSTUK EEN

PRIJZEN

Gedurende het eerste halfjaar van 1982 hadden de koersnoteringen op de internationale grondstoffenmarkten af te rekenen met de zwakke economische activiteit in de industrielanden en het gebrek aan deviezen in de ontwikkelingslanden, hetgeen samenging met een dure dollar en hoge rentetarieven. Tijdens het tweede halfjaar kon een herstel van de noteringen op gang worden gebracht door een gecombineerd effect van de renteverlagingen en de afbrokkeling van de dollar. Ingevolge de rentedaling konden de zwaar geteisterde basissectoren, zoals de woningbouw en de auto-industrie, nieuw leven worden ingeblazen, waardoor de prijzen van de basismetalen zich stilaan konden herstellen. Van de basismetalen zijn het vooral koper, tin en aluminium die het meest van het verbeterde marktklimaat hebben kunnen genieten.

Bij de industriële landbouwgrondstoffen bleven de wolnoteringen prijshoudend ingevolge de vrij levendige vraag o.m. van Japanse en Oosteuropese zijde. Ook het krappere aanbod van kwaliteitswol en de lagere Australische wolproduktie werkten prijsondersteunend. De katoenprijzen bleven echter dalend gericht als gevolg van de terughoudendheid aan koperszijde, de omvangrijke wereldvoorraden en de gunstige oogstvooruitzichten. Bij de landbouwprodukten zorgden de goede oogsten en de gunstige oogstvooruitzichten voor een neerwaartse druk op de noteringen. Ook het aanbod van tropische produkten zoals koffie en cacao was overvloedig. Door de verlenging met een jaar van de internationale koffie-overeenkomst konden de koffienoteringen nog verder stijgen. De akkoorden voor cacao en suiker zijn daarentegen niet in staat gebleken de marktprijzen boven de vastgestelde minimumprijzen te houden.

Het algemeen indexcijfer van de groothandelsprijzen (exclusief B.T.W.) nam in 1982 gemiddeld met 7,7 % toe tegen 8,1 % in 1981. Het eerste halfjaar bleef het stijgingstempo van de groothandelsprijzen rond de 9 % schommelen. Pas vanaf juli 1982 liep het stijgingstempo fors terug om in december 1982 nog 5,4 % te bedragen t.o.v. december 1981. De groothandelsprijzen van de ingevoerde produkten begonnen reeds in het tweede kwartaal van 1982 minder sterk te stijgen, terwijl het prijsstijgingstempo van de inheemse produkten slechts vanaf september 1982 een vertraging vertoonde.

Het prijsindexcijfer van de industriële groothandelsprijzen nam in 1982 gemiddeld met 7,9 % toe t.o.v. 1981. Dit stijgingspercentage beliep 8,2 % voor de grondstoffen, 9 % voor de halffabrikaten en 7 % voor de afgewerkte produkten. De

teruggang van het stijgingstempo vanaf midden 1982 was groter bij de grondstoffen dan bij de halffabrikaten en de afgewerkte produkten. Het prijsindexcijfer van de landbouwprodukten nam in 1982 gemiddeld met 7,1 % toe. De gemiddelde stijging was groter bij de veehouderijprodukten (+11,6 %) dan bij de akkerbouwprodukten (+3,1 %).

In 1982 trad nog een lichte versnelling van het stijgingstempo van de consumptieprijzen op. De gemiddelde stijging van het indexcijfer beliep 8,7 % in 1982 tegen 7,6 % in 1981 en 6,7 % in 1980. Het stijgingstempo van het prijsindexcijfer van de voedingswaren nam van 6 % in 1981 tot 9,6 % in 1982 toe. Het indexcijfer van de niet-voedingswaren steeg in 1982 in dezelfde mate als in 1981 (9,5 %). Bij de diensten was er een lichte versnelling van het stijgingstempo (7,1 % in 1982 tegen 5,9 % in 1981), terwijl het indexcijfer van de huishuur een vertraging vertoonde van 10,2 % in 1981 tot 8,1 % in 1982.

Bij de voedingsmiddelen nam de rubriek « brood en graanprodukten » met 6,7 % toe in 1982 (tegen 4,3 % in 1981). Het vlees werd 9,4 % duurder (tegen 3 %), terwijl de vis met 7,4 % in prijs toenam (10,3 %). De rubriek « melk, kaas en eieren » nam met 9,3 % toe (6,5 %), oliën en vetten met 10,6 % (8,6 %), verse groenten met 3,2 % (13,6 %), vers fruit met 18,6 % (17,9 %), conserven van groenten en fruit +7,6 % (3,3 %), aardappelen +23,9 % (+16,4 %), suiker +8 % (+5,9 %), koffie +17,9 % (tegen een daling met −6,7 % in 1981), suikerwaren, confiserie en andere voedingswaren +6 % (tegen +5,4 %). De alcoholvrije dranken namen met 7,8 % toe (10,8 %), de alcoholhoudende met 9,6 % (10,6 %). Bij de rubriek « tabak en tabakswaren » werd een stijging van 9,7 % genoteerd (7,3 % in 1981). De rubriek « kledingsartikelen » vertoont in 1981 een stijging van 5,4 % (3 % in 1981) en het schoeisel een stijging van 6,4 % (8,6 %).

Inzake verwarming en verlichting stegen in 1982 de prijzen van de vloeibare brandstoffen en de gastarieven in dezelfde mate (+19 %). De vaste brandstoffen namen iets minder sterk toe (+15 %), terwijl de elektriciteitstarieven in 1982 gemiddeld 10 % duurder werden.

Voor de categorie meubelen, huishoudelijke apparaten en gereedschap beliep het stijgingstempo 4,5 % (4 % in 1981). In de rubriek « lichamelijke verzorging en sanitaire uitgaven » werd een lichte versnelling van de prijsstijging waargenomen van 5,6 % in 1981 tot 6,8 % in 1982. De prijsstijging van de personenwagens beliep 13,6 % in 1982, het prijsverloop van de uitgaven i.v.m. het gebruik van persoonlijke voertuigen (w.o. benzine) verminderde van 12 % in 1981 tot 8,6 % in 1982. Het openbaar gemeenschappelijk vervoer werd in 1982 13,7 % duurder, waarvan vervoer per spoor 11,1 % en tram en bus 17,1 %. De communicatie werd 11,3 % duurder, waarvan briefpost 7,9 % en telefoon 12,8 %. Het stijgingstempo van de prijzen in restaurants, café's en hotels nam af van 5,2 % in 1981 tot 3,6 % in 1982.

Uit de internationale vergelijking van de consumptieprijzen blijkt dat in 1982 de prijsstijgingen in de Duitse Bondsrepubliek, Nederland en de Verenigde Staten tot een gunstiger peil werden teruggebracht. Ook het Verenigd Koninkrijk heeft het inflatietempo tot 5 % kunnen terugdringen. Een beperkte daling van het stijgingstempo kon worden gerealiseerd in Italië en Frankrijk.

In België kon het stijgingstempo van de consumptieprijzen — mede door de devaluatie van februari 1982 met 8,5 % — niet worden teruggedrongen, doch de invloed van de inflatoire spanningen bleef beperkt dank zij de door de regering getroffen beleidsmaatregelen. Bij ministerieel besluit werd bepaald dat producenten, invoerders en verdelers op de nationale markt geen produkten, grondstoffen, eetwaren of goederen mochten verkopen, te koop aanbieden of kopen tegen prijzen die hoger lagen dan die van toepassing op 15 februari 1982. De Minister van Economische Zaken kon echter vanaf 1 april 1982, op een selectieve wijze, afwijkingen op de prijzenblokkering toestaan om redenen van economische noodzaak.

*

* *

Indexcijfers van de groothandelsprijzen
(1953=100)

TIJDVAK	Algemeen indexcijfer	Landbouwprodukten			Nijverheidsprodukten					
		Naar herkomst		Globaal	Naar herkomst		Naar de graad van verwerking			Globaal
		Inlandse produkten	Ingevoerde produkten		Inlandse produkten	Ingevoerde produkten	Grondstoffen	Halffabrikaten	Afgewerkte produkten	
1978 Gemiddelde (a)	206,4	210,7	185,7	198,6	224,6	176,8	178,8	217,6	223,0	208,3
1978 Gemiddelde (b)	184,6	199,4	176,3	187,8	196,9	159,2	162,6	188,7	195,3	183,7
1979 Gemiddelde (a)	219,4	228,4	193,5	212,9	233,3	199,4	194,6	230,6	232,8	220,9
1979 Gemiddelde (b)	196,2	216,1	183,7	201,3	204,6	179,6	176,9	200,0	203,9	194,9
1980 Gemiddelde (a)	232,0	238,3	188,6	216,8	249,0	217,6	207,9	251,5	245,1	235,6
1980 Gemiddelde (b)	207,5	225,5	179,0	204,9	218,4	195,9	189,1	218,1	214,7	208,1
1981 Gemiddelde (a)	251,6	265,4	204,2	239,7	267,9	242,1	229,0	269,5	262,4	254,6
1981 Gemiddelde (b)	224,4	251,2	193,8	226,6	234,1	217,5	207,8	232,8	228,9	223,8
1982 Gemiddelde (a)	271,8	285,8	215,4	256,7	290,5	261,5	248,1	295,0	281,7	275,6
1982 Gemiddelde (b)	241,8	270,5	204,3	242,7	252,9	234,4	224,8	253,8	244,8	241,5
1982 (b) Januari	233,7	258,7	201,4	234,6	244,3	226,3	215,9	245,7	237,3	233,5
Februari	235,3	256,6	208,0	235,8	246,0	228,6	217,6	246,6	239,6	235,1
Maart	237,9	263,8	208,0	240,1	247,0	233,2	221,7	247,6	241,0	237,2
April	240,9	271,4	203,3	243,0	249,9	237,9	224,7	252,9	242,6	240,3
Mei	242,9	279,1	202,1	247,0	253,0	236,1	228,0	253,1	244,0	241,9
Juni	244,4	285,7	206,0	252,5	253,3	236,3	228,1	252,4	245,6	242,4
Juli	245,4	282,0	202,5	248,8	256,0	237,0	229,8	257,7	245,8	244,5
Augustus	245,8	283,1	199,9	248,9	256,6	237,4	229,8	257,7	246,9	244,9
September	243,8	265,6	207,1	240,9	256,6	236,3	227,4	257,3	247,7	244,5
Oktober	244,0	263,0	204,8	238,1	257,3	238,0	227,5	258,7	249,0	245,5
November	244,1	268,5	204,2	241,0	257,5	234,9	224,9	258,1	249,5	244,8
December	243,2	268,6	204,8	241,3	257,3	230,7	221,7	257,8	249,1	243,6

(a) B.T.W. inbegrepen.
(b) B.T.W. niet inbegrepen.

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van de Handel.

Indexcijfers van de groothandelsprijzen

Exclusief B.T.W.

(1953=100)

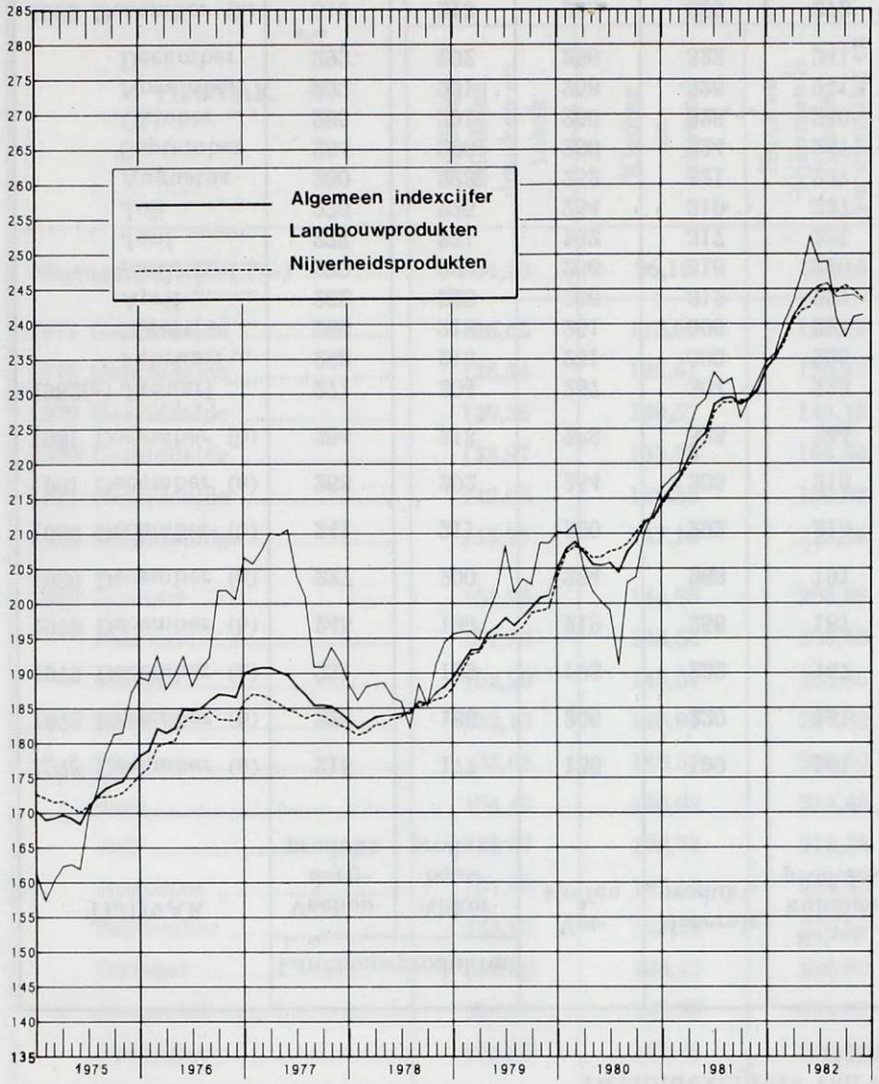

Indexcijfers van de groothandelsprijzen voor nijverheidsprodukten

Exclusief B.T.W.

(1953=100)

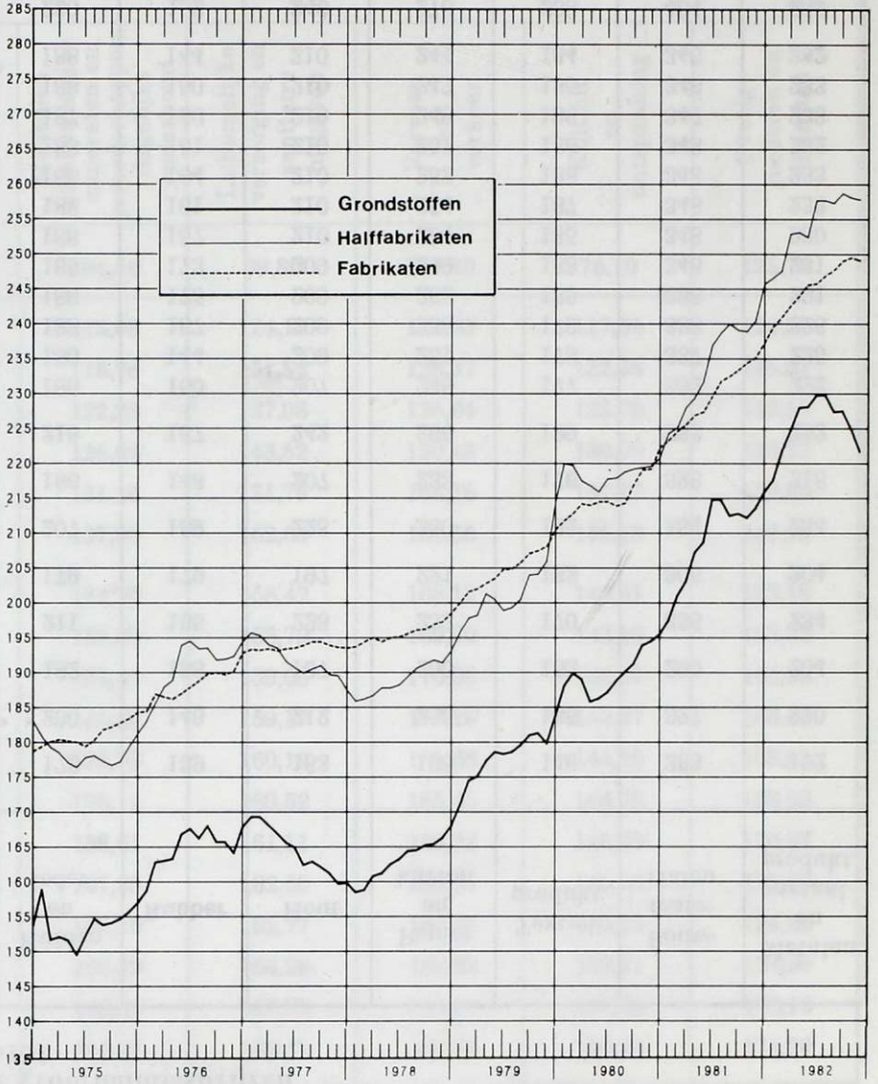

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van de Handel.

Deelindexcijfers van de groothandelsprijzen

(1953=100)

TIJDVAK	Landbouwprodukten		Vetstoffen	Minerale produkt.	Scheikundige produkt.	Huiden en leder	Rubber	Hout	Papier en karton	Textielprodukt.	Bouwmaterialen	Metalen en metaalprodukt.
	Veehouderijprodukt.	Akkerbouwprodukt.										
1978 December (a)	215	177	186	199	161	172	139	183	198	146	283	192
1978 December (b)	228	186	206	220	181	200	148	212	225	165	327	220
1979 December (a)	231	189	198	232	167	182	156	197	205	152	290	204
1979 December (b)	245	199	219	258	187	211	165	228	232	170	336	234
1980 December (a)	227	200	234	263	191	179	179	197	221	162	306	204
1980 December (b)	241	211	260	292	215	207	189	228	250	182	354	234
1981 December (a)	268	202	254	303	216	186	148	207	233	176	328	218
1981 December (b)	284	213	283	338	244	218	157	242	266	199	383	252
1982(a) Januari	271	204	257	304	223	186	150	207	246	177	332	222
Februari	263	213	261	303	225	186	144	209	251	178	337	225
Maart	266	218	261	306	227	188	167	209	256	179	338	226
April	262	226	266	312	227	188	175	209	252	183	338	231
Mei	270	227	266	316	230	188	173	209	249	183	348	231
Juni	277	231	262	317	231	188	157	210	254	185	348	230
Juli	276	225	254	319	237	188	161	210	254	187	348	233
Augustus	280	223	252	321	237	188	164	210	252	188	348	233
September	284	206	260	324	237	188	161	210	251	186	348	232
Oktober	285	201	260	328	240	187	160	210	248	186	347	233
November	292	201	258	325	241	188	150	210	247	185	346	233
December	292	202	256	322	241	188	144	210	244	184	346	232
1982 December (b)	310	213	285	359	272	220	152	246	278	208	404	269

(a) B.T.W. niet inbegrepen.
(b) B.T.W. inbegrepen.

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van de Handel.

Indexcijfers van de consumptieprijzen

(juli 1974 / juni 1975 = 100)

TIJDVAK	Categorieën							
	Voedingsmiddelen, dranken en tabak	Kleding en schoeisel	Huur en bijkomende lasten, verwarming en verlichting	Meubelen, huishoudelijke apparaten en gereedschappen, dagelijks onderhoud	Lichamelijke verzorging en sanitaire uitgaven	Vervoer en verkeer	Kultuur en ontspanning	Overige goederen en diensten
Wegingscoëfficiënt (‰)	**264,20**	**96,10**	**151,40**	**104,60**	**39,80**	**142,10**	**76,10**	**125,70**
1977 Gemiddelde	**126,05**	**118,09**	**121,70**	**115,08**	**124,10**	**122,43**	**117,56**	**126,51**
1978 Gemiddelde	**128,54**	**125,61**	**128,37**	**118,76**	**131,54**	**128,37**	**122,56**	**135,87**
1979 Gemiddelde	**129,36**	**130,57**	**143,13**	**122,28**	**137,08**	**136,04**	**125,76**	**142,69**
1980 Gemiddelde	**133,97**	**133,75**	**165,54**	**126,04**	**143,62**	**150,43**	**130,70**	**149,75**
1981 Gemiddelde	**142,08**	**139,36**	**190,02**	**131,10**	**151,70**	**164,16**	**137,17**	**159,08**
1982 Gemiddelde	**155,73**	**147,16**	**213,26**	**137,06**	**162,03**	**181,50**	**146,18**	**169,52**
1982 Januari	151,28	144,88	205,28	134,70	158,42	168,12	142,31	163,16
Februari	151,93	145,55	203,53	135,39	158,79	169,70	143,19	163,33
Maart	152,20	145,57	203,55	135,44	159,08	170,96	143,37	163,36
April	152,13	145,91	207,32	135,59	159,17	177,16	143,77	166,88
Mei	153,01	146,39	209,50	135,78	160,19	181,58	144,19	168,01
Juni	154,42	146,62	212,46	136,14	160,52	185,40	144,75	168,03
Juli	156,57	146,74	212,38	136,61	161,11	186,32	145,79	170,87
Augustus	157,63	147,12	214,50	137,35	162,50	185,54	146,33	173,39
September	159,67	147,79	219,59	138,10	162,77	187,49	149,25	174,42
Oktober	159,49	148,25	225,90	138,49	164,98	188,99	149,71	174,90
November	159,81	149,75	224,81	139,85	167,79	189,16	150,55	173,13
December	160,65	151,38	220,31	141,28	169,07	187,56	150,94	174,70

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van de Handel.

Indexcijfers van de consumptieprijzen
(juli 1974 / juni 1975 = 100)

TIJDVAK	Groepen				Officieel indexcijfer
	Voedingswaren	Niet-voedingswaren	Diensten	Huishuur	
Wegingscoëfficiënt (‰)	**251,50**	**427,90**	**270,60**	**50,00**	**1 000,00**
1977 Gemiddelde	**125,46**	**166,00**	**129,94**	**118,92**	**122,30**
1978 Gemiddelde	**127,28**	**119,87**	**140,75**	**127,52**	**127,77**
1979 Gemiddelde	**127,90**	**127,04**	**148,52**	**135,14**	**133,48**
1980 Gemiddelde	**132,53**	**138,51**	**157,01**	**145,36**	**142,35**
1981 Gemiddelde	**140,45**	**151,66**	**166,24**	**160,21**	**153,21**
1982 Gemiddelde	**153,94**	**166,01**	**178,01**	**173,21**	**166,58**
1982 Januari	149,68	158,96	171,96	167,98	160,59
Februari	150,36	158,77	172,36	171,42	160,97
Maart	150,64	159,08	172,79	170,80	161,25
April	150,53	161,76	175,71	171,81	163,22
Mei	151,21	164,08	176,69	172,64	164,68
Juni	152,49	166,67	176,83	172,87	166,16
Juli	154,69	166,97	178,61	173,79	167,37
Augustus	155,77	167,64	180,30	173,79	168,39
September	157,91	170,28	181,74	174,51	170,48
Oktober	157,72	172,86	182,83	175,26	171,87
November	157,82	173,31	182,48	176,50	172,06
December	158,41	171,76	183,83	177,46	171,95

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van de Handel.

Algemeen indexcijfer van de consumptieprijzen

TIJDVAK	Basis 1953=100	Basis 1966=100	Basis 1971=100	Basis juli 1974-juni 1975 =100
1972	**162,88**	**125,37**	**105,45**	**76,97**
1973	**174,20**	**134,09**	**112,78**	**82,32**
1974	**196,30**	**151,09**	**127,08**	**92,76**
1975	**221,35**	**170,38**	**143,31**	**104,60**
1976	**241,63**	**185,99**	**156,44**	**114,19**
1977	**258,80**	**199,20**	**167,55**	**122,30**
1978	**270,37**	**208,11**	**175,04**	**127,77**
1979	**282,45**	**217,41**	**182,86**	**133,48**
1980	**301,23**	**231,86**	**195,02**	**142,35**
1981	**334,21**	**249,55**	**209,90**	**153,21**
1982	**352,50**	**271,32**	**228,21**	**166,58**
1982 Januari	339,82	261,57	220,01	**160,59**
Februari	340,63	262,18	220,53	160,97
Maart	341,22	262,64	220,91	161,25
April	345,39	265,85	223,61	163,22
Mei	348,48	268,23	225,61	164,68
Juni	351,61	270,64	227,64	166,16
Juli	354,17	272,61	229,30	167,37
Augustus	356,33	274,27	230,69	168,39
September	360,75	277,67	233,56	170,48
Oktober	363,69	279,94	235,46	171,87
November	364,10	280,25	235,72	172,06
December	363,86	280,07	235,57	171,95

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van de Handel.

Indexcijfers van de consumptieprijzen van 1977 tot 1982
(basis juli 1974 - juni 1975 = 100)

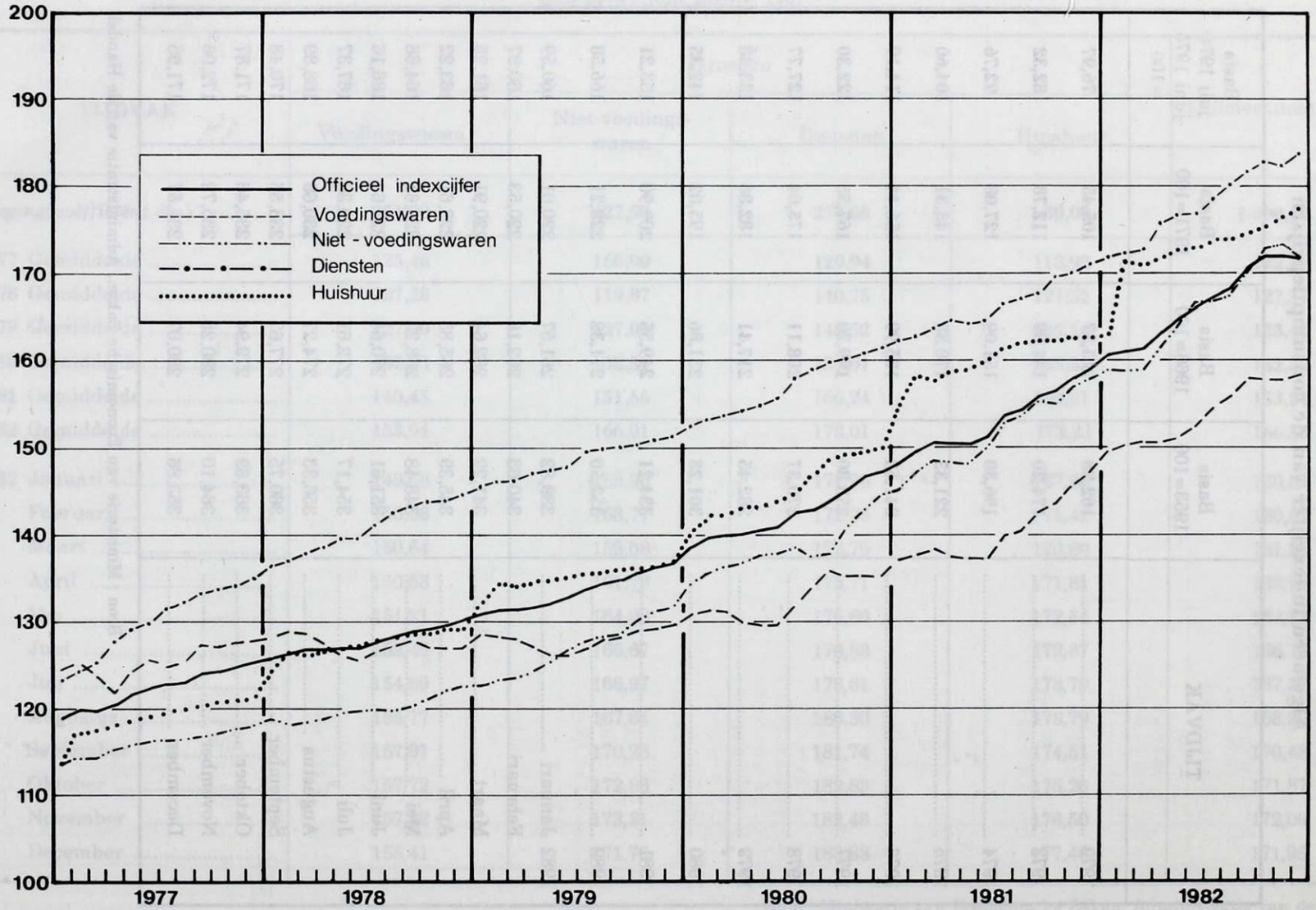

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van de Handel.

Gemiddelde jaarstijging van het prijsindexcijfer in enkele landen

(in percenten)

LAND	Groothandelsprijzen					Consumptieprijzen				
	1978	1979	1980	1981	1982	1978	1979	1980	1981	1982
België	— 1,9 (a, c)	+ 6,3 (a, c)	+ 5,8 (a, c)	+ 8,1 (a, c)	+ 7,8 (a, c)	+4,5	+ 4,5	+ 6,6	+ 7,6	+ 8,7
Nederland	+ 1,8 (b)	+ 2,6 (b)	+ 7,6 (b)	+ 9,4 (b)	+ 6,4 (b)	+ 3,9	+ 4,2	+ 6,5	+ 6,7	+ 6,0
Duitse Bondsrepubliek	— 0,9 (b)	+ 5,0 (b)	+ 7,1 (b)	+ 6,3 (b)	+ 4,8 (b)	+ 2,6	+ 4,0	+ 5,5	+ 5,9	+ 5,3
Frankrijk	+ 4,4 (b)	+13,4 (b)	+ 8,7 (b)	+13,4 (b)	+ 8,8 (b)	+ 9,3	+10,7	+13,8	+13,4	+11,6
Italië	+ 8,3 (b)	+12,1 (b)	+17,7 (b)	+18,1 (b)	+14,8 (b)	+12,1	+14,8	+21,2	+19,5	+16,5
Verenigd Koninkrijk	+ 8,5 (b)	+12,2 (b)	+16,3 (b)	+10,6 (b)	+ 8,6 (b)	+ 8,2	+13,5	+18,0	+11,9	+ 8,6
Denemarken	+ 4,3 (c)	+ 9,0 (c)	+17,3 (c)	+16,0 (c)	+10,5 (c)	+10,1	+ 9,6	+12,3	+11,8	+10,2
Japan	+ 0,3 (b)	+ 5,0 (b)	+14,7 (b)	+ 1,1 (b)	+ 0,5 (b)	+ 3,8	+ 3,5	+ 8,0	+ 4,9	+ 2,6
Verenigde Staten	+ 8,1 (b)	+11,1 (b)	+13,4 (b)	+ 9,3 (b)	+ 4,0 (b)	+ 7,6	+11,3	+13,5	+10,4	+ 6,1

(a) Zonder B.T.W.
(b) Produktieprijzen (fabrieksnijverheid).
(c) Algemeen indexcijfer der groothandelsprijzen.

Bronnen : O.E.S.O.
Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

HOOFDSTUK II

INKOMENS

AFDELING I. — INKOMEN UIT ARBEID

Op grond van de gegevens verstrekt door het Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid en die steunen op de collectieve arbeidsovereenkomsten, beliep de loonstijging voor de arbeiders 6 % van december 1981 tot december 1982. Van dit percentage is 5,8 % toe te schrijven aan de loonindexering en 0,2 % aan de verkorting van de arbeidsduur. Uit de gegevens over de collectieve arbeidsovereenkomsten voor de bedienden blijkt dat de wedden van december 1981 tot december 1982 met 5,8 % toenamen. Deze stijging is integraal toe te schrijven aan de indexering van de bezoldigingen.

Volgens de gegevens van de Nationale Bank van België is de gemiddelde bruto-verdienste per gewerkt uur van de arbeiders in de nijverheid en het vervoer in 1982 gemiddeld met 6,5 % gestegen tegen 10,1 % in 1981. Volgens het kwartaalonderzoek van het Nationaal Instituut voor de Statistiek stegen de bruto-uurlonen van de mannelijke meerderjarige arbeiders in de nijverheid (exclusief steenkoolmijnen en ijzernijverheid) met 7,4 % in 1982, tegen 9,5 % in 1981.

De sterke vertraging van het loonstijgingstempo vanaf het tweede kwartaal van 1982 werd in de hand gewerkt door het volmachtbesluit nr. 11 (Belgisch Staatsblad van 27 febr. 1982) dat de koppeling van de lonen en de bezoldigingen hoger dan 27357 frank per maand aan het indexcijfer van de consumptieprijzen stopzette van 1 maart tot 31 mei 1982 en daarna slechts een beperkte indexering toestond : voor de lonen hoger dan 27357 frank per maand werd alleen het gedeelte tot 27357 frank geïndexeerd.

Uit de vergelijking van de loonontwikkeling in de bedrijfstakken blijkt dat in een aantal traditioneel zwakke sectoren zoals textiel, kleding en voeding de lonen van de mannelijke arbeiders sterker toenamen dan het gemiddelde van de fabrieksnijverheid (inclusief bouw). Daarentegen liggen de loonsverhogingen in de bouwsector de jongste jaren lager dan de gemiddelde stijging, waardoor vanaf april 1982 de gemiddelde bruto-uurverdiensten van de mannelijke arbeiders in deze sector onder het gemiddelde van de fabrieksnijverheid (inclusief bouw) wegzakten. Het uitblijven van een echte economische opleving heeft een naar elkaar toegroeien van de lonen in de hand gewerkt.

De jongste regeringsmaatregelen inzake loonmatiging (K.B. nr. 180 van 30 december 1982) zullen deze toestand nog verder bestendigen. Dit besluit bepaalt o.m. dat gedurende de periode van 1 januari 1983 tot en met 31 december 1984 geen enkele loonsverhoging met uitzondering van de indexaanpassing mag worden toegekend in uitvoering van een individuele of collectieve arbeidsovereenkomst, van een akkoord tussen werkgevers en werknemers of van een eenzijdige beslissing van de werkgever. De volledige loonindexering kan in 1983 pas terug worden toegepast, na een periode van twee beperkte aanpassingen en met dien verstande dat de loonaanpassing aan het indexcijfer niet meer zal gebeuren wanneer het maandelijks indexcijfer van de consumptieprijzen de spilindex overschrijdt, doch op basis van het rekenkundig gemiddelde van de indexcijfers van de laatste vier maanden.

*

* *

Indexcijfers van de regelingslonen

Enkel arbeiders, mannen + vrouwen
(1975=100)

BEDRIJFSTAKKEN	1981				1982			
	Maart	Juni	Sept.	Dec.	Maart	Juni	Sept.	Dec.
Land- en bosbouw	180,2	181,9	186,4	191,8	194,6	196,8	201,3	207,2
Energie en waterhuishouding	162,4	162,8	166,3	169,8	173,0	173,2	176,8	179,1
Fabrieksnijverheid :	159,6	161,0	164,7	169,8	172,4	174,0	177,1	180,2
waaronder : voedingsmiddelenbedrijven	168,8	169,2	176,0	178,0	181,6	184,2	187,1	190,2
textielnijverheid	155,8	162,8	164,6	168,1	171,4	171,6	174,8	178,0
confectiebedrijven, schoennijverheid	157,9	161,1	161,4	169,8	176,4	176,4	182,4	185,7
chemische industrie	158,2	158,2	164,5	167,8	173,4	173,4	177,0	179,3
metaalnijverheid	155,0	155,4	159,5	165,8	164,8	168,0	168,6	171,5
metaalverwerkende industrie	156,8	156,9	160,1	166,7	167,2	170,1	172,8	176,2
Bouwbedrijf	172,1	175,7	177,5	181,7	185,5	185,5	188,0	191,3
Handel	167,2	169,0	173,0	177,8	179,5	182,1	185,1	188,6
Vervoer en verkeer	164,2	166,4	169,3	174,1	177,1	177,9	181,1	184,8
Diensten	165,0	165,9	170,3	172,6	175,4	175,4	178,7	180,9
Globaal indexcijfer ...	**163,1**	**165,0**	**168,4**	**173,4**	**176,1**	**177,4**	**180,5**	**183,7**

Bron : Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid.

Loonindexcijfers
(1970=100)

TIJDVAK	Bruto-uurverdienste			Loonkosten				Maandinkomen van de fabrieksarbeiders (b)		
	Gemiddelde bruto-verdienste per arbeidsuur (mannen + vrouwen)	Type-uurloon (a)		Arbeiders		Bedienden		Ongehuwd of gehuwd zonder kinderen	Gehuwd en 2 kinderen	Gehuwd en 4 kinderen
		Geschoolde arbeiders	Ongeschoolde arbeiders	Steenkolen mijnen per dag	Overige bedrijfstakken per uur	Industrie per uur	Handel per uur			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1976	240	227	239	246	246	241	254	224	221	216
1977	262	249	263	267	270	269	285	245	241	235
1978	281	265	281	285	289	288	311	262	257	250
1979	302	285	301	308	312	310	338	281	275	266
1980	330	311	328	344	341	343	365	301	293	284
1981	364	336	360	362	367	383	397	327	318	308
1982 (c)	386	358	385	374	381	..	..	340	333	324
1981 Maart	348	328	351	364	359	348	365	313	305	296
Juni	361	331	356	363	373	361	375	325	316	305
September	361	336	360	354	357	357	376	325	317	307
December	384	347	372	366	379	466	471	346	335	323
1982 Maart (c)	377	353	378	368	372	378	395	338	329	319
Juni (c)	381	355	381	367	377	394	415	339	328	319
September (c)	384	360	387	376	380	..	..	335	331	323
December (c)	401	365	393	384	396	..	..	349	345	336

(a) De vervoerbedrijven niet inbegrepen.
(b) De mijnen niet inbegrepen.
(c) Voorlopige gegevens.

Bronnen : Nationale Bank van België (kol. 2 tot 4).
Instituut voor Economisch, Sociaal en Politiek Onderzoek, Leuven (kol. 5 tot 11).

Gemiddelde bruto verdienste per uur, per bedrijfstak en per gewest van de arbeider in de nijverheid. Enquête april 1982 (a)

(in franken)

OMSCHRIJVING	Vlaanderen	Wallonië	Brussel-Hoofdstad
Winning van delfstoffen	**302,82**	**265,74**	**(b)**
Elektriciteit en gas	**(b)**	**(b)**	**(b)**
Fabrieksnijverheid	**243,63**	**268,56**	**243,46**
IJzer- en staalnijverheid	(b)	(b)	(b)
Non-ferro metaalnijverheid	306,97	284,80	(b)
Nijverheid der niet-metaalhoudende mineralen	266,79	256,88	286,13
Aardolie-industrie	405,95	(b)	(b)
Chemische nijverheid	308,14	278,73	226,50
Automobielbouw en -onderdelen	260,16	273,70	258,93
Automobielbouw en -assemblage, en motorenbouw ervan	309,04	(b)	269,92
Scheepswerven	280,15	254,59	(b)
Elektrotechnische industrie	252,28	268,26	242,57
Hout- en meubelnijverheid	232,10	218,90	245,37
Papier- en papierwarenindustrie, grafische nijverheid en uitgeverij	261,10	273,57	274,19
Rubbernijverheid en plasticverwerkende industrie	245,88	246,64	(b)
Ledernijverheid	196,48	224,90	163,24
Textielnijverheid	212,75	207,71	186,48
Kledingnijverheid	176,70	183,90	190,80
Voedingsmiddelennijverheid, dranken en tabak	234,81	245,73	245,97
Bouwbedrijf	**257,14**	**259,94**	**263,91**
De gezamenlijke industrie	**246,52**	**267,72**	**247,67**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Voorlopige gegevens. Vanaf april 1981 worden de globale gegevens opgemaakt aan de hand van nieuwe wegingsfactoren.
(b) De gegevens ontbreken of ze hebben betrekking op minder dan vier ondernemingen.

Gemiddelde verdiende bruto-uurlonen van de arbeiders en gemiddelde maandelijkse brutowedden van de bedienden in de nijverheid volgens de zesmaandelijkse geharmoniseerde enquête (a)

(in franken)

	Vlaanderen	Wallonië (b)	Brussel-Hoofdstad	HET RIJK		
				Mannen	Vrouwen	Totaal
Arbeiders :						
Oktober 1978	184,67	197,11	188,22	199,87	143,51	188,29
April 1979	191,92	207,42	195,88	208,80	149,78	196,67
Oktober 1979	198,05	219,49	201,16	217,77	151,68	204,27
April 1980	209,81	227,09	211,39	228,23	163,37	214,90
Oktober 1980	215,90	239,63	218,24	237,23	164,61	222,39
April 1981	230,28	249,57	231,74	250,17	180,72	235,93
Oktober 1981	239,23	259,83	238,62	259,70	188,38	245,05
April 1982	246,52	267,72	247,67	267,55	195,11	252,69
Bedienden :						
Oktober 1978	48 123	48 957	47 157	53 483	31 725	48 454
April 1979	49 834	50 575	48 856	55 333	32 925	50 153
Oktober 1979	51 766	53 684	51 182	57 263	34 629	52 028
April 1980	54 386	55 092	53 226	60 251	35 890	54 620
Oktober 1980	56 346	57 251	55 056	62 107	37 603	56 440
April 1981	59 286	60 635	57 684	65 790	39 108	59 622
Oktober 1981	60 920	62 494	60 382	67 794	40 278	61 434
April 1982	63 340	63 991	62 502	70 159	41 504	63 535

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Vanaf april 1981 worden de globale gegevens opgemaakt aan de hand van nieuwe wegingsfactoren.
(b) Duits taalgebied inbegrepen.

Ontwikkeling van het gemiddeld bruto uurloon in Belgische franken van een mannelijk arbeider in enkele nijverheidssectoren (a)
(april 1978 tot april 1982)

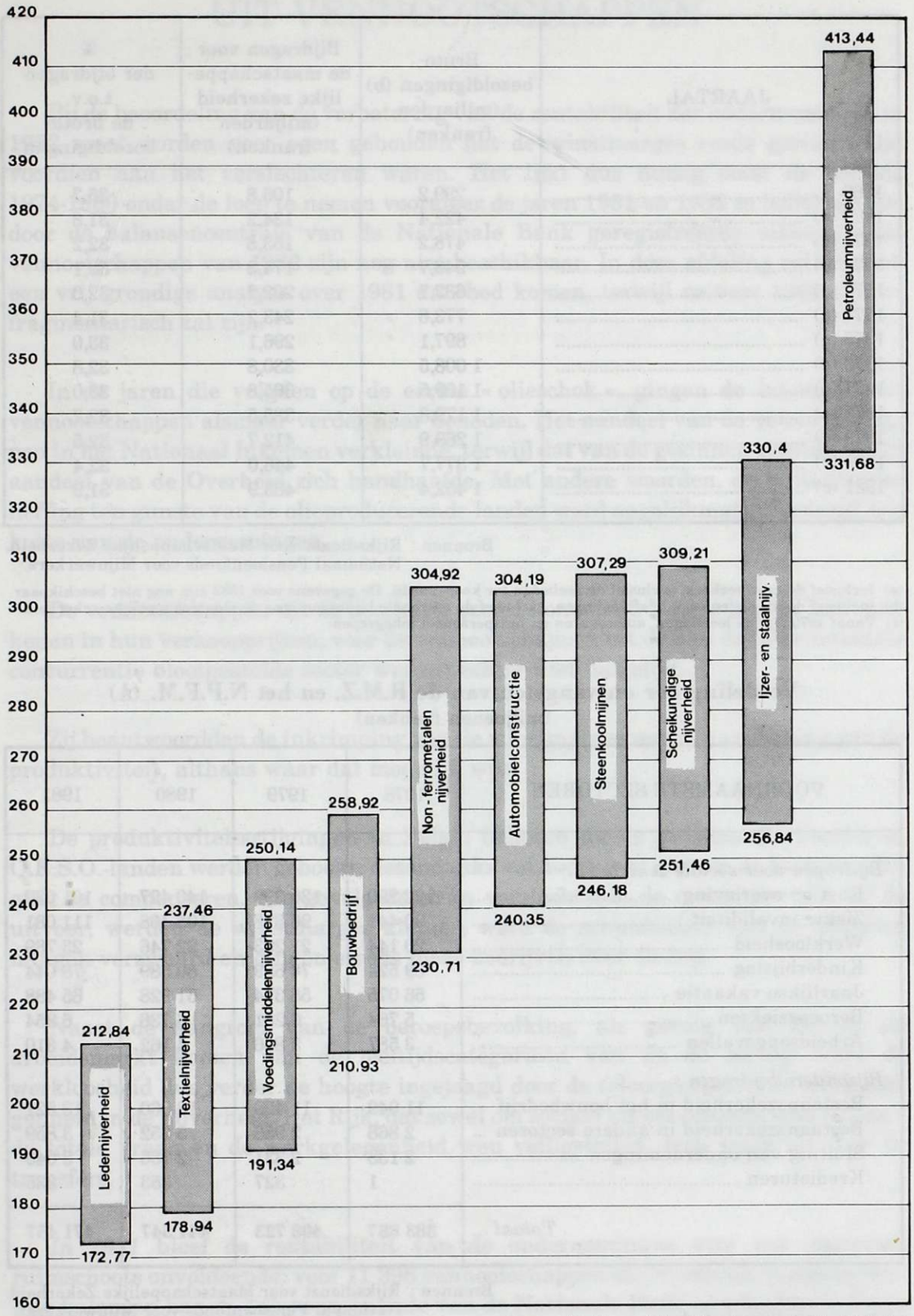

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Vanaf april 1981 werden de gegevens opgesteld met behulp van nieuwe wegingscoëfficiënten.

Lonen van de in de maatschappelijke zekerheid en het N.P.F.M. opgenomen werknemers (a)

JAARTAL	Brutobezoldigingen (b) (miljarden franken)	Bijdragen voor de maatschappelijke zekerheid (miljarden franken)	% der bijdragen t.o.v. de brutobezoldigingen
1969	299,2	106,8	35,7
1970 (c)	422,4	134,2	31,8
1971 (c)	478,2	153,8	32,2
1972 (c)	543,7	174,3	32,1
1973 (c)	632,7	202,2	32,0
1974 (c)	773,6	243,2	31,4
1975 (c)	897,1	296,1	33,0
1976 (c)	1 008,5	330,8	32,8
1977 (c)	1 109,5	365,8	33,0
1978 (c)	1 179,8	385,5	32,7
1979 (c)	1 269,9	412,7	32,5
1980 (c)	1 377,7	446,0	32,4
1981 (c)	1 452,4	463,9	31,9

Bronnen : Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid.
Nationaal Pensioenfonds voor Mijnwerkers.

(a) Inclusief de mijnwerkers; exclusief de zeelieden ter koopvaardij. De gegevens voor 1982 zijn nog niet beschikbaar.
(b) Inclusief de fiscale en sociale afhoudingen; exclusief de patronale bijdragen voor de maatschappelijke zekerheid.
(c) Vanaf 1970 zijn de leerlingen, ambtenaren en huispersoneel inbegrepen.

Verdeling der ontvangsten van de R.M.Z. en het N.P.F.M. (a)

(miljoenen franken)

VOORNAAMSTE SECTOREN	1978	1979	1980	1981
Bijdragen voor sociale zekerheid :				
Rust en overleving	122 290	130 399	140 427	161 032
Ziekte-invaliditeit	90 447	96 878	105 408	111 081
Werkloosheid	20 144	21 263	22 746	23 789
Kinderbijslag	69 524	74 659	80 589	78 044
Jaarlijkse vakantie	56 075	58 374	61 928	65 488
Beroepsziekten	5 764	6 251	6 736	6 954
Arbeidsongevallen	3 587	3 856	4 162	4 310
Bijzondere bijdragen :				
Bestaanszekerheid in het bouwbedrijf	11 049	11 429	13 060	13 521
Bestaanszekerheid in andere sectoren	2 868	2 956	3 352	3 859
Sluiting van ondernemingen	2 138	2 331	2 786	3 045
Kredieturen	1	327	353	335
Totaal	**383 887**	**408 723**	**441 547**	**471 457**

Bronnen : Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid.
Nationaal Pensioenfonds voor Mijnwerkers.

(a) Exclusief de Staatstoelagen.
Inclusief de leerlingen, ambtenaren en huispersoneel.
De gegevens voor 1982 zijn nog niet beschikbaar.

AFDELING III. — INKOMENS UIT VENNOOTSCHAPPEN

Bij de beoordeling van de verbetering van de rentabiliteit der ondernemingen in 1982 moet worden voor ogen gehouden dat de winstmarges reeds geruime tijd voordien aan het verslechteren waren. Het lijkt dus nuttig eerst de periode 1974-1980 onder de loep te nemen vooraleer de jaren 1981 en 1982 te belichten. De door de balansencentrale van de Nationale Bank geregistreerde inkomens uit vennootschappen van 1982 zijn nog niet beschikbaar. In deze afdeling zal dan ook een vrij grondige analyse over 1981 aan bod komen, terwijl ze voor 1982 slechts fragmentarisch zal zijn.

In de jaren die volgden op de eerste « olieschok », gingen de inkomens uit vennootschappen alsmaar verder naar beneden. Het aandeel van de vennootschappen in het Nationaal Inkomen verkleinde, terwijl dat van de gezinnen groeide en het aandeel van de Overheid zich handhaafde. Met andere woorden, de buitenlandse heffing ten gunste van de olieproducerende landen werd ongelijkmatig verdeeld, ten koste van de ondernemingen.

De vennootschappen uit de beschutte sector konden de hogere kosten doorberekenen in hun verkoopprijzen; voor de vennootschappen uit de aan de internationale concurrentie blootgestelde sector was dit echter niet mogelijk.

Zij beantwoordden de inkrimping van de winstmarges met een verhoging van de produktiviteit, althans waar dat mogelijk was.

De produktiviteitsstijgingen in België behoren tot de grootste die binnen de O.E.S.O.-landen werden geboekt; desondanks volstonden ze niet om de kostenverhoging te compenseren. Als gevolg daarvan verslechterde de competitiviteit bij de uitvoer, werden de winstmarges kleiner, werd de schuldenlast van de ondernemingen verzwaard en gingen steeds meer bedrijven over de kop.

Naast de aangroei van de beroepsbevolking, als gevolg van het op de arbeidsmarkt komen van de leeftijdscategorieën van na de oorlog, werd de werkloosheid dus verder de hoogte ingejaagd door de teloorgang van de werkgelegenheid in de nijverheid. Het Rijk, dat zowel om sociale als om economische redenen de totale vraag en de werkgelegenheid wou veiligstellen, trok meer uit voor de transfers.

In 1981 bleef de rentabiliteit van de ondernemingen over het algemeen ruimschoots onvoldoende: voor 11 398 vennootschappen die, overeenkomstig de wet, hun balansen aan de balansencentrale van de Nationale Bank voorlegden, bedroeg de gemiddelde netto rentabiliteit van de eigen middelen na belastingheffing −1,41 %; voor 75 % van de onderzochte ondernemingen was deze rentabiliteit hoger

dan of gelijk aan −0,01 %; 50 % liet 5,77 % optekenen en voor 25 % van de bedrijven bedroeg de rentabiliteit 17,98 %.

Achter de gemiddelde rentabiliteit van −1,41 % schuilen dus grote verschillen tussen sectoren en zelfs tussen deeltakken.

Over het algemeen bleek de toestand in de tertiaire sector, de openbare nutsbedrijven en de financiële sector nog steeds beter dan in de nijverheid, die met de internationale concurrentie te maken kreeg : de brutowinst daalde er met meer dan 42 % t.o.v. 1980.

Enkele belangrijke bedrijfstakken konden hun brutowinst in 1981 nochtans opdrijven, namelijk de metaalverwerkende nijverheid en de voedingsindustrie.

Door o.m. de Maribel-operatie en de eerste inspanningen tot loonmatiging, gingen de personeelskosten trager de hoogte in dan het indexcijfer der consumptieprijzen.

De financiële lasten daarentegen werden in alle sectoren, behalve het vervoer, nog zwaarder. De stijgingen gaan van 6,8 % in de voedingsnijverheid tot 150 % in de aardolienijverheid, een sector die in 1981 harde klappen kreeg.

Door deze aanzienlijke verhoging van de financiële lasten in nagenoeg alle sectoren werden de rationaliseringsinspanningen ondergraven. De metaalverwerkende nijverheid is daarvan een extreem voorbeeld : dank zij een matige stijging van de omzet en van de personeelskosten, evenals een goede beheersing van de andere exploitatiekosten konden het bruto en het netto bedrijfsresultaat aanzienlijk worden verbeterd, maar als gevolg van de oplopende financiële lasten bleef er van de netto winstmarge uiteindelijk nagenoeg niets overeind.

De netto winstmarge van de gezamenlijke nijverheidsondernemingen werd dus in 1981 nog negatiever : −1,70 % tegen −0,70 % in 1980.

De bouwnijverheid daarentegen kon in 1981 op ietwat gunstiger resultaten bogen (omzet +1,65 %), wat op het eerste gezicht in tegenspraak lijkt te zijn met de kwijnende bedrijvigheid in deze bedrijfstak. Hoewel de sector een zware crisis doormaakt, zijn de in de statistieken opgenomen ondernemingen van verlies naar winst geëvolueerd. Naast de soepelheid van de personeelsbezetting en het grote aantal faillissementen, waardoor de gemiddelde financiële toestand minder benard lijkt t.g.v. de verwijdering van de slechtste gevallen uit de statistiek, moeten echter vooral twee elementen voor ogen worden gehouden. Ten eerste is het zo dat de bouwnijverheid uit zo'n 25 000, meestal kleine ondernemingen bestaat, waarvan de meeste niet verplicht zijn hun jaarrekeningen volgens het volledige schema te publiceren; bijgevolg komen zij ook niet voor in de statistieken. Verder is de bouwnijverheid een bedrijfstak waar de vaste kosten vrij beperkt zijn, waardoor een dalende bedrijvigheid relatief goed kan worden opgevangen door een

kostenvermindering en de rentabiliteit beter dan in de andere industriële sectoren kan worden gevrijwaard.

Enkel de openbare nutsbedrijven konden in 1981 op een bevredigende netto winstmarge bogen (+3,54 %).

De rentabiliteit van de banken nam lichtjes toe, maar het peil van 1980 werd niet meer bereikt.

Deze nieuwe globale achteruitgang van de rentabiliteit had in 1981 tot gevolg dat de financiële structuur van de ondernemingen andermaal werd aangetast; enkel de voedingsindustrie en de chemische nijverheid slaagden erin hun financiële structuur intakt te houden, terwijl zelfs die van de openbare nutsbedrijven verzwakte.

De kredietwaardigheid van de metaalverwerkende nijverheid werd iets steviger, maar de financiering van de netto vastleggingen door eigen middelen verzwakte.

In de textiel- en de aardolienijverheid verslechterde de financiële structuur aanzienlijk.

De verbetering in de ijzer- en staalnijverheid is te danken aan de boekhoudkundige aanpassingen die bij Cockerill-Sambre werden doorgevoerd (omzetting van schulden in kapitaal en schrapping van de overgedragen verliezen door vermindering van herwaarderingsreserves). Ondanks deze maatregelen bleef de financiële structuur slechter dan in 1979.

De toestand op de Belgische kapitaalmarkt, die in 1981 nog steeds ongunstig was, belette tal van bedrijven hun eigen middelen door middel van kapitaalverhogingen aan te vullen, zoals dat voordien mogelijk was geweest.

In 1982 verbeterden de inkomens uit vennootschappen. Door de devaluatie van de BF en de begeleidende regeringsmaatregelen konden de bedrijven hun winstmarges gevoelig verhogen, vooral op het vlak van de uitvoer.

Blijkens het jaarverslag 1982 van de Nationale Bank, zou het bruto exploitatieoverschot in 1982 met bijna 23 % zijn toegenomen. De vastgelegde middelen van de vennootschappen stegen in % van het BNP met 1 1/2 % tot 12 1/2 %.

De netto uitkeringen van inkomens in de vorm van tantièmes en dividenden zouden verder zijn verminderd (−8 % in 1982, na een daling met 21 % in 1981).

De gunstige resultaten van de vennootschappen moeten worden beoordeeld binnen de internationale context van een voortdurende recessie en moeten worden gezien in functie van de krachtdadige aanpak van de overheid om aan de gestadig verslechterende toestand van de bedrijven te verhelpen.

Hoe hebben de ondernemingen gebruik gemaakt van de mogelijkheden die hun door de devaluatie en de begeleidende maatregelen werden geboden ?

Zij konden hetzij nieuwe markten veroveren, hetzij hun rentabiliteit en financiële zekerheid herstellen, of beide strategieën combineren.

Een eerste resultaat lag in de uitbreiding van hun aandeel in de uitvoermarkten. In totaal steeg de uitvoer van goederen in 1982 met 16,1 % naar waarde. In reële termen komt dit neer op 1,4 %, aangezien de uitvoerprijzen met 14,1 % de hoogte ingingen.

Dit schijnbaar matige globale resultaat dient te worden beoordeeld rekening houdend met de internationale context: met uitzondering van de minder conjunctuur-gebonden bedrijfstakken, zoals voeding en landbouwprodukten, was de verslapping van de vraag in het buitenland algemeen.

Wanneer de uitvoermogelijkheden naar constante afzetgebieden aan de werkelijk tot stand gebrachte exportaangroei worden getoetst, blijkt (1) dat alle betrokken bedrijfstakken, behalve de aardolieprodukten (−5,7 %) en de ijzer- en staalnijverheid (−13 %) er aanzienlijk op vooruitgingen. De grootte van de uitbreiding van de Belgische marktaandelen wisselt naargelang van de sectoren, maar is zeer opvallend bij de auto's en automotoren (+15 %) en de non-ferrometalen (+10 %). Deze uitbreiding van het marktaandeel is minder of meer uitgesproken naargelang de produkten gevoelig zijn voor de daling van de in buitenlandse deviezen uitgedrukte Belgische prijzen of beter op de buitenlandse vraag inspelen.

Rekening houdend met de effectieve wisselkoers evolueerden de in buitenlandse munt uitgedrukte Belgische uitvoerprijzen in 1982 veel gunstiger dan bij de buitenlandse concurrenten, met name voor de scheikundige produkten (−1 %), de non-ferrometalen (−4,3 %), het papier (−3,1 %), de textielprodukten (−2 %) en de automobielen (−1,4 %).

Er zijn drie uitzonderingen te vermelden : de aardolieprodukten, de ijzer- en staalprodukten en de metaalwaren, waarvoor de wereldprijzen relatief beter waren dan de Belgische.

Op de binnenlandse markt waren de mogelijkheden tot verruiming van de winstmarges veel beperkter, vermits de verkoopprijzen onderworpen waren aan een selectieve prijsbevriezing; bovendien was de concurrentie er veel vinniger. Maar, steeds volgens dezelfde bron, lijkt ook hier voor de meeste sectoren een verbetering te zijn ingetreden.

De vennootschappen stonden er in 1982 dus heel wat anders voor dan het jaar voordien. De crisis had tot dusver vooral de industriële bedrijvigheid getroffen die in

(1) Kredietbank, Weekberichten nr. 26, 1 juli 1983

hoge mate onderhevig was aan de internationale concurrentie. In 1982 zorgden de regeringsmaatregelen ervoor dat de binnenlandse voorwaarden ter bevordering van het concurrentievermogen en de rentabiliteit van de nijverheid werden hersteld. Niettemin gaat de nijverheid nog steeds gebukt onder de verliezen en lasten die zich de voorbije tien jaar opstapelden en blijven de vooruitzichten op afzetgebieden matig of onzeker, zowel op de wereldmarkt als wat de uitvoer betreft. Het effect van deze maatregelen zal zich vooral in 1983 moeten laten gevoelen.

*
* *

Rendabiliteit en schuldenlast van de Belgische bedrijven (a)

OMSCHRIJVING (b)	1980					1981				
	Eigen middelen (10^6 F)	Langlopende schuld (10^6 F) (c)	% (d)	Herberekende nettowinst (e)	% (f)	Eigen middelen (10^6 F)	Langlopende schuld (10^6 F) (c)	% (d)	Herberekende nettowinst (e)	% (f)
1. Diversen (g)	10 749	8 504	79,1	136	1,3	12 978	8 293	63,9	562	4,3
2. Petroleum	62 318	48 652	89,8	11 729	25,3	63 499	43 823	69,0	11 514	18,1
3. Elektriciteit	79 169	113 287	143,1	8 079	10,2	80 858	138 990	171,9	9 254	11,4
4. Distributie	9 046	9 375	103,6	1 459	16,1	10 665	9 367	87,6	1 687	15,8
5. Trusts	23 388	2 269	11,4	1 626	7,0	24 030	1 924	8,0	1 209	5,0
6. Banken	61 227	N.S.	N.S.	4 473	7,3	76 888	N.S.	N.S.	5 337	6,9
7. Scheikunde	51 450	15 297	29,7	3 790	7,4	52 957	20 642	39,0	2 583	4,9
8. Transport (g)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9. Holdings	44 563	11 048	24,8	226	0,5	70 299	10 828	15,4	2 845	4,0
10. Metaalverwerking	15 015	12 905	85,9	− 65	− 0,4	15 573	14 850	95,4	1 027	6,6
11. Elektrisch materieel	4 580	5 878	128,3	201	4,4	4 845	6 310	130,2	224	4,6
12. Bouw	13 354	6 518	48,8	− 56	− 0,4	14 443	8 185	56,7	913	6,3
13. Vast goed	2 908	1 153	39,6	81	2,8	2 823	1 287	45,6	142	5,0
14. Voeding	2 870	209	7,3	108	3,8	4 692	1 037	22,1	90	1,9
15. Textiel	3 723	989	26,6	− 110	− 3,0	3 577	1 325	37,0	− 219	− 6,1
16. Glas	12 379	3 044	24,6	− 377	− 3,0	—	—	—	—	—
17. Plantages	1 131	2	0,2	21	1,8	1 201	2	0,2	− 8	− 0,6
18. Non-ferro's	34 002	7 291	21,4	− 166	− 0,5	14 743	6 442	43,7	139	0,9
19. Papier	2 899	1 939	66,9	112	3,9	2 807	2 214	78,9	− 73	− 2,6
20. Staal	22 180	53 450	241	−13 128	− 59,2	28 199	41 801	148,2	−20 443	− 72,5
21. Koolmijnen	637	58	9,1	− 826	−129,7	723	54	7,5	− 726	−100,4
Totaal (met steenkool)	**457 598**	**302 268**	**76,2**	**17 313**	**3,8**	**486 226**	**317 587**	**77,6**	**16 059**	**3,3**
Totaal (zonder steenkool)	**456 961**	**302 210**	**76,4**	**18 139**	**4,0**	**485 503**	**317 533**	**77,7**	**16 785**	**3,5**
Totaal (zonder staal)	**435 418**	**248 818**	**68,0**	**30 441**	**7,0**	**458 027**	**275 786**	**72,4**	**36 502**	**8,0**

(a) De gegevens voor 1982 zijn nog niet beschikbaar.
(b) Gerangschikt naar het percent van de herberekende nettowinst t.o.v. de eigen middelen in 1976.
(c) Exclusief de banken.
(d) Langlopende schuld t.o.v. de eigen middelen, in %.
(e) Herberekende winst = Netto resultaat − uitzonderlijk resultaat − tantièmes.
(f) Herberekende nettowinst t.o.v. de eigen middelen, in %.
(g) De sector diversen bevat sedert 1980 een transportonderneming.

Bron : Bank van Parijs en van de Nederlanden, België, Economische nota's, september 1982.

Ontwikkeling van de netto winsten, de dividenden en de belastingen van de maatschappijen, volgens verschillende bronnen

(in %, in vergelijking met het voorgaande jaar)

JAARTAL (a)	Nettowinsten			Dividenden			Belastingen v. de maatschappijen (c)
	(b)	(c)	(d)	(b)	(c)	(d)	
1970	14,1	17,8	3,0	11,3	11,7	8,5	+19,0
1971	− 6,6	−0,6	−11,5	1,1	1,7	− 4,3	+17,3
1972	25,9	53,0	17,5	15,2	17,5	15,1	+14,7
1973	28,9	16,4	40,2	25,7	26,1	19,6	+31,2
1974	28,6	13,7	− 6,6	—	−14,8	6,0	+17,9
1975	—	− 9,4	−58,0	—	9,7	−19,7	+ 8,9
1976	—	8,5	55,1	—	6,3	—	+ 3,7
1977	—	7,0	−51,2	—	5,4	5,9	+ 5,1
1978	—	7,8	86,7	—	5,8	6,0	+ 6,8
1979	—	14,0	—	—	5,4	—	+12,5
1980	—	2,5	−47,5	—	6,2	− 6,8	−2,4
1981 (e)	—	—	—	—	7,3	—	—

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) Werkelijke jaren, niet de publikatiejaren.
(b) Volgens de statistiek van de rendementen, opgesteld door het Nationaal Instituut voor de Statistiek en totnogtoe bijgewerkt tot het publikatiejaar 1974.
(c) Volgens de Nationale Boekhouding; voorlopige gegevens van 1974 tot 1981.
(d) Volgens de Kredietbank, Weekberichten.
(e) De gegevens voor 1982 zijn beschikbaar in oktober 1983 voor de Kredietbank en in juni 1984 voor de Nationale Bank.

Rendabiliteit in enkele sectoren (a)

OMSCHRIJVING	Plaats			Rendabiliteit (b) (in %)		
	1979	1980	1981	1979	1980	1981
Petroleum	1	1	1	13,9	16,1	15,8
Distributie	2	2	2	25,3	18,8	18,1
Elektriciteit	3	3	3	10,3	10,2	11,4
Banken	6	4	4	6,8	7,3	6,9
Trusts	5	5	7	8,5	7,0	5,0
Elektrisch mat.	18	6	10	−11,1	4,4	4,6
Voeding	14	7	13	1,6	1,9	3,8
Holdings	10	8	12	3,4	− 0,8	4,0
Diversen	12	8	11	2,3	1,3	4,3
Metaalbewerking	10	9	5	3,0	− 0,4	6,6

Bron : Bank van Parijs en van de Nederlanden.

(a) Gerangschikt volgens de rendabiliteit in 1980. De gegevens voor 1982 zijn beschikbaar in oktober 1983.
(b) Herberekende nettowinst (in %) = nettowinst − uitzonderlijke resultaten − tantièmes.

Rendement van de Belgische venno[illegible]

Vennootschappen die hun voor[illegible]

(evolut[illegible]

OMSCHRIJVING	Banken (b)	Verzekeringen	Financiële en immobiliënvennootschappen (b)	Kleinhandel	Groothandel en buitenlandse handel	Metaalverwerkende nijverheid	IJzer- en staalvoortbrengende nijverheid	Industrie der non-ferrometalen	Textielnijverheid	Voedingsmiddelenindustrie	Houtnijverheid	Scheikundige nijverheid	Glasnijverheid	Elektriciteit (c)
Nettowinstsaldi ten opzichte van kapitaal en reserves (%) :														
1971	12,67	12,37	6,49	5,96	9,16	9,62	6,68	9,70	1,21	4,84	2,48	7,04	7,7[illegible]	8,6
1972	12,11	12,91	6,05	—1,50	6,00	8,95	2,32	3,90	4,06	7,49	—3,22	7,43	6,4[illegible]	8,7
1973	11,10	12,61	7,74	3,46	9,69	9,69	1,77	6,13	5,11	7,33	7,78	7,35	10,0[illegible]	8,5
1974	10,83	12,18	7,76	3,36	16,08	9,08	8,37	9,91	4,78	7,77	12,64	10,54	10,6[illegible]	9,9
1975	6,30	11,91	7,79	3,50	9,23	4,17	9,70	10,31	0,14	3,96	—3,01	13,22	—0,3[illegible]	10,2
1976 (e)	10,30	13,26	4,16	—1,48	3,12	5,21	—14,56	—0,63	—3,36	4,36	11,33	2,86	26,4[illegible]	10,7
Betaalbaar gestelde dividenden ten opzichte van kapitaal en reserves (%) :														
1971	6,99	7,70	4,39	4,57	2,91	2,82	3,80	5,63	1,37	2,67	0,45	4,29	4,2[illegible]	7,
1972	6,84	7,95	4,46	1,87	3,04	2,80	1,19	2,42	1,31	3,34	0,45	4,61	3,9[illegible]	7,
1973	6,81	7,93	4,96	2,11	3,58	3,76	1,95	3,63	1,55	4,07	0,67	4,95	4,5[illegible]	7,
1974	6,83	8,83	5,75	3,46	3,68	4,61	4,33	5,01	1 80	3,73	1,19	5,74	6,1[illegible]	9,
1975	4,96	8,77	5,77	4,43	4,16	3,89	4,86	5,80	1,90	2,92	0,72	7,28	3,01	9,
1976 (e)	5,40	8,48	5,18	2,66	3,01	3,15	0,52	1,90	0,91	2,53	0,73	4,44	1,88	9,
Betaalbaar gestelde dividenden ten opzichte van de nettowinstsaldi (%) :														
1971	55,20	62,30	67,70	76,9	31,8	29,3	56,9	58,0	113,2	55,2	18,3	61,1	55,1	
1972	56,40	61,50	73,70	—	50,7	31,3	51,2	62,0	32,2	44,6	—	73,7	61,1	
1973	61,40	62,90	64,10	61,1	37,0	38,8	110,0	59,2	30,4	55,4	8,6	66,4	45,0	
1974	63,00	72,40	74,10	103,0	22,8	50,7	51,7	50,6	37,6	48,0	9,4	54,4	57,6	
1975	78,68	73,63	74,07	126,5	45,1	93,3	50,1	56,3	1 379,1	73,7	—	55,1	—	
1976 (e)	52,38	63,94	124,62	—	96,5	60,5	—	—	—	57,9	—	155,5	—	

(a) De in deze statistiek opgenomen gegevens hebben betrekking op de dienstjaren waarvan de dividendes in het jaar « t » werden uitgekeerd. Deze dienstjaren zijn dus uitgesplitst over de jaren « t-1 » en « t ». De gegevens na 1976 zijn nog niet beschikbaar.
(b) Sedert 1973 zijn de bedragen betreffende de N.B.B., de N.M.K.N. en de SABENA niet meer in deze statistiek opgenomen.
(c) De rubriek « Elektriciteit » omvat de particuliere ondernemingen voor de produktie, de coördinatie van de produktie en de bedeling van de elektrische energie.
(d) Hoewel niet omstandig in deze tabel opgegeven, zijn de bedragen in verband met de volgende sectoren : Water; Afval en terugwinning; Diamant; Land- en tuinbouw, visvangst en veeteelt en enkele andere niet genoemde evenwel in de totalen opgenomen.
(e) Voorlopige gegevens.

...ppen op aandelen (vervolg) (a)

... bedrijfszetel in België hebben

...sector)

	Gas	Ledernijverheid	Papiernijverheid en grafische bedrijven	Transport (b)	Toerisme	Tussenhandel	Bouwbedrijf	Steenkolenmijnen	Kleinijverheid	Cementnijverheid en aanverw. bedrijven	Groeven	Kalknijverheid	Keramiekknijverheid	Tabaksnijverheid	Uitgeverij, boekhandel, pers	Filmen, theaters	Ambacht	Totaal (d)
...4	10,76	—	7,17	2,53	2,63	7,39	11,82	—0,46	4,26	7,75	12,58	11,33	—3,30	6,94	9,51	5,48	6,67	7,52
...7	7,48	4,22	4,39	0,62	1,70	7,74	11,55	—4,63	—0,20	8,46	13,08	7,88	—6,70	6,36	10,36	8,00	2,25	6,43
...2	7,86	7,44	2,08	6,48	—1,00	8,84	13,84	—7,06	2,17	8,67	10,37	8,67	6,30	6,50	9,24	12,74	6,83	7,67
...6	9,54	—1,07	5,92	6,46	—6,20	10,33	13,22	—8,97	6,94	7,97	8,07	8,10	2,36	3,29	8,93	—	5,69	9,23
1 ...7	6,86	—3,36	9,72	8,70	—10,80	5,75	10,25	4,21	7,36	7,42	6,91	6,36	4,67	1,91	2,46	—2,94	7,68	7,69
1 ...0	4,95	—1,73	10,03	2,73	—13,55	—6,39	5,80	—2,91	1,07	3,22	3,44	3,11	—8,60	7,06	—1,66	3,88	5,04	2,19
...5	7,30	0,44	1,70	2,93	2,39	2,91	2,31	1,32	1,16	5,49	5,89	4,52	2,28	5,35	4,90	0,91	1,13	4,11
...0	6,45	0,44	1,36	2,70	2,22	3,60	2,51	0,41	0,63	5,80	0,49	4,04	2,76	3,81	3,41	1,64	1,08	3,84
...9	7,44	1,21	1,14	2,82	1,47	3,32	2,45	0,19	1,30	5,97	5,91	3,65	3,36	4,53	4,14	2,12	1,43	4,27
...7	7,67	0,19	1,75	3,83	1,16	3,16	3,08	0,75	1,09	6,38	4,62	5,02	2,91	4,72	3,53	1,81	1,08	5,03
...9	5,07	0,20	3,42	3,76	1,72	3,46	2,78	2,11	1,34	5,48	4,44	5,21	0,78	3,92	1,75	1,63	3,35	5,07
...8	4,65	0,08	0,82	2,85	1,86	2,67	2,14	1,09	1,14	3,04	3,86	4,23	—	3,83	1,24	1,94	1,64	3,80
...,7	67,9	—	23,0	116,2	91,1	39,5	19,5	—	27,5	70,9	50,8	39,9	—	77,1	51,5	16,7	17,0	54,7
...,9	86,2	10,6	30,9	437,6	130,3	46,8	21,7	—	—	68,5	49,6	55,8	—	59,9	32,9	20,5	47,9	59,7
...,6	94,6	16,3	54,7	43,5	—	37,6	17,7	—	59,6	68,8	57,0	42,1	53,3	69,7	44,8	16,7	20,9	55,6
...,0	80,4	—	29,7	59,3	—	30,6	23,2	—	15,7	80,0	57,2	62,0	123,0	143,4	39,6	—	19,0	54,5
...,4	73,8	—	35,2	43,3	—	60,2	27,1	50,0	18,2	73,9	64,2	81,9	16,7	205,4	71,1	—	43,6	66,0
...,6	93,9	—	—	104,2	—	—	36,8	—	107,0	94,4	112,3	135,9	—	54,3	—	49,9	32,6	173,6

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Rendement van de Belgische vennootschappen

OMSCHRIJVING	In België						
	1971	1972	1973 (b)	1974 (b)	1975 (b)	1976 (b)	1971
Aantal getelde vennootschappen	15 992	16 696	17 205	18 177	19 170	20 043	2
w.o. : met winst	11 733	11 980	12 605	13 270	13 478	12 708	1
met verlies	4 259	4 716	4 600	4 907	5 692	7 335	
Eigen middelen	588 826	641 838	677 221	723 318	790 550	847 059	72
w.o. : gestort kapitaal	373 904	397 300	419 511	440 504	470 402	498 265	42
reserves	214 922	244 538	257 710	282 814	320 148	348 794	29
Exploitatie-uitkomsten :							
Nettowinstsaldo	44 206	41 270	51 948	66 786	60 774	18 551	6
Winst	54 492	54 809	62 555	78 482	84 094	65 909	7
Verlies	10 286	18 539	10 607	11 696	23 320	47 358	2
Betaalbaar gestelde brutodividenden (c)	24 184	24 632	28 885	36 415	40 095	32 217	3
Obligatieschuld (d)	229 864	265 408	173 598	199 655	240 638	281 428	23
Bruto-interesten op obligaties	13 060	16 004	10 349	12 095	14 527	18 186	2
Verhouding $\frac{\text{aantal vennootschappen met verlies}}{\text{aant. getelde vennootschapp.}}$	26,63	28,25	26,74	26,99	29,69	36,60	21
Verhouding $\frac{\text{nettowinstcijfer}}{\text{eigen middelen}}$	7,51	6,43	7,67	9,23	7,68	2,19	9
Verhouding $\frac{\text{uitgekeerde brutodividenden}}{\text{eigen middelen}}$	4,11	3,84	4,27	5,03	5,07	3,80	5
Verhouding $\frac{\text{uitgekeerde brutodividenden}}{\text{gerealiseerde winsten}}$	44,38	44,94	46,18	46,39	47,68	48,88	54
Verhouding $\frac{\text{bruto-interest op obligaties}}{\text{bedrag der obligatieschulden}}$	5,68	6,03	5,96	6,07	6,03	6,46	9
Verhouding $\frac{\text{bedrag der obligatieschulden}}{\text{eigen middelen}}$	39,04	41,35	25,63	27,54	30,40	33,22	3

(a) De gegevens na 1976 zijn nog niet beschikbaar.
(b) De gegevens betreffende de N.B.B., de N.M.K.N. en de SABENA zijn in deze statistiek niet meer opgenomen.
(c) Daar een aantal ondernemingen ook aandelen hebben in andere bedrijven (van dezelfde sector of van andere sectoren) werd een gedeelte van de in deze rubriek opgenomen dividenden twee of zelfs meer keren inberekend.
(d) De gekapitaliseerde intresten van de kapitalisatiebons zijn niet in de lopende obligatieschuld inbegrepen.

elen volgens de plaats van hun hoofdbedrijf (a)

In het buitenland					Totaal					
72	1973 (b)	1974 (b)	1975 (b)	1976 (b)	1971	1972	1973 (b)	1974 (b)	1975 (b)	1976 (b)
Eenheden										
229	212	193	188	174	16 227	16 925	17 417	18 370	19 358	20 217
168	146	122	116	112	11 917	12 148	12 751	13 392	13 594	12 820
61	66	71	72	62	4 310	4 777	4 666	4 978	5 764	7 397
Miljoenen franken										
3 653	76 815	78 898	80 047	82 075	660 895	720 491	754 036	802 217	870 596	929 134
5 775	44 716	45 789	45 485	43 874	416 875	444 075	464 227	486 293	515 886	542 139
1 878	32 099	33 109	34 562	38 201	244 020	276 416	289 809	315 924	354 710	386 995
5 094	5 179	6 737	10 305	5 789	51 068	46 364	57 127	73 523	71 078	24 340
5 297	5 576	7 942	11 073	6 472	61 618	60 106	68 130	86 424	95 166	72 381
203	397	1 204	768	683	10 550	13 742	11 003	12 901	24 088	48 041
3 757	3 824	4 708	5 505	4 664	28 091	28 389	32 709	41 123	45 600	36 881
4 903	4 805	4 727	6 525	6 929	232 193	270 311	178 403	204 383	247 163	288 357
148	349	351	345	508	13 285	16 152	10 698	12 446	14 873	18 694
Percentages										
26,64	31,13	36,78	38,29	35,63	26,56	28,22	26,79	27,09	29,77	36,59
6,48	6,74	8,53	12,87	7,05	7,73	6,43	7,58	9,16	8,16	2,62
4,78	4,98	5,96	6,87	5,68	4,25	3,94	4,34	5,12	5,23	3,97
70,93	68,58	59,27	53,42	72,06	45,59	47,23	48,01	47,58	47,92	50,95
3,02	7,26	7,42	5,28	7,33	5,72	5,98	6,01	6,08	6,01	6,48
6,23	6,26	5,99	8,15	8,44	35,13	37,52	23,60	25,47	28,39	31,03

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

VIJFDE DEEL

INVESTERINGEN EN VERBRUIK

HOOFDSTUK I

INVESTERINGEN

Het lijdt geen twijfel meer dat 1975 een belangrijk keerpunt was in de ontwikkeling van de westerse industrielanden. De draagwijdte en de diepere oorzaken van de plotse wijzigingen die toen in tal van socio-economische indicatoren tot uiting kwamen, beginnen stilaan duidelijker te worden. Na verloop van tijd begonnen zij zich te laten gevoelen, een signaal waaraan sommigen destijds achteloos voorbijgingen ; anderen onderkenden het wel, maar bleven er niet bij stil staan ; een derde categorie van analisten, ten slotte, bleef blind voor die vaststelling en zag in deze bruuske verandering van economische grootheden niet meer dan een hapering van voorbijgaande aard.

Voor de historicus zal 1975 meer bepaald bekend blijven als het jaar waarin een breuk ontstond tussen twee industrialiseringsprocessen die zich beide rond enkele specifieke produkten voltrokken. De eerste, oude fase, die nu langzamerhand uitdeint, maar toch niet kan worden weggecijferd, was gegrondvest op de produktie en de eerste verwerking van textiel-, metaal- en scheikundige produkten ; de tweede, nieuwe industrialiseringsgolf, die nog in haar kinderschoenen staat, moet het hebben van verfijnde produkten, het kunstmatige of natuurlijke maar niet overdachte inzicht in de chips en de elementaire levensvormen (cel, bacterie). In die zin is 1975 bovenal het begin van een crisis die het gevolg is van de structurele aanpassing van de industrie.

1. — *Produktieve investeringen.*

Naast tal van andere socio-economische grootheden, waaronder niet in het minst de produktie en de tewerkstelling, komt deze — aanvankelijk sluimerende — verschuiving die in 1975 erg hard aankwam en zich sedertdien heeft verdergezet, ook tot uiting in de investeringen, zowel in de wijze waarop ze zich in de loop van de jongste jaren ontwikkelden als in de sectoriële spreiding ervan.

Nadat de investeringen in de fabrieksnijverheid tussen 1954 en 1974 gestadig waren opgelopen (cfr. de tabel « investeringen in de gezamenlijke economie » : gemiddelde jaarlijkse stijging +6,6 %), zijn ze sedertdien aanzienlijk beginnen verminderen (de gemiddelde jaarlijkse daling tussen 1974 en 1981 bedroeg 4,3 %). Tegenover het topjaar van 1974 waar de index 100 bedroeg, een waarde die

sedertdien niet meer werd bereikt, bleef het volume van de investeringen in de nijverheid in 1981 beperkt tot 72, in prijzen van 1975, nadat het in 1980 was verbeterd tot 78. De investeringen in de dienstensector, daarentegen, namen tussen 1974 en 1981 jaarlijks met gemiddeld 3,0 % toe en lagen ver boven het peil van 1974 (=100) (119,6 in 1981 en 123,8 in 1980). Wanneer hierin de investeringen van de overheidsdiensten en het onderwijs buiten beschouwing worden gelaten, is de vordering nog opmerkelijker. De diensten gingen er tussen 1974 en 1981 jaarlijks met 3,6 % op vooruit en, vertrekkend van 100 in 1974, werd in 1981 123,0 gehaald (120,9 in 1980). De investeringen in de fabrieksnijverheid, die in 1974 nog een derde van de totale produktieve bestedingen voor haar rekening nam (bruto vorming van vast kapitaal, met uitsluiting van de woongebouwen) maakten daar in 1981 nog slechts een vierde deel van uit.

De stijging van de investeringen in de dienstensector was echter niet genoeg om de achteruitgang van de nijverheidsinvesteringen goed te maken.

Van 1975 tot 1979 bleef het volume van de bruto vorming van vast kapitaal voor het geheel van de nationale produktiesectoren onder de in 1974 behaalde waarde. In 1980 lag dat volume hoger dan in 1974 (106,8 t.o.v. 100), maar in 1981, toen de nijverheidsinvesteringen andermaal terugliepen en ook de overheid minder investeerde, daalde het volume van de totale produktieve investeringen onder de 100 punten-grens (92,4).

Veelbetekenend voor de crisisperiode was het investeringsverloop in de fabrieksnijverheid. Het volume van de investeringsuitgaven in de sector van het ijzer, het staal en de non-ferrometalen slonk sedert 1977 zienderogen en ondanks de verbetering ervan in 1980 en 1981, bleven de investeringen nog steeds veronder het recordpeil dat in 1975 werd bereikt (75,8 in 1981 t.o.v. 100 voor 1975). In de metaalverwerkende nijverheid bleven de investeringen in 1980 en 1981 onder het in 1973 behaalde maximum (gemiddeld 95,8 in 1980-1981, t.o.v. 100 in 1973), al lag het volume wel boven het gemiddelde van de jaren 1975-1979. In de scheikundige nijverheid en de aanverwante bedrijfstakken, waar de inzinking van investeringen langer uitbleef (1977), lag het investeringsvolume tussen 1977 en 1981 gemiddeld amper half zo hoog als tijdens het topjaar 1976 (gemiddeld 55,3 tussen 1977 en 1981 t.o.v. 100 in 1976). Een laatste belangrijke bedrijfstak van de fabrieksnijverheid is die van de voeding en de dranken. Ook hier lag het investeringspeil beduidend lager dan in 1974 (67 in 1981). Met uitzondering van de papiernijverheid, de drukkerijen en de uitgeverijen, waar het volume van de investeringen tussen 1977 en 1980 het recordpeil van 1974 overtrof (al viel dat volume in 1981 terug tot 90,6), bleven de investeringen in alle minder belangrijke takken van be- en verwerkende nijverheid in de loop van de periode 1975-1981 gemiddeld beperkt tot de helft van het in 1974 behaalde maximum ; met name in 1981, vielen ze wel erg zwak uit.

Bij de commerciële diensten wisten twee sectoren hun uitrustingen gevoelig op te drijven tussen 1974 en 1981 : enerzijds het verkeer en het vervoer (gemiddelde jaarlijkse stijging 5,0 %), waar het indexcijfer van het volume der investeringen in 1981 niet minder dan 143,6 punten haalde (t.o.v. 1974=100) en anderzijds de

medische beroepen en andere diensten aan de gezinnen en de bedrijven (gemiddelde jaarlijkse stijging 5,4 %), waar het desbetreffende indexcijfer 125,7 bereikte in 1981 (resp. 134,1 en 132,2 in 1979 en 1980, t.o.v. 1974=100).

Ook de overheidsinvesteringen (openbare diensten, officieel onderwijs en overheidsbedrijven) namen in de loop van de periode 1974-1981 nagenoeg onafgebroken toe. In 1981 lag het peil op 130,3 (1974=100) ondanks een lichte achteruitgang (−1,6 %) tijdens dit laatste jaar t.o.v. 1980.

In 1981 konden slechts twee bedrijfstakken op een verhoging van hun investeringen t.o.v. het voorgaande jaar bogen : in de nijverheid ijzer, staal en non-ferrometalen (hoofdzakelijk de ijzer- en staalnijverheid) en bij de commerciële diensten, het verkeer en het vervoer (hoofdzakelijk de spoorwegen). Voor de gezamenlijke nijverheid (inclusief de openbare nutsinstellingen en het bouwbedrijf) beliep de achteruitgang 12,2 % ; voor de diensten werd een daling met 3,3 % opgetekend.

Op het einde van 1981 trad een verbetering van de investeringsneiging in, eerst in de bedrijven van de tertiaire sector, daarna in de nijverheidsondernemingen. Uit de B.T.W.-aangiften blijkt dat de produktieve investeringen zich in 1982 herstelden. Voor de gezamenlijke maandelijkse aangevers namen de investeringsuitgaven van 1981 tot 1982 naar waarde met 12,0 % toe : 9 % voor de nijverheidsondernemingen (inclusief de activiteiten van openbaar nut en de bouwnijverheid) en 16 % voor de niet-industriële ondernemingen. Naar waarde mag deze herstelbeweging zich dan wel over de meeste bedrijfstakken hebben uitgestrekt — met belangrijke uitzonderingen zoals de electriciteitsproduktie door kernenergie en het bouwbedrijf, — naar volume echter groeiden de investeringen t.o.v. het voorgaande jaar nog niet in alle sectoren aan.

In tegenstelling tot de ontwikkeling in 1981, namen de investeringen in de fabrieksnijverheid in 1982 aanzienlijk toe. Ongetwijfeld speelden twee bedrijfstakken — de ijzer- en staalnijverheid en de automobielbouw — hierin een sleutelrol ; toch waren en maar enkele die niet konden bogen op een positieve ontwikkeling. Sommige bedrijfstakken (naast de reeds vermelde ijzer- en staalnijverheid en automobielbouw, ook de industrie der niet-metaalhoudende mineralen, de scheikundige en elektrotechnische nijverheid, de textiel-, hout- en meubelindustrie, papier, drukkerijen en uitgeverijen) boekten een belangrijke toeneming van hun produktieve investeringen. Voor andere sectoren was de vooruitgang matig (voedingsnijverheid en dranken) tot zwak (rubber, plastiek, niet-mechanische werken van metaal, machinebouw).

Wat de energiesector betreft is in de olieraffinaderijen, die eens te meer met een overcapaciteit moesten afrekenen, en de elektriciteits- en kernindustrie hun investeringen gevoelig geslonken; de gassector, daarentegen, dreef zijn uitrustingsbestedingen aanzienlijk op.

De bouwnijverheid ondervindt voor wat haar uitrusting betreft uiteraard de negatieve weerslag van de sterk dalende woningvraag en van het inkrimpende volume van de overheidsinvesteringen voor infrastructuurwerken.

Wat de tertiaire sector betreft, viel vooral de toeneming van de investeringen op in de groothandel, het verkeer en het vervoer, de banken en de kredietinstellingen.

Dat de produktieve investeringen in 1982 verbeterden, blijkt ook uit de invoer van uitrustingsgoederen (+14,1 % in 1982 t.o.v. 1981 — cfr. de tabel op het einde van het hoofdstuk), de leveringen van uitrustingsgoederen op de binnenlandse markt door de metaalverwerkende nijverheid en uit de niet voor woning bestemde gebouwen in dit jaar opgetrokken (cfr. de tabellen « metaalverwerkende nijverheid » en « bouwvergunningen en aangevatte bouwwerken » in hoofdstuk II, deel 2 van dit boek « Produktie van goederen en diensten »).

Uit dit alles kan dus worden opgemaakt dat het volume van de produktieve investeringen, na de achteruitgang in 1981, zich in 1982 lichtjes herstelde. Deze gunstige ontwikkeling beantwoordt echter niet meer aan een belangrijk en te verwachten opwarts verloop van de verschillende bestanddelen van de vraag, zoals dat tijdens de jaren vóór 1974 het geval was. Het binnenlandse gezinsverbruik nam sedert 1981 immers gestadig af, de overheidsbestedingen en -investeringen bleven beperkt ingevolgs de sterke druk op de overheids-uitgaven en de uitvoer groeide slechts matig aan. Verder hebben een aantal strategische overwegingen een belangrijk aandeel gehad in de verbetering van de investeringen in 1982 : vernieuwing en aanpassing van het produktie-apparaat in functie van een nieuwe internationale werkverdeling van de bedrijvigheid die zich aan het voltrekken is en noodzakelijkerwijs een fase van toegespitste concurrentie onder de aanbieders van een op wereldschaal herschikte markt doorloopt; wanneer dan de nieuwe marktposities onderling zullen zijn aanvaard, zal een nieuw evenwicht ontstaan. Het investeringsbeleid van de ondernemingen zal voortaan nog meer worden gekenmerkt door het onvermijdelijk nemen van risico's en door een strategisch afwachten. Daarenboven zullen de meeste ondernemingen weer financieel gezond moeten worden na de periode van verslechtering die ze hebben doorgemaakt en die ze nu stilaan te boven komen.

Enkele regeringsmaatregelen die krachtens de bijzondere machten werden genomen, kunnen daartoe bijdragen. Krachtens het koninklijk besluit nr. 16 werd de vennootschapsbelasting van 48 op 45 procent gebracht. Het koninklijk besluit nr. 15, aangevuld door het koninklijk besluit nr. 150 beoogt tegelijk de financiering van Belgische ondernemingen met risicodragend kapitaal te bevorderen en de particulieren ertoe te bewegen in te schrijven op aandelen van Belgische vennootschappen door hen specifieke fiscale voordelen te verlenen. Met het koninklijk besluit nr. 48 ten slotte, wordt de investeringsaftrek ingevoerd en worden de begrippen meerwaarde en afschrijvingen nader omschreven ; aan de ondernemingen wordt de mogelijkheid geboden hun belastbare winst te verminderen met een investeringsaftrek gelijk aan een percentage van de nieuwe investering. Het zijn vooral de investeringen voor energiebesparing en technologisch onderzoek die worden begunstigd.

2. — *Woongebouwen.*

De bouw van nieuwe woningen, die van 1974 tot 1979 een hoge vlucht nam, is nadien aanzienlijk teruggelopen, in die mate dat de bedrijvigheid in de bouwnijverheid sedert 1981 op een kritiek peil is beland (1).

In 1982 liep het aantal aangevatte nieuwe woningen t.o.v. het voorgaande jaar met 12,8 % terug, nadat het in 1981 reeds daalde met 32,1 % t.o.v. 1980. Het aantal uitgereikte bouwvergunningen voor nieuwe woningen slonk met ruim 20 % t.o.v. 1981.

In 1980 en 1981 kwam die achteruitgang hoofdzakelijk voor rekening van de niet gesubsidieerde woningen ; in 1982 echter werden de initiatieven van de openbare woningbouwmaatschappijen beknot door de financiële moeilijkheden waarmee deze te kampen hadden.

Ongeacht deze bijzondere en vermoedelijk voorlopige toestand, vindt sedert 1980 de teruggang van de vraag naar nieuwe woningen haar oorzaak in een samenloop van omstandigheden, waarvan sommige van structurele aard zijn. De belangrijkste daaronder zijn de geringe aangroei en de veroudering van de bevolking. Bovendien is bij het publiek geleidelijk een wijziging bij de voorkeur voor een nieuwe dan wel voor een bestaande woning ingetreden. Het gaat hierbij om een complexe ontwikkeling, die zowel geografisch als sociaal-professioneel ongelijkmatig is gespreid, maar waardoor in ruime mate de klemtoon wordt verlegd naar de noodzaak van de vernieuwing van woonpanden. In dat verband moge worden opgemerkt dat België thans, evenmin als in een voorbij verleden trouwens, geen woningnood kent, maar wel integendeel beschikt over een aanzienlijke voorraad woningen, waarvan weliswaar sommige van gevorderde ouderdom zijn.

Een andere bepalende factor was vanaf 1979 het verdwijnen van de speculatieve vraag, die de woning als een zeer renderende belegging beschouwde, met de daling van dit rendement bleef de vraag uit.

Meer speciaal conjunctureel gebonden, zijn daar ook nog het hoge peil van de rentetarieven, de moeilijkheden bij het bekomen en het behouden van werkgelegenheid en de inkrimping van het inkomensaandeel dat aan het verwerven van een nieuwe woning zou kunnen worden besteed. Al deze factoren hebben ongetwijfeld hun rol gespeeld bij de woningbouw in 1981 en 1982.

Na een rondetafel met vertegenwoordigers van de bouwsector, besloot de regering in februari voor die sector tijdelijk de B.T.W.-tarieven van 17 % naar 6 %

(1) De statistieken m.b.t. de bouwvergunningen en de bouw van nieuwe woningen werden opgenomen in Hoofdstuk II, del 2. « Produktie van goederen en diensten »; de gegevens van de nationale boekhouding kunnen worden gevonden in de tabel over de investeringen ten behoeve van de economie, achteraan dit hoofdstuk.

te verlagen tot 31 december 1983 (koninklijk volmachtsbesluit nr. 1). Door de druk van enkele factoren, zoals de hoge rentetarieven en de vermindering van het reële inkomen van de kandidaat-eigenaars heeft deze maatregel in 1982 niet de gewenste uitwerking gehad.

*

* *

Jaarlijkse groei van de investeringen

(volgens de maand- en kwartaalaangiften inzake de BTW - in reële prijzen)

BEDRIJFSTAK	Wijziging t.o.v. het voorgaande jaar in %				
	1978	1979	1980	1981	1982 (a)
Vaste brandstoffen	— 9,4	55,4	14,8	— 7,9	12,2
Aardolieindustrie	3,7	24,7	143,7	8,4	—30,5
Electriciteit en kernenergie	45,5	13,6	14,3	1,1	—12,9
Gas	7,9	— 9,7	68,5	—21,7	81,4
Basismetallurgie	—34,5	3,5	34,2	—10,0	67,1
Vervaardiging van steen, cement, betonwaren, glas	6,0	—19,0	3,6	—29,7	36,6
Chemische industrie	—9,7	9,7	— 0,3	—15,9	16,3
Metaalverwerkende industrie	13,7	38,3	12,1	—3,9	14,4
waarvan : vervaardiging van produkten uit metaal	27,8	— 7,7	26,4	—14,6	3,3
machinebouw	— 2,8	44,0	26,1	—30,3	— 1,0
elektrische en elektronische industrie	10,3	13,9	17,0	—12,9	36,2
automobielbouw	53,1	70,5	36,0	31,1	33,3
Voedings- en genotmiddelenindustrie	23,8	— 2,8	4,0	—10,6	12,6
Textielnijverheid	— 7,8	— 2,3	31,0	—17,8	32,4
Houtindustrie	5,7	— 4,0	10,8	—24,3	20,8
Papierindustrie, grafische nijverheid, uitgeverijen	40,7	10,8	— 0,7	— 2,3	18,3
Rubber- en plastiekverwerkende industrie	3,1	5,4	8,7	— 5,1	6,8
Bouwnijverheid	6,4	22,3	—15,0	—13,6	— 7,9
Industriële bedrijven	**11,4**	**12,1**	**11,6**	**— 7,5**	**9,0**
Handel	9,8	16,7	— 4,1	2,6	12,7
Vervoer en communicatie	53,3	—21,6	5,1	6,9	14,5
Bankwezen, verzekeringen, dienstverlening aan ondernemingen	— 8,7	17,1	18,4	— 4,4	16,7
Overige dienstverlening	9,8	17,9	— 8,8	7,3	10,0
Niet industriële bedrijven	**20,7**	**— 0,4**	**3,8**	**— 0,9**	**13,9**
Alle aangevers samen	**16,0**	**5,7**	**7,9**	**— 4,5**	**11,4**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek

(a) Voorlopige gegevens.

Investeringen ten beho

Landsverdedig
(miljoe

OMSCHRIJVING	In prij		
	1977	1977	1979
1. Landbouw, bosbouw en visserij	13 195	15 138	13.380
2. Extractieve nijverheden	1 897	2 232	2 785
a) Steenkoolmijnen en hun elektrische centrales	*508*	*790*	*1 013*
b) Andere extractieve nijverheden	*1 389*	*1 442*	*1 772*
3. Be- en verwerkende nijverheden	74 453	71 277	72 744
a) Voedingsmiddelen, dranken en tabak	*11 623*	*13 914*	*13 595*
b) Textiel	*4 022*	*3 556*	*3 739*
c) Kleding en schoeisel	*1 034*	*1 107*	*979*
d) Hout en meubelen	*3 153*	*3 021*	*3 405*
e) Papier, drukkerij, uitgeverij	*4 069*	*5 809*	*6 176*
f) Chemie en aanverwante activiteiten	*19 369*	*16 980*	*16 594*
g) Klei, ceramiek, glas en cement	*4 774*	*5 394*	*4 826*
h) IJzer, staal en non-ferrometalen	*7 304*	*4 155*	*3 525*
i) Metaalverwerkende nijverheid en scheepsbouw	*17 342*	*15 943*	*18 273*
j) Diverse activiteiten n.e.g.	*1 763*	*1 398*	*1 632*
4. Bouwnijverheid	11 573	11 057	11 716
5. Elektriciteit, gas en water	34 061	33 350	33 042
6. Handel, bank- en verzekeringswezen, woongebouwen	224 705	234 101	214 723
a) Handel, bank- en verzekeringswezen	*54 138*	*52 702*	*56 187*
b) Woongebouwen	*170 567*	*181 399*	*158 536*
7. Vervoer en verkeer	55 751	65 123	63 955
a) Spoorwegvervoer	*17 516*	*19 087*	*19 819*
b) Wegvervoer	3 637	3 651	4 625
c) Zeevervoer, binnenscheepvaart, havens	*17 503*	*25 734*	*22 544*
d) Luchtvervoer	*267*	*633*	*2 068*
e) Post, telegraaf, telefoon, radio en televisie	*16 828*	*16 018*	*14 899*
8. Diensten	110 954	106 044	112 944
a) Overheid (wegen inbegrepen)	*54 569*	*52 913*	*55 053*
b) Onderwijs (officieel en vrij)	*30 430*	*28 896*	*29 163*
c) Andere	*25 955*	*24 235*	*28 728*
Bruto binnenlandse vaste kapitaalvorming (1 tot 8)	**526 589**	**538 322**	**525 289**
9. Veranderingen der voorraden	7 370	7 064	16 266
a) Veestapel	*— 30*	*664*	*— 234*
b) Andere voorraden	*7 400*	*6 400*	*16 500*
Totaal (van 1 tot 9)	**533 959**	**545 386**	**541 555**
Statistische aanpassing	3 060	1 565	5 956
Bruto binnenlandse kapitaalvorming	**537 019**	**546 951**	**547 511**

(a) Volgens de nationale rekeningen. De gegevens voor 1982 zijn nog niet beschikbaar.

de economie (a)
inbegrepen
ken)

1975		In werkelijke prijzen				
1980	1981	1977	1978	1979	1980	1981
12 460	11 045	14 683	17 206	15 963	15 294	14 087
2 648	2 325	2 036	2 462	3 053	2 999	2 712
1 045	*1 071*	*553*	*878*	*1 070*	*1 122*	*1 201*
1 603	*1 254*	*1 483*	*1 584*	*1 983*	*1 877*	*1 511*
94 061	86 769	81 194	79 417	83 580	109 189	103 427
14 490	*10 531*	*12 732*	*15 423*	*15 686*	*17 078*	*12 827*
4 552	*3 570*	*4 340*	*3 910*	*4 280*	*5 231*	*4 238*
1 021	*874*	*1 139*	*1 265*	*1 132*	*1 204*	*1 066*
3 220	*1 857*	*3 490*	*3 426*	*3 976*	*3 812*	*2 270*
6 897	*5 203*	*4 405*	*6 437*	*7 058*	*7 985*	*6 181*
19 878	*18 472*	*21 104*	*18 919*	*18 758*	*22 820*	*21 803*
4 782	*3 134*	*5 192*	*6 073*	*5 603*	*5 678*	*3 852*
11 596	*17 489*	*7 879*	*4 558*	*3 954*	*13 225*	*20 453*
25 749	*23 958*	*18 933*	*17 824*	*21 257*	*29 951*	*28 705*
1 876	*1 681*	*1 980*	*1 582*	*1 876*	*2 205*	*2 032*
10 465	7 619	12 665	12 522	13 515	12 226	9 142
29 782	23 560	38 379	39 820	41 906	39 592	33 249
212 682	144 848	264 555	290 975	280 088	297 951	209 244
55 782	*51 231*	*61 800*	*62 300*	*69 400*	*71 300*	*68 600*
159 900	*93 617*	*202 755*	*228 675*	*210 688*	*226 651*	*140 644*
67 920	72 888	61 667	73 547	75 194	82 484	92 279
25 700	*32 264*	*19 967*	*22 456*	*24 197*	*32 328*	*42 523*
3 750	*2 798*	*4 150*	*4 294*	*5 624*	*4 709*	*3 625*
17 588	*18 996*	*19 171*	*28 463*	*26 290*	*21 761*	*24 187*
4 071	*1 832*	*360*	*800*	*2 355*	*4 666*	*2 294*
16 811	*16 998*	*18 019*	*17 534*	*16 728*	*19 020*	*19 650*
122 847	114 177	127 979	128 624	143 668	165 859	168 250
62 878	*55 953*	*62 541*	*63 974*	*69 398*	*84 071*	*82 312*
31 430	*31 299*	*35 538*	*35 650*	*38 170*	*44 188*	*48 238*
28 539	*26 925*	*29 900*	*29 000*	*36 100*	*37 600*	*37 700*
552 865	**463 231**	**603 158**	**644 573**	**656 967**	**725 594**	**632 390**
5 394	9 922	7 917	8 397	19 912	7 016	12 345
— 506	*— 978*	*83*	*697*	*— 188*	*— 684*	*—2 555*
5 900	*10 900*	*8 000*	*7 700*	*20 100*	*7 700*	*14 900*
558 259	**473 153**	**611 075**	**652 970**	**676 879**	**732 610**	**644 735**
— 786	—3 015	1 317	—1 837	1 471	— 218	6 725
557 473	**470 138**	**612 392**	**651 133**	**678 350**	**732 392**	**651 460**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Sectoriële spreiding van de voorziene buitenlandse investeringen

(miljoenen franken)

SECTOREN	1978	1979	1980	1981	1982		Totaal van 1959 tot 1982	
					Absolute gegevens	%	Absolute gegevens	%
Metaal	2 865	1 075	1 428	1 674	3 973	45,4	65 487	26,5
Scheikunde, petroleum, papier	4 137	5 752	781	2 766	2 995	34,2	111 267	44,9
Textiel	151	28	62	167	23	0,3	10 397	4,2
Andere	5 003	3 846	3 453	3 973	1 758	20,1	60 436	24,4
Totaal ...	**12 156**	**10 701**	**5 724**	**8 580**	**8 749**	**100,0**	**247 587**	**100,0**
waarvan :								
nijverheid	*7 454*	*7 488*	*2 563*	*5 457*	*7 292*	*83,4*	*204 861*	*82,7*
handel	*2 122*	*1 093*	*1 290*	*1 208*	*782*	*8,9*	*16 808*	*6,8*
diensten	*2 580*	*2 120*	*1 871*	*1 915*	*675*	*7,7*	*25 918*	*10,5*

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van de Nijverheid.

Indeling van de voorziene buitenlandse investeringen volgens land van oorsprong

(miljoenen franken)

LAND	1978	1979	1980	1981	1982		Totaal van 1959 tot 1982	
					Absolute gegevens	%	Absolute gegevens	%
Duitse Bondsrep. ...	1 030	246	996	2 378	191	2,2	28 046	11,3
Frankrijk	366	422	768	610	249	2,9	25 019	10,1
Italië	65	7	62	11	7	0,1	3 612	1,4
Luxemburg	167	1 319	73	99	109	1,2	2 464	1,0
Nederland	1 924	624	872	959	1 929	22,0	26 617	10,8
Verenigd Koninkrijk	358	3 339	507	535	464	5,3	16 514	6,7
Denemarken	21	14	25	3	—	—	190	0,1
Ierland	—	—	1	1	—	—	4	—
E.E.G.	**3 931**	**5 971**	**3 304**	**4 596**	**2 949**	**33,7**	**102 466**	**41,4**
Verenigde Staten ...	5 140	3 115	1 066	976	3 408	39,0	108 701	43,9
Japan	559	46	680	2 140	12	0,1	6 676	2,7
Zweden	41	6	41	97	4	0,0	2 653	1,1
Zwitserland	277	279	248	49	2 062	23,6	6 175	2,5
Andere landen	2 208	1 284	385	722	314	3,6	20 916	8,4
Totaal ...	**12 156**	**10 701**	**5 724**	**8 580**	**8 749**	**100,0**	**247 587**	**100,0**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van de Nijverheid.

Regionale indeling van de voorziene buitenlandse investeringen in de fabrieksnijverheid

(miljoenen franken)

PROVINCIE EN STREEK	1978	1979	1980	1981	1982	
					Absolute gegevens	%
Antwerpen	2 179	4 681	1 087	2 040	145	2,0
West-Vlaanderen	62	—	—	—	—	—
Oost-Vlaanderen	465	1 055	350	852	3 150	43,2
Limburg	822	175	42	375	—	—
Vlaams Brabant	249	295	30	—	140	1,9
Vlaamse gewesten	*3 715*	*6 268*	*1 509*	*3 267*	*3 435*	*47,1*
Henegouwen	1 267	436	218	—	—	—
Luik	833	190	661	67	1 947	26,7
Luxemburg	1 200	—	25	—	—	—
Namen	177	80	85	—	—	—
Waals Brabant	209	275	—	70	75	1,0
Waalse gewesten	*3 686*	*981*	*989*	*137*	*2 022*	*27,7*
Hoofdstad Brussel	*53*	*240*	*65*	*2 053*	*1 835*	*25,2*
Het Rijk ...	**7 454**	**7 489**	**2 563**	**5 457**	**7 292**	**100,0**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van de Nijverheid.

Nationale Investeringsmaatschappij

Sectoriële spreiding van de eigen portefeuille tot 30 september 1982

BEDRIJFSTAK	Bedrag	
	Miljoenen franken	In %
Voedingsmiddelennijverheid	111,1	1,44
Textielnijverheid	207,0	2,69
Hout-, plastiek- en glasvezelnijverheid	297,1	3,86
Papiernijverheid, druk- en uitgeversbedrijf	530,7	6,89
Scheikunde	622,7	8,09
Basis-metaalnijverheid	374,7	4,87
Metaalverwerkende nijverheid	541,3	7,03
Energie	895,7	11,63
Bouwnijverheid en bouwmaterialen	219,1	2,85
Elektronica en televerbindingen	277,5	3,60
Vervoer en behandeling van goederen	1 622,2	21,06
Gespecialiseerde financeringen	1 342,5	17,43
Studie, engineering en overdracht van technologie	265,9	3,45
Andere goederen en diensten	393,6	5,11
Totaal ...	**7 701,1**	**100,00**

Bron : Nationale Investeringsmaatschappij.

Bruto binnenlandse kapitaalvorming

Exclusief landsverdediging en voorraadvorming

(miljarden franken - in werkelijke prijzen)

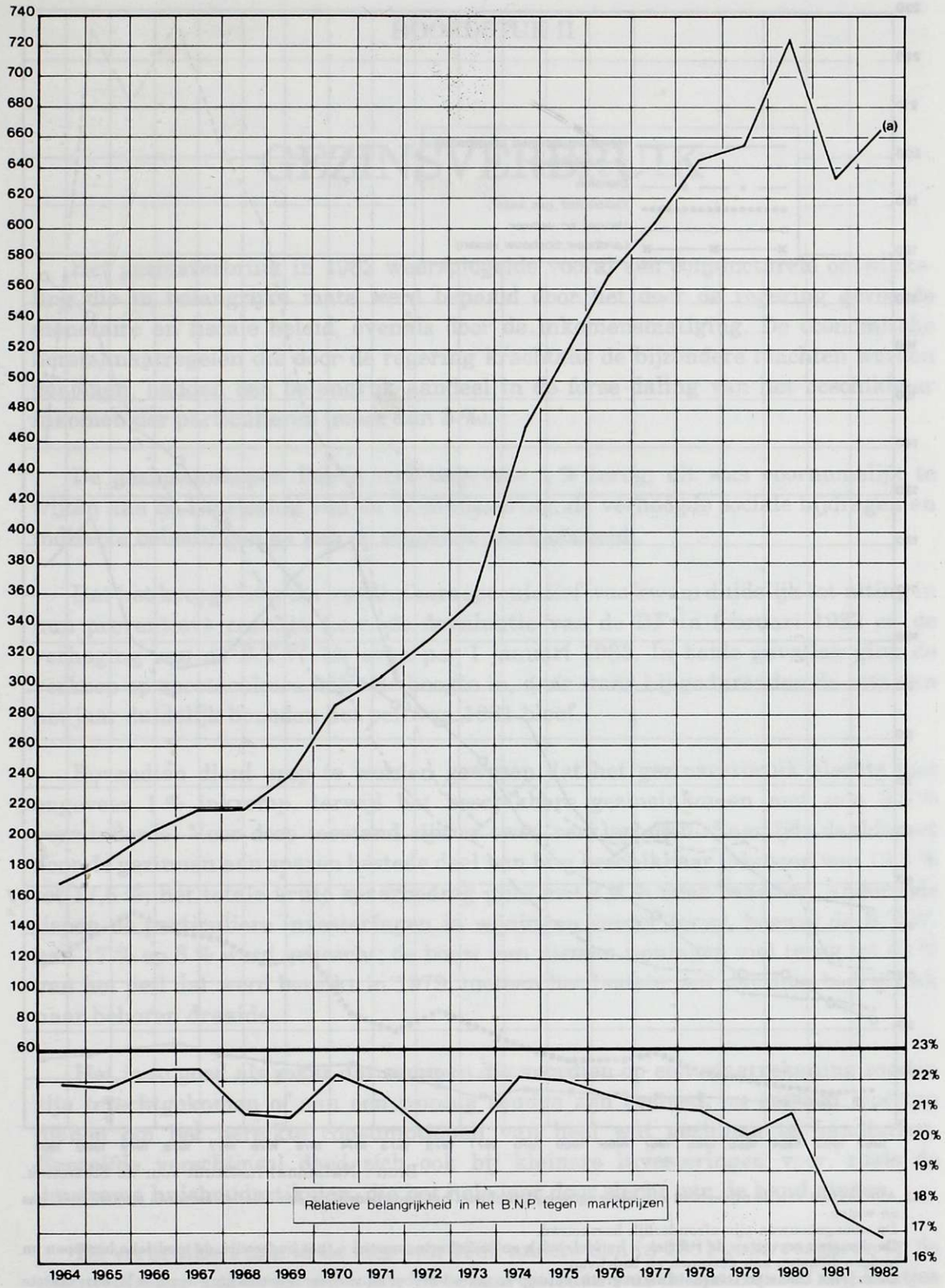

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Raming.

Bedrijfstaksgewijze ontwikkeling van de bruto binnenlandse kapitaalvorming (a)

Exclusief landsverdediging en voorraadschommeling
(miljarden franken - in werkelijke prijzen)

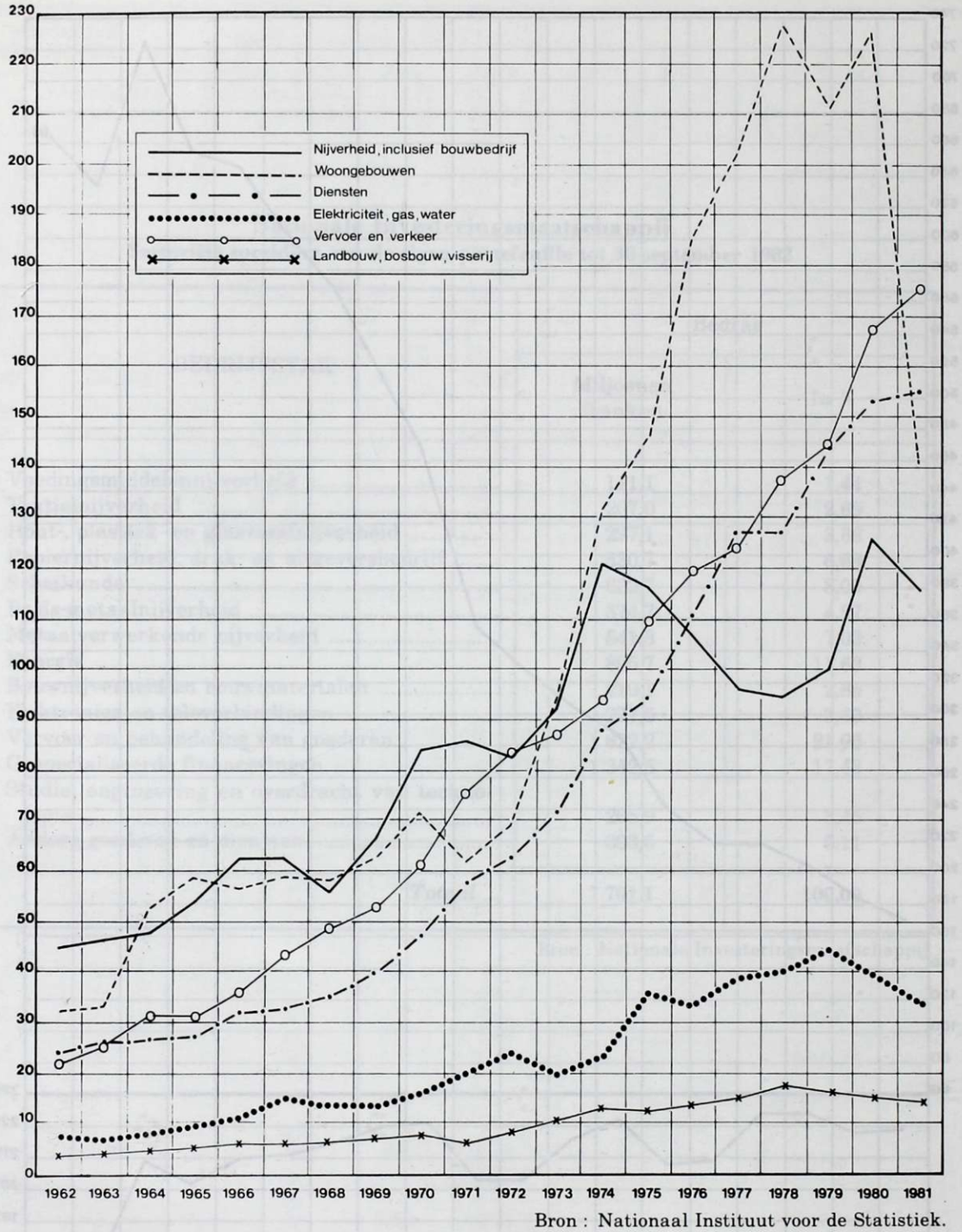

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Alle takken van de nijverheid zijn samengevoegd, inclusief het bouwbedrijf en exclusief de sectoren elektriciteit, gas en water.
De woongebouwen zijn afzonderlijk beschouwd.
De diensten omvatten de rubriek « handel, bank en verzekeringswezen », het onderwijs, de medische beroepen en andere diensten aan gezinnen en bedrijven.
De rubriek Diensten-Overheid die in grote mate op de tak « Vervoer en verkeer » betrekking heeft, is bij deze laatste gevoegd.
De gegevens voor 1982 zijn nog niet beschikbaar.

HOOFDSTUK II

GEZINSVERBRUIK

Het gezinsverbruik in 1982 weerspiegelde vooral een conjuncturele ontwikkeling die in belangrijke mate werd bepaald door het door de regering gevoerde monetaire en fiscale beleid, evenals door de inkomensmatiging. De economische herstelmaatregelen die door de regering krachtens de bijzondere machten werden genomen, hadden een belangrijk aandeel in de forse daling van het beschikbaar inkomen der particulieren (meer dan 3 %).

De gezinsaankopen liepen met ongeveer 1 % terug; dit was voornamelijk te wijten aan de bevriezing van de loonindexering, de verhoogde sociale bijdragen en indirecte belastingen en aan de stijgende werkloosheid.

Dat het koopgedrag der verbruikers speculatief was kwam duidelijk tot uiting in hun preventieve reacties t.o.v. de devaluatie van de BF in februari 1982 en de verhoging van de B.T.W.-tarieven per 1 januari 1983. In beide gevallen ging de verkoop op spectaculaire wijze de hoogte in, daar waar hij gedurenden de rest van het jaar duidelijk beneden het peil van 1981 bleef.

Bovendien dient erop te worden gewezen dat het gezinsverbruik slechts met ongeveer 1 % inkromp, terwijl het beschikbare gezinsinkomen met zo'n 3,5 % verminderde. Voor deze toestand zijn er twee verklaringen. Enerzijds daalde het door de gezinnen aan sparen bestede deel van hun beschikbaar inkomen van 19,3 % tot 17,5 %; het totale bruto spaarbedrag ging met 4,8 % naar beneden. Anderzijds liepen de particuliere investeringen in woningen verder terug, hoewel de B.T.W. van 17 % op 6 % werd gebracht; de bouw van nieuwe woningen viel terug tot 42 % van het peil dat werd bereikt in 1979, meteen het laatste jaar dat deze bedrijfstak naar behoren draaide.

Het is zo goed als zeker dat sommen die voordien op een spaarrekening zouden zijn terechtgekomen of aan een woning zouden zijn besteed, nu gewoon moesten dienen om het bereikte consumptiepeil van heel wat gezinnen te handhaven. Eenzelfde verschijnsel deed zich ook bij kleinere investeringen voor, zoals de duurzame huishoudartikelen, die het hele jaar door slecht van de hand gingen.

De verbruikers zijn in de loop van 1982 anders dan in 1981 gaan reageren op de nieuwe daling van de koopkracht. Twee jaar geleden was de spaarquote nog lichtjes opgelopen (voorzorgssparen) en waren de aankopen van goederen en diensten met nagenoeg 2 % afgenomen, zonder dat de verbruikers hun koopgedrag wezenlijk

veranderden. In 1982 probeerden de gezinnen hun gewone uitgaven op een bepaald peil te houden door sommige aankopen van duurzame goederen uit te stellen en de kwaliteit van hun consumptiewaaier terug te schroeven, waarbij ze echter nogal diep in hun spaarreserves moesten graven. Gegevens uit de distributie staven dit standpunt; de verbruikers schakelden over van luxueuze produkten naar eenvoudiger en goedkoper produkten, zelfs wat de voeding betreft.

Het verband tussen verbruik en conjunctuurklimaat is in de loop van dit jaar veel strakker geworden. Door deze ontwikkeling zijn er structurele wijzigingen in de aanwending van het gezinsbudget ontstaan en zal dat later nog meer het geval zijn. Dat moge blijken uit het volgende.

De gedetailleerde ontwikkeling van het consumptieverloop kan worden nagegaan aan de hand van twee statistische indexcijfers die verschillend worden berekend en in twee afzonderlijke tabellen zijn ondergebracht;

— de statistieken betreffende de omzet in de kleinhandel, die door het N.I.S. op basis van enquêtes bij de handelaars worden opgesteld, geven resultaten weer voor vier belangrijke sectoren (1).

— de door het N.I.S. gepubliceerde statistieken op basis van fiscale gegevens waaruit het bedrag van de inzake B.T.W. aangegeven kleinhandelsverrichtingen naar voren komt. De A.D.S.D. heeft deze indexcijfers aangepast om de weerslag van de toenemende exportaangiften van sommige sectoren weg te werken. Met name in de posten « vervoermiddelen » en « kleinhandel van diverse produkten », lopen die bedragen immers op tot 10 % van de aangiften, d.i. 3 tot 4 % meer dan in 1981. Bijgevolg moeten de door het N.I.S. gepubliceerde indexcijfers, die wel goed zijn voor de beoordeling van het volume van de omzet in de handel, worden gecorrigeerd om hieruit te kunnen afleiden hoe de kleinhandelsafzet zich in het kader van de binnenlandse vraag heeft ontwikkeld.

Na deflatering met de overeenstemmende A.D.S.D.-prijsindexcijfers, geven de twee statistieken een gelijkaardig beeld aan van het groeitempo naar volume in de kleinhandel; de B.T.W.-gegevens wijzen wel op een grotere achteruitgang (−1,1 %) dan de indexcijfers uit de N.I.S.-enquête (−0,6 %). Deze kleine afwijking kan worden toegeschreven aan het feit dat de B.T.W.-gegevens op alle aangevers slaan, daar waar de N.I.S.-enquête weliswaar exhaustief is voor de grote distributie, maar voor de kleinhandel, nog steeds goed voor ruim 70 % van de afzet aan de verbruikers, op steekproeven steunt.

Een onderzoek van het kwartaalverloop van de totale afzet toont aan dat alleen in het eerste kwartaal er sprake was van enige vooruitgang t.o.v. 1981. De devaluatie van de BF in februari 1982 zat er voor veel tussen; de verbruikers hadden zich aan sterke prijsstijgingen verwacht en vervroegden daarom belangrijke aankopen in alle sectoren. Tijdens de drie andere kwartalen slonk de verkoop t.o.v. 1981, al deed zich in december wel een licht herstel voor, weer als gevolg van anticipatieve aankopen met het oog op B.T.W.-verhogingen per 1 januari 1983.

(1) Wegens een aantal wijzigingen aan de samenstelling van de enquête, zijn de indexcijfers over het vierde kwartaal nog maar voorlopig.

Dankzij deze nieuwe golf van vervroegde aankopen bleef de vermindering van de jaarlijkse groei tot 1 % beperkt.

Wat de uitsplitsing van de onderscheidene kleinhandelsposten betreft, enkel voor kleding (die het altijd al goed doet), papierwaren en kantoorbenodigdheden (met inbegrip van de micro-informatica) nam de omzet toe t.o.v. 1981. De verkoop van voeding en artikelen voor woninginrichting stagneerde, terwijl de motorbrandstoffen, de « overige kleinhandel » (met inbegrip van brandstoffen) en de in supermarkten verkochte « diverse niet-voedingswaren » aanzienlijk achteruitgingen. De gezinnen lijken heel wat minder aan « energie » te hebben uitgegeven, als gevolg van de tamelijk zachte winter en de koopkrachtbeperkingen die beginnen te wegen op de benzine-uitgaven van de automobilisten.

Wat de duurzame goederen betreft, blijkt weinig verandering voor de huishoudartikelen, hetgeen enkel het gevolg is van het spectaculaire opveren van de aankopen tijdens het 4e kwartaal, toen voor die produkten een B.T.W.-verhoging in het vooruitzicht werd gesteld. Dit wordt trouwens bevestigd door een harde weerslag in het eerste kwartaal van 1983. Zonder deze — louter toevallige — verschuiving zou de verkoop van woninginrichtingartikelen andermaal fel zijn teruggelopen, zoals dat voor de vervoermiddelen het geval was; daar daalde het omzetcijfer met 3 % naar volume.

De resultaten van de N.I.S.-enquête betreffende de uitrustingsgraad van de gezinnen in duurzame goederen, bevestigen de stagnering van de vraag naar elektrische huishoudtoestellen. Voor de produkten die voordien bij de gezinnen snel opgang maakten (diepvriezers, kleuren-T.V.), was er geen groei meer. Aangezien de enquête in 1982 werd verricht (toen de verkoop van duurzame goederen aanzienlijk inkromp), mag worden verwacht dat de uitrustingsgraad der gezinnen zich op het huidige peil zal handhaven, rekening gehouden met een toenemende verzadiging van de behoeften aan koelkasten en wasmachines.

Blijkens de door de Dienst voor het Wegverkeer opgemaakte statistiek liep het aantal inschrijvingen van nieuwe wagens slechts lichtjes terug (−1,7 %), dankzij het autosalon van januari 1982. In vergelijking met 1980, ook met autosalon, verminderde het aantal inschrijvingen echter met 13,6 %; dit komt neer op een stabilisering van de verkoop van 1982 op een bijzonder laag peil.

Bovendien wordt voor het eerst een sterkere uitbreiding van de markt der tweedehandswagens vastgesteld (het aantal inschrijvingen van tweedehandsvoertuigen steeg met 2 %). Dit lijkt erop te wijzen dat deze wagens bij de automobilisten steeds meer in trek raken; ze zijn goedkoper, beter aangepast aan de steeds meer beknotte financiële middelen van een groot aantal gezinnen. Deze handelwijze past trouwens perfect in de zeer opvallende tendens om de met de auto verbonden kosten te drukken door minder te rijden (dalende verkoop van motorbrandstoffen) en de onderhoudskosten terug te schroeven (herstellingen door particulieren).

De dienstenconsumptie, die wegens het gebrek aan dergelijke statistieken altijd moeilijk te ramen valt, kan worden doorgelicht aan de hand van het omzetcijfer dat

door de voornaamste sectoren bij de B.T.W. werd aangegeven. Na deflatering door de A.D.S.D.-prijsindexcijfers, wordt de hausse van het omzetcijfer van de diensten op 3,2 % geraamd, wat heel wat meer is dan in 1981 (+0,8 %). De posten die betrekking hebben op ontspanning, zoals de horeca-sector en de culturele en recreatieve diensten, gaan er met 5 % op vooruit en ontsnappen aan de uitgavenbesnoeiing waartoe de gezinnen gezien de aantasting van hun koopkracht overgaan. Een mogelijke verklaring voor de goede resultaten in deze takken ligt in het feit dat heel wat verbruikers die hun vakantiebudget hebben ingekrompen in België zijn gebleven en er op deze weinig crisisgevoelige soort diensten een beroep hebben gedaan. De post « herstelling van verbruiksgoederen » is ook aanzienlijk toegenomen als logisch gevolg van de vermindering van de aankopen van duurzame huishoudartikelen, die bijgevolg langer moeten meegaan. Enkel de persoonlijke diensten (zoals het haarknippen) stagneren, wat echter geen afbreuk doet aan de goede prestatie van de gezamenlijke diensten die profiteren van de onafgebroken stimulans van de ontspanningsactiviteiten, welke, ondanks de huidige economische moeilijkheden, in volle uitbreiding zijn.

De manier waarop de Belgische verbruikers tegen de conjuncturele ontwikkeling aankijken, komt tot uiting in de driemaandelijkse enquête van de Europese Gemeenschappen.

Twee tabellen maken duidelijk hoe de Belgen het verloop van hun financiële toestand en hun spaarmogelijkheden volgen. De antwoorden worden gerangschikt naar inkomenscategorie, waardoor veel meer aan het licht komt omtrent de uiteenlopende reacties van de verschillende inkomensniveaus;

— bij de gezinnen met een netto maandinkomen van minder dan 18 000 F wordt een verslechtering van hun inkomen aangevoeld; zij hebben steeds meer twijfels nopens hun spaarmogelijkheden.

— de gezinnen uit de inkomenscategorie van 18 000 tot 35 000 F zeggen dat hun financïele toestand fel is verslechterd en zijn steeds minder van plan een groter deel van hun inkomen opzij te zetten.

— de inkomenscategorieën van 35 000 tot 50 000 F gewagen eveneens van een verslechtering van hun financiële toestand en zij die in 1981 niet van plan waren hun spaarquote te verminderen, wensen nu niet langer een groter deel van hun inkomen te sparen.

— de gezinnen die meer dan 50 000 F netto verdienen menen ook dat hun financiële toestand minder rooskleurig wordt en zijn van plan hun spaarquote lichtjes te verlagen.

De antwoorden op de inderdaad stereotype vragen tonen duidelijk aan dat de gezinnen zich steeds meer van hun kwijnende koopkracht bewust worden. In 1981 namen de gezinnen uit om het even welke inkomenscategorie zich voor minder te sparen; dat is nu ook zo gebleken.

*
* *

Verloop van de verrichtingen volgens de B.T.W.-aangiften in verschillende posten van het gezinsverbruik (a)

(procentuele aangroei t.o.v. van vorig jaar)

OMSCHRIJVING	1981		1982									
			1e kwartaal		2e kwartaal		3e kwartaal		4e kwartaal (b)		Het jaar (b)	
	Waarde	Volume	Waarde	Volume	Waarde	Volume	Waarde	Volume	Waarde	Volume	Waarde	Volume
Kleinhandel	4,4	−2,2	9,8	1,6	7,3	−2,8	8,3	−1,4	8,8	−0,7	8,5	−1,1
Horeca	*8,4*	*3,0*	*10,4*	*6,1*	*7,4*	*3,7*	*10,5*	*7,3*	*9,2*	*5,4*	*9,1*	*5,3*
Reparatie van gebruiksgoederen en voertuigen	*0,6*	*−5,8*	*9,4*	*2,2*	*10,7*	*3,9*	*14,6*	*7,6*	*18,0*	*12,1*	*13,1*	*6,4*
Recreatieve en culturele diensten	*24,4*	*18,4*	*27,8*	*19,6*	*7,9*	*11,8*	*15,1*	*6,1*	*17,4*	*6,8*	*16,5*	*7,8*
Persoonlijke diensten	*5,7*	*0,1*	*5,9*	*−2,4*	*5,5*	*−1,4*	*3,8*	*−1,3*	*8,4*	*5,6*	*5,9*	*0,2*
Totale diensten (c)	6,5	0,8	10,8	4,8	8,2	0,9	11,1	3,2	12,7	4,8	10,5	3,2
Totaal gezinsverbruik (c)	**4,8**	**−1,6**	**10,0**	**2,5**	**7,6**	**−1,8**	**9,1**	**−0,1**	**9,9**	**0,8**	**8,9**	**−0,5**

(a) Alle aangevers inbegrepen. De omschrijvingen hebben betrekking op de aard van de bedrijvigheid.
(b) Voorlopige gegevens.
(c) Raming.

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Verloop van de verrichtingen volgens de B.T.W.-aangiften in de kleinhandel (a)

(procentuele aangroei t.o.v. van vorig jaar)

OMSCHRIJVING	1981		1982									
			1e kwartaal		2e kwartaal		3e kwartaal		4e kwartaal (b)		Het jaar (b)	
	Waarde	Volume	Waarde	Volume	Waarde	Volume	Waarde	Volume	Waarde	Volume	Waarde	Volume
Voeding	7,3	1,1	10,2	1,0	10,7	0,4	11,2	0,5	9,3	0,7	10,3	0,6
Schoonmaak-en onderhoudartikelen	6,8	2,2	7,1	1,5	5,5	−0,1	9,5	2,0	10,7	1,7	8,1	1,3
Kleding	8,2	5,1	6,1	0,8	5,6	0,1	6,6	0,8	9,1	3,8	7,0	1,5
Schoenen	4,5	− 3,8	7,9	0,2	9,6	2,9	11,9	5,5	8,4	2,8	5,9	0,1
Meubileringstextiel	−2,6	3,3	6,8	1,3	8,5	3,3	7,9	1,8	11,6	4,7	8,8	2,8
Woninginrichting	4,0	1,0	4,7	1,3	− 5,4	−8,7	1,2	−2,5	14,2	10,2	3,7	0,0
Automobielen, motorrijwielen en rijwielen	0,3	− 7,4	13,5	2,4	7,6	−5,0	8,1	−6,5	12,4	− 1,7	10,4	−2,7
Motorbrandstoffen	0,8	−15,4	12,0	8,9	16,4	0,4	15,8	8,6	11,2	− 2,6	13,8	1,0
Boeken, papierwaren en kantoorbenodigdheden	9,6	1,8	4,3	−4,8	5,7	−3,6	4,6	−2,2	6,3	0,4	5,7	−2,0
Overige kleinhandel (c)	3,7	− 9,4	15,1	3,0	10,6	−3,4	7,8	−3,8	10,4	− 2,1	10,8	−1,8
Kleinhandel van diverse produkten	5,5	0,0	4,9	−2,7	6,1	−4,1	5,5	−3,5	5,8	− 4,0	5,6	−4,0
Total	**4,4**	**− 2,2**	**9,8**	**1,6**	**7,3**	**−2,8**	**8,3**	**−1,4**	**8,8**	**− 0,7**	**8,5**	**−1,1**

(a) Alle aangiften samen.
(b) Voorlopige gegevens.
(c) Omvat de kleinhandel in : fotografische en optische artikelen, uurwerken en juwelen, speelgoed, sportartikelen, wapens, bloemen en planten, zaaigoed en meststoffen, geschenkartikelen, diversen en ook de brandstoffen, die een belangrijk aandeel hebben in deze rubriek.

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Verloop van de kleinhandelsafzet (a)

(procentuele aangroei t.o.v. dezelfde periode van het voorgaande jaar)

OMSCHRIJVING	1981		1982									
			1e kwartaal		2e kwartaal		3e kwartaal		4e kwartaal		Het jaar	
	Waarde	Volume	Waarde	Volume	Waarde	Volume	Waarde	Volume	Waarde	Volume	Waarde	Volume
Voedingsmiddelen	5,9	−0,2	8,1	−0,8	7,0	−3,0	6,7	−3,5	7,6	−0,8	7,3	−2,1
Textiel en kleding	4,8	1,3	12,4	6,2	7,5	2,1	11,7	5,5	7,6	2,1	9,5	3,7
Meubilerings- en huishoudartikelen	1,5	−1,7	2,9	−0,9	−2,1	−6,1	3,0	−1,5	11,9	6,0	4,1	−0,5
Andere artikelen	4,9	−6,3	10,8	2,2	11,5	−1,1	9,5	−0,6	9,1	−2,5	10,2	−0,5
Totaal ...	**4,6**	**−2,0**	**9,0**	**1,5**	**7,0**	**−2,3**	**7,6**	**−1,1**	**8,8**	**−0,2**	**8,1**	**−0,6**

(a) Statistisch onderzoek van het N.I.S. Voorlopige gegevens.
De gegevens naar volume voor de verschillende goederengroepen werden verkregen door de gegevens naar waarde met de overeenstemmende prijsindexcijfers te deflateren.

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Verloop van de indexcijfers van de omzet in de kleinhandel

Verdeling volgens de aard der goederen — waarde indexcijfers
(seizoengezuiverde en afgevlakte reeksen — 1970=100)

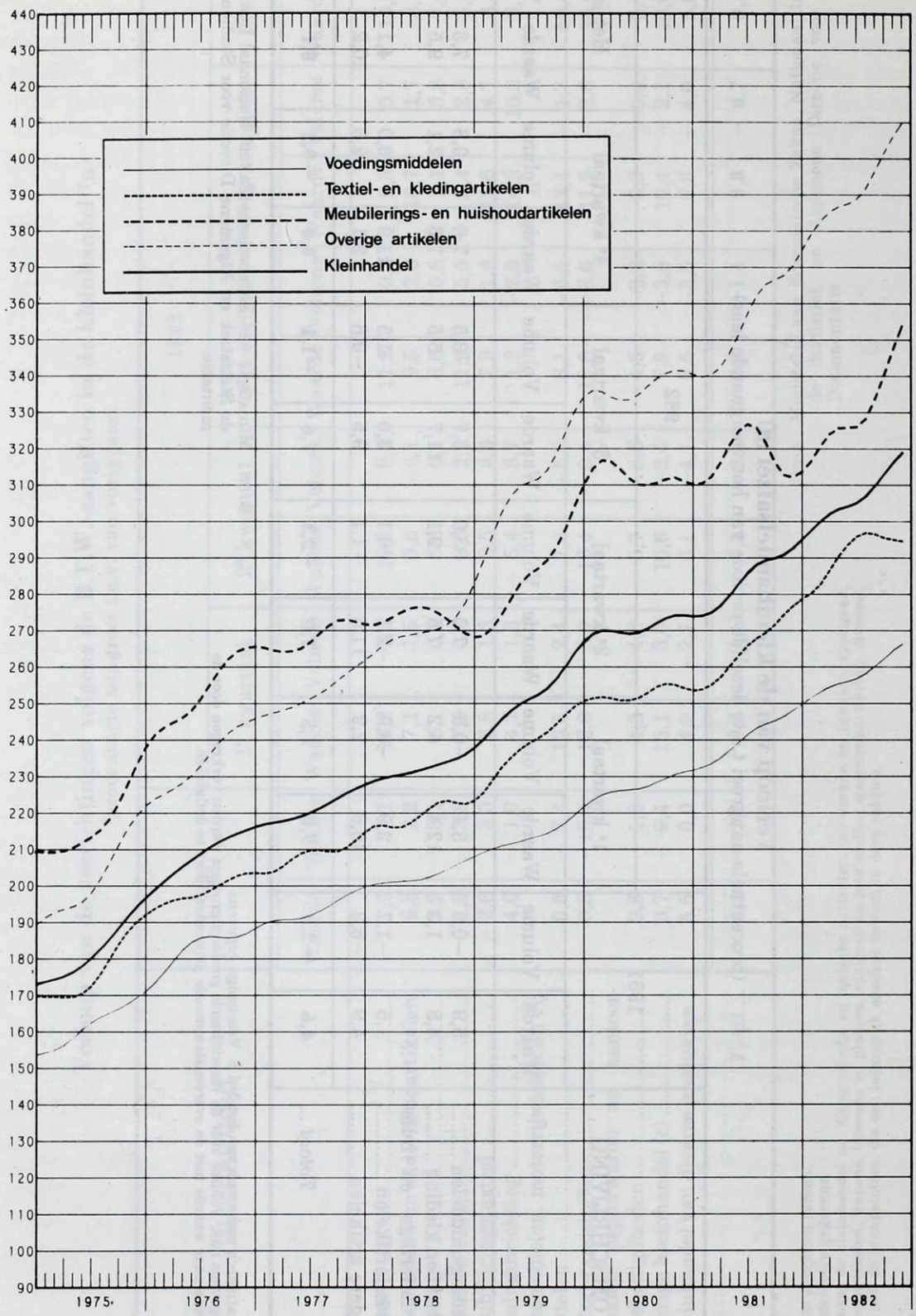

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Uitrustingsgraad van de Belgische gezinnen in duurzame goederen

OMSCHRIJVING	1977	1978	1979	1980	1981	1982
Auto	68,0	—	—	—	—	—
Diepvriezer	46,3	52,3	48,3	54,7	60,5	62,9
Koelkast	89,6	90,2	90,9	90,4	85,9	91,0
Wasmachine	73,0	74,8	70,4	74,6	79,9	80,5
T.V. z/w	52,0	45,2	39,8	34,3	26,2	22,8
T.V. kleur	41,6	49,8	54,4	60,5	70,7	74,3
Afwasmachine	11,2	14,1	12,1	14,7	19,8	18,1

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Inschrijving van nieuwe autovoertuigen

PERIODE	1980	1981	1982	$\frac{1981}{1980}$ in %	$\frac{1982}{1981}$ in %
Januari	*41 081*	*34 360*	*29 053*	*—16,4*	*—15,4*
Februari	*43 072*	*29 943*	*33 338*	*—30,5*	*11,3*
Maart	*46 063*	*36 322*	*44 696*	*—21,1*	*23,1*
1e kwartaal ...	130 216	100 625	107 087	—22,7	6,4
April	*39 973*	*37 553*	*43 513*	*— 6,1*	*15,9*
Mei	*31 634*	*30 954*	*30 869*	*— 2,1*	*— 0,3*
Juni	*42 174*	*39 765*	*30 762*	*— 7,5*	*—22,6*
2e kwartaal ...	113 781	108 272	105 144	— 4,8	— 2,9
1e halfjaar ...	**243 997**	**208 897**	**212 231**	**—14,4**	**1,6**
Juli	*33 812*	*28 818*	*24 588*	*—14,8*	*—14,7*
Augustus	*23 471*	*20 169*	*22 433*	*—14,1*	*11,2*
September	*27 033*	*26 059*	*21 946*	*— 3,6*	*—15,8*
3e kwartaal ...	84 316	75 046	68 967	—11,0	— 8,1
Oktober	*31 139*	*28 176*	*25 220*	*— 9,5*	*—10,5*
November	*22 196*	*22 796*	*20 282*	*+ 2,7*	*—10,6*
December	*16 876*	*15 284*	*17 438*	*— 9,4*	*14,1*
4e kwartaal ...	70 211	66 256	63 040	— 5,6	— 4,9
2e halfjaar ...	**154 527**	**141 302**	**132 007**	**— 8,6**	**— 6,6**
Het jaar ...	**398 524**	**350 199**	**344 238**	**—12,1**	**—1,7**

Bron : Ministerie van Verkeerswezen, Dienst Wegverkeer.

Inschrijving van tweedehandsvoertuigen

PERIODE	1980	1981	1982	1981/1980 in %	1982/1981 in %
Januari	*29 803*	*32 195*	*28 706*	*+ 8,0*	*—10,8*
Februari	*38 586*	*33 028*	*30 971*	*—14,4*	*— 6,2*
Maart	*38 497*	*35 148*	*44 152*	*— 8,7*	*25,6*
1e kwartaal ...	106 886	100 371	103 829	— 6,1	3,4
April	*37 475*	*31 697*	*38 336*	*—15,4*	*1,6*
Mei	*32 091*	*44 328*	*34 230*	*+ 38,1*	*8,0*
Juni	*40 817*	*38 098*	*40 878*	*— 6,7*	*7,8*
2e kwartaal ...	110 383	114 123	113 444	+ 3,4	— 0,3
1e halfjaar ...	**217 269**	**214 494**	**217 273**	**— 1,3**	**1,5**
Juli	*37 169*	*38 098*	*29 986*	*+ 2,5*	*—21,3*
Augustus	*26 317*	*25 577*	*36 622*	*— 2,8*	*43,2*
September	*34 631*	*34 723*	*32 720*	*+ 0,3*	*— 5,8*
3e kwartaal ...	98 117	98 398	99 328	+ 0,3	0,9
Oktober	*36 108*	*33 739*	*34 340*	*— 6,6*	*5,0*
November	*26 854*	*29 002*	*29 114*	*+ 8,0*	*—15,2*
December	*25 626*	*25 879*	*28 870*	*+ 1,0*	*— 0,8*
4e kwartaal ...	88 588	88 620	92 324	0,0	4,2
2e halfjaar ...	**186 705**	**187 018**	**191 652**	**0,2**	**2,5**
Het jaar ...	**403 974**	**401 512**	**408 925**	**— 0,6**	**1,9**

Bron : Ministerie van Verkeerswezen, Dienst Wegverkeer.

Kleinhandel (a)

Verloop van de afwijking t.o.v. de trend (b)

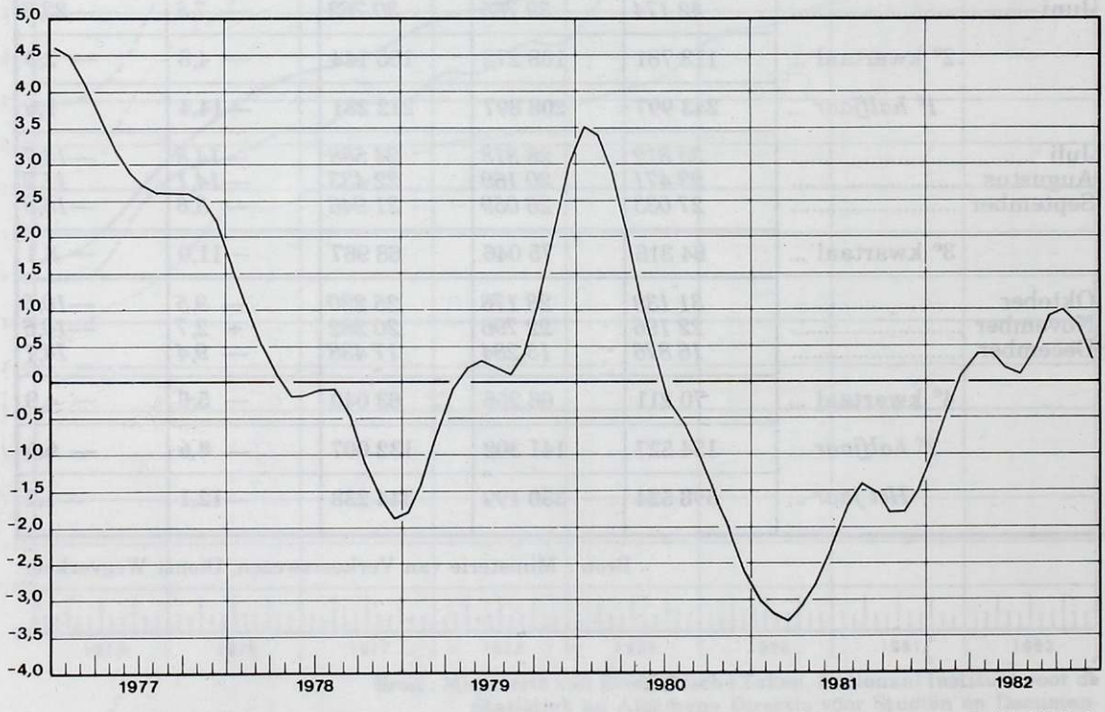

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Op basis van het hoeveelheidsindexcijfer.
(b) Gestandaardiseerde reeks.

Indicator van de spaarmogelijkheden van de gezinnen (a)

Verloop volgens netto-inkomensklasse

OMSCHRIJVING	Januari 1981	Mei 1981	Oktober 1981	Januari 1982	Mei 1982	Oktober 1982	Januari 1983
– dan 12 000 BF	−83,0	−89,1	−64,7	−79,7	−82,6	−80,1	−67,8
12 000 tot 18 000 BF	−76,5	−76,5	−70,2	−77,2	−76,0	−79,3	−73,7
18 000 tot 25 000 BF	−65,0	−57,6	−44,6	−53,6	−63,3	−64,1	−57,9
25 000 tot 35 000 BF	−27,8	−21,6	−20,6	−32,1	−46,6	−35,4	−31,1
35 000 tot 50 000 BF	3,6	− 2,6	6,2	3,3	− 3,5	−12,8	−10,8
+ dan 50 000 BF	27,0	29,6	26,1	21,6	19,4	16,1	20,2

Bronnen : Europese Economische Gemeenschap.
Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) De basisgegevens zijn de antwoorden op de viermaandelijkse enquête die door de E.E.G. georganiseerd wordt in elk lidstaat bij een staal van gezinnen.
De indicator wordt berekend door de A.D.S.D. door het verschil te berekenen tussen de positieve en negatieve antwoorden. Zowel het verloop als het absolute peil van de indicator zijn significatief.

Indicator van de financiële toestand van de gezinnen (a)

Verloop volgens netto-inkomensklasse

OMSCHRIJVING	Januari 1981	Mei 1981	Oktober 1981	Januari 1982	Mei 1982	Oktober 1982	Januari 1983
– dan 12 000 BF	−42,4	−43,1	−63,7	−50,0	−56,5	−42,8	−58,1
12 000 tot 18 000 BF	−32,0	−40,5	−45,8	−44,5	−49,1	−51,9	−44,4
18 000 tot 25 000 BF	−46,2	−32,3	−34,4	−40,9	−42,4	−48,5	−49,3
25 000 tot 35 000 BF	−34,0	−30,3	−33,5	−37,9	−45,8	−45,8	−51,0
35 000 tot 50 000 BF	−24,0	−24,4	−30,8	−29,8	−40,4	−42,8	−44,2
+ dan 50 000 BF	−11,7	−14,6	−27,3	−27,2	−24,1	−37,3	−32,5

Bronnen : Europese Economische Gemeenschap.
Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) De basisgegevens zijn de antwoorden op de viermaandelijkse enquête die door de E.E.G. georganiseerd wordt in elk lidstaat bij een staal van gezinnen.
De indicator wordt berekend door de A.D.S.D. door het verschil te berekenen tussen de positieve en negatieve antwoorden. Zowel het verloop als het absolute peil van de indicator zijn significatief.

Evolutie van het toegestane verbruikerskrediet in de loop van ieder halfjaar

(procentuele aangroei t.o.v. dezelfde periode van het voorgaande jaar)

PERIODE	Verkopen op afbetaling	Persoonlijke leningen	Totaal
1978 1e semester	4,0	29,0	18,3
2e semester	1,4	15,8	10,4
1979 1e semester	8,3	9,2	6,8
2e semester	10,2	14,4	12,9
1980 1e semester	2,6	5,8	4,3
2e semester	−15,5	− 3,8	− 7,8
1981 1e semester	−21,8	−10,9	−15,8
2e semester	−10,2	− 4,0	− 5,9
1982 1e semester	5,6	− 2,5	0,9
2e semester	1,7	− 2,8	− 1,5

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

ZESDE DEEL

OVERZICHT VAN DE ECONOMISCHE ONTWIKKELING DER GEWESTEN

ECONOMISCHE ONTWIKKELING VAN DE REGIO'S

AFDELING 1. — BRUSSEL

§ 1. — REGIONAAL PRODUKT.

De meest recente gegevens betreffende het bruto regionaal produkt hebben betrekking op 1979. Op het einde van dat jaar bereikte deze grootheid, tegen factorkosten en prijzen van 1975, een bedrag van 353,6 miljard BF; zij vertegenwoordigde 15,1 % van het op dezelfde manier gemeten B.N.P.

Het bruto regionaal produkt van Brussel nam 60,6 % van dat voor Brabant voor zijn rekening; het lag aanmerkelijk hoger dan in al de andere provincies, met uitzondering van Antwerpen.

De gemiddelde jaarlijkse aangroei van het bruto binnenlands produkt per inwoner, tegen prijzen van 1975, beliep tussen 1975 en 1979 1,8 % (2,9 % voor het Rijk), terwijl de aangroei van de bruto toegevoegde waarde tegen factorkosten in prijzen van 1975 tijdens dezelfde periode op 0,8 % kwam; deze minder snelle toeneming dan in de andere regio's wordt gekenmerkt door een zeer sterke versnippering van de groeipercentages per bedrijfstakken, evenals door de vermindering die in sommige ervan werd waargenomen.

De in het gewest voortbestaande sterkten en zwakheden worden weergegeven door de gegevens in de desbetreffende tabellen. Onder de toenmalig gunstige gegevens, kan worden gewezen op het sedert het begin van de crisis groeiende relatieve belang, van de financiële diensten en de verzekeringen, alsmede van de andere diensten dan de handel, de banken en de verzekeringen. Deze stijging van het relatief aandeel komt ten koste van de fabrieksnijverheid, inzonderheid van de papiersector, de uitgeverijen en van de bouwnijverheid.

§ 2. — INDUSTRIELE PRODUKTIE.

Het algemeen indexcijfer van de industriële produktie (exclusief bouwnijverheid) steeg in 1982 met 2,6 %, terwijl het een jaar voordien met 8,7 % was teruggelopen. Deze, tijdens de eerste helft van het jaar aanzienlijke stijging, vertraagde naderhand en in oktober en november werd zelfs een daling waargenomen. Op het einde van het verstreken jaar overschreed het gemiddelde peil van het indexcijfer van de Brusselse produktie met 6,9 % dat van einde 1970.

In 1981 lag het algemeen indexcijfer van de produktie in het Rijk (zonder bouwnijverheid) 16,1 % hoger dan dat voor Brussel; dit verschil liep in 1982 terug tot 13,5 %.

Verschillende bedrijfstakken hebben tot deze verbetering bijgedragen, daar waar een jaar voordien slechts twee ervan vordering boekten, namelijk de watervoorziening en de niet-mechanische metaalwerken. Onder de opvallendste vooruitgang kan worden gewezen op die van het vervoermaterieel (+ 17,9 %, tegen een daling met 21 % in 1981 en een tot 6 % beperkte aangroei voor het Rijk), van het papier (+ 13,2 %, tegen −10,6 % in 1981), van de textiel (+28,4 %, tegen een teruggang met 24 % een jaar voordien), de tabak (+11 %), de steengroeven (+12 %). Een aangroei van iets meer dan 2 % wordt vastgesteld voor de bouwnijverheid, het hout, de kleding en het schoeisel, evenals voor de voedingsprodukten en de dranken.

De bedrijvigheid krimpt verder in bij de machinebouw (vooral de elektrische; −11 %), de basismetaalnijverheid (−3,3 %) en de niet-metaalhoudende mineralen (−20 %). Ook de scheikundige- en de rubbernijverheid, evenals de metaalverwerking verminderen, maar daar is de daling geringer (resp. −0,3 % en −0,9 %).

§ 3. — WERKGELEGENHEID EN WERKLOOSHEID.

Op het einde van december 1982 beliep het aantal uitkeringsgerechtigde volledig werklozen 51 625, d.i. 16,9 % meer in vergelijking met dezelfde maand van het voorgaande jaar. Dit aantal vertegenwoordigt 10,7 % van 's lands totaal (10,4 % in 1981).

Tussen 1981 en 1982 liep het maandgemiddelde van het aantal uitkeringsgerechtigde volledig werklozen met 18,7 % op (16,5 % voor het Rijk); de aangroei vertraagde dus, daar in het voorgaande jaar een stijging met 23,9 % werd geboekt. Zoals in 1981 houdt de toeneming meer verband met de mannen (+22,8 %) dan met de vrouwen (+14,4 %); bij de mannen ligt zij iets beneden die van het Rijk (+23,8 %), terwijl zij bij de vrouwen hoger uitvalt (+11,1 %).

Het gemiddelde maandaantal van de uitkeringsgerechtigde mannelijke werklozen vertegenwoordigde 53 % van het totaal aantal werklozen, tegen 51,3 % in 1981 en 45,3 % voor het Rijk (42,6 % in 1981).

De werkloosheidsgraad, d.w.z. de verhouding tussen het aantal uitkeringsgerechtigde volledig werklozen en het aantal tegen werkloosheid verzekerden (R.I.Z.I.V.) op 30 juni van het voorgaande jaar bereikte 17,7 % in 1982, tegen 14,7 % een jaar voordien. Dit peil tussen 1981 en 1982 op van 13,2 % tot 16,6 % voor de mannen en van 16,6 % tot 19,2 % voor de vrouwen.

Op 30 juni 1982 werden te Brussel 561 206 aan de sociale zekerheid onderworpen werknemers geteld; hun aantal, dat 19,6 % van het rijkstotaal beliep, daalde met 1,5 % t.o.v. hetzelfde tijdstip van 1981. Zij waren tewerkgesteld in 29 927 ondernemingen (15,3 % van het rijkstotaal). Ongeveer drie vierden ervan

worden beschouwd als hoofdarbeiders (56,3 % voor het Rijk), de overigen als handarbeiders. Onder de eerstgenoemden zijn 58,2 % mannen (57,6 % voor het Rijk), terwijl in de andere categorie 66,8 % vallen (73,4 % voor het Rijk).

§ 4. — BEDRIJFSSLUITINGEN.

In 1982 sloten in 's lands hoofdstad 199 ondernemingen hun deuren (359 in 1981), waarbij 3 493 werknemers betrokken waren (7 225 in 1981). In vergelijking met de nationale ontwikkeling werd te Brussel een verdere vermindering van het aantal sluitingen vastgesteld; van 24 % van het totaal in 1981 liep het terug tot 19,2 % in 1982, terwijl het erdoor getroffen aantal werknemers van 19,2 % van het totaal tot 16,3 % daalde.

Het meest door deze sluitingen getroffen ondernemingen werden geteld onder de rubriek « diversen » (42 % van het streektotaal); tot de hardst geraakten behoorden ook de bouwnijverheid (12,6 %), de horecasector (11,5 %) en de machinebouw (9,5 %).

Het grootste verlies aan arbeidskrachten wordt geregistreerd bij de « diversen » (31 % van het streektotaal), de confectie (27 %), de bouwnijverheid (17 %) en de machinebouw (9,5 %).

Het aantal faillissementen in het gerechtelijk arrondissement Brussel verminderde met 8,1 % in 1982; hun relatief belang daalde van 27 % in 1981 tot 24,3 % in 1982.

§ 5. — INVESTERINGEN.

De voor de fabrieksnijverheid verwachte buitenlandse investeringen bedragen 1 835 miljoen BF, d.i. 25,2 % van het rijkstotaal (37,6 % een jaar voordien); dit aandeel wordt sterk beïnvloed door twee verrichtingen voor wier rekening circa drie vierden van voornoemd bedrag komen; de ene heeft betrekking op de scheikundige nijverheid, de andere, een overname, op de tabaksector.

Alsnog zijn geen inlichtingen over de verwachte investeringen in het kader van de verschillende expansiewetten ter beschikking.

§ 6. — HANDEL EN DIENSTEN.

De statistiek van de in het kader van de B.T.W. geboekte verrichtingen maakt het mogelijk zich enig beeld van de ontwikkeling in deze sector te vormen. Zij behelst immers de maand- en kwartaalgiften die de onderworpen ondernemingen aan de B.T.W. deden. Daar het om gegevens in lopende prijzen gaat, zijn de prijsbewegingen en de hoeveelheidschommelingen gemengd.

Het omzetcijfer van de groothandel steeg in het verstreken jaar met slechts 0,3 %. Deze stagnatie impliceert uiteraard een teruggang naar volume, de tweede in twee opeenvolgende jaren.

De toeneming van het omzetcijfer van de kleinhandel bereikte 7,8 %, d.i. een veel hoger percentage dan een jaar voordien (5,2 %); daaruit kan worden afgeleid dat

de imkrimping naar volume wellicht slechts bescheiden is en geringer dan 's lands gemiddelde. Voor de voedingswaren, de dranken en tabak beloopt de toeneming van het omzetcijfer 7,3 % en voor de restaurants en de hotels 10 %.

AFDELING II. — VLAANDEREN

§ 1. — REGIONAAL PRODUKT.

In 1979 (1) bedroeg het bruto binnenlands produkt tegen factorkosten van het Vlaamse Gewest in werkelijke prijzen 1 660,9 miljard frank; per inwoner bereikte het 296 100 frank. Het bruto binnenlands produkt van het gewest vertegenwoordigde 56,7 % van het nationaal produkt; t.o.v. het Rijk (100) beliep het indexcijfer van het produkt per inwoner 99,6.

Gedurende de periode 1975-1979 is in het Vlaamse Gewest het bruto geografisch produkt tegen factorkosten in prijzen van 1975 jaarlijks gemiddeld met 3,7 % toegenomen. Per inwoner lag het gemiddeld groeipercentage over dezelfde periode iets lager, nl. 3,4 %. Dit stijgingspercentage beliep 3 % in het Waalse Gewest en 1,8 % in het Brusselse Gewest.

Uit de structuuranalyse blijkt dat niet alle sectoren op dezelfde wijze hebben bijgedragen tot de groei van het bruto geografisch produkt in Vlaanderen. Ingedeeld naar grote activiteitsklassen bedroeg de gemiddelde groei van de bruto toegevoegde waarde in de periode 1975-1979; 10,8 % voor de chemie en de aanverwante nijverheid, 9,2 % voor ijzer, staal en non-ferrometalen, 8,5 % voor de financiële diensten en verzekeringen, 7,1 % voor elektriciteit, gas en water, 5 % voor textiel, 4,6 % voor de metaalverwerkende nijverheid, 4,2 % voor vervoer en verkeer, 3,9 % voor hout en meubelen, 3,8 % voor de handel, 2,9 % voor de bouwnijverheid, 2,7 % voor landbouw, bosbouw en visserij en 1,7 % voor voedingsmiddelen, dranken en tabak. Gedurende dezelfde periode was er een merkbare gemiddelde daling van de toegevoegde waarde in de extractieve nijverheid (−4,5 %) en in de sector kleding en schoeisel (−4 %).

§ 2. — INDUSTRIELE PRODUKTIE

De verbetering van de industriële bedrijvigheid in Vlaanderen die reeds in 1981 werd waargenomen, zette zich in 1982 verder door. Het algemeen indexcijfer van de industriële produktie in Vlaanderen (zonder bouw-basis 1970 = 100) nam in 1982 met 1,8 % toe (1981; +0,3 %).

De scheikundige en rubbernijverheid kon in 1981 en 1982 een gematigde groei realiseren (2,4 % in 1981 en 2,9 % in 1982). De metaalverwerkende nijverheid

(1) Statistisch bulletin 1982, nrs. 7-8, juli-augustus.

vertoonde daarentegen na de gunstige ontwikkeling in 1981 (+4 %) een zeer geringe stijging in 1982 (+0,1 %). Bij de metaalverwerkende nijverheid was het enkel de constructie van elektrische machines, toestellen en toebehoren die een gunstige ontwikkeling vertoonde na de sterke terugval in 1981. In de basismetaalnijverheid zette de produktiedaling die in 1980 en 1981 werd waargenomen zich in 1982 niet verder door (+0,6 % in 1982 tegen −2,4 % in 1980 en 1981). De produktie van niet-metaalhoudende mineralen bleef daarentegen in 1982 fors dalen (−12,6 % in 1982 tegen −14,8 % in 1981). De textielnijverheid vertoonde in 1982 een lichte conjunctuurteruggang (−0,8 %) na een beperkte groei in 1981 (+1,5 %). De sector kleding en schoeisel nam in 1982 met 5,5 % toe na een daling met 3,3 % in 1981. De papier- en kartonnijverheid kende na de sterke daling in 1981 (−12 %) in 1982 terug een forse produktiestijging (+18 %).

§ 3. — TEWERKSTELLING EN WERKLOOSHEID

Op 30 juni 1982 telde Vlaanderen 1 503 974 werknemers onderworpen aan de sociale zekerheid; één jaar voordien waren er dat 1 526 977. Verhoudingsgewijze was de afname het sterkst in de provincie Antwerpen (−1,8 %), de provincie Oost-Vlaanderen (−1,5 %) en Vlaams Brabant (de arrondissementen Halle-Vilvoorde en Leuven) (−1,5 %). In de provincies West-Vlaanderen en Limburg beliep de teruggang respectievelijk 1,3 en 1,1 %.

Daar de sectoriël verdeling per regio op 30 juni 1982 nog niet beschikbaar was bij het opstellen van dit overzicht, heeft de verdere analyse betrekking op de gegevens van 30 juni 1981.

De afname met 36 611 werknemers in 1981 situeert zich vooral in de volgende activiteitsklassen; bouwnijverheid (16 710), metaalverwerkende, fijnmechanische en optische industrie (8 100), schoenen en kleding (3 474), winning en vervaardiging van niet-metalen delfstoffen (2 985), handel (2 769), textiel (2 035), hout en houten meubelen (1 985), vervoer en verkeer (1 316). Daarentegen werd nog een merkbare — doch in mindere mate dan de overige jaren — stijging van de tewerkstelling waargenomen in de overige dienstverlening (w.o. overheid en onderwijs) (6 585 werknemers), evenals in de sectoren, bank-, krediet- en verzekeringswezen (1 060).

Van 1974 tot 1978 kon de aftakeling van de tewerkstelling in een groot aantal bedrijfssectoren worden ondervangen door een sterk aangroeiende tewerkstelling in andere activiteitsklassen, o.a. handel, hotel en reparatiebedrijven (+9 % van 1974 tot 1978), vervoer en verkeer (+4 %), bank-, krediet- en verzekeringswezen (+9 %), overige dienstverlening (w.o. overheid en onderwijs) (+16 %). Vanaf 1979 nam de tewerkstelling in deze activiteitsklassen in minder sterke mate toe en in enkele ervan daalde in 1982 de tewerkstelling (nl. handel, vervoer en verkeer).

Uit de gegevens van de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening blijkt dat er in 1982 in Vlaanderen gemiddeld 258 255 werkzoekende, vergoede volledig werklozen waren. Dit is 18,4 % meer dan in 1981. In 1982 waren gemiddeld 112 451 mannen (43,5 %) en 145 804 vrouwen (56,5 %) volledig werkloos. De werkloosheid bij de vrouwen nam in 1982 in sterkere mate toe dan in 1981 (18,8 % in 1982 tegen 12 % in

1981). Bij de mannen werd een vertraging van het stijgingstempo van 44 % in 1980 tot 28 % in 1982 waargenomen.

Uit de indeling van de volledig werklozen per bedrijfstak blijkt dat in 1982 de grootste stijgingen werden waargenomen voor de constructie van transportmaterieel (+48 %), diensten (+27,5 %), basismetaalnijverheid (+27,4 %), vervoer en verkeer (+26,6 %), fabricatie van machines (+25 %), bouw (+23,9 %), metaalbewerkende nijverheid (+21,6 %), banken en verzekeringen (+20,9 %), landbouw (+19,9 %), aardewerk, steenbakkerijen en cement (+19,2 %).

§ 4. — BEDRIJFSSLUITINGEN

Volgens het Bureau Dun & Bradstreet-Eurinform nam het aantal faillissementen in Vlaanderen toe van 1 763 in 1981 tot 1 921 in 1982. In 1982 situeerden 45,4 % van de faillissementen zich in Vlaanderen, 30,3 % in Wallonië en 24,3 % in Brussel.

In 1982 hebben een afnemend aantal ondernemingen en werknemers kunnen rekenen op de tussenkomst van het Fonds tot vergoeding van de in geval van sluiting van ondernemingen ontslagen werknemers. In Vlaanderen waren er in 1982 572 ondernemingen bij betrokken waarvan 24 % uit de bouwnijverheid. Daarnaast werden nog een groot aantal bedrijfssluitingen opgetekend in de sectoren metaal, voeding, hotels en spijshuizen, hout, transport, confectie en textiel.

§ 5. — INVESTERINGEN

De buitenlandse investeringen in de nijverheid in het Vlaamse Gewest bedroegen in 1982 3 435 miljoen frank (3 267 miljoen in 1981), d.i. 47,1 % van het totaal (59,9 % in 1981).

Op dit ogenblik zijn nog geen andere geregionaliseerde gegevens over investeringen gekend.

AFDELING III. — WALLONIE

§ 1. — REGIONAAL PRODUKT

Het Nationaal Instituut voor de Statistiek publiceerde in 1982 de toegevoegde waarde en het totaal produkt voor de periode 1975 tot 1979 (1) per bedrijfstak en per geografisch gewest. Bij deze gelegenheid lijkt het belangwekkend na te gaan hoe het

(1) *Statistisch Tijdschrift*, 1982, nrs 7-8 juli-augustus.

bedrijfsleven in de verschillende gewesten zich gedragen heeft doorheen de crisis na 1975.

Een eerste vaststelling is dat, over het geheel gezien, de ontwikkeling in de beide grote regio's weinig uiteenlopend was. Tussen 1976 en 1979 steeg het regionaal produkt van het Vlaamse landsgedeelte met gemiddeld (1) 2,7 % per jaar en dat van het Waalse gewest met 2,5 %. De Brusselse regio, daarentegen, neemt daarvan duidelijk afstand met een aanmerkelijk geringere gemiddelde groei, namelijk +0,9 %.

De tweede vaststelling is dat het aandeel van Wallonië in 's Rijks bruto binnenlands produkt tussen 1975 en 1979 stabiel bleef (29,6 %), terwijl het sedert het opmaken van de regionale rekeningen (1955) onophoudelijk was teruggelopen; tijdens dezelfde periode is het aandeel van het Vlaamse gewest enigszins aangegroeid (56,7 % in 1979 tegen 55,9 % in 1955), daar waar het aandeel van Brussel integendeel verminderde van 16,5 % naar 15,7 %.

Een derde vaststelling heeft wellicht betrekking op uiterst geringe verschillen; het gewicht van de fabrieksnijverheid in het gezamenlijke produkt van de regio's zwakte meer af in Vlaanderen dan in Wallonië, terwijl dat van de diensten in Wallonië sterker werd dan in Vlaanderen.

Wat meer bepaald het Waalse gewest betreft, was de aangroei naar volume van de toegevoegde waarde der diensten (handel, banken, verzekeringen en diensten) tussen 1976 en 1979 uitermate opmerkelijk; gemiddeld +3,6 % 's jaars, tegen +2,9 % voor het overige van het Rijk. In de fabrieksnijverheid steeg het volume van de toegevoegde waarde met 2,1 % tegen 2,5 % voor het overige van het rijk. Drie bedrijfstakken vielen daarbij bijzonder op; de voedingswaren, dranken en tabak (+2,4 % voor Wallonië, tegen +1,8 % voor de overige gewesten), de scheikundige nijverheid (+8,6 % voor Wallonië, tegen +6,6 % voor de overige gewesten) en het papier, de drukkerijen en de uitgeverijen (+2,2 % voor Wallonië, tegen 1,2 % voor de overige gewesten). Overigens waren de prestaties van de metaalverwerking in de Waalse regio zwakker dan in het overige van het Rijk; 1,0 (2), tegen +2,9 %. Twee bedrijfstakken geraakten in een neerwaartse stroomversnelling; de textielnijverheid (gemiddeld −6,7 % 's jaars tussen 1976 en 1979) en kleding en schoeisel (−11,3 %). Bij de belangrijke sectoren van de ijzer- en staalnijverheid en de non-ferrometalen is de toestand moeilijk te beoordelen gezien daar tussen 1976 en 1979 een U-vormige ontwikkeling werd waargenomen. De sectoren « hout » en « meubels » ten slotte liepen in 1978 en 1979 terug, na een vooruitgang in 1976 en 1977, terwijl het verloop zeer wisselvallig was in de kleinijverheid, de keramiek, het glas en het cement, met een sterke opgang van de toegevoegde waarde in 1977 (+15,1 % t.o.v. 1976) en een zware terugval in 1978 (−7,9 % t.o.v. 1977). In deze sectoren was de tendens evenwel lichtjes opwaarts gericht.

(1) De vermelde gemiddelde groeipercentages werden berekend door lineaire regressie, waarbij in tegenstelling tot andere methodes, rekening wordt gehouden met de gezamenlijke waarnemingen.
(2) Dit resultaat is evenwel van geen statistische betekenis.

Het is trouwens belangwekkend vast te stellen dat het relatief belang van de verschillende bedrijfstakken zich in de Waalse fabrieksnijverheid zich tussen 1974 — juist voor de diepe crisis van 1975 en op het tijdstip van hun laatste produktiepiek — en 1979 grondig heeft gewijzigd. Tijdens deze periode deden zich vier grote veranderingen voor.

Het aandeel van de sectoren voedingsprodukten, dranken en tabak in de gezamenlijke fabrieksnijverheid van het gewest klom van 11,5 % tot 14,1 %, dat van de scheikundige nijverheid steeg van 7,6 % naar 9,3 %, terwijl het relatieve belang van de metaalverwerking vorderde van 24,5 % tot 29 %; de ijzer- en staalnijverheid en de non-ferrometalen daarentegen namen in 1979 nog slechts 17,5 % van de totale toegevoegde waarde van de fabrieksnijverheid voor hun rekening, tegen 30,2 % in 1974. De bijdrage van de andere sectoren schommelde weinig tussen 1974 en 1979; opwaarts, zoals het papier, de uitgeverijen en de drukkerijen (4,8 % tot 5,1 %) en de elders niet genoemde sectoren (2,7 tot 3,4 %) of neerwaarts, zoals de textiel (3,5 tot 3,1 %) en de kleding en het schoeisel (1,4 tot 1,1 %); hout en meubelen (2 % in 1974 en 1979), kleinijverheid, keramiek, glas en cement (7,1 % in 1974 en 7,2 % in 1979) bleven ongewijzigd.

Het aandeel van elke Waalse sub-regio in het gezamenlijke geografische gewestprodukt, ten slotte, onderging tussen 1974 en 1979 nagenoeg geen wijziging. Daarbij moet evenwel worden opgemerkt dat de twee meest geïndustrialiseerde provincies een deel van hun relatief belang hebben moeten prijsgeven (Henegouwen 39,1 % in 1974 en 38,1 % in 1979; Luik 36,0 % in 1974 en 35,8 % in 1979) ten gunste van de andere provincies (Namen 11,0 % in 1974 en 11,9 % in 1979; Luxemburg 6,1 % in 1974 en 6,3 % in 1979; arrondissement Nijvel-Waals Brabant 7,8 % in 1974 en 7,9 % in 1979).

§ 2. — INDUSTRIELE PRODUKTIE

Het bruto indexcijfer van de industriële produktie (zonder bouwnijverheid) was in Wallonië reeds met 6,5 % teruggelopen in 1981 t.o.v. 1980 en boekte ook in 1982 opnieuw een forse daling (−4,4 % t.o.v. 1981). Zo kwam het op een enigszins lager peil (98,1 voor 1970 = 100) dan het dieptepunt van 1975 (98,8). Bovendien liep het verschil ten opzichte van het nationaal indexcijfer van de industriële produktie met hetzelfde basisjaar (121,3), op van −15 % in 1981 tot −19 % in 1982.

Bij de fabrieksnijverheid daalde de produktie in 1982 met 4 % t.o.v. het voorgaande jaar tegen −6,4 % in 1981 en het peil van het indexcijfer ligt iets hoger dan in 1975 (+2,2 %). Daarenboven verbeterde, t.o.v. het voorgaande jaar, de produktie van enkele bedrijfstakken van deze sector. Dat is aldus het geval voor de sector van de voedingsprodukten en de dranken, waarvan het indexcijfer met 21,8 % omhoogging (tegen een vermindering met 4,1 % in 1981), de houtnijverheid (+11,1 %, tegen −12,4 % in 1981), de ledernijverheid (+33,2 %, tegen −5,5 % in 1981) en de metaalverwerking, die echter een geringere produktiestijging boekte (+4,3 %, tegen 13,9 % in 1981). Laatstgenoemd resultaat is toe te schrijven aan een

produktiestijging in de takken van de niet-mechanische werken uit metaal (+12,8 % in 1982, tegen −12,4 % in 1981), het vervoermaterieel (+11,9 %, tegen −20,6 % in 1981), de niet-elektrische machines en de fijnmechaniek (+2,7 %, tegen −7 % in 1981); de constructie van elektrisch materieel kende daarentegen een sterke daling; −15,7 % in 1982, tegen −1,6 % in 1981.

Daar waar in de chemische en in de rubbernijverheid evenals in de sector van de niet-metaalhoudende mineralen de produktie nagenoeg op hetzelfde peil bleef als een jaar voordien, boekt de basismetaalnijverheid de derde teruggang in evenveel op elkaar volgende jaren (−3,9 % in 1980, −9,1 % in 1981 en −12,8 % in 1982). In 1982 was het produktiepeil bijna 9 % lager dan het dieptepunt van 1977 en ongeveer 60 % beneden de piek van 1973. Een grotere produktievermindering werd ook vastgesteld bij de textielnijverheid (−5,6 % in 1982, tegen −14,4 % in 1981), de kleding en het schoeisel (−10,7 % in 1982, tegen −4,8 % in 1981). De papier- en kartonproduktie ten slotte, die in 1981 een piek had bereikt, liep in 1982 met 21 % terug.

§ 3. — WERKGELEGENHEID

In 1982 verminderde in het Waalse gewest het aantal aan de sociale zekerheid (R.S.Z.) onderworpen werknemers (799 951 d.i. 512 862 mannen en 287 087 vrouwen) met 11 311 eenheden, of 1,4 %, t.o.v. het voorgaande jaar. In 1981 lag de teruggang veel hoger; 28 977 eenheden, of −3,5 % t.o.v. 1980. Het was toen ook de grootste sedert de vermindering met 10 828 eenheden in 1975 t.o.v. de werkgelegenheidspiek van 1974. Nadien gingen gemiddeld 5 000 banen per jaar verloren, uitgezonderd in 1979 toen het aantal R.S.Z.-werknemers met 12 158 eenheden vermeerderde. De daling in 1982 benadert dus dicht die van 1975 en blijft aanzienlijk.

De verminderde werkgelegenheid treft vooral de handarbeiders (−13 579 eenheden), terwijl het aantal intellectuele R.S.Z.-werknemers daarentegen omhoogging (+2 448 eenheden). Voorts komt zij helemaal voor rekening van de particuliere sector (−14 285 eenheden), gezien het aantal R.S.Z.-werknemers in de overheidssector en het onderwijs met 2 974 toenam.

In de provincie Luik gingen de meeste banen verloren, zo naar absolute (−6 030 eenheden) als naar relatieve (−2,1 %) waarde; in Henegouwen waren er dat 4 095 (−1,3 %) en in de provincie Namen 1 075 (−1,1 %); in de provincie Luxemburg bleef de toestand status quo en in het arrondissement Nijvel bleef de teruggang beperkt tot 110 eenheden (−0,2 %).

Daar op het tijdstip waarop deze commentaar werd opgesteld geen regionale sectorgewijze uitsplitsing van de werkgelegenheid in 1982 voorhanden was, lijkt het niet van belang ontbloot even terug te keren naar 1981.

De vermindering van de werkgelegenheid in Wallonië was het grootst in de industriële sector; −18 080 eenheden. Tijdens hetzelfde jaar werden evenwel ook

8 341 betrekkingen afgeschaft in de bouwnijverheid (−3 513 in 1980 t.o.v. 1979) tengevolge van de diepgaande crisis in deze sector. Voorts — eveneens een nieuw feit — daalde de personeelsbezetting in de dienstensector met 2 193 eenheden, hoewel zij voordien ononderbroken was toegenomen. Zo lijkt de dienstensector thans niet meer in staat ook maar gedeeltelijk de teruggang van de banen in de industrie en de bouw te ondervangen op het tijdstip dat de situatie nog verslechtert.

§ 4. — WERKLOOSHEID

Tijdens het afgelopen jaar bedroeg het gemiddeld aantal vergoedingsgerechtigde volledig werklozen 150 258 eenheden, d.i. een toeneming met 12,9 % (+16,5 % voor het Rijk) t.o.v. het voorgaande jaar; in 1981 was die aangroei veel groter (+19 %) en lag, zoals in 1982, slechts weinig beneden die voor het Rijk. De werkloosheidsgraad (1) bereikt in 1982 19,4 %, tegen 17,1 % in 1981.

Zoals in 1981 was de toeneming van de vergoedingsgerechtigde volledige werkloosheid groter bij de mannen (+17,9 % in 1982, tegen 32,4 % in 1981) dan bij de vrouwen (+9,0 % in 1982 en +10,4 % in 1981), waaruit dan ook de weerslag van een vrij ongunstige conjunctuur blijkt.

De provincie Luxemburg boekte in 1982 de sterkste aangroei van het gemiddeld aantal volledig werklozen (+20,7 %) en de provincie Namen eveneens een grotere toeneming (+16,3 %) dan de beide andere provincies Henegouwen (+12,0 %) en Luik (+11,7 %). Het is evenwel in deze beide dat de werkloosheidsgraad het hoogst ligt (Henegouwen 20,6 % en Luik 20,5 %); in de provincies Namen en Luxemburg bedraagt hij respectievelijk 19,4 % en 14,9 %.

Volgens een iets ruimere en meer met de werkaanvragen overeenstemmende definitie (2), beliep in 1982 het aantal volledig werklozen in Wallonië gemiddeld 186 669 eenheden, tegen 150 258 vergoedingsgerechtigde volledig werklozen. De stijging van de werkloosheid volgens deze definitie bedroeg 15,8 % (+20,2 % voor het overige van het Rijk) en de werkloosheidsgraad bedroeg 24,2 %. In Wallonië was bijna een werknemer op vier zonder betrekking; voor het overige van het Rijk was die verhouding een op vijf. Ondanks een veel forsere stijging van de werkloze werkzoekenden in de andere gewesten, was in 1982 de werkloosheid in Wallonië veel groter.

§ 5. — BEDRIJFSSLUITINGEN

Volgens het Fonds voor de vergoeding van ontslagen werknemers in geval van bedrijfssluiting was in Wallonië het aantal bedrijfssluitingen en dienovereenkom-

(1) Verhouding tussen het aantal vergoedingsgerechtigde volledig werklozen en het aantal tegen werkloosheid verzekerden (R.I.Z.I.V.).
(2) Vergoedingsgerechtigde volledig werklozen vermeerderd met de categorieën « andere verplicht ingeschreven werklozen » en « vrije werkzoekenden zonder betrekking » (door de Europese Gemeenschappen in aanmerking genomen definitie).

stige afdankingen veel geringer dan in 1981 (zie tabel hierna) (1). De teruggang is bijzonder sterk wat betreft het aantal door bedrijfssluitingen getroffen werknemers, want het ging omlaag van 14 492 in 1981 naar 5 971 in 1982. Vooral in de metaalsector is de afname opvallend; van 8 324 getroffen werknemers in 1981 naar 1 802 in 1982. In nagenoeg al de sectoren waren er in 1982 veel minder sluitingen en dienovereenkomstige afdankingen dan in 1981; op te merken valt echter dat in de scheikunde in 1982 weliswaar minder ondernemingen hun deuren sloten (4) dan in 1981 (6), maar dat het aantal erdoor getroffen werknemers aanzienlijker was (378 in 1982 tegen 208 in 1981).

Het aantal faillissementen in de Waalse gerechtelijke arrondissementen ging opnieuw omhoog, namelijk van 1 251 in 1981 tot 1 281 in 1982.

§ 6. — HANDEL EN DIENSTEN

Aan de hand van de B.T.W.-aangiften (2) ging van 1981 tot 1982 het omzetcijfer van de groothandel in Wallonië naar waarde met nagenoeg 13 % omhoog, d.i. een toeneming naar volume met ca 5 %.

De ontwikkeling in de kleinhandel is minder gunstig, gezien de stijging naar waarde (+8,3 % t.o.v. 1981) van de omzet van de sector, rekening houdend met de stijging van het indexcijfer der consumptieprijzen (+8,7 % tussen 1981 en 1982), zou moeten overeenstemmen met een geringe daling naar volume. De sterkste teruggang van het afzetvolume wordt waargenomen bij de woninginrichting (meubileringsweefsels en woninginrichting; respectievelijk +6,6 % en +4,0 % naar waarde); bij de kleding valt de ontwikkeling evenmin onverdeeld gunstig uit (+5,4 % naar waarde) en ook niet bij het schoeisel en de lederwaren (+4,1 %). Uiteindelijk werd enkel winst naar volume geboekt bij de voedingsprodukten en de dranken (+10,8 % naar waarde bij een stijging van het indexcijfer der voedingsprijzen van 9,6 %).

De restauratie- en de hotelbedrijven zagen hun omzetcijfer met iets meer dan 8 % stijgen en bij de herstelling van consumptiegoederen was dat nagenoeg 12 %. In deze beide sectoren zou het volume van de bedrijvigheid tot een stabilisatie moeten komen. Bij de persoonlijke diensten (wasserijen, stomerijen, haarverzorging, schoonheidsinstituten) daarentegen, stemt de vordering van het omzetcijfer met 3,5 % in 1982 t.o.v. 1981 wellicht overeen met een vrij aanzienlijke daling naar volume.

(1) Zie ook de tabel « Bedrijfssluitingen » in het 1e deel, hoofdstuk II, afdeling II van onderhavig werk.
(2) De regionale interpretatie van deze gegevesn moet met enige omzichtigheid geschieden daar de plaats van aangifte betreffende de verrichting waarop de B.T.W. slaat niet steeds overeenkomt met de plaats waar de verrichting effectief is gebeurd.

Bijgevolg kan als besluit gelden dat de verbruiker voorrang verleent aan de bevrediging van zijn primaire behoeften, b.v. inzake voeding en bepaalde vormen van restauratie, maar dat daarentegen minder werd uitgegeven voor wat minder dringend nodig is en kan worden uitgesteld.

*

* *

Bruto regionaal produkt tegen factorkosten in prijzen van 1975

PROVINCIE OF STREEK	Absolute gegevens (miljoenen franken)				
	1975	1976	1977	1978	1979 (a)
Antwerpen	397 489	423 591	437 750	447 322	456 902
Brabant	543 418	558 090	559 698	575 302	583 406
Henegouwen	220 793	233 438	230 580	241 924	247 159
Luik	210 073	219 871	222 404	229 754	232 645
Limburg	133 876	146 769	148 844	153 923	159 740
Luxemburg	35 974	37 426	37 698	39 730	40 762
Namen	65 345	70 331	74 257	76 041	77 941
Oost-Vlaanderen	246 583	265 805	269 738	280 755	291 635
West-Vlaanderen	226 034	238 114	239 583	249 608	255 596
Het Rijk ...	**2 079 585**	**2 193 435**	**2 220 552**	**2 294 359**	**2 345 786**
Vlaams gewest	*1 161 234*	*1 240 074*	*1 262 920*	*1 304 336*	*1 341 932*
Waals gewest	*575 774*	*607 958*	*612 700*	*638 546*	*650 285*
Brussels gewest	*342 577*	*345 403*	*344 932*	*351 477*	*353 569*

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Laatste beschikbare gegevens.

Bruto regionaal produkt tegen factorkosten in reële prijzen

PROVINCIE OF STREEK	Absolute gegevens (miljoenen franken)				
	1975	1976	1977	1978	1979 (a)
Antwerpen	397 489	449 445	497 313	587 845	568 235
Brabant	543 418	606 538	655 448	703 643	745 642
Henegouwen	220 793	250 019	263 152	287 138	307 056
Luik	210 073	234 917	252 694	272 161	288 522
Limburg	133 876	157 277	171 202	182 663	197 110
Luxemburg	35 974	40 568	43 222	47 510	51 164
Namen	65 345	75 065	84 598	89 813	96 001
Oost-Vlaanderen	246 583	284 476	306 224	331 354	359 078
West-Vlaanderen	226 034	256 194	274 871	296 500	315 716
Het Rijk ...	**2 079 585**	**2 354 499**	**2 548 724**	**2 738 627**	**2 928 524**
Vlaams gewest	*1 161 234*	*1 326 588*	*1 441 899*	*1 545 507*	*1 660 902*
Waals gewest	*575 774*	*650 688*	*697 796*	*757 010*	*806 913*
Brussels gewest	*342 577*	*377 223*	*409 029*	*436 110*	*460 709*

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Laatste beschikbare gegevens.

Bruto toegevoegde waarde tegen faktorkosten in reële prijzen

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	Vlaams Gewest		Waals Gewest		Brussels Gewest		Het Rijk	
	1978	1979 (a)	1978	1979 (a)	1978	1979 (a)	1978	1979 (a)
1. Landbouw, bosbouw en visserij	49 729	48 238	25 443	24 495	73	62	75 243	72 793
2. Extractieve nijverheid	15 912	15 774	9 410	9 340			25 324	25 116
3. Be- en verwerkende nijverheid	(493 582)	(527 892)	(217 825)	(233 572)	(66 092)	(68 033)	(777 499)	(829 497)
a) Voedingsmiddelen, dranken en tabak	81 413	84 899	31 615	32 826	13 045	13 454	126 073	131 179
b) Textiel	29 423	33 700	6 794	7 327	1 577	1 478	37 794	42 505
c) Kleding en schoeisel	16 809	17 815	2 721	2 568	4 053	3 755	23 583	24 138
d) Hout en meubelen	28 207	29 584	4 652	4 725	1 363	1 368	34 222	35 677
e) Papier, drukkerij, uitgeverij	18 814	20 161	10 641	11 828	9 642	9 813	39 097	41 802
f) Chemie en aanverwante nijverheid	62 868	70 657	20 072	21 640	4 127	4 314	87 067	96 611
g) Klei, ceramiek, glas, cement	17 121	16 803	16 238	16 838	505	518	33 864	34 159
h-i) IJzer, staal, non-ferrometalen	18 294	21 931	35 652	40 823	184	171	54 130	62 925
j) Metaalverwerkende nijverheid (incl. scheepsbouw)	158 188	165 107	64 842	67 794	22 917	23 948	245 947	256 849
k) Garages	30 980	33 768	17 633	19 196	6 698	7 146	55 311	60 110
l) Overige verwerkende industrieën	31 465	33 467	6 965	8 007	1 981	2 068	40 411	43 542
4. Bouwnijverheid	112 580	115 561	64 389	64 784	25 491	25 046	201 460	205 391
5. Elektriciteit, gas en water	49 752	52 452	28 757	28 181	8 284	8 788	86 793	89 421
6. Handel, bank- en verzekeringswezen, woongebouwen	(291 691)	(313 529)	(136 978)	(146 199)	(163 075)	(174 948)	(591 744)	(634 676)
a) Handel	174 136	183 822	76 612	79 697	68 759	71 303	319 507	334 822
b) Financiële diensten en verzekeringen	50 593	57 075	21 410	24 223	65 853	72 813	137 856	154 111
c) Woongebouwen	66 962	72 632	38 956	42 279	28 463	30 832	134 381	145 743
7. Vervoer en verkeer	160 417	178 516	42 926	47 179	28 516	30 056	231 859	255 751
8. Diensten	401 471	436 557	246 794	266 580	152 939	161 437	801 204	864 574
Statistische aanpassing	—29 627	—27 617	—14 512	—13 417	—8 360	—7 661	—52 499	—48 695
Bruto geografisch produkt ...	**1 545 507**	**1 660 902**	**757 010**	**806 913**	**436 110**	**460 709**	**2 738 627**	**2 928 524**

(a) Laatste beschikbare gegevens.

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Indexcijfers van de bruto toegevoegde waarde tegen faktorkosten in prijzen van 1975

(1975 = 100)

OMSCHRIJVING	Vlaams gewest		Waals gewest		Brussels gewest		Het Rijk	
	1978	1979 (a)	1978	1979 (a)	1978	1979 (a)	1978	1979 (a)
1. Landbouw, bosbouw en visserij	110	111	109	108	100	85	109	110
2. Extractieve nijverheid	89	83	72	69			81	77
3. Be- en verwerkende nijverheid	(115)	(120)	(113)	(116)	(101)	(101)	(113)	(117)
a) Voedingsmiddelen, dranken en tabak	104	107	107	110	101	104	104	107
b) Textiel	106	119	109	115	117	108	106	118
c) Kleding en schoeisel	83	84	79	72	79	70	82	80
d) Hout en meubelen	116	116	107	104	104	99	115	113
e) Papier, drukkerij, uitgeverij	104	105	113	119	87	83	102	102
f) Chemie en aanverwante nijverheid	139	150	156	163	124	127	142	151
g) Klei, ceramiek, glas, cement	112	107	112	114	113	115	112	111
h-i) IJzer, staal, non-ferrometalen	131	140	124	123	103	89	169	172
j) Metaalverwerkende nijverheid (incl. scheepsbouw)	116	119	101	104	107	110	111	114
k) Garages	116	120	115	118	108	109	115	118
l) Overige verwerkende industrieën	134	133	120	131	82	80	127	129
4. Bouwnijverheid	115	112	113	110	87	81	110	106
5. Elektriciteit, gas en water	123	131	140	140	94	94	124	129
6. Handel, bank- en verzekeringswezen, woongebouwen	(113)	(118)	(111)	(115)	(107)	(111)	(111)	(115)
a) Handel	111	116	110	114	97	99	108	112
b) Financiële diensten en verzekeringen	128	138	125	136	118	125	123	132
c) Woongebouwen	108	110	106	109	108	110	107	110
7. Vervoer en verkeer	112	118	107	114	98	100	109	115
8. Diensten	111	115	112	115	107	107	111	114
Bruto geografisch produkt ...	**112**	**116**	**111**	**113**	**103**	**103**	**110**	**113**

(a) Laatste beschikbare gegevens.

Bron : Ministerie van Economische Zaken : Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Totale industriële leveringen en leveringen aan het buitenland van de provincies en gewesten

(in miljoenen franken)

GEBIED	Totale leveringen					Waarvan aan het buitenland				
	1974	1975	1976	1977	1978	1974	1975	1976	1977	1978
Antwerpen	360 952	367 829	442 096	479 297	452 824	189 970	190 309	247 070	262 305	259 299
Brabant	254 383	245 309	270 370	287 035	292 616	104 464	97 886	115 804	126 910	134 348
Henegouwen	214 062	191 945	208 663	201 296	210 583	106 635	90 668	101 549	95 946	104 107
Luik	176 838	162 431	177 750	183 095	188 867	88 499	77 544	84 084	88 137	94 087
Limburg	96 583	104 537	136 088	143 591	143 260	60 953	66 603	92 892	97 139	96 126
Luxemburg	14 465	11 415	12 183	10 257	9 786	6 393	4 253	5 714	4 117	3 660
Namen	29 332	27 089	33 116	36 791	35 637	11 727	10 701	12 951	14 813	15 380
Oost-Vlaanderen	221 579	204 250	232 542	237 464	253 053	101 734	92 304	107 515	109 353	114 893
West-Vlaanderen	177 491	173 581	199 920	205 065	204 664	84 245	82 332	94 845	97 803	97 721
Het Rijk	**1 545 685**	**1 488 386**	**1 712 728**	**1 783 891**	**1 791 290**	**754 620**	**712 600**	**862 424**	**896 523**	**919 621**
Vlaams gewest	966 663	958 422	1 133 657	1 193 813	1 184 483	480 103	474 346	596 060	624 044	628 528
Waals gewest	470 253	420 407	462 673	463 021	479 532	234 674	197 866	221 159	220 325	236 573
Brussels gewest	108 769	109 557	116 398	127 057	127 275	39 843	40 388	45 205	52 154	54 520

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Voorziene buitenlandse investeringen

Regionale en sectoriële spreiding (a)
(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1981			1982			1976-1982		
	Vlaanderen	Wallonië	Brussel-Hoofdstad	Vlaanderen	Wallonië	Brussel-Hoofdstad	Vlaanderen	Wallonië	Brussel-Hoofdstad
Metaal en aanverwanten	591	36	1 047	1 527	1 878	568	5 799	4 487	3 313
Scheikunde	2 355	72	323	168	136	831	12 281	8 285	1 599
Petroleum	12	—	—	1 850	—	—	2 717	29	6
Papier	3	—	1	3	—	7	800	1	72
Textiel	48	73	46	14	4	5	872	107	624
Andere	1 894	31	2 048	430	144	1 184	10 350	4 053	10 271
Totaal ...	**4 903**	**212**	**3 465**	**3 992**	**2 162**	**2 595**	**32 819**	**16 962**	**15 885**

(a) Volgens de exploitatieplaats.

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van de Nijverheid.

Bruto indexcijfers van de industriële bedrijvigheid

(1970 = 100)

GEWEST	1981					1982				
	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	Jaargemiddelde	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	Jaargemiddelde
Algemeen indexcijfer (incl. bouwnijverheid) :										
Vlaams gewest	121,7	126,7	114,5	123,1	121,5	122,8	128,3	115,0	126,4	123,1
Waals gewest	90,8	102,2	87,2	97,3	94,4	82,7	100,7	82,3	90,0	88,9
Brussels gewest	82,9	89,1	76,1	86,3	83,6	86,8	93,0	76,6	84,9	85,3
Het Rijk ...	**105,8**	**113,2**	**99,8**	**109,2**	**107,0**	**104,4**	**114,2**	**98,7**	**108,4**	**106,4**
Algemeen indexcijfer (excl. bouwnijverheid) :										
Vlaams gewest	139,5	138,0	128,2	142,1	136,9	142,6	141,6	129,4	144,0	139,4
Waals gewest	103,2	105,2	93,6	108,3	102,6	95,7	106,9	89,5	100,1	98,1
Brussels gewest	106,0	106,7	94,4	109,8	104,2	111,3	112,4	96,7	107,4	106,9
Het Rijk ...	**122,8**	**122,7**	**112,0**	**126,4**	**121,0**	**122,8**	**126,2**	**111,8**	**124,6**	**121,3**
Fabrieksnijverheid :										
Vlaams gewest	141,8	140,2	130,7	144,9	139,4	145,5	144,4	132,3	146,6	142,2
Waals gewest	110,8	112,9	100,6	116,6	110,2	103,1	115,3	96,7	108,2	105,8
Brussels gewest	106,3	107,1	94,8	109,4	104,4	111,0	112,2	96,8	107,3	106,8
Het Rijk ...	**126,8**	**126,8**	**115,9**	**130,8**	**125,1**	**126,9**	**130,3**	**115,8**	**128,7**	**125,4**
Bouwnijverheid :										
Vlaams gewest	60,2	80,8	64,0	58,2	65,8	56,3	74,2	61,1	62,8	63,6
Waals gewest	49,6	82,1	61,0	58,8	62,8	44,6	74,0	55,6	56,0	57,5
Brussels gewest	41,8	53,7	41,7	44,0	45,3	45,8	54,5	40,2	45,1	46,4
Het Rijk ...	**53,1**	**75,5**	**58,3**	**55,5**	**60,6**	**50,5**	**70,2**	**55,2**	**57,0**	**58,2**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Uitkeringtrekkende volledig werklozen

GEWEST	Eind december 1981	Variatie in % t.o.v. 1980	Eind december 1982	Variatie in % t.o.v. 1981
Vlaams gewest	239 398	+12,6	273 638	+14,3
Waals gewest	140 302	+10,1	158 696	+13,1
Brussels gewest	44 147	+19,3	51 625	+16,9
Het Rijk ...	**423 847**	**+12,4**	**483 959**	**+14,2**

Bron : Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening.

Uitkeringtrekkende volledig werklozen
(maandgemiddelden)

GEWEST	1981			1982					
	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Variatie in % t.o.v. 1981	Vrouwen	Variatie in % t.o.v. 1981	Totaal	Variatie in % t.o.v. 1981
Vlaams gewest	87 873	130 329	218 200	112 451	+28,0	145 804	+18,8	258 255	+18,4
Waals gewest	58 351	74 745	133 102	68 814	+17,9	81 444	+ 9,0	150 258	+12,9
Brussels-gewest	20 765	19 719	40 482	25 498	+22,8	22 566	+14,4	48 064	+18,7
Het Rijk ...	**166 991**	**224 792**	**391 784**	**206 763**	**+23,8**	**249 814**	**+11,1**	**456 577**	**+16,5**

Bronnen : Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening.
Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Verloop van de werkloosheidsgraad per regio (a)

JAARTAL	GEWESTEN								
	Vlaams gewest			Waals gewest			Brussels gewest		
	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal
1978	5,7	19,0	10,4	8,5	21,8	13,2	9,1	12,8	10,7
1979	5,7	19,9	10,8	8,2	22,6	13,4	9,1	13,2	10,8
1980	6,3	21,2	11,7	9,0	23,5	14,4	9,9	14,4	11,8
1981	9,1	23,7	14,4	11,9	26,0	17,1	13,2	16,6	14,7
1982	11,7	25,9	16,9	14,3	27,8	19,4	16,6	19,2	17,7

Bronnen : Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening.
Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) Verhouding tussen het aantal uitkeringtrekkende volledig werklozen, en het aantal verzekerden tegen werkloosheid (R.Z.I.V.) op 30 juni van het jaar voordien (maandelijks gemiddelde).

Faillissementen per gewest

GEWEST	Aantal			Betrekkelijke belangrijkheid (%)		
	1980	1981	1982	1980	1981	1982
Vlaams gewest	1 475	1 763	1 028	41,9	42,7	24,3
Waals gewest	1 060	1 251	1 921	30,1	30,3	45,4
Brussel (gerecht. arrond.) .	984	1 119	1 281	28,0	27,0	30,3
Het Rijk ...	**3 519**	**4 133**	**4 230**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Bron : Eurinform.

Sluiting van ondernemingen
Verdeling per gewest

GEWEST	Aantal sluitingen			Aantal getroffen werknemers		
	1980	1981	1982	1980	1981	1982
Vlaams gewest	622	784	572	13 198	15 534	12 014
Waals gewest	326	352	268	7 511	14 942	5 971
Brussels gewest	335	359	199	6 723	7 225	3 493
Het Rijk...	**1 283**	**1 495**	**1 039**	**27 432**	**37 701**	**21 478**

Bron : Fonds tot vergoeding van de in geval van sluiting van ondernemingen ontslagen werknemers.

Spreiding van de faillissementen per provincie

PROVINCIE	1980	1981	1982	Toeneming in % in 1982 t.o.v. het voorgaande jaar
Antwerpen	640	704	698	— 0,9
Brabant	1 200	1 266	1 236	— 2,4
West-Vlaanderen	307	367	447	+21,8
Oost-Vlaanderen	273	394	358	— 9,1
Henegouwen	371	431	493	+14,4
Luik	360	430	456	+ 6,0
Limburg	161	312	306	— 1,9
Luxemburg	71	58	74	+27,6
Namen	136	171	162	— 5,3
Het Rijk ...	**3 519**	**4 133**	**4 230**	**+ 2,3**

Bron : Eurinform.

ZEVENDE DEEL

BUITENLANDSE HANDEL VAN DE BELGISCH-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE

Faillissementen per gewest

GEWEST	Aantal			Betrekkelijke belangrijkheid (%)		
	1980	1981	1982	1980	1981	1982
Vlaams gewest	1 476	1 783	1 928	41,9	42,7	44,8
Waals gewest	1 960	1 981	1 901	30,1	30,9	45,4
Brussel (gerecht. arrond.)	894	1 119	1 251	28,0	27,0	30,3
Het Rijk	4 330	4 133	4 230	100,0	100,0	100,0

Bron : Kantoren.

Sluiting van ondernemingen

Verdeling per gewest

GEWEST	Aantal			Aantal getroffen arbeiders		
	1980	1981	1982	1980	1981	1982
Vlaams gewest	625	784	972	10 195	15 534	13 014
Waals gewest	1 020	1 206	1 436	14 942	15 971	5 977
Brussels gewest	324	505	631	2 295	5 796	2 485
Het Rijk	1 969	2 495	3 039	27 432	37 301	21 476

Bron : Fonds tot vergoeding van de in geval van sluiting van ondernemingen ontslagen werknemers.

Spreiding van de faillissementen per provincie

PROVINCIE	1980	1981	1982	Toename in % in 1982 t.o.v. het voorgaande jaar
Antwerpen	640	704	698	— 0,9
Brabant	1 260	1 367	1 236	— 9,4
West-Vlaanderen	397	397	447	+12,8
Oost-Vlaanderen	372	304	329	— 9,1
Hasselt	371	401	459	+14,4
Luik	480	459	455	— 0,9
Limburg	181	312	306	— 1,9
Luxemburg	73	58	74	+27,6
Namen	196	173	162	— 6,3
Het Rijk	4 519	4 133	4 330	+ 2,1

Bron : Kantoren.

BUITENLANDSE HANDEL VAN DE BELGISCHE-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE

AFDELING I. — HANDELSBELEID

De Belgische economie heeft reeds geruime tijd te kampen met een groeiend handelstekort. Dit is gedeeltelijk te wijten aan de verzwakte concurrentiepositie van de Belgische ondernemingen op de buitenlandse markt. Om deze en andere nefaste ontwikkelingen te stuiten, besloot de regering op 21 februari 1982 de frank met 8,5 % te devalueren. Op die manier zou het concurrentievermogen van de ondernemingen snel worden hersteld, op voorwaarde echter dat tegelijkertijd een aantal begeleidende maatregelen werden getroffen om de produktiekosten te drukken. Deze doelstelling werd ook gehaald (1).

Andere, meer gebruikelijke maatregelen ter ondersteuning van de uitvoer, bleven van kracht. Zo waarborgde de Nationale Delcrederedienst (N.D.D.) in 1982 verrichtingen ten belope van 177 miljard frank, tegen 150 miljard in 1981. Het totale bedrag der verbintenissen (of lopende risico's) kwam op einde van 1982 op 337 miljard frank, waarvan 70 miljard voor rekening van de Staat werden verzekerd. De N.D.D. treedt voornamelijk in drie richtingen op : de ontwikkelingslanden, de OPEC-lidstaten en de landen met planeconomie. In 1982 bereikten de vastleggingsgrenzen 260 miljard voor de N.D.D. en 90 miljard voor het Rijk.

De economische crisis is van mundiale aard. Het betalingsvermogen van de derdewereldlanden en van sommige landen met planeconomie wordt er zwaar door getroffen. De N.D.D. zag zich derhalve genoopt consolidatie-overeenkomsten te sluiten met andere landen die hun financiële verplichtingen niet langer konden nakomen. In de tenuitvoerlegging van deze overeenkomsten stelt de N.D.D. zich in de plaats van de exporteur-schuldvorderaar. Het jaar 1982 werd vooral gekenmerkt door de consolidatie van de Zairese, de Soedanese en de Poolse schuld. De in 1982 door de N.D.D. uitgekeerde vergoedingen beliepen 4,3 miljard frank, hetgeen meer is dan het totaal der geïnde premiën (2,5 miljard F). Het bedrag van de tot einde 1982 lopende vergoedingen bereikt 15,9 miljard frank (in 1981 : 13,2 miljard F).

Het « Comité voor de bevordering van de uitvoer van Belgische investeringsgoederen » (COPROMEX) bleef de Minister van Buitenlandse Handel adviseren

(1) Deze maatregelen worden uitvoerig belicht in de « Algemene Inleiding »

betreffende elke aanvraag inzake uitvoerkredieten op 2 jaar en langer in verband met de investeringsgoederen. Bekommerd om de coördinatie met de andere bij de uitvoerkredieten betrokken instellingen, streeft dit comité ernaar volgens dezelfde principes en dezelfde criteria als de Nationale Delcrederedienst en Creditexport op te treden.

In België werden de tarieven van Creditexport voor kredieten op middellange termijn per 5 juli 1982 op 13,20 % gebracht (met inbegrip van het bankcommissieloon van 0,45 %). De tarieven die bij de internationale regeling onder de OESO-landen worden vastgesteld, schommelen daarentegen tussen 10 % en 12,15 %, naargelang van het land van bestemming en de looptijd van het krediet. De tarieven werden op 5 juli 1982 opgetrokken.

Wat de staatsleningen betreft, werd bij de wet van 10.8.81 voorzien in de oprichting van :
- een « Fonds voor Leningen aan buitenlandse staten »;
- een commissie die belast is met de coördinatie van het ter zake te volgen beleid, evenals met het beheer van deze leningen.

Het Fonds wordt gestijfd door begrotingskredieten, door de terugbetaling van deze lening en desgevallend door de betaling van desbetreffende renten. Wat het doel en de toekennings- en aanwendingsmodaliteiten van die staatsleningen betreft, werd het sedert 1980 gevoerde beleid verdergezet : er werd weer een krediet van 3 225 miljoen frank aan voorbehouden. De voornaamste door dit programma begunstigde landen waren : Bangladesh, China, Indië, Indonesië, Turkije, Zaïre en de Filippijnen.

Bij de aanvragen om staatskredieten zal voortaan bijzondere aandacht worden geschonken :
- aan de vooruitzichten op een duurzame economische samenwerking, precies dank zij de toekenning van een staatslening ;
- aan de aanvullende financieringsbronnen die er voor het te dekken project bestaan. In vele gevallen zouden de internationale financiële instellingen of de o.m. Arabische-ontwikkelingsfondsen die rol van aanvullende financieringsbron kunnen vervullen.

De Belgische Dienst voor Buitenlandse Handel (B.D.B.H.) zette zijn inspanningen om de selectieve informatiespreiding bij te schaven en tegelijkertijd op te voeren onverdroten verder. De B.D.B.H. organiseerde verscheidene officiële zendingen, nam het initiatief voor andere missies of bood hen steun en zette, zowel in België als in het buitenland, contactdagen en bevorderingsacties op het getouw. In december 1982 werden een aantal koninklijke besluiten van kracht betreffende een verruiming van de gewestelijke werking van de B.D.B.H., een nauwere samenwerking van de gewestelijke instanties met zijn raad van beheer en de integratie van het Fonds voor de Buitenlandse Handel binnen de diensten van de B.D.B.H.

In 1982 ontving het Fonds voor de Buitenlandse Handel 606 steunaanvragen, tegen 541 in 1981. Het plafond voor de toegelaten vastleggingen werd in 1982 op 428 miljoen BF gebracht, t.o.v. 400 miljoen in 1981. De reële bruto vastleggingen voor

1982 beliepen 323 miljoen F; 208 miljoen voor leningen, 90 miljoen voor subsidies en 24 miljoen voor waarborg. De tussenkomsten van het Fonds dienden om de in verscheidene landen gevoerde prospectieinitiatieven te ondersteunen.

Ingevolge een beslissing van het Permanent Comité voor de uitvoerbevordering streeft de Belgische regering er naar zoveel mogelijk overeenkomsten af te sluiten ter bescherming van de particuliere investeringen op buitenlands grondgebied gezien het nut hiervan voor de BLEU-uitvoer. Tot dusver konden twaalf overeenkomsten worden afgesloten ; tien zijn reeds van kracht en voor de twee overige is de procedure ingezet. Met verscheidene landen worden ter zake voorbereidende besprekingen gevoerd. Vooral Afrika wordt in deze geviseerd.

Ook dient te worden gewezen op de bedrijvigheid die door België wordt ontplooid in de gespecialiseerde organismen van de Verenigde Naties en in andere internationale instellingen.

De ontwerptekst van de slotverklaring die op de ministerraad van de G.A.T.T. in november had moeten worden goedgekeurd, bevatte enkele, voor de E.E.G. onaanvaardbare elementen, zoals de inperking van de uitvoersubsidies, het verbod nog nieuwe protectionistische maatregelen te nemen en de verbintenis om de bestaande maatregelen ongedaan te maken; tevens werd in die slotverklaring het subsidiëringsbeleid van de Gemeenschap in de landbouwsector gehekeld. Voor een aantal andere punten was er tijdens de voorbereidende werkzaamheden geen tekst uitgewerkt. Het betrof hier met name de te volgen procedure bij het regelen van geschillen, de subsidies, de visserijprodukten, de diensten en de bepalingen betreffende de handel in spitstechnologische produkten.

Er was weer heel wat te doen rond het probleem van de beschermende maatregelen, aangezien sommige mede-ondertekenaars de ingediende tekst onbeduidend vonden. De E.E.G. heeft zich van bij het begin bereid verklaard tot onderhandelen om tot een globale overeenkomst te komen. Zo probeerde de Europese Commissie de idee van een studie betreffende de diensten die door de VS was gevraagd te doen aanvaarden door de ontwikkelingslanden om op die manier de Verenigde Staten tot toegevingen te overhalen en zo de Amerikaanse kritiek op het gemeenschappelijk landbouwbeleid af te zwakken. Aangezien de ontwikkelingslanden weigerden te onderhandelen over de oorspronkelijke tekst, bestond de voornaamste zorg van de Europese Commissie erin dit document negocieerbaar te maken ten einde een onderhandelingsmarge te scheppen binnen de limieten die de E.E.G.-raad haar had toegestaan. In de slottekst staat slechts een gemeenschappelijke verklaring waarin voor het vrije handelsverkeer wordt gepleit, evenals een reeks vage overeenkomsten betreffende concrete punten; voor de beschermende maatregelen b.v. werd enkel besloten de onderhandelingen verder te zetten met het oog op een definitieve beslissing in november 1983.

Op de XXIVe zittijd van de Raad voor Handel en Ontwikkeling, afhangend van de U.N.C.T.A.D., werd voor de eerste keer een onderzoek gewijd aan de produktie- en handelsstructuren in de wereldeconomie. Dit zal voortaan jaarlijks gebeuren. Tevens werd een overzicht gemaakt van de « nieuwe feiten inzake handelsbeperkingen ». Het U.N.C.T.A.D.-secretariaat heeft te dien einde een studie gemaakt met als

titel « Protectionisme en structuuraanpassingen in de landbouw en andere sectoren van primaire produkties ». Vertrekkend van de door het Secretariaat en de ontwikkelingslanden ontvouwde stellingen, is de U.N.C.T.A.D. dus middenin een jaarlijks proces van diepgaand onderzoek omtrent het protectionisme en de structuuraanpassingen beland. Dit onderzoek zal onvermijdelijk de activiteiten die de G.A.T.T. op dit stuk aan de dag legt enigszins overlappen. Tegen dergelijk dubbel werk kan zeker bezwaar worden gemaakt. Het is echter bijna onvermijdelijk, omdat deze vraagstukken ook deel uitmaken van de taak waarmee de U.N.C.T.A.D. werd belast. De westerse landen hebben het Secratariaat er echter kunnen van weerhouden de maatregelen in elk land afzonderlijk te onderzoeken.

Wat de E.E.G.-betrekkingen met derde landen betreft, kan er allereerst worden op gewezen dat de onderhandelingen met het oog op de toetreding van Portugal en Spanje in de loop van 1982 werden verdergezet en dat er, onder impuls van het Belgische Voorzitterschap, op verscheidene terreinen een aanzienlijke vooruitgang werd geboekt.

De betrekkingen tussen de Gemeenschap enerzijds en de Maghreb (Algerië, Marokko en Tunesië) en Machreklanden (Libanon, Egypte, Jordanië, Syrië) anderzijds, werden in 1982 gekenmerkt door de ondertekening van nieuwe financiële overeenkomsten die tot 31 oktober 1986 lopen. Hierbij wordt in totaal 489 miljoen ECU ter beschikking van deze landen gesteld.

In het kader van de tweede A.C.S./E.E.G.-conventie van Lomé, kwamen de door de Gemeenschap aangegane financiële verbintenissen ten gunste van de A.C.S.-landen in 1982 op ruim 1200 miljoen ECU. In een verklarende nota legde de E.E.G. vooral de nadruk op haar visie i.v.m. de landbouwproblematiek ; voor deze sector werd een gezamenlijke aanpak aanvaard, maar onderhandelingen werden evenwel niet beloofd. Wat het regelen van geschillen betreft, werd tevens gevraagd de gewone consensusprocedure te volgen. De studies en werkprogramma's die in verschillende sectoren (diensten, tropische produkten, kwantitatieve beperkingen) zullen worden uitgewerkt, kunnen door de E.E.G. behoudens enkele nuances worden aanvaard.

AFDELING II. — ALGEMEEN VERLOOP VAN DE BUITENLANDSE HANDEL

In 1981 was de buitenlandse handel van de B.L.E.U. naar waarde slechts matig opgelopen : zowel voor de uitvoer als voor de invoer bleef de aangroei onder 10 % ; de uitvoer was zelfs gedurende een deel van het jaar ingekrompen t.o.v. het voorgaande jaar. In 1982 daarentegen trad een herstel in, hoofdzakelijk dank zij de devaluatie van de Belgische frank t.o.v. de andere munten binnen het E.M.S. en dank zij de maatregelen die werden genomen om de concurrentiepositie van de ondernemingen op de buitenlandse markten te versterken. In juni bedroeg het jaarlijks groeitempo (1) van de aankopen uit het buitenland 18,7 % ; over het volledige jaar nog

(1) De in deze en de volgende paragrafen vermelde groeicijfers werden berekend op basis van tot het einde van de aangeduide periode gecumuleerde gegevens, en t.o.v. de overeenstemmende periode van het voorgaande jaar.

slechts 14,4 % ; de afzet aan het buitenland ging met 16,1 % omhoog, nadat hij midden 1982 met 17,3 % was gegroeid.

Over het volledige jaar steeg de invoer naar hoeveelheid slechts matig (+0,5 %), daar waar in 1981 een achteruitgang met 4,1 % was opgetekend; in juni 1982 was er echter nog een stijging met 4,6 %. Deze aanzienlijke teruggang is een gevolg van de kwijnende binnenlandse vraag. De uitvoer nam met 1,4 % toe, daar waar hij 1981 stagneerde (+0,2 %) ; deze lichte verbetering deed zich hoofdzakelijk tijdens het tweede halfjaar voor en ondanks de verslapping van de wereldvraag.

Ondanks de devaluatie van de frank was het stijgingstempo van het indexcijfer der invoerprijzen 1 % lager (+13,8 % tegen 14,7 % in 1981); dit indexcijfer heeft dus vooral de tragere stijging van de wereldprijzen voor grondstoffen weergegeven. De uitvoerprijzen daarentegen stegen in 1982 met 14,1 %, tegen 8,9 % in 1981, daar de Belgische exporteurs hun prijzen hadden afgestemd op die van hun buitenlandse concurrenten.

Uit een onderzoek van de van seizoeninvloeden ontdane en afgevlakte reeksen van de waarde van de buitenlandse handel blijkt dat de uitvoer bijna het gehele jaar door onafgebroken verbeterde, terwijl er voor de invoer een breuk ontstond : nadat deze tot mei de goede richting was uitgegaan, volgde een periode van tragere groei, die in belangrijke mate te wijten was aan de slappe binnenlandse bedrijvigheid.

De handelsbalans van de B.L.E.U. vertoonde op het einde van 1982 een tekort van 247,8 miljard, d.i. nagenoeg evenveel als een jaar voordien (247,4 miljard). Het deficit beloopt nu 10,3 % van de uitvoer en 9,4 % van de invoer, tegen respectievelijk 12 % en 10,7 % in 1981. Dit — niet gecumuleerde — tekort werd elk kwartaal kleiner : tijdens de eerste drie maanden van het jaar bedroeg het tekort 106,5 miljard; in de daaropvolgende kwartalen slonk het tot 81,4 miljard en 43,1 miljard en van oktober tot december bereikte het handelstekort nog slechts 16,7 miljard. Het overschot voor de niet-energieprodukten steeg van 42 miljard in 1981 naar 93,4 miljard in 1982.

De verslechtering van de ruiltermen, die zich reeds geruime tijd liet gevoelen, werd in de loop van het voorbije jaar afgeremd : het desbetreffende indexcijfer, dat in 1981 85,4 bedroeg, lag in 1982 op 85,7. Naar volume steeg het indexcijfer der ruiltermen echter veel meer : in een jaar klom het van 102,8 tot 104 op. Ook de dekkingscoëfficiënt invoer/uitvoer herstelde zich en liep van 89,3 op tot 90,6.

Ter vergelijking raamt de G.A.T.T. (1) dat het volume van de wereldhandel in 1982 met 2 % is verminderd, waardoor het ongeveer op het peil van 1979 belandt. Enkel de handel in landbouwprodukten deed het goed (+1 %, tegen +4 % in 1981).

(1) Het gaat hierbij om de eerste raming van de internationale handel opgesteld door het G.A.T.T.-secretariaat. Zij is evenwel slechts benaderend daar op het tijdstip van de publicatie de G.A.T.T. maar voor enkele industrielanden statistische gegevens over het gehele jaar ter beschikking had.

Voor de fabrieksgoederen werd een daling met 1 % genoteerd (+3 % in 1981) en het handelsvolume van de minerale produkten slonk met 7 % (−9 % in 1981).

Wat de waarde van de wereldhandel betreft, merkt de G.A.T.T. op dat de cijfers in belangrijke mate worden beïnvloed door de daling van de eenheidswaarden in dollar als gevolg van de hogere dollarkoers. Voor de totale wereldhandel bedroeg deze daling gemiddeld 4 %, namelijk voor de fabrieksgoederen 3 % en voor de landbouwprodukten 7 %. De inkrimping naar volume en daarbij een daling van de eenheidswaarden in dollar deden de waarde van de wereldhandel in 1982 terugvallen tot een peil dat op 1800 miljard dollar wordt geraamd, d.i. 6 % lager dan in 1981.

§ 1. — UITVOER

1. — *Sectoriële spreiding.*

In tegenstelling tot wat zich in 1981 had voorgedaan, toen de uitvoer van minerale produkten was verminderd, viel er nu in geen enkele NACE-CLIO-bedrijfstak een daling van de afzet aan het buitenland te bespeuren ; in sommige takken was de uitbreiding ervan naar waarde echter wel beperkter dan de totale stijging die 16,1 % bedroeg. Zo vorderde de energiesector slechts met 11,3 % en de textielnijverheid en kledingindustrie met niet meer dan 12,7 %. Voor deze laatste bedrijfstak is dit verloop hoofdzakelijk te wijten aan de tapijten en de « andere produkten ».

Ook de afzet van minerale produkten nam minder dan het gemiddelde toe. Daarvoor waren de E.G.K.S.-produkten verantwoordelijk : de exporthausse bleef er beperkt tot 4,8 %, wat toch nog een verbetering is t.o.v. het voorgaande jaar, toen zich een achteruitgang had voorgedaan. De andere sub-sectoren evolueerden in gunstige zin, ook de non-ferrometalen, die in 1981 eveneens achteruit waren gegaan.

Wat de landbouw-, bosbouw-, en visserijprodukten betreft, moet worden gewezen op de goede resultaten van de plantaardige produkten ; voor de andere produkten was de stijging maar zwakjes.

Voor de overige industrietakken bleef de stijging van de sectoren papier, rubber, plastiek en edelsmeedwerk beneden het gemiddelde ; maar voor laatstgenoemde sector was de toeneming toch duidelijk sneller dan in 1981. Er moet ook worden gewezen op de uitvoerstijging van het leder, dat een jaar voordien was achteruitgegaan.

Onder de takken waar de groei het algemeen gemiddelde overschrijdt, kwamen de scheikundige produkten aan de kop, vooral dankzij de farmaceutische produkten,

de produkten voor hygiëne en voor ander huishoudelijk gebruik, evenals de voor de nijverheid en landbouw bestemde produkten. De kunststoffen en synthetische stoffen gingen daarentegen achteruit.

De snelle toeneming van voertuigen en automotoren en van de andere vervoermiddelen verklaart de goede gang van de afzet van de bedrijfstak metaalwaren en elektrotechnische produkten, en vormde een tegengewicht voor de zwakke resultaten van de elektrische installaties.

De uitvoerstijging van voedingsmiddelen, die weliswaar nog boven het gemiddelde ligt, is t.o.v. 1981 afgenomen ; voor deze ontwikkeling is het vlees verantwoordelijk. Melk en « andere voedingsmiddelen » gingen snel de hoogte in.

2. — *Geografische spreiding*

De geografische deconcentratie van de uitvoer, die reeds drie jaar aan de gang was, kwam in 1982 tot stilstand. Het aandeel van de industrielanden van buiten de Gemeenschap in de totale afzet aan het buitenland steeg in een jaar van 84,6 tot 85,2 % en dat van de E.E.G. klom van 70 % naar 70,6 %, hoofdzakelijk ten nadele van de ontwikkelingslanden die hun aandeel van 12,1 % tot 11,6 % zagen teruglopen, terwijl het aandeel van de staatshandellanden onveranderd bleef (2,2 % tegen 2,3 %).

De uitvoer naar sommige E.G.-lidstaten steeg op spectaculaire wijze. Het duidelijkste geval is de toeneming van de uitvoer naar het Verenigd Koninkrijk met meer dan 30 %; verder zijn ook de — in 1981 reeds aanwezige — snelle ontwikkeling van de afzet aan Ierland, evenals de behoorlijke resultaten van de uitvoer naar de Duitse Bondsrepubliek het vermelden waard. De afzet aan Nederland groeide slechts weinig, terwijl de uitvoer naar Denemarken terugliep.

Wat de andere geïndustrialiseerde landen betreft, dient te worden gewezen op de voortzetting van de gestadige uitbreiding van de export naar de Verenigde Staten en Japan; het tempo ligt echter wel lager dan een jaar voordien.

De afzet aan de ontwikkelingslanden verliep uiteenlopend; de uitvoer naar de Afrikaanse olieproducerende landen, voornamelijk Libië en Nigeria, verkleinde, terwijl meer werd uitgevoerd naar de Aziatische, waarin Iran dan wel een belangrijke uitzondering was. De export naar Mexico daalde eveneens. De uitvoer naar de niet-olieproducerende landen, in alle werelddelen, liet een behoorlijk groeitempo zien.

De uitvoer naar de Europese landen met staatshandel liep aanzienlijk terug, behalve de afzet aan de U.S.S.R. Overal vielen de groeicijfers lager uit dan in 1981. Er dient nog op te worden gewezen dat de export naar China in een jaar meer dan verdubbelde; niettemin vertegenwoordigt de uitvoer naar dit land slechts 0,4 % van het totaal.

§ 2. — INVOER

1. — *Sectoriële spreiding*

Voor de NACE-CLIO-bedrijfstakken ging de invoer de hoogte in . De zwakste groeicijfers werden bij de minerale produkten (+6,3 %) en de « andere industrieën (+9,3 %) opgetekend. Voor de eerstgenoemde tak was dit resultaat te wijten aan de — in 1981 reeds aanwezige — achteruitgang van de non-ferrometalen en de geringe stijging voor ijzererts en de andere ertsen; voor de « andere industrieën » moet de oorzaak worden gezocht bij de hout- en de meubelnijverheid, het edelsmeedwerk en de geslepen diamant.

In de andere bedrijfstakken is de toeneming even groot of groter dan het gemiddelde. De opmerkelijkste stijging deed zich bij de voedingsnijverheid voor.

Vermeldenswaard is ook dat de aangroei van de invoer naar waarde van de aardolieprodukten met meer dan de helft t.o.v. 1981 verminderde; dit was te wijten aan een daling van de ingevoerde hoeveelheden.

2. — *Geografische spreiding*

Zoals voor de uitvoer, kwam er ook hier weer meer concentratie van de invoerwaaier ten gunste van de geïndustrialiseerde landen; in een jaar groeide hun aandeel van 80,7 % tot 81 %. Aan de andere kant ging de invoer uit de landen met staatshandel fel omhoog, zodat hun relatieve belangrijkheid van 2,6 % op 3,5 % toenam. Door deze twee bewegingen slonk het aandeel van de ontwikkelingslanden van 16,6 % tot 15,4 %.

Enkele opmerkelijke resultaten zijn nog het vermelden waard; zo steeg de invoer uit de U.S.S.R. (hoofdzakelijk brandstoffen en smeeroliën) met 84,7 %, terwijl de aankopen aan de andere landen met staatshandel verminderden; verder liep de import uit heel wat olieproducerende landen terug, met uitzondering van Algerië, Nigeria en Mexico. De invoer uit Japan, die in 1981 met zo'n 29 % was toegenomen, daalde in 1982 met meer dan 8 %.

De invoer uit alle landen van de E.E.G. (behalve het Verenigd Koninkrijk) vorderde aanzienlijk.

§ 3. — HANDELSBALANS

1. — *Sectoriële spreiding*

Twee NACE-CLIO- bedrijfstakken hebben de handelsbalans in belangrijke mate negatief beïnvloed; de energiesector, waar het negatief saldo van −279,8 miljard

verder verslechterde tot −332,3 miljard (1) en de landbouw-, bosbouw- en visserijprodukten, waarvan het handelstekort van 84,4 miljard aangroeide tot 102,3 miljard. Bovendien kromp het positief saldo van de voedingsnijverheid lichtjes in (26 miljard t.o.v. 27,5 in 1981), wegens de zuivelprodukten.

De andere bedrijfstakken laten een gunstig verloop zien;

- voor de minerale produkten liep het surplus op van 86,6 tot 120,4 miljard; dit was in belangrijke mate te wijten aan de inkrimping van het tekort der non-ferrometalen (−4,9 miljard t.o.v. −30,4 miljard in 1981) en aan de niet-metaalhoudende stoffen (+10,6 miljard t.o.v. +7,2 miljard in 1981);
- het positief saldo van de scheikundige producten groeide van 67,6 tot 79,9 miljard aan; in alle sub-sectoren werd een verbetering vastgesteld, doch wel vooral de hygiëne- en huishoudprodukten, evenals de scheikundige produkten ten behoeve van de nijverheid; aan de andere kant nam het handelstekort van de synthetische en kunststoffen nog toe;
- voor de textielprodukten werd slechts een lichte verbetering genoteerd (22,8 miljard t.o.v. 22 miljard in 1981);
- het deficit van de de metaalhoudende en elektrotechnische produkten verminderde van 47,8 miljard in 1981 tot 39,1 miljard in 1982. Het saldo voor de voertuigen en motoren dat in 1981 nog negatief was (−10,5 miljard), laat nu een klein surplus zien (0,6 miljard); ook bij de andere sub-sectoren verbeterde de toestand, behalve voor de landbouw- en nijverheidsmachines, waarvan het handelstekort fors opliep (−19,6 miljard t.o.v. −8,5 miljard in 1981);
- betreffende de « overige industrieën » deed zich een opmerkelijke verbetering voor (−23 miljard t.o.v. − 39 miljard in 1981); deze was hoofdzakelijk te danken aan het edelsmeedwerk en de geslepen diamant (−2,9 miljard, tegen − 15,8 miljard in 1981).

2. — *Geografische spreiding*

Het handelstekort van de B.L.E.U. t.a.v. de industrielanden van buiten de gemeenschap kromp sterk in (−99,4 miljard tegen −121,2 miljard in 1981), dank zij de gunstige ontwikkeling van de handel met de Europese landen buiten de E.E.G. (+16,1 miljard t.o.v. −9,5 miljard in 1981), en met Japan (− 35 miljard tegen −42,3 miljard in 1981). Minder goed verging het de handel met de E.E.G. (20,7 miljard t.o.v. 26,7 miljard in 1981) en, in mindere mate, met de Verenigde Staten (−80,4 miljard tegen −78,7 miljard in 1981). Er dient te worden gewezen op de belangrijke aangroei van het tekort ten aanzien van Nederland (−125,5 miljard tegen −89 miljard in 1981), welke te wijten was aan de minerale brandstoffen, en op de substantiële verbetering van het surplus t.a.v. het Verenigd Koninkrijk (45,3 miljard t.o.v. 6,3 miljard in 1981).

Het handelstekort van de B.L.E.U. ten aanzien van de ontwikkelingslanden is gemilderd (−131,6 miljard t.o.v. 132,7 miljard in 1981). Twee tegengestelde

(1) Het tekort van de tak « energie » vertegenwoordigt nu 134 % van het totale deficit t.o.v. 113 % in 1981.

bewegingen neutraliseren elkaar; het negatief saldo met Saoedi-Arabië verkleinde, terwijl het tekort met Libië nog vergrootte. Aan de andere kant kon het handelsoverschot t.a.v. Hong-Kong, Taïwan en Zuid-Korea worden opgevoerd (4,2 miljard tegen 1,9 miljard in 1981).

Het handelsverkeer tussen de B.L.E.U. en de landen met planeconomie verslechterde; het negatief saldo evolueerde van −14,1 miljard in 1981 tot −39,5 miljard in 1982. Aan de basis hiervan ligt de U.S.S.R., ten aanzien waarvan het handelstekort van de B.L.E.U. drastisch vergrootte (−42,6 miljard t.o.v. −14,4 miljard in 1981).

*

* *

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Bijzondere handel

MAAND	Gewicht (duizenden tonnen)		Waarde (miljoenen franken)		Saldo (miljoenen franken)	Dekkingscoëfficiënt (percentage)
	Invoer	Uitvoer	Invoer (c.i.f)	Uitvoer (f.o.b.)		
1972 Maandgemiddelde	**11 971**	**6 342**	**56 814**	**59 248**	**+ 2 434**	**104,3**
1973 Maandgemiddelde	**12 954**	**6 982**	**71 344**	**72 510**	**+ 1 166**	**101,6**
1974 Maandgemiddelde	**13 371**	**6 798**	**96 724**	**91 652**	**— 5 072**	**94,8**
1975 Maandgemiddelde	**11 488**	**6 328**	**94 245**	**88 073**	**— 6 172**	**93,5**
1976 Maandgemiddelde	**12 689**	**6 701**	**114 080**	**105 538**	**— 8 542**	**92,5**
1977 Maandgemiddelde	**12 452**	**7 044**	**120 665**	**112 059**	**— 8 606**	**92,9**
1978 Maandgemiddelde	**12 981**	**6 874**	**127 170**	**117 522**	**— 9 648**	**92,4**
1979 Maandgemiddelde	**14 026**	**7 302**	**148 696**	**138 435**	**—10 261**	**93,1**
1980 Maandgemiddelde	**13 608**	**7 661**	**175 067**	**157 530**	**—17 537**	**90,0**
1981 Maandgemiddelde	**12 872**	**7 455**	**192 480**	**171 860**	**—20 620**	**89,3**
1982 Maandgemiddelde (a)	**12 316**	**7 310**	**220 190**	**199 539**	**—20 651**	**90,6**
1981 Januari	12 722	6 548	175 801	143 878	—31 923	81,8
Februari	12 472	7 074	188 933	158 064	—30 869	83,7
Maart	13 646	7 207	207 419	174 755	—32 664	84,3
April	13 303	7 652	195 803	172 826	—22 977	88,3
Mei	11 874	6 971	176 340	161 188	—15 152	91,4
Juni	13 314	7 929	194 494	180 847	—13 647	93,0
Juli	11 734	7 677	184 900	165 799	—19 101	89,7
Augustus	12 784	5 982	183 479	131 645	—51 834	71,7
September	13 043	8 698	199 551	199 494	— 57	100,0
Oktober	13 044	8 813	202 038	200 784	— 1 254	99,4
November	12 580	7 459	197 261	179 627	—17 634	91,1
December	13 950	7 448	203 745	193 409	—10 336	94,9
Totaal...	**154 465**	**89 460**	**2 309 761**	**2 062 316**	**—247 445**	**89,3**
1982 Januari	11 998	5 437	193 533	156 371	—37 162	80,8
(a) Februari	11 436	6 470	201 092	181 108	—19 984	90,1
Maart	14 124	7 868	268 344	218 949	—49 395	81,6
April	14 412	7 831	239 352	203 543	—35 809	85,0
Mei	12 347	7 127	215 563	188 905	—26 658	87,6
Juni	13 876	7 865	233 596	214 627	—18 969	91,9
Juli	11 428	7 541	197 647	192 358	— 5 289	97,3
Augustus	11 434	6 229	191 735	144 354	—47 381	75,3
September	12 348	8 190	225 255	234 765	+ 9 510	104,2
Oktober	11 970	8 473	220 443	237 255	+ 16 812	107,6
November	11 904	7 025	237 975	203 451	—34 524	85,5
December	10 518	7 667	217 744	218 777	+ 1 033	100,5
Totaal ...	**147 797**	**87 722**	**2 642 280**	**2 394 463**	**—247 817**	**90,6**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Voorlopige gegevens.

Speciale handel van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Waarde

(miljoenen franken - seizoengezuiverde en afgevlakte reeksen - 1970=100)

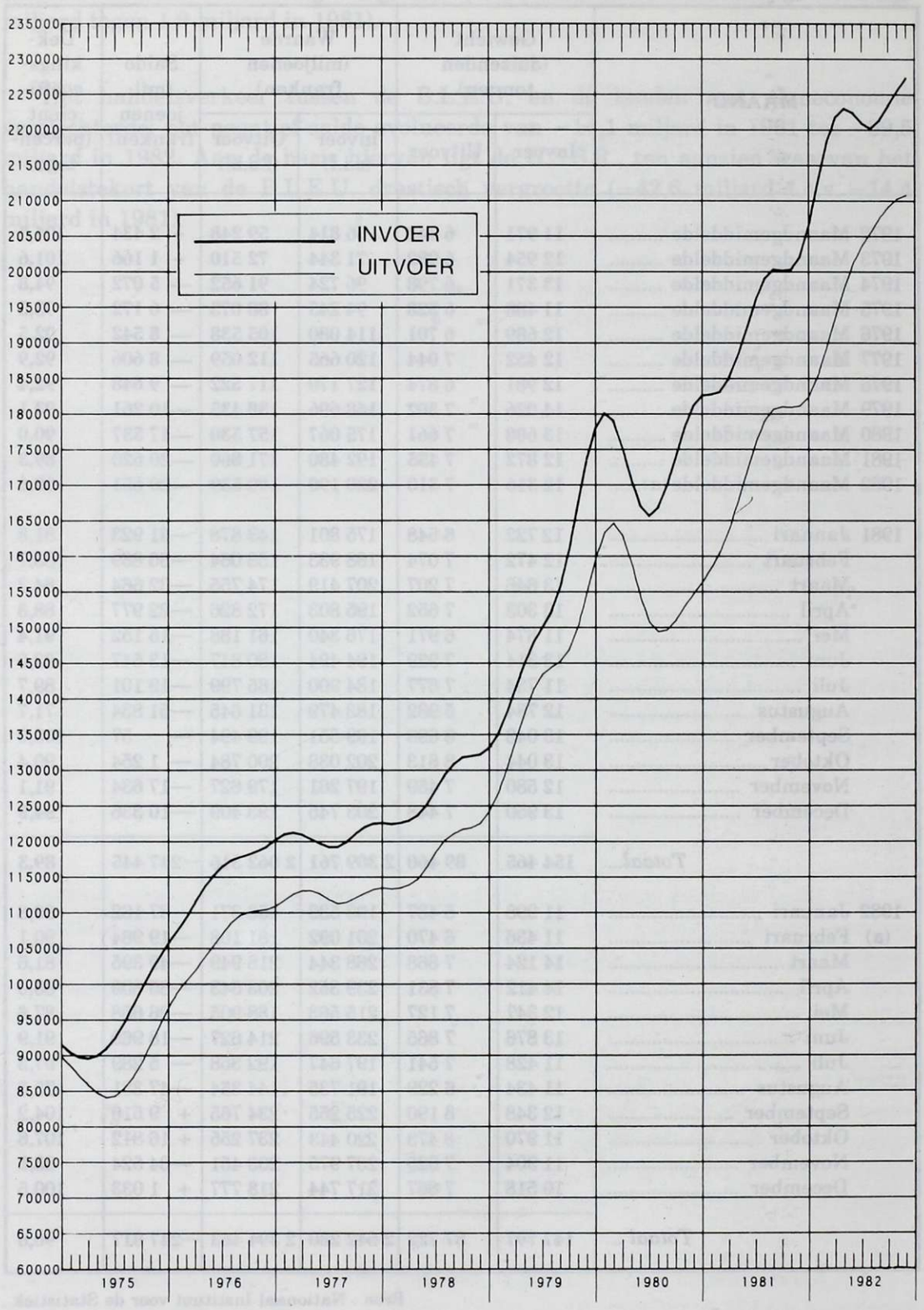

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Speciale handel van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Waarde

(jaargemiddelden - miljoenen franken)

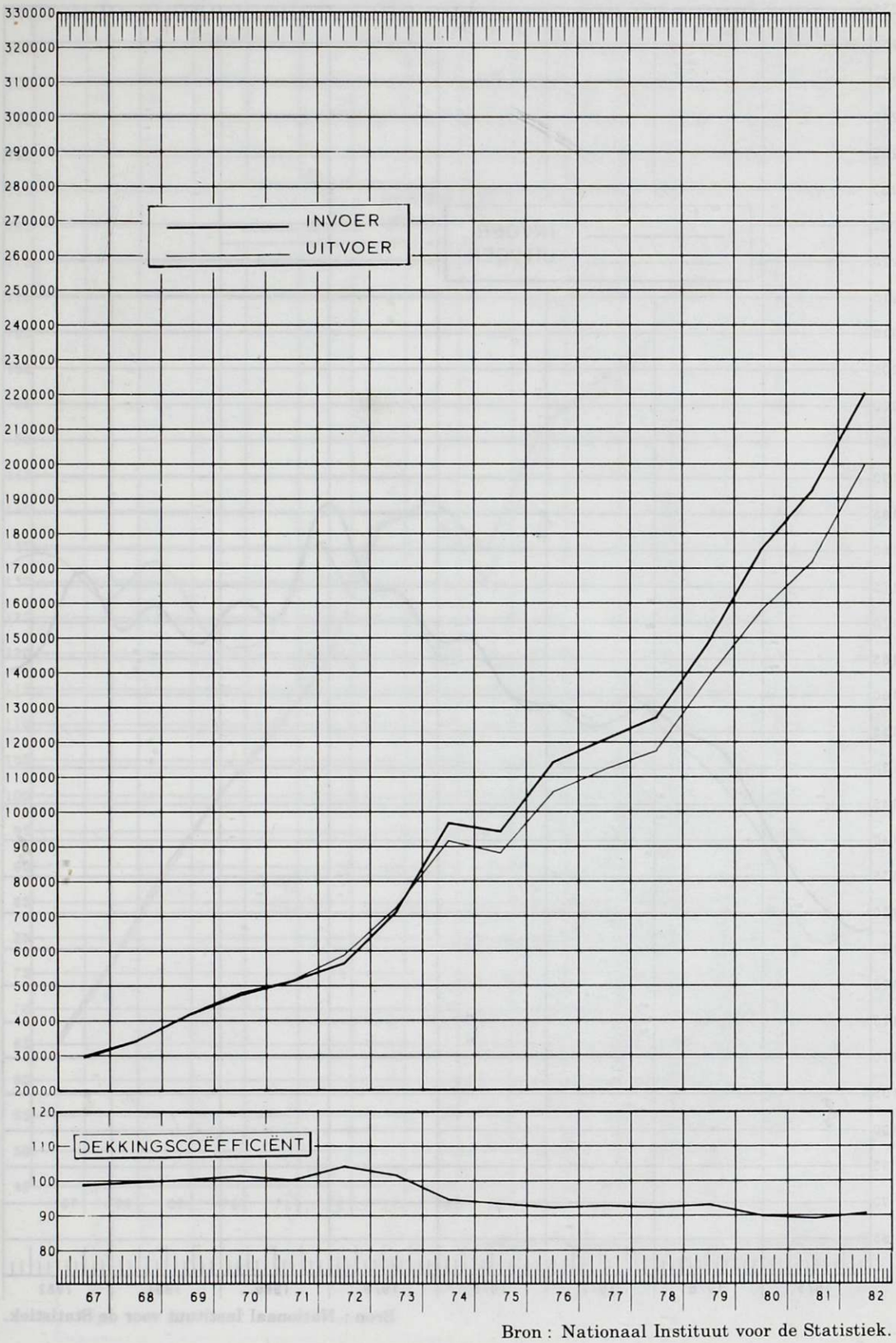

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Speciale handel van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Hoeveelheidsindexcijfers

(seizoengezuiverde en afgevlakte reeksen)

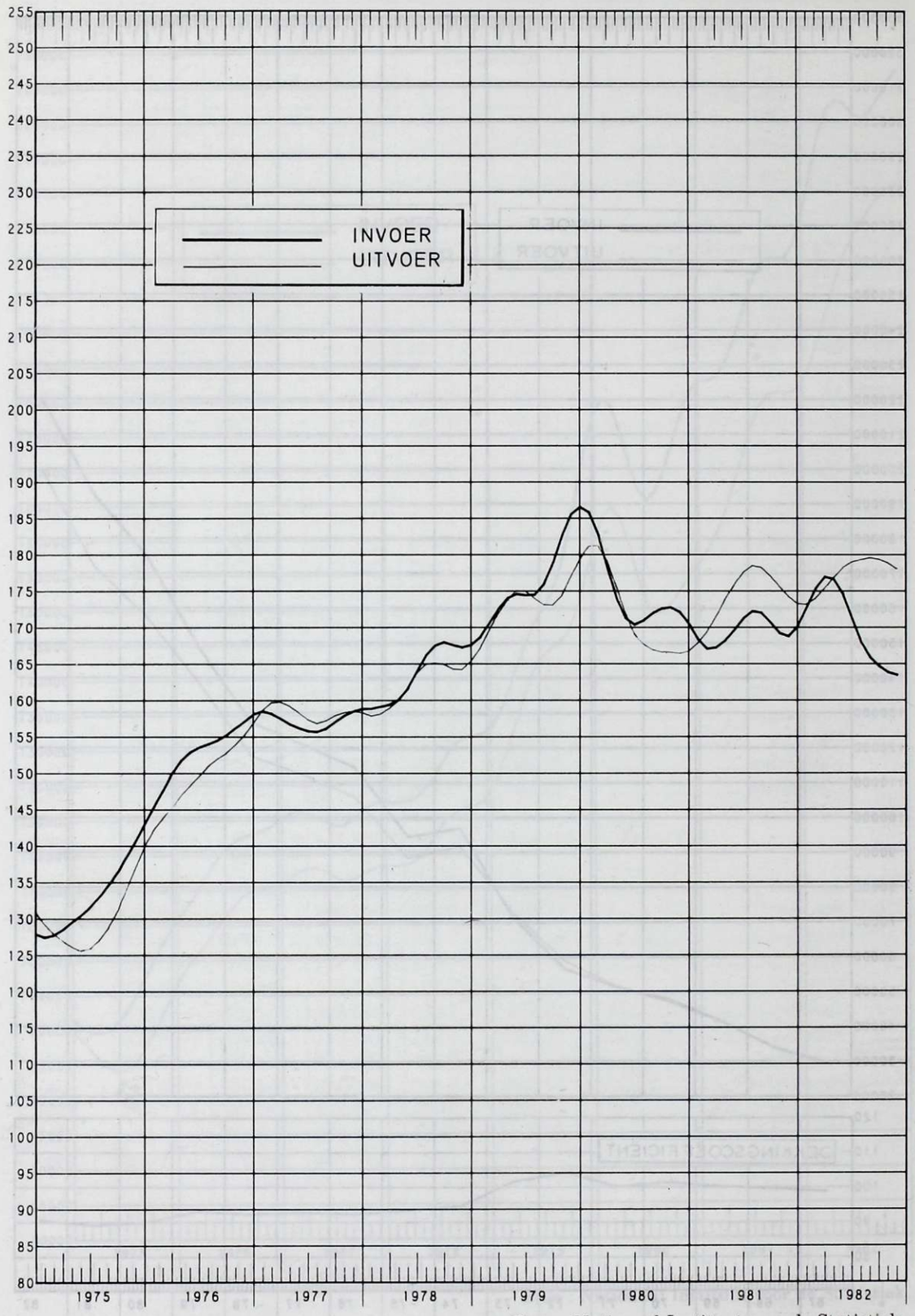

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Speciale handel van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Hoeveelheidsindexcijfers

(maandgemiddelden per jaar - 1970 = 100)

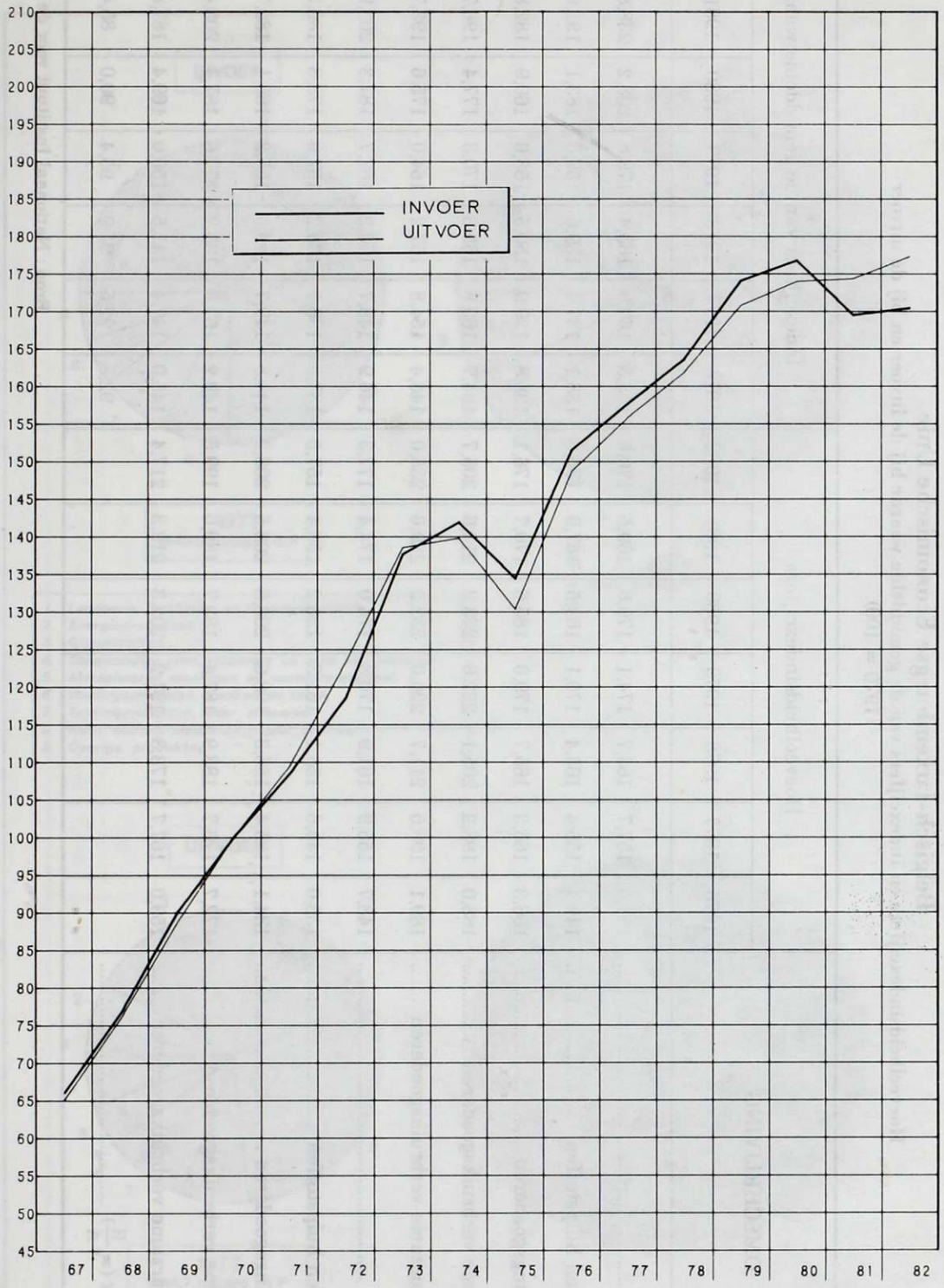

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Hoeveelheidsindexcijfers en indexcijfers van de gemiddelde waarde bij de invoer en bij de uitvoer
(1970 = 100)

OMSCHRIJVING	Hoeveelheidsindexcijfers							Indexcijfers van de gemiddelde waarde						
	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982
A. *Invoer*	151,5	157,7	163,7	174,1	176,8	169,5	170,5	158,3	160,9	163,4	179,6	208,2	238,8	271,6
Grond- en hulpstoffen	149,4	155,4	163,4	170,1	169,5	167,9	175,3	138,1	137,4	139,5	159,3	183,1	191,6	208,0
Uitrustingsgoederen	156,3	165,3	165,7	179,0	185,6	170,7	176,1	138,8	139,9	150,5	153,6	160,9	182,8	209,3
Duurzame verbruiksgoederen	188,0	198,2	205,1	222,6	233,2	214,6	205,7	154,7	160,8	165,6	170,3	177,4	196,7	223,0
Niet-duurzame verbruiksgoederen	189,1	198,0	211,7	226,0	232,2	229,6	235,0	146,4	154,8	157,2	164,0	175,6	193,7	223,6
B. *Uitvoer*	148,7	155,9	161,9	170,8	174,0	174,4	177,3	146,9	148,7	150,2	167,7	187,3	203,9	232,8
Grond- en hulpstoffen	138,0	145,6	155,1	161,3	156,2	156,4	157,5	137,5	136,1	138,2	157,9	178,8	186,3	209,0
Uitrustingsgoederen	184,1	185,4	185,3	198,6	208,5	208,5	206,2	144,8	149,7	149,5	155,2	166,1	182,7	211,8
Duurzame verbruiksgoederen	172,7	176,7	183,9	187,4	183,7	189,0	199,5	149,2	157,9	165,2	177,6	187,4	203,4	236,2
Niet-duurzame verbruiksgoederen	159,0	167,7	173,3	191,2	202,3	212,3	217,4	145,0	147,4	147,5	150,0	169,4	187,4	210,3
C. *Ruilvoet* ($=\frac{B}{A}$)								92,8	92,5	91,9	93,4	90,0	85,4	85,7

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Structuur van de in- en uitvoer in 1977 en 1982
(per goederengroep - in %)

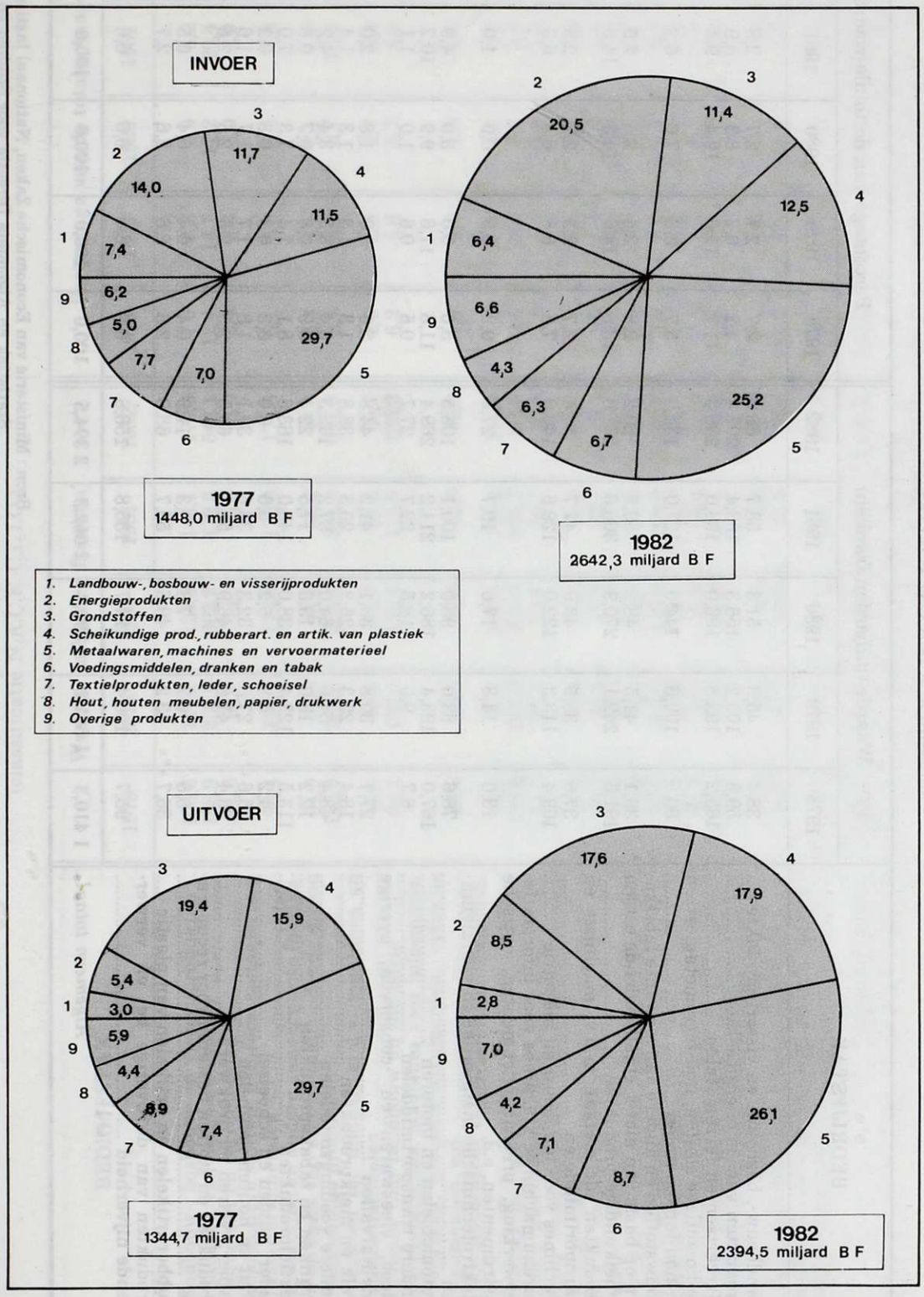

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Uitvoer per bedrijfstak

(classificatie N.A.C.E.-C.L.I.O.)

BEDRIJFSTAK	Waarde (miljarden franken)					Percentage van de totale waarde				
	1978	1979	1980	1981	1982	1978	1979	1980	1981	1982
1. Landbouw-, bosbouw- en visserijprodukten ..	38,4	45,3	51,3	58,7	68,0	2,7	2,7	2,7	2,8	2,8
2. Produkten van de energiesektor	59,8	103,2	156,3	183,4	202,4	4,2	6,2	8,3	8,9	8,5
3. IJzerertsen en ferrometalen	165,2	192,8	196,0	193,0	208,3	11,7	11,6	10,4	9,4	8,7
4. Radio-actieve stoffen, non-ferrometaalertsen en non-ferrometalen	80,5	109,6	144,0	127,0	154,0	5,7	6,6	7,6	6,2	6,4
5. Bouwstoffen en andere aanverwante fabrikaten op basis van niet-metaalhoudende ertsen	39,1	41,5	48,2	50,8	60,2	2,8	2,5	2,5	2,5	2,5
6. Scheikundige produkten	191,5	242,1	270,9	306,0	361,6	13,6	14,6	14,3	14,8	15,1
7. Produkten uit metaal, m.u.v. machines en transportmiddelen	37,8	38,5	43,9	47,7	54,4	2,7	2,3	2,3	2,3	2,3
8. Machines voor landbouw en industrie	109,4	113,3	122,0	129,6	140,0	7,8	6,8	6,5	6,3	5,8
9. Bureaumachines, machines voor informatieverwerking, precisieinstrumenten, optische instrumenten, e.d.	13,0	14,3	17,6	19,7	27,8	0,9	0,9	0,9	1,0	1,2
10. Elektrotechnische installaties en voorzieningen	78,6	83,0	95,0	100,1	106,5	5,6	5,0	5,0	4,9	4,4
11. Automobielen en motoren	167,0	193,4	186,2	211,2	269,4	11,8	11,6	9,9	10,2	11,3
12. Andere transportmiddelen	6,7	9,5	18,5	22,7	27,7	0,5	0,6	1,0	1,1	1,2
13. Vlees, vleeswaren en -conserven, overige slachtafvallen	27,7	30,8	33,1	41,2	44,8	2,0	1,9	1,8	2,0	1,9
14. Melk en melkprodukten	18,4	22,3	25,3	29,3	38,8	1,3	1,3	1,3	1,4	1,6
15. Andere voedingsmiddelen	48,4	54,6	64,0	87,2	102,3	3,4	3,3	3,4	4,2	4,3
16. Dranken en tabaksprodukten	12,2	13,0	13,6	17,5	22,4	0,9	0,8	0,7	0,8	0,9
17. Textielprodukten	113,5	123,4	138,0	145,0	163,6	8,1	7,4	7,3	7,0	6,8
18. Leder, huiden en schoeisel	4,2	5,2	5,2	5,0	6,0	0,3	0,3	0,3	0,2	0,3
19. Hout en houten meubelen	25,6	27,5	32,3	33,6	39,1	1,8	1,7	1,7	1,6	1,6
20. Papier, -waren en drukwerk	35,4	41,6	46,9	52,8	60,5	2,5	2,5	2,5	2,6	2,5
21. Produkten en stoffen bestemd voor recuperatie	5,5	6,7	7,8	9,3	11,9	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5
22. Rubberartikelen en artikelen van plastic	36,7	43,2	49,6	55,7	68,0	2,6	2,6	2,6	2,7	2,9
23. Produkten van de overige be- en verwerkende nijverheid	95,7	106,4	124,7	135,8	156,8	6,8	6,4	6,6	6,6	6,5
Algemeen totaal .	**1 410,3**	**1 661,2**	**1 890,4**	**2 062,3**	**2 394,5**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Invoer per bedrijfstak

(classificatie N.A.C.E.-C.L.I.O.)

BEDRIJFSTAK	Waarde (miljarden franken)					Percentage van de totale waarde				
	1978	1979	1980	1981	1982	1978	1979	1980	1981	1982
1. Landbouw-, bosbouw- en visserijprodukten ..	106,3	117,1	124,3	143,1	170,3	7,0	6,6	5,9	6,2	6,4
2. Produkten van de energiesektor	188,9	250,8	362,2	470,5	542,1	12,4	14,1	17,2	20,4	20,5
3. IJzerertsen en ferrometalen	51,6	58,7	63,1	65,6	78,0	3,4	3,3	3,0	2,9	3,0
4. Radio-actieve stoffen, non-ferrometaalertsen en non-ferrometalen	93,4	120,7	172,5	175,0	174,5	6,1	6,8	8,2	7,6	6,6
5. Bouwstoffen en andere aanverwante fabrikaten op basis van niet-metaalhoudende ertsen	34,9	37,9	43,4	43,6	49,6	2,3	2,1	2,1	1,9	1,9
6. Scheikundige produkten	143,9	183,6	203,4	231,2	277,9	9,4	10,3	9,7	10,0	10,5
7. Produkten uit metaal, m.u.v. machines en transportmiddelen	43,9	50,0	56,7	55,8	59,7	2,9	2,8	2,7	2,4	2,3
8. Machines voor landbouw en industrie	94,1	103,0	120,4	115,5	135,2	6,2	5,8	5,7	5,0	5,1
9. Bureaumachines, machines voor informatieverwerking, precisieinstrumenten, optische instrumenten, e.d.	28,5	33,0	37,8	42,3	52,2	1,9	1,8	1,8	1,8	2,0
10. Elektrotechnische installaties en voorzieningen	84,4	90,7	102,9	108,2	112,7	5,5	5,1	4,9	4,7	4,3
11. Automobielen en motoren	188,6	211,5	205,9	221,7	268,8	12,4	11,8	9,8	9,6	10,2
12. Andere transportmiddelen	21,8	24,4	32,4	35,1	36,4	1,4	1,4	1,5	1,5	1,4
13. Vlees, vleeswaren en -conserven, overige slachtafvallen	17,2	18,5	18,3	20,2	24,6	1,1	1,0	0,9	0,9	0,9
14. Melk en melkprodukten	23,3	24,3	27,3	33,1	45,3	1,5	1,4	1,3	1,4	1,7
15. Andere voedingsmiddelen	54,6	62,9	67,7	77,0	90,1	3,6	3,5	3,2	3,3	3,4
16. Dranken en tabaksprodukten	11,3	12,5	14,0	14,7	17,2	0,7	0,7	0,7	0,6	0,7
17. Textielprodukten	97,6	108,0	119,6	123,0	140,8	6,4	6,0	5,7	5,3	5,3
18. Leder, huiden en schoeisel	16,7	20,2	22,0	20,7	24,6	1,1	1,1	1,1	0,9	0,9
19. Hout en houten meubelen	35,1	39,4	40,9	39,6	40,5	2,3	2,2	2,0	1,7	1,5
20. Papier, -waren en drukwerk	43,5	52,0	57,5	64,1	73,9	2,8	2,9	2,7	2,8	2,8
21. Produkten en stoffen bestemd voor recuperatie	7,5	9,1	8,6	9,3	10,6	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4
22. Rubberartikelen en artikelen van plastic	31,7	37,1	42,8	43,8	52,5	2,1	2,1	2,0	1,9	2,0
23. Produkten van de overige be- en verwerkende nijverheid	107,2	119,0	157,1	156,7	164,8	7,0	6,7	7,5	6,8	6,2
Algemeen totaal ..	**1 526,0**	**1 784,4**	**2 100,8**	**2 309,8**	**2 642,3**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Netto-uitvoer per bedrijfstak

(classificatie N.A.C.E.-C.L.I.O. - miljarden franken)

BEDRIJFSTAK	1978	1979	1980	1981	1982
1. Landbouw-, bosbouw- en visserijprodukten	— 67,9	— 71,8	— 73,0	— 84,4	—102,3
2. Produkten van de energiesektor	—129,1	—147,6	—205,9	—287,1	—339,7
3. IJzerertsen en ferrometalen	+113,6	+134,1	+132,9	+127,4	+130,3
4. Radio-actieve stoffen, non-ferrometaalertsen en non-ferrometalen	— 12,9	— 11,1	— 28,5	— 48,0	— 20,5
5. Bouwstoffen en andere aanverwante fabrikaten op basis van niet-metaalhoudende ertsen	+ 4,2	+ 3,6	+ 4,8	+ 7,2	+ 10,6
6. Scheikundige produkten	+ 47,6	+ 58,5	+ 67,5	+ 74,8	+ 83,7
7. Produkten uit metaal, m.u.v. machines en transportmiddelen	— 6,1	— 11,5	— 12,8	— 8,1	— 5,3
8. Machines voor landbouw en industrie	+ 15,3	+ 10,3	+ 1,6	+ 14,1	+ 4,8
9. Bureaumachines, machines voor informatieverwerking, precisieinstrumenten, optische instrumenten, e.d.	— 15,5	— 18,7	— 20,2	— 22,6	— 24,4
10. Elektrotechnische installaties en voorzieningen	— 5,8	— 7,7	— 7,9	— 8,1	— 6,2
11. Automobielen en motoren	— 21,6	— 18,1	— 19,7	— 10,5	+ 0,6
12. Andere transportmiddelen	— 15,1	— 14,9	— 13,9	— 12,4	— 8,7
13. Vlees, vleeswaren en -conserven, overige slachtafvallen	+ 10,5	+ 12,3	+ 14,8	+ 21,0	+ 20,2
14. Melk en melkprodukten	— 4,9	— 2,0	— 2,0	— 3,8	— 6,5
15. Andere voedingsmiddelen	— 6,2	— 8,3	— 3,7	+ 10,2	+ 12,2
16. Dranken en tabaksprodukten	+ 0,9	+ 0,5	— 0,4	+ 2,8	+ 5,2
17. Textielprodukten	+ 15,9	+ 15,4	+ 18,4	+ 22,0	+ 22,8
18. Leder, huiden en schoeisel	— 12,5	— 15,0	— 16,8	— 15,7	— 18,6
19. Hout en houten meubelen	— 9,5	— 11,9	— 8,6	— 6,0	— 1,4
20. Papier, -waren en drukwerk	— 8,1	— 10,4	— 10,6	— 11,3	— 13,4
21. Produkten en stoffen bestemd voor recuperatie	— 2,0	— 2,4	— 0,8	0,0	+ 1,3
22. Rubberartikelen en artikelen van plastic	+ 5,0	+ 6,1	+ 6,8	+ 11,9	+ 15,5
23. Produkten van de overige be- en verwerkende nijverheid	— 11,5	— 12,6	— 32,4	— 20,9	— 8,0
Algemeen totaal ..	**—115,7**	**—123,1**	**—210,4**	**—247,5**	**—247,8**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Uitvoer per grote economische categorieën

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982
1. *Voedingsmiddelen en dranken*	95 757	105 281	108 973	115 684	131 885	150 178	185 312	210 661
1.1. Basisprodukten	*46 500*	*50 873*	*46 741*	*26 909*	*30 969*	*34 593*	*39 632*	*43 286*
1.2. Produkten die een bewerking hebben ondergaan	*49 257*	*54 408*	*62 232*	*88 775*	*100 916*	*115 585*	*145 680*	*167 375*
2. *Andere nijverheidsprodukten*	523 102	627 271	662 255	710 834	847 276	949 910	994 853	1 147 712
2.1. Basisprodukten	*61 577*	*82 683*	*105 802*	*69 816*	*82 686*	*89 992*	*101 954*	*118 247*
2.2. Produkten die een bewerking hebben ondergaan	*461 526*	*544 587*	*556 453*	*641 017*	*764 589*	*859 918*	*892 899*	*1 029 466*
3. *Brandstoffen en smeerolieën*	47 003	54 411	64 386	58 808	102 085	154 212	180 836	200 031
3.1. Basisprodukten	*1 748*	*1 544*	*2 127*	*879*	*1 031*	*1 735*	*3 486*	*5 295*
3.2. Produkten die een bewerking hebben ondergaan	*45 255*	*52 867*	*62 259*	*57 929*	*101 054*	*152 477*	*177 350*	*194 736*
4. *Investeringsgoederen* (a)	127 518	149 009	154 621	159 534	169 969	190 859	200 975	230 017
4.1. Investeringsgoederen (uitgezonderd vervoermaterieel)	*110 900*	*131 531*	*135 064*	*105 845*	*114 047*	*126 212*	*134 212*	*156 242*
4.2. Delen, onderdelen en toebehoren	*16 619*	*17 479*	*19 557*	*53 689*	*55 922*	*64 647*	*66 763*	*73 774*
5. *Vervoermaterieel en delen, onderdelen en toebehoren van vervoermiddelen*	126 784	174 471	185 438	195 198	226 669	231 905	264 861	334 251
5.1 Voertuigen voor personenvervoer	*70 683*	*104 830*	*113 118*	*127 818*	*143 086*	*134 501*	*154 831*	*203 967*
5.2. Ander transportmaterieel	*21 362*	*28 672*	*29 195*	*25 258*	*32 482*	*41 357*	*43 257*	*53 390*
5.3. Delen, onderdelen en toebehoren	*34 739*	*40 969*	*43 125*	*42 122*	*51 101*	*56 047*	*66 773*	*76 894*
6. *Andere verbruiksgoederen*	126 710	142 316	152 002	155 556	168 569	194 853	215 129	247 955
6.1. Duurzame	*49 373*	*56 492*	*60 478*	*64 847*	*68 114*	*79 567*	*84 649*	*90 974*
6.2. Half-duurzame	*45 109*	*49 416*	*51 557*	*42 211*	*45 673*	*51 326*	*55 378*	*65 097*
6.3. Niet-duurzame	*32 228*	*36 409*	*39 966*	*48 498*	*54 781*	*63 960*	*75 102*	*91 884*
7. *Andere goederen*	10 005	13 697	17 031	14 645	14 774	18 441	20 351	23 835
Algemeen totaal ...	**1 056 879**	**1 266 457**	**1 344 704**	**1 410 258**	**1 661 224**	**1 890 359**	**2 062 316**	**2 394 463**

(a) Uitgezonderd vervoermaterieel, evenals de delen, onderdelen en toebehoren ervan.

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Jaarlijkse ontwikkeling van de uitvoer per grote economische categorieën

(ten honderd)

OMSCHRIJVING	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982
1. *Voedingsmiddelen en dranken*	9,9	3,5	6,2	14,0	13,9	23,4	13,7
1.1. Basisprodukten	*9,4*	*– 8,1*	*–42,4*	*15,1*	*11,7*	*14,6*	*9,2*
1.2. Produkten die een bewerking hebben ondergaan	*10,5*	*14,3*	*42,7*	*13,7*	*14,5*	*26,0*	*14,9*
2. *Andere nijverheidsprodukten*	19,9	5,6	7,3	19,2	12,1	4,7	15,4
2.1. Basisprodukten	*34,3*	*28,0*	*–34,0*	*18,4*	*8,8*	*13,3*	*16,0*
2.2. Produkten die een bewerking hebben ondergaan	*18,0*	*2,2*	*15,2*	*19,3*	*12,5*	*3,8*	*15,3*
3. *Brandstoffen en smeerolieën*	15,8	18,3	8,7	73,6	51,1	17,3	10,6
3.1. Basisprodukten	*–11,7*	*37,8*	*–58,7*	*17,3*	*68,3*	*0,9*	*51,9*
3.2. Produkten die een bewerking hebben ondergaan	*16,8*	*17,8*	*– 7,0*	*74,4*	*50,9*	*16,3*	*9,8*
4. *Investeringsgoederen* (a)	16,9	3,8	3,2	6,5	12,3	5,3	14,5
4.1. Investeringsgoederen (uitgezonderd vervoermaterieel)	*18,6*	*2,7*	*–21,6*	*7,7*	*10,7*	*6,3*	*16,4*
4.2. Delen, onderdelen en toebehoren	*5,2*	*11,9*	*7,5*	*4,2*	*15,6*	*3,3*	*10,5*
5. *Vervoermaterieel en delen, onderdelen en toebehoren van vervoermiddelen*	37,6	6,3	5,3	16,1	2,3	14,2	26,2
5.1. Voertuigen voor personenvervoer	*48,3*	*7,9*	*13,0*	*11,9*	*– 6,0*	*15,1*	*31,7*
5.2. Ander transportmaterieel	*34,2*	*1,8*	*–13,5*	*28,6*	*27,3*	*4,6*	*23,4*
5.3. Delen, onderdelen en toebehoren	*17,9*	*5,3*	*–12,3*	*21,3*	*9,7*	*19,1*	*15,2*
6. *Andere verbruiksgoederen*	12,3	6,8	2,3	8,4	15,6	10,4	15,3
6.1. Duurzame	*14,4*	*7,1*	*7,2*	*5,0*	*16,8*	*6,4*	*7,5*
6.2. Half-duurzame	*9,5*	*4,3*	*–18,1*	*8,2*	*12,4*	*7,9*	*17,6*
6.3. Niet-duurzame	*13,0*	*9,8*	*21,3*	*13,0*	*16,8*	*17,4*	*22,3*
7. *Andere goederen*	36,9	24,3	–14,0	0,8	24,8	10,4	17,1
Algemeen totaal ...	**19,8**	**6,2**	**5,4**	**17,8**	**13,8**	**9,1**	**16,1**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) Uitgezonderd vervoermaterieel, evenals de delen, onderdelen en toebehoren ervan.

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Invoer per grote economische categorieën
(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982
1. *Voedingsmiddelen en dranken*	116 931	138 482	151 641	164 015	180 077	192 831	224 511	269 168
1.1. Basisprodukten	*65 627*	*77 270*	*82 363*	*70 215*	*76 302*	*81 950*	*100 354*	*120 018*
1.2. Produkten die een bewerking hebben ondergaan	*51 304*	*61 212*	*69 278*	*93 800*	*103 775*	*110 881*	*124 157*	*149 150*
2. *Andere nijverheidsprodukten*	434 901	534 721	550 811	594 756	711 436	826 278	858 890	976 932
2.1. Basisprodukten	*114 894*	*148 616*	*159 682*	*135 129*	*161 982*	*193 561*	*199 134*	*212 463*
2.2. Produkten die een bewerking hebben ondergaan	*320 007*	*386 105*	*391 129*	*459 627*	*549 454*	*632 717*	*659 756*	*764 469*
3. *Brandstoffen en smeerolieën*	157 821	191 740	201 666	188 403	249 769	361 138	468 657	539 210
3.1. Basisprodukten	*114 885*	*141 569*	*164 839*	*139 696*	*174 606*	*255 633*	*338 223*	*362 619*
3.2. Produkten die een bewerking hebben ondergaan	*42 936*	*50 171*	*36 827*	*48 707*	*75 163*	*105 505*	*130 434*	*176 591*
4. *Investeringsgoederen* (a)	138 541	147 507	155 223	168 204	185 537	213 714	218 066	248 128
4.1. Investeringsgoederen (uitgezonderd vervoermaterieel)	*112 988*	*121 741*	*127 684*	*103 813*	*114 652*	*130 213*	*133 298*	*152 330*
4.2. Delen, onderdelen en toebehoren	*25 553*	*25 766*	*27 539*	*64 391*	*70 885*	*83 501*	*84 768*	*95 798*
5. *Vervoermaterieel en delen, onderdelen en toebehoren van vervoermiddelen*	148 219	193 756	210 117	227 614	254 990	260 507	279 251	332 087
5.1. Voertuigen voor personenvervoer	31 301	44 809	48 332	54 437	64 915	65 884	69 448	74 710
5.2. Ander transportmaterieel	*19 763*	*16 646*	*22 953*	*22 296*	*26 493*	*32 371*	*28 078*	*29 983*
5.3. Delen, onderdelen en toebehoren	*97 155*	*132 301*	*138 832*	*150 881*	*163 582*	*162 252*	*181 725*	*227 394*
6. *Andere verbruiksgoederen*	131 339	158 781	175 101	179 395	197 344	219 698	227 740	256 838
6.1. Duurzame	*37 468*	*45 618*	*49 936*	*52 774*	*56 300*	*61 712*	*61 156*	*62 868*
6.2. Half-duurzame	*65 956*	*80 062*	*89 930*	*77 446*	*85 853*	*96 626*	*101 274*	*115 192*
6.3. Niet-duurzame	*27 914*	*33 101*	*35 235*	*49 175*	*55 191*	*61 360*	*65 309*	*78 778*
7. *Andere goederen*	3 193	3 974	3 423	3 658	5 200	26 642	32 645	19 918
Algemeen totaal ...	**1 130 945**	**1 368 961**	**1 447 981**	**1 526 044**	**1 784 353**	**2 100 807**	**2 309 761**	**2 642 280**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) Uitgezonderd vervoermaterieel, evenals de delen, onderdelen en toebehoren ervan.

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Jaarlijkse ontwikkeling van de invoer per grote economische categorieën

(ten honderd)

OMSCHRIJVING	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982
1. *Voedingsmiddelen en dranken*	18,4	9,5	8,2	9,8	7,1	16,4	19,9
1.1. Basisprodukten	*17,7*	*6,6*	*−14,7*	*8,7*	*7,4*	*22,5*	*19,6*
1.2. Produkten die een bewerking hebben ondergaan	*19,3*	*13,2*	*35,4*	*10,6*	*6,8*	*12,0*	*20,1*
2. *Andere nijverheidsprodukten*	23,0	3,0	80,0	19,6	16,1	3,9	13,7
2.1. Basisprodukten	*29,4*	*7,4*	*−15,4*	*19,9*	*19,5*	*2,9*	*6,7*
2.2. Produkten die een bewerking hebben ondergaan	*23,8*	*− 1,3*	*17,5*	*19,5*	*15,2*	*4,3*	*15,9*
3. *Brandstoffen en smeerolieën*	21,5	5,2	− 6,6	32,6	44,6	29,8	15,1
3.1. Basisprodukten	*23,2*	*16,4*	*−15,3*	*25,0*	*46,4*	*32,3*	*7,2*
3.2. Produkten die een bewerking hebben ondergaan	*16,9*	*−26,6*	*32,3*	*54,3*	*40,4*	*23,6*	*35,4*
4. *Investeringsgoederen* (a)	6,5	5,2	8,4	10,3	15,2	2,0	13,8
4.1. Investeringsgoederen (uitgezonderd vervoermaterieel)	*7,7*	*4,9*	*−18,7*	*10,4*	*13,6*	*2,4*	*14,3*
4.2. Delen, onderdelen en toebehoren	*0,8*	*6,9*	*33,8*	*10,1*	*17,8*	*1,5*	*13,0*
5. *Vervoermaterieel en delen, onderdelen en toebehoren van vervoermiddelen*	30,7	8,4	8,3	12,0	2,2	7,2	18,9
5.1. Voertuigen voor personenvervoer	*43,2*	*7,9*	*12,6*	*19,2*	*1,5*	*5,4*	*7,6*
5.2. Ander transportmaterieel	*−15,8*	*37,9*	*− 2,7*	*18,8*	*22,2*	*−13,3*	*6,8*
5.3. Delen, onderdelen en toebehoren	*36,2*	*4,9*	*8,7*	*8,4*	*− 0,9*	*12,0*	*25,1*
6. *Andere verbruiksgoederen*	21,0	0,3	2,5	10,0	11,3	3,7	12,8
6.1. Duurzame	*21,8*	*9,5*	*5,7*	*6,7*	*9,6*	*− 0,9*	*2,8*
6.2. Half-duurzame	*21,4*	*2,3*	*−13,9*	*10,9*	*12,5*	*4,8*	*13,7*
6.3. Niet-duurzame	*18,6*	*6,4*	*39,6*	*12,2*	*11,2*	*6,4*	*20,6*
7. *Andere goederen*	24,5	−13,9	6,9	42,2	12,3	22,5	−39,0
Algemeen totaal ...	**21,0**	**5,8**	**5,4**	**16,9**	**17,7**	**9,9**	**14,4**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) Uitgezonderd vervoermaterieel, evenals de delen, onderdelen en toebehoren ervan.

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Netto-uitvoer per grote economische categorieën

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982
1. *Voedingsmiddelen en dranken*	− 21 175	− 33 200	− 42 668	− 48 331	− 48 192	− 42 652	− 39 200	− 58 507
1.1. Basisprodukten	*− 19 128*	*− 26 397*	*− 35 622*	*− 43 306*	*− 45 334*	*− 47 356*	*− 60 723*	*− 76 732*
1.2. Produkten die een bewerking hebben ondergaan	*− 2 047*	*− 6 803*	*− 7 046*	*− 5 025*	*− 2 858*	*4 704*	*21 523*	*18 225*
2. *Andere nijverheidsprodukten*	88 201	92 550	111 444	116 077	135 840	123 632	135 963	170 781
2.1. Basisprodukten	*− 53 317*	*− 65 933*	*− 53 880*	*− 65 313*	*− 79 296*	*−103 569*	*− 97 180*	*− 94 217*
2.2. Produkten die een bewerking hebben ondergaan	*141 518*	*158 482*	*165 323*	*181 390*	*215 136*	*227 201*	*233 143*	*264 997*
3. *Brandstoffen en smeerolieën*	−110 818	−137 329	−137 281	−129 595	−147 684	−206 926	−287 821	−339 178
3.1. Basisprodukten	*−113 137*	*−140 025*	*−162 712*	*−138 817*	*−173 575*	*−253 898*	*−334 737*	*−357 323*
3.2. Produkten die een bewerking hebben ondergaan	*2 319*	*2 696*	*25 431*	*9 222*	*25 891*	*46 972*	*46 916*	*18 145*
4. *Investeringsgoederen* (a)	− 11 023	1 502	− 602	− 8 670	− 15 569	− 22 855	− 17 092	− 18 112
4.1. Investeringsgoederen (uitgezonderd vervoermaterieel)	*− 2 088*	*9 789*	*7 380*	*2 032*	*− 606*	*− 4 001*	*914*	*3 911*
4.2. Delen, onderdelen en toebehoren	*− 8 935*	*− 8 287*	*− 7 982*	*− 10 702*	*− 14 963*	*− 18 854*	*− 18 006*	*− 22 023*
5. *Vervoermaterieel en delen, onderdelen en toebehoren van vervoermiddelen*	− 21 434	− 19 284	− 24 680	− 32 417	− 28 321	− 28 601	− 14 390	2 165
5.1. Voertuigen voor personenvervoer	*39 382*	*60 022*	*64 785*	*73 380*	*78 171*	*68 617*	*85 382*	*129 257*
5.2. Ander transportmaterieel	*1 600*	*12 026*	*6 242*	*2 962*	*5 989*	*8 987*	*15 179*	*23 408*
5.3. Delen, onderdelen en toebehoren	*− 62 416*	*− 91 332*	*− 95 707*	*−108 759*	*−112 481*	*−106 205*	*−114 952*	*−150 500*
6. *Andere verbruiksgoederen*	− 4 628	− 16 466	− 23 099	− 23 838	− 28 775	− 24 845	− 12 611	− 8 883
6.1. Duurzame	*11 905*	*10 873*	*10 543*	*12 073*	*11 814*	*17 855*	*23 493*	*28 106*
6.2. Half-duurzame	*− 20 847*	*− 30 647*	*− 38 372*	*− 35 235*	*− 40 179*	*− 45 301*	*− 45 897*	*− 50 095*
6.3. Niet-duurzame	*4 314*	*3 308*	*4 731*	*− 676*	*− 410*	*2.600*	*9 792*	*13 106*
7. *Andere goederen*	6 812	9 723	13 609	10 987	9 573	− 8 201	−12 294	3 918
Algemeen totaal ...	**− 74 065**	**−102 504**	**−103 277**	**−115 787**	**−123 129**	**−210 448**	**−247 445**	**−247 817**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene directie voor Studiën en Documentatie.

(a) Uitgezonderd vervoermaterieel, evenals de delen, onderdelen en toebehoren ervan.

Belgisch-Luxemb

Geografische indeling van de uitvoer

(miljoe

OMSCHRIJVING	FRANKRIJK	NEDERLAND	WEST-DUITSLAND	ITALIË	VERENIGD KONINKRIJK	DENEMARKEN	IERLAND	GRIEKENLAND	E.E.G.	LANDEN MET STAATSHANDEL
1. *Voedingsmiddelen en dranken*	52 141	47 529	38 719	13 840	11 782	1 104	648	1 319	167 082	3 47
1.1. Basisprodukten	*12 850*	*8 672*	*9 567*	*3 214*	*1 505*	*62*	*61*	*216*	*36 147*	*14*
1.2. Produkten die een bewerking hebben ondergaan	*39 291*	*38 857*	*29 152*	*10 626*	*10 277*	*1 042*	*587*	*1 103*	*130 935*	*3 33*
2. *Andere nijverheidsprodukten*	229 402	130 906	220 461	56 241	108 080	10 380	4 464	6 350	766 284	30 93
2.1. Basisprodukten	*15 386*	*15 445*	*12 692*	*2 466*	*29 609*	*170*	*163*	*152*	*76 083*	*1 68*
2.2. Produkten die een bewerking hebben ondergaan	*214 016*	*115 461*	*207 769*	*53 775*	*78 471*	*10 210*	*4 301*	*6 198*	*690 201*	*29 25*
3. *Brandstoffen en smeerolieën*	19 255	29 853	56 014	2 527	24 875	1 565	799	108	134 996	1 66
3.1. Basisprodukten	*523*	*252*	*3 997*	*11*	*175*	*1*	—	—	*4 959*	-
3.2. Produkten die een bewerking hebben ondergaan	*18 732*	*29 601*	*52 017*	*2 516*	*24 700*	*1 564*	*799*	*108*	*130 037*	*1 66*
4. *Investeringsgoederen* (a)	49 766	30 929	32 310	10 482	16 381	1 567	746	1 465	143 646	3 23
4.1. Investeringsgoederen (uitgezonderd vervoermaterieel)	*38 591*	*20 509*	*19 339*	*7 135*	*11 904*	*958*	*438*	*889*	*99 763*	*1 59*
4.2. Delen, onderdelen en toebehoren	*11 175*	*10 420*	*12 971*	*3 347*	*4 477*	*609*	*308*	*576*	*43 883*	*1 63*
5. *Vervoermaterieel en delen, onderdelen en toebehoren van vervoermiddelen*	54 656	40 563	93 781	26 329	50 969	6 287	1 003	1 589	275 177	53
5.1. Voertuigen voor personenvervoer	*33 038*	*17 483*	*71 239*	*18 647*	*38 353*	*1 283*	*827*	*683*	*181 553*	*7*
5.2. Ander transportmaterieel	*10 154*	*6 220*	*7 677*	*5 440*	*3 804*	*4 125*	*12*	*600*	*38 032*	*14*
5.3. Delen, onderdelen en toebehoren	*11 464*	*16 860*	*14 865*	*2 242*	*8 812*	*879*	*164*	*306*	*55 592*	*31*
6. *Andere verbruiksgoederen*	58 733	59 609	48 056	11 015	18 578	2 575	947	870	200 383	1 71
6.1. Duurzame	22 334	16 456	19 870	3 851	8 567	980	375	273	72 706	29
6.2. Half-duurzame	*16 704*	*18 903*	*13 030*	*3 485*	*3 639*	*550*	*369*	*213*	*56 893*	*39*
6.3. Niet-duurzame	*19 695*	*24 250*	*15 156*	*3 679*	*6 372*	*1 045*	*203*	*384*	*70 784*	*1 01*
7. *Andere goederen*	324	215	421	326	610	29	15	77	2 017	1
Algemeen totaal ...	**464 277**	**339 604**	**489 762**	**120 760**	**231 275**	**23 507**	**8 622**	**11 778**	**1 689 585**	**41 56**

(a) Uitgezonderd vervoermaterieel, evenals de delen, onderdelen en toebehoren ervan.

e Economie Unie

grote economische categorieën in 1982

franken)

VAN EUROPA	EUROPA	ZAÏRE	REPUBLIEK VAN ZUID-AFRIKA	ANDERE LANDEN VAN AFRIKA	AFRIKA	VERENIGDE STATEN VAN AMERIKA	CANADA	ANDERE LANDEN VAN AMERIKA	AMERIKA	JAPAN	ANDERE LANDEN VAN AZIË	AZIË	OCEANIË EN ANDERE	ALGEMEEN TOTAAL
3 021	173 581	1 066	340	13 587	14 993	1 302	222	4 361	5 885	1 344	14 560	15 904	298	210 661
1 050	*37 344*	*116*	*63*	*2 027*	*2 206*	*170*	*21*	*391*	*582*	*40*	*3 099*	*3 139*	*15*	*43 286*
1 971	*136 237*	*950*	*277*	*11 560*	*12 787*	*1 132*	*201*	*3 970*	*5 303*	*1 304*	*11 461*	*12 765*	*283*	*167 375*
14 963	902 183	2 638	5 437	30 381	38 456	73 844	5 952	12 994	92 790	11 149	99 221	110 370	3 914	1 147 713
3 912	*81 681*	*268*	*202*	*1 234*	*1 704*	*5 158*	*267*	*174*	*5 599*	*377*	*28 869*	*29 246*	*17*	*118 247*
21 051	*820 502*	*2 370*	*5 235*	*29 147*	*36 752*	*68 686*	*5 685*	*12 820*	*87 191*	*10 772*	*70 352*	*81 124*	*3 897*	*1 029 466*
3 165	159 830	94	179	4 368	4 641	7 406	1 163	286	8 855	41	4 237	4 278	22 428	200 032
334	*5 293*	*1*	—	*1*	*2*	—	—	—	—	—	—	—	—	*5 295*
2 831	*154 537*	*93*	*179*	*4 367*	*4 639*	*7 406*	*1 163*	*286*	*8 855*	*41*	*4 237*	*4 278*	*22 428*	*194 737*
1 506	168 388	2 276	3 383	12 004	17 663	6 592	782	5 376	12 750	1 248	27 507	28 755	2 461	230 016
4 544	*115 905*	*1 143*	*2 430*	*8 425*	*11 998*	*3 958*	*480*	*3 545*	*7 983*	*1 000*	*17 709*	*18 709*	*1 648*	*156 242*
6 962	*52 483*	*1 133*	*953*	*3 579*	*5 665*	*2 634*	*302*	*1 831*	*4 767*	*248*	*9 798*	*10 046*	*813*	*73 774*
6 476	302 185	1 489	289	8 558	10 336	9 693	181	1 702	11 576	426	9 287	9 713	441	334 251
5 323	*196 950*	*455*	*24*	*2 561*	*3 040*	*1 393*	*16*	*228*	*1 637*	*110*	*2 195*	*2 305*	*35*	*203 967*
5 659	*43 837*	*442*	*32*	*4 263*	*4 737*	*765*	*64*	*617*	*1 446*	*124*	*3 200*	*3 324*	*45*	*53 390*
5 494	*61 398*	*592*	*233*	*1 734*	*2 559*	*7 535*	*101*	*857*	*8 493*	*192*	*3 892*	*4 084*	*361*	*76 894*
8 923	221 021	1 266	762	3 597	5 625	5 526	778	993	7 297	699	12 374	13 073	938	247 955
7 795	*80 800*	*208*	*124*	*1 086*	*1 418*	*2 494*	*180*	*297*	*2 971*	*105*	*5 420*	*5 525*	*259*	*90 974*
4 022	*61 312*	*377*	*89*	*669*	*1 135*	*892*	*106*	*91*	*1 089*	*140*	*1 241*	*1 381*	*180*	*65 097*
7 106	*78 909*	*681*	*549*	*1 842*	*3 072*	*2 140*	*492*	*605*	*3 237*	*454*	*5 713*	*6 167*	*499*	*91 884*
6 401	8 419	—	3	2 434	2 437	1 013	66	2 261	3 340	1	8 386	8 387	1 252	23 835
4 455	**1 935 607**	**8 829**	**10 393**	**74 929**	**94 151**	**105 376**	**9 144**	**27 973**	**142 493**	**14 908**	**175 572**	**190 480**	**31 732**	**2 394 463**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Belgisch-Luxembu[illegible]

Verschil van de uitvoe[illegible]

(ten[illegible]

OMSCHRIJVING	FRANKRIJK	NEDERLAND	WEST-DUITSLAND	ITALIË	VERENIGD KONINKRIJK	DENEMARKEN	IERLAND	GRIEKENLAND	E.E.G.	LANDEN MET STAATSHANDEL
1. *Voedingsmiddelen en dranken*	+24,6	+20,3	+ 18,6	+ 36,8	+ 37,3	+25,0	+ 40,9	− 7,7	+23,4	−56,1
1.1. Basisprodukten	*+23,2*	*+ 8,0*	*+ 18,1*	*+107,0*	*+ 61,3*	*−34,7*	*0,0*	*+260,0*	*+23,5*	*−89,8*
1.2. Produkten die een bewerking hebben ondergaan	*+25,1*	*+23,4*	*+ 18,8*	*+ 24,1*	*+ 34,4*	*+32,2*	*+ 47,1*	*− 19,4*	*+23,3*	*−48,7*
2. *Andere nijverheidsprodukten*	+13,7	+12,1	+ 17,4	+ 20,4	+ 13,9	+22,6	+ 28,5	+ 6,4	+15,1	+14,5
2.1. Basisprodukten	*+ 9,3*	*+29,6*	*+ 9,2*	*+ 18,3*	*+ 23,3*	*−28,9*	*− 24,5*	*+ 20,6*	*+18,3*	*+ 5,0*
2.2. Produkten die een bewerking hebben ondergaan	*+14,0*	*+10,1*	*+ 18,0*	*+ 20,5*	*+ 10,7*	*+24,1*	*+ 32,1*	*+ 6,1*	*+14,8*	*+15,1*
3. *Brandstoffen en smeerolieën*	+18,8	−11,1	+ 22,8	− 35,0	+ 50,2	−80,8	+ 5,8	+ 28,6	+ 8,1	−12,0
3.1. Basisprodukten	*−14,4*	*−24,6*	*+145,2*	*− 38,9*	—	—	—	—	*+91,0*	—
3.2. Produkten die een bewerking hebben ondergaan	*+20,1*	*−11,0*	*+ 18,3*	*− 35,0*	*+ 49,2*	*−80,8*	*+ 5,8*	*+ 28,6*	*+ 6,4*	*−12,0*
4. *Investeringsgoederen* (a)	+19,6	+15,4	+ 16,0	+ 8,0	+ 31,6	+12,4	− 16,6	+ 6,4	+17,7	+42,8
4.1. Investeringsgoederen (uitgezonderd vervoermaterieel)	*+23,0*	*+19,6*	*+ 17,6*	*+ 5,8*	*+ 42,6*	*+14,3*	*− 26,1*	*+ 4,0*	*+21,1*	*+17,9*
4.2. Delen, onderdelen en toebehoren	*+ 9,2*	*+8,1*	*+ 13,6*	*+ 13,2*	*+ 9,2*	*+ 9,5*	*+ 2,3*	*+ 10,3*	*+10,4*	*+79,8*
5. *Vervoermaterieel en delen, onderdelen en toebehoren van vervoermiddelen*	+28,8	+14,5	+ 18,2	+ 8,1	+ 74,6	+ 4,5	+ 75,0	+ 38,7	+26,0	−13,1
5.1. Voertuigen voor personenvervoer	*+40,3*	*+14,9*	*+ 16,5*	*+ 13,4*	*+ 89,3*	*+65,5*	*+178,5*	*+197,0*	*+31,6*	*−12,9*
5.2. Ander transportmaterieel	*+31,4*	*+ 5,8*	*+ 36,0*	*− 10,3*	*+ 98,4*	*− 4,1*	*− 81,8*	*+ 0,3*	*+18,1*	*−42,1*
5.3. Delen, onderdelen en toebehoren	*+ 2,7*	*+17,7*	*+ 18,8*	*+ 22,2*	*+ 25,4*	*− 6,3*	*− 21,9*	*− 3,8*	*+15,0*	*+13,5*
6. *Andere verbruiksgoederen*	+14,0	+12,1	+ 18,4	+ 13,2	+ 18,1	+14,6	+ 17,6	+ 42,4	+14,9	+18,5
6.1. Duurzame	*+ 6,4*	*+10,9*	*+ 6,8*	*− 1,6*	*+ 17,1*	*+ 0,5*	*+ 10,9*	*+ 73,9*	*+ 8,3*	*+ 4,5*
6.2. Half-duurzame	*+27,4*	*+14,1*	*+ 13,6*	*+ 24,2*	*− 10,7*	*+ 8,7*	*+ 11,8*	*+ 65,1*	*+16,1*	*+51,0*
6.3. Niet-duurzame	*+13,2*	*+11,5*	*+ 44,0*	*+ 22,3*	*+ 46,9*	*+36,4*	*+ 48,2*	*+ 18,2*	*+21,5*	*+13,5*
7. *Andere goederen*	+33,9	+62,9	+ 12,0	+ 26,4	+147,0	+61,1	− 21,1	− 67,0	+32,2	0,0
Algemeen totaal	+17,4	+11,2	+ 18,3	+ 15,3	+ 30,2	−13,4	+ 23,6	+ 8,6	+17,1	+ 1,0

(a) Uitgezonderd vervoermaterieel, evenals de delen, onderdelen en toebehoren ervan.

ge Economische Unie
1982 t.o.v. 1981
honderd)

ANDERE LANDEN VAN EUROPA	EUROPA	ZAÏRE	REPUBLIEK VAN ZUID-AFRIKA	ANDERE LANDEN VAN AFRIKA	AFRIKA	VERENIGDE STATEN VAN AMERIKA	CANADA	ANDERE LANDEN VAN AMERIKA	AMERIKA	JAPAN	ANDERE LANDEN VAN AZIË	AZIË	OCEANIË EN ANDERE	ALGEMEEN TOTAAL
6,3	+ 18,4	+ 54,0	+17,2	− 14,2	− 10,8	+106,3	+ 65,7	− 6,6	+ 8,3	+64,1	− 6,0	− 2,4	+73,3	+13,7
14,0	*+ 17,0*	*+197,4*	*+28,6*	*− 11,1*	*− 6,9*	*+ 14,1*	*+162,5*	*− 10,9*	*− 2,3*	*+37,9*	*− 34,1*	*− 33,7*	*+15,4*	*+ 9,2*
1,5	*+ 18,8*	*+ 45,5*	*+14,9*	*− 14,7*	*− 11,5*	*+134,9*	*+ 59,5*	*− 6,2*	*+ 9,6*	*+65,1*	*+ 6,3*	*+ 10,3*	*+78,0*	*+14,9*
17,2	+ 15,3	+ 35,7	−14,9	+ 6,4	+ 4,3	+ 11,5	− 13,4	− 16,3	+ 4,7	+16,2	+ 34,2	+ 32,1	+ 9,9	+15,4
56,5	*+ 9,0*	*+ 38,9*	*−60,7*	*+ 18,1*	*− 2,7*	*+ 14,6*	*− 4,6*	*+ 4,8*	*+ 13,2*	*+ 7,1*	*+ 44,6*	*+ 44,0*	*−50,0*	*+16,0*
25,5	*+ 16,0*	*+ 35,4*	*−10,9*	*+ 6,0*	*+ 4,6*	*+ 11,3*	*− 13,8*	*− 16,5*	*+ 4,2*	*+16,6*	*+ 30,3*	*+ 28,3*	*+10,5*	*+15,3*
4,0	+ 5,9	− 54,8	+ 3,5	+ 46,3	+ 37,8	+478,1	+508,9	+116,7	+452,1	−65,3	− 11,5	− 12,8	+11,6	+10,6
13,6	*+ 83,1*	*0,0*	—	—	*+100,0*	—	—	—	—	—	—	—	—	*+51,9*
4,2	*+ 4,4*	*− 55,1*	*+ 3,5*	*+ 46,2*	*+ 37,8*	*+973,3*	*+622,4*	*+120,0*	*+775,9*	*−65,3*	*− 11,5*	*− 12,8*	*+11,6*	*+ 9,8*
17,6	+ 18,1	+ 17,8	+ 1,3	− 14,3	− 8,4	− 12,3	− 5,0	− 5,2	− 9,0	+76,8	+ 23,2	+ 24,9	+21,4	+14,5
25,8	*+ 21,7*	*+ 28,6*	*− 4,9*	*− 14,7*	*− 9,9*	*− 21,8*	*− 15,2*	*+ 2,5*	*− 12,1*	*+77,3*	*+ 20,4*	*+ 22,5*	*+29,4*	*+16,4*
3,6	*+ 10,8*	*+ 8,6*	*+21,9*	*− 13,4*	*− 4,9*	*+ 7,0*	*+ 17,5*	*− 17,2*	*− 3,3*	*+74,6*	*+ 28,7*	*+ 29,5*	*+ 7,8*	*+10,5*
12,5	+ 24,6	− 0,7	−33,3	+ 66,2	+ 45,9	+ 45,9	− 45,3	− 21,5	+ 26,7	+57,8	+ 68,9	+ 68,4	+66,4	+26,2
10,7	*+ 29,7*	*+ 7,6*	*0,0*	*+121,7*	*+ 89,8*	—	*+128,6*	*+ 5,6*	*+393,1*	*+66,7*	*+136,0*	*+131,4*	*+34,6*	*+31,7*
37,5	*+ 19,9*	*− 7,9*	*−71,7*	*+ 76,5*	*+ 57,5*	*+ 45,7*	*− 73,2*	*− 32,1*	*− 13,6*	—	*+ 63,1*	*+ 69,2*	*− 2,2*	*+23,4*
1,4	*+ 13,4*	*− 0,8*	*−21,3*	*+ 9,8*	*+ 3,5*	*+ 25,4*	*+ 18,8*	*− 17,8*	*+ 19,0*	*− 5,0*	*+ 49,3*	*+ 45,4*	*+87,0*	*+15,2*
15,8	+ 15,0	+ 23,2	+42,7	− 16,8	− 4,4	+ 28,2	+ 32,3	− 0,5	+ 23,8	+27,1	+ 23,6	+ 23,8	+56,3	+15,3
8,2	*+ 8,3*	*+ 62,5*	*− 2,4*	*− 53,2*	*− 45,0*	*+ 17,4*	*+ 19,2*	*− 3,3*	*+ 15,0*	*− 9,4*	*+ 18,4*	*+ 18,3*	*+43,0*	*+ 7,5*
29,2	*+ 17,1*	*+ 62,5*	*+12,7*	*+ 14,0*	*+ 26,4*	*+ 15,8*	*+ 37,7*	*− 24,2*	*+ 12,6*	*−25,5*	*+ 46,2*	*+ 33,2*	*+66,7*	*+17,6*
18,0	*+ 21,1*	*+ 1,9*	*+67,4*	*+ 30,4*	*+ 27,5*	*+ 51,3*	*+ 36,7*	*+ 6,0*	*+ 38,0*	*+70,7*	*+ 24,5*	*+ 27,0*	*+60,5*	*+22,3*
+143,4	+102,5	—	+50,0	− 66,2	− 66,2	+ 86,9	+ 57,1	+ 61,7	+ 68,5	−50,00	+ 36,1	+ 36,0	+49,2	+17,1
+ 15,1	**+ 16,5**	**+ 20,9**	**− 6,9**	**− 4,0**	**− 2,4**	**+ 20,9**	**+ 1,8**	**− 8,5**	**+ 12,5**	**+23,7**	**+ 27,0**	**+ 26,8**	**+15,1**	**+16,1**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Belgisch-Luxemburg
Geografische indeling van de invoer p
(miljoener

OMSCHRIJVING	FRANKRIJK	NEDERLAND	WEST-DUITSLAND	ITALIË	VERENIGD KONINKRIJK	DENEMARKEN	IERLAND	GRIEKENLAND	E.E.G.	LANDEN MET STAATSHANDEL
1. *Voedingsmiddelen en dranken*	65 905	71 227	25 620	8 167	14 222	4 061	2 261	588	192 051	2 32
1.1. Basisprodukten	*27 048*	*23 642*	*4 736*	*2 848*	*5 228*	*1 768*	*284*	*279*	*65 833*	*1 38*
1.2. Produkten die een bewerking hebben ondergaan	*38 857*	*47 585*	*20 884*	*5 319*	*8 994*	*2 293*	*1 977*	*309*	*126 218*	*94*
2. *Andere nijverheidsprodukten*	140 106	160 711	189 434	28 869	99 550	3 057	4 443	2 241	628 411	24 95
2.1. Basisprodukten	*21 080*	*18 431*	*11 034*	*1 603*	*55 224*	*729*	*799*	*599*	*109 499*	*2 59*
2.2. Produkten die een bewerking hebben ondergaan	*119 026*	*142 280*	*178 400*	*27 266*	*44 326*	*2 328*	*3 644*	*1 642*	*518 912*	*22 36*
3. *Brandstoffen en smeerolieën*	16 246	126 675	24 655	2 936	20 790	17	—	658	191 977	51 68
3.1. Basisprodukten	*3 388*	*46 655*	*8 162*	*9*	*9 820*	—	—	—	*68 034*	*23 84*
3.2. Produkten die een bewerking hebben ondergaan	*12 858*	*80 020*	*16 493*	*2 927*	*10 970*	*17*	—	*658*	*123 943*	*27 84*
4. *Investeringsgoederen* (a)	36 528	34 927	82 794	12 799	16 020	2 173	1 875	69	187 185	95
4.1. Investeringsgoederen (uitgezonderd vervoermaterieel)	*21 053*	*22 702*	*49 107*	*8 278*	*9 643*	*1 464*	*1 444*	*22*	*113 713*	*68*
4.2. Delen, onderdelen en toebehoren	*15 475*	*12 225*	*33 687*	*4 521*	*6 377*	*709*	*431*	*47*	*73 472*	*26*
5. *Vervoermaterieel en delen, onderdelen en toebehoren van vervoermiddelen*	56 355	16 390	146 534	9 695	22 866	1 136	807	77	253 860	1 83
5.1. Voertuigen voor personenvervoer	*13 999*	*913*	*29 855*	*3 407*	*2 701*	*22*	—	—	*50 897*	*1 54*
5.2. Ander transportmaterieel	*4 475*	*6 425*	*10 071*	*1 108*	*934*	*128*	*363*	*1*	*23 505*	*6*
5.3. Delen, onderdelen en toebehoren	*37 881*	*9 052*	*106 608*	*5 180*	*19 231*	*986*	*444*	*76*	*179 458*	*22*
6. *Andere verbruiksgoederen*	51 486	54 679	56 339	32 010	12 035	1 923	878	636	209 986	2 90
6.1. Duurzame	*7 245*	*11 555*	*18 555*	*7 254*	*2 097*	*847*	*317*	*11*	*47 881*	*1 32*
6.2. Half-duurzame	*25 775*	*22 081*	*20 199*	*21 296*	*4 199*	*530*	*414*	*437*	*94 931*	*1 29*
6.3. Niet-duurzame	*18 466*	*21 043*	*17 585*	*3 460*	*5 739*	*546*	*147*	*188*	*67 174*	*29*
7. *Andere goederen*	694	463	3 184	552	475	13	2	93	5 476	2
Algemeen totaal ...	**367 320**	**465 072**	**528 560**	**95 028**	**185 958**	**12 380**	**10 266**	**4 362**	**1 668 946**	**84 68**

(a) Uitgezonderd vervoermaterieel, evenals de delen, onderdelen en toebehoren ervan.

conomische Unie
ote economische categorieën in 1982
fr nken)

ANDERE LANDEN VAN EUROPA	EUROPA	ZAÏRE	REPUBLIEK VAN ZUID-AFRIKA	ANDERE LANDEN VAN AFRIKA	AFRIKA	VERENIGDE STATEN VAN AMERIKA	CANADA	ANDERE LANDEN VAN AMERIKA	AMERIKA	JAPAN	ANDERE LANDEN VAN AZIË	AZIË	OCEANIË EN ANDERE	ALGEMEEN TOTAAL
9 301	203 674	327	1 723	5 121	7 171	29 960	1 896	12 677	44 533	268	10 906	11 174	2 616	269 168
4 062	*71 276*	*327*	*1 489*	*3 330*	*5 146*	*24 707*	*781*	*8 529*	*34 017*	*30*	*7 611*	*7 641*	*1 938*	*120 018*
5 239	*132 398*	—	*234*	*1 791*	*2 025*	*5 253*	*1 115*	*4 148*	*10 516*	*238*	*3 295*	*3 533*	*678*	*149 150*
78 788	732 158	26 043	7 420	25 741	59 204	87 186	15 112	31 527	133 825	6 826	39 315	46 140	5 605	976 932
9 502	*121 591*	*3 103*	*2 701*	*18 927*	*24 731*	*32 329*	*7 715*	*14 923*	*54 967*	*425*	*6 402*	*6 827*	*4 348*	*212 463*
39 286	*610 567*	*22 940*	*4 719*	*6 814*	*34 473*	*54 857*	*7 397*	*16 604*	*78 858*	*6 401*	*32 913*	*39 313*	*1 257*	*764 469*
27 256	270 917	—	8 210	78 390	86 600	17 115	78	14 315	31 509	8	148 390	148 398	1 785	539 211
19 025	*110 902*	—	*8 192*	*71 884*	*80 076*	*14 908*	*78*	*11 078*	*26 064*	*4*	*143 996*	*144 000*	*1 576*	*362 619*
8 231	*160 015*	—	*18*	*6 506*	*6 524*	*2 207*	—	*3 237*	*5 445*	*4*	*4 394*	*4 398*	*209*	*176 592*
18 606	206 743	60	238	134	432	26 424	583	380	27 387	11 119	1 822	12 940	626	248 128
11 647	*126 049*	*56*	*163*	*89*	*308*	*15 929*	*443*	*274*	*16 646*	*7 613*	*1 319*	*8 932*	*395*	*152 330*
6 959	*80 694*	*4*	*75*	*45*	*124*	*10 495*	*140*	*106*	*10 741*	*3 506*	*503*	*4008*	*231*	*95 798*
23 731	279 427	38	17	647	702	17 962	330	1 514	20 171	26 034	3 619	29 651	2 137	332 086
1 416	*53 862*	*1*	—	*4*	*5*	*140*	*4*	*4*	*149*	*20 579*	*115*	*20 693*	*2*	*74 710*
2 222	*25 787*	—	*4*	*1*	*5*	*114*	*33*	*24*	*535*	*2 021*	*1 611*	*3 631*	*25*	*29 982*
20 093	*199 778*	*37*	*13*	*642*	*692*	*17 708*	*293*	*1 486*	*19 487*	*3 434*	*1 893*	*5 327*	*2 110*	*227 394*
17 598	230 490	4	9	2 527	2 540	6 100	238	213	6 551	5 641	11 338	16 978	279	257 838
5 572	*54 773*	*2*	*3*	*68*	*73*	*1 298*	*39*	*29*	*1 366*	*3 916*	*2 614*	*6 530*	*127*	*62 868*
6 234	*102 460*	*2*	*3*	*2 334*	*2 339*	*1 977*	*102*	*93*	*2 172*	*1 269*	*6 897*	*8 166*	*53*	*115 192*
5 792	*73 257*	—	*3*	*125*	*128*	*2 825*	*97*	*91*	*3 013*	*456*	*1 827*	*2 282*	*99*	*78 778*
13 091	18 593	18	30	20	68	696	346	24	1 067	3	178	181	9	19 918
188 371	**1 942 002**	**26 490**	**17 647**	**112 580**	**156 717**	**185 808**	**18 582**	**60 652**	**265 042**	**49 899**	**215 565**	**265 464**	**13 055**	**2 642 280**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Belgisch-Luxemburgse
Verschil van de invoe
(ter

OMSCHRIJVING	FRANKRIJK	NEDERLAND	WEST-DUITSLAND	ITALIË	VERENIGD KONINKRIJK	DENEMARKEN	IERLAND	GRIEKENLAND	E.E.G.	LANDEN MET STAATSHANDEL	ANDERE LANDEN
1. *Voedingsmiddelen en dranken*	+ 13,2	+ 25,1	+11,9	+ 15,8	+ 34,1	+37,5	+ 21,8	+ 64,2	+19,4	− 16,8	+14
1.1. Basisprodukten	+ *9,3*	+ *30,6*	+*13,2*	+ *6,0*	+ *7,5*	+*71,7*	+ *8,0*	+*248,8*	+*17,7*	− *21,8*	+21
1.2. Produkten die een bewerking hebben ondergaan	+ *16,0*	+ *22,5*	+*11,6*	+ *21,9*	+ *56,6*	+*19,2*	+ *24,1*	+ *11,2*	+*20,3*	− *8,0*	+ 9
2. *Andere nijverheidsprodukten*	+ 20,9	+ 12,4	+24,6	+ 23,9	+ 14,1	+17,6	+ 29,7	+ 32,8	+18,7	+ 30,2	-
2.1. Basisprodukten	+ *27,0*	+ *2,4*	+ *5,7*	− *4,6*	+ *13,1*	+*23,4*	+ *20,3*	+ *97,0*	+*12,8*	+ *4,6*	+4
2.2. Produkten die een bewerking hebben ondergaan	+ *19,9*	+ *13,8*	+*26,0*	+ *26,1*	+ *15,3*	+*15,9*	+ *32,0*	+ *18,6*	+*20,1*	+ *34,0*	+
3. *Brandstoffen en smeerolieën*	+ 40,4	+ 22,7	+ 2,6	+137,2	− 29,6	−45,2	—	—	+13,0	+ 85,5	+2
3.1. Basisprodukten	+*433,5*	+ *6,7*	− *7,8*	—	− *45,8*	—	—	—	− *4,6*	+*140,4*	+1
3.2. Produkten die een bewerking hebben ondergaan	+ *17,6*	+ *34,4*	+ *8,7*	+*136,4*	− *3,9*	−*45,2*	—	—	+*25,7*	+ *55,1*	+
4. *Investeringsgoederen* (a)	+ 9,9	+ 12,9	+18,8	+ 14,8	+ 7,3	+16,2	+ 32,4	+ 53,3	+14,9	+ 8,7	+
4.1. Investeringsgoederen (uitgezonderd vervoermaterieel)	+ *13,4*	+ *16,5*	+*17,3*	+ *13,3*	+ *8,8*	+*30,9*	+ *25,8*	+ *29,4*	+*16,0*	+ *2,1*	+
4.2. Delen, onderdelen en toebehoren	+ *5,5*	+ *6,8*	+*21,0*	+ *17,6*	+ *5,3*	− *5,7*	+ *60,8*	+ *67,9*	+*13,2*	+ *30,8*	+
5. *Vervoermaterieel en delen, onderdelen en toebehoren van vervoermiddelen*	+ 15,4	+ 23,0	+30,2	+ 18,1	+ 23,0	+22,8	+ 3,3	+ 51,0	+24,9	+ 42,0	-
5.1. Voertuigen voor personenvervoer	+ *5,7*	− *3,9*	+*34,0*	− *3,2*	+*398,3*	−*24,1*	—	—	+*25,5*	+ *44,9*	-
5.2. Ander transportmaterieel	+ *10,9*	+ *24,1*	+*27,2*	− *12,3*	− *2,1*	+*47,1*	− *2,2*	—	+*18,7*	+ *33,3*	-
5.3. Delen, onderdelen en toebehoren	+ *20,0*	+ *25,7*	+*29,5*	+ *51,2*	+ *12,5*	+*21,9*	+ *8,3*	+ *52,0*	+*25,6*	+ *26,8*	+
6. *Andere verbruiksgoederen*	+ 8,2	+ 16,7	+10,5	+ 21,0	+ 22,4	+21,2	+ 89,6	+ 41,0	+14,0	+ 29,0	+
6.1. Duurzame	− *2,0*	+ *3,3*	− *2,8*	+ *16,6*	+ *5,3*	+*24,2*	+*145,7*	*0,0*	+ *2,5*	+ *44,7*	-
6.2. Half-duurzame	+ *6,0*	+ *16,8*	+*15,8*	+ *24,3*	+ *13,0*	+*19,1*	+ *77,7*	+ *34,9*	+*15,1*	+ *21,4*	-
6.3. Niet-duurzame	+ *16,2*	+ *25,6*	+*21,7*	+ *11,9*	+ *39,0*	+*18,7*	+ *45,5*	+ *62,1*	+*22,1*	+ *6,2*	-
7. *Andere goederen*	− 18,3	+267,5	− 0,7	+127,2	− 31,9	−23,5	0,0	+158,3	+ 5,8	− 40,9	-
Algemeen totaal ...	**+ 16,3**	**+ 17,9**	**+21,4**	**+ 22,4**	**+ 8,5**	**+24,0**	**+ 25,0**	**+ 65,9**	**+17,9**	**+ 56,0**	

(a) Uitgezonderd vervoermaterieel, evenals de delen, onderdelen en toebehoren ervan.

Economische Unie
in 1982 t.o.v. 1981
(bewerkt)

ANDERE LANDEN VAN EUROPA	EUROPA	ZAÏRE	REPUBLIEK VAN ZUID-AFRIKA	ANDERE LANDEN VAN AFRIKA	AFRIKA	VERENIGDE STATEN VAN AMERIKA	CANADA	ANDERE LANDEN VAN AMERIKA	AMERIKA	JAPAN	ANDERE LANDEN VAN AZIË	AZIË	OCEANIË EN ANDERE	ALGEMEEN TOTAAL
14,7	+18,5	+ 23,4	+ 26,1	+ 18,5	+ 20,5	+ 38,7	+ 10,7	+ 10,5	+31,8	− 9,5	+ 11,7	+ 11,1	+ 37,0	+19,9
21,5	*+16,7*	*+ 23,4*	*+ 41,3*	*+ 30,8*	*+ 33,1*	*+ 40,3*	*+ 0,8*	*− 0,6*	*+26,2*	*+400,0*	*+ 7,0*	*+ 7,3*	*+ 43,9*	*+19,6*
9,4	*+19,6*	—	*− 25,0*	*+ 0,8*	*− 3,0*	*+ 31,4*	*+ 12,9*	*+ 43,4*	*+34,3*	*− 17,9*	*+ 24,4*	*+ 20,3*	*+ 20,6*	*+20,1*
4,8	+16,0	− 26,8	+ 1,6	+ 31,1	− 5,3	+ 3,9	− 7,7	+ 34,6	+ 7,9	+ 17,9	+ 33,5	+ 30,9	− 6,9	+13,7
48,6	*+ 3;0*	*+134,4*	*+ 35,6*	*+ 26,9*	*+ 35,7*	*+ 5,7*	*− 9,1*	*+ 10,1*	*+ 4,5*	*+ 24,6*	*+ 15,2*	*+ 15,8*	*+ 0,4*	*+ 6,7*
7,8	*+19,0*	*− 33,0*	*− 18,8*	*+ 44,3*	*− 22,1*	*+ 2,9*	*− 6,1*	*+ 63,2*	*+10,5*	*+ 17,4*	*+ 37,7*	*+ 34,0*	*− 25,7*	*+15,9*
29,7	+23,8	—	+ 41,6	+244,2	+203,2	+ 52,7	− 61,6	+ 25,6	+38,2	+100,0	− 24,7	− 24,7	+ 23,1	+15,1
15,8	*+13,6*	—	*+ 41,8*	*+248,4*	*+203,2*	*+ 43,8*	*− 58,7*	*− 43,9*	*+31,9*	—	*− 25,4*	*− 25,4*	*+ 16,1*	*+ 7,2*
79,8	*+32,1*	—	*0,0*	*+203,7*	*+202,0*	*+164,3*	—	*+47,6*	*+79,0*	*0,0*	*+ 9,3*	*+ 9,3*	*+124,7*	*+35,4*
31,2	+16,1	− 4,8	+1 033,3	+ 61,4	+158,7	+ 9,0	− 6,9	− 5,5	+ 8,4	− 9,5	− 0,5	− 8,4	+ 28,3	+13,8
30,3	*+17,1*	*− 3,4*	*+1 381,8*	*+229,6*	*+220,8*	*+ 8,6*	*− 7,7*	*+ 25,7*	*+ 8,3*	*− 11,4*	*+ 6,7*	*− 9,2*	*+ 21,5*	*+14,3*
32,6	*+14,7*	*− 20,0*	*+ 650,0*	*− 19,6*	*+ 74,6*	*+ 9,7*	*− 4,1*	*− 42,4*	*+ 8,5*	*− 5,0*	*− 15,6*	*− 6,5*	*+ 41,7*	*+13,0*
19,3	+24,5	− 43,3	+ 13,3	− 57,9	− 56,6	− 4,3	− 2,4	+ 10,1	− 1,5	− 12,0	+ 22,6	− 8,9	—	+18,9
2,4	*+25,2*	*− 66,7*	—	*− 50,0*	*− 54,5*	*− 72,4*	*+100,0*	*+300,0*	*−70,8*	*− 20,1*	*− 25,3*	*− 20,1*	*− 33,3*	*+ 7,6*
4,7	*+16,3*	—	—	—	—	*− 92,7*	*+725,0*	*− 96,1*	*−75,4*	*+ 7,4*	*+ 78,0*	*+ 30,3*	*+733,3*	*+ 6,8*
24,2	*+25,5*	*− 37,3*	*− 13,3*	*+ 7,4*	*+ 3,0*	*+ 6,0*	*− 11,7*	*+ 94,2*	*+ 9,5*	*+ 74,6*	*− 0,1*	*+ 38,0*	—	*+25,1*
20,6	+14,6	− 33,3	− 55,0	+ 20,1	+19,2	+ 4,2	− 17,1	− 25,3	+ 2,0	− 12,2	− 1,1	− 5,1	+ 14,8	+13,2
34,8	*+ 5,8*	*− 33,3*	*− 40,0*	*− 8,1*	*− 11,0*	*− 2,1*	*+ 18,2*	*+163,6*	*− 0,3*	*− 20,3*	*− 11,2*	*− 16,9*	*+ 30,9*	*+ 2,8*
13,9	*+15,1*	*− 33,3*	*− 62,5*	*+ 20,7*	*+ 20,3*	*− 3,1*	*− 33,3*	*− 27,3*	*− 6,5*	*+ 7,9*	*+ 2,4*	*+ 3,2*	*− 7,0*	*+13,7*
16,0	*+21,6*	—	*− 57,1*	*+ 30,2*	*+ 24,3*	*+ 13,6*	*− 4,0*	*− 37,3*	*+10,2*	*+ 35,7*	*+ 2,6*	*+ 7,8*	*+ 11,2*	*+20,6*
50,8	−41,6	− 30,8	+ 114,3	− 28,6	0,0	+ 91,2	+ 19,7	+ 50,0	+59,5	− 25,0	+187,1	+174,2	+350,0	−39,0
- 0,6	**+17,2**	**− 26,4**	**+ 21,4**	**+123,0**	**+ 55,1**	**+ 12,0**	**− 6,3**	**+ 24,6**	**+13,1**	**− 8,3**	**− 14,7**	**− 13,5**	**+ 27,1**	**+14,4**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie
Uitvoer per land van bestemming

LAND VAN BESTEMMING (a)	Waarde (miljarden franken)							Percentage van de totale uitvoerwaarde						
	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982
1. Bondsrep. Duitsland	294,1	301,6	321,9	373,3	401,5	414,1	489,8	23,2	22,4	22,8	22,5	21,2	20,1	20,5
2. Frankrijk	266,2	256,7	268,4	317,6	367,1	395,6	464,3	21,0	19,1	19,0	19,1	19,4	19,2	19,4
3. Nederland	214,6	226,0	231,8	268,2	287,0	305,4	339,6	17,0	16,8	16,4	16,1	15,2	14,8	14,2
4. Groot-Brittannië	76,3	92,0	101,7	134,5	160,3	177,7	231,3	6,0	6,8	7,2	8,1	8,5	8,6	9,7
5. Italië	60,0	58,9	64,5	87,7	104,3	104,7	120,8	4,7	4,4	4,6	5,3	5,5	5,1	5,0
6. Verenigde Staten van Amerika	45,0	56,6	58,2	61,9	63,3	87,2	105,4	3,6	4,2	4,1	3,7	3,3	4,2	4,4
7. Zwitserland	22,1	26,7	32,7	47,6	72,3	64,8	76,9	1,8	2,0	2,3	2,9	3,8	3,1	3,2
8. Zweden	23,7	23,5	19,4	28,2	31,0	32,9	35,9	1,9	1,8	1,4	1,7	1,6	1,6	1,5
9. Saoedi-Arabië	6,9	12,5	15,0	14,3	15,5	25,3	29,4	0,6	0,9	1,1	0,9	0,8	1,2	1,2
10. India	5,8	9,4	14,3	11,7	10,7	20,0	27,0	0,5	0,7	1,0	0,7	0,6	1,0	1,1
11. U.S.S.R.	11,7	9,8	11,0	13,8	18,1	21,9	24,5	0,9	0,7	0,8	0,8	1,0	1,1	1,0
12. Spanje	13,0	12,7	11,2	14,0	17,4	18,2	24,3	1,0	0,9	0,8	0,9	0,9	0,9	1,0
13. Denemarken	18,1	18,8	16,6	19,8	22,5	27,2	23,5	1,4	1,4	1,2	1,2	1,2	1,3	1,0
14. Oostenrijk	9,6	12,7	11,1	12,8	14,5	15,9	16,6	0,8	0,9	0,8	0,8	0,8	0,8	0,7
15. Hong-Kong	4,9	6,2	10,4	10,9	11,4	11,8	16,0	0,4	0,5	0,7	0,6	0,6	0,6	0,7
16. Irak	4,2	4,4	5,8	8,5	10,0	11,8	15,4	0,3	0,3	0,4	0,5	0,5	0,6	0,7
17. Israël	5,7	9,1	7,7	8,2	9,8	9,7	15,4	0,5	0,7	0,6	0,5	0,5	0,5	0,7
18. Noorwegen	11,6	12,0	9,4	13,2	15,1	14,0	15,3	0,9	0,9	0,7	0,8	0,8	0,7	0,6
19. Algerië	5,5	10,3	12,8	14,8	17,6	13,5	15,3	0,4	0,8	0,9	0,9	0,9	0,7	0,6
20. Japan	6,9	6,0	8,9	10,2	9,2	12,1	14,9	0,5	0,5	0,6	0,6	0,5	0,6	0,6
21. Nigeria	8,0	8,4	9,3	10,3	17,7	17,1	13,6	0,6	0,6	0,7	0,6	0,9	0,8	0,6
22. Griekenland	6,8	7,1	6,9	8,2	4,2	10,8	11,8	0,5	0,5	0,5	0,5	0,4	0,5	0,5
23. Zaïre, Rwanda en Burundi	6,0	7,4	6,9	7,0	9,0	8,8	10,9	0,5	0,6	0,5	0,4	0,5	0,4	0,5
24. Portugal	4,3	5,9	5,3	5,8	8,2	9,1	10,5	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
25. Republiek van Zuid-Afrika	4,4	4,8	4,6	5,1	7,4	11,2	10,4	0,4	0,4	0,3	0,3	0,4	0,5	0,4
Overige landen	131,1	145,2	144,5	153,6	185,3	221,5	235,7	10,3	10,8	10,2	9,2	9,8	10,7	9,8
Totaal ...	**1 266,5**	**1 344,7**	**1 410,3**	**1 661,2**	**1 890,4**	**2 062,3**	**2 394,5**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

(a) Gerangschikt naar het bedrag van de uitvoer in 1982.

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Invoer per land van herkomst

LAND VAN HERKOMST (a)	Waarde (miljarden franken)							Percentage van de totale invoerwaarde						
	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982
1. Bondsrep. Duitsland	306,4	321,7	350,8	394,2	413,0	435,4	528,6	22,4	22,2	23,0	22,1	19,7	18,8	20,0
2. Nederland	240,8	245,3	250,0	297,4	344,5	394,4	465,1	17,6	16,9	16,4	16,7	16,4	17,1	17,6
3. Frankrijk	222,6	230,2	249,7	279,3	303,3	316,0	367,3	16,3	15,9	16,4	15,6	14,4	13,7	13,9
4. Groot-Brittannië	92,1	112,8	127,8	141,5	169,5	171,4	186,0	6,7	7,8	8,4	7,9	8,1	7,4	7,0
5. Verenigde Staten van Amerika	83,7	87,2	88,1	119,1	161,1	165,9	185,8	6,1	6,0	5,8	6,7	7,7	7,2	7,0
6. Saoedi-Arabië	53,8	54,9	44,4	58,9	121,1	165,2	115,0	3,9	3,8	2,9	3,3	5,8	7,1	4,4
7. Italië	52,3	57,4	61,2	72,4	75,3	77,6	95,0	3,8	4,0	4,0	4,1	3,6	3,4	3,6
8. U.S.S.R.	11,6	14,5	14,8	17,4	32,5	36,3	67,1	0,8	1,0	1,0	1,0	1,5	1,6	2,5
9. Zwitserland	21,4	20,6	28,4	35,7	57,8	80,5	61,2	1,6	1,4	1,9	2,0	2,7	3,5	2,3
10. Japan	21,5	23,1	25,3	29,9	42,0	54,4	49,9	1,6	1,6	1,7	1,7	2,0	2,3	1,9
11. Zweden	21,4	21,0	21,2	27,3	30,6	35,0	41,6	1,6	1,4	1,4	1,5	1,5	1,5	1,6
12. Libië	1,0	0,7	0,4	2,9	1,7	3,8	34,8	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,2	1,3
13. Zaïre, Rwanda en Burundi	24,1	23,2	25,0	28,9	37,3	36,9	28,4	1,8	1,6	1,6	1,6	1,8	1,6	1,1
14. Noorwegen	6,3	5,8	9,0	13,6	17,6	23,8	28,2	0,5	0,4	0,6	0,8	0,8	1,0	1,1
15. Nigeria	8,0	6,5	7,2	15,5	12,7	11,3	23,8	0,6	0,5	0,5	0,9	0,6	0,5	0,9
16. Spanje	11,5	11,8	12,6	15,2	17,9	20,7	23,1	0,8	0,8	0,8	0,9	0,9	0,9	0,9
17. Canada	14,1	11,9	12,0	14,3	15,6	19,8	18,6	1,0	0,8	0,8	0,8	0,7	0,9	0,7
18. Republiek van Zuid-Afrika	9,6	10,6	10,4	12,5	13,0	14,5	17,6	0,7	0,7	0,7	0,7	0,6	0,6	0,7
19. Brazilië	7,3	7,1	6,9	8,2	9,1	13,2	16,7	0,5	0,5	0,4	0,5	0,4	0,6	0,6
20. Iran	18,4	26,7	24,2	11,3	7,9	16,0	12,8	1,3	1,8	1,6	0,6	0,4	0,7	0,5
21. Denemarken	6,1	6,7	7,3	8,1	9,7	10,0	12,4	0,4	0,5	0,5	0,4	0,5	0,4	0,5
22. Oostenrijk	4,9	5,2	5,8	6,7	7,9	8,2	10,9	0,3	0,4	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4
23. Ierland	3,5	5,3	7,0	7,9	7,9	8,2	10,3	0,3	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
24. India	3,8	7,5	9,7	7,1	6,6	7,8	9,7	0,3	0,5	0,6	0,4	0,3	0,3	0,4
25. Finland	4,2	5,4	5,1	5,5	6,4	7,6	9,2	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Overige landen	118,6	124,9	121,7	153,6	178,8	175,9	223,2	8,7	8,6	8,0	8,6	8,5	7,6	8,4
Totaal ...	**1 369,0**	**1 448,0**	**1 526,0**	**1 784,4**	**2 100,8**	**2 309,8**	**2 642,3**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

(a) Gerangschikt naar het bedrag van de invoer in 1982.

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

In- en uitvoer per landengroep

(miljarden franken)

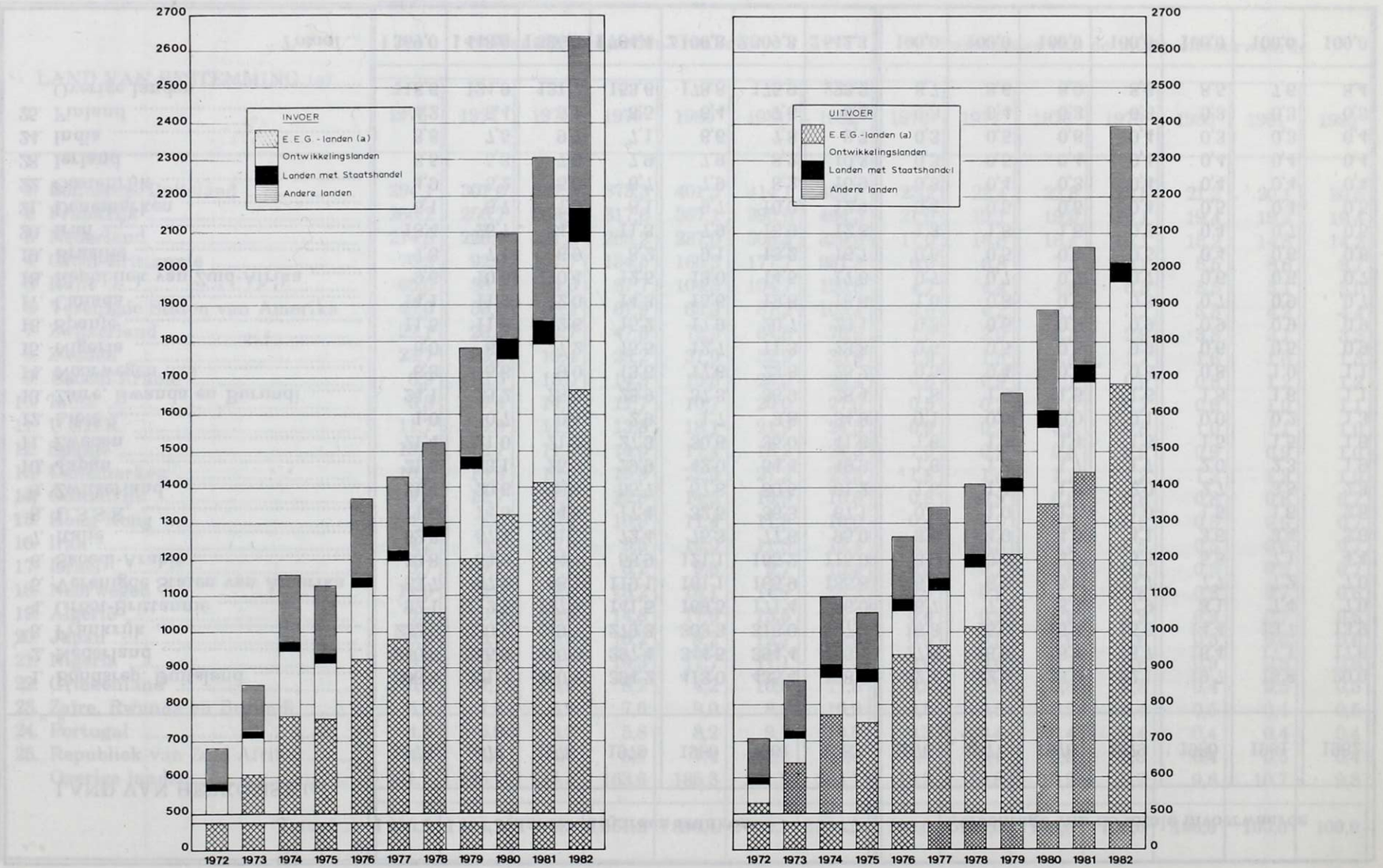

(a) Leden van de E.E.G. op 1 januari 1981.

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Invoer, uitvoer en zichtbare handelsbalans per landengroep

(miljoenen franken)

LANDENGROEP	1981 (a)			1982		
	Invoer (c.i.f.)	Uitvoer (f.o.b.)	Saldo	Invoer (c.i.f.)	Uitvoer (f.o.b.)	Saldo
I. *West-Europa*	1 602 783	1 620 109	17 326	1 857 317	1 894 040	36 723
II. *Oost-Europa*	54 285	41 155	— 13 130	84 685	41 567	— 43 118
III. *Afrika*	101 010	96 509	— 4 501	156 717	94 151	— 62 566
1. Zaïre, Rwanda, Burundi	(36 920)	(8 774)	(— 28 146)	(28 397)	(10 918)	(— 17 479)
2. Zuid-Afrika	(14 535)	(11 160)	(— 3 375)	(17 647)	(10 393)	(— 7 254)
IV. a) *Noord-Amerika*	185 763	96 138	— 89 625	204 430	114 692	— 89 738
1. U.S.A.	(165 940)	(87 152)	(— 78 788)	(185 808)	(105 376)	(— 80 432)
2. Canada	(19 822)	(8 983)	(— 10 839)	(18 582)	(9 144)	(— 9 438)
b) *Latijns Amerika*	48 670	30 560	— 18 110	60 612	27 801	— 32 811
1. Argentinië	(4 727)	(2 877)	(— 1 850)	(6 576)	(2 538)	(— 4 038)
2. Brazilië	(13 168)	(4 558)	(— 8 610)	(16 738)	(4 983)	(— 11 755)
3. Venezuela	(10 941)	(5 110)	(— 5 831)	(8 191)	(4 816)	(— 3 375)
V. *Azië*	306 978	150 280	—156 698	265 464	190 480	— 74 984
1. Iran	(16 025)	(9 509)	(— 6 516)	(12 775)	(6 697)	(— 6 078)
2. Saoedi-Arabië	(165 200)	(25 275)	(—139 925)	(115 010)	(29 424)	(— 85 586)
3. Japan	(54 400)	(12 056)	(— 42 344)	(49 899)	(14 908)	(— 34 991)
4. Hong-Kong, Taïwan, Zuid-Korea, Singapore	(19 205)	(22 382)	(+ 3 177)	(21 383)	(28 094)	(+ 6 711)
VI. *Oceanië*	9 123	6 000	— 3 123	11 206	7 231	— 3 975
VII. *Andere landen* (b)	1 149	21 565	20 416	1 849	24 501	22 652
Algemeen totaal ...	**2 309 761**	**2 062 316**	**—247 445**	**2 642 280**	**2 394 463**	**—247 817**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) Verbeterde gegevens.
(b) Inclusief het boordproviand der vreemde schepen en vliegtuigen.

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Evolutie van de in- en uitvoer met de landen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling

(miljoenen franken)

LAND	1981 (a)			1982		
	Invoer (c.i.f.)	Uitvoer (f.o.b.)	Saldo	Invoer (c.i.f.)	Uitvoer (f.o.b.)	Saldo
1. *Europese Economische Gemeenschap*	**1 415 608**	**1 442 443**	**26 835**	**1 668 946**	**1 689 585**	**20 639**
Frankrijk	315 952	395 583	79 631	367 320	464 277	96 957
Nederland	394 398	305 357	—89 041	465 072	339 604	—125 468
Bondsrep. Duitsland	435 354	414 124	—21 230	528 560	489 762	—38 798
Italië	77 632	104 735	27 103	95 028	120 760	25 732
Verenigd Koninkrijk	171 443	177 660	6 217	185 958	231 275	45 317
Ierland	8 216	6 978	— 1 238	10 266	8 622	— 1 644
Denemarken	9 983	27 157	17 174	12 380	23 507	11 127
Griekenland	2 630	10 849	8 219	4 362	11 778	7 416
2. *Europese Vrijhandelsassociatie*	**160 321**	**146 001**	**—14 320**	**158 079**	**166 557**	**8 478**
IJsland	487	957	470	538	1 104	566
Noorwegen	23 774	14 020	— 9 754	28 229	15 346	—12 883
Zweden	35 021	32 940	—2 081	41 588	35 919	— 5 669
Finland	7 633	8 255	622	9 185	10 248	1 063
Zwitserland	80 538	64 788	—15 750	61 240	76 902	15 662
Oostenrijk	8 195	15 917	7 722	10 899	16 563	5 664
Portugal	4 673	9 124	4 451	6 400	10 475	4 075
3. *Andere landen van de O.E.S.O.*	**274 465**	**143 888**	**—130 577**	**294 530**	**172 279**	**—122 251**
— in Noord-Amerika :						
V.S. van Amerika	165 940	87 152	—78 788	185 808	105 376	—80 432
Canada	19 822	8 983	—10 839	18 582	9 144	— 9 438
— in Azië :						
Japan	54 400	12 056	—42 344	49 899	14 908	—34 991
— in Europa :						
Spanje	20 711	18 233	— 2 478	23 118	24 300	1 182
Turkije	2 702	6 270	3 568	3 871	6 180	2 309
Yougoslavië (b)	2 109	5 519	3 410	2 428	5 550	3 122
— in Oceanië :						
Australië	6 094	4 589	— 1 505	7 140	5 590	— 1 550
Nieuw-Zeeland	2 687	1 086	— 1 601	3 684	1 231	— 2 453
Totaal O.E.S.O.	**1 850 394**	**1 732 332**	**—118 062**	**2 121 555**	**2 028 421**	**—93 134**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) Verbeterde gegevens.
(b) Particulier statuut bij de O.E.S.O.

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Saldo van de handelsbalans per landengroep

(percentage van de totale invoer)

LANDENGROEP	1977	1978	1979	1980	1981	1982
I. *West-Europa*	1,1	—1,8	2,0	2,8	0,8	1,4
1. Nederland	(—1,3)	(—1,2)	(—1,6)	(— 2,7)	(— 3,9)	(—4,7)
2. Frankrijk	(1,8)	(1,2)	(2,1)	(3,0)	(3,4)	(3,7)
3. Bondsrep. Duitsland	(—1,4)	(—1,9)	(—1,2)	(— 0,6)	(— 0,9)	(—1,5)
4. Italië	(0,1)	(0,2)	(0,9)	(1,4)	(1,2)	(1,0)
5. Verenigd Koninkrijk	(—1,4)	(—1,7)	(—0,4)	(— 0,4)	(0,3)	(1,7)
II. *Oost-Europa*	0,1	—	0,1	— 0,4	— 0,6	—1,6
III. *Afrika*	—0,1	—	—1,0	— 0,3	— 0,2	—2,4
1. Zaïre, Rwanda, Burundi	(—1,1)	(—1,2)	(—1,2)	(— 1,4)	(— 1,2)	(—0,7)
2. Zuid-Afrika	(—0,4)	(—0,4)	(—0,4)	(— 0,3)	(— 0,1)	(—0,3)
IV. a) *Noord-Amerika*	—2,6	—2,4	—3,7	— 5,2	— 3,9	—3,4
1. U.S.A.	(—2,1)	(—2,0)	(—3,2)	(— 4,7)	(— 3,4)	(—3,0)
2. Canada	(—0,5)	(—0,5)	(—0,5)	(— 0,5)	(— 0,5)	(—0,4)
b) *Latijns Amerika*	—0,3	—0,5	—0,6	— 0,7	— 0,8	—1,3
1. Argentinië	(—0,2)	(—0,2)	(—0,1)	(—)	(— 0,1)	(—0,2)
2. Brazilië	(—0,2)	(—0,2)	(—0,2)	(— 0,2)	(— 0,4)	(—0,4)
3. Venezuela	(0,2)	(0,1)	(—0,1)	(— 0,2)	(— 0,3)	(—0,1)
V. *Azië*	—5,7	—3,3	—3,9	— 6,6	— 6,8	—2,8
1. Iran	(—1,2)	(—0,9)	(—0,4)	(—)	(— 0,3)	(—0,2)
2. Saoedi-Arabië	(—2,9)	(—1,9)	(—2,5)	(— 5,0)	(— 6,1)	(—3,2)
3. Japan	(—1,2)	(—1,1)	(—1,1)	(— 1,6)	(— 1,8)	(—1,3)
4. Hong-Kong, Taïwan, Zuid-Korea, Singapore	(0,1)	(0,5)	(0,3)	(0,3)	(0,1)	(0,3)
VI. *Oceanië*	—0,3	—0,2	—0,3	— 0,2	— 0,1	—0,2
VII. *Andere landen* (a)	0,7	0,6	0,5	0,6	0,9	0,9
Algemeen totaal	**—7,1**	**—7,6**	**—6,9**	**—10,0**	**—10,7**	**—9,4**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) Inclusief het boordproviand der vreemde schepen en vliegtuigen.

Saldo van de handelsbalans der B.L.E.U. per geografische zone

(miljarden franken)

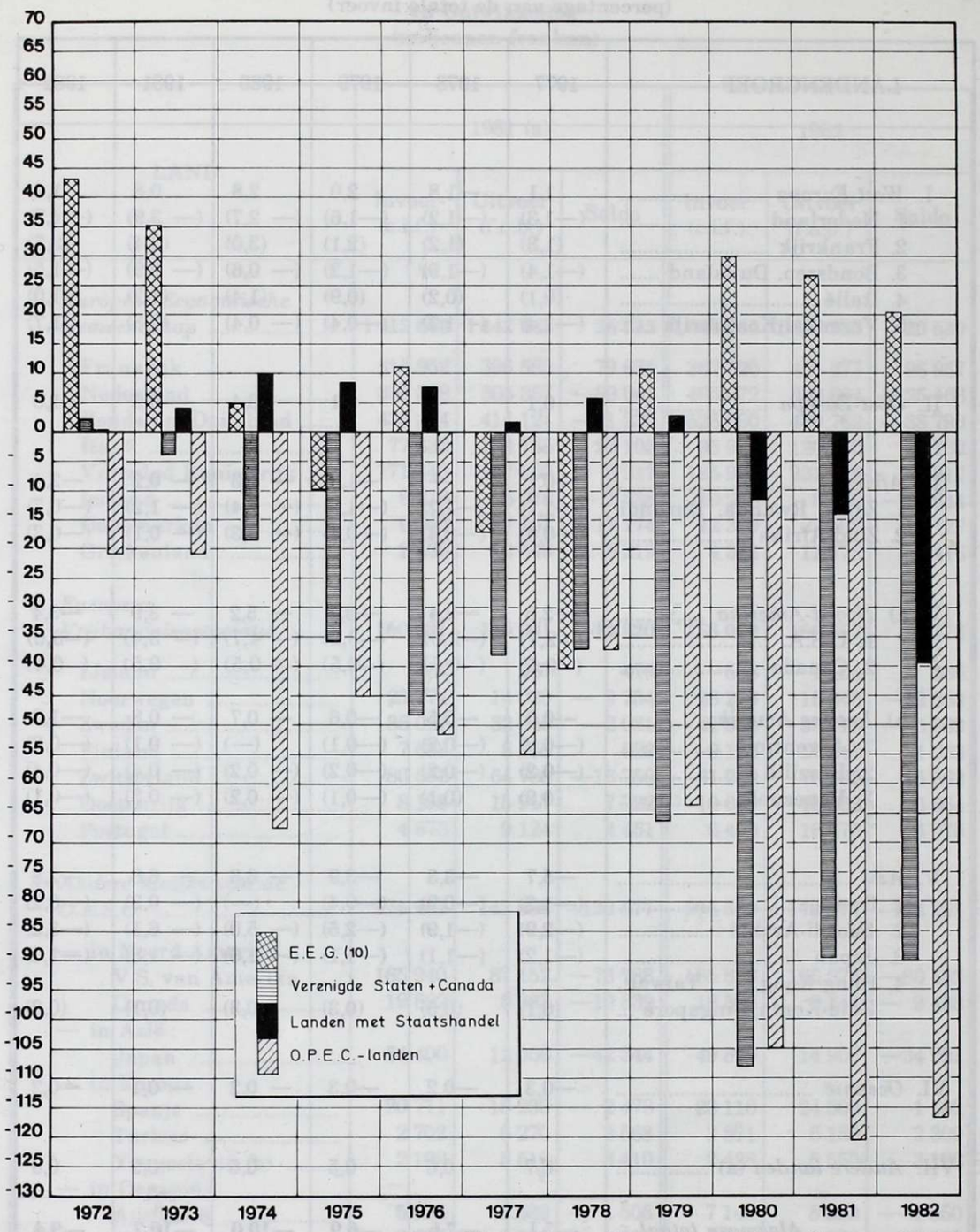

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

AFDELING III.—BETALINGSBALANS

Het zichtbare tekort op de algemene betalingsbalans, waarin de gezamenlijke niet-monetaire verrichtingen zijn opgenomen, liep in 1982 aanzienlijk terug en bedroeg niet meer dan 6,9 miljard, tegen 60,1 miljard in 1981 en 66 miljard in 1980. Deze forse verbetering van het totale saldo is echter geen blijk van een deficitsinkrimping van het buitenlandse handelsverkeer.

België's handelsbalans bleef in de loop van het eerste halfjaar een ruim tekort vertonen, waarschijnlijk ten gevolge van de devaluatie van de frank dd. februari, waardoor de invoer automatisch duurder werd; terwijl het verhoopte positieve effect op de uitvoer pas met vertraging op gang komt. In de loop van het tweede halfjaar begon de verslapping van de binnenlandse vraag op het invoervolume te wegen en door de geringe stijging van de grondstoffenprijzen (vooral van energie) kon de weerslag van de na de devaluatie te verwachten prijsstijging van basisprodukten op het handelssaldo worden geminimaliseerd. De uitvoer vond ook baat bij de verbetering van de ruiltermen en ging vooruit t.o.v. 1981. Dankzij deze elementen kon de handelsbalans zich op het einde van het jaar aanzienlijk herstellen en kon een met 1981 vergelijkbaar peil worden gehaald (−177,4 miljard tegen −175,8 miljard).

De groei van het tekort op de balans der lopende verrichtingen, waartoe de verrichtingen op goederen, diensten en transfers behoren, kon in de loop van het tweede halfjaar tot stilstand worden gebracht. Het tekort beliep slechts 71,1 miljard tegen 107 miljard in 1981. Deze vermindering van dit deficit is vooral te danken aan de opmerkelijke verbetering van het dienstensaldo, een verbetering die op haar beurt kon worden toegeschreven aan de geringere toeristische uitgaven van Belgen in het buitenland. Zo liep het tekort op de post « reizen naar het buitenland » van 46,9 miljard tot 28 miljard terug, d.i. het peil dat in 1976 werd bereikt. Steeds meer Belgen besloten hun vakantie niet meer in het buitenland door te brengen grotendeels wegens de daling van hun koopkracht t.g.v. de vermindering van de werkgelegenheid en de in het kader der bijzondere machten genomen regeringsmaatregelen. Deze reactie wordt nog bevestigd door de goede resultaten die de horecasector in 1982 kon voorleggen. De inkomens uit beleggingen in het buitenland daarentegen vertoonden een groter deficit, hetgeen o.m. kan worden verklaard door de hogere rentelasten van een deel van de in het buitenland aangegane overheidsschuld. De toeneming van het tekort van het transfersaldo, ten slotte, moet hoofdzakelijk worden toegeschreven aan de stijging van de overheids-transfers, die de steeds hogere bijdragen en belastingen aan de Europese Gemeenschappen volgen ; de particuliere transfers daarentegen leken veeleer te verminderen.

De balans der kapitaalverrichtingen kan worden uitgesplitst in de verrichtingen van de overheid en die van de particuliere sector. De verrichtingen van de overheidssector vertoonden in 1982 andermaal een aanzienlijke bonus (+235 miljard), die al bijna net zo groot is als in 1981 (+258 miljard). De schuld van de Schatkist in buitenlandse munt nam nog met 116 miljard toe, tegen 100 miljard in

1981, hetgeen betekent dat de schuldenlast van de Schatkist in deviezen de voornaamste tegenhanger van het tekort der lopende verrichtingen blijft. Er dient voorts op te worden gewezen dat de leningen van de overheid vooral in de loop van het eerste halfjaar stegen, terwijl er op het einde van het begrotingsjaar veel minder behoefte aan was.

Het juiste verloop van de kapitaalverrichtingen van de particuliere sector is tot op heden nog moeilijk na te gaan, aangezien thans nog niet is geweten hoe het met de handelsvorderingen over het volledige jaar was gesteld. Het is dus niet mogelijk om, zoals vorig jaar, een gedetailleerde tabel betreffende de verrichtingen van de particuliere sector te geven. Toch kan er reeds op worden gewezen dat deze verrichtingen het over het algemeen heel wat beter deden dan in 1981 : het saldo van de beleggingen van niet - ingezetenen bij Belgische banken werd opnieuw positief en de Belgische Vennootschappen gingen minder lenen in het buitenland, aangezien de binnenlandse financieringsmogelijkheden volgens de nieuwe wetgeving veel gunstiger uitvielen voor de uitgifte van aandelen. Wat de investeringen en beleggingen betreft, dient erop te worden gewezen dat de ingezetenen hun beleggingen in buitenlandse roerende goederen met 20 miljard opdreven, daar waar de investeringen van de niet-ingezetenen zienderogen terugliepen (−40 miljard). Rekening houdend met de forse stijging van de tegoeden in BF van de niet-ingezetenen bij de banken van de B.L.E.U., zou het tekort van de particuliere kapitaalverrichtingen in 1982 in totaal met de helft zijn verminderd, en nog slechts 100 miljard bedragen.

Uit de synthese van de lopende en de kapitaalverrichtingen blijkt dat de resultaten heel wat beter waren dan in 1981. Dankzij de devaluatie van februari kon de frank zich t.o.v. de andere Europese munten beter handhaven en kon de kapitaalafvloeiing op korte termijn, die in 1981 sterk was toegenomen, worden teruggeschroefd. Aangezien de kapitaalstroom van speculatieve aard in gunstige zin evolueerde, verminderden de valutareserves van de Nationale Bank met slechts 37,5 miljard, na het recordverlies van 95,7 miljard in 1981. De tegoeden van Belgische banken in buitenlandse munten stegen met 48 miljard (tegen −30,3 miljard in 1981); de deposito's in BF door niet-ingezetenen lieten een gelijkaardig verloop zien.

Niettemin blijft de schuld van de Schatkist de voornaamste financieringsbron voor het lopend tekort, ondanks de inspanningen op het einde van het jaar (weinig beroep op leningen tijdens het vierde kwartaal). De uitbreiding van binnenlandse kapitaalmarkt, die te danken is aan een versteviging van het vertrouwen in de nationale munt, moet het mogelijk maken het bedrag aan openbare leningen in het buitenland te verminderen, want deze zullen tot een steeds belangrijker deviezenafvloeiing leiden.

Het voortbestaan van een aanzienlijk lopend deficit maakt het evenwicht van 's lands buitenlandse rekeningen in toenemende mate afhankelijk van de toestand op de internationale kapitaalmarkten en van de rentetarieven die er gelden; beide elementen hebben een directe weerslag op de stabiliteit van de Belgische frank.

* * *

Betalingsbalans van de B.L.E.U. (op transactiebasis) in 1981 en 1982

(miljarden franken)

OMSCHRIJVING	Ontvangsten		Uitgaven		Saldo	
	1981	1982 (a)	1981	1982 (a)	1981	1982 (a)
A. *Goederen- en dienstentransacties :*						
1. Goederentransacties						
a) Uitvoer en invoer	*1 853,6*	*2 193,1*	*2 029,4*	*2 370,5*	*−175,8*	*−177,4*
b) Loonwerk	*78,2*	*100,9*	*36,7*	*46,7*	*+ 41,5*	*+ 54,2*
c) Arbitrageverrichtingen	*25,0*	*24,3*	—	—	*+ 25,0*	*+ 24,3*
2. Vrachtkosten en verzekeringskosten voor goederenvervoer	118,9	123,0	100,3	106,5	+ 18,6	+ 16,5
3. Andere vervoerkosten	62,6	78,4	66,4	68,4	− 3,8	+ 10,0
4. Verplaatsingen in het buitenland	60,6	72,1	107,5	100,1	− 46,9	− 28,0
5. Inkomsten uit investeringen	881,3	1 019,9	884,3	1 028,2	− 3,0	− 8,3
6. Overheidstransacties niet elders vermeld	50,9	58,4	14,0	15,9	+ 36,9	+ 42,5
7. Andere diensten	192,4	207,8	191,9	212,7	+ 0,5	− 4,9
w.o. grensarbeiders	(18,3)	(20,6)	(15,0)	(18,4)	(+ 3,3)	(+ 2,2)
Totaal van de transacties op goederen en diensten (b) ...	**3 323,5**	**3 878,6**	**3 430,5**	**3 949,7**	**−107,0**	**− 71,1**
(w.o. : diensten = 3 tot 7)	**1 366,7**	**1 559,6**	**1 364,4**	**1 531,8**	**+ 2,3**	**+ 27,8**
B. *Overdrachten :*						
9. Particulieren	24,0	26,9	39,3	38,0	− 15,3	− 11,1
10. Staat	25,7	26,0	58,2	71,8	− 32,5	− 45,8
Totaal overdrachten ...	**49,7**	**52,9**	**97,5**	**109,8**	**− 47,8**	**− 56,9**
Total van het lopend verkeer (A + B) :	**3 373,2**	**3 931,5**	**3 528,0**	**4 059,5**	**−154,8**	**−128,0**

(vervolg op blz. 418)

Betalingsbalans van de B.L.E.U. (op transactiebasis) in 1981 en 1982 *(vervolg)*

(miljarden franken)

OMSCHRIJVING	Ontvangsten		Uitgaven		Saldo	
	1981	1982 (a)	1981	1982 (a)	1981	1982 (a)
C. *Kapitaalverkeer van de overheid :*						
11. Staat						
11.1. Tegoeden	0,1	0,1	4,5	5,8	− 4,4	− 5,7
11.2. Verplichtingen	198,0	289,5	92,1	176,7	+105,9	+112,6
12. Andere overheidsorganen	6,4	18,0	0,8	7,8	+ 5,6	+ 10,2
Totaal van het kapitaalverkeer van de overheid ...	**204,5**	**307,6**	**97,4**	**190,3**	**+107,1**	**+ 117,3**
D. *Kapitaalverkeer van de bedrijven en particulieren* (c) :						
13. Handelskredieten	—	34,9	47,0	29,1	− 47,0	+ 5,8
14. Overheidsbedrijven	20,7	20,6	2,2	6,7	+ 18,5	+ 13,9
15. Financiële bemiddelingsinstellingen van de overheidssector	33,9	12,4	21,0	10,6	+ 12,9	+ 1,8
16. Particuliere sector (ingezetenen en niet ingezetenen)	153,3	130,6	147,0	150,5	+ 6,3	− 19,5
a) Gekende effectentransacties (netto gegevens)	—	*8,8*	*43,1*	*63,2*	*− 43,1*	*− 54,4*
b) Directe investeringen	*89,1*	*93,8*	*38,6*	*22,1*	*+ 50,6*	*+ 71,7*
c) Onroerende goederen	*6,4*	*11,2*	*8,9*	*6,4*	*− 2,5*	*+ 4,8*
d) Overige	*57,7*	*16,8*	*56,4*	*58,4*	*+ 1,3*	*− 41,6*
Totaal van het kapitaalverkeer van de bedrijven en particulieren ...	**207,9**	**198,5**	**198,4**	**196,5**	**− 9,3**	**+ 2,0**

(vervolg blz. 419)

Betalingsbalans van de B.L.E.U. (op transactiebasis) in 1981 en 1982 *(vervolg)*

(miljarden franken)

OMSCHRIJVING	Inkomsten		Uitgaven		Saldo	
	1981	1982 (a)	1981	1982 (a)	1981	1982 (a)
E. *Vergissingen en weglatingen*	—	24,6	3,1	22,8	− 3,1	+ 1,8
Algemeen totaal ...	**3 785,6**	**4 462,2**	**3 845,1**	**4 469,1**	**− 60,1**	**− 6,9**
F. *Financiering van het totaal :*						
1. Herfinanciering buiten de overwegend geldscheppende instellingen van handelskredieten aan het buitenland, gemobiliseerd bij Belgische banken .					− 3,4	3,5
2. Mutaties van de goudvoorraad en de netto-deviezenpositie van de overwegende geldscheppend instellingen :						
— Nationale Bank van België					− 71,5	− 37,1
— Belgische en Luxemburgse banken :						
Handelskredieten					− 5,3	− 5,3
Belgische en Luxemburgse franken					+ 51,9	− 16,1
Buitenlandse geldsoorten					− 30,3	+ 48,9
— Diverse instellingen					− 1,5	− 0,8

(a) Voorlopige gegevens. Aangezien de resultaten over het 4de kwartaal van 1982 op transaktiebasis nog niet beschikbaar zijn, werd rekening gehouden met de resultaten over de eerste 3 kwartalen, berekend op transaktiebasis en met de resultaten over het 4de kwartaal, berekend op kasbasis door de studiedienst van de N.B.B.
(b) In de ontvangsten is het positief saldo van de arbitrageverrichtingen.
(c) Omvat niet de kapitaalbewegingen van de handelsbanken.

Bron : Nationale Bank van België.

Verrichtingen met het buitenland, verrichtingen in buitenlandse valuta's van de ingezetenen met de Belgische en Luxemburgse geldscheppende instellingen en termijnvalutatransacties (a)

(miljarden franken)

OMSCHRIJVING	1979	1980	1981	1982 (i)
1. — *Goederen- en dienstenverkeer* (rubriek *A* van de algemene betalingsbalans) (b)	−61,0	−115,5	−154,8	−128,0
2. — *Overdrachten* (rubriek *B* van de algemene betalingsbalans)	−28,4	− 38,4	− 47,8	− 56,9
3. — *Kapitaalverkeer van de overheid :*				
Rubriek *C* van de algemene betalingsbalans	+ 4,3	+ 25,7	+107,1	+117,3
Vermeerdering (+) of vermindering (−) van de schuld in buitenlandse valuta's tegenover de Belgische en Luxemburgse banken	+36,0	+ 64,8	+ 99,9	+116,2
Vermeerdering (+) of vermindering (−) van het bedrag van de op termijn van de N.B.B. te ontvangen buitenlandse valuta's	− 7,7	+ 17,2	+ 2,4	. .
4. — *Beweging van de handelskredieten :*				
Vermeerdering (−) of vermindering (+) van de kredieten toegestaan aan niet-ingezetenen en gemobiliseerd bij Belgische banken	−18,0	− 2,5	− 14,0	+ 1,9
Vermeerdering (−) of vermindering (+) van het overschot van de overige, aan niet-ingezetenen toegestane kredieten op de kredieten ontvangen van niet-ingezetenen	− 7,0	− 12,7	− 47,0	(− 2,9)
5. — *Kapitaalverkeer van de bedrijven en particulieren* (c) :				
Rubriek *D* van de algemene betalingsbalans (exclusief handelskredieten)	−16,5	+ 49,9	+ 46,9	− 3,8
Mutatie in de tegoeden en verplichtingen in buitenlandse valuta's van de ingezetenen tegenover de Belgische en Luxemburgse banken :				
Vermeerdering (+) of vermindering (−) van tegoeden :				
Vorderingen in buitenlandse valuta's	−43,9	− 68,3	−127,8	− 12,1
Bedrag van de op termijn te ontvangen buitenlandse valuta's	− 1,6	− 46,2	− 64,6	+ 9,5
Vermeerdering (+) of vermindering (−) van verplichtingen :				
Schulden in buitenlandse valuta's	+55,2	+ 55,3	+ 62,7	− 33,7
Bedrag van de op termijn te leveren buitenlandse valuta's				
6. — *Mutatie van de tegoeden en verplichtingen in Belgische en Luxemburgse franken van de*				

niet-ingezetenen tegenover de Belgische en Luxemburgse banken en tegenover diverse geldscheppende instellingen :				
Vermeerdering (+) of vermindering (−) van het overschot van de tegoeden op de overige contante verplichtingen	+41,5	+ 64,4	− 51,9	+ 16,4
Vermeerdering (+) of vermindering (−) van het overschot van het bedrag der op termijn te ontvangen Belgische en Luxemburgse franken t.o.v. het bedrag van de op termijn te leveren Belgische en Luxemburgse franken	−14,8	− 14,9	+ 12,9	− 22,2
7. — *Buitenlandse valutapositie van de Belgische en Luxemburgse banken* (d) :				
Vermeerdering (+) of vermindering (−) van de positie à contant (e)	+10,8	− 16,4	− 7,9	−110,7
Vermeerdering (+) of vermindering (−) van de positie op termijn	+11,4	− 3,3	− 14,8	+ 25,8
8. — *Vergissingen en weglatingen :*				
Rubriek *E* van de algemene betalingsbalans	−11,1	+ 20,9	+ 7,7	+ 1,8
Afwijkingen in de statistieken van de contante verrichtingen met de ingezetenen en in die van de termijnverrichtingen	+ 6,6	− 4,2	+ 5,0	− 8,6
Totaal 1 *tot* 8 ...	**−39,2**	**+ 44,2**	**− 93,3**	**− 37,5**
9. — *Tegenposten van het totaal in de balans van de N.B.B.* [vermeerdering (+); vermindering (−)] :				
Goudvoorraad	+ 0,2	..	..	..
Tegoeden bij het I.M.F. (f)	− 4,3	− 3,9	− 1,8	− 0,8
Netto tegoeden op het Europees Fonds voor Monetaire Samenwerking (ecus inbegrepen)	−26,5	+ 0,5	− 76,1	+ 48,5
Netto buitenlandse valutapositie :				
Contante tegoeden (g)	− 0,6	+ 30,6	− 10,1	− 73,8
Overschot van het bedrag der op termijn te ontvangen buitenlandse valuta's op het bedrag van de op termijn te leveren buitenlandse valuta's	− 7,7	+ 16,6	+ 3,0	..
Netto tegoeden in Belgische franken op niet-ingezetenen :				
Contante tegoeden (h)	− 0,3	− 0,2	− 2,3	+ 2,9
Overschot van het bedrag van de op termijn te ontvangen Belgische franken op het bedrag van de op termijn te leveren Belgische franken	..	+ 0,6	− 0,6	..

Bron : Nationale Bank van België.

(a) Wat de deviezentransacties op termijn betreft, excl. de aankopen en verkopen door ingezetenen en buitenlanders van buitenlandse valuta's tegen buitenlandse valuta's. Vanaf januari 1974 zijn de mutaties van de tegoeden en van de verplichtingen, à contant en op termijn, in buitenlandse geldsoorten van de Belgische en Luxemburgse banken en van de Nationale Bank van België omgezet in Belgische franken tegen de wisselkoersen van de periode; zij houden geen rekening met de boekhoudkundige veranderingen die de tegenwaarde in Belgische franken van de aan het begin van de periode bestaande bedragen in buitenlandse geldsoorten kan hebben ondergaan ten gevolge van wisselkoersveranderingen tijdens de periode.
(b) De lopende rekeningen omvatten het 4de kwartaal 1982 op kasbasis.
(c) Andere dan de geldscheppende instellingen.
(d) Overschot van de tegoeden in buitenlandse valuta's op de verplichtingen in buitenlandse valuta's.
(e) Exclusief de vastliggende activa (in hoofdzaak de deelnemingen van de banken in hun buitenlandse dochtermaatschappijen) die reeds zijn opgetekend onder rubriek 5.1. van de bovenstaande tabel aangezien zij in de betalingsbalans beschouwd worden als een directe investering.
(f) Exclusief de mutatie van de speciale trekkingsrechten ten gevolge van toewijzingen.
(g) Incl. de financiële bijstand op middellange termijn E.E.G.
(h) Met uitzondering van de uitvoeraccepten die in deze tabel opgenomen zijn onder rubriek 4.1.
(i) Voorlopige gegevens.

ACHTSTE DEEL

MACRO-ECONOMISCHE ASPECTEN

MACRO-ECONOMISCHE-ASPECTEN

In 1982 kende de Belgische economie een lichte verhoging naar volume van de gezamenlijke toegevoegde waarde van de op het Belgisch grondgebied geproduceerde goederen en diensten. Deze vooruitgang van het bruto binnenlands produkt (BBP) met 1,0 %, na een teruggang met 1,7 % in 1981, blijft in de lijn van de reeks zwakke resultaten die de Belgische economie sedert de recessie van 1974-1975 heeft geboekt. Het verloop van het BBP voor en na deze periode is wel erg verschillend. Tussen 1965 en 1974 bedroeg het gemiddeld jaarlijks groeitempo van het BBP 5 % (1); van 1976 tot 1981 was het nog slechts 1,8 % (2). Deze verslapping van de economische groei in de loop van deze laatste periode deed zich echter niet alleen in België voor. Nadat het BBP van de Europese Economische Gemeenschap (E.E.G.) tussen 1965 en 1974 met gemiddeld 4,5 % per jaar was gestegen, viel het gemiddeld jaarlijks groeitempo van 1976 tot 1981 tot 2,2 % terug. Voor de landen behorend tot de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (O.E.S.O.) bedroegen die cijfers respectievelijk 4,5 % en 2,7 %. Hieruit blijkt dat het BBP van België in de loop van de eerste periode sneller steeg dan in de gezamelijke E.E.G.- en O.E.S.O.-landen, maar tijdens de tweede periode was dit iets langzamer. Deze toestand is ook kenmerkend voor de andere Benelux-landen. De vraag kan dan ook worden gesteld of die tragere groei in de periode 1976-1981 niet veroorzaakt is door de invloed van factoren die gemeenschappelijk zijn aan de drie landen, zoals hun geringe omvang, de buitengewone openheid van hun markt en hun sectoriële structuur.

Meer algemeen bekeken is het nog te vroeg om de weerslag van de onderscheidene interne en externe factoren op het recente zwakke conjunctuurverloop van de jongste jaren tegen elkaar te kunnen afwegen.

Met name in België werd na de crisisjaren 1974-1975 een duidelijke verslapping in de ontwikkeling van de buitenlandse vraag vastgesteld. Daar waar de uitvoer van goederen en diensten van 1965 tot 1974 naar volume jaarlijks met gemiddeld 9,7 % aangroeide, viel het gemiddeld stijgingstempo tussen 1976 en 1981 terug tot 4,4 %, een waarde welke overigens weinig afweek van die van de uitvoer van goederen en diensten van de E.E.G.-landen. In 1980 en 1981 vorderde het Belgische uitvoervolume van goederen alleen nog slechts met 3,1 en 1,4 % t.o.v. het voorgaande jaar en slonk het aandeel van de Belgische uitvoer in de totale O.E.S.O.-invoer tot respectievelijk 4,9 en 4,5 % t.o.v. 5,1 % in 1979. In 1982 kon,

(1) De in het hoofdstuk vermelde gemiddelde jaargroeicijfers werden verkregen aan de hand van lineaire regressie, waarbij, in tegenstelling tot andere methodes, het geheel van de vaststellingen in aanmerking wordt genomen.

(2) Bij de berekening van deze gemiddelden werd 1975 buiten beschouwing gelaten, aangezien heel wat economische grootheden in de loop van dat jaar zware klappen kregen. In 1976 werd deze inkrimping echter ruimschoots goedgemaakt, waardoor de kwaliteit van de statistische aanpassing (gemeten door R2) zou kunnen worden gewijzigd, zonder echter de grootte-orde van de parameters in de vergelijking van de justeringsrechte merkbaar te veranderen.

dankzij de devaluatie van de frank en de afnemende druk van de loonkosten op de verkoopprijs bij de uitvoer, de prijscompetitiviteit van de Belgische produkten worden verbeterd. Als gevolg daarvan namen de afzetmogelijkheden van Belgische produkten op de buitenlandse markten enigszins toe en steeg de Belgische uitvoer, hoewel de wereldhandel inkromp. De verzwakking en, nadien, vermindering van het internationaal handelsverkeer hebben ongetwijfeld zwaar gewogen op de prestaties van de Belgische economie, maar ook een aantal interne factoren zoals de — aan de economie eigen — ontwikkeling van sommige kosten hebben daar een rol in gespeeld.

Een tweede element van de totale vraag dat na de crisisjaren van 1974-1975 aanzienlijk terrein moest prijsgeven, waren de produktieve investeringen; naar volume vorderden deze investeringen tussen 1976 en 1981 nog slechts met 0,3 % per jaar, nadat het gemiddeld jaarlijks groeitempo tussen 1965 en 1974 nog 4,5 % beliep.

In de loop van 1981 ging het investeringsvolume zelfs steil naar omlaag : −13,5 % t.o.v. het voorgaande jaar. De sterkste achteruitgang van 1976 tot 1981 werd geboekt in de fabrieksnijverheid : het volume van de produktieve investeringen bleef ver onder het piekpeil van 1974. In de diensten daarentegen, zowel verhandelbare als niet-verhandelbare, bleef het volume verder toenemen. In 1982 trad dan een verbetering in de investeringsneiging op, waardoor het investeringsvolume, zowel in de fabrieksnijverheid als in diensten, opliep. Het volume van de woningbouw is sedert 1979 fel gedaald. In 1981 werd de grootste achteruitgang opgetekend : bijna 40 % t.o.v. het voorgaande jaar. In 1982 verslechterde de toestand verder, zij het niet meer in die mate.

Ook het gezinsverbruik deed het tussen 1976 en 1981 slechter dan van 1965 tot 1974, toen nog een jaarlijkse vooruitgang met gemiddeld 4,9 % werd geboekt ; tussen 1976 en 1981 bedroeg de jaarlijkse stijging nog slechts 2,2 %. In 1981 verkleinde, en dit voor het eerst sedert het bestaan van de nationale rekeningen (1953), het volume van het gezinsverbruik met 1,4 % t.o.v. het voorgaande jaar ; in 1982 werd echter toch een vermeerdering met 1 % opgetekend. Deze lichte vooruitgang dient in verband te worden gebracht met de moeilijkheden die de gezinnen ondervinden bij de vorming van hun inkomen, deels door het loonmatigingsbeleid dat de regering in 1982 voerde, maar ook en vooral — middellange termijn bekeken — wegens het sedert 1980 alsmaar verslechterende werkgelegenheidsverloop.

Vooral de fabrieksnijverheid ging gebukt onder de aanzienlijke verslapping van het dynamische van de voornaamste bestanddelen van de globale vraag naar nationale produkten.

Tussen 1965 en 1974 steeg het totale volume van de toegevoegde waarde in de fabrieksnijverheid jaarlijks met gemiddeld 7,2 % ; tussen 1976 en 1981 slonk de vooruitgang tot minder dan 1 % en in 1980 en 1981, daalde de globale toegevoegde waarde met resp. 1,2 en 2,5 % t.o.v. het voorgaande jaar. De verhandelbare diensten gingen er tussen 1976 en 1981 eveneens minder op vooruit dan van 1965 tot 1974, maar de vermindering van het groeitempo, dat nog wel aanzienlijk blijft, ligt toch lager dan het terreinverlies van het B.B.P. : +4,7 % tussen 1965 en 1974 en +2,1 %

tussen 1976 en 1981 voor de toegevoegde waarde van de verhandelbare diensten, t.o.v. +5,0 % en +1,8 % voor het B.B.P. Niettemin werd een achteruitgang met 1,7 % genoteerd. Wanneer de toegevoegde waarde van de fabrieksnijverheid met die van de verhandelbare diensten wordt vergeleken, blijkt dat de fabrieksnijverheid de jongste tijd aan belangrijkheid heeft ingeboet. Waar het aandeel van de fabrieksnijverheid van 1965 tot 1974 nog opliep van 39,7 % tot 48,0 %, werd tussen 1975 en 1981 een tegengestelde beweging genoteerd die vanaf 1977 nog sterker tot uiting kwam : van 47,0 % slonk het aandeel tot 44,0 % in 1981. Het blijkt dus vooral te gaan om een crisis van de nijverheid.

Een derde faktor die de toenemende verzwakking van de Belgische economie in de loop van de voorbije jaren verklaart, is de verdeling van de door de economische bedrijvigheid vrijgekomen middelen tussen de gezinnen en de bedrijven ten gunste van de gezinnen. Het netto exploitatie-overschot, tussen 1965 en 1970 nog goed voor zo'n 38 % van de faktorinkomens uit de binnenlandse produktie, slonk aanzienlijk en bedroeg tussen 1977 en 1981 gemiddeld nog slechts 27 % (35 % van 1971 tot 1973 en 30 % van 1974 tot 1976). Met name de gereserveerde winsten van de ondernemingen verminderden sterk; in 1980 vertegenwoordigden ze nog slechts 0,4 % van de faktorinkomens uit de binnenlandse produktie. Sedert 1975 schommelt dat aandeel tussen 0,4 en 1 %. Een van de financieringsbronnen voor investeringen, die vooral in een periode van dure kredieten zeer welkom is, is sedertdien nagenoeg uitgedroogd.

In 1982 brachten de devaluatie van de Belgische frank, die voornamelijk tot uiting kwam in een verhoging van de in nationale munt uitgedrukte uitvoerprijzen, de loonmatiging en de verlichting van sommige sociale bijdragen, een verruiming van de exploitatiemogelijkheden met zich mee.

De verslapping van de totale vraag, de kleinere bijdrage die de fabrieksnijverheid leverde aan de vorming van 's lands rijkdom en de herverdeling van de produktie-inkomens kunnen dus bij een eerste benadering als de oorzaken van de kwijnende prestaties van de Belgische economie sedert 1975 worden aangewezen.

*
* *

Besteding van het nationaal produkt
(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING (a)	In reële prijzen					In vaste prijzen (1975)				
	1977	1978	1979	1980	1981 (b)	1977	1978	1979	1980	1981 (b)
A. *Private consumptie*	**1 766 811**	**1 890 658**	**2 052 012**	**2 219 895**	**2 386 784**	**1 530 158**	**1 571 424**	**1 643 700**	**1 665 397**	**1 641 907**
1.-3. Voedingsmiddelen, dranken en tabak	460 778	481 505	505 344	533 778	556 554	392 650	401 292	416 355	424 391	414 354
4. Kleding en ander persoonlijk goed	137 245	144 002	155 836	168 738	170 320	120 379	118 531	122 738	127 096	124 907
5.-6.-8. Huur, taxes, water, verwarming, verlichting, onderhoud van de woning	342 613	378 624	425 038	475 309	533 251	297 583	312 200	323 755	325 301	327 152
7. Duurzame huishoudartikelen	184 733	186 344	192 580	214 756	215 375	169 856	169 069	172 933	191 027	187 134
9. Persoonsverzorging en hygiëne	183 618	202 781	215 219	228 342	247 757	157 437	164 301	167 391	170 082	175 616
10.-11. Vervoer en verkeer	209 185	228 367	250 682	273 811	293 112	180 368	187 718	194 249	192 578	188 738
12. Vrije tijdsbesteding	151 923	162 925	176 464	193 454	203 756	127 382	127 374	133 734	139 773	139 377
13.-17. Andere	92 916	111 442	126 399	132 369	142 019	75 785	86 444	94 609	97 496	95 159
Statistische aanpassing	3 800	— 5 332	4 450	— 662	24 640	8 718	4 495	17 876	— 2 347	—10 530
B. *Overheidsconsumptie*	**491 516**	**547 168**	**591 215**	**646 638**	**703 054**	**417 401**	**443 228**	**454 830**	**461 836**	**464 695**
1. Bezoldigingen en pensioenen	357 234	394 352	428 944	471 224	517 294	299 430	313 792	324 326	329 907	334 811
2. Lopende aankopen van goederen en diensten	104 437	118 314	124 080	132 533	139 646	94 824	104 478	104 763	105 235	104 663

C. *Bruto binnenlandse kapitaalvorming*	612 392	651 133	678 350	732 392	651 400	557 019	540 951	547 511	557 473	470 136
1. Landbouw	14 683	17 206	15 963	15 294	14 087	13 195	15 138	13 380	12 460	11 045
2. Extractieve nijverheid	2 036	2 462	3 053	2 999	2 712	1 897	2 232	2 785	2 648	2 325
3. Be- en verwerkende nijverheid	81 194	79 417	83 580	109 189	103 427	74 453	71 277	72 744	94 061	86 769
4. Bouwnijverheid	12 665	12 522	13 515	12 226	9 142	11 573	11 057	11 716	10 465	7 619
5. Elektriciteit, gas en water	38 379	39 820	41 906	39 592	33 249	34 061	33 350	33 042	29 782	23 560
6. *a)* Handel, bank- en verzekeringswezen	61 800	62 300	69 400	71 300	68 600	54 138	52 702	56 187	55 782	51 231
b) Woongebouwen	202 755	228 675	210 688	226 651	140 644	170 567	181 399	158 536	156 900	93 617
7. Vervoer en verkeer	61 667	73 547	75 194	82 484	92 279	55 751	65 123	63 955	67 920	72 888
8. Diensten	127 979	128 624	143 668	165 859	168 250	110 954	106 044	112 944	122 847	114 177
9. Verandering der voorraden	7 917	8 397	19 912	7 016	12 345	7 370	7 064	16 266	5 394	9 922
Statistische aanpassing	1 317	— 1 837	1 471	— 218	6 725	3 060	1 565	5 956	— 786	— 3 015
D. *Netto-uitvoer van goederen en diensten*	**— 16 800**	**— 24 200**	**— 67 000**	**—127 800**	**—152 600**	**— 6 400**	**— 8 300**	**— 42 500**	**— 18 600**	**— 37 500**
1. Factorinkomens ontvangen van het buitenland	97 000	114 100	134 400	211 900	345 100	84 100	95 100	107 400	162 300	251 700
2. Uitvoer van goederen en diensten	1 480 200	1 550 900	1 825 800	2 090 200	2 340 300	1 350 600	1 405 200	1 517 900	1 594 900	1 634 900
3. Factorinkomens betaald aan het buitenland	84 900	104 000	137 900	230 200	371 800	73 600	86 700	110 200	176 200	271 200
4. Invoer van goederen en diensten	1 509 100	1 585 200	1 889 300	2 199 700	2 466 200	1 367 500	1 421 900	1 557 600	1 599 600	1 577 900
Bruto nationaal produkt tegen marktprijs										
(aangepast)	**2 853 919**	**3 064 759**	**3 254 577**	**3 471 125**	**3 588 698**	**2 478 178**	**2 553 303**	**2 603 541**	**2 666 106**	**2 614 240**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) De nomenklatuur is die van de nationale rekeningen gepubliceerd door de N.I.S.
Hergroeperingen zijn toch gemaakt voor sommige posten. A 13-17 : Andere : onderwijs en onderzoek, financiële diensten, diverse diensten, persoonlijke uitgaven in het buitenland minus uitgaven van niet-ingezetenen in België. B 3-6 : Andere : toegerekende netto-huur van administratieve- en onderwijsgebouwen van de openbare besturen, betaalde huur (centrale overheid), toegerekende afschrijvingen van administratieve- en onderwijsgebouwen van de openbare besturen, afschrijvingen meubelering en materieel (centrale overheid).

(b) De gegevens voor 1982 zijn nog niet beschikbaar.

Verdeling van het nationaal produkt over de produktiefactoren

(in miljoenen reële franken)

OMSCHRIJVING (a)	1977	1978	1979	1980	1981 (b)
A. Het inkomen uit bezoldigde arbeid	1 661 384	1 787 852	1 909 120	2 073 040	2 171 593
B. Ondernemingsinkomen van zelfstandigen en personenvennootschappen	357 335	379 438	385 761	388 515	394 311
C. Inkomen uit vermogen toevloeiend aan particulieren	305 507	331 846	368 552	417 793	474 739
D. Reserveringen van vennootschappen	11 097	24 110	25 803	21 260	12 648
E. Directe belastingen der vennootschappen van alle juridische vormen	76 441	81 660	91 890	89 717	87 265
F. Inkomen uit vermogen en ondernemersinkomen toevloeiend aan de overheid	3 644	165	6 010	23 082	34 645
G. Intrest der overheidsschuld	—116 959	—137 866	—166 142	—214 409	—288 720
Netto nationaal inkomen tegen factorkosten					
(aangepast)	**2 298 449**	**2 467 205**	**2 620 994**	**2 798 998**	**2 886 481**
H. Afschrijvingen	260 546	279 097	300 143	310 916	323 016
Bruto nationaal inkomen tegen factorkosten					
(aangepast)	**2 558 995**	**2 746 302**	**2 921 137**	**3 109 914**	**3 209 497**
I. Indirecte belastingen	335 151	364 957	388 861	413 851	438 695
J. Subsidies	— 40 227	— 46 500	— 55 421	— 52 640	— 59 494
Bruto nationaal produkt tegen marktprijs					
(aangepast)	**2 853 919**	**3 064 759**	**3 254 577**	**3 471 125**	**3 588 698**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) De nomenclatuur is deze van de nationale rekeningen gepubliceerd door het N.I.S.
(b) De gegevens voor 1982 zijn nog niet beschikbaar.

Bruto binnenlandse produkten in de landen van de Gemeenschap

Procentuele mutatie

TIJDVAK	België	Dene-marken	West-Duitsland	Grieken-land	Frankrijk	Ierland	Italië	Luxem-burg	Neder-land	Verenigd-Koninkrijk	E.E.G.
1960-69	4,9	5,3	5,2	7,3	5,7	4,5	5,9	4,0	5,5	3,1	5,0
1970-79	3,5	2,8	3,2	5,4	4,0	3,8	3,3	2,8	3,5	2,2	3,3
1978	3,0	1,5	3,2	6,2	3,3	6,3	2,6	4,2	2,5	3,6	3,2
1979	2,4	3,4	4,4	4,0	3,2	1,9	5,0	3,6	2,2	—0,9	3,4
1980	2,4	—0,2	1,9	1,7	1,3	1,9	4,0	0,7	0,6	—1,4	1,1
1981	—1,7	0,1	0,1	—0,7	0,3	1,1	—0,2	—1,8	—1,2	—2,0	—0,4
1982 (a)	—0,7	2,3	—1,0	0,4	1,4	1,4	—0,2	—1,6	—1,5	1,2	0,2

Bron : Bureau voor de Statistiek der Europese Gemeenschappen.

(a) Ramingen E.E.G.

TIJDVAK	België	Denemarken	West-Duitsland	Griekenland	Frankrijk	Ierland	Italië	Luxemburg	Nederland	Verenigd Koninkrijk	E.E.G.
1960-69	4,9	5,3	7,3	8,7	4,5	5,9	4,0	5,5	8,1	2,9	5,6
1970-79	2,5	2,8	3,2	6,4	4,0	3,8	4,5	3,5	3,5	2,2	3,8
1976	3,0	1,5	3,2	6,2	3,3	8,5	2,9	3,2	2,5	3,6	3,7
1978	2,4	3,4	4,4	4,0	3,2	1,9	5,0	3,6	2,2	—0,9	2,4
1980	2,4	—0,2	1,8	1,2	1,8	2,9	4,0	0,7	0,6	—1,4	1,1
1981	—1,7	0,1	0,2	—0,2	0,3	1,1	—0,2	—0,8	—1,2	—2,0	—0,4
1982 (a)	—0,7	2,3	—1,0	0,4	1,4	1,4	—0,2	—1,0	—1,5	1,2	0,2

(a) Ramingen E.E.G.

Koninklijke besluiten tijdens het jaar 1982 genomen in het kader van de volmachtenwet van 2 februari 1982

Nr.	Datum van K.B. Datum van B.S.	Onderwerp
1	15/02/82 20/02/82	Vermindering B.T.W.-tarief bouw
2	15/02/82 20/02/82	Vrijstelling meerwaarden ongebouwde onroerende goederen
3	15/02/82 20/02/82	Z.I.V. en deeltijdse arbeid
4	15/02/82 20/02/82	Jaarlijkse vakantie en deeltijdse arbeid
5	15/02/82 20/02/82	Tijdelijke overstapping naar deeltijdse arbeid
6	15/02/82 20/02/82	Vrijstelling belastingvermeerdering jonge zelfstandigen
7	15/02/82 20/02/82	Belastingvrijstelling provisie voor sociaal passief
8	15/02/82 20/02/82	B.T.W.-wijziging in de kunsthandel
9	15/02/82 20/02/82	Vermindering B.T.W.-tarief goud
10	15/02/82 20/02/82	Recht op bonificatie bij voorafbetaling
11	26/02/82 27/02/82	Ontkoppeling van lonen aan index
12	26/02/82 27/02/82	Sociale solidariteitsbijdrage zelfstandigen
13	26/02/82 27/02/82	Blokkering ereloontarieven in medische sector
14	26/02/82 27/02/82	Blokkering tantièmes
15	09/03/82 12/03/82	Aanmoediging aandeleninschrijving
16	09/03/82 12/03/82	Vermindering belastingtarief vennooschapsbelasting

Nr.	Datum van K.B. Datum van B.S.	Onderwerp
17	09/03/82 12/03/82	Vermindering werkgeversbijdragen bij aanwerving jonge werklozen
18	18/03/82 20/03/82	Controle op matigingsbeleid in ondernemingen
19	18/03/82 20/03/82	« Exportfinancieringsfonds » (aanwending van opbrengst loonmatiging in kredietsector)
20	23/03/82 25/03/82	Bevoorrechte aandelen zonder stemrecht in de textielsector
21	23/03/82 25/03/82	Wijziging sociale zekerheidsbijdragen
22	23/03/82 25/03/82	Maatregelen Z.I.V.
23	23/03/82 25/03/82	Inhouding op vakantiegeld van werknemers
24	23/03/82 25/03/82	Wijziging schadeloosstelling beroepsziekten
25	24/03/82 26/03/82	Programma ter bevordering van de werkgelegenheid
26	24/03/82 26/03/82	Stage voor jongeren (zie ook K.B. nr. 57)
27	24/03/82 26/03/82	Vermindering uitkering B.T.K.
28	24/03/82 26/03/82	Opheffing aanpassings- en wederaanpassingspremies
29	30/03/82 01/04/82	Wijziging inkomstenbelasting vervangingsinkomsten
30	30/03/82 01/04/82	Wijziging wetgeving overheidspensioenen
31	30/03/82 01/04/82	Ontkoppeling van overheidspensioenen aan index
32	30/03/82 01/04/82	Wijziging aanpassingsvergoeding weduwen van werknemers
33	30/03/82 01/04/82	Inhouding op invaliditeitsuitkeringen en brugpensioenen
34	30/03/82 01/04/82	Wijziging aanpassingsvergoeding weduwen van zelfstandigen

Nr.	Datum van K.B. Datum van B.S.	Onderwerp
35	30/03/82 01/04/82	Vermindering kinderbijslag werknemers
36	30/03/82 01/04/82	Bijdrage alleenstaanden en kinderloze gezinnen (werknemers)
37	30/03/82 01/04/82	Vermindering kinderbijslag zelfstandigen
38	30/03/82 01/04/82	Bijdrage alleenstaanden en kinderloze gezinnen (zelfstandigen)
39	31/03/82 03/04/82	Arbeidsongevallenwet (wijziging)
40	02/04/82 07/04/82	Afschaffing van bepaalde nalatigheidsintresten
41	02/04/82 07/04/82	Verzachtende omstandigheden bij beteugeling belastingontduiking
42	02/04/82 07/04/82	Likwidatie van drie gemeenschappelijke kassen inzake arbeidsongevallen
43	20/04/82 23/04/82	Lening gemeenten Brusselse Gewest
44	05/05/82 11/05/82	Verhoging grensbedrag gezamenlijke belasting echtgenoten
45	06/05/82 11/05/82	Dotaties Gemeentefonds en Fonds der provinciën
46	10/06/82 15/06/82	Cumulatie van beroepsactiviteiten in openbare diensten
47	10/06/82 15/06/82	Besteding van werkingstoelagen in onderwijs
48	22/06/82 26/06/82	Investeringsaftrek
49	02/07/82 09/07/82	Oprichtings-, behouds- en splitsingsnormen in onderwijs
50	02/07/82 09/07/82	Staatswaarborg voor nationale sectoren
51	02/07/82 09/07/82	Pensioenregeling in Overheidssector (wijziging van K.B. nr. 30)

Nr.	Datum van K.B. Datum van B.S.	Onderwerp
52	02/07/82 09/07/82	Inhouding op invaliditeitsuitkeringen en brugpensioenen (wijziging van K.B. nr. 33)
53	14/07/82 17/07/82	Wijziging van koninklijk besluit nr. 38
54	15/07/82 20/07/82	Afschaffing cumul kinderbijslag
55	16/07/82 24/07/82	Eénmalige bijdrage voor sociale zekerheid voor hoge inkomens
56	16/07/82 24/07/82	Werving in sommige overheidsdiensten (reglementering en controle)
57	19/07/82 24/07/82	Stage van jongeren (zie ook K.B. nr. 26)
58	22/07/82 27/07/82	Reglementering van verblijf in ziekenhuizen
59	22/07/82 27/07/82	Erkenning van sommige andere vormen van ziekenverzorging
60	22/07/82 27/07/82	Wijziging van de wet op de ziekenhuizen
61	20/07/82 29/07/82	Personeelsbeperkingen in secundair en hoger onderwijs
62	20/07/82 29/07/82	Personeelsbeperkingen in Rijksinrichtingen voor T.O.
63	20/07/82 29/07/82	Wijziging bezoldigingsregels in onderwijs
64	20/07/82 29/07/82	Minimale schoolbevolking bij het onderwijs voor sociale promotie
65	20/07/82 29/07/82	Personeelsnormen in het buitengewoon onderwijs
66	20/07/82 29/07/82	Idem
67	20/07/82 29/07/82	Idem
68	20/07/82 29/07/82	Weddebeperkingen voor bijbetrekkingen in het Rijksonderwijs
69	20/07/82 29/07/82	Verlof wegens persoonlijke aangelegenheden in het onderwijs

Nr.	Datum van K.B. Datum van B.S.	Onderwerp
70	20/07/82 29/07/82	Verlof wegens sociale of familiale redenen in het onderwijs
71	20/07/82 29/07/82	Verlof voor leraars katholieke en protestantse godsdienst in onderwijs
72	20/07/82 29/07/82	Idem voor administratief, vak- en dienstpersoneel in onderwijs
73	20/07/82 29/07/82	Idem voor technisch personeel in psycho-medische-sociale centra
74	20/07/82 29/07/82	Idem voor gesubsidieerd onderwijs
75	20/07/82 29/07/82	Idem voor de gesubsidieerde psycho-medische-sociale centra
76	20/07/82 29/07/82	Terbeschikkingstelling wegens persoonlijke aangelegenheden in gesubsidieerd onderwijs
77	20/07/82 29/07/82	Toepassing van strengere normen in het hoger onderwijs (L.T.)
78	21/07/82 29/07/82	Hulpopvoedend en administratief personeel hoger onderwijs (K.T.) : beperking betrekkingen
79	21/07/82 29/07/82	Meer aangepast systeem van personeelsomkadering in hoger onderwijs (K.T.)
80	21/07/82 29/07/82	Aanvaardbare bijkomende lestijden in pedagogisch hoger onderwijs (K.T.)
81	31/07/82 07/08/82	Bezuinigingen in het universitair onderwijs
82	31/07/82 07/08/82	Sanering van de financiën van deficitaire universiteiten
83	31/07/82 07/08/82	Wijzigingen aan statuut van het wetenschappelijk personeel der universiteiten
84	31/07/82 07/08/82	Aanvulling van koninklijk besluit nr. 35
85	31/07/82 07/08/82	Storting door verzekerde ondernemingen aan Fonds voor arbeidsongevallen
86	31/07/82 07/08/82	Wijziging van koninklijk besluit nr. 36
87	31/07/82 07/08/82	Uitvoeringsmaatregel van koninklijk besluit nr. 25

Nr.	Datum van K.B. Datum van B.S.	Onderwerp
88	31/07/82 07/08/82	Bezuinigingen op personeelskosten in sommige instellingen van openbaar nut
89	31/07/82 07/08/82	Idem voor de werkingskosten
90	20/08/82 07/09/82	Sociale en culturele actie bij het leger
91	23/08/82 07/09/82	Aanwending opbrengst loonmatiging
92	09/09/82 11/09/82	Uitvoeringsmodaliteiten op koninklijk besluit nr. 18
93	17/09/82 22/09/82	Fusie van de Nationale Maatschappijen voor Textiel, Kolen en Staal in de nieuwe N.M.N.S.
94	28/09/82 29/09/82	Verlof voor verminderde prestaties in het onderwijs
95	28/09/82 29/09/82	Brugrustpensioen voor mannen
96	28/09/82 30/09/82	R.S.Z. opheffing van loongrenzen
97	28/09/82 30/09/82	Sanering van sommige instellingen van openbaar nut
98	18/10/82 20/10/82	Beperking van de toelagen aan het Instituut tot aanmoediging van het Wetenschappelijk Onderzoek in de Nijverheid en Landbouw (I.W.O.N.L.)
99	18/10/82 20/10/82	Sanering van de financiën van het Studiecentrum voor Kernenergie (S.C.K.)
100	18/10/82 20/10/82	Sanering van de financiën van het Nationaal Instituut voor Radio-Elementen (I.R.E.)
101	18/10/82 20/10/82	Sanering van de financiën van het Nationaal Instituut voor Extractiebedrijven
102	18/10/82 20/10/82	Sanering van de financiën van het Interuniversitair Instituut voor Kernwetenschappen (I.I.K.W.)
103	20/10/82 23/10/82	Mobiliteit van het personeel van sommige overheidsdiensten
104	16/11/82 20/11/82	Postdienst : uitreiking op zaterdag

Nr.	Datum van K.B. Datum van B.S.	Onderwerp
105	23/11/82 27/11/82	Oprichting van een Algemene Afvaardiging tot hervorming van de Rijkscomptabiliteit
106	23/11/82 27/11/82	Mobiliteit van het personeel van het Wegenfonds
107	26/11/82 01/12/82	Investeringsaftrek (wijziging van K.B. nr. 48)
108	07/12/82 10/12/82	Vaststelling van de dotaties van het Gemeentefonds en van het Fonds der provincieën voor 1983
109	09/12/82 15/12/82	Gedeeltelijke verlenging van de wet van 9 juli 1975 m.b.t. de instelling van een regime betreffende de prijzen van de farmaceutische produkten en andere medicamenten tot 31/12/83
110	13/12/82 16/12/82	Oplegging van het begrotingsevenwicht aan de provincies, gemeenten, en aan de agglomeraties en federaties van gemeenten
111	15/12/82 21/12/82	Tijdelijke vermindering van de werkgeversbijdragen voor sociale zekerheid ten voordele van werkgevers die voor het eerst een werknemer in dienst nemen
112	17/12/82 22/12/82	Verlenging van de termijn van het koninklijk besluit nr. 20 betreffende de uitgifte van bevoorrechte aandelen (textielnijverheid) van 31/12/82 tot 31/12/83
113	23/12/82 29/12/82	Verlenging van de solidariteitsbijdrage in de openbare sector tot 31/12/84
114	23/12/82 29/12/82	Beperking van de uitgaven van het Fonds voor Industriële vernieuwing (F.I.V.)
115	23/12/82 29/12/82	Wijziging van de modaliteiten van het koninklijk besluit nr. 25 tot opzetten van een programma ter bevordering van de werkgelegenheid in de niet commerciële sector
116	23/12/82 29/12/82	Wijziging van de wet van 16/7/48 betreffende de Belgische dienst voor de Buitenlandse Handel
117	23/12/82 29/12/82	Wijziging van de wet van 24/3/54 betreffende het Fonds voor Buitenlandse Handel
118	23/12/82 29/12/82	Oprichting van tewerkstellingszones
119	23/12/82 29/12/82	De Rijksdienst voor Kinderbijslag voor werknemers neemt de door de Staat gewaarborgde gezinsbijslag ten laste
120	23/12/82 29/12/82	Wijziging van het koninklijk besluit nr. 42 betreffende de liquidatie van drie gemeenschappelijke kassen inzake arbeidsongevallen

Nr.	Datum van K.B. Datum van B.S.	Onderwerp
121	30/12/82 15/01/83	Wijziging van het koninklijk besluit van 21/4/65 betreffende het statuut van het wetenschappelijk personeel der wetenschappelijke instellingen van de Staat
122	30/12/82 12/01/83	Wijziging van de samengeordende wetten betreffende kinderbijslag voor loonarbeiders
123	30/12/82 18/01/83	Indienstneming van werklozen voor bepaalde projecten van economische expansie ten bate van K.M.O.'s
124	30/12/82 12/01/83	Heffing van een bijzondere en eenmalige bijdrage voor sociale zekerheid voor een netto inkomen groter dan 3 miljoen frank voor het aanslagjaar 1984
125	30/12/82 18/01/83	Wijziging aan het koninklijk besluit nr. 55 betreffende de eenmalige R.S.Z.-bijdrage voor hoge inkomens
126	30/12/82 12/01/83	Gedeeltelijke overheveling van Fonds voor Weduwen en Wezen naar uitgaven voor rustpensioen in overheidssector
127	30/12/82 15/01/83	Pensioenregeling voor de leden van het onderwijzend personeel van het hoger onderwijs
128	30/12/82 12/01/83	Wijziging van de arbeidsongevallenwet van 10/4/71
129	30/12/82 12/01/83	Bijzondere bijdrage ten laste van alleenstaanden en van gezinnen zonder kinderen voor loon- en weddetrekkenden uit de openbare en privésector
130	30/12/82 12/01/83	Vermindering van de kinderbijslag voor werknemers en personeelsleden van de openbare sector
131	30/12/82 12/01/83	Herverdeling van de kinderbijslag voor werknemers
132	30/12/82 12/01/82	Wijziging van de wet van 9/8/63 i.v.m. verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering
133	30/12/82 12/01/83	Wijziging van de wetten betreffende de schadeloosstelling voor beroepsziekten
134	30/12/82 12/01/83	Wijziging van de wet van 29/6/81 betreffende de beginselen voor sociale zekerheid voor werknemers en van de wetten betreffende schadeloosstelling voor beroepsziekten
135	30/12/82 12/01/83	Aanpassen van de verwijlintrest op bijdragen betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders
136	30/12/82 15/01/83	Ter beschikkingstelling wegens persoonlijke aangelegenheden voor de personeelsleden van de gesubsidieerde P.M.S.-centra

Nr.	Datum van K.B. Datum van B.S.	Onderwerp
137	30/12/82 15/01/83	Verloven voor verminderde prestaties wegens persoonlijke aangelegenheden aan personeelsleden van door de Staat georganiseerd of gesubsidieerd onderwijs alsmede van de P.M.S.- en vormingscentra
138	30/12/82 15/01/83	Wijziging van het koninklijk besluit nr. 49 betreffende oprichtings, behoud- en splitsingsnormen in het onderwijs alsmede betreffende de fusie van instellingen en personeelsbetrekkingen van het secundair onderwijs type I en II
139	30/12/82 12/01/83	Wijziging van het koninklijk besluit nr. 31 betreffende de ontkoppeling van de overheidspensioenen aan de index
140	30/12/82 20/01/83	Saneringsmaatregelen bij sommige instellingen van openbaar nut behorend tot het Ministerie van Verkeerswezen
141	30/12/82 13/01/83	Oprichting van een databank betreffende de personeelsleden van de overheidssector
142	30/12/82 13/01/83	Wijziging van het koninklijk besluit nr. 46 betreffende de cumulaties van beroepsactiviteiten in sommige openbare diensten
143	30/12/82 12/01/83	Voorwaarden waaraan laboratoria moeten voldoen voor tegemoetkoming van de ziekteverzekering voor verstrekkingen van klinische biologie
144	30/12/82 13/01/83	Bedragen der tantièmes voor de boekjaren 1983 en 1984 (aanvulling van K.B. nr. 14)
145	30/12/82 13/01/83	Wijziging van het koninklijk besluit nr. 110 betreffende het begrotingsevenwicht van provincies, gemeenten en agglomeraties en federaties van gemeenten
146	30/12/82 20/01/83	Wijziging van de huidige bepalingen betreffende de stage van jongeren
147	30/12/82 19/01/83	Nieuwe bepalingen i.v.m. de omvorming van het controlecomité voor de elektriciteit en het gas tot een openbare instelling
148	30/12/82 19/01/83	Belastingsvrije provisie voor sociaal passief voor het jaar 1983 (aanvulling van K.B. nr. 7)
149	30/12/82 19/01/83	Wijziging van het koninklijk besluit nr. 48 inzake investeringsaftrek, meerwaarden en afschrijvingen
150	30/12/82 19/01/83	Wijziging van het koninklijk besluit nr. 15 betreffende de aanmoediging van aandeleninschrijving
151	30/12/82 15/01/83	Personeelsbeperkingen in Rijksinrichtingen voor T.O.

Nr.	Datum van K.B. Datum van B.S.	Onderwerp
152	30/12/82 15/01/83	Personeelsbeperkingen in secundair en hoger onderwijs
153	30/12/82 15/01/83	Personeelsnormen in het Rijksonderwijs
154	30/12/82 15/01/83	Aanpassing van het bedrag van de werkingstoelagen in het onderwijs
155	30/12/82 12/01/83	Beperking stijgingspercentage van de administratiekosten van de verzekeringsinstellingen
156	30/12/82 18/01/83	Wijziging indexeringsstelsel voor de sociale uitkeringen
157	30/12/82 12/01/83	Halvering Maribel-operatie
158	30/12/82 12/01/83	Inhouding op vakantiegeld van werknemers
159	30/12/82 15/01/83	Vermindering kinderbijslag zelfstandigen
160	30/12/82 15/01/83	Bijdrage alleenstaanden en kinderloze gezinnen (zelfstandigen)
161	30/12/82 15/01/83	Aanvulling koninklijk besluit nr. 63
162	30/12/82 12/01/83	Saneringsplan ziekenhuizen
163	30/12/82 21/01/83	Wijziging koninklijk besluit nr. 83
164	30/12/82 15/01/83	Aanvulling koninklijk besluit nr. 83
165	30/12/82 21/01/83	Besparingsmaatregelen voor universiteiten
166	30/12/82 21/01/83	Wijziging werkingstoelage aan universitaire instellingen
167	30/12/82 21/01/83	Beperking rentebonificatie voor investeringen in de sociale sector der universiteiten
168	30/12/82 21/01/83	Wijziging koninklijk besluit nr. 82

Nr.	Datum van K.B. Datum van B.S.	Onderwerp
169	30/12/82 21/01/83	Verlof wegens sociale of familiale redenen in het onderwijs
170	30/12/82 21/01/83	Wijziging statuut onderwijzend personeel van de U.I.A. en het L.U.C.
171	30/12/82 21/01/83	Wijziging wetten betreffende het universitair onderwijs
172	30/12/82 12/01/83	Wijziging koninklijk besluit nr. 13
173	30/12/82 20/01/83	Wijziging statuut van de Dienst voor Regeling der Binnenvaart
174	30/12/82 20/01/83	Invoering jaarlijkse aanpassing vervoertarieven bij de maatschappijen voor gemeenschappelijk vervoer
175	30/12/82 20/01/83	Saneringsplan « Maatschappij voor het Intercommunaal Vervoer te Gent »
176	30/12/82 12/01/83	Wijziging verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering
177	30/12/82 18/01/83	Wijziging statuten Sabena
178	30/12/82 13/01/83	Wijziging indexeringsstelsel van sommige overheidsuitgaven
179	30/12/82 20/01/83	Experimenten voor aanpassing van de arbeidstijd
180	30/12/82 18/01/83	Maatregelen inzake loonmatiging
181	30/12/82 18/01/83	Oprichting Fonds voor aanwending van loonmatiging (aanvulling K.B. nr. 180)
182	30/12/82 20/01/83	Saneringsmaatregelen Regie der Posterijen
183	30/12/82 20/01/83	Reorganisatiemaatregelen m.b.t. Wegenfonds
184	30/12/82 21/01/83	Bepaling ambten van het paramedisch en opvoedend personeel voor Rijksinstituten voor buitengewoon onderwijs
185	30/12/82 18/01/83	Aanvulling koninklijk besluit nr. 180 t.b.v. K.M.O.'s : aanwending van de loonmatiging

Nr.	Datum van K.B. Datum van B.S.	Onderwerp
186	30/12/82 18/01/83	Sociale solidariteitsbijdrage zelfstandigen en vrije beroepen (aanvulling van K.B. nr. 12)
187	30/12/82 13/01/83	Oprichting coördinatie-centra
188	30/12/82 20/01/83	Verlenging van de wet betreffende de budgettaire voorstellen 1979-1980 in verband met het B.T.K.
189	30/12/82 19/01/83	Wijziging koninklijk besluit nr. 19 (aanwending loonmatiging in de kredietsector)
190	30/12/82 19/01/83	Verlenging matigingsmaatregelen m.b.t. instellingen van openbaar nut
191	30/12/82 19/01/83	Wijziging koninklijke besluiten nrs 99, 100, 101 en 102
192	30/12/82 19/01/83	Afschaffing 14e maand wedde personeelsleden van het S.C.K. en het I.R.E.

LIJST DER STATISTISCHE TABELLEN (1)

BEVOLKING. Blz.

Geboorten, sterfgevallen, bevolkingsaangroei en totale bevolking 5
Loop van de bevolking in 1982 6-7

BEZOLDIGINGEN.

Indexcijfers van de regelingslonen 303
Loonindexcijfers 304
Gemiddelde bruto verdienste per uur, per bedrijfstak en per gewest van de arbeider in de nijverheid. Enquête april 1982 305
Gemiddelde verdiende bruto-uurlonen van de arbeiders en gemiddelde maandelijkse brutowedden van de bedienden in de nijverheid volgens de zesmaandelijkse geharmoniseerde enquête 306
Lonen van de in de maatschappelijke zekerheid en het N.P.F.M. opgenomen werknemers 308
Verdeling der ontvangsten van de R.M.Z. en het N.P.F.M. 308

BUITENLANDSE HANDEL VAN DE BELGISCH-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE.

Bijzondere handel (naar gewicht en waarde) 385
Hoeveelheidsindexcijfers en indexcijfers van de gemiddelde waarde bij de invoer en bij de uitvoer 390
Uitvoer per bedrijfstak 392
Invoer per bedrijfstak 393
Netto-uitvoer per bedrijfstak 394
Uitvoer per grote economische categorieën 395
Jaarlijkse ontwikkeling van de uitvoer per grote economische categoriën 396
Invoer per grote economische categorieën 397
Jaarlijkse ontwikkeling van de invoer per grote economische categorieën 398
Netto-uitvoer per grote economische categorieën 399
Geografische indeling van de uitvoer per grote economische categorieën in 1982 400-401
Verschil van de uitvoer in 1982 t.o.v. 1981 402-403
Geografische indeling van de invoer per grote economische categorieën in 1982 404-405
Verschil van de invoer in 1982 t.o.v. 1981 406-407
Uitvoer per land van bestemming 408

(1) — Volgens alfabetische rangschikking der hoofdtrefwoorden.
— Betekenis der in de tabellen gebruikte tekens :
.. niet beschikbaar;
— nul, onbeduidend of zonder statistische betekenis;
/ gemiddelde.
— Wanneer de in de statistische tabellen opgenomen getallen werden afgerond, stemmen de totalen niet altijd overeen met de optelling van de partiële gegevens.

Blz.

Invoer per land van herkomst 409
Invoer, uitvoer en zichtbare handelsbalans per landengroep 411
Evolutie van de in- en uitvoer met de landen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling 412
Saldo van de handelsbalans per landengroep 413
Buitenlandse handel in landbouw-, bosbouw- en visserijprodukten. Waarde ... 56-57
Buitenlandse handel in ijzerertsen en ferrometalen. Waarde 74
Buitenlandse handel in radio-actieve stoffen, non-ferrometaalertsen en non-ferrometalen. Waarde 75
Buitenlandse handel in machines voor landbouw en industrie. Waarde 82-83
Buitenlandse handel in produkten uit metaal, exclusief machines en transportmiddelen. Waarde 84
Buitenlandse handel in bureaumachines, machines voor informatieverwerking, precisie-instrumenten, optische instrumenten, e.d. Waarde 85
Buitenlandse handel in automobielen en motoren. Waarde 86
Buitenlandse handel in transportmiddelen, andere dan automobielen. Waarde 87
Buitenlandse handel in elektrotechnische installaties en voorzieningen. Waarde 88-89
Buitenlandse handel in scheikundige produkten. Waarde 92-93
Buitenlandse handel in textielprodukten. Waarde 98-99
Buitenlandse handel in vlees, vleeswaren en -conserven, overige slachtprodukten. Waarde 105
Buitenlandse handel in melk en melkprodukten. Waarde 106
Buitenlandse handel in dranken en tabaksprodukten. Waarde 107
Buitenlandse handel in andere voedingsmiddelen. Waarde 108-109
Buitenlandse handel betreffende bouwstoffen en andere aanverwante fabrikaten op basis van niet-metaalhoudende mineralen. Waarde 118
Buitenlandse handel in leder, huiden en schoeisel. Waarde 125
Buitenlandse handel in hout en houten meubelen. Waarde 126
Buitenlandse handel in papier, papierwaren en drukwerk. Waarde 127
Buitenlandse handel in rubberartikelen en artikelen van plastic. Waarde 128
Buitenlandse handel in produkten en stoffen bestemd voor de recuperatie. Waarde 129
Buitenlandse handel in produkten van de overige be- en verwerkende nijverheid. Waarde 130
Balans van alle gassoorten 144
Samengevatte energiebalans naar vorm van energie 157
Balans van de totale energie 158-159
Buitenlandse handel betreffende de voornaamste vormen van energie. Waarde 161
Buitenlandse handel betreffende de voornaamste vormen van energie. Gewicht 162
Netto invoersaldo van de energiesector 163
Betalingsbalans van de B.L.E.U. (op transactiebasis) in 1981 en 1982 417-418-419
Verrichtingen met het buitenland, verrichtingen in buitenlandse valuta's van de ingezetenen met de Belgische en Luxemburgse geldscheppende instellingen en termijnvalutatransacties 420-421

DISTRIBUTIE.

Leurhandel. Indeling van de leurhandelaars volgens de aard van de handel ... 189
Inschrijvingen en schrappingen in het Handelsregister 190
Ontwikkeling van de zelfbedieningswinkels per 1 januari 191
Verkoop van verbruiksgoederen 191- 192-193

Blz.

Ontwikkeling van de kleinhandelsomzet per distributietype 194-195
Detailhandelsomzetten naar bedrijfsvorm 196
Balans inzake toepassing van de wet van 29 juni 1975 betreffende de handelsvestigingen 199
Nationale Kas voor Beroepskrediet. Verstrekte kredieten 200
Faillissementen per gewest 372
Spreiding van de faillissementen per provincie 372

FINANCIEN (Zie Overheidsfinanciën, Geld en Krediet, Inkomens uit vennootschappen)..

GELD EN KREDIET.

Financiële activa 249
Goud- en nettodeviezenvoorraad van de Nationale Bank van België 252
Totale geldhoeveelheid 253
Oorzaken van de veranderingen in de geldhoeveelheid bij de overwegend geldscheppende instellingen 254-255
Geldhoeveelheid bij de overwegend geldscheppende instellingen 256
Benaderende indeling van de totale verplichtingen van bedrijven en particulieren naar debiteur en duur 257
Verplichtingen van de bedrijven en particulieren tegenover de Belgische financiële instellingen 257
Bedrijvigheid van het H.W.I. Daggemiddelden der wissels in omloop 258
Evolutie van de voornaamste balansposten van het Rentenfonds 259
Voornaamste uitgiften van de overheidssector in Belgische franken 267
Uitgiften van de vennootschappen 268
Beurs van Brussel. Omzet van de kontantmarkt 269
Rendement van effecten met vast rendement op de beurs van Brussel 271
Algemene Spaar- en Lijrentekas. Algemene staat van de beleggingen 272-273
Algemene Spaar- en Lijfrentekas. Evolutie van het particuliere sparen 274
Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid. Verdeling over de economische sectoren 275
Nationale Kas voor Beroepskrediet 276

GEWESTEN (Economische ontwikkeling).

Bruto regionaal produkt tegen factorkosten in prijzen van 1975 365
Bruto regionaal produkt tegen factorkosten in reële prijzen 365
Bruto toegevoegde waarde tegen factorkosten in reële prijzen 366
Indexcijfers van de bruto toegevoegde waarde tegen factorkosten in prijzen van 1975 367
Totale industriële leveringen en leveringen aan het buitenland van de provincies en gewesten 368
Voorziene buitenlandse investeringen. Regionale en sectoriële spreiding 369
Bruto indexcijfers van de industriële bedrijvigheid 370
Uitkeringtrekkende volledig werklozen 371
Verloop van de werkloosheidsgraad per regio 371
Sluiting van ondernemingen 372
Faillissementen per gewest 372
Spreiding van de faillissementen per provincie 372

INKOMENS (Zie Bezoldigingen, Inkomens uit vennootschappen, Geld en krediet).

Blz.

INKOMENS UIT VENNOOTSCHAPPEN.

Rendabiliteit en schuldenlast van de Belgische bedrijven 314
Ontwikkeling van de netto winsten, de dividenden en de belastingen van de maatschappijen, volgens verschillende bronnen 315
Rendabiliteit in enkele sectoren 315
Rendement van de Belgische vennootschappen op aandelen. Vennootschappen die hun voornaamste bedrijfszetel in België hebben 316-317
Rendement van de Belgische vennootschappen op aandelen volgens de plaats van hun hoofdbedrijf 318-319

INVESTERINGEN.

Jaarlijkse groei van de investeringen 329
Investeringen ten behoeve van de economie 330-331
Sectoriële spreiding van de voorziene buitenlandse investeringen 332
Indeling van de voorziene buitenlandse investeringen volgens land van oorsprong 333
Regionale indeling van de voorziene buitenlandse investeringen in de fabrieksnijverheid 333
Nationale Investeringsmaatschappij. Sectoriële spreiding van de portefeuille tot 30 september 1982 334
Voorziene buitenlandse investeringen. Regionale en sectoriële spreiding 369

LANDBOUW.

Bebouwde oppervlakte. Volgens de telling op 15 mei 53
Opbrengst per hectare en totale opbrengst van de belangrijkste landbouwteelten 54
Veestapel op 15 mei 54
Geslachte dieren 55
Produktie van melk en eieren 55
Buitenlandse handel in landbouw-, bosbouw- en visserijprodukten. Waarde ... 56-57

LONEN (Zie Bezoldiging).

NATIONALE BOEKHOUDING.

Belangrijkste basisindicatoren ..... XXVI- XXVII
Bruto regionaal produkt tegen factorkosten in prijzen in 1975 365
Bruto regionaal produkt tegen factorkosten in reële prijzen 365
Bruto toegevoegde waarde tegen factorkosten in reële prijzen 366
Indexcijfers van de bruto toegevoegde waarde tegen factorkosten in reële prijzen van 1975 367
Bruto toegevoegde waarde tegen marktprijs per activiteitsklasse en bruto nationaal produkt 428-429
Besteding van het nationaal produkt 430-431
Verdeling van het nationaal produkt over de produktiefactoren 432
Bruto binnenlandse produkten in de landen van de Gemeenschap 433

NIJVERHEID.

Kwartaalgemiddelden van het seizoenverbeterd maandelijks indexcijfer van de industriële produktie 62
Bruto-indexcijfers van de industriële produktie 63
Bruto kwartaal- en jaarindexcijfers der industriële bedrijvigheid 65-66-67

Blz.

Produktie van ruwijzer en ruwstaal in de Europese Gemeenschap 71
Produktie van afgewerkte en eindprodukten van de ijzer- en staalnijverheid . 72
Produktie van non-ferrometalen 73
Buitenlandse handel in ijzerertsen en ferrometalen. Waarde 74
Buitenlandse handel in radio-actieve stoffen, non-ferrometaalertsen en non-ferrometalen. Waarde 75
Metaalverwerkende nijverheid. Evolutie van de totale tewerkstelling naar categorieën en produktensectoren 79
Metaalverwerkende nijverheid. Evolutie van de bestellingen naar categorieën en produktensectoren 80
Metaalverwerkende nijverheid. Evolutie van de leveringen naar categorieën en produktensectoren 81
Buitenlandse handel in machines voor landbouw en industrie. Waarde 82-83
Buitenlandse handel in produkten uit metaal, exclusief machines en transportmiddelen. Waarde 84
Buitenlandse handel in bureaumachines, machines voor informatieverwerking, precisie-instrumenten, optische instrumenten, e.d. Waarde 85
Buitenlandse handel in automobielen en motoren. Waarde 86
Buitenlandse handel in transportmiddelen, andere dan automobielen. Waarde 87
Buitenlandse handel in elektrotechnische installaties en voorzieningen. Waarde 88-89
Produktie in sommige takken van de scheikundige nijverheid 91
Buitenlandse handel in scheikundige produkten. Waarde 92-93
Verbruikte grondstoffen en leveringen in de plastiekverwerkende nijverheid 94
Textielproduktie. Spinnerijen, weverijen, wolbereiding 96
Buitenlandse handel in textielprodukten. Waarde 98-99
Voorraden weefsels 100
Produktie van de breigoednijverheid 100
Bedrijvigheid in sommige takken van de voedingsmiddelenindustrie 102
Bedrijvigheid in de zuivelnijverheid 104
Buitenlandse handel in vlees, vleeswaren en -conserven, overige slachtprodukten. Waarde 105
Buitenlandse handel in melk en melkprodukten. Waarde 106
Buitenlandse handel in dranken en tabaksprodukten. Waarde 107
Buitenlandse handel in andere voedingsmiddelen. Waarde 108-109
Bouwvergunningen en begonnen bouwwerken 112
Produktie van de cementnijverheid 115
Activiteit in de glasnijverheid 115
Produktie van de kleinijverheid 116
Produktie van kalk, kalksteen en kalkderivaten 116
Produktie van de keramieknijverheid 117
Buitenlandse handel betreffende bouwstoffen en andere aanverwante fabrikaten op basis van niet-metaalhoudende mineralen. Waarde 118
Papier- en kartonnijverheid. Produktie en verwerking 121
Produktie van leder, schoenen en pantoffels 122
Houtverwerkende nijverheid en aanverwante produkten 123
Tabaksindustrie. Verwerkte hoeveelheid 124
Buitenlandse handel in leder, huiden en schoeisel. Waarde 125
Buitenlandse handel in hout en houten meubelen. Waarde 126
Buitenlandse handel in papier, papierwaren en drukwerk. Waarde 127
Buitenlandse handel in rubberartikelen en artikelen van plastic. Waarde 128
Buitenlandse handel in produkten en stoffen bestemd voor de recuperatie. Waarde 129

Blz.

Buitenlandse handel in produkten van de overige be- en verwerkende nijverheid. Waarde 130
Personeelsbezetting in de steenkoolmijnen 135
Rendement in de steenkoolmijnen 135
Steenkoolbalans 136
Op de boekhouding gesteunde exploitatieresultaten der steenkoolmijnen van 1980 tot 1982 139
Cokesbalans 140
Beschikbare elektrische energie 141
Balans van alle gassoorten 144
Vervoer en distributie van gas met pijpleidingen 146
Produktie en verbruik van aardolieprodukten 148
Zichtbaar brutoverbruik van primaire energie 151
Eindverbruik van energie per energiedrager 154
Samengevatte energiebalans naar vorm van energie 157
Balans van de totale energie 158-159
Buitenlandse handel betreffende de voornaamste vormen van energie. Waarde 161
Buitenlandse handel betreffende de voornaamste vormen van energie. Gewicht 162
Netto invoersaldo van de energiesector 163
Bruto indexcijfers van de industriële bedrijvigheid 370
Uitvoer per bedrijfstak 392
Invoer per bedrijfstak 393
Netto-uitvoer per bedrijfstak 394

OVERHEIDSFINANCIEN.

Kastoestand en Financieringsbehoefte van de Schatkist 218
Economische hergroepering van de ontvangsten en de uitgaven van de centrale overheid 220
Toestand inzake belastingontvangsten 223
Uitvoering der begroting 224
Indeling van de begrotingsuitgaven volgens de aard der uitgaven 224
Rijksschuld. Toestand einde jaar 225
Verloop van de Rijksschuld 227
Algemeen overzicht van de provinciale financiën. Alle provinciën samen. Gewone dienst 234
Provinciale financiën. Gewone dienst. Ontvangsten. Voornaamste onderverdelingen van hoofdstuk « Aandeel in het Fonds der provinciën en Provinciale belastingen » 234
Provinciale financiën. Gewone dienst. Functioneel-economische indeling 235
Geografische verdeling van de provinciale financiën. Gewone dienst 236-237
Algemeen overzicht van de gemeentebegrotingen. Gewone dienst 238
Evolutie van de belangrijkste gemeenteontvangsten 238

PRIJZEN.

Indexcijfers van de groothandelsprijzen 292
Deelindexcijfers van de groothandelsprijzen 294
Indexcijfers van de consumptieprijzen 295- 296-297
Gemiddelde jaarstijging van het prijsindexcijfer in enkele landen 299

PRODUKTIE (Zie Nijverheid, Landbouw).

Blz.

TOERISME.

Indeling der overnachtingen volgens het land van gewone verblijfplaats 202
Indeling der overnachtingen per toeristische streek en volgens het land van verblijfplaats der toeristen in 1981 203
Spreiding der overnachtingen 203
Aantal overnachtingen op de kampeerterreinen per seizoen en volgens land van herkomst 204
Ontvangsten en uitgaven uit het vreemdelingen- en reizigersverkeer 205
Verloop en ontvangsten van het reizigersverkeer. Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen 205
Inrichtingen voor volksvakantie 206

TRANSPORT (Zie Verkeer en vervoer).

VERBRUIK.

Verkoop van verbruiksgoederen 191- 192-193
Verloop van de verrichtingen volgens de B.T.W.-aangiften in verschillende posten van het gezinsverbuik 341
Verloop van de verrichtingen volgens de B.T.W.-aangiften in de kleinhandel . 342
Verloop van de kleinhandelsafzet 343
Uitrustingsgraad van de Belgische gezinnen in duurzame goederen 345
Inschrijving van nieuwe autovoertuigen 345
Inschrijving van tweedehandsvoertuigen 346
Indicator van de spaarmogelijkheden van de gezinnen 347
Indicator van de financiële toestand van de gezinnen 348
Evolutie van het toegestane verbruikerskrediet in de loop van ieder halfjaar . 349

VERKEER EN VERVOER.

Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen. Vervoer van goederen bij wagenladingen 170
Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen. Vervoer van goederen bij wagenladingen : indeling naar de aard der vervoerde goederen 170
Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen. Reizigersverkeer 171
Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen. Aantal reizigers 171
Aantal wegvoertuigen 173
Evolutie van het aantal ondernemingen van beroepsgoederenvervoer over de weg 173
Binnenvaart. Indeling van het vervoer volgens de aard der goederen 174
Binnenvaart. Indeling van het vervoer volgens bekken 174
Samenstelling van de Belgische binnenvaartvloot 175
Binnenvaart. Vervoerde goederen 176
Toestand van de Belgische koopvaardijvloot 176
Haven van Antwerpen. Zeevaart 177
Haven van Gent. Zeevaart 178
Havens van Brugge en Zeebrugge. Zeevaart en binnenscheepvaart 179
Hoeveelheden goederen die volgens de drie voornaamste vormen van vervoer werden vervoerd 180
Vergelijking in tkm van de drie voornaamste vormen van vervoer 181
Handelsverkeer in de Belgische luchthavens 182
Luchtverkeer van de SABENA 183

Blz.

VERZEKERINGEN.

Toegelaten maatschappijen naar Belgisch en buitenlands recht, volgens de uitgeoefende takken op 31 december 1982 280
Indeling der maatschappijen op 31 december 1982 280
Levensverzekeringen. Geïnde premiën en wiskundige reserves 281
Levensverzekeringen. Dekkingswaarden 281
Kapitalisatieverrichtingen 282
Kapitalisatieverrichtingen. Dekkingswaarden 282
Hypothecaire leningen 283
Hypothecaire leningen met tussenkomst. Dekkingswaarden 283
Verplichte verzekeringen van de burgerlijke verantwoordelijkheid betreffende de autovoertuigen 284
Verplichte verzekering van de burgerrechtelijke aansprakelijkheid betreffende motorrijtuigen. Dekkingswaarden 285

VISSERIJ (Zie Zeevisserij).

WERKGELEGENHEID EN WERKLOOSHEID.

Werkgelegenheidsverloop op 30 juni (R.S.Z.) 11
Verloop van de R.S.Z.-werkgelegenheid in de nijverheid 12
Verloop van de werkgelegenheid (R.S.Z.) in de particuliere tertiaire sector op 30 juni 13
Werkgelegenheidsverloop (R.S.Z.) 14
Aantal arbeiders en uren-arbeiders in sommige bedrijfstakken 16
Actieve bevolking. Indeling per bedrijfstak 17-18
Werknemers opgenomen in de sociale zekerheid 18
Indeling (N.A.C.E.) naar activiteitsklasse van de op 30 juni in de sociale zekerheid opgenomen werknemers 19
Werknemers opgenomen in de sociale zekerheid op 30 juni 20-21
Werknemers opgenomen in de sociale zekerheid op 30 juni in de nijverheid 22
Evolutie van de tewerkstelling en werkloosheid in de landen van de Europese gemeenschap 23
Verloop van vergoedingsgerechtigde volledige werkloosheid 24
Werkloosheid in de dienstensector 27
Verloop van de werkloosheid 32
Indeling der werkzoekenden, vergoede volledig werklozen, per provincie en taalstreek. Mannen en vrouwen 32-33
Indeling der werkzoekenden, vergoede volledig werklozen, normale geschiktheid, per provincie en taalstreek. Mannen en vrouwen 34-35
Maandelijks verloop van de uitkeringsgerechtigde volledig werklozen in 1982 36
Indeling van de volledig werklozen per bedrijfstak en per geslacht in 1982 37
Indeling van de volledig werklozen per bedrijfstak en taalstreek in 1982 38
Werkloosheidsgraad. Indeling per bedrijfstak en geslacht 39
Plan tot opslorping van de werkloosheid 40
Werkgelegenheidstekort 41
Uitkeringtrekkende volledig werklozen van Belgische en vreemde nationaliteit 42
Faillissementen en -sluiting van ondernemingen 43
Sluitingen van ondernemingen in 1982 44-372
Uitkeringtrekkende volledig werklozen 371
Verloop van de werkloosheidsgraad per regio 371

ZEEVISSERIJ.

Visaanvoer. Hoeveelheid 58
Visaanvoer. Waarde 58

LIJST DER GRAFIEKEN (1)

Blz.

BEZOLDIGINGEN.

Ontwikkeling van het gemiddeld bruto uurloon in Belgische franken van een mannelijk arbeider in enkele nijverheidssectoren 307

BUITENLANDSE HANDEL VAN DE BELGISCHE-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE.

Speciale handel van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie. Waarde ... 386-387
Speciale handel van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie. Hoeveelheidsindexcijfers 388-389
Structuur van de in- en uitvoer in 1977 en 1982 391
In- en uitvoer per landengroep 410
Saldo van de handelsbalans der B.L.E.U. per geografische zone 414

DISTRIBUTIE.

Verloop van de omzet in de kleinhandel 197
Verloop van de indexcijfers van de omzet in de kleinhandel 198
Nationale Kas voor Beroepskrediet. In 1982 toegekende kredieten volgens het doel 200

GELD EN KREDIET.

Nationale Kas voor Beroepskrediet. In 1982 toegekende kredieten volgens het doel 200
Financiële activa van bedrijven en particulieren 250
Aandeel van de activa op ten hoogste één jaar in het totaal der financiële activa van bedrijven en particulieren 250
Evolutie van de spaardeposito's en van de netto-uitgiften van obligaties en kasbons 251
Ontwikkeling van de rentepercentages van enkele beleggingen in Belgische franken die open staan voor het publiek vergeleken met de gemiddelde jaarlijkse procentuele stijging der kleinhandelsprijzen 260
Beurs van Brussel. Bedrijvigheid 270

INVESTERINGEN.

Bruto binnenlandse kapitaalvorming 335
Bedrijfstaksgewijze ontwikkeling van de bruto binnenlandse kapitaalvorming 336

NIJVERHEID.

Industriële produktie. Algemeen indexcijfer 64
Evolutie van de industriële produktie volgens goederengroepen 68
Produktie van de ijzer- en staalnijverheid en de eerste verwerking 72
Produktie van de nijverheid der non-ferrometalen 73

(1) Volgens alfabetische rangschikking der hoofdtrefwoorden.

Blz.

Produktie van de metaalverwerkende nijverheid 78
Produktie van de scheikundige nijverheid en rubbernijverheid 94
Textielnijverheid 97
Voeding 103
Bouwnijverheid en nijverheid der niet metaalhoudende mineralen. Produktie 115
Produktie van de bouwmaterialen 117
Papier- en kartonnijverheid. Produktie 121
Produktie van de leder-, schoen- en pantoffelnijverheid 122
Produktie in de hout-, tabaksnijverheid en de waterdistributie 124
Steenkoolbalans 137
Steenkoolleveringen aan de grote binnenlandse verbruikssectoren 138
Hoogovencokes 140
Netto produktie van elektriciteit per energiedrager 142
Elektriciteitsverbruik 143
Beschikbaar gas 145
Netto gasverbruik. Alle gas, inclusief vloeibaar en raffinaderijgas 147
Produktie, invoer, uitvoer en binnenlandse leveringen voor aardolieprodukten 149
Op de binnenlandse markt geleverde petroleumprodukten 150
Zichtbaar verbruik van primaire energie 152
Vergelijking tussen het verloop van de indexcijfers der industriële produktie en dat van de indexcijfers van het brutoverbruik van primaire energie 153
Eindverbruik van energie per energiedrager 155
Eindverbruik van energie per sector 156
Evolutie van de gemiddelde prijzen van energie 160

OVERHEIDSFINANCIEN.

Schatkisttoestand 219
Fiscale en parafiscale druk in de landen van de Europese Gemeenschap 221-222
Rijksschuld 226
Evolutie van de Rijksschuld 228
Aandeel van de schuld in valuta in het totaal van de Rijksschuld 229

PRIJZEN.

Evolutie van de gemiddelde prijzen van energie 160
Indexcijfers van de groothandelsprijzen 293
Indexcijfers van de groothandelsprijzen voor nijverheidsprodukten 293
Indexcijfers van de consumptieprijzen van 1977 tot 1982 298

VERBRUIK.

Verloop van de indexcijfers van de omzet in de kleinhandel 344
Kleinhandel 346

VERKEER EN VERVOER.

Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen. Reizigersverkeer 172
Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen. Vervoer van goederen bij wagenladingen 172
Zeeverkeer in de haven van Antwerpen 177
Zeeverkeer in de haven van Gent 178

Blz.

WERKGELEGENHEID EN WERKLOOSHEID.

Werkzoekenden, uitkeringtrekkende volledig werklozen, ingeschreven op het einde van de maand. Alle categorieën 45-46
Werkzoekenden, uitkeringtrekkende volledig werklozen, ingeschreven op het einde van de maand. Normale geschiktheid 47-48

LIJST DER AFKORTINGEN

A.D.S.D.	Algemene Directie voor Studiën en Documentatie van het Ministerie van Economische Zaken.
AGEFI	Agence économique et financière.
A.S.L.K.	Algemene Spaar- en Lijfrentekas.
B.D.B.H.	Belgische Dienst voor de Buitenlandse Handel.
B.D.B.L.	Belgische Dienst voor Bedrijfsleven en Landbouw.
B.D.O.P.	Belgische Dienst Opvoering Produktiviteit.
BENELUX	Belgisch-Nederlands-Luxemburgse Economische Unie.
B.I.B.	Bank voor Internationale Betalingen. (Bank for International Settlements).
B.I.T.	Bureau International du Travail (U.N.O.). (Internationaal Arbeidsbureau).
B.L.E.U.	Belgisch-Luxemburgse Economische Unie.
B.L.I.W.	Belgisch-Luxemburgs Instituut voor de Wissel.
B.N.P.	Bruto Nationaal Produkt.
B.N.T.	Belgische Netto Ton.
B.R.T.	Belgische Radio en Televisie.
B.R.T.	Bruto Register Ton.
B.S.	Belgisch Staatsblad.
B.T.W.	Belasting over de toegevoegde waarde.
B.V.V.O.	Beroepsvereniging der Verzekeringsondernemingen.
C.A.O.	Collectieve Arbeidsovereenkomst.
C.B.H.K.	Centraal Bureau voor Hypothecair Krediet.
C.D.C.V.	Centrale Dienst voor Contingenten en Vergunningen.
COBECHAR	Comptoir Belge des Charbons. (Belgisch Steenkolenkantoor).
C.O.H.	Comité voor Ontwikkelingshulp.
d.i.	dit is.
DISTRIGAZ	Maatschappij voor Gasvoorziening.
D.M.V.Z.K.	Dienst voor Maatschappelijke Veiligheid der Zeelieden ter Koopvaardij.
D.T.	Douanetarief.
D.W.T.	Death Weight Ton.
E.A.V.W.	Europees Akkoord Voor Wegvervoer.
E.B.U.	Europese Betalingsunie.
E.C.A.	Economic Cooperation Administration.
Ecu.	European Currency Unit (Europese Munteenheid).
E.E.G.	Europese Economische Gemeenschap.
E.F.M.S.	Europees Fonds voor Monetaire Samenwerking.
E.F.T.A.	European Free Trade Association (Europese Vrijhandelsassociatie).
E.G.A.	Europese Gemeenschap voor Atoomenergie (zie ook : EURATOM).
E.G.K.S.	Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal.
E.M.O.	Europese Monetaire Overeenkomst.
E.O.F.	Europees Ontwikkelingsfonds.
E.O.G.F.L.	Europees Oriëntatie- en Garantiefonds voor de Landbouw.
E.R.P.	European Recovery Program.
E.S.R.A.	Economische en Sociale Raad (Benelux).
EURATOM	Europese Gemeenschap voor Atoomenergie.
EUROCHEMIC	Société Européenne pour le Traitement Chimique des Combustibles Irradiés. (Europese Vennootschap voor de Scheikundige Behandeling van Bestraalde Kernbrandstoffen).
E.V.A.	Europese Vrijhandelsassociatie.
EXIMBANK	Export-Import Bank.
FABRIMETAL	Fédération des Entreprises de l'Industrie des Fabrications Métalliques. (Federatie van de Ondernemingen der Metaalverwerkende Nijverheid).
F.A.O.	Food and Agricultural Organization (U.N.O.). (Voedsel- en Landbouworganisatie).
FEBELTEX	Federatie der Belgische Textielnijverheid.
FEBEVO	Federatie van de Belgische Voedingshandel.
G.A.S.M.	Geassocieerde Afrikaanse Staten en Madagskar.
G.A.T.T.	General Agreement on Tariffs and Trade. (Algemene Overeenkomst voor Handel en Tarieven).

G.D.T.	Gemeenschappelijk Douanetarief.
H.W.I.	Herdiscontering- en Waarborginstituut.
I.A.T.A.	International Air Transport Association.
I.B.R.D.	International Bank for Reconstruction and Development. (Internationale Bank voor Herstel en Ontwikkeling).
I.E.A.	Internationaal Energie-Agentschap.
I.E.S.P.O.	Instituut voor Economisch, Sociaal en Politiek Onderzoek (Leuven).
I.M.F.	Internationaal Muntfonds.
I.T.C.I.	Internationale Type-Classificatie per Industrie.
I.W.O.N.L.	Instituut tot Aanmoediging van het Wetenschappelijk Onderzoek in Nijverheid en Landbouw.
K.B.	Koninklijk besluit.
kWh	Kilowattuur.
L.A.SH.	« Lighter Aboard Ship ».
L.E.I.	Landbouw Economisch Instituut.
L.G.O.	Landen en Gebieden Overzee.
M.I.V.B.	Maatschappij voor het Intercommunaal Vervoer te Brussel.
m.k.	metrisch kwintaal.
MW	Megawatt.
N.A.C.E.	Nomenclature générale des activités économiques dans les Communautés Européennes (Algemene systematische bedrijfsindeling in de Europese Gemeenschappen).
N.A.M.	Nederlandse Aardgas Maatschappij.
N.A.T.O.	North Atlantic Treaty Organization.
N.A.V.O.	(Noord-Atlantisch Verdragsorganisatie).
N.B.B.	Nationale Bank van België.
N.D.D.	Nationale Delcrederedienst.
n.e.v.	niet elders vernoemd.
N.I.L.K.	Nationaal Instituut voor Landbouwkrediet.
N.I.M.	Nationale Investeringsmaatschappij.
N.I.S.	Nationaal Instituut voor de Statistiek.
N.K.B.K.	Nationale Kas voor Beroepskrediet.
N.M.B.S.	Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen.
N.M.K.N.	Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid.
N.M.V.B.	Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen.
N.P.F.M.	Nationaal Pensioenfonds voor Mijnwerkers.
N.R.T.	Netto Register Ton.
N.S.F.W.O.	Nationale Stichting voor de Financiering van het Wetenschappelijk Onderzoek.
O.E.E.S.	Organisatie voor Europese Economische Samenwerking.
O.E.S.O.	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling.
O.P.E.C.	« Organisation of Petroleum exporting Countries ».
R.D.R.	Rechtstreekse Directe Regeling.
R.E.	Rekeneenheid.
R.S.V.Z.	Rijksinstituut voor de Sociale Verzekering der Zelfstandigen.
R.S.Z.	Rijksdienst voor Sociale Zekerheid.
R.V.A.	Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening.
R.I.Z.I.V.	Rijksinstituut voor Ziekte en Invaliditeit.
SABENA	Société Anonyme Belge d'Exploitation de la Navigation Aérienne.
ske	steenkoolequivalent.
SIDMAR	Maritime Staalnijverheid N.V.
S.T.R.	Speciale trekkingsrechten.
Tcal	Teracalorie.
T.C.I.H.	Type-Classificatie voor de Internationale Handel.
T.o.e.	ton olie equivalent.
t.o.v.	ten opzichte van.
Tske	ton steenkoolequivalent.
U.N.O.	United Nations Organization.
U.N.C.T.A.D.	United Nations Conference on Trade and Development.
U.S.A.	United States of America.
U.S.S.R.	Unie der Socialistische Sovjetrepublieken.
V.A.R.	Verenigde Arabische Republiek.
V.B.B.K.V.	Vaste bruto binnenlandse kapitaalvorming.
VENEX	Vennootschap ter bevordering van de economische expansie.
W.V.P.	Wereldvoedselprogramma.

INHOUDSTAFEL

Blz.

VOORBERICHT VII

ALGEMENE INLEIDING IX

§ 1. — *De internationale conjunctuur* IX

§ 2. — *De conjunctuur in België* XVI

MAATREGELEN VAN ECONOMISCH BELEID XXVIII

EERSTE DEEL : Bevolking en werkgelegenheid

HOOFDSTUK I. — BEVOLKING 3

HOOFDSTUK II. — WERKGELEGENHEID EN WERKLOOSHEID 9

AFDELING I. — WERKGELEGENHEID 9

AFDELING II. — WERKLOOSHEID 24

TWEEDE DEEL : Produktie van goederen en diensten

HOOFDSTUK I. — LANDBOUW EN ZEEVISSERIJ 51

HOOFDSTUK II. — NIJVERHEID 59

§ 1. — *Algemeen overzicht* 59

§ 2. — *Basismetaalnijverheid* 69

§ 3. — *Metaalverwerkende nijverheid* 76

§ 4. — *Scheikundige en rubbernijverheid* 90

§ 5. — *Textielnijverheid* 95

§ 6. — *Voedingsmiddelen- en dranknijverheid* 101

§ 7. — *Bouwnijverheid* 110

§ 8. — *Bouwmaterialen* 113

§ 9. — *Diverse sectoren* 119

HOOFDSTUK III. — EVOLUTIE IN DE ENERGIESECTOR 131

§ 1. — *Energiebeleid in 1982* 131

§ 2. — *Evolutie van het energieverbruik in 1982* 132

HOOFDSTUK IV. — VERKEER EN VERVOER 165

§ 1. — *Spoorwegverkeer* 165

§ 2. — *Wegvervoer* 166

Blz.

§ 3. — *Scheepvaart* 167
1. — Binnenscheepvaart 167
2. — Zeehavens 167
§ 4. — *Luchtverkeer* 168

HOOFDSTUK V. — DISTRIBUTIE 185

HOOFDSTUK VI. — TOERISME 201

DERDE DEEL : Financiën, Geld en Krediet

HOOFDSTUK I. — ALGEMEEN OVERZICHT 209

HOOFDSTUK II. — OVERHEIDSFINANCIEN 213

Afdeling I. — Rijksfinancien 213

Afdeling II. — Provinciale en gemeentelijke financien 230

HOOFDSTUK III. — GELD EN KREDIET 239

Afdeling I. — Geldmarkt 239
1. — Wisselkoers 239
2. — Evolutie van de rentetarieven 241
3. — Stabilisatie van de omvang van de geldmarkt 242
4. — Verloop van de geldhoeveelheid 244
5. — Financiële activa 246
6. — Financiële verplichtingen 247

Afdeling II. — Kapitaalmarkt 261

HOOFDSTUK IV. — VERZEKERINGEN 277

VIERDE DEEL : Prijzen en Inkomens

HOOFDSTUK I. — PRIJZEN 289

HOOFDSTUK II. — INKOMENS 301

Afdeling I. — Inkomen uit arbeid 301

Afdeling II. — Inkomens uit vennootschappen 309

VIJFDE DEEL : Investeringen en Verbruik

HOOFDSTUK I. — INVESTERINGEN 323

HOOFDSTUK II. — GEZINSVERBRUIK 337

Blz.

ZESDE DEEL : Overzicht van de economische ontwikkeling der gewesten

ECONOMISCHE ONTWIKKELING VAN DE REGIO'S 353

AFDELING I. — BRUSSEL 353
§ 1. — *Regionaal produkt* 353
§ 2. — *Industriële produktie* 353
§ 3. — *Werkgelegenheid en werkloosheid.* 354
§ 4. — *Bedrijfssluitingen* 355
§ 5. — *Investeringen* 355
§ 6. — *Handel en diensten* 355

AFDELING II. — VLAANDEREN 356
§ 1. — *Regionaal produkt* *356*
§ 2. — *Industriële produktie* 356
§ 3. — *Tewerkstelling en werkloosheid* 357
§ 4. — *Bedrijfssluitingen* 358
§ 5. — *Investeringen* 358

AFDELING III. — WALLONIE 358
§ 1. — *Regionaal produkt* 358
§ 2. — *Industriële produktie* 360
§ 3. — *Werkgelegenheid* 361
§ 4. — *Werkloosheid* 362
§ 5. — *Bedrijfssluitingen* 362
§ 6. — *Handel en diensten* 363

ZEVENDE DEEL : Buitenlandse handel van de Belgische-Luxemburgse Economische Unie

BUITENLANDSE HANDEL VAN DE BELGISCHE-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE 375

AFDELING I. — HANDELSBELEID 375

AFDELING II. — ALGEMEEN VERLOOP VAN DE BUITENLANDSE HANDEL 378
§ 1. — *Uitvoer* 380
1. — Sectoriële spreiding 380
2. — Geografische spreiding 381
§ 2. — *Invoer* 382
1. — Sectoriële spreiding 382
2. — Geografische spreiding 382
§ 3. — *Handelsbalans* 383
1. — Sectoriële spreiding 383
2. — Geografische spreiding 383

AFDELING III. — BETALINGSBALANS 415

Blz.

ACHTSTE DEEL : Macro-economische aspecten

MACRO-ECONOMISCHE ASPECTEN 425

*
* *

Koninklijke besluiten tijdens het jaar 1982 genomen in het kader van de volmachtenwet van 2 februari 1982 435

Lijst der statistische tabellen 447

Lijst der grafieken 455

Lijst der gebruikte afkortingen 459

Inhoudstafel 461

*
* *

Lijst van de publikaties van de Algemene Directie voor Studiën en Documentatie van het Ministerie van Economische Zaken 465

PUBLIKATIES

van de Algemene Directie voor Studiën en Documentatie van het Ministerie van Economische Zaken

I. — ALGEMENE PUBLIKATIES.

— *De Belgische economie in 19..* Jaarlijkse uitgave. Prijs : 400 F.

— *Handels- en nijverheidsondernemingen in België. In acht te nemen formaliteiten. Fiscaal en sociaal stelsel. Hulpverlening bij oprichting en expansie.* 13e Uitg. December 1980. Aangevuld met steunmaatregelen aan bedrijven in het kader van de volmachtenwet van 2 februari 1982. Prijs : 150 F.

— *Overzicht van de economische ontwikkeling.* Zal vanaf 1984 worden vervangen door een volledig omgewerkte driemaandelijkse uitgave.

— *Overzicht van de conjunctuur.* Maandelijks. Tweetalig. (Beperkte oplage).

II. — PUBLIKATIES VAN DE CENTRALE BIBLIOTHEEK QUETELETFONDS.

— *Aanwinsten van de Centrale Bibliotheek Queteletfonds:* Maandelijkse lijst. (Tweetalig). Jaarabonnement voor België en het Groothertogdom Luxemburg : 250 F (andere landen : 375 F); per nummer : 25 F (andere landen : 37 F).

Deze publikaties, voorzover zij nog voorradig zijn, zijn te verkrijgen bij het Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie, Nijverheidsstraat 6, 3e verdieping, 1040 Brussel (postrekening 000-2005876-13); zij kunnen ook in de Centrale Bibliotheek (Queteletfonds) op hetzelfde adres worden ingezien.

Benevens de hierboven vermelde periodiek gepubliceerde uitgaven worden door de A.D.S.D. nog een aantal speciale studies over diverse onderwerpen opgemaakt; deze zijn eveneens op hetzelfde adres verkrijgbaar, voor zover zij nog voorradig zijn.

EVOLUTIE IN DE ENERGIESECTOR IN 1982

Uittreksel uit « De Belgische Economie in 1982 »,
Brussel, Ministerie van Economische Zaken, 1983.

HOOFDSTUK III

EVOLUTIE IN DE ENERGIESECTOR

§ 1. — ENERGIEBELEID IN 1982

Op 2 juli 1982 heeft de Kamer van Volksvertegenwoordigers één algemene en 8 bijzondere resoluties goedgekeurd.

De algemene resolutie bevat bepalingen inzake energiebeleid en de te volgen algemene opties. De Kamer meent dat het niet mogelijk is een beleid van sociale vooruitgang en economische ontwikkeling uit te werken zonder tegelijkertijd te voorzien in een samenhangend en duidelijk omschreven energiebeleid.

Bij de oriëntering van dit beleid zal rekening moeten worden gehouden met :

— de eerbied voor en de bescherming van de mens en zijn leefmilieu;
— de toename van het algemeen welzijn en van het welzijn der komende generaties;
— het rationeel beheer van zowel de natuurlijke als de financiële middelen.

De 8 bijzondere resoluties hebben betrekking op de belangrijkste aspecten van het algemeen of het sectorieel energiebeleid.

Het *rationeel energieverbruik* moet de absolute voorrang genieten van de Regering.

Wat de *aardolie* betreft zou het aardolie-aandeel in de energievoorziening nog moeten verminderd worden.

Samen met de kernenergie is de *aardgas* waarvoor een goed distributienet bestaat, het minst risicogebonden. In dit opzicht wenst de Kamer meer verscheidenheid inzake aardgasbevoorrading op het geopolitiek vlak en een voorkeur voor specifieke aanwendingen.

De verruiming van het *steenkool*aandeel in de energiebalans is een belangrijk gegeven voor het energiebeleid. De Kamer vraagt een herwaardering van de gebruiksmogelijkheden van steenkolen en een omschakeling naar die energiebron wanneer dit economisch haalbaar of strategisch verantwoord is.

Ze beveelt aan dat het nationaal uitrustingsplan van de middelen voor de produktie en het groot vervoer van *electriciteit* wordt opgesteld in functie van een maatstaf om de kostprijzen van de kWh te minimaliseren en dat er verschillende scenario's in acht worden genomen. De veiligheid van de bevoorrading van de elektriciteitsverbruikers moet zo goed mogelijk worden gewaarborgd.

Wat ten slotte de *kernenergie* betreft, wordt vastgesteld dat deze wijze van elektriciteitsopwekking de goedkoopste kWh levert. De bevoorrading en de opslagmogelijkheden van de splijtstof dragen bij tot onze energie-onafhankelijkheid. Het is een veilige energievorm, vermits in de 300 werkende centrales nog geen enkel ernstig omgeval naar buiten toe is gebeurd. Het toezicht op de veiligheid van de kerninstallaties zouden moeten worden toevertrouwd aan door de Staat erkende instellingen, los van de exploitanten. Het veiligheidsplan moet tijdig in werking kunnen treden en het publiek moet daaromtrent worden voorgelicht.

De Kamer pleitte tenslotte voor een voor iedereen doorzichtelijke en echte berekening van de prijs van de nucleaire kWh. Zij oordeelde dat België de investeringen voor opwerking van nucleair afval moet valoriseren en dat daarbij de huidige lozingsnormen moeten worden geëerbiedigd.

§ 2. — EVOLUTIE VAN HET ENERGIEVERBRUIK IN 1982

De totale *steenkool*produktie nam met ongeveer 6 % of bijna 400.000 ton toe en bereikte aldus het hoogste peil sinds 1978. De enige Waalse mijn werd verder afgebouwd. Het aantal ingeschreven mijnwerkers bleef verder afnemen maar hun absenteïsme verminderde. De produktie per dagtaak en per arbeider, die in de jongste jaren in de Kempen ongunstig evolueerde, steeg tot het hoogste peil sedert 1978.

Ook de invoer nam met 400.000 ton toe.

Aangezien de binnenlandse afzet slechts 350.000 ton hoger was dan in 1981 stegen de voorraden bij de mijnen met meer dan een half miljoen ton.

Voor elektriciteitsproduktie werd 10 % (600.000 ton) meer steenkool verbruikt dan in 1981 en bijna 2 miljoen ton meer dan drie jaren tevoren. Daarentegen bleven de leveringen van cokeskolen voor de ijzer- en staalnijverheid afnemen. De afzet in de andere industriële sectoren blijft aan schommelingen onderhevig, maar door de sterke daling in 1982 werd het hoogste peil bereikt sedert 1976. In de huishoudelijke en gelijkgestelde sector werd 6 % (70.000 ton) meer afgezet. Die stijging gaat in tegen het reeds lang durende neerwaarts gericht verbruik en zou het gevolg kunnen zijn van de maatregelen ter stimulering van de substitutie van koolwaterstoffen in de sector van de tuinbouw onder glas.

Het netto-verbruik van *elektriciteit* daalde met 0,4 % tot het laagste peil sinds 1978. De ongunstige conjunctuur heeft daar ongetwijfeld een rol in gespeeld, doch

waarschijnlijk ook het steeds meer doorwerken van elektriciteitsbesparende maatregelen, onder invloed van de prijsstijgingen en het aanzetten tot zuiniger verbruik. Het neerwaarts gericht elektriciteitsverbruik sedert 1979 steekt immers fel af tegen de voortdurende stijging van het verbruik sedert 1952, die enkel in 1975 was onderbroken geweest. De daling werd veroorzaakt door het minderverbruik van hoogspanningsstroom, die 2/3 van alle leveringen beslaat. Het laagspanningsverbruik is nog met 2,6 % toegenomen; ondanks de toenemende aanwending van elektriciteit voor woningverwarming is dit onbeduidend t.o.v. het groeitempo van 10 % per jaar dat tot voor kort werd geboekt.

De totale elektriciteitsproduktie verminderde tot het laagste peil sedert 1978. De verschuiving van conventioneel thermische elektriciteit naar kernenergie duurt voort. Eerstgenoemde daalde met 7 % tot het niveau van 1975 terwijl de kernenergie met bijna 19 % toenam tot 31 % van de totale netto-produktie.

Binnen de klassiek thermische produktie steeg de produktie op basis van vaste brandstoffen tot het hoogste peil dat ooit werd bereikt, ten koste van de vloeibare brandstoffen en de gassen; er werd zelfs 60 % minder aardgas verstookt dan in 1981. Het aandeel der vloeibare brandstoffen is aldus teruggevallen op minder dan een vierde van de totale elektriciteitsproduktie, tegen 51 % in 1973. De gassen dekten geen 10 % meer tegen ruim 20 % in 1979. De elektriciteitsproduktie op basis van vaste brandstoffen en kernenergie is aldus tot ruim 60 % van de totale produktie toegenomen tegen slechts 15 % in 1973. Die opmerkelijke verschuivingen passen in het nationaal en internationaal energiebeleid waarbij beoogd wordt het olieverbruik zoveel mogelijk terug te dringen en het aardgasverbruik voor te behouden voor « edele » doeleinden en het in de centrales enkel aan te wenden om de schommelingen van het andere verbruik op te vangen.

De verkoop van *aardgas* daalde met 17 % tot het laagste peil sinds 1972. Waar de verkoop aan de distributie met ongeveer 4 % verminderde en nog slechts het niveau van 1979 haalde, schrompelden de rechtstreekse leveringen van Distrigaz aan de nijverheid in elkaar (−27 % t.o.v. 1981) tot het peil dat in de beginjaren van de aardgasinvoer (± 1970) werd geboekt. Afgezien van de conjunctuur lijkt die achteruitgang hoofdzakelijk het gevolg van de aanzienlijke prijsstijging sedert 1980 en de systematische vervanging van aardgas door vaste brandstoffen en kernenergie in de elektriciteitscentrales. Als gevolg van die minder ongunstige evolutie van het kleinverbruik werd voor het eerst meer aardgas verkocht aan de distributie dan aan de grootnijverheid.

De sluiting of quasi-sluiting van 2 raffinaderijen heeft de in verwerking gebrachte ruwe *aardolie* met bijna 1/5 verminderd. Het exportsaldo van geraffineerde produkten liep dan ook terug van 8 naar 3 miljoen ton, wat de overeenkomstige B.L.E.U.-handelsbalans van 58 tot 29 miljard F heeft teruggebracht.

De leveringen op de binnenlandse markt daalden opnieuw met 5 à 6 %, wederom als gevolg van de afgenomen vraag naar brandstoffen voor ondervuring (gasolie, lichte fuel en zware fuel-oils). De motorbrandstoffen behouden eens te meer best hun markt al zit er toch sedert enkele jaren geen stijging meer in; de substitutie van benzine door Diesel-oil duurt voort.

Het *zichtbaar primair energieverbruik* is met 4 à 5 % verminderd en overtrof nog maar amper het peil van 1970-1971, daar waar over de periode 1957-1973 (eerste oliecrisis) het gemiddeld groeitempo van de trend 5 % per jaar beliep. De oliecrisis heeft dus wel blijvend een breuk verwekt van de trend.

De daling van het verbruik in 1982 betreft alleen de koolwaterstoffen : 5 à 6 % minder aardolie en 17 % minder aardgas. De uitstoting van de stookoliën is het gevolg van de prijsverhogingen en van een systematische beleidskeuze; de achteruitgang van het aardgas is recenter en onderging o.m. de weerslag van de hogere grensprijzen. Het aandeel van de vaste brandstoffen en de kernenergie in het totale verbruik is dan ook opnieuw fel opgetrokken tot respectievelijk 25,6 en 9,0 %, terwijl de aardolie in 1972 nog 59,4 % van de binnenlandse behoeften dekte en nu nog slechts 46,6 %. Die evolutie ligt in de lijn van de objectieven van de internationale organismen waarbij toch meldenswaard is dat in België het aandeel van de olie heel wat lager en dat der kernenergie veel hoger ligt dan in de meeste andere industrielanden. Ook inzake afremming van het energieverbruik zijn de resultaten gunstiger dan in de meeste vergelijkbare landen.

Indien de kernenergie wordt beschouwd als een binnenlandse produktie van energie is de afhankelijkheid van geïmporteerde energie gedaald van meer dan 90 % in 1973 naar 80 % in 1982. De binnenlandse produktie bereikte in 1982 immers ongeveer 8,7 miljoen ton olie-equivalent, bestaande uit 4,7 miljoen ton vaste brandstoffen met inbegrip van recuperatieprodukten en 3,8 miljoen t.o.e. kernenergie.

De vermindering van het binnenlands verbruik en van de netto-ingevoerde hoeveelheid energie heeft eens te meer het negatief saldo van de handelsbalans van de B.L.E.U. niet verminderd. Integendeel, het nam met ruim 18 % toe van 270 tot 340 miljard frank. Die meerwaarde is vooral veroorzaakt door de wisselkoersvariaties en de kontraktuele aanpassingen voor het aardgas, waarvan de prijsstijging het opmerkelijkst was.

Vooral het Nederlands aardgas werd duurder door 2 revaluaties van de gulden t.o.v. de frank en door de devaluatie van de frank t.o.v. de gulden. Er is ook een effect uitgegaan van de aanvoer van het duurdere Algerijns gas die in 1982 begon en langs Frankrijk wordt geïmporteerd.

De globale invoerwaarde van ruwe aardolie is met 8 % gestegen hoewel de hoeveelheid 14 % lager lag. De gemiddelde prijs was dus bijna 20 % hoger wat meer is dan het wisselkoerseffect veroorzaakt door de depreciatie van de frank t.o.v. de dollar. Bovendien heeft men in 1982 in theorie te doen gehad met stabiele « Government sale prices », die echter in de praktijk bij het einde van het jaar voor enkele olie-exporterende landen zeker lager moet zijn geweest.

Ook de invoerprijs van steenkolen nam met 25 % toe als gevolg van de daling van de muntwaarde van de frank t.a.v. de dollar, maar ook door de stijging van de f.o.b. prijs van de geëxporteerde steenkolen.

*
* *

Personeelsbezetting in de steenkoolmijnen

JAARTAL	Aantal ingeschreven mijnwerkers (duizenden) (a)			Gemiddeld aantal aanwezige arbeiders per gepresteerde arbeidsdag (maandgemiddelde, duizenden)					
				Zuiden		Kempen		Het Rijk	
	Zuiden	Kempen	Het Rijk	Ondergrond	Onder- en bovengrond	Ondergrond	Onder- en bovengrond	Ondergrond	Onder- en bovengrond
1972	13,6	19,1	32,8	7,2	10,5	11,5	15,7	18,7	26,2
1973	10,9	17,5	28,5	6,1	8,8	10,2	14,2	16,3	23,0
1974	9,0	18,8	27,9	4,6	6,8	9,9	13,7	14,6	20,5
1975	7,7	19,0	26,7	3,6	5,3	11,0	14,6	14,6	19,9
1976	5,8	18,9	24,7	2,7	4,1	10,7	14,2	13,4	18,3
1977	4,1	18,6	22,7	2,0	3,1	10,9	14,3	12,4	17,4
1978	3,4	18,7	22,1	1,5	2,3	10,6	13,8	12,1	16,1
1979	2,7	18,6	21,3	1,2	1,8	10,6	13,7	11,7	15,5
1980	1,8	18,6	20,4	0,8	1,2	10,9	14,0	11,7	15,2
1981	1,5	18,7	20,2	0,6	1,0	11,0	14,0	11,6	15,0
1982 (b)	1,3	18,3	19,6	0,5	0,8	11,2	14,3	11,7	15,1

(a) Einde van het tijdvak.
(b) Voorlopige gegevens.

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van het Mijnwezen.

Rendement in de steenkoolmijnen

JAARTAL	Gemiddelde produktie per dagtaak en per arbeider (maandgemiddelde, kilogrammen) (a)					
	Zuiden		Kempen		Het Rijk	
	Ondergrond	Onder- en bovengrond	Ondergrond	Onder- en bovengrond	Ondergrond	Onder- en bovengrond
1972	1 767	1 187	2 643	1 917	2 298	1 616
1973	1 715	1 162	2 522	1 806	2 219	1 555
1974	1 736	1 168	2 505	1 809	2 254	1 590
1975	1 696	1 122	2 254	1 677	2 114	1 525
1976	1 641	1 069	2 335	1 747	2 191	1 590
1977	1 582	1 008	2 465	1 859	2 319	1 698
1978	1 680	1 069	2 397	1 818	2 304	1 704
1979	1 785	1 095	2 321	1 764	2 265	1 678
1980	1 804	1 165	2 338	1 794	2 297	1 738
1981	2 009	1 277	2 207	1 710	2 196	1 681
1982 (b) ..	2 073	1 272	2 355	1 832	2 342	1 800

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van het Mijnwezen.

(a) Kader- en bewakingspersoneel inbegrepen.
(b) Voorlopige gegevens.

Steenkoolbalans
(duizenden tonnen)

OMSCHRIJVING	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982 (f)
Nettoproduktie	7 238	7 068	6 590	6 125	6 324	6 186	6 539
Kempen	*6 112*	*6 272*	*5 963*	*5 614*	*5 949*	*5 815*	*6 277*
Zuiden	*1 126*	*796*	*627*	*511*	*375*	*371*	*262*
Invoer (a)	7 274	6 475	7 007	9 622	10 139	10 051	10 484
Voorraden bij de mijnen en bij de importeurs op 1 januari	806	1 120	720	265	150	164	217
Beschikbare hoeveelheid steenkool	**15 318**	**14 663**	**14 317**	**16 012**	**16 613**	**16 401**	**17 240**
Eigen verbruik der mijnen (b)	16	12	12	9	11	5	6
Agglomeraatfabrieken	153	118	117	145	74	49	47
Cokes- en gasfabrieken	8 468	7 257	7 220	8 463	7 948	7 605	7 555
Elektriciteitscentrales (c)	3 037	4 014	3 698	4 597	5 539	5 842	6 429
IJzer- en staalnijverheid (d)	194	147	169	121	79	30	30
Andere industrietakken	289	555	988	672	962	746	495
Huisbrandsector en gelijkgestelden	1 703	1 621	1 637	1 607	1 333	1 160	1 231
Binnenlandse afzet	**13 860**	**13 724**	**13 841**	**15 614**	**15 946**	**15 437**	**15 793**
Uitvoer (e)	351	324	226	319	480	787	606
Totale afzet	**14 211**	**14 048**	**14 067**	**15 933**	**16 426**	**16 224**	**16 399**
Voorraden bij de mijnen en bij de importeurs op 31 december	1 120	719	265	150	164	217	801
Vergissingen en weglatingen	— 13	—104	— 15	— 71	+ 23	+ 40	+ 40

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor de Energie.

(a) De invoer uit het Groothertogdom Luxemburg niet inbegrepen.
(b) Uitsluitend het eigen verbruik der mijnen. Het verbruik van hun elektriciteitscentrales is overgebracht in de post « Elektriciteitscentrales ». Verbeterde gegevens.
(c) De individuele zelfvoortbrengers niet inbegrepen. De mijncentrales inbegrepen.
(d) Voor andere doeleinden dan om tot cokes te worden verwerkt.
(e) De uitvoer naar het Groothertogdom Luxemburg inbegrepen.
(f) Voorlopige gegevens.

Steenkoolbalans
(duizenden tonnen)

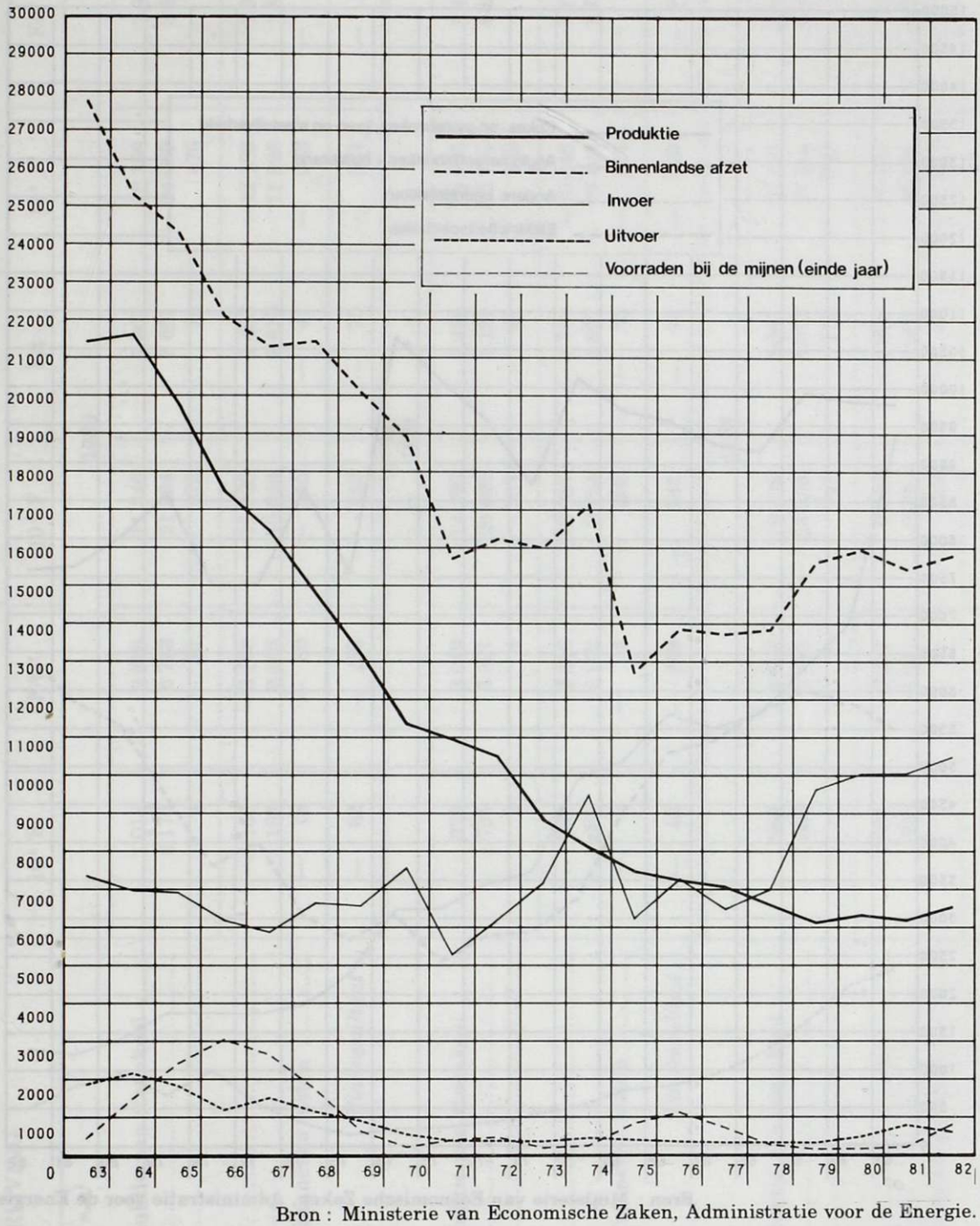

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor de Energie.

Steenkoolleveringen aan de grote binnenlandse verbruikssectoren
(duizenden tonnen)

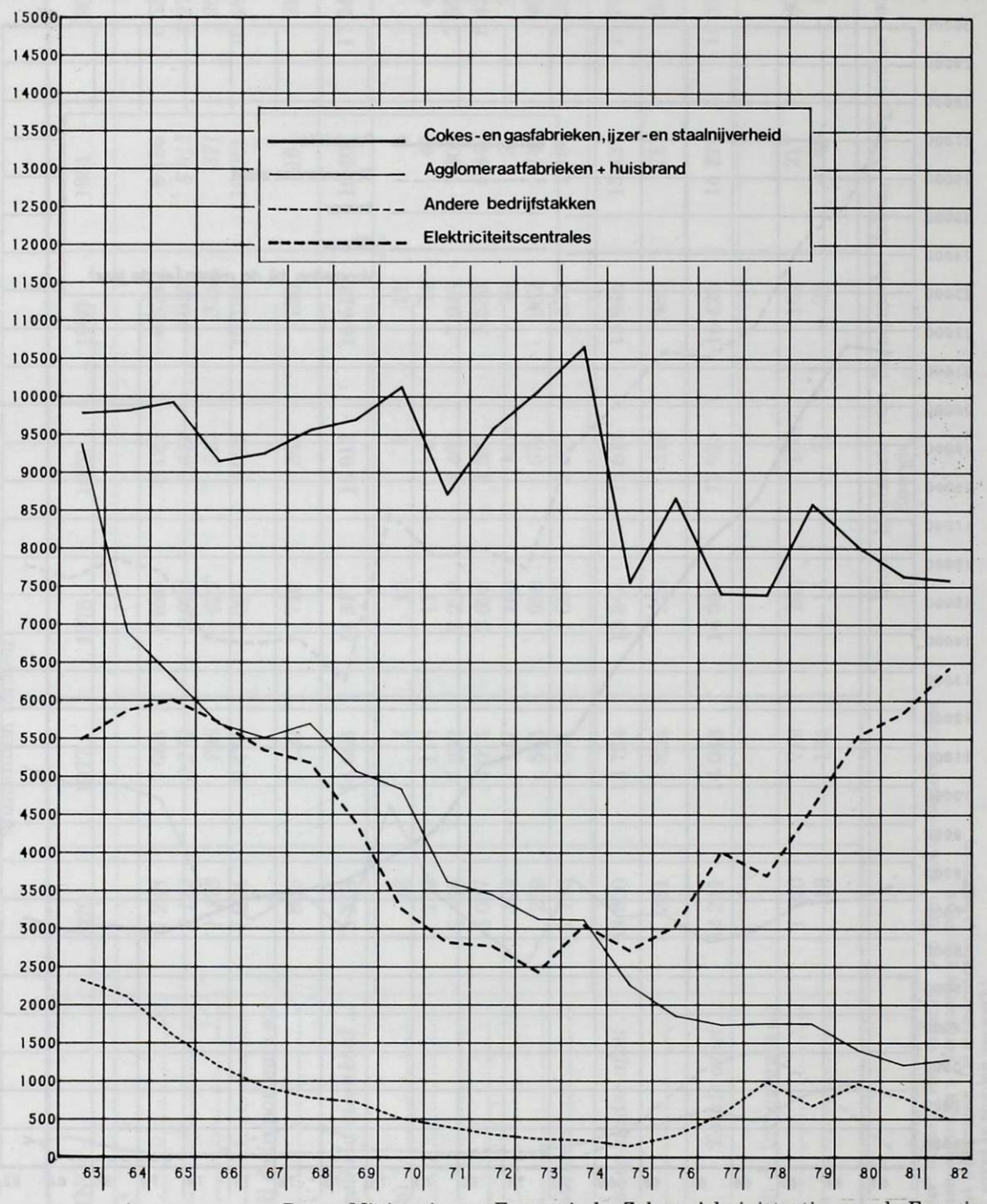

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor de Energie.

Op de boekhouding gesteunde exploitatieresultaten der steenkoolmijnen van 1980 tot 1982

OMSCHRIJVING	Zuiderbekkens		Kempen		Het Rijk	
	10^6 F	F/t	10^6 F	F/t	10^6 F	F/t
	1980					
Nettowaarde van de produktie van steenkool	1 013	2 698	11 346	1 907	12 359	1 954
Bedrijfsuitgaven	2 175	5 793	21 894	3 681	24 069	3 806
Vastleggingsuitgaven	4	11	472	79	476	75
Bedrijfswinst of -verlies	—1 166	—3 106	—11 020	—1 853	—12 186	—1 927
Subsidies en rectificaties (a)	1 102	2 903	10 823	1 819	11 925	1 886
Afschrijvingen en netto financiële lasten	— 18	— 50	— 245	— 41	— 263	— 42
Eindresultaat ...	**— 82**	**— 253**	**— 442**	**— 75**	**— 524**	**— 83**
	1981					
Nettowaarde van de produktie van steenkool	979	3 049	14 296	2 458	15 275	2 489
Bedrijfsuitgaven	1 731	5 391	24 026	4 131	25 757	4 197
Vastleggingsuitgaven	1	4	357	61	358	65
Bedrijfswinst of -verlies	— 753	—2 346	—10 087	—1 734	—10 840	—1 773
Subsidies en rectificaties (a)	691	2 152	9 754	1 677	10 445	1 702
Afschrijvingen en netto financiële lasten	— 6	— 14	— 208	— 36	— 214	— 34
Eindresultaat ...	**— 68**	**— 208**	**— 541**	**— 93**	**— 609**	**— 105**
	1982					
Nettowaarde van de produktie van steenkool	964	3 678	19 438	3 097	20 402	3 120
Bedrijfsuitgaven	1 565	5 975	25 559	4 072	27 124	4 148
Vastleggingsuitgaven	—	—	747	119	747	114
Bedrijfswinst of -verlies	— 601	—2 297	— 6 868	—1 094	— 7 469	—1 142
Subsidies en rectificaties (a)	509	1 941	6 294	1 003	6 803	1 040
Afschrijvingen en netto financiële lasten	—	—	— 233	— 37	— 233	— 37
Eindresultaat ...	**— 92**	**— 356**	**— 807**	**— 128**	**— 899**	**— 139**

(a) Het gebeurlijk saldo van het voormalig Solidariteitsfonds, de verschillen voortspruitend uit de raming van verbruikte waren en de andere toelagen van de Staat en van de E.G.K.S.

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van het Mijnwezen.

Hoogovencokes
(duizenden tonnen)

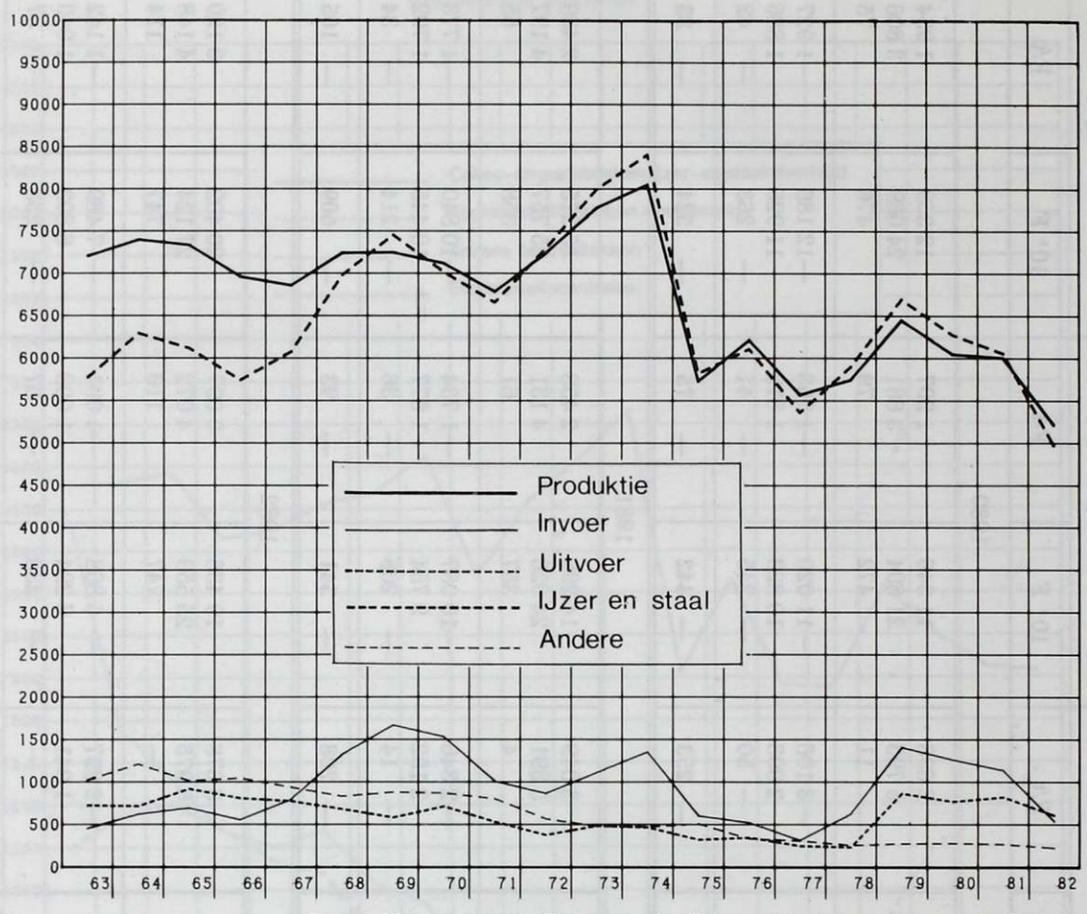

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor de Energie.

Cokesbalans (a)
(duizenden tonnen)

OMSCHRIJVING	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982 (c)
Produktie	6 216	5 569	5 747	6 450	6 048	6 004	5 217
Invoer	521	312	625	1 408	1 261	1 136	536
Totale aanvoer ...	**6 737**	**5 881**	**6 372**	**7 858**	**7 309**	**7 140**	**5 753**
Afzet ijzer- en staalnijverheid	6 108	5 360	5 900	6 695	6 277	6 058	4 975
Andere binnenlandse afzet (b)	306	254	273	278	265	222	262
Binnenlandse afzet ...	**6 414**	**5 614**	**6 173**	**6 973**	**6 542**	**6 280**	**5 237**
Uitvoer	344	245	230	864	768	822	472
Totale afzet ...	**6 758**	**5 859**	**6 403**	**7 837**	**7 310**	**7 102**	**5 709**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor de Energie.

(a) Hoogovencokes, steenkoolhalfcokes.
(b) Eigen verbruik inbegrepen.
(c) Voorlopige gegevens.

Beschikbare elektrische energie

(miljoenen kWh)

OMSCHRIJVING	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982 (f)
Nettoproduktie	**45 000,6**	**44 773,8**	**48 356,5**	**49 648,0**	**51 015,4**	**48 179,3**	**47 936,1**
Conventionele thermische produktie	35 184,8	33 012,2	35 988,5	38 262,1	38 286,0	34 622,5	31 925,3
op basis van : Vaste brandstoffen (a)	*7 732,6*	*9 206,7*	*10 300,1*	*11 195,9*	*12 463,8*	*13 602,0*	*15 686,2*
Vloeibare brandstoffen (b)	*16 096,7*	*14 139,1*	*16 401,3*	*16 939,6*	*17 282,6*	*13 207,5*	*11 682,0*
Gasvormige brandstoffen (c)	*11 355,5*	*9 666,4*	*9 287,1*	*10 126,6*	*8 539,6*	*7 813,0*	*4 557,1*
Kernenergie (d)	9 485,1	11 313,5	11 871,5	10 814,8	11 909,3	12 219,1	14 751,6
Waterkracht	107,7	221,8	219,3	233,2	274,3	377,0	325,1
Spaarbekkencentrales	223,0	226,3	277,2	337,8	545,8	694,7	711,1
Invoer (e)	3 240,2	5 202,9	5 282,9	6 736,3	6 284,5	5 704,0	4 826,0
Uitvoer	—6 602,5	—6 587,0	—8 060,3	—7 964,5	—8 919,9	—5 263,9	—4 327,4
Energieverbruik voor het pompen in de spaarbekkencentrales	— 317,4	— 305,5	— 367,8	— 467,4	— 733,0	— 925,9	— 942,1
Gevraagde energie in België	**41 320,9**	**43 084,2**	**45 211,3**	**47 952,4**	**47 647,1**	**47 693,5**	**47 492,6**
Verliezen op het net	—2 284,5	—2 410,7	—2 571,5	—2 699,4	—2 756,0	—2 776,3	—2 737,8
Nettoverbruik	**39 036,4**	**40 668,9**	**42 634,8**	**45 253,9**	**44 891,1**	**44 917,2**	**44 754,8**
w.v. : Hoogspanning	28 339,9	29 061,0	30 067,1	31 943,6	31 141,1	30 810,8	30 278,7
Laagspanning	10 696,5	11 607,9	12 572,7	13 309,4	13 750,0	14 106,4	14 476,1

Bronnen : Bedrijfsfederatie der Voortbrengers en Verdelers van Elektriciteit in België.
Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor de Energie.

(a) Elektriciteit voortgebracht door gekochte stoom en warmterecuperaties inbegrepen.
(b) Produktie uit raffinaderijgas inbegrepen.
(c) Produktie uit raffinaderijgas niet inbegrepen.
(d) Niet inbegrepen het Belgisch aandeel van de produktie van de Frans-Belgische kernenergiecentrale te Chooz (Frankrijk).
(e) Het Belgisch aandeel in de nettoproduktie van de centrale te Chooz inbegrepen.
(f) Voorlopige gegevens.

Netto produktie van elektriciteit per energiedrager
(miljoenen kWh)

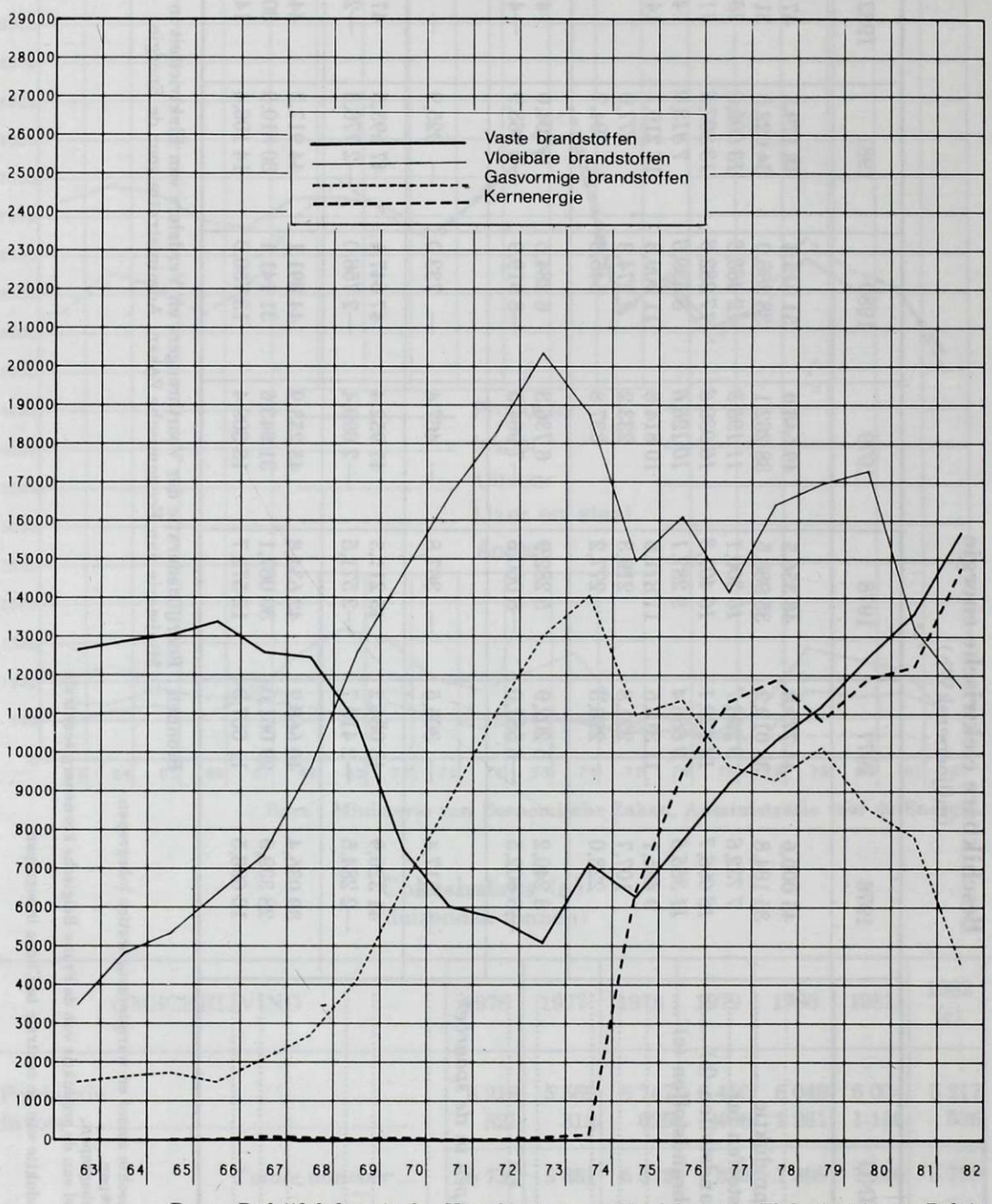

Bron : Bedrijfsfederatie der Voortbrengers en Verdelers van Elektriciteit van België.

Elektriciteitsverbruik

(miljoenen kWh)

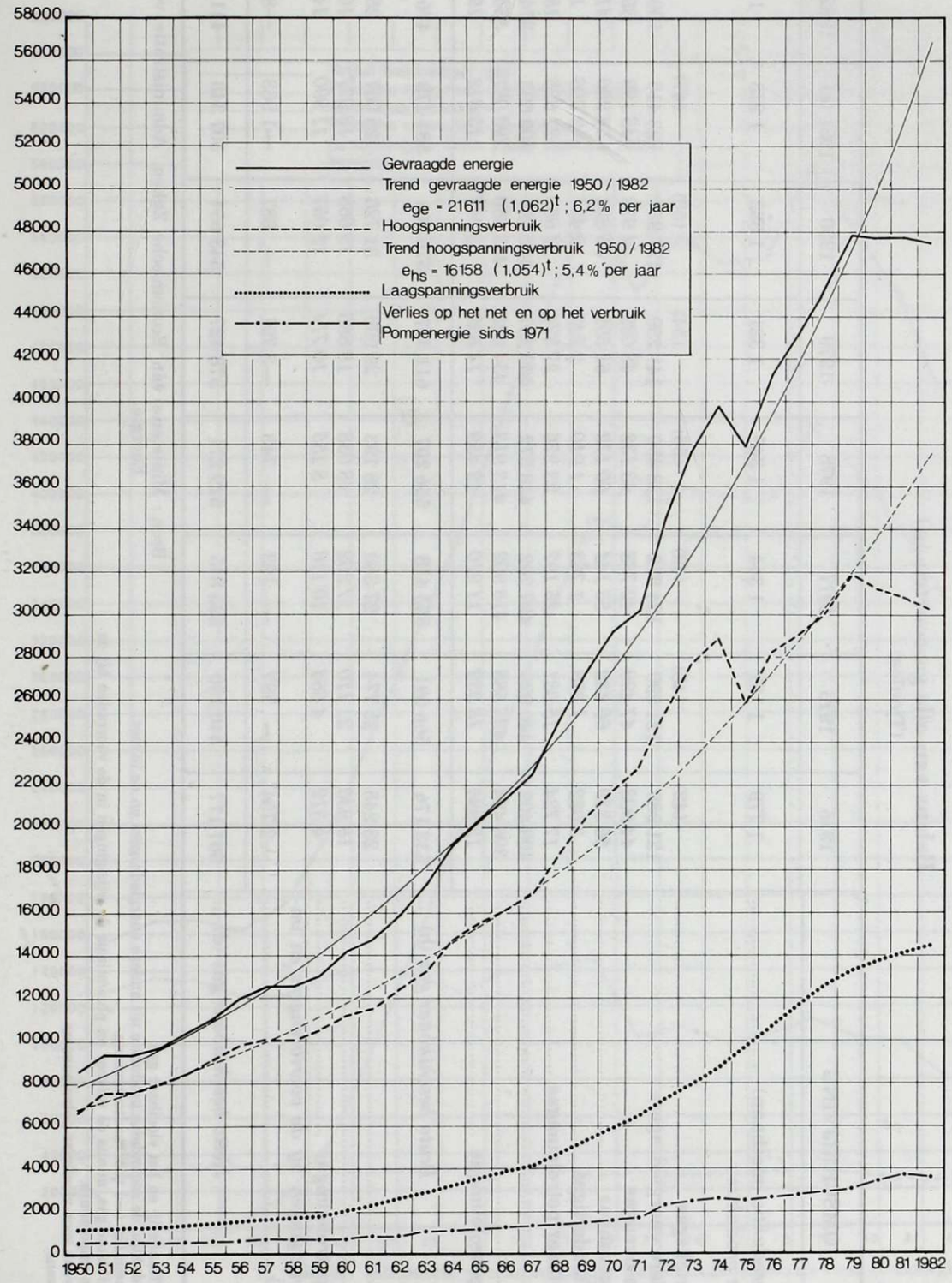

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor de Energie.

Balans van alle gassoorten (a)

(Tjoules)

OMSCHRIJVING	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981 (e)	1982 (f)
1. *Primaire produktie* (methaan)	1 779	1 181	1 344	1 345	1 321	1 532	1 275	1 215
2. *Secundaire produktie :*								
a) Uit gas :								
— Fabrieksgas	(42)	(45)	(49)	(56)	(54)	(53)	(47)	(43)
b) Uit andere energiedragers :	121 988	124 590	124 872	128 490	141 259	127 937	123 410	100 582
— Cokesovengas	*44 903*	*47 499*	*42 768*	*43 132*	*48 039*	*44 973*	*45 199*	*39 203*
— Hoogovengas	*56 339*	*60 432*	*55 144*	*60 172*	*63 599*	*55 824*	*54 280*	*41 344*
— Raffinaderijgas	*3 022*	*1 578*	*1 763*	*1 910*	*2 242*	*2 481*	*2 306*	*1 165*
— Vloeibaar petroleumgas	*17 724*	*15 081*	*25 197*	*23 276*	*27 374*	*24 659*	*21 625*	*18 870*
3. *Invoer*	409 409	440 920	427 202	426 372	469 237	446 597	409 693	374 414
Aardgas	*396 424*	*425 588*	*415 992*	*413 913*	*454 625*	*433 350*	*396 081*	*355 190*
Vloeibaar petroleumgas	*12 985*	*15 332*	*11 210*	*12 459*	*14 632*	*13 247*	*13 612*	*19 224*
Bruto beschikbaar gas (b)	**533 176**	**566 691**	**553 418**	**556 207**	**611 317**	**576 066**	**534 378**	**476 211**
4. *Uitvoer*	23 245	25 774	27 380	26 193	29 599	31 725	25 067	25 459
Aardgas	*18 933*	*21 110*	*17 262*	*18 038*	*18 885*	*19 668*	*13 077*	*10 911*
Vloeibaar petroleumgas	*4 312*	*4 664*	*10 118*	*8 155*	*10 714*	*12 057*	*11 990*	*14 548*
5. *Voorraadwijzigingen bij de voortbrengers en importeurs* (c)	—2 754	— 787	— 193	— 743	—3 791	— 687	—1 963	—8 940
Netto beschikbaar gas (d)	**507 177**	**540 130**	**525 845**	**529 271**	**578 427**	**543 654**	**507 348**	**441 812**

(a) Inclusief het raffinaderij- en het vloeibaar gas.
(b) De primaire produktie, de secundaire produktie uit andere energiedragers en de invoer.
(c) (+) Voorraadafneming; (—) voorraadtoeneming.
(d) Het bruto beschikbaar gas, minus de uitvoer en plus/minus de wijzigingen in de voorraden bij de voortbrengers en importeurs.
(e) Voorlopige gegevens voor vloeibaar petroleumgas.
(f) Voorlopige gegevens.

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor de Energie.

Beschikbaar gas

(Tjoules)

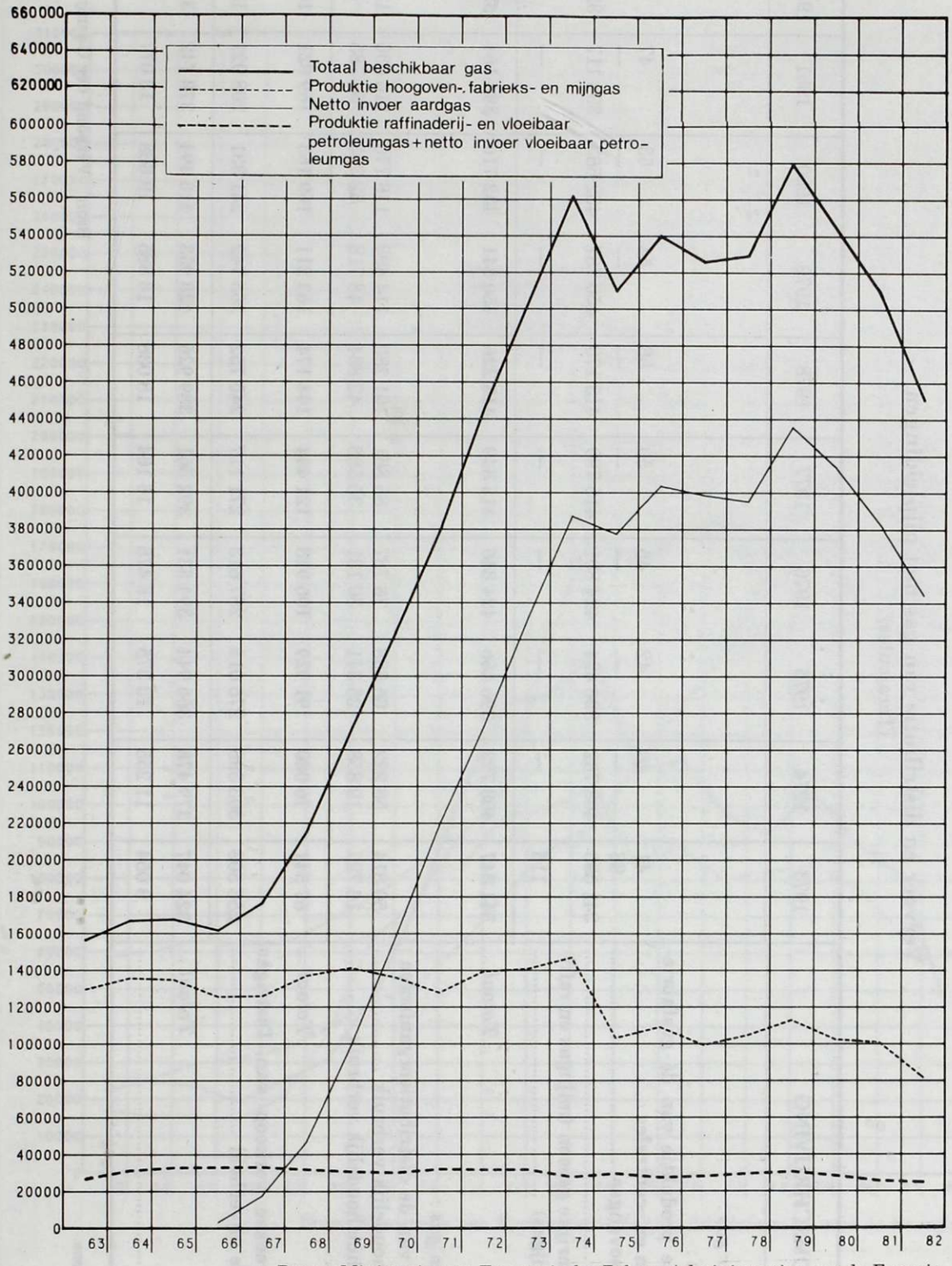

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor de Energie.

Vervoer en distributie van gas met pijpleidingen

(Terajoules)

OMSCHRIJVING	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982 (a)
A. *Beschikbaar gas :*										
1. Stadsgas :										
— Totale produktie van de gasfabrieken en -centrales	41	40	42	45	50	56	54	53	47	43
— Cokesovengas	96	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2. Aardgas	341 595	408 752	396 424	424 801	415 799	413 170	450 787	432 663	394 117	325 690
3. Calorieënrijke gassen (mijngas en raffinaderijgas)	115	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Totaal ...	**341 847**	**408 792**	**396 466**	**424 846**	**415 849**	**413 226**	**450 841**	**432 716**	**394 164**	**325 733**
B. *Verkoop van gas :*										
1. Verkoop van de distributieorganismen :										
— Huishoudelijk verbruik	50 814	56 222	66 588	76 787	85 861	101 280	114 493	116 770	116 036	110 958
— Niet-huishoudelijk verbruik	16 727	19 858	25 341	30 131	35 583	42 894	48 718	52 393	55 785	52 543
Totaal ...	**67 541**	**76 080**	**91 929**	**106 918**	**121 444**	**144 174**	**163 211**	**169 163**	**169 821**	**163 551**
2. Rechtstreekse verkoop van Distrigas aan de nijverheid	256 506	303 398	275 015	287 613	271 117	245 752	265 742	241 331	208 921	150 669
Totaal ...	**324 047**	**379 478**	**366 944**	**394 531**	**392 561**	**389 926**	**428 953**	**410 494**	**378 742**	**314 220**
3. Uitvoer	9 054	11 255	13 375	15 478	16 164	18 038	18 885	19 668	13 077	10 911

(a) Voorlopige gegevens.

Bron : Verbond der Gasnijverheid.

Netto gasverbruik

Alle gas, inclusief vloeibaar en raffinaderijgas

(Tjoules)

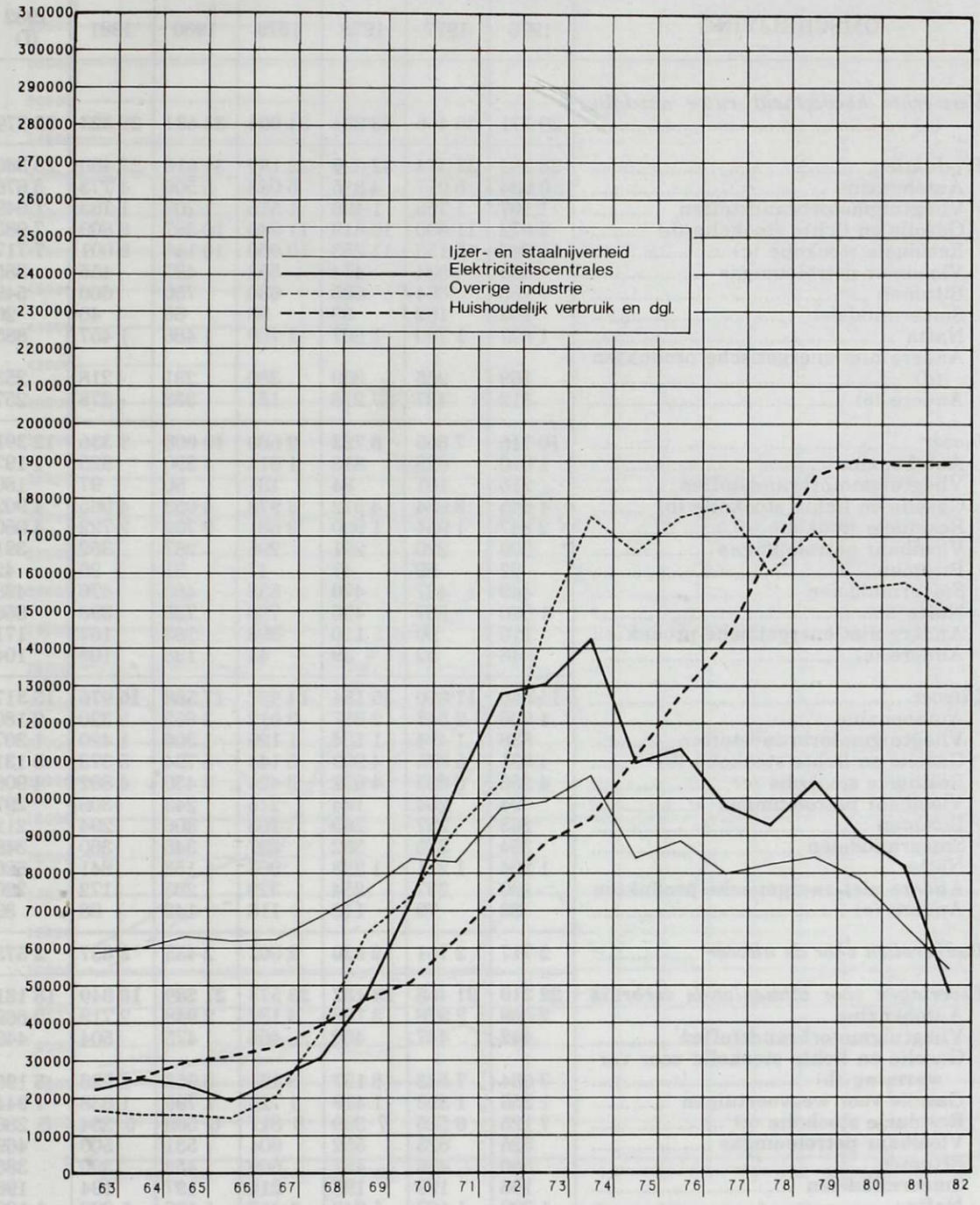

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor de Energie.

Produktie en verbruik van aardolieprodukten

(duizenden tonnen)

OMSCHRIJVING	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982 (f)
Verwerkte hoeveelheid ruwe aardolie (a)	**29 371**	**36 466**	**33 884**	**34 004**	**33 631**	**29 323**	**25 279**
Produktie	**28 262**	**35 374**	**32 029**	**32 189**	**31 616**	**27 480**	**23 380**
Autobenzine	3 934	5 077	4 815	5 088	5 506	4 773	3 676
Vliegtuigmotorbrandstoffen	1 107	1 753	1 496	1 515	1 707	1 783	1 649
Gasolie en lichte stookolie (b)	9 072	11 690	10 819	11 946	10 387	8 809	7 983
Residuele stookolie (c)	10 648	13 153	11 253	10 950	10 148	9 001	7 717
Vloeibaar petroleumgas	328	534	474	552	497	455	385
Bitumen	763	664	665	680	750	666	549
Smeermiddelen	102	102	83	98	66	40	26
Nafta	1 827	1 709	1 867	1 759	1 486	1 457	885
Andere niet-energetische produkten (d)	169	255	339	380	231	218	253
Andere (e)	312	437	218	181	338	278	257
Invoer	**10 716**	**7 865**	**8 722**	**9 680**	**10 008**	**9 336**	**12 391**
Autobenzine	1 010	625	813	1 014	1 390	925	1 197
Vliegtuigmotorbrandstoffen	216	101	84	131	50	97	180
Gasolie en lichte stookolie (b)	4 645	3 684	4 512	3 978	4 053	4 065	4 902
Residuele stookolie (c)	2 847	1 954	1 900	2 581	2 702	2 722	4 050
Vloeibaar petroleumgas	309	226	251	295	267	352	391
Bitumen	62	59	47	47	31	26	42
Smeermiddelen	449	437	470	538	483	476	498
Nafta	1 020	587	496	736	725	398	856
Andere niet-energetische produkten	110	90	110	396	163	167	171
Andere (e)	48	52	39	44	135	108	104
Uitvoer	**14 046**	**17 870**	**15 154**	**14 927**	**17 588**	**16 976**	**15 317**
Autobenzine	1 906	2 547	2 617	3 012	3 662	3 320	2 180
Vliegtuigmotorbrandstoffen	838	1 404	1 134	1 129	1 305	1 420	1 307
Gasolie en lichte stookolie (b)	4 891	5 875	4 999	5 144	5 794	5 373	5 131
Residuele stookolie (c)	4 226	5 633	4 032	3 424	4 430	4 802	4 906
Vloeibaar petroleumgas	94	204	164	216	243	306	297
Bitumen	263	257	263	203	306	294	212
Smeermiddelen	354	373	352	397	345	360	349
Nafta	1 204	1 211	1 223	966	1 158	841	626
Andere niet-energetische produkten	190	237	254	320	203	172	220
Andere (e)	80	79	116	116	142	88	89
Bunkeroliën voor de uitvoer	**2 717**	**2 761**	**2 820**	**2 507**	**2 455**	**2 857**	**2 573**
Leveringen voor binnenlands verbruik	**22 210**	**21 468**	**23 182**	**23 574**	**21 289**	**18 849**	**18 181**
Autobenzine	2 869	2 978	3 108	3 132	2 948	2 719	2 669
Vliegtuigmotorbrandstoffen	442	447	460	466	475	504	449
Gasolie en lichte stookolie voor verwarming (b)	7 654	7 543	8 137	8 154	6 653	5 928	5 195
Gasolie voor wegvoertuigen	1 255	1 393	1 419	1 723	1 795	1 838	1 944
Residuele stookolie (c)	7 125	6 525	7 309	6 817	6 569	5 234	5 286
Vloeibaar petroleumgas	525	523	552	604	531	500	469
Bitumen	550	486	457	509	452	390	386
Smeermiddelen	196	199	195	214	197	194	196
Nafta	1 399	1 127	1 248	1 413	1 133	1 028	1 136
Andere niet-energetische produkten	105	91	208	464	205	215	197
Andere (e)	90	156	89	78	331	299	254

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor de Energie.

(a) De verwerkte hoeveelheid tussenprodukten inbegrepen.
(b) Met inbegrip van lampolie en tractorpetroleum.
(c) Het pek van residuele aardolie inbegrepen.
(d) Hoofdzakelijk white-spirit en speciale benzines.
(e) Het onverdichtbaar gas inbegrepen.
(f) Voorlopige gegevens op 15 april 1983.

Produktie, invoer, uitvoer en binnenlandse leveringen voor aardolieprodukten
(duizenden tonnen)

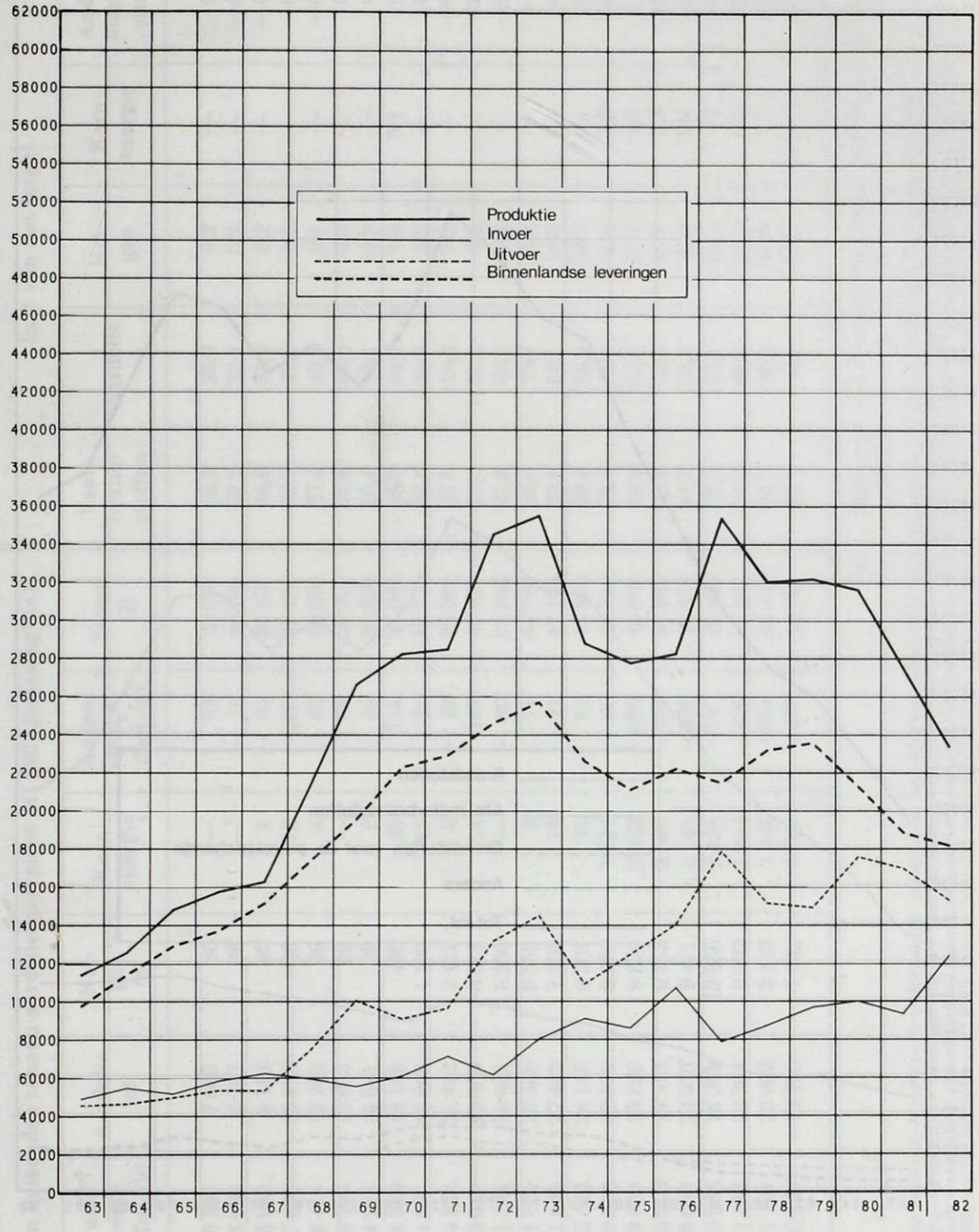

Bron : Ministerie van Economische Zaken,
Administratie voor de Energie.

Op de binnenlandse markt geleverde petroleumprodukten (a)

(duizenden tonnen)

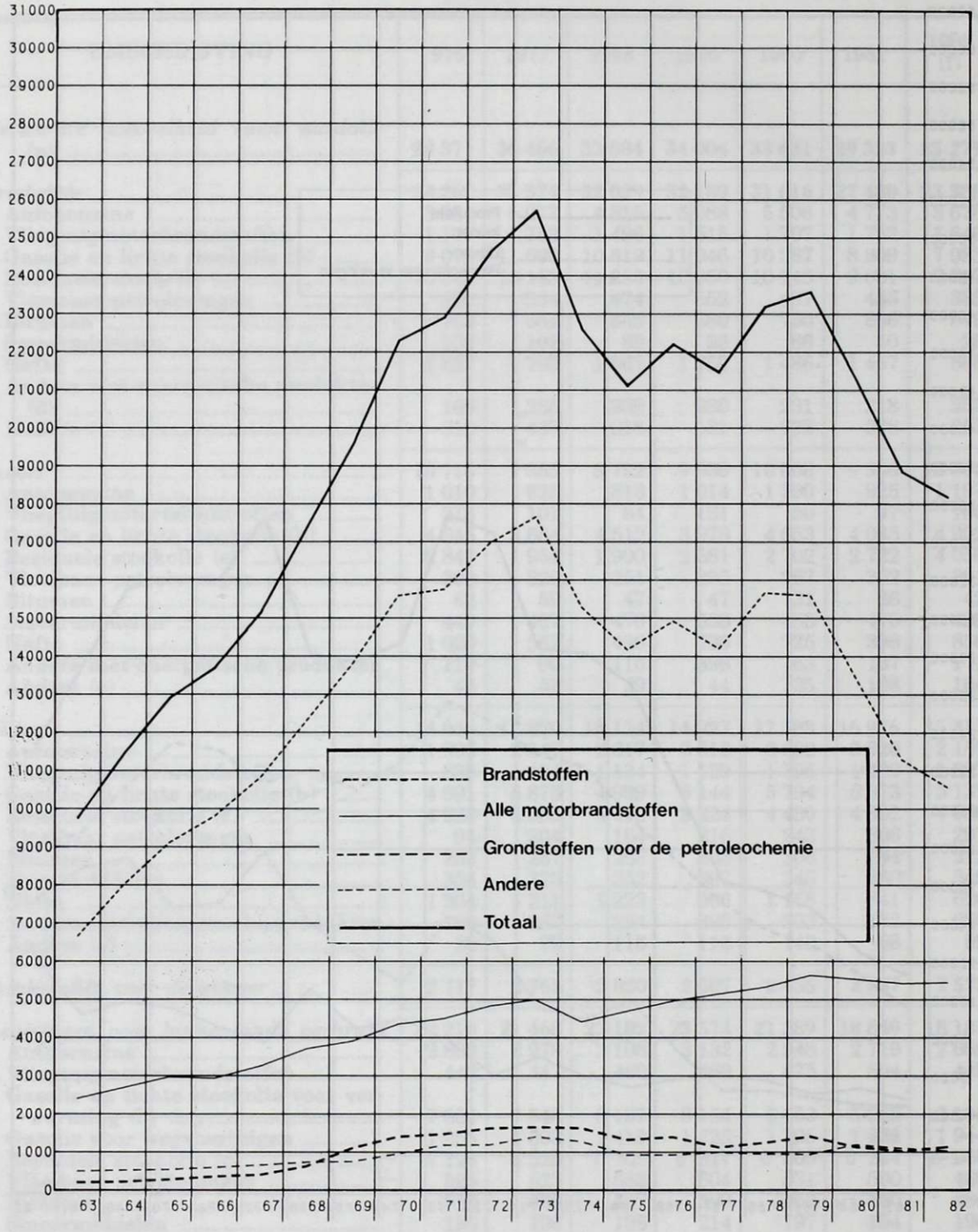

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor de Energie.

(a) Exclusief eigen verbruik der raffinaderijen en bunkering voor zeescheepvaart.

Zichtbaar brutoverbruik van primaire energie

JAARTAL	In duizenden tonnen aardolieëquivalent (41 860 kjoules/kg) (a)						In % van het totaal				
	Vaste brandstoffen (b)	Aardolie (c)	Netgas (d)	Kernenergie	Andere elektriciteit (e)	Totaal (f)	Vaste brandstoffen	Aardolie	Netgas	Kernenergie	Andere elektriciteit
1960	16 505	7 089	36	—	62	23 692	69,7	29,9	0,2	—	0,2
1961	15 976	7 787	36	—	— 14	23 785	67,2	32,7	0,2	—	—0,1
1962	16 953	9 198	40	1	— 84	26 108	64,9	35,2	0,2	—	—0,3
1963	17 635	10 533	38	13	—100	28 119	62,7	37,5	0,1	—	—0,3
1964	16 418	12 202	39	4	— 63	28 600	57,4	42,7	0,1	—	—0,2
1965	16 100	13 690	49	—	64	29 903	53,8	45,8	0,2	—	0,2
1966	14 914	14 541	99	2	54	29 610	50,4	49,1	0,3	—	0,2
1967	14 360	16 148	450	23	114	31 095	46,2	51,9	1,4	0,1	0,4
1968	14 973	18 968	1 163	15	52	35 171	42,6	53,9	3,3	—	0,2
1969	14 522	21 482	2 412	5	— 29	38 392	37,8	56,0	6,3	—	—0,1
1970	13 312	23 869	3 815	14	147	41 157	32,3	58,0	9,3	—	0,4
1971	11 368	24 663	5 295	—	— 80	41 246	27,6	59,8	12,8	—	—0,2
1972	11 625	26 588	6 559	3	11	44 786	26,0	59,4	14,6	—	—
1973	11 808	27 443	7 956	18	— 31	47 194	25,0	58,1	16,9	—	—
1974	12 303	24 145	9 301	33	82	45 864	26,8	52,6	20,3	0,1	0,2
1975	9 312	22 530	9 059	1 541	— 96	42 346	22,0	53,2	21,4	3,6	—0,2
1976	9 859	23 896	9 670	2 342	—685	45 082	21,9	53,0	21,4	5,2	—1,5
1977	9 203	23 313	9 553	2 616	—204	44 481	20,7	52,4	21,5	5,9	—0,5
1978	10 032	24 925	9 471	2 745	—499	46 674	21,5	53,4	20,3	5,9	—1,1
1979	10 963	25 363	10 350	2 575	—147	49 104	22,3	51,7	21,1	5,2	—0,3
1980	11 288	23 304	9 902	2 982	—429	47 047	24,0	49,6	20,0	6,3	—0,9
1981	11 197	20 692	9 133	3 093	+364	44 479	25,2	46,5	20,5	7,0	+0,8
1982 (g)	10 830	19 723	7 562	3 789	+375	42 279	25,6	46,6	17,9	9,0	+0,9

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor de Energie.

(a) Omrekeningscoëfficienten op basis van de calorische onderwaarde : steenkolen (handelskwaliteiten), steenkoolagglomeraten en cokes : 29.930 kjoules/kg; laagwaardige kolen : 20.930 kjoules/kg; brandstofschilfers : naar gelang van hun calorieëninhoud; bruinkoolbriketten : 20.930 kjoules/kg; netgas : aan de hand van de vooraf tot 35.169 kjoules/m³ omgerekende statistieken; elektriciteit uit waterkracht en kernenergie en invoersaldo van elektriciteit : aan de hand van het gemiddelde aantal kjoules, ingezet door alle klassieke thermische centrales om 1 kWh voort te brengen; ruwe petroleum en invoersaldo van energetische en niet energetische petroleumprodukten : 41.860 kjoules/kg.

(b) Verbruik van steenkolen en brandstofschiefers, invoersaldo en voorraadintering van steenkoolagglomeraten, cokes, bruinkoolbriketten en bruinkool.

(c) Hoeveelheid in de raffinaderijen verwerkte ruwe petroleum, invoersaldo van energetische en niet energetische petroleumprodukten en positief verschil tussen de binnenlandse leveringen van geraffineerde produkten, enerzijds, de som van de voortgebrachte hoeveelheid en het invoersaldo van die produkten, anderzijds.

(d) Verbruik van het in België opgevangen mijngas en invoersaldo van netgas, waaronder aardgas vanaf 10 oktober 1966.

(e) Produktie van elektriciteit uit waterkracht en invoersaldo van elektriciteit; het Belgisch aandeel in de produktie van de Frans-Belgische Centrale van Chooz is bij de invoer geteld.

(f) Het totaal moet overeenkomen met de som van de posten « Verbruik der producenten primaire energie, verlies, omvorming en distributie » en « Levering eindverbruikers » in de tabel « Balans van de totale Energie ».

(g) Voorlopige gegevens.

Zichtbaar verbruik van primaire energie (a)

(duizenden tonnen aardolieëquivalent)

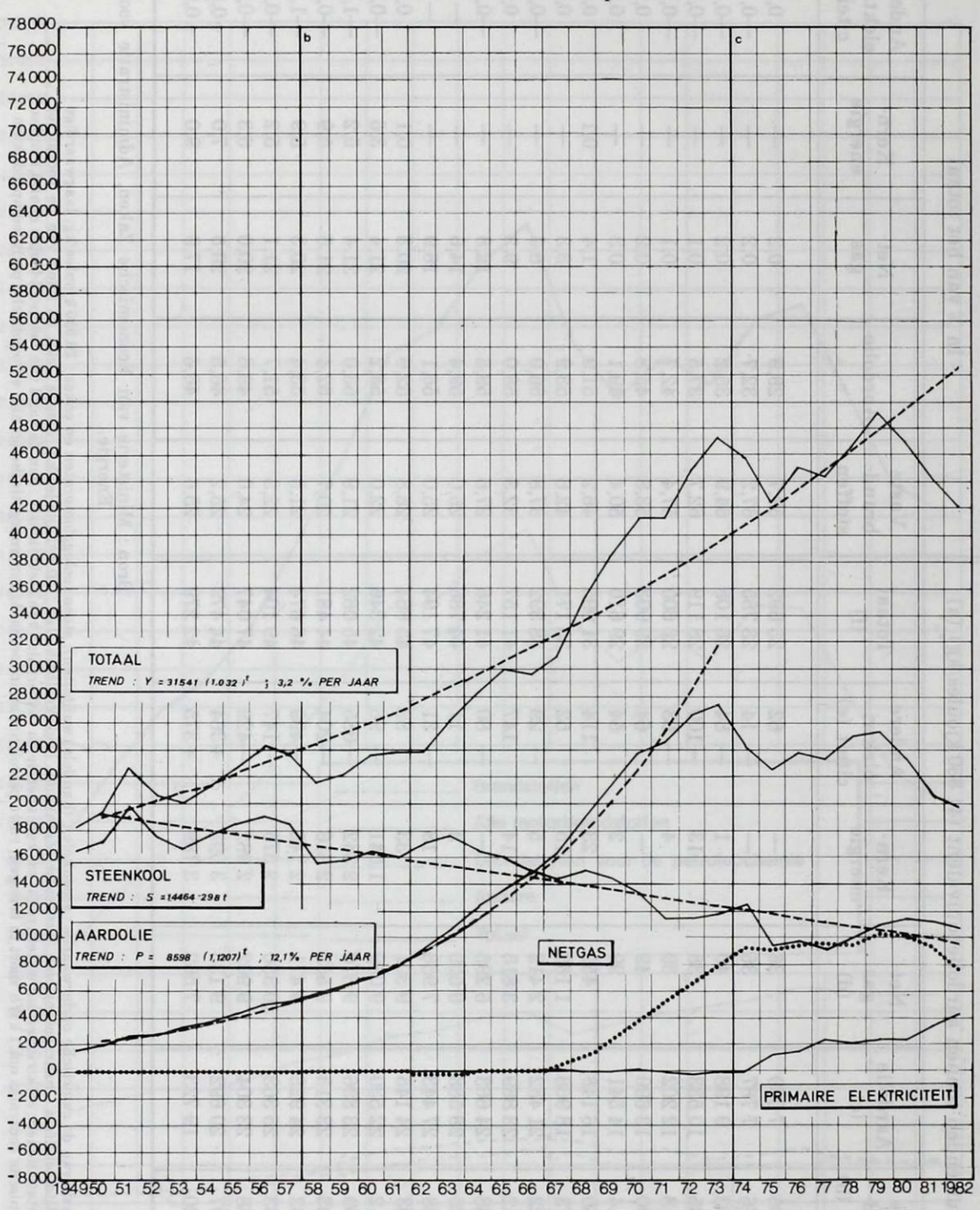

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor de Energie.

(a) Trend, Totaal en Steenkool : 1950-1982.
(b) 1956-1957 : eerste sluiting van het kanaal van Suez.
1958 : Europese Economische Gemeenschap.
(c) Einde 1973 : petroleumcrisis; nieuw energiebeleid.

Vergelijking tussen het verloop van het indexcijfer der industriële produktie en dat van het indexcijfer van het brutoverbruik van primaire energie

(1963=100)

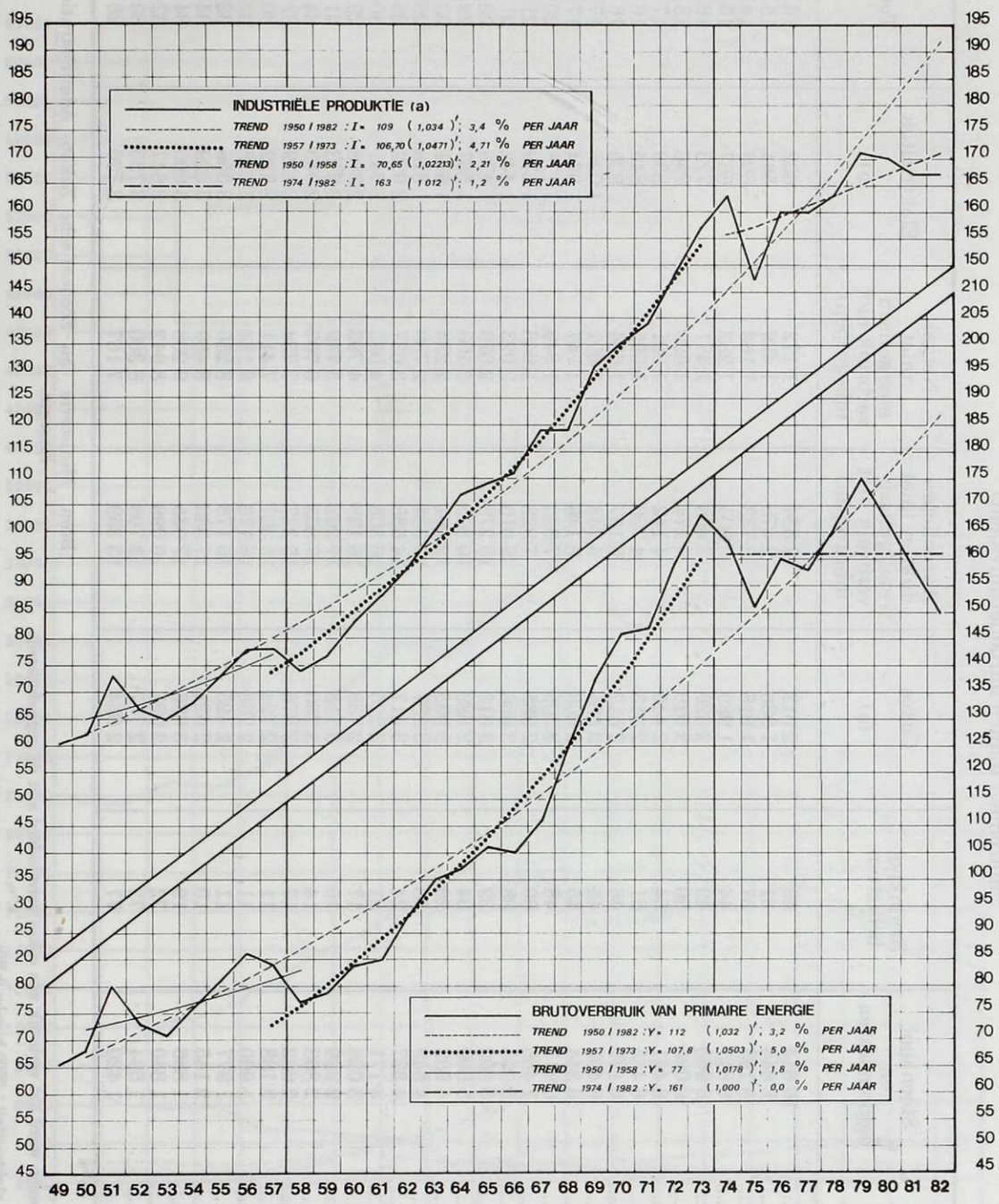

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor de Energie.

(a) Van 1949 tot 1953, op basis van het indexcijfer I.E.S.P.O., Leuven, 1936-1938 = 100; vanaf 1953, indexcijfer N.I.S., 1963 = 100, zonder de bouwnijverheid.

Eindverbruik van energie per sector (a)

(duizenden tonnen aardolieëquivalent)

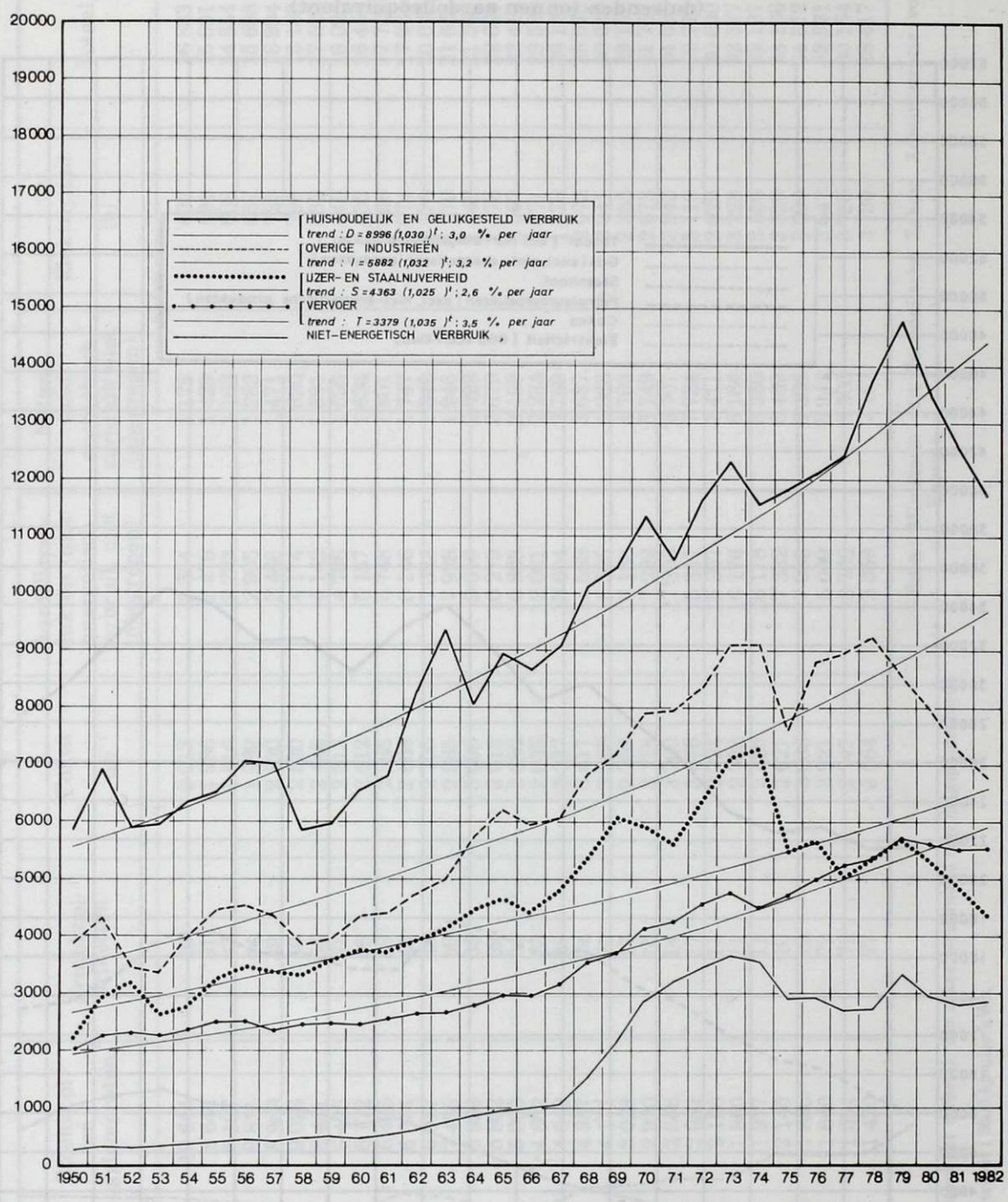

Bron : Ministerie van Economische Zaken,
Administratie voor de Energie.

(a) Trend 1950-1982.

Samengevatte energiebalans naar vorm van energie (a)

OMSCHRIJVING	Steenkool en -agglomeraten		Bruinkool en -briketten		Cokes		Ruwe petroleum +interm. prod.		Petroleum-produkten		Netgas (b)		Elektriciteit (c)	
	10^3 tske		10^3 t		10^3 t		10^3 t		10^3 t		10^3 Tjoules		10^6 kWh	
	1981	1982	1981	1982	1981	1982	1981	1982	1981	1982	1981	1982	1981	1982
Middelen	**16 285**	**17 173**	**143**	**158**	**7 140**	**5 753**	**28 918**	**25 316**	**38 659**	**37 670**	**497**	**417**	**56 457**	**55 523**
Primaire produktie (d)	6 285	6 670	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	13 996	16 715
Secundaire produktie (e)	4	4	—	—	6 004	5 217	—	—	29 323	25 279	100	81	36 757	33 982
Inv. uit de Gemeensch. (f)	2 751	1 956	143	138	1 069	394	2 659	1 756	6 144	7 302	310	243	5 704	4 826
Invoer uit derde landen	7 245	8 543	—	20	67	142	26 259	23 560	3 192	5 089	86	92	—	—
Aanwending	**16 285**	**17 173**	**143**	**158**	**7 140**	**5 753**	**28 918**	**25 316**	**38 659**	**37 670**	**497**	**417**	**56 457**	**55 523**
Producenten primaire energie	6	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	630	618
Cokes- en gasfabrieken (g)	7 792	6 883	—	—	—	—	—	—	1	1	26	22	145	130
Elektriciteitscentrales (h)	5 513	6 384	—	—	—	—	—	—	3 047	2 652	79	46	6 276	6 441
Petroleumraffinaderijen	—	—	—	—	—	—	29 323	25 129	1 843	1 542	—	—	709	630
Eindverbruikers	2 324	2 029	143	156	6 285	5 238	—	—	15 801	15 528	377	329	43 433	43 377
IJzer- en staalnijverheid (i)	*30*	*30*	—	—	*6 058*	*4 976*	—	—	*227*	*218*	*66*	*54*	*4 899*	*4 309*
Over. industrieën (d) (j)	*957*	*646*	*92*	*92*	*190*	*220*	—	—	*2 149*	*2 550*	*112*	*82*	*18 644*	*18 717*
Vervoer	—	—	—	—	—	—	—	—	*5 423*	*5 444*	—	—	*1 003*	*1 023*
Huisbrandsector en gelijkgestelde	*1 337*	*1 353*	*51*	*64*	*37*	*42*	—	—	*5 909*	*5 147*	*170*	*164*	*18 887*	*19 328*
Overige en niet-gespecifieerd	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Niet als energie aangewend	—	—	—	—	—	—	—	—	*2 093*	*2 169*	*29*	*29*	—	—
Binnenlands verbruik	15 635	15 302	143	156	6 285	5 238	29 323	25 129	20 692	19 723	482	397	51 193	51 196
Uitvoer naar de Gemeenschap (f) (k)	727	632	—	2	480	315	86	486	13 340	11 769	13	11	5 264	4 327
Uitvoer naar derde landen	75	79	—	—	342	163	—	—	3 636	3 548	—	—	—	—
Bunker	—	—	—	—	—	—	—	—	2 857	2 573	—	—	—	—
Voorraadwijziging produc. en importeurs (l)	+56	+425	—	—	+32	+37	—499	+299	—1 866	+57	+2	+9	—	—
Voorraadwijziging handel en verbruikers (m)	—19	+38	—	—	+ 1	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor de Energie.

(a) Balans opgemaakt aan de hand van vlug beschikbare statistieken. Voorlopige gegevens voor 1982.
(b) Alle gas dat in gastoestand wordt of moet worden geleverd, dus zonder het butaan- en propaangas, dat aan de eindverbruikers in vloeibare toestand (in flessen) wordt bezorgd.
(c) Niet alle dubbeltellingen inzake verbruik van elektriciteit en dit van andere vormen van energie konden worden uitgeschakeld.
(d) Steenkool : de handelskwaliteiten worden ton voor ton aangerekend; de laagwaardige produkten worden in ske omgerekend tegen 20.930 kjoules/kg en de brandstofschiefers op grond van hun calorieninhoud.
Elektriciteit : inclusief kernenergie. Het Belgisch aandeel in de Frans-Belgische kerncentrale van Chooz is bij de invoer geteld.
(e) Steenkool en -agglomeraten : pekverbruik van de agglomeratenfabrieken. Netgas : produktie van de gas- en cokesfabrieken, aankopen van gas bij de petroleumnijverheid en totaal verbruik van hoogovengas.
(f) Exclusief de doorvoer van aardgas naar Frankrijk.
(g) Netgas : eigen verbruik van de cokes- en gasfabrieken en verlies bij de distributie.
(h) Inclusief het verbruik van de zelfvoortbrengers. Elektriciteit : inclusief het verschil tussen de bruto- en nettoproduktie, alsook het verlies bij vervoer en distributie en energie gebruikt voor oppompen van water in de pompcentrales.
(i) Netgas : inclusief het hoogovengas.
(j) Niet inbegrepen het verbruik voor de produktie van elektriciteit.
(k) Inclusief de brandstofschiefers omgerekend tegen 15.110 kjoules/kg.
(l) Ruwe petroleum : verschil tussen invoer en de hoeveelheid verwerkte petroleum in de raffinaderijen; petroleumprodukten : verschil tussen de produktie en de invoer, enerzijds, de leveringen anderzijds.
(m) Handel, cokesfabrieken, spoorwegen, elektriciteitscentrales der voortbrengers-verdelers en gemeenschappelijke centrales.

Balans van de totale energie
(in duizenden tonnen aardolieëquivalent)

OMSCHRIJVING	Omrekeningscoëfficient	1976	1977	1978	1979	1980	1981 (a)	1982 (b)
Middelen		**63 971**	**67 720**	**66 173**	**70 866**	**70 841**	**64 730**	**63 427**
Primaire produktie		7 678	7 667	7 498	6 951	7 594	7 784	8 745
— Steenkool	*0,70*	*5 233*	*4 920*	*4 611*	*4 214*	*4 379*	*4 402*	*4 672*
— Mijngas		*28*	*32*	*32*	*32*	*36*	*30*	*29*
— Hydro-elektriciteit	(g)	*75*	*99*	*110*	*130*	*197*	*259*	*255*
— Kernenergie (c)	(g)	*2 342*	*2 616*	*2 745*	*2 575*	*2 982*	*3 093*	*3 789*
Invoer		56 293	60 053	58 675	63 915	63 247	56 946	54 632
— Steenkool en agglomeraten	*0,70*	*5 079*	*4 446*	*4 679*	*6 612*	*6 966*	*6 997*	*7 349*
— Cokes	*0,70*	*365*	*218*	*438*	*985*	*882*	*795*	*375*
— Bruinkool en -briketten	*0,495*	*10*	*11*	*10*	*20*	*72*	*72*	*77*
— Ruwe petroleum	*1,00*	*29 226*	*36 435*	*33 779*	*34 237*	*33 474*	*28 918*	*26 316*
— Petroleumprodukten	*1,00*	*10 716*	*7 865*	*8 722*	*9 680*	*10 008*	*9 336*	*12 391*
— Netgas (d)		*10 165*	*9 938*	*9 888*	*10 860*	*10 352*	*9 462*	*8 007*
— Elektriciteit (c)	(g)	*732*	*1 140*	*1 159*	*1 521*	*1 493*	*1 366*	*1 167*
Leveringen binnenland (e)		**45 082**	**44 481**	**46 674**	**49 104**	**47 047**	**44 479**	**42 279**
Verbruik der producenten primaire energie, verlies omvorming en distributie (f)								

Levering eindverbruikers		35 241	34 914	36 854	38 196	35 492	32 942	[illegible]
— IJzer- en staalnijverheid		5 705	5 090	5 558	5 735	5 295	[illegible]	[illegible]
— Overige industrieën		9 105	8 962	9 272	8 531	7 991	7 268	6 772
— Vervoer		5 033	5 270	5 400	5 713	5 713	5 509	5 532
— Huishoudsectoren en gelijkgest.		12 131	12 447	13 736	14 793	13 561	12 544	11 724
— Niet als energie aangewend		2 914	2 717	2 748	3 324	2 932	2 788	2 862
— Niet gespecifieerd		353	398	340	100	—	—	—
Verkoop buitenland		**19 293**	**22 913**	**20 524**	**20 573**	**23 535**	**22 542**	**20 031**
Uitvoer		16 576	20 152	17 704	18 066	21 080	19 685	17 458
— Steenkool en agglomeraten	0,70	293	255	190	286	365	561	498
— Cokes	0,70	241	172	161	604	538	575	335
— Petroleumprodukten	1,00	14 046	17 870	15 154	14 927	17 588	16 976	15 317
— Netgas		504	412	431	451	470	312	261
— Elektriciteit (c)	(g)	1 492	1 443	1 768	1 798	2 119	1 261	1 047
Bunker (h)		2 717	2 761	2 820	2 507	2 455	2 857	2 573
Voorraadwijziging producenten — importeurs — verbruikers		**— 388**	**+ 313**	**— 1 193**	**+ 1 193**	**+ 294**	**— 2 261**	**+ 920**
— Steenkool en cokes	0,70	+ 310	— 48	— 653	— 18	+ 73	+ 49	+ 350
— Ruwe petroleum	1,00	— 145	— 31	— 153	+ 259	— 87	— 496	+ 299
— Netgas		+ 19	+ 5	+ 18	+ 91	+ 16	+ 47	+ 214
— Petroleumprodukten		— 572	+ 387	— 405	+ 861	+ 292	— 1 866	+ 57
Statistisch verschil		**— 16**	**+ 13**	**+ 168**	**— 4**	**— 35**	**— 30**	**+ 197**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor de Energie.

(a) Verbeterde gegevens.
(b) Voorlopige gegevens op 10 mei 1983.
(c) De elektrische energie, aan België geleverd door de Frans-Belgische kerncentrale van Chooz is bij de invoer van elektriciteit geteld. Deze die aan Frankrijk geleverd is door de Belgisch-Franse kerncentrale van Tihange is bij de uitvoer geteld.
(d) Inclusief het aardgas vanaf 10 oktober 1966.
(e) Omrekeningscoëfficiënt voor elektriciteit : 0,086. Niet alle dubbeltellingen konden worden vermeden.
(f) Verschilberekening.
(g) Raming op basis van het specifiek verbruik van alle centrales van thermische energie samen.
(h) Bunkering internationale zeescheepvaart.

Evolutie van de gemiddelde prijzen van energie

(taksen inbegrepen - 1970 = 100)

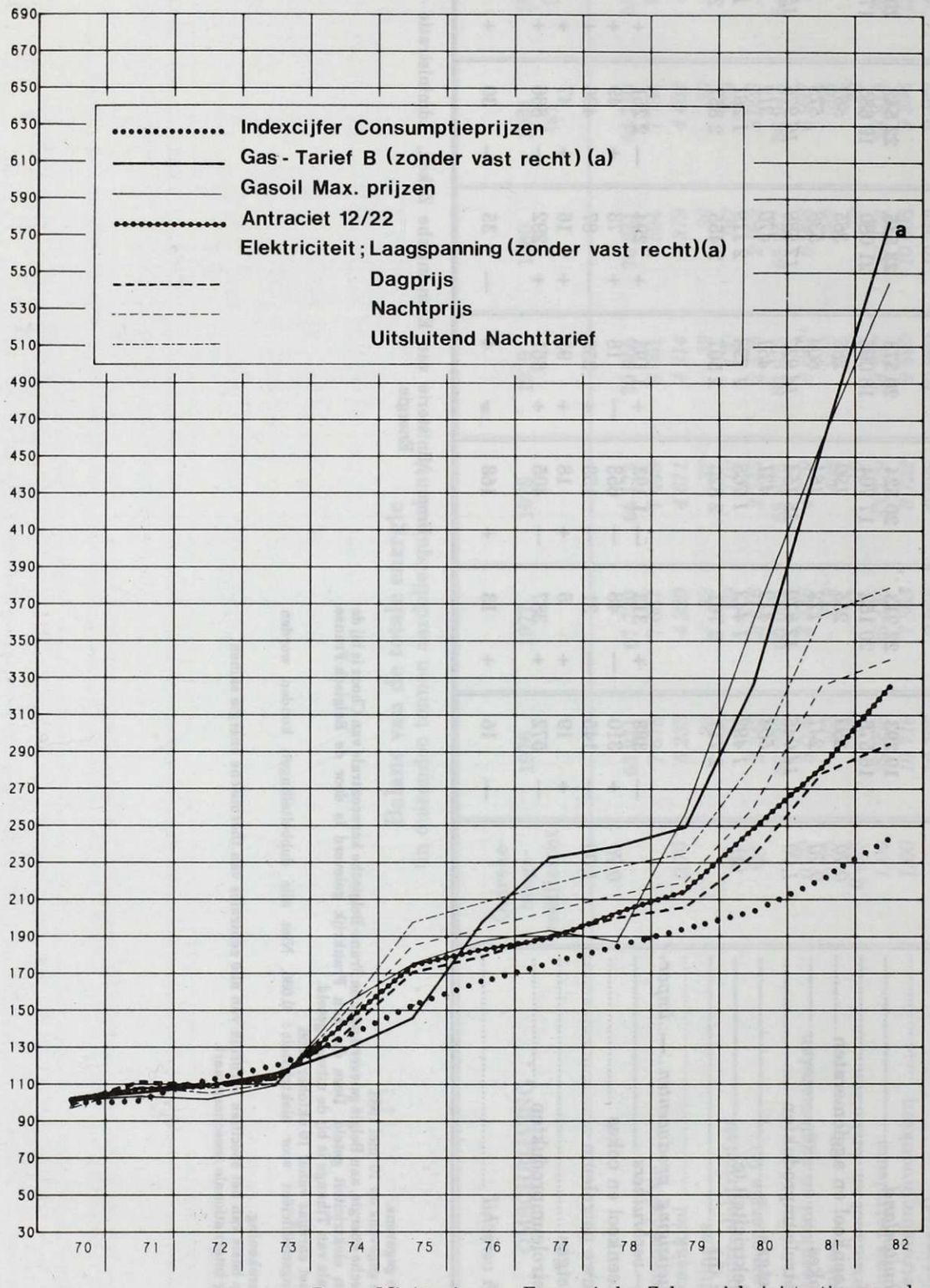

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie voor de Energie.

Buitenlandse handel betreffende de voornaamste vormen van energie

Waarde

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	Invoer					Uitvoer				
	1978	1979	1980	1981	1982	1978	1979	1980	1981	1982
A. *Steenkool en -briketten*	15 679	19 173	20 994	28 722	37 261	607	1 224	1 529	2 853	2 935
1. Anthraciet	*5 748*	*5 750*	*6 108*	*6 676*	*7 866*	*106*	*156*	*132*	*364*	*417*
2. Andere steenkool	*9 575*	*12 980*	*14 491*	*21 593*	*28 899*	*425*	*864*	*1 293*	*2 413*	*2 452*
3. Geagglomereerde steenkool	*356*	*443*	*395*	*453*	*496*	*76*	*204*	*104*	*76*	*66*
B. *Bruinkool en -briketten*	91	123	293	406	554	—	1	—	—	5
C. *Produkten van cokesovenbedrijven*	8 909	11 883	11 491	11 227	9 967	774	2 066	3 115	3 977	2 536
1. Cokes, retortenkool	*8 881*	*11 873*	*11 484*	*11 188*	*9 935*	*737*	*2 015*	*3 099*	*3 936*	*2 531*
2. Diversen	*28*	*10*	*7*	*39*	*32*	*37*	*51*	*18*	*41*	*32*
Vaste brandstoffen (A+B+C)	**24 679**	**31 179**	**32 778**	**40 355**	**47 782**	**1 381**	**3 291**	**4 644**	**6 830**	**5 476**
D. *Ruwe aardolie*	99 593	126 337	193 751	255 666	262 418	221	—	—	591	2 309
E. *Produkten van de aardolieraffinage*	36 966	59 626	88 898	109 588	156 422	56 790	98 286	145 809	168 424	185 506
1. Benzine en lichte oliën	*8 303*	*16 759*	*25 439*	*24 006*	*35 743*	*18 873*	*35 496*	*52 060*	*53 255*	*49 453*
2. Half-zware oliën	*231*	*848*	*917*	*633*	*2 537*	*5 075*	*9 918*	*14 087*	*17 924*	*22 605*
3. Gasolie	*10 018*	*19 585*	*24 279*	*35 899*	*51 403*	*11 490*	*28 756*	*39 435*	*37 881*	*48 040*
4. Stookolie	*13 509*	*15 551*	*29 191*	*36 478*	*51 470*	*14 825*	*16 515*	*29 712*	*46 041*	*50 743*
5. Smeeroliën	*3 867*	*5 269*	*7 320*	*9 900*	*11 320*	*5 032*	*5 913*	*7 735*	*9 942*	*11 501*
6. Diversen	*1 038*	*1 614*	*1 752*	*2 672*	*3 949*	*1 495*	*1 688*	*2 780*	*3 381*	*3 164*
F. *Elektrische energie*	743	1 398	2 232	5 681	5 998	274	263	3 119	4 282	5 067
G. *Aardgas en fabrieksgas*	26 937	32 205	44 529	59 244	69 468	1 138	1 375	2 725	3 305	3 986
1. Propaan, butaan, e.d.	*2 126*	*2 687*	*3 366*	*5 188*	*6 319*	*1 023*	*1 374*	*2 420*	*3 196*	*3 882*
2. Aardgas	*24 733*	*29 473*	*41 093*	*54 017*	*63 097*	*114*	*1*	*305*	*109*	*104*
3. Netgas, ander dan aardgas	*78*	*45*	*70*	*39*	*52*	*1*	—	—	—	—
Niet vaste brandstoffen (D+E+F+G)	**164 239**	**219 566**	**329 410**	**430 179**	**494 306**	**58 423**	**99 924**	**151 653**	**176 602**	**196 868**
H. *Stoom, warm water, samengeperste lucht*	—	—	1	—	—	3	1	3	2	3
I. *Water, ijs en sneeuw*	2	4	4	6	4	3	1	1	1	1
Overige energievormen (H+I)	2	4	5	6	4	6	2	4	3	4
Algemeen totaal	**188 920**	**250 749**	**362 193**	**470 540**	**542 092**	**59 810**	**103 217**	**156 301**	**183 435**	**202 348**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Administratie voor de Energie.

Buitenlandse handel betreffende de voornaamste vormen van energie

Hoeveelheid

OMSCHRIJVING	Eenheid van de hoeveelheid	Invoer					Uitvoer				
		1978	1979	1980	1981	1982	1978	1979	1980	1981	1982
A. *Steenkool en -briketten*	10^3 t	7 803	10 264	10 687	10 507	11 016	271	505	577	908	761
1. Anthraciet		*2 192*	*2 222*	*1 808*	*1 706*	*1 527*	*49*	*65*	*49*	*72*	*72*
2. Andere steenkool		*5 485*	*7 908*	*8 787*	*8 708*	*9 398*	*196*	*381*	*503*	*820*	*677*
3. Agglomeraten van steenkool		*126*	*134*	*92*	*93*	*91*	*26*	*59*	*25*	*16*	*12*
B. *Winning en bewerking van bruinkool en -briketten*	10^3 t	55	71	180	214	213	—	—	—	—	2
C. *Produkten van cokesovenbedrijven*	10^3 t	2 663	3 735	3 639	3 032	2 266	204	647	874	896	484
w.o. : cokes, retortenkool		*2 656*	*3 734*	*3 638*	*3 029*	*2 263*	*196*	*641*	*872*	*893*	*482*
Vaste brandstoffen (A + B + C)		10 521	14 070	14 506	13 753	13 495	475	1 152	1 451	1 804	1 247
D. *Ruwe aardolie*	10^3 t	30 796	31 597	30 037	27 213	23 484	81	—	—	59	182
E. *Produkten van de aardolieraffinage*	10^3 t	9 704	10 865	11 633	10 903	13 655	14 163	14 217	17 151	16 210	15 298
w.o. : 1. Benzine en lichte oliën		*1 685*	*2 050*	*2 627*	*1 889*	*2 379*	*3 994*	*4 212*	*4 944*	*4 067*	*3 307*
2. Halfzware oliën		*43*	*96*	*89*	*50*	*165*	*1 134*	*1 296*	*1 450*	*1 443*	*1 530*
3. Gasolie		*2 485*	*3 086*	*2 816*	*3 335*	*3 882*	*2 866*	*3 572*	*4 326*	*3 510*	*3 685*
4. Stookolie		*4 752*	*4 616*	*5 285*	*4 730*	*6 146*	*5 499*	*4 491*	*5 677*	*6 468*	*6 140*
5. Smeeroliën		*501*	*612*	*547*	*587*	*542*	*333*	*372*	*359*	*367*	*352*
F. *Elektrische energie*		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
G. *Aardgas en fabrieksgas :*											
1. Propaan, butaan, enz.	10^3 t	*420*	*428*	*396*	*444*	*473*	*228*	*240*	*270*	*287*	*292*
2. Aardgas	10^6 m³	*9 676*	*10 539*	*9 736*	*8 144*	*8 707*	*28*	—	*53*	*15*	*16*
3. Netgas, ander dan aardgas	10^6 m³	*18*	*13*	*12*	*4*	*6*	—	—	—	—	—
Niet vaste brandstoffen :											
— vloeibare (D+E+G1)	10^3 t	40 920	42 890	42 066	38 560	37 612	14 472	14 457	17 421	16 556	15 772
— gasvormige (G2+G3)	10^6 m³	9 694	10 552	9 748	8 148	8 713	28	—	53	15	16

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Administratie voor de Energie.

Netto invoersaldo van de energiesector

OMSCHRIJVING	Waarde (in miljoenen franken)					Hoeveelheid (in duizenden tonnen)				
	1978	1979	1980	1981	1982	1978	1979	1980	1981	1982
A. Steenkool en -briketten	15 072	17 949	19 465	25 869	34 326	7 532	9 759	10 110	9 559	10 255
B. Winning en bewerking van bruinkool en -briketten	91	122	293	406	549	55	71	180	214	211
C. Produkten van de cokesovenbedrijven	8 135	9 817	8 376	7 250	7 431	2 459	3 088	2 765	2 136	1 782
D. Ruwe aardolie	99 372	126 337	193 751	255 075	260 109	30 715	31 597	30 037	27 154	23 302
E. Produkten van de aardolieraffinage	−19 824	−38 660	−56 911	−58 836	−29 084	−4 459	−3 352	−5 518	−5 307	−1 643
F. Elektrische energie	469	1 135	− 887	1 399	931	..	..	..	..	..
G. Aardgas en fabrieksgas :	25 799	30 830	41 804	55 939	65 482					
1. Propaan, butaan	*1 103*	*1 313*	*946*	*1 992*	*2 437*	*192*	*188*	*126*	*157*	*181*
2. Aardgas en netgas ander dan aardgas (a)	*24 696*	*29 517*	*40 858*	*53 947*	*63 045*	*(a) 9 666*	*(a) 10 552*	*(a) 9 695*	*(a) 8 133*	*(a) 8 697*
Totaal ...	**129 114**	**147 530**	**205 891**	**287 102**	**339 744**	**36 494**	**41 351**	**37 700**	**33 953**	**34 088**

(a) De hoeveelheid is uitgedrukt in miljoenen kubieke meters.

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en de Administratie voor de Energie.